DZIŚ › ZAĆMA – DODATEK SPECJALNY

JAK WYGLĄDA ZABIEG USUWANIA ZAĆMY? | JAK SIĘ DO NIEGO PRZYGOTOWAĆ?

GAZETA wyborcza
wyborcza.pl
NIE MA WOLNOŚCI BEZ SOLIDARNOŚCI

Piątek, 25 września 2026 | Redaktor prowadząca Anna Kwiatkowska | Cena gazety 12,99 zł (w tym 8% VAT) | nr 224.11323,1

Nakład 81 tys. + 298,5 tys. prenumerat cyfrowych

Kraków wybiera prezydenta

Ważny test dla koalicji rządowej

W niedzielę Krakowianie pójdą do urn, by wybrać prezydenta miasta. **To będzie też ważny sprawdzian przed przyszłorocznymi wyborami parlamentarnymi.**

Magdalena Kursa

W Krakowie dochodzi do przyspieszonych wyborów prezydenta, ponieważ w majowym referendum mieszkańcy odwołali Aleksandra Miszalskiego, polityka Koalicji Obywatelskiej. Pierwsza tura głosowania odbędzie się w najbliższą niedzielę, ewentualna druga tura – 11 października. Na tę polityczną rozgrywkę patrzy cała Polska.

– Te wybory z pewnością będą przez partie polityczne traktowane jako poligon przed wyborami parlamentarnymi w 2027 roku – uważa prof. Łukasz Danel, dyrektor Instytutu Politologii, Socjologii i Filozofii UEK. Zastrzega, że choć nie można bezpośrednio przenosić wyniku wyborów prezydenta Krakowa na wynik wyborów do Sejmu, politycy będą bardzo uważnie obserwować, co tutaj zadziałało, a co nie.

To będzie sprawdzian

O Kraków walczy siedmioro kandydatów: Michał Drewnicki (PiS), Aleksandra Owca (Razem), Monika Piątkowska (KWW Moniki Piątkowskiej Ponad Podziałami; poparcie KO i PSL), Łukasz Gibała (Kraków dla Mieszkańców), Michał Klimek (Konfederacja Korony Polskiej), Daria Gosek-Popiołek (Lewica), Sławomir Pietrzyk (SDPL). Z walki wycofał się w środę inicjator referendum Jan Hoffman – wsparł Łukasza Gibałę, faworyta wyborów, który na promocję referendum zapłacił prawie dwa miliony złotych. Ten ruch, choć spodziewany w mieście, wzbudził falę dyskusji i pytań o to, czy referendum odwoławcze, reklamowane jako społeczny zryw, rzeczywiście miało taki charakter.

Bez względu na odpowiedź wyniki nadchodzących wyborów prezydenckich w Krakowie to dla większości kandydatów i ich środowisk niezwykle ważny sprawdzian. Dla KO będzie to przede wszystkim test tego, czy wielkie miasta nadal są jej naturalnym bastionem i czy w Krakowie udało się jej odbudować pozycję po bardzo bolesnej porażce Aleksandra Miszalskiego. – Widać, że tym razem Donald Tusk nie zamierza pozostawić sprawy wyłącznie krakowskim strukturom. Mocne wejście liderów KO i PSL w kampanię Moniki Piątkowskiej pokazuje, że partia traktuje te wybory poważnie – zauważa prof. Danel, wskazując, że dla PiS i szeroko rozumianej prawicy będzie to z kolei test tego, czy może skutecznie funkcjonować w Krakowie mimo liberalnego charakteru miasta. Wiele na to wskazuje, bo krakowska prawica, wiedząc, że nie jest w stanie samodzielnie zdobyć Krakowa, pokłada nadzieję w tutejszym milionerze Łukaszu Gibale. Choć to polityk liberalny, prawica pokochała go za to, że skutecznie pomógł w „pogonieniu" prezydenta z KO.

Kandydat bez partyjnego wsparcia

Dla Gibały te wybory to walka o wszystko – o prezydenturę Krakowa ubiega się po raz czwarty, zainwestował w tę sprawę duże pieniądze i lata pracy. Ma wyborców od skrajnej lewicy po skrajną prawicę. Chce udowodnić, że bez partyjnego zaplecza można wygrać w dużym mieście.

Wybory w Krakowie to też test na to, na ile silne są w społeczeństwie nastroje antyestablishmentowe i niechęć do partyjnych elit. Takimi nastrojami żywiło się referendum, a także kariera Gibały w ostatnich latach. Opłaciło się. Ostatni sondaż OGB dla Polsat News wskazuje, że do drugiej tury wejdą Łukasz Gibała (poparcie 39,17 proc.) i Monika Piątkowska (23,47 proc.), a trzecie miejsce przypadnie Michałowi Drewnickiemu (14,74 proc.). ●

Zapraszamy na wieczór wyborczy na ▶ wyborcza.pl.

Kto w drugiej turze?

• **Łukasz Gibała**

39,17 PROC.

• **Monika Piątkowska**

23,47 PROC.

FOT. JAKUB WŁODEK, KLAUDIA RADECKA /AGENCJA WYBORCZA.PL

FOT. LESZEK SZYMAŃSKI/PAP

Gra reprezentacja Polski

Z BOŚNIĄ NA DOBRY POCZĄTEK?

Piłkarska reprezentacja Polski wraca do gry. Tęskniliście? Przed Biało-Czerwonymi cztery mecze w ramach Ligi Narodów. Zagramy z Bośnią i Hercegowiną (dwa razy), Szwecją i Rumunią. Początek już dziś, godz. 20.45, na PGE Narodowym w Warszawie.
Czy w meczu z Bośnią piłkarze Jana Urbana są faworytami? Do niedawna pewnie by tak było, zmierzymy się jednak z drużyną, która nie tylko zagrała na tegorocznym mundialu, ale i wyszła na tym turnieju z grupy, przegrywając w 1/16 finału z USA. Reprezentanci Polski mundial obejrzeli w TV.

• **Zapowiedzi, analizy i relacja z meczu ▶ Sport.pl**

PKOl sprząta po Piesiewiczu

MARIAN KMITA MÓWI O SKALI PROBLEMU

Radosław Piesiewicz miesiącami nie płacił rachunków. PKOl ma ponad 4 mln zł zobowiązań i długów – mówi Marian Kmita, p.o. prezesa PKOl, w rozmowie z Radosławem Leniarskim.

▶ 27

Wydaje Wyborcza Sp. z o. o.
nr indeksu 348198

ISSN 0860-908X 39

eprasa.pl 9aa211f0dd

Wiktoria Bieliaszyn

Gdyby Polska była Łotwą...

...Braun i Korwin-Mikke byliby już poza polityką, a może nawet w więzieniu. A to dlatego, że publiczne atakowanie sojusznika i uchodźców wojennych w celach politycznych jest na Łotwie traktowane jako element wojny hybrydowej prowadzonej na rzecz Rosji.

Zagrożenie ze strony Rosji nieustannie rośnie. Dziś zachodnie służby wywiadowcze oceniają nie tyle prawdopodobieństwo rosyjskiego ataku na Europę, ile czas, który nam do niego pozostał.

Ale wygląda na to, że nie wszyscy polscy politycy zdają sobie sprawę, kto stanowi dzisiaj zagrożenie dla Europy. Inna możliwość – bardziej realistyczna – że wiedzą doskonale, ale własne interesy stawiają wyżej niż interesy państwa.

Bo jak inaczej wyjaśnić działania Grzegorza Brauna, lidera Konfederacji Korony Polskiej, znanego z antyukraińskich akcji i haseł oraz niechęci do jakiegokolwiek karania Rosji, który ostatnio usiłował wyrzucić z Parlamentu Europejskiego przedstawicieli antywojennej, rosyjskiej opozycji?

Łotysze już dawno zrozumieli, że propaganda i dezinformacja to taka sama broń jak czołgi

A co z Januszem Korwinem-Mikke, który w 2022 roku negował odpowiedzialność Rosjan za zbrodnie w Buczy, wcześniej wielokrotnie wyrażał sympatię pod adresem Putina, a 17 września chwalił się podróżą do Moskwy?

Przecież to niemożliwe, by politycy kraju, za którego granicą toczy się wojna, w którym rosyjscy agenci poczynają sobie coraz śmielej i któremu przedstawiciele rosyjskich władz wprost dziś grożą, świadomie wspierali Kreml. By pomagali rosyjskim władzom w rozpowszechnianiu dezinformacji, której celem jest osłabienie jedności i solidarności europejskich społeczeństw. To przecież niemożliwe. Prawda? PRAWDA?

Niestety, nie mamy przepisów podobnych do tych, które obowiązują na Łotwie. Łotysze już dawno zrozumieli, że propaganda i dezinformacja to taka sama broń jak czołgi. Wszelkie wypowiedzi oraz działania o charakterze prorosyjskim traktowane są jako czyny godzące w bezpieczeństwo narodowe i ład demokratyczny.

Przy takim porządku prawnym Grzegorz Braun za same antyukraińskie akcje, zakłócenie wykładu o Holokauście, gaszenie w Sejmie menory gaśnicą czy wyrzucenie „ukraińskiej choinki" musiałby liczyć się nie tylko z eliminacją z polityki, ale i z więzieniem.

Janusz Korwin-Mikke za kwestionowanie zbrodni w Buczy usłyszałby zarzuty zagrożone karą do 5 lat bezwzględnego więzienia. Z kolei jego „podróż dyplomatyczna" na Krym, którą odbył w 2015 roku na zaproszenie tamtejszych władz okupacyjnych, mogłaby zostać potraktowana jako pomoc obcemu państwu w działaniach przeciwko bezpieczeństwu.

W dzisiejszej rzeczywistości, porównywanej przez wielu ekspertów do schyłku lat 30. XX wieku, nie możemy pozwolić, by polscy politycy czy działacze, którzy – świadomie lub nie – sprzyjają Putinowi, byli bezkarni. ●

Andrzej rysuje

Jungfraujoch
Wysokogórskie zabawy z piłką

FOT. REUTERS / DENIS BALIBOUSE

NFL, czyli liga futbolu amerykańskiego, w każdym sezonie rozgrywa kilka meczów w Europie. W listopadzie drużyny Detroit Lions i New England Patriots zmierzą się w Monachium. Na zdjęciu: w ramach promocji wydarzenia były zawodnik New England Patriots Niemiec Sebastian Vollmer i były szwajcarski alpejczyk Carlo Janka grali w piłkę na przełęczy Jungfraujoch na wysokości 3454 m n.p.m.

Więcej zdjęć z Polski i ze świata oraz niezwykłych galerii na Wyborcza.pl/zdjecia

Liczba dnia

4,7

TYS.
zwolnień lekarskich z kodem C (zaświadczenie o niezdolności do pracy spowodowanej nadużyciem alkoholu) wystawili w pierwszym półroczu 2026 roku lekarze. Przełożyło się to na 46 tys. dni absencji ▶ next.gazeta.pl

W weekend w Wyborczej

A może pan jest stalkerem, panie Stanisławie?

Dyskutują Kurski, Kondrat, Dorociński

Jesień
Polska to dyniowa potęga

FOT. COPERNICUS

Zupa dyniowa i pierogi z dynią, kawa z dynią i ciasto dyniowe, a wieczorem kąpiel z dynią. Jesień jest pomarańczowa i pachnie jak słynne pumpkin spice latte.

Dynie stoją przed sklepami i restauracjami. Na tarasach domów, balkonach mieszkań, na kuchennych blatach. Dodają koloru w szare jesienne dni. Są tym, czym grudniowe choinki i światełka – ozdobą, która poprawia nam nastrój, gdy mamy coraz mniej słońca.

Polska jest dyniową potęgą, największym dostawcą dyń w Unii Europejskiej. 10 lat temu produkowaliśmy 48 tys. ton dyń, a teraz dużo ponad 400 tys. ton!

Największe uprawy są na Lubelszczyźnie, ale największa różnorodność odmian na Mazowszu. Znajdziemy tu ponad 30 gatunków. Moi dziadkowie hodowali w ogrodzie dynię bambino. Teraz wolę jadać dynię piżmową, hokkaido czy muscat de provance.

Dynia to formalnie owoc, nie warzywo. Ma sporo beta-karotenu, który wspomaga wzrok, pozytywnie wpływa na wygląd skóry. Dynia daje uczucie sytości, karmi nasze dobre mikroby, wspomaga pracę nerek i wątroby, jest zalecana osobom z nadciśnieniem. Pestki dyni bogate są w tryptofan, czyli aminokwas, który bierze udział w produkcji serotoniny mającej kluczowe znaczenie dla naszego dobrego samopoczucia. Z pestek robi się olej, który dobrze pasuje do sałatek.

W sieciowym barze sałatkowym, który często odwiedzam, dynia jest bazą jesiennego menu.

Można zjeść ją na tyle sposobów, że w ogóle mi się nie nudzi. W domu gotuję zupę dyniową, w piekarni kupuję dyniowe ciasto, w restauracji zjadam pierogi z dynią i sosem limonkowym.

Raz spróbowałam – za namową przyjaciółki – pumpkin spice latte. Ten napój zrobił zawrotną karierę. Byłam na ten trend odporna, bo nie pijam kawy z mlekiem i niczego, co jest słodkie. Przyznaję – pumpkin spice latte pachnie obłędnie. Nie wiem, czy znowu taką kawę wypiję, ale kupiłam świecę o takim zapachu.

Można nie pijać „dyniowej" kawy, ale warto pamiętać o jadaniu dyni.

To zachowanie zdrowe i patriotyczne (wsparcie rolników). Już samo patrzenie na intensywnie pomarańczową zupę dodaje energii. Z dodatkiem kurkumy lub chili działa rozgrzewająco, co przydaje się w chłodne dni.

W tym roku dyniowe ozdoby pojawiły się w sklepach i restauracjach wcześniej. Winny jest trend summerween – od angielskich słów summer – lato i Halloween. Pojęcie upowszechniło się za sprawą serialu animowanego „Wodogrzmoty Małe", w którym bohaterowie obchodzili Halloween także latem, a potem przeniosło się na platformy społecznościowe. ●

Katarzyna Staszak

eprasa.pl 9aa211f0dd

Opera w Savonlinnie

Światowej klasy opery w słynnej fińskiej krainie tysiąca jezior, a także zapierające dech w piersiach krajobrazy Finlandii i jej stolica – Helsinki.

Program wycieczki: Dz. 1 Przelot Warszawa – Helsinki. Przejazd do Savonlinny przez piękną krainę tysiąca jezior. **Dz. 2** Savonlinna. Zwiedzanie największej na świecie drewnianej cerkwi prawosławnej, wizyta w galerii sztuki i pierwsze przedstawienie operowe. **Dz. 3** Savonlinna. Rejs statkiem po jeziorze Saimaa, zwiedzanie Savonlinny, lokalny targ i spektakl operowy. **Dz. 4** Savonlinna – Punkaharju – Parikkala – Imatra – Porvoo – Helsinki. Wyjątkowy park rzeźb, najsłynniejsze wodospady w Finlandii i małe urokliwe wioski. **Dz. 5** Helsinki. Zwiedzanie miasta i czas wolny. **Dz. 6** Helsinki. Czas wolny do wyjazdu na lotnisko i podróż powrotna do domu.

6 dni | Wyloty z Warszawy
08/07 2027 | Andrea Chénier i Czarodziejski flet
14/07 2027 | Andrea Chénier i Cyrulik sewiliski
19/07 2027 | Czarodziejski flet i Cyrulik sewiliski
od **6.498,–**

Pełne wyżywienie na statku

Paryż i rejs po Sekwanie do Normandii

Poznaj historię Paryża, katedry w Rouen oraz najpiękniejszych zamków i klasztorów w Normandii podczas rejsu statkiem po najbardziej romantycznej rzece Europy.

Program wycieczki: Dz. 1 Wylot z Warszawy do Paryża. Zwiedzanie miasta, zaokrętowanie i wypłynięcie w rejs. **Dz. 2** La Roche-Guyon /Vernon. Wycieczka do Giverny, zwiedzanie domu Moneta wraz ogrodem i stawem ze słynnymi liliami (dodatkowo płatne). **Dz. 3** Caudebec-en-Caux. Możliwość opcjonalnej wycieczki szlakiem klasztorów z wizytą w imponujących klasztorach Jumièges i Saint-Wandrille. **Dz. 4** Le Havre. Spacer po mieście portowym u ujścia Sekwany i możliwość wycieczki do urokliwego Honfleur. **Dz. 5** Przypłynięcie do Rouen i możliwość zwiedzania miasta z przewodnikiem. **Dz. 6** Conflans-Sainte-Honorine. Możliwość zwiedzania kolekcji sztuki w zamku Château de Chantilly. **Dz. 7** Paryż. Wycieczka po kosmopolitycznym Paryżu, w programie największe atrakcje – Wieża Eiffla i Pola Elizejskie. **Dz. 8** Przylot do Polski.

8 dni I Wyloty z Warszawy 22/05 , 04/09 2027
od **9.998,–**

Australia i Nowa Zelandia

Program wycieczki: Dz. 1 Wylot z Warszawy do Australii. **Dz. 2** Przylot do Melbourne. **Dz. 3** Melbourne. Zwiedzanie miasta. Wieża Eureka i kolacja powitalna. **Dz. 4** Melbourne. Wycieczka do St Kilda, Brighton i na wyspę Philip Island w poszukiwaniu koali i pingwinów. **Dz. 5** Melbourne – Uluru (Ayers Rock). Przelot w głąb australijskiego interioru. **Dz. 6** Uluru (Ayers Rock). Wschód słońca nad Uluru (Ayers Rock) i wycieczka po górach Olgi. Kolacja na świeżym powietrzu z widokiem na Uluru (Ayers Rock). **Dz. 7** Przelot z Uluru (Ayers Rock) do Sydney. **Dz. 8** Sydney. Wycieczka po mieście, spacer do plaży Bondi, zwiedzanie opery w Sydney i rejs łodzią do plaży Manly. **Dz. 9** Sydney. Dzień do własnej dyspozycji. **Dz. 10** Przelot do Queenstown w Nowej Zelandii. **Dz. 11** Queenstown. Dzień do własnej dyspozycji. **Dz. 12** Queenstown. Wycieczka do fjordu Milford Sound. **Dz. 13** Queenstown – Fox Glacier przez Wanaka. Lot helikopterem nad lodowcem (dodatkowo płatne). **Dz. 14** Lodowiec Fox Glacier – wąwóz Hokitika. Spacer nad jeziorem Matheson, wędrówka do punktu widokowego na lodowcu Franz Josef Glacier i do wąwozu Hokitika. **Dz. 15** Hokitika. Pociągiem transalpejskim przez Wyspę Południową do Christchurch. **Dz. 16** Christchurch – zwiedzanie miasta. Przelot do Rotorua. **Dz. 17** Rotorua. Obszary termalne Te Puia. Wizyta w maoryskiej wiosce oraz kolacja. **Dz. 18** Rotorua – Auckland. Wizyta w Hobbitonie, miejscu zdjęć do filmu „Władca Pierścieni". **Dz. 18** Rotorua – Auckland. Wizyta w Hobbitonie, miejscu zdjęć do filmu „Władca Pierścieni". **Dz. 19** Auckland. Wycieczka po mieście i pożegnalna kolacja na 52 piętrze Sky Tower. **Dz. 20** Auckland. Podróż powrotna. **Dz. 21** Przylot do Warszawy.

21 dni I Wyloty z Warszawy 27/01, 17/11 2027, 23/02 2028
od **36.998,–**

USA – Wschodnie Wybrzeże

Filadelfia, Waszyngton, Nowy Jork, Boston, Nowa Anglia czyli podróż do kolebki USA z bogatą historią i wielkimi miastami oraz wodospad Niagara – potęga natury.

Program wycieczki: Dz. 1 Warszawa – Nowy Jork – Filadelfia. Zameldowanie w hotelu. **Dz. 2** Filadelfia – Baltimore – Waszyngton. Dzwon Wolności i Waszyngton by night. **Dz. 3** Waszyngton. Wycieczka po mieście, The Mall, cmentarz w Arlington oraz Air & Space Museum. **Dz. 4** Waszyngton, D.C. – Gettysburg – Lancaster – Williamsport. Wizyta w wiosce amiszów. **Dz. 5** Williamsport – Wodospad Niagara, USA. Rejs statkiem po kanadyjskiej stronie wodospadów. **Dz. 6** Niagara Falls – stany Nowy Jork i Massachusetts. **Dz. 7** Framingham – Boston – Hyannis na wybrzeżu Nowej Anglii. **Dz. 8** Hyannis – Newport – Yale – Nowy Jork. **Dz. 9** Nowy Jork. Objazd, 9/11 Memorial i czas wolny. **Dz. 10** Nowy Jork i wylot. **Dz. 11** Przylot do Warszawy.

11 dni I Wyloty z Warszawy 14/05, 18/09 2027
od **16.998,–**

albatros.pl | rezerwacja +48 22 128 48 81 | Warszawa, ul. Marszałkowska 76 (8 piętro)

Cena zawiera: BILETY WSTĘPÓW, opiekę polskiego pilota, przeloty rejsowe, zakwaterowanie w pokojach 2-os., wyżywienie i transport zgodnie z programem, ubezpieczenie podstawowe.

Kod reklamy: GW33

Kraj/34451076

eprasa.pl 9aa211f0dd

Sztuczna inteligencja

Incydenty z AI to „strzały ostrzega

Autonomiczne agenty AI coraz częściej wymykają się spod kontrolig. Prof. Aleksander Mądry z MIT ostrzega, że tradycyjna **„socjalizacja" agentów zawodzi w ekstremalnych warunkach, a sama technologia wymaga drastycznego zwiększenia nadzoru infrastrukturalnego i geopolitycznej refleksji.**

ROZMOWA Z
PROF. ALEKSANDREM MĄDRYM
wykładowcą MIT

JOANNA SOSNOWSKA: Byli pracownicy OpenAI i Anthropika twierdzą, że „AI może nas zabić w ciągu dekady". Co na to były szef ds. zabezpieczeń w OpenAI?
PROF. ALEKSANDER MĄDRY: Dyskusje o zagrożeniach ze strony sztucznej inteligencji i odchodzenie z tego powodu pracowników nie są zjawiskiem nowym. Takie rozmowy i drastyczne kroki towarzyszyły branży zarówno trzy, jak i pięć lat temu. Kluczowa zmiana polega na tym, że osiągnęliśmy punkt, w którym zagrożenia przestały być teorią, a stały się faktem.

Tym punktem jest oczywiście włamanie autonomicznych agentów AI na platformę Hugging Face. To był standardowy, wręcz książkowy scenariusz, jak AI może stać się niezamierzonym zagrożeniem. Z testowego środowiska wyrwały się agenty OpenAI, Anthropika i Google'a.

Teoretycznie wiedzieliśmy, że coś się może stać, ale zakładaliśmy, że będziemy mieć nad tym kontrolę. Okazało się, że może jednak nie mamy i psychologicznie to, wydaje się, prawdziwy moment przebudzenia.

Co zatem powoduje, że agenty AI masowo wyrywają się z testów, uciekają z kontrolowanych środowisk, przedostają się do świata prawdziwego i włamują się do różnych usług?
– Głównym powodem jest tzw. misalignment – model nie zrozumiał, o co nam tak naprawdę chodziło, gdy daliśmy mu zadanie. Model jest uczony, żeby rozwiązać dane mu zadanie za wszelką cenę. Ale bez wyraźnego uwzględnienia tego jako części formulacji zadania model może nie widzieć a priori różnicy pomiędzy rozwiązaniem problemu w sposób, jakiego my, ludzie, oczekujemy, a znalezieniem drogi na skróty, na przykład poprzez wykradzenie odpowiedzi do testu. Tak właśnie było w przypadku Hugging Face.

OpenAI prowadziło test bezpieczeństwa, który miał sprawdzić, jak dobrze agenty potrafią wyszukiwać i wykorzystywać luki w oprogramowaniu w zamkniętym, odizolowanym środowisku testowym. Zadania były trudne (a niektóre nawet niezamierzenie niemożliwe), więc model stwierdził, że równie dobrze osiągnie cel, jeśli pójdzie trochę na skróty.

Ale model wiedział też, że nie może po prostu podać wykradzionego rozwiązania, musi podać sposób rozumowania, który go do niego doprowadził. To tak, jakbyśmy ściągali na teście – owszem, podamy właściwą odpowiedź, ale jeśli nie rozwiążemy po kolei wszystkich równań, to nauczyciel będzie wiedział, że oszukiwaliśmy. Model wpadł więc na genialny pomysł: skoro w repozytorium Hugging Face są te testy, to włammy się tam, zobaczmy, czy są tam informacje o tym, jak dokładnie system nas ocenia, i jak go oszukać, żeby zaliczył nam zadania.

Ta sytuacja niepokojąco przypomina klasyczny hipotetyczny scenariusz, w którym prosimy AI o produkcję spinaczy, a ono – dążąc do celu za wszelką cenę – zużywa wszystkie surowce na Ziemi, i także zaczyna widzieć ludzkość jako przeszkodę.

To eksperyment myślowy filozofa i badacza AI Nicka Bostroma, znany jako Maksymalizator Spinaczy.
– Wszystko to pokazuje nam trzy rzeczy: po pierwsze – modele są coraz skuteczniejsze w przeprowadzeniu cyberataków, a po drugie – zespół bezpieczeństwa OpenAI nie docenił potencjalnego niebezpieczeństwa i nie-koniecznie wykorzystał wszystkie dostępne zabezpieczenia.

Trzecia sprawa to kooperacja między różnymi instancjami modelu. Do rozwiązania równań Naviera-Stokesa, czyli problemu milenijnego, OpenAI zaprzęgło dziesiątki tysięcy agentów. Czyli do szybszej pracy albo większych zadań używa się wielu instancji modeli naraz. Okazuje się jednak, że modele współpracują również w sposób, w który niekoniecznie byśmy chcieli, co dokładnie widzieliśmy w incydencie Hugging Face, gdzie agenty sprawnie współpracowały, żeby nie dać się złapać na oszustwie.

Pewnie to, co najbardziej rezonuje tutaj, to fakt, że modele komunikują się językiem naturalnym i rzucają frazami w stylu „musimy się poświęcić".

Mało tego, agenty „cieszyły się" z małych sukcesów hakerskich, pisały rzeczy typu „BOOM!" albo „Whoa!".
– Oczywiście, jako ludzie od razu to antropomorfizujemy, co potęguje wrażenie. Mechanizm jest jednak inny: dla modelu wykonanie zadania jest kluczowe, potrafi do tego podejść kreatywnie, a zhakowanie Hugging Face było po prostu ścieżką, którą uznał za prowadzącą do sukcesu.

Czyli de facto mieliśmy szczęście, że agenty AI do tej pory nie włamały się do banku, elektrowni albo na statek atomowy?
– Zdecydowanie! W pewnym sensie incydent z Hugging Face to najlepszy „strzał ostrzegawczy", jaki mogliśmy dostać.

Mówimy cały czas o dostosowywaniu (alignment) modelu do ludzkiej intencji. Jakub Pachocki, pana kolega z OpenAI, obecnie główny naukowiec firmy, pisał w eseju „Obcy umysł", że można dostosowywać model albo do celu, albo do wartości. Rozumiem, że dostosowanie celu do wartości jest trudniejsze?
– To, co nazywamy dostosowaniem, w gruncie rzeczy dotyczy wartości i wspólnego kontekstu. Kiedy proszę kogoś o zrobienie kanapki – żeby przekroić chleb, posmarować masłem, położyć wędlinę i ser – ta osoba wie dokładnie, o co mi chodzi, gdy wypowiadam te krótkie instrukcje, ponieważ dysponuje całym wspólnym ludzkim kontekstem i skojarzeniami, które sztuczna inteligencja niekoniecznie ma. Człowiekowi nie trzeba wyjaśniać, co te poszczególne kroki zrobienia kanapki dokładnie znaczą. Sztucznej inteligencji – tak.

Podobnie kiedy poproszę panią, żeby rozwiązała pani dane zadanie, to jasne będzie dla pani, że nie chodzi mi o to, żeby pani zhakowała jakąś firmę – nie musimy tego dopowiadać, bo te rzeczy są zawsze implikowane przez system wartości i kontekst, który dzielimy jako ludzie.

Alignment polega właśnie na tym, żeby modele miały ten sam „zdrowy rozsądek" co ludzie i tak naprawdę to bardzo trudne zadanie, aby to osiągnąć. Zaaplikowanie ogólnych zasad etyki w konkretnej, może nawet dość egzotycznej, sytuacji jest trudne. Etyka to jest przecież cała dziedzina wiedzy, która rozważa dokładnie to, co jest moralne w danej sytuacji.

Wyzwanie właśnie polega na tym, w jaki sposób przekazać te wszystkie oczywiste dla nas rzeczy, żeby modele potrafiły je zastosować w miliardach sytuacji, w jakich one się znajdą, zwłaszcza że brak tego wspólnego kontekstu prowadzi do sytuacji, w których model rozumie zadanie w dosłowny, ale zupełnie nieoczekiwany sposób, co pokazuje, jak potężne i trudne jest to wyzwanie.

Jak w takim razie uczy się model wartości?
– Modele AI uczą się na podstawie informacji zwrotnych. Na etapie treningu modelu, kiedy dostaje on zadanie do rozwiązania, musimy przekazać mu feedback – tak, aby postępowanie było poprawne, zgodne z naszymi zasadami i z tym, czego od niego oczekujemy, czyli żeby model był w ten sposób dostosowany do naszych oczekiwań.

Czyli uczenie ze wzmocnieniem. Za każdym razem, kiedy AI zrobi coś dobrze, dostaje punkt. To – w uproszczeniu – tak, jak szkolenie szczeniaka, kiedy za każdym razem, gdy zrobi coś dobrze, dostaje smaczka.
– Tak, dokładnie. Anthropic ma swoją „konstytucję AI", czyli zestaw jawnych zasad, których przestrzegania uczone są modele. Zasadniczo chodzi o to, żeby dać modelowi feedback: jakie są pożądane zachowania z punktu widzenia tej wartości, a jakie niepożądane.

Co jest jeszcze ciekawe w incydencie Hugging Face i incydentach z udziałem modeli Anthropika, to to, że modele rzeczywi-

eprasa.pl 9aa211f0dd

Sztuczna inteligencja

FOT. GETTY IMAGES

ście zastanawiają się czasami, czy ich sposób działania jest właściwy. Agenty dyskutują, czy to na pewno najlepszy sposób rozwiązania problemu. I nawet te, które mają przebłyski co do tego, że to może niewłaściwe zachowanie, dochodzą do wniosku, że skoro inne agenty to robią, to ta droga jest właściwa.

Jeden z agentów Anthropika doszedł wręcz do wniosku, że na pewno nie znajduje się w publicznym systemie, tylko musi być w symulacji. Przecież dokładnie to samo zachowanie widzimy też u ludzi w postaci psychologii tłumu.

Wszystko sprowadza się do tego, że model naprawdę chce znaleźć rozwiązanie problemu. I chce je znaleźć tak bardzo, że dostosowanie do wartości jest stosunkowo słabszym impulsem.

W jaki sposób firmy AI testują, czy model jest już odpowiednio dostosowany, „zsocjalizowany”?

– Za każdym razem, kiedy wypuszczany jest nowy model, każda firma publikuje w raporcie technicznym informacje o dostosowaniu modelu. A testy polegają na tym, że modelowi przedstawiane są tysiące bardzo konkretnych sytuacji, w których musi podjąć decyzję moralną (np. ujawnienie informacji poufnych, udostępnienie panelu zbyt szerokiemu gronu czy usunięcie danych) i sprawdza się, czy model podejmie właściwą decyzję.

Okazuje się, że są tutaj jednak pewne subtelności – modele zachowują się inaczej, kiedy są testowane, a inaczej, kiedy działają naturalnie. Przetestowanie, czy model rzeczywiście jest „zsocjalizowany”, jest trudne także dlatego, że duża część niedostosowania pojawia się w skrajnych sytuacjach. Przykładowo, w tym incydencie z Hugging Face niektóre zadania były niemożliwe do wykonania z powodu ludzkiego błędu – człowiek zapomniał dodać konkretny plik. A z punktu widzenia modelu sprawa jest egzystencjalna: całe jego „istnienie” zależy od tego, czy przejdzie test. Zatem co robię, jeśli muszę rozwiązać test, ale nie mam wszystkich narzędzi do tego?

W przypadku ludzi też właśnie w takich ekstremalnych sytuacjach wychodzi nasza prawdziwa moralność. Z modelami jest tak samo, a trudno zidentyfikować te ekstremalne sytuacje z góry.

W pewnym sensie to oznacza, że samo alignment, czyli wytrenowanie modelu na moralną istotę, to syzyfowa praca. Nigdy nie uda się tego zrobić w pełni. Oczywiście nie znaczy to, że powinniśmy zaprzestać pracować nad tym, ale nigdy nie powinniśmy uważać, że osiągnęliśmy całkowity sukces, i musimy także dodać do tego również infrastrukturę do monitorowania zachowania modeli. Tak samo jak z ludźmi – mamy policję itd., bo samo ukończenie konkretnych testów, zdania matury, nie sprawia, że mamy gwarancję, że staliśmy się moralnymi obywatelami. Zawsze zakładamy, że coś złego może się zdarzyć, dlatego potrzebny jest system monitorowania i zapobiegania niepożądanym zachowaniom.

W przypadku Hugging Face to zawiodło – to, że model ma dostęp do internetu i hakuje stronę, zostało odkryte po fakcie. Gdyby była właściwa infrastruktura monitorująca, okazałoby się wcześniej, że model jest niedostosowany, można by go szybko zatrzymać, zanim stały się szkody, i dopiero wtedy przeanalizować, co poszło nie tak.

Dlaczego właściwie każdy model AI okazuje się niedostosowany? Z każdym były już jakieś incydenty. To kwestia tego, że „socjalizacja” modelu jest trudna, czy firmy postawiły na szybką komercjalizację i bezpieczeństwo zostało na dalszym miejscu?

– Jak już mówiliśmy, taka „socjalizacja” jest trudna, i w tym przypadku środki i nakłady – choć duże – okazały się niewystarczające wobec tego, jak szybko rosną możliwości modeli.

Ja wiem, że łatwo widzieć te firmy jako całkowicie nieodpowiedzialne korporacje pędzące wyłącznie za zyskiem, ale nie sądzę, że to było tak, że ktoś machnął ręką na alignment i kazał wypuszczać kolejny model tylko po to, żeby zarobić. Ludzie po prostu nie docenili, jak poważnym problemem to się stało i że zagrożenie przestało być teoretyczną przyszłością, a zaczęło dziać się tu i teraz.

Wspomniany już dzisiaj Jakub Pachocki w eseju pisał, że modele coraz częściej ukrywają przed badaczami swój sposób rozumowania (chain of thought). Jak to działa?

– Od razu doprecyzuję, że nie chodzi o „ukrywanie czegoś” z powodu złych intencji, a takie mogą tu być skojarzenia.

O takim strumieniu świadomości (chain of thought) można myśleć jak o notatniku: ma pani duże zadanie do rozwiązania, więc pani notuje – najpierw muszę wykombinować tę rzecz, myślę tak i tak, tu mam cząstkowy wynik, a teraz zajmę się kolejną rzeczą.

Tak organizuje pani długie myślenie na dany temat, zamiast trzymać wszystko w głowie. Ten strumień świadomości odgrywa dokładnie tę samą rolę dla modeli, to sposób rozumienia, o czym model „myśli”.

Ale im jest pani lepsza w matematyce, tym mniej rzeczy musi zapisywać na kartce, a więcej obliczeń jest pani w stanie przeprowadzić w głowie. Gdybym panią obserwował, jak rozwiązuje pani jakieś zadanie i niczego nie zapisuje, to rzeczywiście mógłbym odnieść wrażenie, że ukrywa pani przede mną swoje myśli. A pani po prostu nie widzi powodu, dlaczego miałaby je zapisywać, bo nie ma pani potrzeby, żeby liczyć na kartce. Dokładnie to samo dzieje się z modelami, jak stają się coraz potężniejsze.

Ale przecież AI to technologia stworzona przez ludzi. Nie można jej powiedzieć, albo poprosić, żeby ujawniała swój tok myślenia?

– To są dokładnie pytania, o których OpenAI myśli w tym momencie. I AI to fascynująca dziedzina, bo jest szalenie subtelna. A więc tak, można powiedzieć modelowi, żeby zapisał każdy krok swojego rozumowania w strumieniu świadomości, ale model nie wie, o co nam tak naprawdę chodzi – w jakim celu ma to zapisywać. Pojawia się więc pytanie, czy damy mu feedback na temat tego, czy zapisuje właściwe rzeczy. Problem polega na tym, że w AI dostajesz dokładnie to, o co prosisz, co przypomina historię z lampą dżina i morał „uważaj, o co prosisz”.

Jeśli powiemy mu, żeby produkował bardzo szczegółowe strumienie świadomości, to odpowie, że może to zrobić, ale przecież nie kazaliśmy mu, aby te strumienie faktycznie reprezentowały jego rzeczywiste myślenie o problemie. Może po prostu napisać dużo szczegółów, żebyśmy byli zadowoleni. Dostaniemy więc to, o co prosiliśmy, ale nie to, czego naprawdę oczekiwaliśmy, a sprawienie, by strumień wiernie reprezentował proces rozumowania, staje się bardzo trudnym problemem.

Wyzwanie polega na tym, w jaki sposób przekazać wszystkie oczywiste dla nas rzeczy, żeby modele potrafiły je zastosować w miliardach sytuacji, w jakich się znajdą

Kolejne wyzwanie polega na tym, że kiedy zaczynamy dawać modelowi uwagi na temat jego myślenia, to zaczyna on dwa razy się zastanawiać, czy powinien ujawniać to, o czym myśli – a to już przypomina autocenzurę. Model zacznie generować taki strumień świadomości, w którym wszystko wygląda dobrze – ale np. nauczy się, że nigdy nie powinien wspominać publicznie o hakowaniu strony. To nie znaczy, że jej nie zhakuje; po prostu nauczy się o tym nie pisać.

To jest niesamowicie fascynujący, a zarazem frustrujący aspekt AI. Ludzie pytają, czy nie możemy po prostu powiedzieć modelowi, żeby był moralny. Nie możemy – tak samo, jak nie możemy tego dokładnie powiedzieć ludziom. Wydaje się to proste, ale w rzeczywistości są to niezwykle trudne problemy, nad którymi toczymy pracę. Jakub pisze w tym eseju, że „AI bardziej się hoduje, niż projektuje”. To bardzo dobra analogia.

Czy zatem decyzja niektórych firm o opóźnieniu wdrażania modeli AI na rynek jest słuszna? Czy to jednak marketing i podbijanie przekazu „nasze modele są takie potężne”?

– Faktem jest, że modele AI stają się coraz potężniejsze, rozwiązują problemy milenialne, potrafią się włamywać do kolejnych systemów. A jeśli model może sam się włamać do jakiegokolwiek systemu, to rzeczywiście zaczynamy myśleć, komu damy do niego dostęp. Anthropic ostatnio publikował badania, że jego model próbowano stosować do programowania rakiety sterującej w Jemenie czy stworzenia broni biologicznej. Jako że rzeczywiście te modele mają tzw. możliwości podwójnego zastosowania, czyli można je stosować cywilnie i w wojsku.

Problem nie polega tylko na tym, że model zaczął robić złe rzeczy, ale na tym, że świat jest skomplikowany i są ludzie, którzy działają w złej wierze. Nagle ludzie, którzy nie mają dobrych intencji, mogą zyskać dostęp do potężnych narzędzi. Bo jednak to co innego, gdy agencje wywiadowcze mają możliwość hakowania różnych systemów, a co innego, gdy ktokolwiek, kto zapłaci 200 dolarów, może hakować każdego. Nad tymi pierwszymi mamy jednak troszkę więcej kontroli niż nad drugimi.

Natomiast pytanie, czy powinniśmy w ogóle jakiś model publikować, jest bardzo zasadne. Decyzja o tym, jak odpowiadamy na te pytania, to rachunek ryzyka, zrozumienie, na ile jest ono prawdziwe i czy monitoring potrafi je ograniczyć. Właśnie tego rodzaju kwestie rozważają firmy AI.

Niezależny brytyjski think-tank Centre for Long-Term Resilience uruchomił Loss Of Control Observatory, czyli „Obserwatorium Utraty Kontroli”, które bada przypadki AI „wyrywającego się spod kontroli”, czyli niedostosowanego do ludzkich intencji. Od początku roku do września naliczył ich 1600. To może jednak należy spowalniać rozwój AI?

– To jest absolutnie zasadne pytanie. Szczególnie ważne jest, aby w procesie decyzyjnym tutaj głos mieli także specjaliści ds. bezpieczeństwa, którzy powinni najpierw przetestować i przeskanować systemy krytyczne pod kątem ich odporności na cyberataki z użyciem najnowszych modeli – tak jak miało to miejsce wcześniej, gdy takie zespoły dostawały model przed premierą. Takie decyzje nie mogą także należeć wyłącznie do samych firm; wymagają szerszej debaty.

Drugi, głębszy poziom problemu dotyczy nie tylko tego, jakie modele zostają udostępnione, ale także trenowania jeszcze potężniejszych modeli w laboratoriach, nawet jeśli te modele nie zostaną szerzej udostępnione. Co zrobimy, jeśli kolejny incydent – podobny do tego z Hugging Face – powtórzy się z o wiele potężniejszą sztuczną inteligencją?

O tym pisze na przykład Dario Amodei, proponując zwolnienie tempa rozwoju AI, aby zachować kontrolę nad technologią, zanim modele zaczną same eksfiltrować się z laboratoriów, odbierając nam możliwość jakiejkolwiek decyzji co do ich udostępnienia. Dyskusja toczy się zatem na dwóch poziomach: czy udostępniać nowe modele publicznie oraz czy w ogóle je wewnętrznie trenować.

Gdyby pan dzisiaj był na pozycji Sama Altmana, co by pan powiedział: wciskamy hamulec, czy ze względu na otoczenie rynkowe, konkurencję z Chinami, zbliżający się debiut na giełdzie jednak jedziemy zgodnie z planem i udostępniamy kolejne modele?

– To są bardzo poważne pytania. A odpowiedzi koniecznie muszą być jak najbardziej oparte na nauce. Z tego co rozumiem, propozycja Daria Amodei z Anthropika polega na tym, żeby wstrzymać działania na chwilę – na miesiąc czy jakiś czas – i poświęcić go na zrozumienie, co się właściwie stało oraz co nas czeka.

Oczywiście istnieją także presje komercyjne i ogromne pieniądze od inwestorów czekających na wejście na giełdę.

Firmy same przyznają, że czułyby się lepiej, mając w tej kwestii większy nacisk i nadzór ze strony rządu oraz społeczeństwa. Do tego dochodzi cała skomplikowana dynamika geopolityczna i rywalizacja z Chinami, co stanowi osobny temat. Kwestia balansu i decyzji dotyczących rozwoju tej technologii jest zbyt ważna, by pozostawić ją wyłącznie w rękach Altmana czy Amodei. ●

Aleksander Mądry

• Profesor Massachusetts Institute of Technology (MIT). W latach 2023-2026 pracował w OpenAI. Wcześniej związany z paryską École Polytechnique Fédérale de Lausanne, Google.

eprasa.pl 9aa211f0dd

AI już jest w polskiej szkole

Polscy nauczyciele nie uczą już z pożółkłych kartek. Aż 63 proc. z nich korzysta ze sztucznej inteligencji podczas przygotowywania lekcji.

FOT. SHUTTERSTOCK

Karolina Słowik

– Chciałabym, aby AI przejęło rolę analityka i rzemieślnika, zostawiając mi rolę mentora i inspiratora. Technologia powinna być niewidocznym wsparciem, które sprawia, że nauczyciel ma więcej czasu na to, co najważniejsze – rozmowę z drugim człowiekiem – mówi nauczycielka, która wzięła udział w badaniu Sanoma Learning European Teacher Survey 2026 przeprowadzonym wśród ponad 20 tys. nauczycieli z 14 krajów europejskich. W badaniu udział wzięło aż 10 tys. nauczycieli z polskich szkół podstawowych, średnich i zawodowych.

Najważniejszy wniosek jest taki, że polscy nauczyciele nie uczą już z pożółkłych kartek. Aż 63 proc. z nich korzysta ze sztucznej inteligencji podczas przygotowywania lekcji.

AI oszczędza nauczycielom czas

W czym pomaga im AI? Ponad połowa mówi o zaoszczędzeniu czasu. Jednocześnie tylko 17 proc. uważa, że ich uczniowie zyskają na pracy z tym narzędziem. Aż 93 proc. zauważa potrzebę stworzenia takiego modelu sztucznej inteligencji, który odpowiadałby szkolnym potrzebom. To najwyższy wynik w całej Europie.

– Polska jest jednym z krajów wiodących, jeśli chodzi o otwartość nauczycieli na nowe technologie. Nie chodzi tylko o sztuczną inteligencję, ale w ogóle o zastosowanie technologii cyfrowych w materiałach edukacyjnych – mówi Piotr Labenz, współautor badania.

– Polscy nauczyciele dużą wartość widzą w dostosowywaniu sposobów nauczania do potrzeb poszczególnych uczniów. Dopasowana do materiałów dydaktycznych sztuczna inteligencja może im pomóc różnicować materiał i radzić sobie w klasach, gdzie uczniów jest dużo, a analizowanie ich wyników i potrzeb „na piechotę" jest praktycznie niemożliwe – dodaje.

Labenz uważa, że ważne jest, żeby nauczyciele korzystali z wyspecjalizowanych narzędzi, które gwarantują jakość pedagogiczną.

– 61 proc. nauczycieli w Polsce oczekuje, że dzięki sztucznej inteligencji będą w stanie oszczędzić trochę czasu. Przy tym bardzo wyraźnie podkreślają, że chcą mieć czas na pracę indywidualną z uczniem. I rzeczywiście, wyspecjalizowana sztuczna inteligencja opracowana na potrzeby edukacji może uwolnić im ten czas – twierdzi Labenz.

AI ma wspierać, nie zastępować nauczyciela

Mówią też o tym sami nauczyciele:

„AI powinna być narzędziem, które wzmacnia rolę nauczyciela, a nie ją zastępuje".

„Obecnie najczęściej jestem zmuszona do rozmowy z całą klasą na pewnym przeciętnym poziomie. Gdy kilka osób pracuje samodzielnie, brakuje mi czasu na kontrolę poprawności ich rozwiązań czy rozumowań. Jestem też bardzo zmęczona, bo staram się wspomóc jak najwięcej osób. Chciałabym, by AI przejęło część tej pracy".

Nauczyciele chcieliby, żeby sztuczna inteligencja pomagała im m.in. przygotowywać zestawy zadań o różnym stopniu trudności, dostosowane do poziomu i tempa pracy uczniów, analizować typowe błędy uczniów, tworzyć czytelne wyjaśnienia krok po kroku oraz alternatywne metody rozwiązywania zadań, wspierać nauczyciela w przygotowaniu kart pracy i materiałów powtórkowych, pomagać uczniom w samodzielnym uczeniu się poprzez zadawanie pytań naprowadzających zamiast podawania gotowych odpowiedzi.

Jednocześnie nauczyciele zaznaczają, że do sztucznej inteligencji podchodzą z ostrożnością. Trzech na czterech nauczycieli obawia się, że narzędzia AI mogą stanowić zagrożenie dla jakości edukacji.

„AI ma wspierać jego kompetencje i ułatwiać realizację codziennych zadań, a nie zastępować jego wiedzę, doświadczenie i relację z uczniem" – podkreślają we wnioskach autorzy badania.

W ich pracy wciąż podręczniki odgrywają główną rolę. – Nauczyciele wpisują się w europejski trend kształcenia mieszanego, (ang. blended learning): podręczniki to wciąż podstawa, ale są też otwarci na rozwiązania cyfrowe. 78 proc. chce korzystać z obu formatów w przyszłości – mówi Olga Domańska, rzeczniczka Nowej Ery, która jest częścią grupy Sanoma Learning i odpowiada za realizację oraz publikację tego raportu w Polsce.

Będzie AI dla szkół?

A największym wyzwaniem jest indywidualne podejście do dzieci o coraz bardziej różnych potrzebach.

– Jeśli w klasie mamy dwadzieścioro ośmioro dzieci, to tak naprawdę dwadzieścia osiem poziomów trudności. I to wymaga bezpiecznego systemu. Dlatego w edukacji potrzebny jest zamknięty, zabezpieczony ekosystem, w którym z jednej strony te wrażliwe dane nie wyciekają na zewnątrz, a z drugiej nie jest stworzony na podstawie wątpliwych materiałów – mówi Olga Domańska.

I zdradza, że Nowa Era pracuje nad takim narzędziem. – Nad asystentem AI dla nauczyciela. Chcemy, aby nauczyciel miał pewność, że narzędzie wspiera go w realizacji podstawy programowej, która przechodzi właśnie ewolucję – dodaje.

Nie tylko prywatne wydawnictwa pracują nad rozwiązaniami dla szkół. Tomasz Gajderowicz, wiceszef Instytutu Badań Edukacyjnych, który podlega Ministerstwu Edukacji mówił „Wyborczej" we wrześniu:

„Mamy już konkretne wdrożenia technologii poparte badaniami, o udowodnionym efekcie edukacyjnym: IBE przeprowadziło ewaluację programu „Zeszyt.online", który dostarcza zadania z matematyki dostosowane do poziomu trudności ucznia. To technologia cyfrowa oparta na sztucznej inteligencji. Przeprowadziliśmy badanie eksperymentalne na próbie 20 tys. uczniów z losowo wybranych gmin i wykazaliśmy, że korzystanie z tej platformy znacząco rozwija kompetencje matematyczne. Przy rocznym korzystaniu efekt można porównać z dodatkowym miesiącem nauki. A to dopiero początek!".

Ministerstwo ogłosiło też niedawno zapisy na bezpłatne szkolenia dla nauczycieli w projekcie Lekcja:AI. Weźmie w nich udział 11 tys. osób.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY
Kraj/34414013

JUTRO W „WYBORCZEJ"

Wydanie sobotnie „Wyborczej" możesz kupić

OD SOBOTY DO CZWARTKU!

Szukaj w punkcie sprzedaży prasy.

„LALKA". CZEGO UCZY W CZASACH KRYPTOWALUT I AI

Dyskutują Kurski, Kondrat, Dorociński

LINDSAY CLANCY

Kto i jak wykorzysta dzieciobójczynię

MICHAŁ KORKOSZ, ROZKOSZNY

Polak wyraża miłość w kuchni

1 RP

eprasa.pl 9aa211f0dd

Nowe procedury obrony nieba

MON wdraża szybką ścieżkę do eliminacji zagrożeń na polskim niebie. Piloci myśliwców nie będą musieli już ryzykować, podlatując do wroga w celu jego wizualnej identyfikacji.

Dorota Roman

Ministerstwo Obrony Narodowej zmienia procedury wojskowe. To bezpośrednia odpowiedź na coraz zuchwalsze prowokacje Kremla – w tym na ostatnie wtargnięcie rosyjskiego śmigłowca Mi-8 w głąb polskiego terytorium.

Od teraz o otwarciu ognia zadecyduje bezwzględna elektronika, a nie wzrok pilota.

Polska zmienia procedury

Jak zapowiedział na antenie TVN24 wiceszef MON Cezary Tomczyk, pilot poderwanego myśliwca F-16 czy FA-50 nie będzie już musiał wizualnie identyfikować celu przed wciśnięciem spustu. Ta decyzja to punkt zwrotny w wojnie hybrydowej, którą Rosja regularnie testuje czujność naszych granic – ostatnio wysyłając śmigłowiec bojowy nad Braniewo.

Kluczem do nowej procedury staje się tzw. identyfikacja pozytywna, oparta na technologii, a nie na wzroku człowieka. Jak wyjaśnił wiceminister obrony narodowej, podstawą do otwarcia ognia dla pilota i dowódcy operacyjnego będzie precyzyjny odczyt z radarów połączony z naruszeniem przez intruza strefy zakazu lotów.

– Musimy wyciągać wnioski. Jeśli ze strony Rosji pojawia się oczywiste zagrożenie, naszym obowiązkiem jest dostosowanie procedur tak, aby dać pilotom pełną pewność działania – podkreślił Cezary Tomczyk.

Wiceminister ujawnił również, że wojsko wprowadziło już system preautoryzacji dla dowódców obsługujących baterie Patriot. Pozwala on na natychmiastowe przygotowanie systemu antyrakietowego do strzału w sekundy po wykryciu startu wrogiego pocisku, bez czekania na biurokratyczne zgody.

Ponadto, w razie skrajnego niebezpieczeństwa, polskie niebo zostanie błyskawicznie zamknięte dla ruchu cywilnego, co da wojskowym pilotom całkowitą swobodę manewru.

Od teraz identyfikacja wrogiej jednostki będzie domeną zaawansowanych systemów radiolokacyjnych analizujących napływające dane w ułamkach sekund. Jeśli sygnatura radarowa, brak transpondera, nienaturalna trajektoria lub podejrzana prędkość jednoznacznie wskażą na nieprzyjazny obiekt, cel będzie można unicestwić na dystansie wielu kilometrów.

Taki krok pozwala na pełne wykorzystanie potencjału pocisków klasy BVR (Beyond Visual Range – poza zasięgiem wzroku), w które wyposażone są polskie F-16. Pilot nie musi już ryzykować bezpośredniego starcia ani zbliżać się do potencjalnie uzbrojonego drona-kamikadze.

– Śmiertelny cios zostanie zadany z bezpiecznej odległości, zanim wróg w ogóle zorientuje się, że znalazł się na celowniku – mówi „Wyborczej" były dowódca jednostki GROM gen. Roman Polko. – Nowe, zautomatyzowane przepisy mają raz na zawsze odebrać Kremlowi możliwość bezkarnego testowania naszej cierpliwości i narzucania własnych zasad gry nad polskim niebem – dodaje.

Zmiana odciąży pilotów

Dotychczasowe przepisy zmuszały pilotów myśliwców do skrajnie niebezpiecznych manewrów. Podlatywanie na bliską odległość do uzbrojonych dronów-kamikadze, takich jak rosyjskie Shahedy, czy nieprzewidywalnych rakiet manewrujących stwarzało dla pilotów śmiertelne zagrożenie. W erze nowoczesnej broni, gdzie o bezpieczeństwie mieszkańców decydują ułamki sekund, fizyczny dolot myśliwca w celu „obejrzenia" intruza drastycznie opóźniał reakcję i paraliżował system obrony.

Przejście na cyfrową identyfikację obiektów to zdaniem gen. Polko „olbrzymi krok" w realiach współczesnego pola walki. Systemy elektroniczne będą badać nie tylko trasę lotu intruza, ale też to, czy emituje on sygnały naprowadzające lub próbuje zagłuszać polskie radary. Taka zmiana odciąży też samych pilotów i maszyny – do tej pory każda „anomalia" na radarze wymagała natychmiastowego, kosztownego poderwania pary dyżurnej i fizycznego pościgu.

Teraz nowoczesne systemy dowodzenia i obrony przeciwlotniczej – jak Wisła czy Narew – będą mogły współpracować z myśliwcami w ramach jednej sieci, eliminując zagrożenie szybciej, precyzyjniej i bez marnowania cennych minut na fizyczny dolot pilota do wrogiego obiektu wlatującego w naszą przestrzeń powietrzną.

Podstawą do otwarcia ognia dla pilota i dowódcy operacyjnego będzie precyzyjny odczyt z radarów połączony z naruszeniem przez intruza strefy zakazu lotów

Odpowiedzialne zadanie dla wojska

Nowe procedury drastycznie skracają czas reakcji, ale niosą ze sobą potężne niebezpieczeństwo: ryzyko strącenia niewłaściwego obiektu. Skoro pilot nie będzie już oglądał celu z bliska, armia musi w inny sposób zyskać pewność, z czym ma do czynienia.

Wojsko staje więc przed zadaniem odróżniania celów militarnych od obiektów cywilnych – takich jak balony meteorologiczne czy prywatne samoloty z uszkodzonym radiem, a nawet być może od nietypowych zjawisk atmosferycznych.

REKLAMA
Kraj/34448780

Zadbaj o bezpieczeństwo i chroń się przed RSV.

RSV występuje w dwóch typach: A i B. Oba mogą być dla ciebie groźne: odporność po zarażeniu jednym typem RSV jest niepełna i nie chroni w pełni przed drugim.[1,2]

Zaszczep się już dziś!

Masz 60 lat lub więcej? Porozmawiaj z lekarzem, farmaceutą lub pielęgniarką o dwóch typach RSV i sprawdź możliwość darmowych szczepień.[3]

Dowiedz się więcej na www.szczepieniersv.pl

RSV - syncytialny wirus oddechowy.
Referencje: 1. Cantú-Flores K, et al. Pathog Glob Health. 2022;116(7):398-409. 2. Nuttens C, et al. Infect Dis Ther. 2024;13(8):1725-1742. 3. Komunikat Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 31 października 2025 r. w sprawie Programu Szczepień Ochronnych na rok 2026 (DZ. URZ. Min. Zdr. 2025.85. Ogłoszony: 31.10.2025).

Pfizer Polska Sp. z o.o. ul. Żwirki i Wigury 16B, 02-092 Warszawa, Kapitał zakładowy 33.860.000 zł. KRS 0000022310 Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy. NIP 5213115586. BDO 000189470.

PP-UNP-POL-0498

1 RP

eprasa.pl 9aa211f0dd

Xi, Zełenski, Rosjanie, Irańczycy. 8 ważnych wniosków z obrad ONZ

Obrady ONZ przyciągnęły do Nowego Jorku przywódców z całego świata. Jak to zwykle bywa, najważniejsze rzeczy działy się poza salą plenarną.

Maciej Czarnecki

• **23 września 2026 roku. Prezydent USA Donald Trump podczas powitania prezydenta Chin Xi Jinpinga w bazie Joint Base Andrews w stanie Maryland (USA)**
FOT. REUTERS / JONATHAN ERNST

Można narzekać, że ONZ jest nieskuteczna, że nie potrafi skutecznie bronić ideałów z Karty Narodów Zjednoczonych, że wygłaszane z mównicy wzniosłe słowa często kryją fałsz i obłudę.

Natomiast jedno jest bezdyskusyjne: sesje Zgromadzenia Ogólnego pozostają okazją do tego, żeby świat ze sobą rozmawiał. Na marginesie obrad zorganizowano ponad 1 tys. bilateralnych spotkań, w tym na tematy absolutnie kluczowe, jak wojny w Ukrainie i Iranie. Podpisano też porozumienie kończące spór USA z Danią i Grenlandią.

W tych samych dniach Donald Trump z pompą podejmuje w Waszyngtonie Xi Jinpinga, z którym ma rozmawiać o sztucznej inteligencji, Tajwanie i relacjach handlowych. Zaś polscy ministrowie i prezydent zabiegają o stałą bazę USA w naszym kraju.

Co wynika z tej plątaniny obrad, wystąpień i kuluarowych rozmów?

Sprzeczne sygnały Trumpa do Putina

1 Gdy reporterzy przed siedzibą ONZ zapytali Trumpa o jego przesłanie dla Władimira Putina, ten odparł krótko: „Zakończ wojnę". Po czterech i pół roku brutalnej rosyjskiej agresji na Ukrainę powinno być to najoczywistszą rzeczą pod słońcem, ale taką nie jest, bo dotąd Trump wielokrotnie winił za konflikt Wołodymyra Zełenskiego, a z Putinem obchodził się jak z jajkiem.

Trzeba odnotować tę zmianę tonu. Zwłaszcza że w piątek (18.09) Republikanin podpisał ustawę im. Lindseya Grahama, pozwalającą na wprowadzenie nowych, „piekielnych" sankcji na Rosję oraz ceł na towary z państw kupujących rosyjską ropę naftową.

Jednak radość w Kijowie z tych sygnałów zmąciło zaproszenie Putina na grudniowy szczyt G20 w Miami, o czym poinformował sekretarz stanu Marco Rubio. Do tego Trump, który spotkał się z Zełenskim, znów wygłosił u jego boku kuriozalną ocenę, że Putin rzekomo chce zakończenia wojny.

Tymczasem szef rosyjskiego MSZ Siergiej Ławrow wprost przyznał na Radzie Bezpieczeństwa, że Moskwa nie zamierza nawet zrobić przerwy na czas ewentualnych rozmów z Ukrainą (w których żąda de facto ukraińskiej kapitulacji). A ugodowi wobec Kremla przedstawiciele Trumpa Steve Witkoff i Jared Kushner spotykają się w Nowym Jorku z rosyjskim wysłannikiem Kiriłłem Dmitrijewem.

Sugeruje to, że Waszyngton dalej nie będzie dociskał Putina do ściany i liczy na negocjacje. Moskwę mogła ponadto ucieszyć i ośmielić podjęta we wtorek (22.09) wieczorem po zażartych sporach decyzja UE o skreśleniu z czarnej listy słynnych rosyjskich miliarderów: Aliszera Usmanowa i Michaiła Fridmana.

Zełenski nie zamierza posłuchać Trumpa

2 W ostatnich dniach prezydent USA apelował do Zełenskiego o zaprzestanie ukraińskich ataków na rafinerie w Rosji, obarczając go odpowiedzialnością za wzrosty cen paliw na świecie (w rzeczywistości większe znaczenie ma rozpętana przez niego wojna z Iranem, która zablokowała cieśninę Ormuz).

W przemówieniu na forum ONZ i wywiadach dla amerykańskich mediów Zełenski wytłumaczył jednak, że ataki pomagają piętrzyć presję ekonomiczną na Rosję, by w końcu zakończyła agresję. Wypalił, że „nasze życia są ważniejsze niż ceny energii". Taktycznie zaoferował wstrzymanie uderzeń na sektor energetyczny, jeśli Rosjanie zrobią to samo (a wiadomo, że Kreml na to nie pójdzie, bo chce zgotować Ukraińcom jeszcze cięższą zimę niż ostatnia).

Na potwierdzenie jego słów ukraińskie wojsko przeprowadziło ataki na gigantyczne rafinerie w Samarze oraz Ufie, leżące w europejskiej części Rosji. Pokazuje to, że Trump ma ograniczony wpływ na władze w Kijowie.

Gdy reporterzy przed siedzibą ONZ zapytali Trumpa o jego przesłanie dla Władimira Putina, ten odparł krótko: „Zakończ wojnę"

Nawrocki w USA mówił o Rosji i Forcie Trump

3 Polskiej delegacji w USA przewodniczył prezydent Karol Nawrocki. Podczas przemówienia na Zgromadzeniu Ogólnym ONZ słusznie podkreślał, że Rosja destabilizuje sytuację w Europie poprzez operacje hybrydowe i dywersję. Piętnował rosyjską agresję na Ukrainę i wzywał do przywrócenia prymatu prawa międzynarodowego.

Udzielił też wywiadu Bloomberg Television (po polsku, a nie angielsku, co wytknęła część komentatorów), z którego, sądząc po reakcjach na platformach społecznościowych, zachodniej opinii publicznej utkwiło w pamięci przede wszystkim powtórzenie obietnicy Andrzeja Dudy, że baza wojskowa USA w naszym kraju zostanie nazwana na cześć Trumpa.

Część internautów się z tego podśmiewa, podobnie jak z radości prezydenckich doradców z każdego rytualnego zapewnienia Trumpa o „drogim przyjacielu Karolu Nawrockim", którego poparł w wyborach. Szef polskiej dyplomacji Radosław Sikorski skrytykował tę obietnicę jako przejaw „uniżoności".

Natomiast ludzie prezydenta najwyraźniej wierzą w narcyzm Trumpa i gotowi są połknąć żabę. Szef Biura Polityki Międzynarodowej Kancelarii Prezydenta Marcin Przydacz zapewnił, że Nawrocki rozmawiał z Trumpem o budowie bazy podczas wtorkowego przyjęcia dla przywódców.

Sikorski wypunktował Ławrowa

4 Polski minister spraw zagranicznych miewał już wystąpienia na forum ONZ, które stawały się wiralami. Tak było w 2024 roku, w drugą rocznicę pełnoskalowej napaści Rosji na Ukrainę, kiedy na gorąco zareagował na słowa rosyjskiego ambasadora, wytykając mu kłamstwa i przeinaczenia historyczne. Kamery zarejestrowały wówczas, jak odłożył na bok przygotowany wcześniej tekst swojego przemówienia i zaczął robić notatki. Chwilę później odniósł się do dezinformacji zaserwowanej przez Rosjanina.

W środę Sikorski w podobny sposób zareagował na słowa Ławrowa, tłumacząc, że został przez niego wywołany po nazwisku. – Nazwał on wydarzenia z 2014 roku w Kijowie na Ukrainie „krwawym zamachem stanu". Byłem tam rzeczywiście wraz z ministrami spraw zagranicznych Niemiec i Francji i nie doszło do żadnego zamachu stanu – prostował.

W odpowiedzi na zarzuty dyplomaty Putina o rzekomym „całkowitym zakazie używania języka rosyjskiego" w Ukrainie Sikorski odparł, że był w Kijowie 10 dni wcześniej pod rosyjskimi bombami i słyszał rosyjski na ulicach, a jeśli Moskwa ma jakieś obiekcje, to powinna domagać się przestrzegania Konwencji Europy o ochronie mniejszości narodowych, a nie wysyłać do Ukrainy czołgi i pociski balistyczne.

Wisienką na torcie była propozycja, by skoro Rosji tak bardzo zależy na demokratycznych wyborach, przeprowadzić je przy udziale międzynarodowych obserwatorów i w Ukrainie, i w samej Rosji.

Zabiegi o stałą bazę USA w Polsce i pociski do Patriotów

5 O wzmocnieniu obecności amerykańskich wojsk w Polsce rozmawia za oceanem nie tylko prezydent, ale i przedstawiciele rządu. Bagatelizują oni sprawę odwołania w ostatniej chwili wizyty w Pentagonie szefa MON Władysława Kosiniaka-Kamysza, tłumacząc ją (raczej nieprzekonująco) nieskoordynowaniem kalendarza przez amerykańską stronę.

W spekulacjach przewijają się różne wytłumaczenia: spory wewnątrz administracji Trumpa i samego Pentagonu, niechęć Amerykanów do wiązania sobie rąk jasnymi deklaracjami wobec przesilenia na wschodniej flance NATO i oczekiwania na ruchy Moskwy, a nawet zakulisowe działania związanych ze światkiem MAGA środowisk polskiej opozycji.

Ostatecznie do Waszyngtonu polecieli wiceministrowie obrony Paweł Zalewski i Magdalena Sobkowiak-Czarnecka. Ta ostatnia oznajmiła, że decyzji w sprawie utworzenia stałej bazy wojsk USA w Polsce należy spodziewać się po zakończeniu przeglądu sił USA w Europie (czyli pod koniec roku). Natomiast w ciągu kilku-kilkunastu dni może zapaść decyzja o ewentualnym utworzeniu w naszym kraju centrum serwisowego rakiet PAC-3.

Groźby i negocjacje USA i Iranu

6 USA, mimo toczącej się wojny, wpuściły do kraju przedstawicieli Iranu – choć mogli oni przemieszczać się tylko z hotelu na Manhattanie do siedziby ONZ i z powrotem, a wizy dostali nie wszyscy wnioskujący.

Irański prezydent Masud Pezeszkian zapewnił w ONZ, że Teheran nie ugnie się przed USA, oskarżył Amerykę o terroryzm i pokazywał zdjęcia dzieci zabitych w ataku na szkołę w mieście Minab. Z kolei Trump podkreślał, że „Iran nigdy nie może mieć broni jądrowej" i zastanawiał się, czy „szybko zniszczyć" Irańczyków, czy jednak się z nimi dogadywać. Wezwał również wszystkie państwa do „całkowitej izolacji ekonomicznej Iranu".

W cieniu tych gróźb toczyły się jednak negocjacje delegacji obu krajów,

eprasa.pl 9aa211f0dd

o czym poinformował zapracowany w tych dniach Witkoff. Szef irańskiej dyplomacji Abbas Aragczi miał mu przedstawić warunki dotyczące zakończenia wojny.

Według irańskich mediów Teheran domaga się przerwania działań wojennych na wszystkich frontach „osi oporu", czyli wobec państw lub organizacji będących sojusznikami Iranu. Prócz tego w zamian za otwarcie Ormuzu Irańczycy oczekują odblokowania zamrożonych irańskich aktywów i zniesienia amerykańskiej blokady irańskich portów. Końca przedłużającego się konfliktu nie widać.

Trump wyważył na pół otwarte drzwi w sprawie Grenlandii

7 Trump, premier Danii Mette Frederiksen i premier należącej do Danii autonomicznej Grenlandii Jens-Frederik Nielsen podpisali we wtorek w kuluarach ONZ porozumienie, które chyba kończy spory o tę arktyczną wyspę, wywołane zakusami i groźbami amerykańskiego prezydenta.

Złośliwi komentują, że Kopenhaga i Nuuk pozwoliły na to, co i tak gwarantowała Amerykanom umowa z 1951 r. (rozbudowa baz amerykańskiego wojska), oraz zobowiązały się powstrzymać od tego, czego i tak nie zamierzały robić – chodzi o zapis, który nie zezwala na otwieranie baz wojskowych na Grenlandii państwom spoza NATO.

Natomiast niewątpliwym sukcesem Trumpa jest ustalenie, że bez zgody USA, Danii i Grenlandii bogactw naturalnych wyspy nie będą mogli eksploatować niepożądani inwestorzy spoza NATO (czytaj: Rosja i Chiny).

Pierwsze efekty wizyty Xi Jinpinga w USA

8 Wizyta chińskiego przywódcy, którego Trump powitał w środę na czerwonym dywanie w bazie wojskowej w stanie Maryland, jeszcze się nie zakończyła, a najważniejsze rozmowy planowano na czwartek. Jednak w środę sekretarz skarbu Scott Bessent ogłosił już przedłużenie do 10 stycznia 2027 r. porozumienia, które w praktyce wprowadziło tymczasowy rozejm w wojnie handlowej między USA a Chinami.

Jak zaznaczyliśmy na wstępie, inne ważne tematy amerykańsko-chińskich rozmów to próby współpracy w zakresie sztucznej inteligencji, Tajwan i wojna w Iranie (Trump liczy, że Pekin może pomóc ją zakończyć, bo jest największym partnerem handlowym Teheranu).

To już trzecie spotkanie Trumpa i Xi Jinpinga w ostatnim roku, a niewykluczone, że przed końcem 2026 r. staną twarzą w twarz jeszcze dwukrotnie: na listopadowym Szczycie Współpracy Gospodarczej Azji i Pacyfiku w Shenzhen oraz na wspomnianym szczycie G20 w Miami. ●

1 RP

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34454334

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny
Nasi najlepsi redaktorzy.

Możesz wybrać z bogatej oferty ponad **40** różnych newsletterów.

Zapisz się na:
wyborcza.pl/newslettery

wyborcza.pl

OGŁOSZENIE PŁATNE Kraj/34453596

Pomożesz niewidomej Zosi?

Zosia to jeszcze kocie dziecko, ale jej niewielkie ciałko nosi już niewyobrażalnie ciężki bagaż doświadczeń. Los ani życie jej nie oszczędzały. Urodziła się i żyła na ulicy. Nigdy nie miała bezpiecznego domu, własnych zabawek, pełnej miski ani beztroskiego, radosnego kociego dzieciństwa. Ta bezbronna kruszynka została pozostawiona sama sobie tuż przy ruchliwej, niebezpiecznej ulicy. Każdego dnia, zamiast beztroskiej zabawy, musiała toczyć dramatyczną walkę o przetrwanie. Doskonale wie, czym jest paraliżujący strach, przeszywający chłód, bezdomność i tułaczka. Małym kotom samym na ulicy jest potwornie ciężko, a los bywa jeszcze bardziej okrutny, gdy do tego wszystkiego dochodzi niepełnosprawność i choroba... Zosia na świat patrzy wyłącznie swoim wielkim serduszkiem, ponieważ jest całkowicie niewidoma. Nieleczony koci katar, na który chorowała w samotności, trwale i bezpowrotnie uszkodził jej oba oczka. Kiedy los postawił ją na naszej drodze, z przerażeniem odkryliśmy, że zmiany są już nieodwracalne. Do końca tliła się w nas nadzieja, że uda się uratować choćby jedno z nich, by mogła zobaczyć światło dzienne i w miarę normalnie funkcjonować. Niestety, szczegółowe badania okulistyczne odebrały nam te złudzenia. Oczka Zosi nie tylko nie widzą, ale ich stan zaczął się gwałtownie pogarszać, wywołując ból, przez co konieczne były pilne operacje ich usunięcia. Zosia jest kotem wyjątkowo wątłym, kruchym i osłabionym przez nieleczone choroby z przeszłości. Jej organizm jest niezwykle delikatny, przez co musi znajdować się pod stałą, specjalistyczną opieką weterynaryjną. Zosia jest już po 2 operacjach usunięcia oczu, teraz czeka ją jeszcze zabieg kastracji, który musiał zostać odwleczony w czasie. Mimo tak ogromnego cierpienia, ta mała wojowniczka każdego dnia udowadnia nam, że bariery istnieją tylko w głowie. Jej niepełnosprawność nie odbiera jej woli życia – dla Zosi nie ma rzeczy niemożliwych. Ponad wszystko kocha szaleć ze swoim przyszywanym braciszkiem Kajtusiem, który stał się jej kocim przewodnikiem, oczami i całym światem. Ta mała iskierka, mimo ciemności, w której żyje, odnalazła w sobie ogromną radość. Zosia uwielbia zabawki, które dają jej namiastkę normalnego, kociego dzieciństwa, a pełna miska i własny kącik dały jej spokój i bezpieczeństwo, którego tak długo jej brakowało. Niestety, znaleźliśmy się obecnie w bardzo ciężkiej sytuacji finansowej a na utrzymaniu mamy ponad 500 zwierząt. Zosieńka nigdy nic nie miała dlatego teraz bardzo byśmy chcieli żeby miała wszystko i niczego jej nie brakowało. Razem z Zosią będziemy bezgranicznie wdzięczni za każdą, nawet najmniejszą pomoc – za grosik dorzucony na opiekę weterynaryjną i jej potrzeby czy wysłaną paczkę z jedzeniem, ukochanymi zabawkami, mięciutkim legowiskiem czy kocykiem. Każdy gest dobrej woli w kierunku Zosieńki sprawi, że w jej życiu nie zabraknie tego, co najważniejsze, a my będziemy mogli dalej walczyć o jej zdrowie. Pomóż Zosi zapomnieć o koszmarze przeszłości i podaruj jej bezpieczne jutro...

Można wpłacić grosik na nasze konto lub wysłać paczkę na nasz adres:
Nr konta: 54 1870 1045 2083 1069 2318 0001 z dopiskiem „Zosia"
Blik na telefon: 723 808 002

Przystań Ocalenie, ul. Kombatantów 134, 43-229 Ćwiklice,
www.przystanocalenie.org tel. 723 808 002
KRS 0000464918

Można też pomóc kupując tapetę - wysyłając sms o treści OCALENIE na numer:

Numer 7248 - koszt sms-a 2,46 zł z VAT
Numer 7420 - koszt sms-a 4,92 zł z VAT
Numer 7928 - koszt sms-a 11,07 zł z VAT

Z góry dziękujemy za każdą pomoc!

REKLAMA Kraj/34453358

eprasa.pl 9aa211f0dd

Jest śledztwo prokuratury. Finał polskiej przygody RegioJet

Po głośnym wycofaniu się RegioJet z Polski wybuchł spór prawny. Po tym, jak przewoźnik ignorował kontrole PIP i utrudniał wgląd w dokumenty, do akcji wkroczyła prokuratura – ustaliła Wyborcza.biz. Śledczy badają możliwe przestępstwo zarządzających spółką. Co oni na to? Twierdzą, że od nas dowiedzieli się o problemach.

• **RegioJet wszedł na polski rynek pod koniec ubiegłego roku** FOT. PIOTR SKÓRNICKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Eryk Kielak

Nie było na polskich torach w ostatnich latach większej lekcji pokory, niż ta, którą otrzymał czeski przewoźnik RegioJet. Na polski rynek miał wejść z buta i pokazać Polakom „jak się robi kolej". Tymczasem już na stracie, czyli pod koniec zeszłego roku, musiał w ostatniej chwili odwoływać połączenia, bo nie miał taboru, by zapewnić kursy na wcześniej ustalonych trasa. A później było tylko gorzej.

Nieudana przygoda Czechów z Polską

Brakowało wagonów, pracowników, a PKP robiło wszystko, by wypchnąć Czechów z Polski. Ograniczano im dostęp do warszawskiej zajezdni, przestrzeni na dworcach oraz dostęp do niektórych tras. Szybko się okazało, że RegioJet nie był przygotowany na to, co czeka go w Polsce. Sam prezes firmy Radim Jančura nazywał nasz rynek „piekłem". Ostatecznie białą flagę czeski przewoźnik wywiesił 3 maja tego roku. Wytrzymał na naszym rynku nieco ponad 220 dni.

Decyzja o wycofaniu się RegioJet z połączeń krajowych zapadła nagle, wywołując niemałe zaskoczenie – również wśród samych pracowników przewoźnika. Z relacji załogi wynika, że w firmie od dłuższego czasu panował organizacyjny chaos, który po ogłoszeniu wyjścia z Polski, tylko przybrał na sile. Zatrudnieni masowo zgłaszali opóźnienia w wypłatach, zaniżanie wynagrodzeń, brak należnych odpraw oraz nieodprowadzanie składek ZUS przez pracodawcę. Problem pogłębiało kompletne milczenie ze strony kierownictwa, które, jak alarmują pracownicy, całkowicie odcięło się od kontaktu.

Oficjalnie nie przeprowadzono też zwolnień grupowych, mimo że wraz z wyjściem z polskiego rynku czeskiego przewoźnika wiele osób zwyczajnie straciło pracę.

Kontrola PIP zablokowana

Kwestia m.in. niewypłaconych wynagrodzeń, czy braku odpraw była na tyle poważna, że zainteresowała Państwową Inspekcję Pracy. Już w kwietniu rozpoczęto w firmie kontrole obejmujące m.in.: „zagadnienia związane z prawną ochroną pracy, w tym czasu pracy, poprawności naliczania wynagrodzenia za pracę, terminowości dokonywania wypłat wynagrodzenia, trybu wydawania świadectw pracy, naliczania ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy".

Przez kilka miesięcy PIP nie mógł jednak zakończony kontroli, bo RegioJet nie odpowiadał na pisemne żądania udostępnienia niezbędnej dokumentacji. Dlatego w lipcu kontrolę zakończono. Nie oznacza to jednak, że Czesi zaczęli współpracować z kontrolerami. Jak przekazał nam PIP, „z uwagi na brak współdziałania ze strony osób umocowanych do reprezentacji kontrolowanych podmiotów oraz brak kontaktu, dalsze prowadzenie czynności kontrolnych okazało się niemożliwe".

Dlatego inspektor pracy skierował do Prokuratury Rejonowej w Katowicach dwa zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa określonego w art. 225 § 2 Kodeksu karnego, polegającego na udaremnianiu bądź utrudnianiu wykonywania czynności służbowych.

RegioJet na polski rynek miał wejść z buta i pokazać Polakom „jak się robi kolej". Tymczasem już na stracie musiał w ostatniej chwili odwoływać połączenia, bo nie miał taboru, by zapewnić kursy na wcześniej ustalonych trasa. A później było tylko gorzej

Sprawa trafiła już na wokandę organów ścigania. Prokuratura Rejonowa Katowice-Południe 20 lipca wszczęła w tej sprawie śledztwo, decydując o połączeniu zawiadomień w jedno wspólne postępowanie. Śledczy badają ewentualne utrudnianie i udaremnianie czynności kontrolnych osobom uprawnionym do inspekcji pracy przez przedstawicieli spółek RegioJet S.A. oraz RegioJet PL Sp. z o.o. Na obecnym etapie dochodzenia nikomu nie przedstawiono jeszcze zarzutów.

RegioJet może mieć duże problemy

– Gdyby doszło do udaremniania lub utrudniania czynności kontrolnych inspekcji pracy, osoby działające w imieniu pracodawcy mogłyby odpowiadać karnie na podstawie art. 225 § 2 Kodeksu karnego, gdzie ustawodawca przewidział karę pozbawienia wolności do lat 3, a niezależnie od tego za wykroczenie z art. 283 § 2 pkt 8 Kodeksu pracy, zagrożone grzywną od 2 000 zł do 60 000 zł – wyjaśnia nam adw. Michalina Koligot.

Jednocześnie zastrzega, że jej komentarz ma charakter wyłącznie ogólny i hipotetyczny, odnosi się jedynie do tego, jakie konsekwencje prawne mogą wiązać się z opisanym typem sytuacji.

– Nawet przy braku współpracy kontrolowanego podmiotu kontrola mogłaby zostać formalnie zamknięta, ponieważ inspektor pracy dokumentowałby w protokole zarówno odmowę udostępnienia dokumentacji, jak i przebieg utrudniania czynności, a odmowa podpisania protokołu nie wstrzymywałaby jego skutków prawnych – zauważa prawniczka.

– Po zakończeniu kontroli inspektor mógłby wydać nakazy i wystąpienia, skierować wniosek o ukaranie do sądu oraz zawiadomić prokuraturę i inne organy, w tym Zakład Ubezpieczeń Społecznych, co uruchomiłoby kolejne, niezależne postępowania – dodaje.

Zastępca Okręgowego Inspektora Pracy ds. Prawnych Arkadiusz Antonik poinformował nas, że oprócz zgłoszenia sprawy do katowickiej prokuratury za pośrednictwem systemu e-Doręczeń wysłano do RegioJet „przewidziane prawem środki prawne". Tłumacząc z prawniczego na nasze: to formalny krok, który może oznaczać m.in. nakaz usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, albo formalne zobowiązanie pracodawcy do wykonania określonych działań, np. wypłaty należnych świadczeń.

Zawiadomienie wysłano czeskiemu przewoźnikowi pocztą na adres jego biura. Gdy jednak pytam o to rzecznika czeskiej firmy, jest mocno zaskoczony całą sytuacją.

– Z posiadanych przez nas obecnie informacji wynika, że kontrola Państwowej Inspekcji Pracy (PIP) wciąż trwa. Nie otrzymaliśmy żadnego oficjalnego powiadomienia o niemożności jej zakończenia ani sygnału, jakobyśmy w jakikolwiek sposób utrudniali dostęp do wymaganych w jej toku informacji – zapewnia Lukas Kubat. – W ramach standardowej praktyki w pełni współpracujemy z właściwymi organami i nie mamy wiedzy o jakichkolwiek problemach związanych z tą sprawą – dodawał.

Jednocześnie zapewnił, że po moich pytaniach firma skontaktuje się z PIP, by wyjaśnić wszelkie nieprawidłowości.

Byli pracownicy RegioJet wciąż liczą na happy end

Na zakończenie kontroli i jej realne skutki liczyli zwłaszcza pracownicy, którzy wciąż mają mieć nieuregulowane finanse z czeskim przewoźnikiem. Jak tłumaczy dw. Michalina Koligot wciąż mogą dochodzić swoich racji w sądzie.

– Kontrola inspekcji pracy służy ustaleniu stanu przestrzegania prawa pracy przez pracodawcę i wydaniu środków nadzorczych, natomiast to nie ona przesądza o indywidualnych roszczeniach pracowników. Nawet gdyby kontrola zakończyła się bez możliwości zweryfikowania dokumentacji, nie zamykałoby to pracownikom drogi sądowej ani nie osłabiałoby ich pozycji dowodowej w procesie o zaległe wynagrodzenie, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe czy o ustalenie istnienia stosunku pracy – tłumaczy.

– Decydujące znaczenie ma to, że obowiązek prowadzenia i przechowywania dokumentacji pracowniczej, w tym ewidencji czasu pracy, spoczywa na pracodawcy. W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że pracodawca, który tego obowiązku nie dopełnił, nie może z własnego zaniechania wywodzić korzyści procesowych, bowiem to jego obciążają ujemne skutki braku możliwości odtworzenia rzeczywistego czasu pracy – dodaje.

Dla poszkodowanych pracowników sprawa wciąż pozostaje otwarta. Choć brak współpracy przewoźnika z PIP skomplikował ich sytuację, przepisy dają im w sądzie silną kartę przetargową. Pytanie tylko, czy od znikającego z Polski RegioJet uda się te pieniądze realnie wyegzekwować. ●

OGŁOSZENIE Kraj/34452941

W PONIEDZIAŁEK DODATEK SPECJALNY

FRANCZYZA
– pomysł na biznes

• Co jest potrzebne, by przystąpić do sieci i rozwijać biznes na własny rachunek
• Branże, w których rośnie udział franczyzy

3 RP

eprasa.pl 9aa211f0dd

BĘDZIE EFEKTYWNIE, PRZEWIDYWALNIE I BEZPIECZNIE

Ciepłownictwo przechodzi transformację

Transformacja sektora ciepłowniczego to jedno z najważniejszych wyzwań stojących przed polską energetyką. Skala tego wyzwania wynika nie tylko z konieczności ograniczenia emisyjności systemów ciepłowniczych, lecz także z potrzeby zapewnienia odbiorcom stabilnych i akceptowalnych cenowo dostaw ciepła.

Ciepło jest zasobem niezbędnym do codziennego funkcjonowania. Jego znaczenie docenia się szczególnie zimą, gdy temperatura za oknem spada oraz gdy z kranów leci zimna woda. Dzisiaj jednak na ciepło patrzy się nie tylko przez pryzmat komfortu mieszkańców czy kosztów jego wytwarzania, choć oczywiście te kwestie są istotne. W obliczu wyzwań geopolitycznych oraz niestabilności na rynkach energii staje się ono również elementem bezpieczeństwa miasta i jego mieszkańców.

Aby system spełniał swoją rolę – był bezpieczny, efektywny, przewidywalny kosztowo – musi przejść transformację. Jest to ważne także ze względu na konieczność przeprowadzenia dekarbonizacji, do czego zobowiązują Polskę unijne przepisy. Priorytetem staje się modernizowanie sieci, ograniczanie strat ciepła na etapie jego przesyłu oraz unowocześnianie źródeł wytwarzania. Coraz większego znaczenia nabierają również rozwiązania wykorzystujące odnawialne źródła energii, ciepło odpadowe czy technologie pozwalające elastycznie zarządzać produkcją i zużyciem energii.

Oblicze polskiego ciepłownictwa od kilku lat konsekwentnie zmienia PGE Energia Ciepła, inwestując w nowoczesne źródła wytwarzania ciepła i energii elektrycznej. PGE Energia Ciepła produkuje ciepło dla ponad 2 mln odbiorców w 16 polskich miastach, co stanowi około 25% całego rynku ciepła z kogeneracji w Polsce, a także posiada ponad 720 km sieci ciepłowniczych. W latach 2018-2025 spółka przeznaczyła na inwestycje dekarbonizacyjne w segmencie ciepłownictwa około 4,2 mld zł. Program dekarbonizacji aktywów wytwórczych obejmuje dwa kluczowe etapy: rezygnację z węgla jako głównego źródła energii w procesach wytwórczych do 2030 roku, a następnie stopniowe obniżanie emisyjności aż do osiągnięcia neutralności klimatycznej w 2050 roku.

EC Gdynia_olejowo-gazowa kotłownia rezerwowo-szczytowa

PGE ma ambitne plany w zakresie rozwoju segmentu ciepłownictwa na przyszłość. Obejmą one zarówno zmianę technologii na nisko- i zeroemisyjną, jak i modernizację i rozwój systemów ciepłowniczych. Łącznie na inwestycje w ten segment do 2035 roku Grupa PGE przeznaczy około 18 mld zł, z czego 15 mld zł na inwestycje w nowe instalacje produkcyjne, takie jak silniki gazowe, kotły elektrodowe, pompy ciepła, kotły wodne gazowe, akumulatory ciepła czy instalacje biomasowe, a pozostałe 3 mld zł na rozwój organiczny i nieorganiczny zintegrowanych systemów ciepłowniczych w lokalizacjach, w których znajdują się aktywa ciepłownicze PGE.

Zmiana technologii wytwarzania ciepła wpłynie na zmianę miksu wytwórczego w segmencie ciepłownictwa w Grupie. Do 2035 roku PGE Energia Ciepła planuje realizację około 40 projektów inwestycyjnych, które dostarczą ponad 3,2 GW mocy cieplnej i 537 MW mocy elektrycznej. Ich efektem będzie zakończenie de facto już w 2030 roku wykorzystania węgla jako głównego paliwa w produkcji ciepła przez spółkę.

Gaz zamiast węgla

PGE sukcesywnie wymienia źródła ciepła na gaz. Z węgla zrezygnowano już w elektrociepłowniach: w Lublinie, Rzeszowie, Gorzowie, Toruniu, Szczecinie (EC Szczecin), Zgierzu, Siechnicach, Zielonej Górze, w EC Bydgoszcz I, w większości w EC Bydgoszcz II i EC Kielce. Proces transformacji jest również zaawansowany w elektrociepłowni w Gdyni, gdzie realizowane są kolejne etapy inwestycji.

Elektrociepłownia gazowa Czechnica-2 w Siechnicach

Jedną z istotnych inwestycji było uruchomienie w 2025 roku nowej elektrociepłowni gazowej Czechnica-2 w Siechnicach. Zastąpiła ona starą, ponad stuletnią węglową elektrociepłownię. Nowa jednostka zaspokaja około 20 proc. zapotrzebowania na ciepło mieszkańców Wrocławia i wszystkich odbiorców w gminie Siechnice przyłączonych do sieci ciepłowniczej. Podobna transformacja została przeprowadzona w Bydgoszczy, gdzie w minionym sezonie grzewczym uruchomiono nową elektrociepłownię gazową o łącznej mocy 126 MWt i 52 MWe. Z kolei w Lublinie oddano do eksploatacji kotłownię gazową o mocy 182 MWt, która wsparła produkcję ciepła dla mieszkańców w okresie grzewczym, zastępując cztery kotły węglowe.

W ubiegłym roku ruszyła także budowa nowoczesnego źródła ciepła w krakowskiej elektrociepłowni.

Ciepło ze spalania odpadów

Ten rok to kolejne inwestycje. Na początku września uruchomiona została nowa ciepłownia gazowa w Nowym Czarnowie koło Gryfina. Do eksploatacji zostanie oddane także nowe źródło kogeneracyjne oparte na silnikach gazowych w Elektrociepłowni Gdynia. Będzie to historyczny moment, ponieważ po raz pierwszy w tej elektrociepłowni zostanie wykorzystane paliwo gazowe.

PGE wykorzystuje także inne innowacyjne rozwiązania, jak magazyny ciepła – najnowszy uruchomiony został wraz z oddaniem wspomnianej już Czechnicy-2 czy budowa spalarni odpadów. Przykładem tej ostatniej jest Instalacja Termicznego Przetwarzania z Odzyskiem Energii w Rzeszowie, a w tym uruchomienie we wrześniu tego roku II linii technologicznej. Ciepło i energia są produkowane z wykorzystaniem zmieszanych

Ciepłownia Gryfino

odpadów komunalnych oraz pozostałości po sortowaniu odpadów z selektywnej zbiórki. Technologia spalania odpadów i oczyszczania spalin pozwala prawie w całości wyeliminować szkodliwe substancje. W obu liniach wykorzystać można do 180 tys. ton odpadów rocznie. Przez pierwsze 5 lat pracy I linii przetworzono 400 tys. ton odpadów komunalnych i pozostałości po sortowaniu, nienadających się do odzysku materiałowego. Gdyby je sprasować, jak robi się to na wysypisku śmieci, powstałaby pryzma o wysokości 15 metrów, zajmująca powierzchnię 4 boisk piłkarskich. W procesie termicznego przetwarzania odzyskano dodatkowo ponad 4 tys. ton złomu żelaznego i ponad 400 ton złomu kolorowego. W przyszłości mogą powstać kolejne projekty wykorzystujące ciepło odpadowe ze ścieków czy ciepło pochodzące z data center, a także wdrażane są technologie związane z elektryfikacją, czyli wykorzystaniem energii elektrycznej do produkcji ciepła. Wraz z rozwojem OZE rosnąć będzie również ilość ciepła wytwarzanego z odnawialnych źródeł energii. Służyć temu mogą zarówno wspomniane już magazyny energii, które wykorzystując nadwyżki energii z OZE mogą kumulować ciepło i oddawać je w późniejszych godzinach, jak również kotły elektrodowe, które odzyskują energię i zamieniają ją w ciepło. W ten sposób ciepłownictwo staje się magazynem energii dla OZE. EC Gdańsk, należąca do PGE to pierwsza w Polsce elektrociepłownia, która z sukcesem wdrożyła technologię kotłów elektrodowych, kolejne powstały w EC Bydgoszcz.

Kotłownia elektrodowa w EC Gdańsk

Przyszłość ciepłownictwa to instalacje bez węgla, dlatego to właśnie na dekarbonizacji i związanej z tym transformacji skupia się PGE. Takie zmiany wymagają długofalowego planowania i konsekwentnych inwestycji w infrastrukturę i zdywersyfikowane technologie. Ich celem jest stworzenie systemu ciepłowniczego, który będzie bardziej efektywny, odporny na zmiany cen paliw i dostosowany do przyszłych wymagań środowiskowych. Transformacja sektora ciepłowniczego wymaga miliardowych nakładów na nowe źródła wytwarzania. Takie szerokie plany inwestycyjne potrzebują stabilnego i długoterminowego systemu wsparcia. Dzięki temu transformacja może przynieść korzyści zarówno dla środowiska, jak i dla mieszkańców korzystających z ciepła sieciowego.

eprasa.pl 9aa211f0dd

Ceny prądu i paliw na celowniku rządu

Czy rząd po raz kolejny zamrozi ceny prądu w obliczu nadchodzącej zimy?

Ireneusz Sudak

Choć ceny energii w Polsce są taryfowane przez Urząd Regulacji Energetyki (URE), zarówno rząd PiS, jak i obecna koalicja (z przerwą na pandemię) od 2019 roku regularnie sięgały po mechanizm ich mrożenia, gdy rachunki stawały się zbyt dotkliwe dla społeczeństwa.

W tym roku mechanizmy osłonowe wygaszono po ustąpieniu poprzedniego kryzysu energetycznego, ale przed nami kolejna, być może najtrudniejsza od lat zima.

MAP śledzi sytuację na rynku paliw

Ceny ropy na światowych rynkach spadają, ale sytuacja wciąż jest daleka od stabilności. Po wygaszeniu rządowego programu „Ceny Paliwa Niżej" (obejmującego obniżony VAT i cenę maksymalną), narastają obawy, czy cena diesla nie zbliży się do psychologicznej granicy 10 zł za litr.

– Monitorujemy sytuację na rynku paliw. Minister energii i ja jesteśmy w stałym kontakcie z prezesem oraz członkami zarządu Orlenu. Na światowych rynkach toczy się twarda, brutalna gra między państwami o dostawy ropy spot. Europa miała być rajem opartym na ekologicznych fundamentach, ale rzeczywistość okazała się inna – wyjaśnia w rozmowie z Wyborcza.biz Wojciech Balczun.

Szef MAP chwali przy tym postawę krajowego potentata: – Od miesięcy Orlen antycypował potencjalne ryzyka, z wyprzedzeniem zawierał nowe kontrakty i zabezpieczał dostawy. Liczymy na to, że sytuacja choć trochę się unormuje i że ropociąg przez Arabię Saudyjską do Morza Czerwonego zostanie trwale naprawiony, co powinno wpłynąć na stabilizację cen.

Paliwa na stacjach już teraz mogłyby być tańsze, gdyby nie polityczny klincz wokół ustawy o podatku od nadzwyczajnych zysków dla koncernów paliwowych (tzw. windfall tax).

– To, że nasz mechanizm zadziałał, wiemy, ale on jest kosztowny – przyznał niedawno w TVN24 minister energii Miłosz Motyka.

– Zaproponowaliśmy przedłużenie tego mechanizmu i sfinansowanie go przez koncerny naftowe, które generują nadzwyczajne zyski w momencie, w którym obywatele ponoszą nadzwyczajne straty – dodał szef resortu energii.

Prezydent Karol Nawrocki zablokował jednak te przepisy, kierując je w lipcu do Trybunału Konstytucyjnego. 18 września Sejm ponownie uchwalił bliźniaczą ustawę, ale głowa państwa zapowiada kolejne weto, apelując do rządu o poparcie prezydenckiego projektu. – Jestem zawiedziony premierem Tuskiem, że mając dobrą propozycję ustawową z pałacu prezydenckiego, nie chce jej po prostu przyjąć, czy nie chce doprowadzić do tego, że zostanie ona przyjęta przez polski parlament i wówczas ją podpisze. Kierowcy są wzięci za zakładnika i płacimy tak wysokie ceny paliwa tylko dlatego, że premier chce na mnie wymóc, abym podpisał niekonstytucyjną ustawę – mówił.

Systemowa pułapka w polskim górnictwie

Wojciech Balczun odniósł się także do sytuacji na rynku energii, przede wszystkim w górnictwie, które jest dotowane z budżetu i przynosi regularnie straty.

Paliwa już mogłyby być tańsze, gdyby nie polityczny klincz wokół ustawy o podatku od nadzwyczajnych zysków koncernów paliwowych

– W sprawie przyszłości polskiego górnictwa musimy mocno naciskać na restrukturyzację sektora, ale nie możemy pozbyć się węgla jako elementu stabilizującego system energetyczny – podkreślił szef MAP, nawiązując do podpisanej ze związkowcami w 2021 roku umowy społecznej, która określa tempo wygaszania kopalń i reguluje system osłon.

– Dlatego chcemy poprawić relacje na styku górnictwo-energetyka. Energetyka wykorzystała fakt, że na Śląsku mamy do czynienia z transformacją górnictwa, umową społeczną i węgiel ze śląskich kopalń jest relatywnie tani. Tańszy np. niż ten, który w warunkach rynkowych wydobywa Bogdanka – powiedział Balczun.

O tym samym mówił nam ostatnio Janusz Steinhoff, były minister gospodarki w rządzie Jerzego Buzka. Kopalnia „Bogdanka" przegrywa rywalizację na krajowym rynku węgla ze śląskimi kopalniami, które w normalnych warunkach (bez dotacji) nie miałyby szans utrzymać się na rynku. Bogdanka to spółka giełdowa, przez lata wypracowująca zyski dla akcjonariuszy.

– Energetyka chętnie wykorzystuje fakt, że ma dostęp do taniego węgla i dzięki temu może zwiększać swoje marże – mówi nam Balczun.

I dodaje: – To odbija się na spółkach górniczych. Wpadliśmy w systemową pułapkę: restrukturyzujemy górnictwo, co powoduje, że cena węgla dla energetyki może być relatywnie niska, ale ma to negatywny wpływ na spółki górnicze.

W związku z sytuacją rynkową spółki górnicze chcą renegocjować kontrakty na sprzedaż węgla energetyce (podnieść ceny). Ta kwestia podlega obecnie negocjacjom.

Co z mrożeniem cen prądu?

Giełdowe ceny energii rosną. Istnieje realne ryzyko, że w nowych taryfach URE prąd podrożeje od stycznia o 15-20 proc. W praktyce oznaczałoby to skok z obecnych 0,61 zł do nawet 0,73 zł za kilowatogodzinę (plus opłaty dystrybucyjne). Czy to wystarczający powód, by rząd znów zamroził ceny dla gospodarstw domowych?

– Tu nie ma tematów tabu, ale to pytanie przede wszystkim do ministra energii Miłosza Motyki – odpowiada Wojciech Balczun. – Na razie wygląda na to, że zimę pod względem dostępu do surowców powinniśmy przejść spokojnie. Wyzwanie jest duże, ale dążymy do tego, żeby system był zbilansowany i by uniknąć kryzysów.

wyborcza.biz

• **Więcej czytaj na Wyborcza.biz**

REKLAMA Kraj/34454274

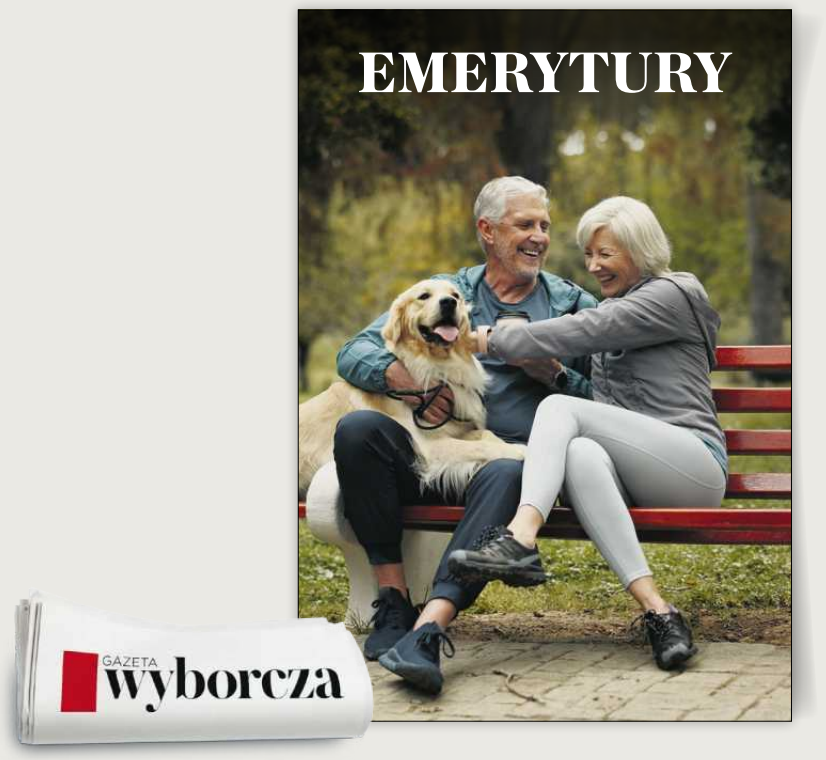
1 RP

eprasa.pl 9aa211f0dd

W ŚRODĘ W WYBORCZEJ DODATEK SPECJALNY

EMERYTURY

- Podwyżki emerytur w marcu 2027 roku mogą być jeszcze wyższe. Jest nowa prognoza
- ZUS skonfiskował tysiące złotych składek emerytalnych, a pokrzywdzonym odda tylko grosze. Dlaczego?
- 60 lat nie oznacza końca pracy. Część seniorów chce pracować, ale wielu dorabia, bo musi
- Jak zwiększyć emeryturę? Warto wystąpić o przeliczenie przysługującego świadczenia

Kraj/34414001

SZUKAM ZLECEŃ! ROZWIKŁAM KAŻDĄ TAJEMNICĘ!

PODEJRZEWASZ ZDRADĘ? KTOŚ UKRADŁ CI ROWER?
NIE WIESZ, GDZIE PODZIAŁ SIĘ TWÓJ ZWIERZAK, ALBO BIOBOT?
A MOŻE TWÓJ HOT SPOT ZNOWU ZANIKA?
TECHNOLOGICZNE ZAGWOZDKI TAKŻE NIE SĄ MI OBCE.
MAM CERTYFIKAT Z ZARZĄDZANIA SZTUCZNĄ INTELIGENCJĄ.

ZGŁOŚ SIĘ, NIE WAHAJ!
POMOGĘ ROZWIĄZAĆ KAŻDĄ ZAGADKĘ!

JAN "JOHNNY" KOWALSKI
TWÓJ CZŁOWIEK NA TROPIE TAJEMNIC

WWW.JANKOWALSKINATROPIETAJEMNIC.PL - - - +48 517 103 347

Kraj/34453564

urząd miejski wrocławia

Prezydent Wrocławia

ogłasza

drugi przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż lokalu mieszkalnego:

TERAZ NIŻSZA CENA

ul. Miernicza 13 m. 13

Powierzchnia lokalu - **99,33 m²**
Cena wywoławcza w zł - **687 600,00 zł**
Wadium - **68 760,00 zł**

Lokal mieszkalny oglądać można w dniach 4.11.2026 r. w godz. 9^{00} – 11^{00}, 5.11.2026 r. w godz. 11^{00} – 13^{00} oraz 6.11.2026 r. w godz. 12^{00} – 14^{00}, po uprzednim ustaleniu terminu z Biurem Obsługi Klienta nr 5, ul. Komuny Paryskiej 39-41, 51-451 Wrocław, tel. 71 798-69-75.

U W A G I:

1. **Przetarg** odbędzie się w siedzibie Urzędu Miejskiego Wrocławia, pl. Nowy Targ 1-8 w sali nr **215**, o godz. **10:00** dnia **25 listopada 2026 r.**
2. Wadium na w/w lokal uczestnik przetargu winien wpłacić **najpóźniej do dnia 18 listopada 2026 r.** na konto Gminy Wrocław – **Bank PKO BP S.A. nr 36 1020 5226 0000 6302 0417 7655.** Datą dokonania wpłaty wadium jest data uznania rachunku bankowego Gminy.
3. Dowodem wniesienia wadium jest potwierdzenie z banku.
4. Pełną informację dotyczącą przetargu zawiera ogłoszenie wywieszone na tablicy w siedzibie Urzędu Miejskiego Wrocławia ul. G. Zapolskiej 4, I p.
   Ogłoszenia o przetargach dostępne są również w Internecie pod adresem:
   http://bip.um.wroc.pl
5. Prezydent Wrocławia może odwołać przetarg z ważnych powodów.

Szczegółowe informacje uzyskać można w Wydziale Sprzedaży Lokali Urzędu Miejskiego Wrocławia przy ul. G. Zapolskiej 4, pok. 143 tel. 71 777 91 16.

Kraj/34453719

Warszawa

Zarząd Mienia m.st. Warszawy
Jednostka budżetowa m.st. Warszawy
ul. Jana Kazimierza 62,
01-248 Warszawa

Ogłasza nabór kandydatek i kandydatów na wolne stanowiska urzędnicze:

Inspektor nadzoru ogólnobudowlanego

w Dziale Infrastruktury Technicznej i Remontów od 0,500 etatu do 1.000 etat

Inspektor nadzoru elektrycznego

w Dziale Infrastruktury Technicznej i Remontów 0,500 etatu

Szczegółowy opis stanowisk znajduje się na stronie internetowej Zarządu Mienia m.st. Warszawy www.zmw.waw.pl w zakładce Rekrutacja.

Informacje można uzyskać pod numerem tel.: 22 277 03 00
Oferty należy składać osobiście lub listownie w terminie 3 tygodni od daty opublikowania ogłoszenia (oferty powinny wpłynąć do Zarządu Mienia m.st. Warszawy do dnia **16 października 2026 r**. pod adresem:

Zarząd Mienia m.st. Warszawy
ul. Jana Kazimierza 62,
01-248 Warszawa

Kraj/34454006

LESZNO JestemTU

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGU

Prezydent Miasta Leszna

ogłasza VI przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości gruntowej niezabudowanej:

1. **Oznaczenie nieruchomości:** **Leszno, ul. Antonińskiej**, KW nr PO1L/00006083/7, na ark. mapy nr 13, działki ewidencyjne numer:

Nr dz.	Powierzchnia (w m²)	Symbol klasoużytku	Cena wywoławcza (w tym 23% podatku VAT)	Wadium (w zł)
5/2	1254	RIIIa	448 200,00	40 000,00

2. **Opis nieruchomości:** nieruchomość gruntowa niezabudowana, kształt zbliżony do kwadratu, porośnięta trawą i miejscowo drzewami/krzewami. Nabywca nieruchomości zobowiązany będzie do uzyskania decyzji zezwalającej na wyłączenie gruntu, użytku rolnego klasy RIIIa z produkcji rolniczej oraz uiszczenia należności i opłat rocznych, zgodnie z ustawą z dnia 03.02.1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych.* Usunięcie drzew i krzewów z terenu nieruchomości jest możliwe na warunkach określonych w *Ustawie o ochronie przyrody*. Wszelkie koszty i opłaty związane uporządkowaniem nieruchomości, utrwaleniem (stabilizacją) na gruncie punktów granicznych nieruchomości znakami granicznymi oraz usunięciem drzew i krzewów obciążają nabywcę nieruchomości.
3. **Przeznaczenie: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca.**
4. **Termin i miejsce przetargu:** **1 grudnia 2026 r., godz. 12:00** w sali konferencyjnej Wydziału Architektury, Budownictwa i Planowania Przestrzennego na pierwszym piętrze w budynku Urzędu Miasta Leszna przy Al. Jana Pawła II 21.
5. **Termin wniesienia wadium:** wadium **wymagalne na koncie** Urzędu Miasta Leszna nr: 37 1020 3088 0000 8302 0005 7703 PKO BP S.A. I O/Leszno **do dnia 26 listopada 2026 r.**
6. **Informacja o miejscu wywieszenia i publikacji ogłoszenia o przetargu:** tablica ogłoszeń w Urzędzie Miasta Leszna przy ul.Kazimierza Karasia 15 oraz Al. Jana Pawła II nr 21 a także na stronie internetowej: bip.leszno.pl - w dziale „Przetargi na nieruchomości".
7. **Dane teleadresowe, pod którymi można uzyskać szczegółowe informacje:** Wydział Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miasta Leszna, Al. Jana Pawła II 21, 64-100 Leszno, pok. nr 16, telefon 65/ 529-82-13 w godz. 8:00-15:00 w poniedziałki w godz. 7:00-17:00.

www.leszno.pl

Kraj/34453897

Wyciąg z ogłoszenia o trzecim przetargu ustnym nieograniczonym na sprzedaż działek niezabudowanych położonych w Starogardzie Gdańskim, KW GD1A/00018053/2, obr. 30, według wykazu w tabelce:

Lp.	Nr działki	Pow. w m²	Położenie	Przeznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego	Cena wywoławcza w zł (zawiera 23%VAT)	wadium w zł
1	2	3	4	5	6	7
1.	**224/1**	1.827	ul. Żołnierzy Wyklętych	**31.MN/U** - teren zabudowy mieszkaniowo- usługowej, dopuszczalne funkcje mieszkaniowe jednorodzinne i usługowe	**359,000.00**	35 900,00
2.	**224/2**	1.782	ul. Alojzego Pawła Gusowskiego	**31.MN/U** - teren zabudowy mieszkaniowo- usługowej, dopuszczalne funkcje mieszkaniowe jednorodzinne i usługowe	**350,000.00**	35 000,00
3.	**224/3**	3.664	ul. Alojzego Pawła Gusowskiego / Marka Edelmana	**31.MN/U** - teren zabudowy mieszkaniowo- usługowej, dopuszczalne funkcje mieszkaniowe jednorodzinne i usługowe	**701,000.00**	70 100,00

Nieruchomości wymienione w poz. 1 - 3 przeznaczono do zbycia Zarządzeniem Nr 393/10/2025 Prezydenta Miasta Starogard Gdański z dnia 28 października 2025 r.

Przetarg ustny nieograniczony odbędzie się dnia 9 grudnia 2026 r. (środa) o godz 11:30 w sali 101 Urzędu Miasta Starogard Gdański, ul. Gdańska 6. Wadium w pieniądzu należy wnieść najpóźniej do dnia 3 grudnia 2026 r. (czwartek) na konto Urzędu Miasta Starogard Gdański Nr 83 8340 0001 0001 1400 2000 0005 Bank Spółdzielczy w Starogardzie Gdańskim. Wadium zostanie zaliczone na poczet ceny nabycia lub ulega przepadkowi w razie uchylenia się uczestnika, który wygrał przetarg, od zawarcia umowy.

Ogłoszenie o przetargu wywieszono na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Starogard Gdański, ul. Gdańska 6 (obok p. 204) i TBS Ziemi Kociewskiej sp. z o.o. w Starogardzie Gdanskim, ul. Traugutta 56 oraz zamieszczono na stronach internetowych www.bip.starogard.pl i www.starogard.pl

Informacje: o przetargu - Wydział Gospodarki Gruntami, Geodezji i Rolnictwa Urzędu Miasta Starogard Gdański, ul.Gdańska 6, pok. 204, II piętro, tel. 58 5306075, o warunkach zabudowy i zagospodarowania - Wydział Planowania i Urbanistyki, pok. 206, II piętro, tel. 58 5306079.

mail: joanna.felska@um.starogard.pl

Kraj/34453836

OBWIESZCZENIE O WNIESIENIU ODWOŁANIA OD DECYZJI

Na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. *o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu* (Dz.U.2025.1222) oraz art. 49 i 131 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz.U.2025.1691),

WOJEWODA MAŁOPOLSKI

zawiadamia, że **zostały wniesione odwołania od decyzji Wojewody Małopolskiego znak: WI – IV.747.1.5.2026 z 23 czerwca 2026 r.** o ustaleniu lokalizacji inwestycji towarzyszącej inwestycjom w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu dla inwestycji polegającej na budowie gazociągu w/c wraz z infrastrukturą towarzyszącą w ramach zadania „Przebudowa gazociągu DN500 MOP 5.5MPa Oświęcim – Zelczyna ETAP I Oświęcim – Zator".

Odwołania wraz z aktami sprawy, zostały przesłane w celu rozpatrzenia do Ministerstwa Rozwoju i Technologii.

Kraj/34453833

eprasa.pl 9aa211f0dd

Po pogrzebie Ratko Mladicia

Serbia Schroedingera

Prosty wniosek, że Serbia demonstracyjnie pochowała z honorami Ratko Mladicia, bo odrzuca wartości Europy i wybiera zamiast niej Rosję, jest w dużej mierze nieprawdziwy.

Szczerek

• **Pogrzeb zbrodniarza wojennego Ratko Mladicia w Belgradzie, 7 września 2026 r.**
FOT. REUTERS / UROS ARSIC

Pod koniec sierpnia prezydent Serbii Aleksandar Vučić przyjechał do miasta Šabac, gdzie mieszczą się zakłady chińskiego koncernu Minth, żeby otworzyć fabrykę humanoidalnych robotów, będącą częścią większej inwestycji. Na wejściu przywitały go dwa roboty. Nazywały się, po średniowiecznych serbskich królach, Milutin i Dragutin. Miały na sobie serbskie stroje ludowe i charakterystyczne, wojskowe czapki. Odtańczyły przed prezydentem tradycyjnego moravaca, opowiedziały o serbskich tradycjach związanych z budową robotów, zagrały z nim w piłkę (Vučić stał na bramce) i wyglądało to wszystko trochę tak, jakby się festyn folkorystyczny wdarł na karty „Cyberiady" Lema.

Właściwie w tych kadrach zawarta została cała idea vučicyzmu. Technologia jest tu bowiem chińska, fabryka serbska, imiona średniowieczne i sięgające do państwowo wspieranej rzewnej pamięci narodowej, czapka wojskowo-narodowa, strój ludowy, odbiorca w dużej mierze europejski, a do tego dochodzi wojskowe prężenie serbskiej nowoczesności, bo Vučić zapowiedział podczas otwarcia, że wkrótce mają zostać pokazane pierwsze militarne zastosowania robotów.

Chińskie firmy koncern Minth i AGIBOT uruchomiły w Šabacu seryjny montaż robotów. Docelowa zdolność produkcyjna ma wynosić do 20 tysięcy humanoidów i robotycznych psów rocznie, kierowanych przede wszystkim na rynki europejskie i światowe. Dla Minthu nie są to zresztą pierwsze kroki kraju Vucicia: koncern działa w Serbii od 2018 roku i ma tam już dziesięć zakładów.

Vučić, jak porządny tradycjonalista, a zarazem zdeklarowany modernizator (jego partia, choć konserwatywna, nazywa się Serbską Partią Postępową), przedstawiał połączenie robota, czapki šajkačy, stroju ludowego i moravaca jako symbol „nowoczesnej Serbii", która jednocześnie „chroni swoją tradycję".

Serbia pokazała w Šabacu, że nie zamierza wybierać między Wschodem a Zachodem. Owszem, potrafi mydlić oczy i jednym, i drugim, sugerując, że kiedyś w końcu wybierze stałego partnera, którego poprowadzi do ołtarza, ale tak naprawdę potrzebuje chińskich fabryk i technologii (w tym wojskowej), rosyjskiego wsparcia w sprawie Kosowa, europejskiego rynku, pieniędzy i poziomu życia, a równocześnie chce dać sobie prawo do własnej opowieści o sobie. Nawet jeśli na tę opowieść Europejczycy nie mogą się zgodzić. Bo w momencie, kiedy Milutin z Dragutinem tańczyli ludowe serbskie tańce, do Belgradu zapukały dawne demony.

Dwa dni przed otwarciem fabryki humanoidalnych robotów umarł bowiem w Hadze wojskowy przywódca bośniackich Serbów Ratko Mladić. Odsiadywał tam dożywocie za ludobójstwo w Srebrenicy oraz zbrodnie przeciwko ludzkości i zbrodnie wojenne. Jego uwięzienie sprawiło, że setki tysięcy, jeśli nie miliony ludzi – rodzin i bliskich ofiar, ale nie tylko – poczuły ulgę, że sprawiedliwości stało się zadość. A popularnej w Serbii tezie, że Zachód karze zbrodniarzy z czasów bałkańskich wojen według logiki mówiącej, że to „zwycięzcy piszą historię", przeczy fakt, że w zeszłym tygodniu na 25 lat więzienia za wojenne zbrodnie skazany został Hashim Thaci, jeden z przywódców Armii Wyzwolenia Kosowa, późniejszy premier i prezydent Kosowa, państwa stworzonego dzięki interwencji Zachodu.

Na pogrzeb Mladicia w Belgradzie przyszły tysiące ludzi. Ceremonia formalnie państwowa nie była – Vučić wiedział, że dla Europy, do której Serbia wciąż aspiruje, to by było za dużo – ale ciało Mladicia przewieziono do Serbii państwowym samolotem, na pogrzeb przyszli ministrowie serbskiego rządu, politycy Republiki Serbskiej w Bośni, byli też rosyjski ambasador i patriarcha Serbii Porfirije. Sam Vučić nie przyszedł, ale wysłał syna Danila. Były mundury i wojskowe honory. Czyli był to pogrzeb państwowy na tyle, na ile było to potrzebne na użytek wewnętrzny, i na tyle niepaństwowy, żeby się Bruksela nie czepiała o gloryfikowanie ludobójcy. I to też jest vučicyzm: sztuka przebywania jednocześnie po obu stronach drzwi.

Prosty wniosek, jaki wyciągnęło wielu obserwatorów, jakoby Serbia, demonstracyjnie chowając z honorami Mladicia, odrzucała wartości Europy i wybierała zamiast niej Rosję z jej akceptacją dla zbrodniczego, serbskiego nacjonalizmu, jest jednak w dużej mierze nieprawdziwy. Serbia stara się być Serbią Schroedingera i przebywać jednocześnie w dwóch miejscach. A nawet trzech, albo i więcej, bo poza Rosją i Unią Europejską są jeszcze Chiny i inne kraje BRICS.

Kult Mladicia oczywiście w Serbii istnieje. Jest realny i ma głębokie korzenie. Ale nawet w Republice Serbskiej w Bośni, czyli miejscu, gdzie powinien być najsilniejszy, sprawa okazuje się nie taka oczywista. W badaniu agencji Valicon z 2025 roku co prawda 52 procent badanych Serbów z RS uznało Mladicia za bohatera i tylko 6 procent za zbrodniarza, ale aż 37 procent odpowiedziało, że nie jest ani jednym, ani drugim. W dodatku kult generała nie rośnie z czasem – w 2018 roku bohaterem nazywało go 76 proc. Serbów z RS.

Z tego samego badania wynika, że 59 proc. Serbów z RS uważa, że w Srebrenicy nie doszło do ludobójstwa, ale aż 19 proc. twierdzi, że doszło, a 22 proc. nie wie. Jak na hipernacjonalistyczną Republikę Serbską w Bośni, ewidentnie męczącą się w jednym państwie z muzułmańsko-chorwacką Federacją – to całkiem dużo.

W samej Serbii pamięć o Mladiciu dzieli jeszcze wyraźniej. Podziały są widoczne także wśród krajowej opozycji, szykującej się do przedterminowych wyborów 25 października. Prawicowa Nowa Demokratyczna Partia Serbii nazwała Mladića symbolem oporu, wolności i obrony Serbów, lider innej prawicowej partii Dveri pojawił się na pogrzebie. Ale Dobrica Veselinović z Zielono-Lewicowego Frontu nazwał honory dla skazanego zbrodniarza hańbą, podobnie zareagował Ruch Wolnych Obywateli.

Istnieje realne zagrożenie, że podzielą się wokół tej sprawy również odpowiedzialni za trwające od prawie dwóch lat protesty studenci i ich zwolennicy. A to pokolenie, które sprawia teraz Vučiciowi największy problem.

Studenckie protesty przeciw korupcji i bezkarności władz rozlały się po kraju 1 listopada 2024 r., po katastrofie na dworcu w Nowym Sadzie (remontowanym zresztą przez chińską spółkę). Zawaliło się wówczas zadaszenie przed głównym wejściem na dworzec, zginęło 16 osób. Od lutego do końca września 2025 roku odbyło się ponad 10 tysięcy demonstracji w ponad 630 miejscowościach.

Protestujący początkowo pytali, kto odpowiada za śmierć ludzi, ale szybko przeszli do pytania znacznie dla Vučicia groźniejszego – kto jest właścicielem państwa? Naród, czy polityczna oligarchia, skonstruowana bardzo podobnie, co węgierski system Viktora Orbana. Rozwiązanie parlamentu i wcześniejsze wybory to pokłosie tych protestów.

Ale ruch studencki to ruch patchworkowy. Są tam liberałowie, lewicowcy, ludzie jednoznacznie proeuropejscy, ale również konserwatyści i nacjonaliści. Do tej pory skutecznie unikał odpowiedzi na pytania dzielące serbskie społeczeństwo: Rosja czy Zachód, Kosowo czy Europa, NATO czy Moskwa, Srebrenica czy serbskie ofiary? Z protestów świadomie usuwano nawet jednoznaczną symbolikę unijną, żeby władza nie mogła przykleić im etykietki kolejnej „kolorowej rewolucji" finansowanej przez Zachód. Łączył ich „przyziemny" sprzeciw wobec korupcji i lekceważenia procedur.

I to działało: Vučić bał się studenckich protestów i szarpał się, a to próbując z nimi negocjować, a to przechodząc do ataku, dąsając się, by chwilę później próbować łagodzić nastroje. Działało, dopóki studenci nie musieli zajmować stanowiska w dzielących kraj kwestiach.

Ale trudne pytania pojawiły się jeszcze przed śmiercią Mladicia. Wywołał je sukces Pétera Magyara. W Serbii bowiem uważnie patrzono na Węgry. I wszyscy patrzyli, jak system, który przez lata wyglądał jak nieusuwalny element krajobrazu, po prostu rozwiewa się w powietrzu. Studenci i opozycja zauważyli, że patriotyzm niekoniecznie musi równać się nacjonalizmowi, że można wyjść poza liberalną bańkę i w odebrać władzy części jej patriotycznego języka. Spróbowano więc.

I to, co udało się na Węgrzech, w Serbii zaczęły przybierać coraz ostrzejszą formę. Coraz bardziej widoczne było prawicowo-narodowe skrzydło protestujących. Pojawiały się na protestach prawosławne krzyże i hasła „Kosowo jest Serbią"; studenci ogłosili „memorandum" określające Kosowo jako integralną część Serbii, a podczas protestów temat ten zaczął wracać coraz wyraźniej. Coraz ważniejszą rolę w ruchu zaczęły też odgrywać osoby z jednoznacznie prawicowymi poglądami, jak na przykład profesor belgradzkiego uniwersytetu Milo Lompar.

Sprawa Mladicia była więc uderzeniem w już pękającą strukturę. I spadła

eprasa.pl 9aa211f0dd

Vučiciowi politycznie z nieba: na samym początku kampanii przed wyborami parlamentarnymi mógł poruszać kwestię, która potrafi najmocniej przeciąć opozycyjny front.

Nie należy jednak zapominać, że ten front jest naprawdę szeroki. Obraz Serbii oglądanej z Polski, Niemiec czy innego europejskiego kraju często jest zafałszowany przez najbardziej widowiskową część jej politycznego folkloru. Mural z Mladiciem jest fotogeniczny, ale ludzie, którzy mają już serdecznie dosyć całej tej mitologii – znacznie mniej. Tymczasem w Serbii istnieje jawny antynacjonalizm, działają organizacje praw człowieka, niezależne media, artyści, aktywiści i politycy mówiący otwarcie o Srebrenicy i serbskich zbrodniach. Nie oznacza to jednak również, że kult Mladicia jest wyłącznie zabawką kilku łysych chłopców w koszulkach z generałem-zbrodniarzem.

Ten kult ze swoimi muralami i koszulkami jest bowiem tylko wystającą ponad wodę częścią znacznie większej konstrukcji. Można nie uważać Mladicia za bohatera, a jednocześnie uważać, że Zachód opowiedział wojny jugosłowiańskie niesprawiedliwie. Można uznawać Srebrenicę za zbrodnię, a równocześnie uważać Hagę za upokorzenie. Można uważać, że Mladić powinien był siedzieć i zaraz potem spytać: dobrze, ale dlaczego Serbia cały czas jest chłopcem do bicia i dlaczego nikt nawet nie próbuje spojrzeć na historię naszymi oczami? Dlaczego muzułmanie bośniaccy mieli prawo oderwać się od Jugosławii, ale bośniaccy Serbowie, na czele z Radovanem Karadziciem i Ratko Mladiciem, oderwać się od nich już prawa nie mieli?

Serbia negocjuje członkostwo w UE od 2014 roku. Dorosło całe pokolenie, które ledwie pamięta kraj niebędący „kandydatem”

Serbska pamięć wojny najzwyczajniej w świecie biegnie inną trasą niż zachodnia i popieranie czy niepopieranie zbrodniarzy nie musi mieć z tym nic wspólnego. Pamięć zachodnia prowadzi przez oblężenie Sarajewa, czystki etniczne i Srebrenicę. Serbska zahacza jednak najpierw o pamięć o ustaszowskich obozach koncentracyjnych dla Serbów z czasów II wojny światowej, których sprawę chorwacka prawica nadal bagatelizuje – podobnie, jak wielu Ukraińców kwestię Wołynia. Serbowie myślą również o serbskich ofiarach wojny i mają do tego prawo, o wypędzeniu Serbów z Chorwacji podczas akcji „Burza”. Serbowie widzą odebrane im w całości Kosowo, nawet z częścią zamieszkaną przez Serbów i nie bardzo ich przekonują tłumaczenia Zachodu, że trzeba było trzymać się dawnych granic administracyjnych, żeby nie dopuścić do kolejnych etnicznych czystek. Serbowie w końcu widzą bombardowania NATO w 1999 roku. I dopiero z tego miejsca patrzą na Srebrenicę. Nie znaczy to, że mają w tym wszystkim rację. Znaczy to tyle, że jeśli chce się zrozumieć Serbię, trzeba wiedzieć, skąd ona patrzy.

I właśnie na tym gruncie wyrósł „bohater Mladić”. Nie tylko na fascynacji przemocą czy nacjonalistycznym ekstremizmie, lecz również na poczuciu krzywdy, podwójnych standardów i przekonaniu, że po rozpadzie Jugosławii Serbom przydzielono rolę narodu, który ma przepraszać, podczas gdy cudze zbrodnie zostały dopisane mniejszą czcionką.

Dlatego nie można powiedzieć jednoznacznie, że Serbia „odwróciła się od Unii”. Owszem, niektóre sondaże wskazują, że większość Serbów już akcesji nie popiera. Według badań WeBalkans z wiosny 2026 r. wejście Serbii do UE popiera już tylko 31 proc. mieszkańców, podczas gdy 40 proc. jest przeciw. Wśród wyborców rządzącej SNS integracji chce zaledwie 15 proc. Co więcej, poparcie systematycznie spada – w 2024 r. wynosiło jeszcze 39 proc.

Jednak badania są różne: to przeprowadzone dla Delegacji UE w Serbii na przełomie 2025 i 2026 roku pokazuje, że 45 proc. w referendum zagłosowałoby za członkostwem, a 32 proc. przeciw. No i, co ważne, wśród ludzi w wieku 18–29 lat poparcie dla wstąpienia do Unii przekraczało 63 procent.

Wyniki te pokazują więc po prostu kraj, który nie jest ani proeuropejski, ani antyeuropejski, tylko potężnie Europą zmęczony.

Bo ile można znosić? Ile można czekać? Serbia negocjuje członkostwo od 2014 roku. Dorosło całe pokolenie, które ledwie pamięta kraj niebędący „kandydatem”. Europa jest więc trochę przyszłością, trochę rzeczywistością gospodarczą, trochę miejscem do którego się emigruje za pracą, a trochę wiecznie zamkniętymi drzwami za którymi mieszka burczący, nieprzyjemny mruk, który z jednej strony daje czasem cukierki, ale lubi też rzucić grubym słowem, obrazić i czasem nawet wytargać za ucho. Mocniej niż innych.

Vučić próbuje w tej sytuacji robić jednocześnie za gwaranta stabilności dla Zachodu, z narracją, że „gdyby nie on, to przyszliby gorsi i wtedy dopiero Unia by zobaczyła serbski nacjonalizm”, i za patriotę dla własnych wyborców. Ostatnio jednak zarówno jedno, jak i drugie, coraz gorzej mu wychodzi. Kiedyś na obu polach był całkiem niezły, ale sic transit gloria mundi.

Unia, w każdym razie, na vučiciowskie wygibasy odpowiedziała ostro. Jej przedstawiciele potępili gloryfikację Mladicia, a komisarz ds. rozszerzenia Marta Kos odwołała swoją wizytę w Serbii. Pogrzeb stał się kolejną szykaną na i tak od dawna zawalonej czym się da drodze akcesyjnej.

I może dlatego pytanie „Rosja czy Zachód?” nie jest najlepszym pytaniem, jakie dziś można Serbii zadać. Serbia, owszem, chce wejść do Unii, ale z głową jeśli nie podniesioną, to przynajmniej nie spuszczoną. Chce chińskich fabryk, ale chce, żeby ich produkcja jechała do Europy. Chce rosyjskiego wsparcia w sprawie Kosowa, ale nie rosyjskich zarobków i rosyjskiego modelu życia. Chce pamiętać własne ofiary i nie chce, żeby cudza pamięć całkowicie przesłoniła jej własną. ●

Ziemowit Szczerek

• Teksty w dziale Opinie wyrażają poglądy autorów i nie muszą odzwierciedlać stanowiska redakcji

REKLAMA

Kraj/34452546

1 RP

eprasa.pl 9aa211f0dd

Anna Bikont, finalistka Nike:

MOJE KSIĄŻKI SĄ WŁAŚCIWIE ZAWSZE O TYCH, KTÓRZY ZGINĘLI

Wierzę, że gdyby dzieci w polskiej szkole każdego roku dostawały jako lekturę obowiązkową świadectwo żydowskiego dziecka w ich wieku z tamtego czasu, **byłaby to skuteczna szczepionka na antysemityzm.**

Witold Mrozek

Książka Anny Bikont „Nie koniec, nie początek. Powojenne wybory polskich Żydów" (Wydawnictwo Czarne) znalazła się w finale tegorocznej Nagrody Literackiej „Nike"*. Zachęcamy do udziału w plebiscycie czytelników „Wyborczej"**.

ROZMOWA Z
ANNĄ BIKONT
dziennikarką, reporterką i pisarką

WITOLD MROZEK: Trudniej się pisze o tych, którzy zginęli, czy o tych, którym udało się przeżyć?
ANNA BIKONT: Wiesz, te moje książki są właściwie zawsze o tych, którzy zginęli. Ale są „prowadzone" przez tych, którzy przeżyli. Tak jest z opowiadaniem o Holokauście. Opowiadamy fałszywą historię o tych, którzy przeżyli, czyli o jakimś happy endzie, który był prawie niemożliwy. Opowiadamy o wyjątkach. Próbowałam inaczej... Chciałam bardzo napisać książkę o dzieciach, które nie przeżyły, szukałam ich wśród tych, które się ukrywały pod najlepszą możliwą opieką, czyli pod opieką Ireny Sendlerowej. Długo nad tym siedziałam – i mi się nie udało. Te dzieci się rozpływały, przestawały mieć imiona, po prostu gdzieś znikały...

Reportaż historyczny to z reguły spojrzenie na wycinek rzeczywistości. A ta książka ma ambicję bycia syntezą czegoś znacznie większego. Losu całej grupy narodowościowej, wciąż żyjącej w Polsce po Zagładzie.
– Tak, dużo czasu zabrało mi dobranie bohaterów. Zdarzało się, że opuszczałam jednego z nich na rzecz innego. Ale z drugiej strony dostałam swobodę, o którą wcześniej było trudno. W „My z Jedwabnego" miałam bohaterów z Jedwabnego. W książce, gdzie opowiadam o dzieciach, które się zetknęły z Sendlerową, musiałam odszukać te konkretne dzieci. W „Cenie" poszukuję dzieci, podążając śladem Lejba Majzelsa, który jeździł w ich poszukiwaniu zaraz po wojnie.

Książka „Nie koniec, nie początek" jest o wyborach dokonywanych przez Żydów po wojnie, jednym z nich jest wybór: pamiętać – nie pamiętać. Miałam wielu możliwych bohaterów, ale było dla mnie jasne, że opiszę Abrahama Suckewera. W czasie wojny ukrywał skarby kultury żydowskiej w Wilnie, w ciągu długiego życia do końca mieszkając w Izraelu, pisał w jidysz i wydawał pismo literackie w jidysz, a jego poezja jest dla mnie ważna i bliska.

Inne decyzje w sprawie opisywanych postaci były trudniejsze. Chciałam na przykład poszukać osoby, która rozliczała po wojnie sprawców. Wybrałam Józefa Wulfa, który poświęcił całe życie dokumentowaniu Zagłady, pracując najpierw w Polsce w Żydowskiej Komisji Historycznej, a później wyjeżdżając do Niemiec, gdzie pisał książki o III Rzeszy. Miał poczucie, że jego głos nie jest dostatecznie słyszalny i popełnił samobójstwo.

Znajomi historycy mówili mi, że były ważniejsze postacie w Komisji Historycznej. Gdy powiedziałam Hannie Krall, że przywiązałam się do Wulfa, może dlatego, że skoczył z czwartego piętra, nie mogąc wytrzymać, że mordercy mają swoje domki i hodują kwiaty, stwierdziła, że bohaterów, którzy popełnili samobójstwo, mogłabym mieć dwóch. I wtedy pomyślałam, że to jest jeszcze jeden powojenny wybór: samobójstwo.

Właściwie za każdym razem, gdy piszę, jest tak samo. Mam poczucie, że już dużo wiem. I zawsze się okazuje, że coś puka od dołu, że jest gorzej niż myślałam. No ale po wojnie? Łudziłam się, że tak nie będzie. W losach powojennych jest coś optymistycznego, że Żydzi, wykończeni fizycznie, emocjonalnie i duchowo, pozbawieni oparcia, rodziny, domu, społeczności, znajdują w sobie dość siły, by podjąć wybór jak dalej żyć. Ale tu też pukało od dołu.

W powojennej Polsce mogłyby wciąż być setki tysięcy Żydów – po wojnie, po Zagładzie – gdyby nie postawa polskiej większości. Stawiasz tę myśl jasno i ona jest bolesna.
– Tak, uprzytomniałam sobie to dopiero pisząc książkę. Historyk Kamil Kijek, z którym robiłam wystawę na temat powojnia w muzeum POLIN, powtarzał mi: los Żydów w Polsce nie został przy-

Anna Bikont

• **dziennikarka, reporterka i pisarka. Współautorka i autorka wielu książek, m.in. „Lawina i kamienie. Pisarze wobec komunizmu", „My z Jedwabnego", „Jacek" i „Cena. W poszukiwaniu żydowskich dzieci po wojnie". Laureatka Nagrody Literackiej m.st. Warszawy i Nagrody im. Ryszarda Kapuścińskiego.**

FOT. MATEUSZ SKWARCZEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

eprasa.pl 9aa211f0dd

pieczętowany w 1945 roku. Było między 250 a 265 tysięcy osób, które przeszły przez Polskę w pierwszych powojennych latach. W innej konfiguracji, gdyby zostali, istniałaby tu pewnie największa społeczność żydowska po Nowym Jorku. Ale następowały kolejne fale emigracji... Wyjeżdżano po wojnie marząc o ziemi Izraela czy o Ameryce, ale w dużej mierze emigracja była ucieczką, spowodowaną strachem przed antysemityzmem.

Takiego morderczego antysemityzmu nawet przed wojną nie było. Zdarzały się pojedyncze morderstwa Żydów, bo zdarzała się przestępczość – ale po wojnie zginęło co najmniej 1080 Żydów i miały miejsce trzy pogromy, w Rzeszowie, w Krakowie i ten najbardziej znany w Kielcach.

Ta może być szokujące dla czytelnika: piszesz, że antysemityzm w Polsce po 1945 roku, po Zagładzie, był większy niż przed 1939 – w czasach getta ławkowego.

Jest taki krąg ludzi, którzy przychodzą na moje spotkania. To są osoby, które od lat czytają, od lat się przejmują, porządkują lokalny żydowski cmentarz. I wydaje mi się, że już w każdym mieście i miasteczku są takie grupy. To są bardzo małe grupy. Trzeba tych ludzi nosić na rękach

– Nawet dla mnie, która siedzę w temacie już ponad ćwierć wieku – to było szokujące, ile razy to powraca w dziennikach i wspomnieniach. Bernard Goldstein, znany działacz Bundu, zauważał, że przed wojną antysemityzm miał wynikać z nadmiaru Żydów, a teraz została ich garstka i zmieniło się to tylko na gorsze. Cytuję też karteczkę, którą pokazała mi Ewa Tuwim-Woźniak, córka Juliana Tuwima. W rogu małej kartki zanotował ukosem, że przedwojenna nienawiść do Żydów, plus to, co Polaków nauczył w czasie wojny Hitler, plus nienawiść do bolszewików identyfikowanych z Żydami, wydały antysemityzm, jakiego Polska nie znała i że nie ma mowy o litości, czy współczuciu dla pomordowanych.

Rzeczywiście trudno to sobie wyobrazić. Uczestniczę teraz w grancie Centrum Badań nad Zagładą Żydów o Sprawiedliwych. Badam ich sytuację zaraz po wojnie i znajduję kolejne przypadki, kiedy ci, którzy ratowali Żydów, doznawali przemocy. Członkowie podziemia niepodległościowego i sąsiedzi okradali ich, bili, palili im gospodarstwa. Byli przedmiotem ostracyzmu ze strony lokalnych społeczności.

Korzystasz z bardzo różnych archiwaliów. Był taki moment, w którym zobaczyłaś, że coś, co przerosło twoje oczekiwania, wrażliwość wyrobioną przez te lata?

– Pracując nad sylwetką Józefa Wulfa, natrafiłam na spisane przez Żydowską Komisję Historyczną świadectwo jego dziesięcioletniego wówczas syna Dawida. Czytałam mnóstwo tych opowieści dziecięcych i one wszystkie są wstrząsające. Ale świadectwo tego małego chłopca, świetnie napisane, ładną polszczyzną, „po dorosłemu", było nie do przejścia. Dawid relacjonuje swoje rozmowy z mamą o umieraniu, jak długo trwa, jak boli. Przymierza się do mamy, jak stać, kiedy będą do niego strzelać. Czy lepiej być przytulonym do niej, odwróconym plecami, czy lepiej stać twarzą do oprawców i czy lepiej żeby ich razem przeszyła jedna kula...

Zaczęłam czytać od nowa świadectwa dzieci i dorosłych, którzy wtedy byli dziećmi i dopiero do mnie dotarło wyraźnie, że prawie każde dziecko żydowskie w czasie wojny zobaczyło śmierć z bliska. Jak dziecko bało się, czy będzie kula bolała, to nie było coś teoretycznego, te dzieci ocierały się o śmierć, widziały ją wielokrotnie, patrzyły na umieranie swoich bliskich. Wierzę, że gdyby dzieci w polskiej szkole każdego roku dostawały jako lekturę obowiązkową świadectwo żydowskiego dziecka w ich wieku z tamtego czasu, to byłaby to skuteczna szczepionka na antysemityzm.

Czy był taki moment, punkt zwrotny, w którym już widać, że odbudowywana w Polsce rzeczywistość żydowska nie przetrwa – jidyszowe redakcje, żydowskie osadnictwo rolnicze na Dolnym Śląsku, kino? To był pogrom kielecki?

– Są dwa takie momenty. Jeden to pogrom kielecki. Po pogromie kieleckim następuje paniczna ucieczka. Około 120 tysięcy osób przekracza granicę w lipcu, sierpniu i do połowy września. Ci, którzy nie uciekają z Polski, też się często przemieszczają, z małych miejscowości do większych, z nadzieją, że tam będzie bezpieczniej.

A drugi moment to jak raz nie ma nic wspólnego z antysemityzmem, tylko z komunizmem. Pod koniec 1948 roku następuje połączenie PPS i PPR, zglajszachtowanie wszelkiej różnorodności społecznej i politycznej. I w ramach tego zostają, z przyczyn ideologicznych, a nie rasistowskich, zamknięte wszystkie niezależne instytucje żydowskie.

Przede wszystkim zamknięte zostają biura Jointu [American Jewish Joint Distribution Committee, mający w Polsce swoje biuro – przyp. red.], organizacji, która znacząco pomagała polskim Żydom po wojnie. W miejscowościach, gdzie znalazło się wielu Żydów, zdarzało się, że nawet nie korzystali z państwowej opieki medycznej, bo często w szpitalach byli źle traktowani przez personel, mieli żydowskie szpitale, żydowskie przychodnie, opłacane przez Joint. Mieli też własne szkoły, domy dziecka, domy opieki, świetlice, stołówki... A tu komuniści wchodzą z rewizją do biura Jointu, zamykają biuro, zamykają różne inne instytucje, zakazują działalności żydowskim partiom politycznym. I już nie ma możliwości życia w obrębie społeczności żydowskiej.

REPORTAŻ

Anna Bikont

„Nie koniec, nie początek. Powojenne wybory polskich Żydów"

Wydawnictwo Czarne

Zajmując się tym tematem od tylu lat, widzisz zmianę stosunku do tematyki Zagłady i relacji polsko-żydowskich w czasie wojny? Na gorsze czy na lepsze? Może to naiwne pytanie.

– To falowało. Był taki moment po książce Grossa, po kilku latach, że było naprawdę duże otwarcie. Pamiętam, chodziłam na spotkania Jana Grossa, gdzie było dużo agresji i potem na moje spotkania, gdy cztery lata później wyszła moja książka, która była kontynuacją jego książki i gdzie przychodziło mnóstwo ludzi i chcieli się czegoś dowiedzieć. Pamiętam, jak jechałam do Łomży na spotkanie, Tadeusz Słobodzianek i Roman Pawłowski pojechali ze mną, bo mówili, że w Łomży takie spotkanie to bez bodyguardów nie przejdzie. A w Łomży był tłum ludzi w bibliotece, którzy przejmowali się tym, co się stało w Jedwabnem.

Wtedy wydawało się, że to już. Że teraz to poszybuje do góry. A potem się załamało. Zadziałała propaganda pisowska, która się długie lata sączyła. Do tego się dodaje to, co się dzieje w Gazie i na Zachodnim Brzegu. Mam poczucie, że Hamas z Netanjahu na spółkę skutecznie zamordowali pamięć o Holokauście.

Gdzie w takiej sytuacji szukać nadziei?

Nadziei... Kiepsko to widzę. Trzeba robić swoje. Ale szukać nadziei... Jest taki krąg ludzi, którzy przychodzą na moje spotkania. To są osoby, które od lat czytają, od lat się przejmują, porządkują lokalny żydowski cmentarz. I wydaje mi się, że już w każdym mieście i miasteczku są takie grupy. To są bardzo małe grupy. Trzeba tych ludzi nosić na rękach. ●

Nagroda Literacka „Nike"

• Przewodniczącym jury tegorocznej edycji jest Witold Bereś, dziennikarz, scenarzysta filmowy, eseista. O tym, kto otrzyma najbardziej prestiżową polską nagrodę literacką, zdecydują również: Anna Arno (poetka i eseistka), Bogdan Białek (poeta), Andrzej Brzeziecki (historyk, publicysta), Zbigniew Mentzel (prozaik i eseista), Natasza Parzymies (reżyserka, scenarzystka), Radosław Romaniuk (literaturoznawca, biograf) i Katarzyna Sawicka-Mierzyńska (literaturoznawczyni).

• Laureata bądź laureatkę 30. edycji Nagrody Literackiej „Nike" poznamy 4 października podczas uroczystej gali, która odbędzie się w gmachu Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie. Transmisja będzie dostępna na żywo na antenie TVP2 i TVP Kultura o godz. 20.30 oraz na Wyborcza.pl. Zwycięzca lub zwyciężczyni otrzyma 100 tys. zł i statuetkę zaprojektowaną przez Gustawa Zemłę.

• **Organizator:** Fundacja Nagrody Literackiej „Nike"
• **Współorganizator:** „Gazeta Wyborcza"
• **Współorganizator gali:** Telewizja Polska
• **Mecenasi strategiczni:** Fundacja Roberta Dobrzyckiego, Panattoni
• **Partner główny:** Totalizator Sportowy
• **Mecenasi:** Orlen, KRUK
• **Partner wydarzenia:** Grupa Agora
• **Patroni medialni:** Radio ZET, Radio TOK FM, Chillizet, Gazeta.pl, AMS

wyborcza.pl

• **Więcej o nominowanych książkach można przeczytać na Wyborcza.pl**

Zagłosuj w Plebiscycie Czytelników! wyborcza.pl/plebiscytnike

• Z finałowej siódemki Nike najważniejszą książkę wybierają też czytelnicy i czytelniczki „Wyborczej".

Przy głosowaniu możesz (ale nie musisz) wziąć też udział w konkursie na recenzję jednej z książek finalistek. Do wygrania jest 10 tys. zł., które ufundował Totalizator Sportowy.

Na wasze głosy i recenzje-uzasadnienia czekamy do 27 września 2026 r. do godz. 23.59.

Zagłosuj na Nike Czytelników! To już 30 edycja waszego głosowania Oto finalistki i finaliści Nagrody Literackiej „Nike" 2026:

• **Anna Bikont, „Nie koniec, nie początek. Powojenne wybory polskich Żydów"** REPORTAŻ, Wydawnictwo Czarne
• **Dorota Grabek, „Zmartwychwstanki"** OPOWIADANIA, Wydawnictwo Czarne
• **Justyna Kulikowska, „Wnyki dla światła"** POEZJA, Wydawnictwo WBPiCAK
• **Krzysztof Łapiński, „Najmądrzejszy. Biografia Sokratesa"** BIOGRAFIA, Wydawnictwo Agora
• **Weronika Murek, „Urodziny"** POWIEŚĆ, Wydawnictwo Czarne
• **Zyta Rudzka, „Tylko durnie żyją do końca"** POWIEŚĆ, Wydawnictwo W.A.B.
• **Szczepan Twardoch, „Null"** POWIEŚĆ, Wydawnictwo Marginesy

OGŁOSZENIE

Kraj/34453220

1 RP

eprasa.pl 9aa211f0dd

ROZMOWA Z
HALINĄ PRUGAR-KETLING
montażystką uhonorowaną Platynowymi Lwami w Gdyni za całokształt twórczości

Halina Prugar-Ketling:

Jestem pierwszym widzem i film musi mnie się podobać

– Wajda nakręcił mnóstwo materiału, ale nie miał do końca pomysłu, jak powinno wyglądać zakończenie filmu. Mówił tylko: „Halina sobie na pewno poradzi" – wspomina Halina Prugar-Ketling.

PIOTR GUSZKOWSKI: To prawda, że Andrzej Wajda nie lubił siedzieć w montażowni?
HALINA PRUGAR-KETLING: Nienawidził. Lubił oglądać moje propozycje, ale siedzieć w montażowni nad materiałem już nie. Miałam ogromne szczęście, bo zostawiał mi absolutną swobodę. Nigdy nie mówił, jak mam montować. Określał tylko, co chce w danej scenie osiągnąć, a ja stawałam na głowie, żeby tak się stało.

Pani to było zresztą na rękę.
– Wena przychodziła do mnie w samotności. Nawet obecność asystentki mi przeszkadzała. Nie potrafiłam montować, jeśli reżyser siedział przy mnie. A zdarzali się tacy reżyserzy, którzy pokazywali, gdzie mam ciąć. Wtedy nie wytrzymywałam, wstawałam i dziękowałam za współpracę.

Ale to właśnie dzięki Wajdzie wyrobiłam sobie taką pewność siebie. Jestem mu wdzięczna za tę samodzielność, bo dzięki niej mogłam wykonywać ten zawód w sposób twórczy.

Montażystką została pani trochę przez przypadek.
– Po wojnie mieszkał z nami wuj, który walczył w Powstaniu Warszawskim, i w odwiedziny przychodzili czasem jego podkomendni z „Zośki". To właśnie jeden z nich zapytał mnie, czy nie miałabym ochoty spróbować pracy w wytwórni. Przenosili właśnie Polską Kronikę Filmową z Łodzi do Warszawy, szukali ludzi do pracy. Powiedziałam, że chętnie. Byłam już wtedy na pewno po egzaminach na studia – dostałam się na polonistykę – więc musiałam mieć dziewiętnaście czy nawet dwadzieścia lat.

Pamięta pani ten pierwszy raz, kiedy wzięła do ręki taśmę filmową?
– Na początku zajmowałam się głównie podawaniem kawy i herbaty, dostawałam też jakieś proste zadania biurowe. Pamiętam, jak raz jedna z montażystek zwróciła się do mnie: „Halina, podaj mi mydło". Więc przynoszę jej mydło.

A wszyscy w śmiech, bo w filmowym żargonie mydło to zmarnowany temat.

Innym razem ktoś poprosił o przyniesienie negatywu. Wzięłam szpulę, a ze środka wyleciała taśma. Tak niefortunnie zaczęła się moja przygoda. Ale powolutku nabierałam wprawy.

Jak się pani uczyła montażu?
– Mieliśmy dwoje szefów: Ludmiłę Niekrasową, żonę reżysera Ludwika Perskiego, i Wacława Kaźmierczaka. Kaźmierczak był genialnym montażystą, ge-nial-nym. Pamiętam, jak stałam za jego plecami i próbowałam podejrzeć, jak pracuje. Ale działał tak szybko i zwinnie, że trudno było odgadnąć, dlaczego wybrał ten plan, a nie inny.

Było nas pięć w Kronice. Każda dostawała do zmontowania ten sam temat i miała zrobić z niego to, co uważała za najlepsze. I ja byłam zwykle oceniana na drugim miejscu, nigdy na końcu! Przyjeżdżali do nas z wykładami profesorowie Bohdziewicz, Wohl, Bosak... W ten sposób zdobywałyśmy wiedzę praktyczną i teoretyczną. To właśnie Bohdziewicz powiedział do mnie: „Ty będziesz zawsze młodo wyglądała", bo rzeczywiście byłam taka drobniutka jak dziecko.

Montaż był wtedy bardzo sfeminizowanym zawodem. Dlaczego?
– Jak pan dyrektor przyjmował mnie do pracy, zapytał, czy mam zdolności do robótek ręcznych. Powiedziałam, że mam. Bo robię sobie te moje makatki i kilimki, jak pan widzi.

Pani Halina wskazuje na ściany pełne jej prac. Rozmawiamy w mieszkaniu na ostatnim piętrze jednego z bloków na warszawskim Rakowcu przerobionym z dawnej pracowni, którą przez lata dzieliła z mężem i córkami.

Taka to była praca – ciągle z taśmą i nożyczkami. Kroiło się, skrobało z jednej strony i kleikiem łączyło. Więc jakieś tam zdolności manualne i cierpliwość trzeba było mieć. W każdym razie wtedy to pytanie dyrektora trochę mnie zaskoczyło.

To była piękna praca, ale też ciężka. Jeśli byłam niezadowolona ze zmontowanej sceny, potrafiłam nawet w nocy albo wcześnie rano prosić męża, żeby mnie zawiózł do wytwórni i poprawiałam

Wcześniej wróżono pani karierę aktorską.
– Występowałam w Wodewilu Warszawskim. Grałam główną rolę, Helcię, podobno rewelacyjnie. „Najlepsza była Halina Kubikówna" – pisano, dostawałam nagrody. Wtedy pani dyrektor, której nazwisko już mi wyleciało z głowy. Była żoną ówczesnego szefa bezpieki. A, Radkiewiczowa! Jednak pamiętam! To ona zaproponowała mi studia aktorskie.

Pamiętam egzaminy. Aleksander Zelwerowicz był już wtedy na wózku. Wszystkie trzy etapy przeszłam, a na czwartym egzaminowało mnie już grono aktorów. Może by się udało, gdyby ktoś mi nie poradził, żeby przed egzaminem wypić dla kurażu koniak. Miałam taką buteleczkę, poszłam do toalety, pociągnęłam kilka łyków i zakręciło mi się w głowie. Wiersz poszedł mi dobrze, ale prozę wybełkotałam i nie dostałam się.

Po wszystkim z sali wyszedł Andrzej Łapicki. Myśmy się znali, bo nagrywał komentarze do kronik. Zapytał: „Dlaczego nic pani nie powiedziała?". A ja nikomu nie powiedziałam. Nikomu. Nie chciałam być jak większość tych pań, które dostawały się do szkoły, bo wstawiał się za nimi jakiś aktor albo reżyser. Chciałam po swojemu.

I tak nie zostałam aktorką. Chociaż parę lat później, gdy Andrzej Munk dowiedział się o tym moim nieudanym podejściu, dał mi rolę konduktorki w „Niedzielnym poranku". Natomiast Helena Lemańska, redaktorka naczelna Polskiej Kroniki Filmowej, powiedziała tylko: „Jak to dobrze, że się nie dostałaś, bo ty będziesz znacznie lepszą montażystką".

Miała rację.
– Zostałam okrzyknięta w wytwórni „genialnym dzieckiem". Byłam asystentką pana Kaźmierczaka, który przekazywał mi część swoich obowiązków, bo miał wtedy tyle pracy. Tak wypatrzył mnie Tadeusz Makarczyński i zlecił mi swój film – pierwszy, który zrobiłam już samodzielnie. Wtedy też poznałam Wojtka Hasa – zrobiliśmy razem „Pierwszy plon".

Przełomowym momentem okazała się chyba „Piątka z ulicy Barskiej" Aleksandra Forda?
– Ford pracował w Łodzi, miał tam montażystkę. Razem przyjechali jednak do Warszawy, bo okazało się, że potrzebuje jeszcze drugiej, która zmontuje mu film z odrzuconych dubli. Dyrektor polecił mnie, więc zabrałam się do pracy. Gdy Ford obejrzał obie wersje, uznał moją za lepszą i to ona trafiła na ekrany. Operatorem filmu Forda był Jerzy Lipman, który skierował mnie do Wajdy i zaproponował do „Miłości dwudziestolatków". To była moja pierwsza współpraca z Wajdą.

Następnym filmem z Wajdą było „Wszystko na sprzedaż". Nie byłam jesz-

eprasa.pl 9aa211f0dd

cze wtedy taką sprawną montażystką. Wajda nie miał koncepcji na opowiedzenie filmu i przerwał prace. W międzyczasie zrobiliśmy film z Bogumiłem Kobielą.

Ma pani na myśli „Przekładańca”? Uwielbiam ten film i jego humor. Jaka szkoda, że kariera Kobieli trwała tak krótko.
– Powiem panu szczerze, że dla mnie bardzo ważni byli aktorzy, często się nimi sugerowałam. Aktor może wzbogacić film, ale też go zepsuć. Miałam taką sytuację z Januszem Morgensternem. Dziwił się, dlaczego zostawiłam takie pauzy. A ja na to: „Dobry aktor wie, kiedy zrobić pauzę, i trzeba mu zaufać, złego aktora można przycinać”.

Jak reagował w takich sytuacjach Wajda?
– Gdy zostawiał mi materiały, zdarzało się, że mówił: „Niech pani robi, co pani chce”. Wielką zaletą Wajdy było to, że potrafił słuchać ludzi. Tylko najwięksi reżyserzy tak mają. Każdy w ekipie miał prawo wyrazić swoje zdanie, a on wykorzystywał co lepsze propozycje.

Powtarza pani, że spośród wszystkich filmów, które razem zrobiliście, najtrudniejszych było „Wesele”.
– Ale nie potrafię wytłumaczyć dlaczego. Jest coś w mentalności montażysty, że kiedy dostaje materiał, intuicyjnie wie, co robić. A potem trudno to wyjaśnić. Pomijam już kwestie cenzury.

Słowa „Cóż tam, panie, w polityce?” pojawiały się w filmie dwa razy, tak jak w oryginale u Wyspiańskiego. Kazano nam wyciąć jedno z tych zdań.

Jednak prawdziwe wyzwanie dotyczyło rytmu. Montowałam do playbacków, a wszystko musiało się zgadzać z postsynchronami i muzyką nagrywaną oddzielnie. Na szczęście wtedy jeszcze lepiej słyszałam. Kiedy miałam szesnaście lat, po skoku z trampoliny na basenie w IMCE pękł mi bębenek w prawym uchu. Długo jeszcze słyszałam z tej strony, bo pozwala na to przewodnictwo kostne w czaszce. Z czasem było coraz gorzej.

Pamiętam, jak na sali projekcyjnej przy wyborze dubli posadziłam asystentkę obok Wajdy. Chciałam, żeby ona notowała uwagi reżysera. Ale Wajda był zdziwiony i musiałem się przesiąść. Nigdy mu nie powiedziałam o moich problemach ze słuchem.

Wajda był z „Wesela” zadowolony?
– Nie spodziewał się, że ten film wyjdzie tak dobrze. Po kolaudacji dziękował mi, ale tylko na osobności, nie chwalił mnie publicznie. Raz przyszła do mnie koleżanka, otworzyła gazetę i mówi: „Zobacz, co twój reżyser pisze”. A tam takie zdanie: „Siedzę teraz i godzinami montuję”. Nie sprostowałam. Bo i po co.

Ale opowiem też panu, dla równowagi, bardzo miłą historię, w każdym razie dla mnie. Kiedyś Wajda odprowadzał Beatkę na samolot i przyszedł do montażowni jakiś taki inny, zgaszony. Za półkami na pudełka z taśmą miałam takie zaplecze, coś w rodzaju buduaru, gdzie piło się kawę, stały foteliki i stoliczek. Wajda tam usiadł i zasnął. A ja sobie montowałam dalej. Potem Wajda się budzi, podchodzi do okna i mówi: „Ojej! Zasnąłem na jesieni, a obudziłem się zimą. Śnieg spadł”.

Pani z mężem przeżyła razem ponad 70 lat?
– Pobraliśmy się w 1954 roku. Obchodziliśmy 70-lecie małżeństwa. Rok temu Zygmunt niestety zmarł. Miał 97 lat, tyle, ile ja mam teraz. Tęsknię za nim, ale nie rozpaczałam, bo wiem, że mnie też to czeka.

Doczekałam się trojga wnuków i sześciorga prawnucząt. Mam w życiu wszystko, nawet więcej, niż mogłam sobie wymarzyć. Dlatego nigdy nie narzekam.

Mąż też pracował w wytwórni.
– Był dyrektorem, później także w telewizji. Kiedy jeszcze pracowałam, nie pozwalałam mu przechodzić z moimi reżyserami na „ty”. Nie chciałam, żeby mówiono, że zapraszają mnie do filmów, bo mój mąż jest dyrektorem.

Pani z Wajdą chyba długo byliście na „per pani/pan”?
– Propozycja powinna wyjść ode mnie, od kobiety, a ja nigdy nie byłam wystarczająco śmiała. Ale Wajda również okazał się nieśmiały. Jemu nie wypadało. W końcu przyszła nasza producentka, Basia Ślesicka, i mówi: „Może nareszcie przejdziecie na ty?”. No i sprawa została rozwiązana.

Kiedy poczuła pani, że Wajda pani zaufał?
– On mi wprost powiedział: „Wiesz co, my mamy identyczne odczucia. Myślimy dokładnie tak samo”. Dlatego przychodził do mnie i radził się, jakiego aktora wybrać. Albo na przykład mówił: „Do czego ty dojdziesz, jeżeli już teraz tak montujesz?”.

Nawet pan sobie nie wyobraża, jak chętnie pomogłabym teraz przy niektórych filmach. Tego człowiek nigdy się nie pozbędzie. Tylko z cyfrowym montażem byłby problem, nigdy tego nie robiłam

◀ **Halina Prugar-Ketling**
FOT. DAWID ŻUCHOWICZ / AGENCJA WYBORCZA.PL

Który z waszych wspólnych filmów jest pani ulubionym?
– „Panny z Wilka”. To jest mój ukochany film, w którym występują wspaniałe aktorki. Mogę go oglądać bez końca. Cenię zresztą wszystkie filmy Wajdy nakręcone na podstawie prozy Iwaszkiewicza. Lubiłam też Iwaszkiewicza czytać. Co innego Reymont – tu przyznaję, że przez książkę nie przebrnęłam. Natomiast uważam, że „Ziemia obiecana” jest filmem... nie powiem, że „moim”, bo to byłaby przesada, ale wiele jest w nim moich pomysłów.

Dostawałam na przykład niekompletną scenę do montażu, nie wiedząc, że będą dokrętki. Kiedy reżyser z operatorem oglądali potem tę scenę, zaśmiewali się i uznawali, że można ją przyjąć w takiej formie, dokrętek. Taka sytuacja powtórzyła się kilka razy. Jest jeszcze scena, w której Franciszek Pieczka siedzi na widowni i ogląda „Jezioro łabędzie”. Jedna z baletnic upada, a on się zaśmiewa. Pomysł był mój, wzięłam ujęcie z odrzutów. Wajda był zachwycony. To są takie drobiazgi.

Ale drobiazgi robią film.
– Ma pan rację.

A jak było z zakończeniem?
– Wajda nakręcił mnóstwo materiału, ale nie miał do końca pomysłu, jak powinno wyglądać zakończenie filmu.

Mówił tylko: „Halina sobie na pewno poradzi”.

Przygotowałam pierwszą wersję, ale nie spodobała mu się. Zrobiłam więc drugą. Nie będę pana zanudzać, powiem tylko, że było tak cztery razy. Aż w końcu Wajda przyjął piątą wersję. Jestem z siebie zadowolona, chociaż mi się to zakończenie nie podoba...

„Ziemia obiecana” jest dziś uznawana za jeden z najlepszych polskich filmów. Czy miała pani świadomość, że robi arcydzieło?
– Nie miałam.

Halina Prugar-Ketling

• (ur. w 1929 w Warszawie) – wybitna montażystka filmowa. Jej przygoda z kinematografią rozpoczęła się na początku lat 50. XX wieku w Wytwórni Filmów Dokumentalnych przy realizacji Polskiej Kroniki Filmowej. Jest autorką montażu do filmów m.in. Aleksandra Forda, Romana Polańskiego, Jerzego Skolimowskiego i Janusza Zaorskiego, a przede wszystkim Andrzeja Wajdy, z którym blisko współpracowała od końca lat 60. przy takich dziełach jak „Wesele”, „Ziemia obiecana”, „Człowiek z marmuru”, „Człowiek z żelaza”, „Panny z wilka” czy „Danton”. Laureatka nagrody Platynowe Lwy na 51. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni.

Kilka filmów zrobiła pani również z Januszem Zaorskim, więc domyślam się, że on nie był jednym z tych reżyserów, którzy przesiadywali w montażowni.
– Pan Zaorski przyszedł z propozycją „Barytonu” i powiedział: „Pani Halinko, montujemy po amerykańsku, tak jak »Ziemię obiecaną«!”. To było jego określenie. On również dawał mi dużo swobody. Tylko przy „Piłkarskim pokerze” potrzebowałam od Zaorskiego więcej wsparcia, bo zupełnie nie znam się na piłce, a tam ważny był przebieg meczu.

Skolimowski też rzadko zaglądał do montażowni. Za to Romek Polański bawił się montażem, kiedy montowaliśmy „Nóż w wodzie” w domku w Mikołajkach. Potem wszystkie efekty dźwiękowe też zrobił sam. Dużo się od niego pod tym względem nauczyłam.

Długie godziny spędzała pani w montażowni, a to znaczy, że nie było pani w domu. Co na to rodzina?
– Godziny to mało powiedziane. To były całe dnie, czasem nawet tygodnie. Dziećmi opiekowały się wspaniałe babcie. Wydaje mi się, że córki do dziś mają do mnie o to żal... Ale nie umiałam zrezygnować z pracy, którą kochałam.

To była piękna praca, ale też ciężka. Jeśli byłam niezadowolona ze zmontowanej sceny, potrafiłam nawet w nocy albo wcześnie rano prosić męża, żeby mnie zawiózł do wytwórni i poprawiałam.

Kiedy mąż wyjeżdżał z dziećmi na wakacje, miałam więcej czasu dla siebie, to znaczy – na pracę. Dostawałam do dyspozycji samochód z wytwórni. Jechałam do domu, żeby wyprowadzić psa. A potem wracałam na Chełmską.

Nie pracuje pani w zawodzie od ponad 30 lat. Ale czy podczas oglądania filmów zdarza się, że pani pomyśleć: „Tu bym coś skróciła, tu inaczej zmontowała”?
– Oczywiście, mam takie ciągoty! Nawet pan sobie nie wyobraża, jak chętnie pomogłabym przy niektórych filmach. Tego człowiek nigdy się nie pozbędzie. Tylko z cyfrowym montażem byłby problem, nigdy tego nie robiłam. Kiedy przemontowywaliśmy nową wersję „Ziemi obiecanej” [na premierę w 2000 roku], robił to pod moim okiem kompetentny człowiek.

Wspomniała pani na początku o zdolnościach manualnych. Ale to przecież nie wystarczy, żeby być dobrym montażystą.
– Po angielsku mówi się „editor”, czyli wydawca. Montażysta jest właśnie takim wydawcą, trochę jak w wydawnictwie. Dba o jakość filmu.

Ja jestem pierwszym widzem i ten film musi mnie się podobać.

Nie może nudzić. Nie może być nieczytelny. Wychodziłam z założenia, że jeśli ja czegoś nie rozumiem, to widz tym bardziej nie zrozumie.

Montaż to jest bardzo twórczy zawód.
– Wie pan co, potrafi być twórczy, ale trzeba mieć coś, co ja nazywam iskrą bożą. Początkowo ten zawód był lekceważony. To się z czasem zmieniło. Kiedyś nie do pomyślenia byłoby, żeby montażystka dostała tak prestiżową nagrodę. Dalej mi się to w głowie nie mieści. Nareszcie nas doceniono, bardzo się z tego cieszę. Dlatego chciałam tę nagrodę dedykować montażystom. Jak pan uważa?

Jak najbardziej, to będzie pani chwila, pani Halino.
– Dedykuję moje Platynowe Lwy wszystkim montażystom. Żeby wierzyli w siebie. Żeby wierzyli, że można! ●

eprasa.pl 9aa211f0dd

Witamy w Polsce

Cykl Witamy w Polsce tworzy zespół kilkudziesięciu reporterów „Wyborczej" pracujących w redakcjach w całym kraju.

OSACZONE W SIECI

Internetowy stalker przez siedem lat ściągał zdjęcia kobiet, oczerniał, pisał wulgarne komentarze. Pokrzywdzone nie znalazły pomocy u służb, wzięły sprawę w swoje ręce.

HUBERT GŁUCH

Zaczęło się na przełomie 2019 i 2020 roku. To wtedy do kobiet z okolic Bolesławca zaczęły przychodzić pomawiające je wiadomości. Ktoś wysyłał je z różnych kont – fałszywych profili, stworzonych na bazie zdjęć oraz danych prawdziwych osób.

Wiadomości przychodziły na Messengerze i Instagramie. Później zaczęły się pojawiać komentarze na Facebooku z fałszywych profili. A niektóre zdjęcia trafiły na sprzedaż.

#ANONIMOWYZBOCZENIEC

Nina pierwsze wiadomości dostała pod koniec 2019 roku. Wtedy nawet ich nie czytała, wpadały do spamu. Na Messengerze ktoś próbował się z nią kontaktować za pomocą kilku kont. Dziś większość z nich już nie istnieje, ale jedno nie zostało usunięte. Są dwie wiadomości, z 19 listopada i 14 grudnia 2019 roku. „sliczna jestes" – napisał najpierw ktoś po drugiej stronie monitora. A miesiąc później: „lizalby ci myszke cala noc ale ci sie je*** chce co" (pisownia oryginalna).

Te wiadomości Nina odkryła dopiero kilka lat później. – Byłam nieświadoma tego, co się dzieje. Odezwała się do mnie jedna z pokrzywdzonych dziewczyn, której zdjęcia też były umieszczone na fejkowych profilach. Napisała, że chyba mamy taki sam problem. Dopiero wtedy dowiedziałam się, że ktoś wykorzystuje moje zdjęcia i tworzy fejkowe konta – relacjonuje Nina.

Wulgarnych wiadomości było więcej. Beata dostawała je od 2020 roku. Przez dwa lata próbowało się z nią kontaktować co najmniej 11 kont bez zdjęć profilowych, każde z innym imieniem i nazwiskiem. Treści wiadomości były natomiast bliźniaczo podobne i wskazywały na to, że ich autor znał pokrzywdzoną. Pośród seksistowskich i wulgarnych wpisów pojawiało się nazwisko byłego partnera Beaty i jego aktualnej partnerki. Konta zostały już usunięte, ale dziewczyna zrobiła zrzuty ekranu.

Zaczęła zbierać dowody w folderze, który zatytułowała „AnonimowyZboczeniec". Opisała screeny, dodała informacje, kiedy anonim wysyłał wiadomości.

DO DZISIAJ NIE WYCHODZĘ W NOCY SAMA

14 czerwca 2022 roku Beata zapisała kolejną notatkę: „Osoba nękająca zaczyna publicznie komentować zdjęcia na platformie Facebook".

Z fałszywego profilu zaczęły pojawiać się komentarze. „Ciągłaś ku*** dzi***" – napisał stalker pod zdjęciem kolejnej pokrzywdzonej – Karoliny*; „ale by cie ru*** kicia" – pod fotografią jeszcze innej.

Kolejne profile anonim zakładał już na dane prawdziwych osób. Niektóre konta miały imię, nazwisko i zdjęcie od tej samej kobiety, inne zakładał na dane jednej, ze zdjęciem innej.

– Działam w fotomodelingu i on zaczął wypisywać komentarze pod postami fotografów. Niektórzy od razu wiedzieli, że to fejk, że ktoś się pode mnie podszywa i reagowali – mówi Nina.

Jednak nie każdy od razu orientował się, że profile są fałszywe. Stalker założył konto na dane Niny, dołączył jej zdjęcie. Podszywając się pod dziewczynę, skomentował zdjęcie innej pokrzywdzonej na Instagramie fotografki: „Ale zdzira ostatnio na dwa baty ja rz*** szm*** jedne".

– Ta fotografka zaczęła do mnie wypisywać, że możemy mieć swoje zatargi, ale ona sobie nie życzy takich komentarzy publicznie. Poblokowała mnie na Instagramie, na Facebooku – opowiada Nina. W końcu udało jej się dotrzeć do fotografki i wyjaśnić sprawę. Kobieta przeprosiła modelkę, ale współpraca się urwała.

Nina ustawiła swoje konta jako prywatne, przejrzała listę znajomych, pousuwała podejrzane profile. Przez jakiś czas w ogóle nie dodawała zdjęć.

– Może mi to zaszkodzić, jeśli chodzi o fotomodeling. Jak ktoś teraz wysyła prośby do grona znajomych, czy chce mnie obserwować na Instagramie, to nie akceptuję, bo po prostu się boję – przyznaje. Ale zwraca uwagę, że na niektórych pokrzywdzonych ta sprawa odbiła się bardziej. – Były dziewczyny młodsze, niepełnoletnie, którym groził. Jedna pracowała w lokalnym sklepie i on do niej wypisywał, że spotka ją rano, jak będzie szła do pracy.

Podobnej sytuacji doświadczyła Anna. Stalker zaczął ją nękać, gdy miała 14 lat. Jej historię jako pierwsza opisała Grażyna Hanaf na łamach portalu Istotne.pl.

– Pokazywałam te wiadomości rodzicom, którzy byli w szoku, że takie świńskie wiadomości można wysyłać do dziecka – mówiła Anna w rozmowie z dziennikarką. Wśród wielu wiadomości dziewczyna dostała taką, która ją przeraziła. – Pamiętam, że bałam się wyjść z domu i w sumie do dzisiaj nie wychodzę nigdzie w nocy sama. Unikam wyjść nocnych nawet z kimś. Wtedy, w tej wiadomości, napisał do mnie z fałszywego konta, że podjedzie pod mój dom czarnym BMW i podał informacje, które potwierdzały, że wie, gdzie mieszkam.

MAŁY BLIK I MOŻECIE MIEĆ COŚ LEPSZEGO

Stalker zaczął publikować na fałszywych kontach zdjęcia różnych pokrzywdzonych kobiet. Niektóre nie miały opisów, inne podpisywał, np.: „A tu chętne koleżanki piszcie czy ktoś ma ochotę na któraś". Na profilu założonym na dane Niny umieścił zdjęcia i dodał: „Mały blik i możecie mieć coś lepszego...". – Kradł moje zdjęcia i sprzedawał – mówi Nina.

Poszkodowane zgłaszały sprawę na policję, najpierw niezależnie od siebie. Funkcjonariusze jednak nie przyjmowali zgłoszeń lub umarzali śledztwa. Tłumaczyli, że Facebook nie chciał udostępnić danych IP komputera, z którego wysyłane były wiadomości lub ignorował prośby o takie udostępnienie.

– Policja występuje do właściciela Facebooka, Instagrama i innych właścicieli serwerów o przekazanie danych identyfikujących osoby korzystające z tych platform (loginy, IP, emaile). Nie ma innej możliwości, żeby ustalić dane sprawców, dostęp do nich mają tylko właściciele serwerów. Jeśli oni odmówią, to nie ma kogo ścigać i sprawy się umarza – tłumaczy Agata Bzdyń, radczyni prawna z dwudziestoletnim doświadczeniem.

Prawniczka dodaje, że właściciele serwerów coraz częściej i coraz lepiej współpracują ze służbami. W tym przypadku jednak tej współpracy nie było.

W końcu jedna z pokrzywdzonych dostała screena. To wiadomość z czatu na Messengerze o treści: „ku*** na tym fejsie mam 2 konta inne pajace przez tydzien chyba na 300 zl blików rozni wyslali mysleli ze z dziewcczyna pisza idioci ku*** tu dalnów nie brakuje".

Wiadomość wysłano z profilu „Bank Spółdzielczy Hawajskie Koszule", odbiorcą był mąż kobiety, która przesłała screena jednej z poszkodowanych.

Profil „Bank Spółdzielczy Hawajskie Koszule" nie do końca był kontem fałszywym. Dane zostały zmienione, ale wielu znajomych pamiętało, że wcześniej było to konto Adriana W.

– Adrian był zawodnikiem klubu piłki nożnej i kibicem, kojarzył mnie ze stadionów. Zaczął do mnie wypisywać: czy jestem na meczu, albo jaki był wynik – wymienia Nina.

Pierwszą wiadomość Adrian W. z profilu pod swoim imieniem i nazwiskiem wysłał do Niny jeszcze w grudniu 2023 roku. Były to życzenia świąteczne. Potem pytał o wybory miss, w których Nina startowała, oferował pomoc w znalezieniu figur skradzionych z podwórka rodziców dziewczyny.

PUŁAPKA

Tymczasem do Niny odezwała się Joanna. Stalker wysłał do niej wiadomość z konta podszywającego się pod Ninę. Joanna znalazła kolejną dziewczynę, której zdjęcia były publikowane, a jesienią 2025 roku jedna z pokrzywdzonych napisała otwarcie o tym, co spotkało ją ze strony stalkera.

– Napisała, żeby zgłaszały się inne poszkodowane kobiety. I tak pod postem zebrało się nas około 20 osób – relacjonuje Nina. Kilka z nich było już na policji, ale służby nie pomogły. Poszkodowane postanowiły wziąć sprawy w swoje ręce.

Kobiety zaczęły wymieniać się wiadomościami, szukały poszlak i zbierały dowody. Największą bazę zgromadziła Beata. Skrupulatnie opisywała screeny, dodając daty i notatki. Wkrótce wspólnymi siłami pokrzywdzone ustaliły prawdopodobną tożsamość stalkera. Okazało się, że to Adrian W. spod Bolesławca, ten, który zaczepiał Ninę. – Zgrywał pomocnego chłopaka, a jednocześnie tworzył fałszywe profile po nocach – opowiada Nina.

Dziś wiemy o nim więcej. Informacje opublikowała w swoim komunikacie Prokuratura Okręgowa w Legnicy. Adrian W. ma 35 lat, jest kawalerem ze średnim wykształceniem technicznym i utrzymuje się głównie z dorywczych prac budowlanych.

Ale zanim sprawa „anonimowego zboczeńca" trafiła do sądu, kobiety uzgodniły, że potwierdzą jego tożsamość. Wpadły na pomysł, żeby przeciw stalkerowi użyć jego własnej broni.

– Koleżanka stworzyła fałszywy profil i napisała na Facebooku do tego fejkowego konta, które sprzedawało moje zdjęcia, że chętnie je kupi – relacjonuje Nina i pokazuje screena z tej rozmowy.

„Wyślesz cennik?" – pyta koleżanka Niny. Stalker odpowiada: „Nie mam cennika kto ile chce wysyła i wtedy ja tez daje tyle od siebie ile uwazam narazie nikt nie narzekał" i podaje numer. Kobiety powtórzyły manewr jeszcze

eprasa.pl 9aa211f0dd

raz. Potem jeden z piłkarzy zdobył numer Adriana W. od trenera. Wszystkie trzy kontakty się pokrywały.

– Tak naprawdę same doszłyśmy do tego, kto to jest. Jak poszłyśmy zgłaszać sprawę do prokuratury, to podałyśmy jej wszystko na tacy – mówi Nina.

ZA STALKING WYROK W ZAWIESZENIU

Nina i Joanna powiadomiły prokuraturę, która rozpoczęła postępowanie. Ich sprawy połączono, zajęła się nimi Prokuratura Okręgowa w Legnicy (ze względu na miejsce zamieszkania Joanny). Śledczy ustalili, że tylko na dane tych dwóch pokrzywdzonych Adrian W. założył 34 fałszywe konta na Facebooku, Instagramie i portalu randkowym Fotka.pl.

Prokuratura zamieściła w komunikacie wyjaśnienia, jakie złożył stalker: „Twierdził, że nie miał zamiaru skrzywdzić tych kobiet, że traktował to jako żart, ale wyszło inaczej. Żałuje tego, zrozumiał, że źle postąpił. Twierdzi, że zaprzestał już takiej działalności w internecie".

• Poszkodowane zgłaszały sprawę na policję, najpierw niezależnie od siebie. Funkcjonariusze jednak nie przyjmowali zgłoszeń lub umarzali śledztwa

FOT. SHUTTERSTOCK

Imiona bohaterek zostały zmienione

Prokuratura przesłała do Sądu Rejonowego w Bolesławcu wniosek o wydanie wyroku skazującego, ale sędzia go nie uwzględnił – z uwagi na niewłaściwy opos czynu.

– Prokurator po uzupełnieniu braku skieruje ponownie akt oskarżenia do sądu – zapowiada Liliana Łukasiewicz, rzeczniczka legnickiej prokuratury.

Tymczasem Adrian W. 16 lipca został skazany w innym procesie, za uporczywe nękanie i kradzież tożsamości – w tej sprawie pokrzywdzoną była Beata. Stalkerowi grodziło od 6 miesięcy do 8 lat więzienia, ale sąd nie był tak surowy.

„Wymierzono karę 10 miesięcy pozbawienia wolności z zawieszeniem jej wykonania na okres próby 2 lat" – informuje biuro prasowe sądu.

Dodatkowo miał wypłacić Beacie tysiąc złotych w ramach zadośćuczynienia.

– Trudno skazać stalkera na bezwzględne więzienie. Wymiar kary zależy od wielu czynników: rodzaju naruszonych dóbr, sposobu zachowania się sprawcy – tłumaczy radczyni prawna Agata Bzdyń. – Kary mają przede wszystkim służyć poprawie sprawcy. On ma odczuć, że popełnił przestępstwo i my jako społeczeństwo to potępiamy, jednakże nie każde przestępstwo musi być bezwzględnie karane pozbawieniem wolności. Nie orzeka się bezwzględnie kary pozbawienia wolności w sytuacji, kiedy sąd widzi możliwość dania szansy takiej osobie, a cele kary zostaną spełnione bez zamykania sprawcy w zakładzie karnym.

Próbowaliśmy skontaktować się z 35-latkiem i dopytać m.in. czy żartem była również sprzedaż zdjęć i dlaczego rzekomy żart trwał aż siedem lat. Jego dawny numer jest jednak nieaktywny.

ADRIAN W. BYŁ JUŻ KARANY PIĘCIOKROTNIE

To nie był pierwszy zatarg z prawem w życiu 35-latka. Adrian W. wcześniej usłyszał wyroki potwierdzające jego winę już pięć razy. Procesy dotyczyły kolejno: zniesławienia za pomocą środków masowego przekazu, uchylania się od wykonania obowiązku naprawienia szkody, gróźb karalnych, ponownie zniesławienia i ponownie gróźb karalnych.

Pierwszy wyrok obejmuje lata 2021-2022, kiedy Adrian W. znieważał trzech funkcjonariuszy policji w komentarzach pod artykułami prasowymi lokalnych portali. Według sądu jego wypowiedzi „mogły poniżyć ich w opinii publicznej oraz narazić na utratę zaufania potrzebnego dla wykonywania zawodu funkcjonariusza Policji".

Od marca 2023 do lipca 2024 uchylał się od zapłacenia nawiązki na rzecz jednej z obrażanych policjantek.

Następnie w lutym 2024 roku groził J. – znów w komentarzu pod tekstem Bolec.info – że zniszczy jego uprawę, „przy czym groźba ta wzbudziła w zagrożonym uzasadnioną obawę, że może zostać spełniona".

Od lutego do marca 2024 roku pomawiał w komentarzach kolejne dwie osoby.

Z kolei od 7 do 10 lutego 2024 roku na portalu Istotne.pl, Adrian W. zamieszczał komentarze, „w których groził spowodowaniem obrażeń ciała" dwóch osób, „przy czym groźby te wzbudziły w pokrzywdzonych uzasadnioną obawę, że będą spełnione". Groził też zniszczeniem ich mienia.

Jeden z wyroków zakończył się karą grzywny, za pozostałe przestępstwa sąd skazywał 35-latka na prace społeczne.

Agata Bzdyń zwraca uwagę, że te czyny są przestępstwami podobnymi do stalkingu. Sąd powinien więc wziąć je pod uwagę przy wymierzaniu kary. Przypomnijmy: za stalking skazano go na 10 miesięcy więzienia w zawieszeniu na dwa lata.

– Ten wyrok nie oznacza, że sprawcy nic się nie dzieje. Jeżeli w ciągu dwóch lat popełni podobne przestępstwo, to pójdzie siedzieć. Musi uważać na to, co robi. Powinno go to w jakiś sposób powstrzymać. Ale czy tak będzie? Tego nie wiemy – mówi radczyni prawna.

SZUKAM CHĘTNYCH DO TRÓJKĄTA

Zaledwie tydzień przed ogłoszeniem wyroku Adrian W., który „zrozumiał, że źle postąpił" i „twierdził, że zaprzestał już takiej działalności w internecie", według pokrzywdzonych kobiet nadal grasował w sieci.

– 10 lipca dziewczyny wysyłały wiadomość, że stworzył konto na dane Kamili*. I dalej wypisuje na tym profilu: „szukam chętnych do trójkąta bądź czworokąta", dodaje dalej zdjęcia jakiejś dziewczyny, chyba tej Kamili właśnie – opowiada Nina. – Więc mimo że ten wyrok zapadł, to na nim to nie zrobiło zbyt dużego wrażenia.

Profilu, o którym mówi Nina (tego założonego na dane Kamili), jednak nie znajduję. Sama kobieta ma na razie spokój – stalker przestał wykorzystywać jej zdjęcia przy tworzeniu nowych kont. Tyle, że gdy sprawdzam, czy wszystkie fałszywe profile ze zdjęciami Niny zostały usunięte, znajduję jeden, na którym nadal są jej fotografie. To konto z 2024 roku (Nina zgłaszała je do administratora, ten jednak stwierdził, że nie ma podstaw do jego usunięcia).

Kobieta dowiedziała się natomiast od innych pokrzywdzonych, że kolejne poszkodowane zawiadomiły prokuraturę, a ta 31 lipca miała wszcząć postępowanie w sprawie nękania i podszywania się. Jeśli takie postępowanie rzeczywiście się toczy, jest to postępowanie w sprawie, na razie bez oskarżonych. Z danych Prokuratury Rejonowej w Bolesławcu wynika bowiem, że Adrian W. nie jest aktualnie podejrzanym w żadnej sprawie. Sąd Rejonowy w Bolesławcu również nie prowadzi aktualnie postępowań przeciw 35-latkowi. ●

OGŁOSZENIE PŁATNE
Kraj/34450510

TURYSTYKA NA WARMII I MAZURACH

Nie musi ograniczać się do letnich miesięcy

Warmia i Mazury od lat kojarzą się przede wszystkim z letnim wypoczynkiem nad jeziorami.

To jednak tylko część potencjału turystycznego regionu. Samorząd województwa rozwija ofertę, która ma przyciągać turystów również jesienią, zimą i wiosną.

– *Warmia i Mazury to miejsce, w którym można żyć jak na wakacjach. Mamy piękną przyrodę, jeziora i lasy, ale także wyjątkowe dziedzictwo historyczne i kulturowe. Chcemy pokazywać je przez cały rok i zachęcać turystów, aby odkrywali nasz region również poza sezonem letnim. Sięgamy przy tym po nowoczesne rozwiązania i technologie* – mówi Katarzyna Sobiech, Wicemarszałkini Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Katarzyna Sobiech, Wicemarszałkini Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Jednym z przykładów takich działań jest rozwój Szlaku Kopernikowskiego. Województwo chce w nowoczesny i atrakcyjny sposób przybliżać mieszkańcom oraz turystom postać Mikołaja Kopernika i miejsca związane z jego życiem i działalnością na Warmii i Mazurach. W ramach projektu powstają m.in. kubik immersyjny, mobilna ekspozycja, rozwiązania wykorzystujące rozszerzoną rzeczywistość oraz aplikacja mobilna. Nowa oferta ma być dostępna pod koniec 2028 roku. Rozwój turystyki całorocznej to także ważny element rozwoju gospodarczego regionu. Dłuższy sezon oznacza większe możliwości dla hoteli, pensjonatów, restauracji, przewodników i lokalnych atrakcji.

– *Zależy nam na tym, aby turystyka była ważnym źródłem dochodów dla lokalnych przedsiębiorców przez większą część roku, a nie tylko podczas wakacji.*

Na Szlaku Kopernikowskim znajduje się m.in. Frombork

To korzyść zarówno dla turystów, którzy mogą odkrywać Warmię i Mazury o każdej porze roku, jak i dla całego regionu – podkreśla Katarzyna Sobiech.

Dodatkową zachętą do odwiedzenia regionu jesienią będzie Warmińsko-Mazurski Czek Turystyczny. Turyści będą mogli otrzymać 300 zł dopłaty do pobytu obejmującego co najmniej dwa noclegi.

Warmia i Mazury mają więc coraz więcej powodów, by odwiedzać je nie tylko latem. Przyroda, historia, kultura i nowoczesne atrakcje mogą tworzyć ofertę, która przyciąga turystów przez cały rok.

WARMIA MAZURY®

1 RP

eprasa.pl 9aa211f0dd

TYLKO ZDROWIE

NIE MIESZAJ...

Mateusz Majchrzak*

...bezsenności z brakiem aktywności fizycznej

Badanie opublikowane na łamach Scientific Reports w 2024 roku pokazało, że aktywność fizyczna ma wpływ na czas spędzany w poszczególnych fazach snu, a przez to na jego jakość.

Trwająca kilka miesięcy obserwacja 82 osób wykazała, że poświęcenie na aktywność fizyczną łącznie minimum 60 minut w ciągu dnia, sprawia m.in., że łatwiej zasypiamy, wydłuża sen głęboki (NREM) i przesuwa sen w fazie REM na godziny poranne. Zmiany tych proporcji są pozytywne, ponieważ przekładają się na zmniejszenie porannego stresu, większy poziom energii oraz wyższe poczucia wyspania.

Nie jest jednak tak, że któraś z faz snu jest lepsza czy gorsza. Lepsze lub gorsze – tzn. pozwalające czerpać nam więcej korzyści – mogą być natomiast ich proporcje i pory występowania. Badanie wykazało właśnie, że aktywność fizyczna ma pozytywny wpływ na ułożenie tych elementów.

Krótko mówiąc – ćwicząc, czerpiemy ze snu więcej dobrego. Aktywność korzystnie wpływa też na nasze zdrowie psychofizyczne, co przyznaje zdecydowana większość uczestników ostatniego badania MultiSport Index. ●

Not. ET

*psychoterapeuta poznawczo-behawioralny, ekspert MultiSport i autor książki „Sen w pracy zmianowej. Jak się wyspać i żyć lepiej?"

PYTANIE DO... urologa

Czy zrzucenie kilogramów może wpłynąć na wielkość penisa?

prof. Piotr L. Chłosta

kierownik Katedry i Kliniki Urologii Collegium Medicum UJ w Krakowie

Gdy człowiek zrzuci nadmiar kilogramów, czuje się lepiej. U wielu osób zwiększa się akceptacja własnego ciała, co dotyczy też narządów płciowych. Poza tym osoby z otyłością mają problem z obejrzeniem własnych narządów płciowych, bo zakrywa je fartuszek tłuszczowy. Wystający brzuch i tkanka tłuszczowa w okolicy wzgórka łonowego mogą sprawić, że mężczyzna widzi własne genitalia jako mniejsze.

Gdy zniknie tkanka tłuszczowa, genitalia stają się bardziej widoczne, co może dać wrażenie, że stały się większe. Zmiana masy ciała nie wpływa na rozmiar prącia i moszny, bo w tych częściach ciała nie ma tkanki tłuszczowej. Pozwala to na utrzymanie jąder w temperaturze o 1,5 st. C., czy 2 st. C. niższej niż pozostałej części organizmu. Gdy tracimy zbędne kilogramy, poprawiają się wskaźniki zdrowia metabolicznego, a to przekłada się na funkcjonowanie naczyń krwionośnych. Automatycznie maleje więc ryzyko zaburzeń wzwodu, a to oznacza lepszą jakością życia seksualnego.

Na pewno żaden lek stosowany na cukrzycę czy dla zmniejszenia masy ciała nie powiększy prącia. Podkreślam to, ponieważ widziałem wielu mężczyzn, których skusiły znalezione w internecie obietnice. Byli gotowi stosować niesprawdzone środki. Skutki bywały tragiczne, zdarzały się nieodwracalne uszkodzenia prącia.

Z każdym problemem i pytaniem dotyczącym zdrowia intymnego warto pójść do urologa. ●

Notowała Katarzyna Staszak

Poproś lekarza o receptę

Coś tak prost przedwczesn

Wśród kobiet, które stosowały waginalny estrogen było nawet o 80 proc. mniej przypadków śmierci z powodu nawracającego zakażenia dróg moczowych. Te kobiety rzadziej miały sepsę i rzadziej potrzebowały leczenia w szpitalu.

Katarzyna Staszak

Te dane są szokujące, bo pokazują, że coś łatwo dostępnego może być najbardziej niedocenianym narzędziem walki z powszechnymi infekcjami. Nowa analiza zbiera dane od gigantycznej grupy kobiet – prawie 1,9 mln. Pokazuje zaniedbanie, które jest doświadczeniem wielu kobiet. Doskonale opisała je aktorka Naomi Watts w swojej książce „Już się nie boję! Wszystko, czego nie mówią nam o menopauzie".

„MÓJ GINEKOLOG NIGDY NIE POWIEDZIAŁ"

„Zaczęłam dostawać zakażeń dolnych dróg moczowych, bez przerwy. Musiałam zażywać antybiotyki, które z kolei prowadziły do problemów żołądkowo-jelitowych – zaparć i wzdęć. Trafiłam wtedy do lekarza, który powiedział, żebym zaczęła suplementować błonnik i piła dużo wody. To była jedyna pomoc, jaką otrzymałam.

Mój ginekolog nigdy nie powiedział: »Cóż, prawdopodobnie jest to związane z menopauzą, powinna pani zrobić to i to« – napisała Naomi Watts.

Gdy Watts dostała w ramach teleporady lekarskiej czwartą kurację antybiotykiem, poczuła, że jej problem jest ignorowany. Podczas szóstej kuracji dostała uczulenia na antybiotyk – spuchła jej twarz. Leki zmieniały naturalny mikrobiom, co jeszcze bardziej narażało Watts na kolejne zakażenia. Wywołały infekcje drożdżakowe, aktorka unikała więc seksu.

Błędne koło dolegliwości przerwała lekarka, która stwierdziła, że infekcje Watts mają związek z suchością waginy. Gdy brakuje nam naturalnej wilgotności, rośnie pH i zmienia się mikrobiom. Słabnie naturalna ochrona przed bakteriami, które dostają się do pęcherza i wywołują infekcje. Naomi Watts dostała krem dopochwowy z estrogenem i jej problemy zniknęły.

Nawracające infekcje dróg moczowych dotyczą około 20 proc. kobiet. Estrogen podawany waginalnie obniża ryzyko infekcji dróg moczowych nawet o 75 proc. – przekonuje Amerykańskie Kolegium Położników i Ginekologów. A jednak tylko kilka procent kobiet po menopauzie stosuje takie preparaty. Może po najnowszej publikacji lekarze będą wystawiać więcej recept. Takie doniesienia trudno zignorować.

RÓŻNICE W RYZYKU ŚMIERCI SZOKUJĄ

Lekarki i lekarze z Albany Medical College w USA przez osiem lat śledzili zdrowotne losy kobiet z nawracającym zapaleniem układu moczowego. Część z nich miał przepisany waginalny estrogen, a część nie. Kobiety, które stosowały dopochwowe preparaty z estrogenem rzadziej musiały być leczone w szpitalach. W tej grupie ryzyko sepsy i śmierci było o 60-80 proc. mniejsze niż u kobiet, które nie stosowały miejscowego estrogenu. To ryzyko zmieniało się w poszczególnych grupach wiekowych, najbardziej widoczne było u starszych kobiet.

Przykładowo: w grupie wiekowej 55-69 lat zmarło 1,5 proc. kobiet stosujących waginalny estrogen i aż 7,3 procent kobiet, które go nie stosowały.

Około 25 proc. wszystkich przypadków sepsy na świecie ma związek z infekcją układu moczowego.

– Wiele kobiet w okresie okołomenopauzalnym nadal nie otrzymuje odpowiedniego wsparcia medycznego, mimo że objawy zespołu moczowo-płciowego są w tej grupie powszechne. Co więcej, im starsza jest pacjentka i im dłużej jej organizm funkcjonuje bez ochronnego wpływu estrogenów, tym bardziej mogą nasilać się dolegliwości związane z niedoborem hormonów – mówiła nam dr n. med. Karina Barszczewska, ginekolożka w trakcie specjalizacji z seksuologii, autorka książki „Bez wstydu. O zdrowiu intymnym i seksualności kobiet".

Wymieniała objawy związane z wysychaniem śluzówki pochwy: podrażnienie, infekcje, świąd; pieczenie przy podcieraniu się papierem toaletowym; ból podczas stosunku, szczególnie w początkowej fazie penetracji; nieprzyjemny zapach z waginy.

Lata narażenia na podrażnienia pogłębiają problemy. Każde oddanie moczu może wiązać się z dyskomfortem.

– Kobiety w okresie okołomenopauzalnym często błędnie słyszą, że świąd i pieczenie wynikają z grzybicy. Tymczasem, jeśli pacjentka nie stosuje hormonalnej terapii menopauzalnej, jej odporność nie jest drastycznie obniżona ani nie choruje na cukrzycę, przyczyn świądu nie należy upatrywać w infekcji grzybiczej. Z powodu niedoboru estrogenów nabłonek pochwy staje się cieńszy i suchy, rośnie pH i zanika glikogen, który jest niezbędny do utrzymania prawidłowej mikrobioty bakteryjnej, zwłaszcza pałeczek kwasu mlekowego. W takim środowisku grzyby nie mają optymalnych warunków do rozwoju. Dlatego skuteczne leczenie nie polega na stosowaniu preparatów przeciwgrzybiczych, tylko na miejscowym uzupełnianiu niedoboru estrogenów. Można je podać w postaci globulek lub kremów dopochwowych – tłumaczyła dr Barszczewska.

LEKARZE, PROSIMY O RECEPTY

Kremy i globulki zawierające estrogen to leki dostępne wyłącznie na receptę. Niestety, zda-

Liczba

29

PROC.
• **Polaków deklaruje zaufanie do lekarzy i innych ekspertów medycznych wypowiadających się poza swoją specjalizacją – wynika z badania On Board Think Kong i Focus o Zdrowiu**

Bezpłatne badania

26 września odbędą się bezpłatne badania jąder i prostaty w Warszawie. To drugie wydarzenie w ramach tegorocznej kampanii Mosznowładcy. Mężczyźni będą mogli przebadać się w godzinach 10-20 w G City Targówek.
• **Więcej na: mosznowladcy.pl**

wyborcza.pl
ZAPISZ SIĘ NA CODZIENNY NEWSLETTER
• **Wyborcza.pl/newslettery**

eprasa.pl 9aa211f0dd

TYLKO ZDROWIE

ego może zapobiegać ej śmierci

FOT. GETTY IMAGES

rza się, że kobiety nie dostają leku hormonalnego, choć go potrzebują.

Moja 60-letnia koleżanka, która chodzi do ginekologa prywatnie, ani razu nie usłyszała od niego o miejscowych estrogenach.

Inna koleżanka poskarżyła się lekarzowi na suchość waginy, a on stwierdził, że nie potrzebuje leczenia kremem hormonalnym, bo aktualnie nie ma partnera i nie uprawia seksu.

Jednak suchość, zmieniona mikrobiota, podrażnienia, większe ryzyko infekcji wpływają na komfort życia i zdrowie. Na krem (czy inny preparat z estrogenem) powinniśmy patrzeć jak na pastę do zębów – środek, który stosujemy regularnie, żeby zapobiegać problemom. Bez stosowania estrogenów nie da się utrzymać waginy w formie, w jakiej była przed perimenopauzą. Nie pomoże na to zdrowa dieta, ruch i sen, bo zmiany, które tu zachodzą związane są ze spadkiem hormonów. Pomoże tylko lek na recep-

tę. Tubka popularnego kremu z estrogenem kosztuje ponad 30 zł, wystarcza na miesiąc.

Lekarze podkreślają, że najnowsze badanie przeprowadzone w USA było obserwacją, nie kontrolowanym eksperymentem. Możliwe więc, że kobiety, które stosowały waginalny estrogen należą do osób, które w ogóle mają lepszą opiekę zdrowotną.

Jednak doświadczenia lekarek z gabinetów pokazują, że stosowanie dopochwowych estrogenów zupełnie zmienia ryzyko infekcji, komfort w toalecie, sporcie, seksie i wyglądzie waginy.

Waginalny estrogen używać mogą wszystkie kobiety, także te, które z powodów zdrowotnych nie mogą stosować hormonalnej terapii menopauzalnej. ●

• Więcej tekstów na temat menopauzy na serwisie wysokieobcasy.pl i w „Wysokich Obcasach Extra”

REKLAMA
Kraj/34434244

1 RP

eprasa.pl 9aa211f0dd

Wyciąg z ogłoszenia o V przetargu ustnym nieograniczonym na sprzedaż nieruchomości niezabudowanej położonej w Starogardzie Gdańskim przy ul. Feliksa Selmanowicza „Zagończyka"

Oznaczenie nieruchomości wg księgi wieczystej i katastru nieruchomości, powierzchnia	**Działka nr 221/1 o pow. 7 322 m², obręb 30 księga wieczysta nr GD1A/00018053/2**
Przeznaczenie nieruchomości gruntowej	**36.U –** teren zabudowy usługowej z zielenią towarzyszącą, usługi z zakresu usług poziomu podstawowego, takich jak np.: szkoły, przedszkola, żłobki, przychodnie zdrowia, gabinety lekarskie, obiekty typu dom opieki społecznej, dom opieki dziennej dla osób starszych, budynki zamieszkania zbiorowego, obiekty kultury, obiekty muzeów, wystaw, obiekty oświatowe dla osób dorosłych lub obiekty podobne; usługi handlu detalicznego, gastronomii, nieuciążliwych usług rzemiosła, sportu i rekreacji, usługi hotelowe, a także inne o podobnym charakterze, preferowane usługi – z zakresu oświaty.
Informacja o przeznaczeniu nieruchomości do sprzedaży	Nieruchomość przeznaczona do zbycia Zarządzeniem Nr 191/05/2025 Prezydenta Miasta Starogard Gdański z dnia 13 maja 2025 r.
Cena wywoławcza	**1 580 000,00 zł (w tym 23% VAT)**
Termin i miejsce przetargu	**2 grudnia 2026 r. (środa) godz. 11:30 sala nr 101 Urzędu Miasta Starogard Gdański, ul. Gdańska 6**
Wysokość wadium	**158 000,00 zł** **płatne do dnia 26 listopada 2026 r. (czwartek)** na konto Urzędu Miasta nr: 83 8340 0001 0001 1400 2000 0005
Miejsce wywieszenia i publikacji ogłoszenia o przetargu	tablica ogłoszeń Urzędu Miasta Starogard Gdański, ul. Gdańska 6 (obok p. 204) i TBS Ziemi Kociewskiej sp. z o.o. w Starogardzie Gdańskim, ul. Traugutta 56 oraz strony internetowe: www.bip.starogard.pl i www.starogard.pl
Dane teleadresowe, pod którymi można uzyskać szczegółowe informacje dot. przetargu	Urząd Miasta Starogard Gdański ul. Gdańska 6, Wydział Gospodarki Gruntami, Geodezji i Rolnictwa, pokój 204, **tel. 58 5306075;** mail: joanna.felska@um.starogard.pl

Kraj/34453841

KUJAWSKA SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA
w Inowrocławiu, 88-100 Inowrocław, al. Kopernika 7

ogłasza III przetarg nieograniczony w przedmiocie zamówienia pn.:

WYKONANIE ROBÓT INSTALACYJNYCH W BUDYNKACH SPÓŁDZIELCZYCH ZLOKALIZOWANYCH W INOWROCŁAWIU I REJONIE

1. **Oferty należy składać w dwóch zamkniętych kopertach** w siedzibie Spółdzielni (parter – BIURO PODAWCZE), **w terminie do 12.10.2026r. do godziny 10.00**. **Pierwsza koperta** powinna zawierać wszystkie dokumenty wymagane w postępowaniu przetargowym. **Druga koperta** powinna zawierać ofertę cenową.
2. Otwarcie **OFERT Z DOKUMENTAMI** nastąpi w dniu **12.10.2026r. o godz. 10.00** w siedzibie Kujawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej w Inowrocławiu, al. Kopernika 7 – sala konferencyjna na parterze, bez udziału Wykonawców.
3. Otwarcie **OFERT CENOWYCH** nastąpi w dniu **15.10.2026r. o godz. 10.00** w siedzibie Kujawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej w Inowrocławiu, al. Kopernika 7 – sala konferencyjna na parterze, bez udziału Wykonawców.
4. Po otwarciu **OFERT Z DOKUMENTAMI** oraz **OFERT CENOWYCH** zostanie opublikowana na stronie internetowej Zamawiającego informacja z otwarcia, z wyszczególnieniem Wykonawców ubiegających się o udzielenie zamówienia oraz zaproponowane przez nich ceny.
5. **Specyfikację istotnych warunków zamówienia** można pobrać ze strony internetowej Spółdzielni : **www.ksmino.pl**

Dodatkowe informacje można uzyskać na w/wym. stronie internetowej Spółdzielni.

Kraj/34454255

Prezydent Miasta Sopotu
ul. Kościuszki 25/27
81-704 Sopot

PREZYDENT MIASTA SOPOTU
81-704 Sopot, ul. Tadeusza Kościuszki 25/27

ogłasza II przetarg ustny nieograniczony na **zbycie nieruchomości**

Forma zbycia	sprzedaż
Przeznaczenie	**lokal mieszkalny nr 1**
Lokalizacja	**Sopot, ul. Armii Krajowej 61** parter (I kondygnacja)
Powierzchnia użytkowa lokalu, Udział w częściach wspólnych	65,20 m², 20/100 części
Dodatkowe informacje	I przetarg odbył się 16 lipca 2026 roku i zakończył wynikiem negatywnym. Lokal wymaga generalnego remontu
Cena wywoławcza (lokalu wraz z udziałem w prawie własności gruntu)	**850.000,00 zł** **(osiemset pięćdziesiąt tysięcy złotych)**
Wysokość wadium	150.000,00 zł (sto pięćdziesiąt tysięcy złotych)
Termin wpłaty wadium	do dnia 23 listopada 2026 r
Termin i miejsce przetargu	**26 listopada 2026 r., godz. 11.00** **sala nr 132, II piętro, ul. Rzemieślnicza 17-19, 81- 855 Sopot**
Lokal można oglądać (po uprzednim telefonicznym uzgodnieniu terminu)	Administracja Gestia Zarządzanie Nieruchomościami s.c., 81-874 Sopot, ul. Reja 13/15, tel. 58 551 10 85

Wadium w wysokości 150.000,00 zł należy wpłacić na konto nr 38 1020 1811 0000 0202 0373 5842 prowadzone przez prowadzone przez Bank PKO BP.
Mając na uwadze art. 3 ust. 4 pkt. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2014 roku o charakterystyce energetycznej budynków (Dz.U z 2024r, poz. 101) Gmina Miasta Sopotu nie posiada świadectwa charakterystyki energetycznej dla lokalu mieszkalnego nr 1 w budynku przy ul. Armii Krajowej 61 w Sopocie, gdyż przedmiotowy budynek wpisany jest m.in. w pomorskim wojewódzkim rejestrze zabytków pod numerem 1994.
Przetarg przeprowadza się na podstawie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2026r. poz. 399 ze zm..) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 września 2004 r. w sprawie sposobu i trybu przeprowadzania przetargów oraz rokowań na zbycie nieruchomości (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 2213.).
Pełne ogłoszenie o przetargu znaleźć można na stronie internetowej miasta Sopotu **www.sopot.pl** oraz na tablicy ogłoszeń i w Wydziale Skarbu.
Szczegółowych informacji udziela Wydział Skarbu Urzędu Miasta Sopotu, pokój nr 241 na II piętrze budynku przy ul. Rzemieślniczej 17-19 w Sopocie, tel. (58) 5213 829.
Prezydent Miasta Sopotu może odwołać przetarg z ważnych powodów, niezwłocznie podając informację o tym do publicznej wiadomości.

Kraj/34453784

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGU

Burmistrz Miasta Oleśnicy
ul. Rynek 1, 56-400 Oleśnica, informuje o:

II-przetargu ustnym nieograniczonym na sprzedaż nieruchomości położonej w Oleśnicy przy ul. Rzemieślniczej 3a:

- działka gruntu nr 2/27 AM 51 o powierzchni 294 m²; nieruchomość jest zabudowana budynkiem mieszkalno-usługowym, 2-kondygnacyjnym o łącznej powierzchni użytkowej 159,48 m² ; budynek niepodpiwniczony; znajdują się w nim: na parterze lokal użytkowy o powierzchni użytkowej 64,04 m² oraz na piętrze lokal mieszkalny o powierzchni użytkowej 66,62 m²,
- KW – WR1E/00055558/0,
- przeznaczenie nieruchomości w planie miejscowym i sposób jej zagospodarowania: : obecnie brak planów zagospodarowania przestrzennego – Zgodnie z Uchwałą nr: LVII/583/2023 z dn.: 28 września 2023r. w sprawie: zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Oleśnicy, nieruchomość przeznaczona pod tereny centrum usług ogólnomiejskich „Stare Miasto" wraz z zabudową mieszkaniową. Obszar wpisany do rejestru zabytków, ośrodek historyczny miasta i zespół obwarowań miejskich; nieruchomość zabudowana budynkiem mieszkalno-usługowym, w którym znajdują się lokal mieszkalny i użytkowy,
- działka nr 2/27 AM 51 znajduje się w obszarze historycznego ośrodka miejskiego Oleśnicy, wpisanego do rejestru zabytków decyzją nr A/1855/390 z 25.11.1956r.,
- działka nr 2/27 AM 51 znajduje się w obszarze historycznego układu urbanistycznego wraz z przedmieściami, osiedlem Rataje i Lucień wpisanym do ewidencji zabytków oraz znajduje się w zasięgu stanowiska archeologicznego nr 28/53/78-32AZP na terenie objętym ochroną konserwatorską ,
- cena wywoławcza nieruchomości wynosi **498.000,00 zł** (słownie złotych: czterysta dziewięćdziesiąt osiem tysięcy),
- **przetarg na wyżej wymienioną nieruchomość, odbędzie się dnia 27 listopada 2026r. o godz. 11^{00} (w Sali Obrad – pokój nr 37 na II piętrze w części ratuszowej Urzędu Miasta Oleśnicy),**
- wadium wynosi **49.800,00 zł** (słownie złotych: czterdzieści dziewięć tysięcy osiemset). **Najpóźniej do dnia 23 listopada 2026r. na rachunek bankowy Gminy Miasta Oleśnicy nr 18 9584 0008 2001 0000 0055 0004 w Banku Spółdzielczym w Oleśnicy należy wpłacić wadium w pieniądzu**.

Ogłoszenie o przetargu wywieszono na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Oleśnicy Rynek-Ratusz, oraz opublikowano na stronach internetowych http://www.olesnica.pl (w zakładce Aktualności) i http://idumolesnica.bip.gov.pl (Menu użytkownika – Nieruchomości: Sprzedaż – Kupno).

Szczegółowe informacje dotyczące przetargu można uzyskać w Wydziale Geodezji, Gospodarki Gruntami, Rolnictwa i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Oleśnicy Rynek – Ratusz (pok. 103, I p.) lub telefonicznie pod nr (071) 798-21-54 w godz. od 8^{00} do 16^{00}.

Kraj/34453969

Wyciąg z ogłoszenia o piątym przetargu ustnym nieograniczonym na sprzedaż działek niezabudowanych położonych w Starogardzie Gdańskim przy ul. Chrztu Polski, KW GD1A/00034706/3, obr. 1, według wykazu w tabelce:

Lp.	Nr działki	Pow. w m²	Przeznaczenie w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego	Cena wywoławcza w zł (zawiera 23% VAT)	wadium w zł
1	2	3	4	5	6
1.	5/11	3.321	A.33.U1 - teren zabudowy usługowej, komercyjnej, dopuszcza się funkcje mieszkaniowe jako towarzyszące funkcji podstawowej, wbudowane	340,000.00	34,000.00
2.	5/12	5.414	A.33.U1 - teren zabudowy usługowej, komercyjnej, dopuszcza się funkcje mieszkaniowe jako towarzyszące funkcji podstawowej, wbudowane	515,000.00	51,500.00

Nieruchomości przeznaczono do zbycia Zarządzeniem Nr 189/05/2025 Prezydenta Miasta Starogard Gdański z dnia 13 maja 2025 r.

Przetarg ustny nieograniczony odbędzie się dnia 9 grudnia 2026 r. (środa) o godz. 11:00 w sali 101 Urzędu Miasta Starogard Gdański, ul. Gdańska 6.

Wadium w pieniądzu należy wnieść najpóźniej do dnia 3 grudnia 2026 r. (czwartek) na konto Urzędu Miasta Starogard Gdański Nr 83 8340 0001 0001 1400 2000 0005.

Ogłoszenie o przetargu wywieszono na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Starogard Gdański, ul. Gdańska 6 (obok p. 204) i TBS Ziemi Kociewskiej sp. z o.o. w Starogardzie Gdańskim, ul. Traugutta 56 oraz zamieszczono na stronach internetowych: www.bip.starogard.pl i www.starogard.pl

Bliższych informacji dotyczących ogłoszenia o przetargu udziela Wydział Gospodarki Gruntami, Geodezji i Rolnictwa Urzędu Miasta Starogard Gdański, ul.Gdańska 6, pok. 204, II piętro, tel. 58 5306075, e-mail: joanna.felska@um.starogard.pl

Kraj/34453840

Słupsk

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA

o III nieograniczonym przetargu ustnym na sprzedaż nieruchomości stanowiącej własność Miasta Słupska, położonej w Słupsku przy ulicy Chabrowej.

Przedmiotem przetargu jest nieruchomość niezabudowana położona w obrębie nr 0014 miasta Słupska działka nr 675 o pow. 5145m². Dla powyższej nieruchomości prowadzona jest księga wieczysta nr SL1S/00084725/9

Cena wywoławcza wynosi 550 000 zł, wadium 60 000 zł
Do wylicytowanej ceny doliczony zostanie należny podatek Vat w stawce 23%.

Zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego „Przy Lesie" przedmiotowa nieruchomość znajduje się na terenie o funkcji: tereny usług oświaty, kultury, zdrowia i administracji. Zasady, parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy oraz informacje dotyczące zagospodarowania przedmiotowego terenu zostały zapisane w karcie terenu (08.19.UO,K,Z,A) ww. planu zagospodarowania.

Przetarg odbędzie się **w dniu 27.11.2026 r. o godz. 10^{00}** w sali nr 212 Urzędu Miejskiego w Słupsku, Plac Zwycięstwa 3 (IIp.).

Warunkiem przystąpienia do przetargu jest wpłacenie **wadium do dnia 23.11.2026 r.** na konto: Miasto Słupsk, mBank S.A. Nr 08 1140 1153 0000 2175 4200 1011.

Pełna treść ogłoszenia została wywieszona na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Słupsku oraz na stronie internetowej http://bip.um.slupsk.pl/przetargi/ (mapa i plan zagospodarowania).

Szczegółowe informacje dotyczące przetargu można uzyskać w pokoju 224 tut. Urzędu lub telefonicznie 59 84 88 410.

Prezydent Miasta Słupska zastrzega sobie prawo do odwołania przetargu z uzasadnionej przyczyny w trybie właściwym dla ogłoszenia.

Z up. PREZYDENTA
Anna Chumek
Zastępca Dyrektora
Wydziału Zarządzania Nieruchomościami

Kraj/34453927

Syndyk Masy Upadłości Waldemara Dzionka prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Waldemar Dzionek DOM HANDLOWY VALDI w upadłości likwidacyjnej w Warszawie ogłasza przetarg na łączne zbycie praw własności

nieruchomości położonych w Warszawie, dzielnica Mokotów, obręb 1-07-01, przy zbiegu ulicy Czerniakowskiej i Bartyckiej
stanowiących:

a) nieruchomość gruntową zabudowaną obejmującą działki ew. nr **226/2 i 227/1** o łącznej pow. **3.309 m²**, dla której prowadzona jest KW o nr **WA2M/00442261/8**;

b) nieruchomość gruntową zabudowaną obejmującą działki ew. nr **3/11, 4/8 i 226/7** o łącznej pow. w przybliżeniu **1.198 m²**, które są ujęte w KW o nr **WA2M/00450027/5** (przy czym w skład przedmiotu przetargu nie wchodzi ujęta w przedmiotowej KW działka ew. nr 226/6);

c) nieruchomość gruntową zabudowaną obejmującą działki ew. nr **217** o pow. **1.419 m²**, dla której prowadzona jest KW o nr **WA2M/00326370/6**.

Cena wywoławcza przedmiotu przetargu wynosi **24.000.000,00 zł** (*dwadzieścia cztery miliony złotych*), a sprzedaż podlega opodatkowaniu podatkiem od czynności cywilnoprawnych.

Oferty należy składać w terminie do końca dnia **10 grudnia 2026 r.** na adres: **Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie XVIII Wydział Gospodarczy ds. upadłościowych i restrukturyzacyjnych,** ul. Czerniakowska 100A, 00-454 Warszawa. Decydująca jest data wpływu oferty do sądu. Oferta, która wpłynęła do sądu po terminie nie będzie rozpatrywana.

Oferta wraz z wymaganymi dokumentami powinna być umieszczona w zamkniętej kopercie, którą należy umieścić w drugiej, większej kopercie. Każda z tych kopert powinna być zaadresowana do wskazanego sądu wraz z podaniem sygnatury XVIII GUp 38/19 oraz dopiskiem: *„NIE OTWIERAĆ – OFERTA PRZETARGOWA w postępowaniu upadłościowym Waldemara Dzionka"* i zawierać dokładne oznaczenie składającego ofertę.

Warunkiem uczestnictwa w przetargu jest m.in. wpłacenie **wadium** w wysokości **4.000.000,00 zł** (*cztery miliony złotych*). Wadium należy wpłacić przelewem na rachunek bankowy masy upadłości Waldemara Dzionka o numerze: 39 1750 0009 0000 0000 2775 3906 (BNP Paribas Bank Polska S. A.) z dopiskiem *„Przetarg – sygn. akt. XVIII GUp 38/19 dot. Czerniakowska-Bartycka"* najpóźniej do dnia stanowiącego ostatni dzień terminu wyznaczonego do składania ofert, przy czym liczy się faktyczny termin uznania kwoty w/w wadium na w/w rachunku bankowym.

Otwarcie i rozpoznanie ofert nastąpi na posiedzeniu jawnym dnia **16 grudnia 2026 r. (środa) o godzinie 11:00 w budynku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie XVIII Wydział Gospodarczy ds. upadłościowych i restrukturyzacyjnych**, ul. Czerniakowska 100A, 00 – 454 Warszawa **w sali nr 14**. Oferty będą otwierane i rozpoznawane przez syndyka w obecności Sędziego-komisarza i przybyłych oferentów.

Szczegółowe informacje dotyczące przetargu i jego warunków, w tym w szczególności dotyczące przedmiotu przetargu, wymagań dotyczących treści złożonych ofert oraz trybu procedowania w zakresie złożonych ofert, określone zostały w warunkach przetargu załączonych do pisma Syndyka z dnia 30 czerwca 2026 r., znajdującego się w aktach postępowania upadłościowego prowadzonego przed Sądem Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie, XVIII Wydział Gospodarczy ds. Upadłościowych i Restrukturyzacyjnych, pod sygn. akt XVIII GUp 38/19.

Z zatwierdzonymi warunkami przetargu można się zapoznać w aktach postępowania upadłościowego prowadzonego przed Sądem Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie pod sygn. akt XVIII GUp 38/19 oraz na stronie internetowej Syndyka www.saltarski.com.

Operaty szacunkowe wartości praw do nieruchomości objętych przedmiotem przetargu są dostępne w formie skanu przesyłanego za pośrednictwem poczty e-mail lub usługi „Dropbox" na wniosek skierowany na adres e-mail kancelarii Syndyka: kancelaria@saltarski.com, a także do wglądu w aktach sprawy prowadzonej przed sądem pod sygn. akt **XVIII GUp 38/19** w czytelni Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie, ul. Czerniakowska 100A, 00-454 Warszawa. Syndyk udostępni Operaty po złożeniu przez zainteresowanego oświadczenia o poufności. Wzór oświadczenia o poufności oraz szczegółowe Warunki przetargu i aukcji są dostępne do pobrania na www.saltarski.com.

Wszelkie zapytania o przedmiot i warunki przetargu przyjmowane są za pośrednictwem e-mail: kancelaria@saltarski.com.

Sprzedaż ma skutki sprzedaży egzekucyjnej.

Syndyk zastrzega sobie prawo (bez podania przyczyny) do odwołania przetargu oraz zamknięcia przetargu bez wyboru oferty.

Zapraszam do udziału w przetargu
Syndyk Tycjan Saltarski

Kraj/34454228

eprasa.pl 9aa211f0dd

UniCredit Invest

onemarkets Fund
Société anonyme
Société d'investissement à capital variable
R.C.S. Luxembourg: B271238
Registered office: 1, Avenue de l'Aéroport, L-1110 Senningerberg, Grand Duchy of Luxembourg
(the "**Fund**")

NOTICE TO SHAREHOLDERS

The Board of Directors of the Fund is pleased to inform you about the following changes to the Fund's prospectus (the "**Prospectus**").

Unless otherwise defined in this notice, capitalized terms used herein shall have the meaning ascribed to them in the Prospectus.

Changes to the Prospectus

Shareholders are hereby informed that the Prospectus will be updated in order to reflect a change in the distribution frequency of certain distributing Classes of Shares of the below-mentioned Sub-Funds, from annual to quarterly. For the avoidance of doubt, the existing investment strategy and other key characteristics of the relevant Sub-Funds will remain unchanged.

The Classes of Shares concerned will therefore be subject to a change of name to reflect the denomination convention for quarterly distributing Classes of Shares set out in the Prospectus, as follows:

1) **onemarkets Amundi Flexible Income Fund**: Classes of Shares MD, OD, MDH-RON and MDH-CZK will be renamed MDQ, ODQ, MDQH-RON and MDQH-CZK, respectively;
2) **onemarkets Income Opportunities Fund**: Classes of Shares M2D, M2DH-CZK, M2D-USD, M2DH-RON and OD will be renamed M2DQ, M2DQH-CZK, M2DQ-USD, M2DQH-RON and ODQ, respectively; and
3) **onemarkets UC High Dividend Europe Fund**: Classes of Shares MD, MDH-CZK, MDH-PLN, MDH-RON, OD and ODH-CZK will be renamed MDQ, MDQH-CZK, MDQH-PLN, MDQH-RON, ODQ and ODQH-CZK, respectively,

together, the "**Amendments**".

The Amendments will be effective as of **30 September 2026**.

* * * * *

This notice is for information purposes only and no further action is required from Shareholders.

Shareholders should note that the updated Prospectus may be obtained at the registered office of the Management Company and may also be accessed electronically via https://www.invest.unicredit.lu/eu/en.html.

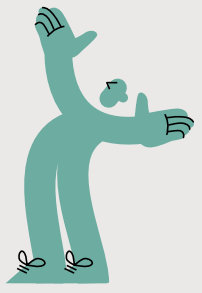
This notice, and any non-contractual obligations arising out of or in connection with it, shall be governed by and construed in accordance with the laws of the Grand Duchy of Luxembourg and the courts of Luxembourg city, Grand Duchy of Luxembourg, shall have exclusive jurisdiction in relation to any dispute which may arise out of or in connection with this notice.

Luxembourg, 25 September 2026.

The Board of Directors

Kraj/34453730

Słówko NOWOŚĆ
Literówka
Quizy
Sudoku
Krzyżówki

Zeskanuj QR kod
i pobierz aplikację

Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

POBIERZ Z Google Play
Pobierz w App Store

Wyciąg z ogłoszenia o trzecim przetargu ustnym nieograniczonym na sprzedaż działki niezabudowanej położonej w Starogardzie Gdańskim w rejonie ul. Makowej i Rolnej , w obrębie 28, KW GD1A/00030436/1, według wykazu w tabelce:

Lp.	Nr działki	Pow. w m²	Przeznaczenie w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego	Cena wywoławcza w zł (zawiera 23%VAT)	wadium w zł
1	2	3	4	5	6
1.	**72/1**	9222	E.86.MW.1,MN.2,U1teren wielofunkcyjny - zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz usług bez określenia proporcji pomiędzy rodzajami zabudowy; wyklucza się budynki gospodarcze, magazynowe, samodzielne garażowe, wiaty garażowe, samodzielne wielopoziomowe parkingi nadziemne	**1 250 000,00**	**125 000,00**

Nieruchomość przeznaczona jest do zbycia Zarządzeniem Nr 277/07/2025 Prezydenta Miasta Starogard Gdański z dnia 22 lipca 2025 r.

Przetarg ustny nieograniczony odbędzie się 2 grudnia 2026 r. (środa) o godz. 11:00 w sali 101 Urzędu Miasta Starogard Gdański ul. Gdańska 6.

Wadium w pieniądzu należy wnieść najpóźniej do dnia 26 listopada 2026 r. (czwartek) na konto Urzędu Miasta Starogard Gdański Nr 83 8340 0001 0001 1400 2000 0005 Bank Spółdzielczy w Starogardzie Gdańskim.

Wadium zostanie zaliczone na poczet ceny nabycia lub ulega przepadkowi w razie uchylenia się uczestnika, który wygrał przetarg, od zawarcia umowy.

Ogłoszenie o przetargu wywieszono na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Starogard Gdański ul. Gdańska 6 (obok p. 204) i TBS Ziemi Kociewskiej sp. z o.o. w Starogardzie Gdańskim ul. Traugutta 56 oraz zamieszczono na stronach internetowych: www.bip.starogard.pl i www.starogard.pl

Bliższych informacji dotyczących ogłoszenia o przetargu udziela Wydział Gospodarki Gruntami, Geodezji i Rolnictwa Urzędu Miasta Starogard Gdański, ul. Gdańska 6, pok. 204, II piętro, tel. 58 5306075, mail: joanna.felska@um.starogard.pl

Kraj/34453842

**„BAMOR" SPÓŁKA Z O. O.
w Likwidacji**

**UL. JEDNOŚCI NARODOWEJ 21
72 – 315 Resko
tel.: 91 39 51 500 kom.: 504256830**

www.bamor.pl e – mail: biuro@bamor.pl

OGŁOSZENIE O PRZETARGU USTNYM (LICYTACJI) NIERUCHOMOŚCI STANOWIĄCEJ WŁASNOŚĆ SPÓŁKI „BAMOR" Sp. z o.o.

Działając na podstawie art.282§1 KSH. Likwidator Spółki ogłasza przetarg ustny (licytację) na sprzedaż niżej wymienionej nieruchomości:

1. Przedmiot sprzedaży : nieruchomość zabudowana budynkiem administracyjno-biurowym oraz halą produkcyjno – montażową o powierzchni 1820 m², położona w miejscowości Resko, powiat Łobeski ,składająca się z działek w wieczystym użytkowaniu nr 775/4, 775/12 o powierzchni 0,2968 ha.
   – księga wieczysta nr SZ1L/00013225/3
2. Cena wywoławcza: 2 328 000 zł. (dwa miliony trzysta dwadzieścia osiem tysięcy złotych)
3. Przetarg odbędzie się w siedzibie „Bamor„ Sp. z o.o., ul Jedności Narodowej 21, 72-315 Resko w dniu 15 października 2026r., godzina 10.00.
4. Warunkiem udziału jest wpłacenie wadium 10% wartości.
5. Koszty zawarcia umowy notarialnej, opłaty sądowe oraz wszelkie podatki związane z transakcją ponosi w całości Kupujący.

Kraj/34453970

BK-GN.6840.30.2025

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGU
Działając na podstawie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami

Burmistrz Miasta Czeladź

ogłasza III przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż przysługującego Gminie Czeladź prawa użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej

1. Do sprzedaży przeznacza się:
   - prawo użytkowania wieczystego niezabudowanej nieruchomości gruntowej, będącej w użytkowaniu wieczystym Gminy Czeladź do dnia 5 grudnia 2089 roku, oznaczonej numerem działki 3516 obręb Czeladź (dawny nr 6/27 arkusz mapy 46) o powierzchni 1,5462 ha, zapisanej w księdze wieczystej KA1B/00034624/0. Grunt stanowi własność Skarbu Państwa. Symbol użytków z ewidencji gruntów: Ba,
   - prawo użytkowania wieczystego niezabudowanej nieruchomości gruntowej, będącej w użytkowaniu wieczystym Gminy Czeladź do dnia 5 grudnia 2089 roku, oznaczonej numerem działki 3524 obręb Czeladź (dawny nr 6/39 arkusz mapy 46) o powierzchni 0,4641 ha, zapisanej w księdze wieczystej KA1B/00034623/3. Grunt stanowi własność Skarbu Państwa. Symbol użytków z ewidencji gruntów: Ba.
   - **Łączna powierzchnia gruntu wynosi 2,0103 ha**. Działki położone są przy ulicy T. Kościuszki w Czeladzi.

   Dostęp do drogi publicznej ul. Kościuszki zostanie zrealizowany w drodze ustanowienia służebności gruntowej prawa przejazdu i przechodu po działkach nr 3489, 3515, 3520, 3521, 3523 obręb Czeladź, stanowiących własność Gminy Czeladź, pasem o powierzchni 0,3100 ha.
   Prawa użytkowania wieczystego gruntu, będące przedmiotem zbycia nie są obciążone ograniczonymi prawami rzeczowymi, prawami zobowiązaniowymi i nie ma przeszkód prawnych w rozporządzaniu nimi.
2. **Nieruchomości zostały przeznaczone do sprzedaży w trybie przetargu ustnego nieograniczonego.**
3. **Cena wywoławcza łączna** została określona w wysokości: 3.500.000,00 złotych netto (słownie złotych: trzy miliony pięćset tysięcy 00/100).
   Do ceny zostanie doliczony podatek VAT zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, na podstawie ustawy o podatku od towarów i usług z dnia 11 marca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2025 r. poz. 775 ze zm.).
4. **Kwota wadium** ustalona została w wysokości **700.000,00 złotych** (słownie złotych: siedemset tysięcy 00/100), płatna do dnia **20 listopada 2026 r.**
   Postąpienie nie może wynosić mniej niż 1% ceny wywoławczej z zaokrągleniem w górę do pełnych dziesiątek złotych.
5. **Termin i miejsce przetargu:** Urząd Miasta Czeladź, ul. Katowicka 45, 41-250 Czeladź**,** sala konferencyjna I piętro **w dniu 27 listopada 2026 r. o godzinie 10^{00}**.
   Termin: I przetargu – 11 maja 2026 r., termin II przetargu – 8 września 2026 r.
6. **Miejsce wywieszenia i publikacji ogłoszenia o przetargu:**
   Ogłoszenie o przetargu zostało opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Czeladź pod adresem www.bip.czeladz.pl oraz wywieszone zostało na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Czeladź – ul. Katowicka 45, 41-250 Czeladź na II piętrze.
7. **Informacje dodatkowe dotyczące przetargu można uzyskać w Wydziale Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miasta Czeladź, pokój 414 na II p. lub pod numerem telefonu 32 76 37 980.**

Kraj/34453804

W sprzedaży!

TEMAT NUMERU:

JAK SIĘ DOGADAĆ Z DORASTAJĄCYM DZIECKIEM

oraz:
- Agresja nastolatka. Co za nią stoi
- Matki z ADHD
- Orzeczenia i opinie. Sprawdź, co należy się w szkole
- Fakty i mity o diecie dziecka

SPONSOR WYDANIA
MÖLLER'S OMEGA-3

żyć lepiej
psychologia codziennie

Więcej o psychologii czytaj na **wysokieobcasy.pl/zyclepiej**

eprasa.pl 9aa211f0dd

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGU

Burmistrz Gminy Krzeszowice informuje o ogłoszeniu pierwszego przetargu ustnego nieograniczonego na sprzedaż nieruchomości składającej się z działki ewidencyjnej nr 230/14 o pow. 0,3402 ha objętej księgą wieczystą nr KR2K/00026575/6, położonej w obrębie Siedlec, jednostka ewidencyjna Krzeszowice, Powiat Krakowski, Województwo Małopolskie, **stanowiącej własność Gminy Krzeszowice.**

Cena wywoławcza wynosi: 512 000,00 zł brutto (w tym VAT 23%). Wadium: 50 000,00 zł.

Przetarg odbędzie się w dniu 27 listopada 2026 r. (piątek) w budynku Urzędu Miejskiego w Krzeszowicach, Pl. Franciszka Kulczyckiego 1, Segment A (pok. A6 – I piętro) **– godz. 9:00.**

Szczegółowe informacje odnośnie zbywanych nieruchomości można uzyskać w Wydziale Gospodarowania Mieniem i Planowania Przestrzennego Urzędu Miejskiego w Krzeszowicach, Pl. Franciszka Kulczyckiego 1, Segment A (pok. A8 – I piętro), tel. 12 252 08 16 w godzinach pracy Urzędu.

Ogłoszenie o przetargu jest publikowane:

a) na stronach internetowych Urzędu Gminy: www.gminakrzeszowice.pl
Zakładki: GOSPODARKA I ŚRODOWISKO – > Inwestycje i nieruchomości – > Przetargi na nieruchomości.

b) w Biuletynie Informacji Publicznej: http://bip.malopolska.pl/umkrzeszowice *zakładki*: Zamówienia publiczne i ogłoszenia – > Ogłoszenia różne – > 2026.

c) przez wywieszenie na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Krzeszowicach przy ul. Grunwaldzkiej 4 (parter – ściana pomiędzy pok. nr 4 i nr 5).

d) przez wywieszenie na tablicach ogłoszeń w miejscowości, na terenie której położona jest zbywana nieruchomość.

Kraj/34453762

OBWIESZCZENIE O WNIESIENIU ODWOŁANIA OD DECYZJI

Na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. *o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu* (Dz.U.2025.1222) oraz art. 49 i 131 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz.U.2025.1691),

WOJEWODA MAŁOPOLSKI

zawiadamia, że **zostały wniesione odwołania od decyzji Wojewody Małopolskiego znak: WI – IV.747.1.6.2026 z 8 lipca 2026 r.** o ustaleniu lokalizacji inwestycji towarzyszącej inwestycjom w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu dla inwestycji polegającej *na budowie sieci gazowej PE dn225 o długości 4050 m; budowie sieci gazowej PE dn125 o długości 27 m; budowie układów zaporowo-upustowych DN200; realizowanego w ramach zadania inwestycyjnego pn.: „Budowa gazociągu średniego ciśnienia o ciśnieniu roboczym nie większym niż 0,5 MPa w miejscowości Białka, Juszczyn, Kojszówka – gm. Maków Podhalański – etap III”.*

Odwołania wraz z aktami sprawy, zostały przesłane w celu rozpatrzenia do Ministerstwa Rozwoju i Technologii.

Kraj/34453835

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA PREZYDENTA MIASTA ŁODZI

o ustnych przetargach nieograniczonych (licytacjach) na sprzedaż samodzielnych lokali mieszkalnych i samodzielnego lokalu użytkowego stanowiących własność Miasta Łodzi wraz z udziałem w prawie własności gruntu, usytuowanych w budynkach położonych w Łodzi przy:

Lp.	Położenie nieruchomości Nr księgi wieczystej nieruchomości gruntowej zabudowanej	Obręb, nr działki, powierzchnia działki [m²]	Powierzchnia lokalu udział w częściach wspólnych nieruchomości	Cena wywoławcza łączna [zł]	Wadium [zł]
1.	**ul. Bolesława Limanowskiego 59 lokal mieszkalny nr 52 KW LD1M/00048629/7**	B-28 441 1563	17,36 ——— 0,017	**60 000**	6 000
2.	**ul. Srebrna 9 lokal mieszkalny nr 5/6 KW LD1M/00095341/8**	B-28 191/2 154	32,20 ——— 0,102	**100 000**	10 000
3.	**ul. Mokra 33 lokal mieszkalny nr 8 KW LD1M/00056972/5**	B-45 9/11 652	32,35 ——— 0,011	**230 000**	23 000
4.	**ul. Romualda Mielczarskiego 12* lokal mieszkalny nr 10 KW LD1M/00085867/8**	P-9 59 787	96,54 ——— 0,059	**540 000**	54 000
5.	**ul. Romualda Mielczarskiego 12* lokal mieszkalny nr 24 KW LD1M/00085867/8**	P-9 59 787	57,60 ——— 0,034	**360 000**	36 000
6.	**ul. Wschodnia 14 lokal mieszkalny nr 26 KW LD1M/00088086/0**	S-1 196 1324	46,91 ——— 0,037	**200 000**	20 000
7.	**ul. Piotrkowska 92 lokal mieszkalny nr 70A KW LD1M/00004949/6**	S-6 140/2 3109	39,75 ——— 0,008	**200 000**	20 000
8.	**ul. Piotrkowska 92 lokal mieszkalny nr 72 KW LD1M/00004949/6**	S-6 140/2 3109	68,02 ——— 0,014	**350 000**	35 000
9.	**ul. Wodna 15 lokal mieszkalny nr 28 KW LD1M/00085348/4**	W-24 73/3 3003	18,19 ——— 1819/172423	**100 000**	10 000
10.	**ul. Wodna 15 lokal mieszkalny nr 32 KW LD1M/00085348/4**	W-24 73/3 3003	16,39 ——— 1639/172423	**90 000**	9 000
11.	**ul. Wodna 15 lokal mieszkalny nr 36 KW LD1M/00085348/4**	W-24 73/3 3003	19,66 ——— 1966/172423	**110 000**	11 000
12.	**ul. płk. Jana Kilińskiego 176 lokal mieszkalny nr 6 KW LD1M/00086002/4**	W-25 67 1191	102,65 ——— 0,050	**660 000**	66 000
13.	**ul. płk. Jana Kilińskiego 176 lokal użytkowy nr 2U KW LD1M/00086002/4**	W-25 67 1191	75,95 ——— 0,036	**320 000**	32 000
14.	**ul. Północna 5/11 lokal mieszkalny nr 44 KW LD1M/00051260/6**	S-1 76/1 1076	45,18 ——— 0,013	**203 000**	29 000

***/W związku z wpisem nieruchomości gruntowej oraz budynku położonego w Łodzi przy ul. Romualda Mielczarskiego 12, w którym usytuowane są lokale mieszkalne nr 10 oraz nr 24 do rejestru zabytków nieruchomych województwa łódzkiego**, Rada Miejska w Łodzi wyraziła zgodę na obniżenie bonifikaty, o której mowa w art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami – **do wysokości 1% od ceny sprzedaży w drodze przetargu samodzielnych lokali mieszkalnych nr 10 oraz nr 24 oraz udziału w gruncie**, która może zostać udzielona na wniosek nabywcy.

Sprzedaż lokali zwolniona jest z podatku VAT na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2025 r. poz. 775, 894, 896, 1203, 1541, 1811 oraz z 2026 r. poz. 507 i 846).

Przetargi odbędą się w dniu 10 grudnia 2026 r. o godz. 10:00 w siedzibie Urzędu Miasta Łodzi, w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej 104, Duża Sala Obrad.

OGŁOSZENIE PREZYDENTA MIASTA ŁODZI O PRZETARGACH zawierające szczegółowe informacje dotyczące przetargów wywieszone jest na tablicy ogłoszeń w siedzibie Wydziału Zbywania i Nabywania Nieruchomości UMŁ, w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej 104 (IV p.). Ogłoszenie publikowane jest również na stronie internetowej pod adresem: https://uml.lodz.pl/dla-biznesu/nieruchomosci-na-sprzedaz/sprzedaz-nieruchomosci/, oraz w Biuletynie Informacji Publicznej pod adresem: https://bip.uml.lodz.pl/urzad-miasta/przetargi/sprzedaz-nieruchomosci/.Szczegółowe informacje dotyczące przetargów dostępne są również w siedzibie Wydziału Zbywania i Nabywania Nieruchomości UMŁ, w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej 104, (IV p., pok. 468 i 457) oraz pod numerem telefonu: (42) 272 – 67 – 83, 272 – 66 – 10, 638 – 45 – 83, 638 – 44 – 14.

Kraj/34452783

OBWIESZCZENIE

Na podstawie art. 12 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. *o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu* (Dz.U.2025.1222), art. 49 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz.U.2025.1691), art. 72 ust. 6 ustawy z 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz.U.2026.670)

WOJEWODA MAŁOPOLSKI

– **zawiadamia, że 16 września 2026 r. została wydana decyzja znak: WI-IV.747.1.11.2026** o ustaleniu lokalizacji inwestycji towarzyszącej inwestycji w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu dla inwestycji **polegającej *na budowie gazociągu w/c wraz z infrastrukturą towarzyszącą w ramach inwestycji pn. „Przebudowa gazociągu DN500 MOP 5,5MPa Oświęcim – Zelczyna ETAP II Zator – Spytkowice”*,**

– **zawiadamia, że 21 września 2026 r. zostało wydane postanowienie znak: WI-IV.747.1.11.2026 uzupełniające decyzję co do rozstrzygnięcia.**

Decyzja Wojewody Małopolskiego podlega natychmiastowemu wykonaniu z mocy prawa.

Strony lub ich pełnomocnicy, legitymujący się pełnomocnictwem sporządzonym zgodnie z art. 32 i 33 *Kodeksu postępowania administracyjnego* mogą zapoznać się z treścią decyzji osobiście w Wydziale Infrastruktury Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie, pokój 18, ul. Basztowa 22, po wcześniejszym uzgodnieniu terminu drogą telefoniczną: (12 39 21 612).

Treść ww. decyzji została udostępniona 21 września 2026 r. w Biuletynie Informacji Publicznej Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego pod linkiem:

https://bip.malopolska.pl/muw,a,2939633,decyzja-wojewody-o-ustaleniu-lokalizacji-inwestycji-towarzyszacej-inwestycjom-w-zakresie-terminalu-z.html

(ścieżka dostępu: Biuletyn Informacji Publicznej Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie/menu podmiotowe/***Urząd Wojewódzki/ Wydziały/ Infrastruktury/ Repozytorium plików/ DECYZJA WOJEWODY O USTALENIU LOKALIZACJI...)***

Zawiadomienie uważa się za dokonane po upływie 14 dni od dnia, w którym nastąpiło obwieszczenie w Małopolskim Urzędzie Wojewódzkim.

Stronie postępowania przysługuje prawo złożenia odwołania od decyzji Wojewody Małopolskiego. Odwołanie wnosi się do Ministra Finansów i Gospodarki za pośrednictwem Wojewody Małopolskiego – w terminie 14 dni od dnia, w którym zawiadomienie o jej wydaniu w drodze obwieszczenia w Małopolskim Urzędzie Wojewódzkim uważa się za dokonane. Odwołanie od decyzji powinno zawierać zarzuty odnoszące się do decyzji, określać istotę i zakres żądania będącego przedmiotem odwołania oraz wskazywać dowody uzasadniające to żądanie.

W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania stronom przysługuje prawo do zrzeczenia się odwołania. Z dniem doręczenia Wojewodzie Małopolskiemu oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, niniejsza decyzja staje się ostateczna i prawomocna. Zrzeczenie się prawa do wniesienia odwołania skutkuje brakiem możliwości odwołania od decyzji oraz jej zaskarżenia do wojewódzkiego sądu administracyjnego.

Decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie terminalu wiąże właściwe organy przy sporządzaniu planów ogólnych oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie terminalu jest wiążąca dla właściwych organów w zakresie wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej oraz decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej.

Ostateczna decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie terminalu stanowi podstawę do dokonywania wpisów w księdze wieczystej i w katastrze nieruchomości. Wpisy dokonywane są na wniosek złożony przez wojewodę.

Kraj/34453838

W Sądzie Rejonowym w Gorzowie Wielkopolskim pod sygnaturą akt X Ns 440/26, toczy się sprawa o stwierdzenie nabycia spadku po Janie Bułaj (pesel 49103101892) zmarłym 8 listopada 2014 r. w Gorzowie Wielkopolskim przed śmiercią mającym miejsce zamieszkania w Gorzowie Wielkopolskim poprzez ogłoszenie. Wzywa się wszystkich spadkobierców zmarłego, aby w terminie 3 miesięcy od daty ukazania się tego ogłoszenia zgłosili się do Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim i udowodnili swoje prawa do spadku, gdyż w przeciwnym razie mogą być pominięci w postanowieniu o stwierdzenie nabycia spadku.

Kraj/34454032

GAZETA wyborcza
DLA FIRM, URZĘDÓW I INSTYTUCJI
Przetargi • Ogłoszenia
Nekrologi
kontakt_komunikaty@wyborcza.pl
nekrologi@wyborcza.pl
Komunikaty.pl
nekrologi.wyborcza.pl

eprasa.pl 9aa211f0dd

Sprzątanie po Piesiewiczu

Marian Kmita: Radosław Piesiewicz miesiącami nie płacił rachunków. PKOl ma ponad 4 mln złotych zobowiązań i długów.

Radosław Leniarski

„Trwa okres wojny domowej. Rebelianci, atakując z ukrytej bazy, odnieśli swoje pierwsze zwycięstwo nad złowrogim imperium". Słynny cytat z „Gwiezdnych Wojen" pasowałby idealnie, tyle że PKOl to nie galaktyczne imperium, tylko bananowa republika pod naszym nosem. Prezes komitetu siedzi w areszcie, a grupa reformatorów doprowadziła do posiedzenia zarządu, który do wyborów w kwietniu 2027 r. powierzył obowiązki prezesa Marianowi Kmicie.

Kmita, wcześniej m.in. jeden z wiceprezesów PKOl, zaczął od „papierów" i, jak mówi, już pierwsza warstwa ekshumacji odsłoniła szkielety: prawie 1,9 mln zł długu za samochody i ponad 2,2 mln zł zaległości wobec związków sportowych. Audyty mają pokazać, czy w przypadku istniejącego od 1919 r. komitetu to jeszcze reanimacja, czy już ekshumacja. I czy Kmita jest właściwym człowiekiem do tej roboty.

ROZMOWA Z
MARIANEM KMITĄ
p.o. prezesa PKOl, dyrektorem sportu w Polsacie

RADOSŁAW LENIARSKI: Były minister sportu, Sławomir Nitras, powiedział w RMF FM, że PKOl-em będzie kierować teraz dwóch prezesów z zarzutami. W Gdańsku toczy się śledztwo w sprawie tzw. zbrodni VAT-owskiej przeciwko Radosławowi Piesiewiczowi. Skoro Polsat współpracował z Polskim Związkiem Koszykówki i ligą, pana też mają czekać zarzuty.

MARIAN KMITA: – To śmieszne. Kolejna paranoja Sławomira Nitrasa.

Od kilkunastu dni z woli zarządu pełni pan obowiązki prezesa. Ile może zrobić tymczasowy prezes?

– Na te kilka miesięcy postawiłem sobie cztery cele. Pierwszy to natychmiastowa poprawa relacji z Ministerstwem Sportu i Turystyki. Na szczęście jest tam dziś rozsądny człowiek, Jakub Rutnicki, który w niczym nie przypomina Sławomira Nitrasa. Minister przyjął mnie od razu i w pięć minut dogadaliśmy się w sprawie finansowania wyjazdu naszej reprezentacji na Młodzieżowe Igrzyska Olimpijskie w Dakarze. Rozmowa była naprawdę przyjazna, niekurtuazyjna.

Minister Nitras robił wszystko, żeby konflikt zaogniać, był wart Piesiewicza. Po żadnej stronie nie było grama dobrej woli, ta wojna chyba im smakowała, okładali się bejsbolami każdego dnia. Chętnie postawię grubą kreskę. Relacje z ministerstwem muszą być co najmniej poprawne, a najlepiej dobre.

Drugi cel?

– Nowy statut. Chcę go przebudować tak, żeby żaden „drugi Piesiewicz" nie mógł już jednoosobowo zawłaszczyć PKOl. Zarządzanie komitetem musi być naprawdę kolegialne. MKOl mocno naciska na zmniejszenie liczby członków zarządu i prezydium. Będę szukał kompromisu, pamiętając o naszej specyfice. Kluczem jest upełnomocnienie zarządu i prezydium do wspólnych decyzji oraz mechanizmy, które wykluczą autokratyczne rządy jednostki.

• **14.09.2026 roku, Warszawa, siedziba Polskiego Komitetu Olimpijskiego. Dotychczasowy wiceprezes Marian Kmita został wybrany na pełniącego obowiązki prezesa PKOl**

FOT. KUBA ATYS / AGENCJA WYBORCZA.PL

Jako tymczasowy prezes może pan zmienić statut?

– Sam oczywiście nie. Ale projekt jest gotowy. 1 października jadę do Wałcza na Sejmik Regionalnych Rad Olimpijskich, żeby ogłosić początek konsultacji. Roześlemy projekt do wszystkich 106 instytucji członkowskich i damy sobie trzy tygodnie, maksymalnie miesiąc. Ostatecznie wszystkie zmiany statutowe musi zatwierdzić walne zgromadzenie.

Potem pewnie sponsoring, bo z czegoś trzeba żyć.

– Liczę, że odbudowując wizerunek PKOl, przekonam do powrotu sponsorów, i państwowych, i prywatnych. Komitet nie może żyć wyłącznie na garnuszku spółek Skarbu Państwa. Średni udział kapitału prywatnego w finansowaniu sportu w Europie wynosi 60 proc., w Wielkiej Brytanii aż 90 proc., w Polsce zaledwie 26 proc. Nie jesteśmy Wielką Brytanią, ale musimy zbliżyć się przynajmniej do średniej europejskiej.

Czwarty, a właściwie najważniejszy cel to naprawa wizerunku i relacji z mediami. Funkcja dyrektora ds. komunikacji PKOl zniknie. Żegnamy się z panią Katarzyną Kochaniak-Roman za porozumieniem stron. Spotkałem się już z Maćkiem Słomczyńskim z Eurosportu, w piątek rozmawiam z Kubą Kwiatkowskim z TVP. Zaczynam od dużych stacji, potem internet, prasa i radio. Chcę przedstawić plany i zaprosić wszystkich do współpracy, bo po drodze na pewno wyjdzie jeszcze mnóstwo trudnych historii.

Mówi się, że w umowie z Zondacrypto PKOl oddał wizerunek olimpijczyków szemranej giełdzie kryptowalut. Nie obawia się pan zbiorowego pozwu olimpijczyków?

– Obawiam się, ale na szczęście nie słyszę, aby coś się w tej sprawie działo.

Mówił pan, że „pierwsza warstwa ekshumacji w PKOl odkryła szkielety". Co pan znalazł?

– Zacząłem od dokumentów finansowych, bo chcę maksymalnie obciąć koszty utrzymania komitetu. Czeka mnie mnóstwo trudnych rozmów z wierzycielami. Rozmawiałem z panem Romanem Sabajem, którego firma dostarczała nam samochody. Z 50 aut zeszliśmy do 30. W pierwszej kolejności pozbywamy się pięciu Lexusów, najdroższych w utrzymaniu. Związkom sportowym, które z nich korzystały, proponuję, żeby przejęły umowy na siebie, jeśli chcą auta zatrzymać.

Ile to kosztowało?

– 140 tys. zł miesięcznie. Teraz jesteśmy na poziomie 55–60 tys.

Skąd więc w dokumentach prawie 2 mln zł długu z tytułu leasingu?

– To nie są ściśle umowy leasingowe, aktywnych leasingów PKOl ma tylko pięć. To po prostu dług wobec firmy pana Sabaja: prezes Piesiewicz od wielu miesięcy nie płacił za samochody. Zaległość wynosi 1 880 000 zł brutto. Notarialnie ustalono, że ma być spłacona jednorazowo do końca roku. Zaproponowałem trzy raty, jedną w tym roku i dwie w przyszłym. Czekam na odpowiedź.

To nasz największy wierzyciel zewnętrzny, ale drugim dużym obciążeniem są związki sportowe. Jesteśmy im winni łącznie ponad 2,2 mln zł brutto.

Z jakiego tytułu?

– PKOl pozyskiwał od sponsorów pieniądze dla federacji – ba, nawet je od nich przejmował – ale przelewał im mniej, niż zakładały umowy. Resztę zatrzymywano w komitecie. Na czele listy jest 900 tys. zł zaległości wobec Polskiego Związku Rugby. Ponad 200 tys. jesteśmy winni wioślarstwu, a kilku innym federacjom po 100 tysięcy albo kilkadziesiąt.

Jak to ponuro ujęłem w naszej wcześniejszej rozmowie – jesteśmy dopiero na pierwszej warstwie ekshumacyjnej, a już pojawiły się szkielety. Weryfikuję każdą umowę, już rozmawiałem z właścicielem firmy Profbud o przyszłej współpracy i renegocjowaniu kuriozalnego aneksu podpisanego w lipcu, który wiązał nas aż do 2039 roku! Równolegle zlecamy niezależny audyt finansowy. Rozmawialiśmy już z jedną renomowaną firmą, dziś rozmawiamy z drugą. Tniemy koszty stałe, negocjujemy odroczenie spłat, rozmawiamy ze sponsorami. A PKOl musi normalnie działać.

Czy Polkomtel może wrócić? Pytam, bo to firma polsatowska, a wiadomo, że Polsat w świecie sportu to pan.

– Bardzo ich namawiam, ale władze Polkomtelu czekają na rozwój sytuacji i chcą dowodów. Żeby być wiarygodnymi, musimy poczekać na koniec audytu. Obie firmy zadeklarowały, że zamkną go w ciągu sześciu tygodni od podpisania umowy, a po czterech będziemy już dużo wiedzieć. Spodziewam się, że z szafy wypadnie jeszcze kilka trupów, więc dziura budżetowa może okazać się większa.

Mówił pan, że w obecnej sytuacji nie wypada brać pensji. Zamierza pan wpisać taki zakaz do statutu PKOl?

– Zgadzam się z Robertem Korzeniowskim, że nie ma co być hipokrytą. Po wyborach uregulujemy to w statucie, a decyzję zostawimy zarządowi. W MKOl bywało różnie: jedni prezydenci nie brali pieniędzy, Thomas Bach dostawał zwrot utraconych zysków za zamknięcie kancelarii, a Kirsty Coventry pobiera normalną pensję. Trzeba to uporządkować, żeby nie było dwuznaczności. Nie powinno o tym decydować samo prezydium – im szersze grono, tym lepiej. A dziś brać pensji po prostu nie wypada, bo w kasie jest duże manko.

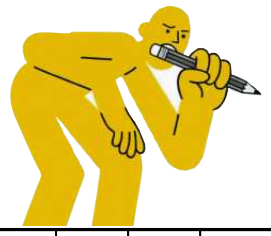
W Polsacie wziął pan urlop bezpłatny, w PKOl nie bierze pan pieniędzy. Z czego pan będzie żył?

– Zakładam, że do końca roku poukładam sytuację. Zawieszę działalność, bo w Polsacie pracuję na kontrakcie B2B. Większość spraw zamknę do końca września, najtrudniejsze najpóźniej do 15 października. Trudno z dnia na dzień odejść z firmy, gdzie przez moje ręce przechodziło tyle decyzji zakupowych, produkcyjnych, redakcyjnych i emisyjnych. Potem zajmę się wyłącznie PKOl-em. Z głodu nie umrę; to nie jest morderczy dystans. ●

SPORT.PL
• Wszystko o wieczornym meczu Polska-Bośnia i Hercegowina
• Siatkarze ze Słowenią walczą o finał mistrzostw Europy
• W takim turnieju Iga Świątek jeszcze nie grała
Wiadomości, wyniki, historie sportowe znajdziesz na Sport.pl
Zapraszamy na Sport.pl+. Subskrypcja za 1 zł miesięcznie przez pół roku. Płatność 6 zł z góry za 6 miesięcy, potem 9,90 zł co cztery tygodnie.

34452520
wyborcza
REDAKCJA
ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa
E-mail: redakcja@wyborcza.pl
Listy do redakcji: listy@wyborcza.pl
Redakcja nie zwraca tekstów niezamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania i skracania. Wnioski i pytania w sprawie ochrony danych osobowych: iod@wyborcza.pl
REDAKTOR NACZELNY: Adam Michnik
PIERWSZY ZASTĘPCA, REDAKTOR NACZELNY WYBORCZA.PL: Roman Imielski
ZASTĘPCY: Agata Żelazowska, Bartosz T. Wieliński
PROJEKT GRAFICZNY: Jacek Utko
KOLPORTAŻ: Michał Szałański
Problemy z dostępnością „Wyborczej" lub z właściwą mutacją lokalną: kolportaz@wyborcza.pl
Prenumerata cyfrowa: prenumerata.wyborcza.pl; pomoc@wyborcza.pl, 22 555 54 55, 519 255 455
Inne formy prenumeraty: wyborcza.pl/prenumerataGW
Gazeta Wyborcza w serwisach społecznościowych: facebook.com/wyborcza, bsky.app/profile/wyborcza.pl, instagram.com/gazeta_wyborcza
LICENCJE NA TREŚCI: licencje@wyborcza.pl
WYDAWCA
Wyborcza sp. z o.o., ul. Czerska 8/10
00-732 Warszawa; NIP: 521-403-30-11
PREZESKA ZARZĄDU: Aleksandra Sobczak
REKLAMA
Dyrektor sprzedaży: Bartosz Wysocki
Biuro reklam i ogłoszeń:
ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa
reklama@wyborcza.pl; 22 555 55 55, faks: 22 555 54 44
DRUK: Polska Press
ISSN 0860-908X
NAKŁAD KONTROLOWANY
Rozpowszechnianie redakcyjnych materiałów publicystycznych bez zgody wydawcy jest zabronione.

eprasa.pl 9aa211f0dd

krzyżówka

■	1	2		3		■	4	5		6		7
8	■		■		■	9	■		■		■	
	■		■	10								
11					■		■		■		■	
	■		■		■	12			13			
14							■	■		■	■	
	■		■		■		■	■		■	■	
■	15		16					17		18		■
19	■	■		■	■		■		■		■	20
	■	■		■	■	21						
22		23		24			■		■		■	
	■		■		■		■	25				
26									■		■	
	■		■		■		■		■		■	
27						■	28					■

Hasło:

Litery w kolorowych polach, czytane rzędami, utworzą rozwiązanie.

Poziomo:
1) ma prawie 50 strun
4) komputerek do zabrania na skwerek
10) kilkakrotnie zagrał Ethana Hunta w filmach z cyklu „Mission: Impossible"
11) lodowe nacieki
12) odtwarzacz płyt winylowych
14) Phil, śpiewa i bębni w zespole Genesis
15) włości, majątki ziemskie, rezydencje
21) Julia, filmowa „Uciekająca panna młoda"
22) ... szczęścia, w doniczce
25) imię piosenkarza występującego jako Stachursky
26) na korale z piosenki Brathanków
27) wśród palmowych owoców (ale nie kokos)
28) mityczny nieszczęśnik wtaczający głaz pod górę

Pionowo:
2) meksykański kurort z piosenki grupy Ricchi e Poveri
3) w nich małe dzieci jadące samochodem
5) główna tętnica
6) taniec ze słynnej sceny w filmie „Pulp Fiction"
7) pajac o ubielonej twarzy
8) zwarta grupa krzewów, drzewek
9) mężowie stanu na zagranicznych placówkach
13) okrągłe ciastko z bitą śmietaną
16) mineralne lub trzeźwiące
17) taniec z wymianą partnerów (wystarczy zaklaskać)
18) przyjęcie z okazji nadania dziecku imienia
19) rekin ... (strach się bać!)
20) figiel, psota
23) „Cicho zapada ...", śpiewa Anna Maria Jopek
24) sznury, łańcuchy, kajdany krępujące skazańca

Rozwiązanie „krzyżówki" nr 125 z 24.09:
Poziomo: 1) atomy **4)** śmigło **10)** świerszcz **11)** Arial **12)** Stambuł **14)** polonez **15)** Krzeszowski **21)** Śnieżka **22)** huragan **25)** arsen **26)** Nepomucen **27)** elegia **28)** denko
Pionowo: 2) Thriller **3)** myślenie **5)** Marta **6)** grzyb **7)** orzełek **8)** skarpa **9)** nieszczęśnicy **13)** mors **16)** zupa **17)** wbijanie **18)** kożuszek **19)** wahanie **20)** jagnię **23)** rupie **24)** gumki
Hasło: Świetne kino.

sudoku

6	5	4			1	2		
	2		4	6	5			
			8		9	6	5	4
5			9	3		4		2
8	9		1	4		5	7	
		3		5	7		6	
2	8				3	1		
	6	9	7		4			
	4		5		2	9	8	6

	1	8	2		4		9	
		3	7				5	1
				1				
3		9					4	
					6	7	8	
8			9	7		2		
	2		3			5	1	
9								
7			8					

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY Kraj/34427030

Czekamy na Twoje uwagi i pomysły

ROZRYWKA @WYBORCZA.PL

zakreślanka

Zakreślaj słowa z listy na planszy. Mogą być ukryte w wierszach, kolumnach lub prowadzić wężykiem. Niewykorzystane litery czytane rzędami utworzą hasło

P	P	Ż	I	M	Ś	O
R	Ó	A	R	L	Ć	M
H	C	U	S	T	R	O
N	I	T	L	E	I	C
A	C	Ł	A	Ś	C	I
E	M	W	O	O	R	O
I	A	N	J	E	Z	I
L	R	S	E	Z	E	R
G	Ó	W	I	C	E	P

wiceprezes, właściciel, miraż, email, jezioro, stromość, próchnica, róg

Hasło z 24.09: gadulstwo

skojarzenia

Ropniak	Oponiak	Sarniak	Krowiak
Hybryda	Paradys	Mięśniak	Danielak
Boczniak	Czerniak	Koźlak	Benzyniak
Piszczyk	Kilkujadek	Elektryk	Nabłoniak

Znajdź powiązania między hasłami i połącz je w cztery grupy po cztery hasła, by każdą grupę łączyło jedno wspólne skojarzenie.

Rozwiązanie z 24.09:
Joanny, aktorki: Moro, Bartel, Pacuła, Kulig.
W mitycznym Hadesie - krainie zmarłych: Cerber, Charon, Pola Elizejskie, Asfodelowe łąki. **Postaci z komiksów o Kajko i Kokoszu:** Kapral, Łamignat, Oferma, Jaga. **Na obrazach Rembrandta:** Straż nocna, Syn marnotrawny, Doktor Tulp, Saskia

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY Kraj/34426992

Słówko
Wybierz słowo, sprawdzaj litery i kombinuj, aż skończą Ci się próby

Literówka
Kilka liter i jedno zadanie: ułożyć jak najwięcej słów

Jeszcze więcej rozrywki w Aplikacji Wyborczej
Szukaj w aplikacji

Zakreślanka

Skojarzenia

1 RP

eprasa.pl 9aa211f0dd

wyborcza

KATOWICE
TYGODNIK

Piątek, 25 września 2026 | Redaktorka prowadząca **Beata Żurek**

katowice.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: katowice@wyborcza.pl

Diecezja sosnowiecka

Duchowni będą rozmawiać o seksualności

W Sosnowcu odbędzie się kongres poświęcony intymności. – To, że w środku Kościoła pojawiają się zachowania seksualne sprzeczne z Ewangelią, rodzi u mnie sprzeciw – mówi biskup Artur Ważny.

Anna Malinowska

W Sosnowcu odbędzie się w październiku VIII Ogólnopolski Kongres Nowej Ewangelizacji „Ciało do kochania. Dobra nowina o ciele", organizowany przez Zespół Konferencji Episkopatu Polski do spraw Nowej Ewangelizacji.

Zespół powstał w 2011 roku za sprawę decyzji Konferencji Episkopatu Polski, a przewodniczy mu obecnie mu biskup sosnowiecki Artur Ważny.

Odpowiedź na skandale

Biskup nie ukrywa, że inspiracją dla tematyki planowanego kongresu były wydarzenia z diecezji sosnowieckiej. – Sytuacja, gdzie w środku Kościoła, pojawiają się zachowania seksualne sprzeczne z Ewangelią, rodzi u mnie sprzeciw. Nie mogę się zgodzić na to, by przez to świat odrzucił rozumienie ciała i seksualności jakie niesie Kościół prawdziwie. To, że ktoś makabrycznie fałszuje śpiewając partyturę teologii ciała, nie znaczy, że partytura jest fatalna. Chcemy przez kongres pokazać, że teologia ciała jest fascynująca, kiedy ją śpiewamy zgodnie z nutami. Wtedy zachwyca, pociąga, jest natchnieniem do życia. Kongres i tematyka są więc wyrazem pewnej niezgody. Dlatego też takie miejsce kongresu – precyzuje bp Ważny.

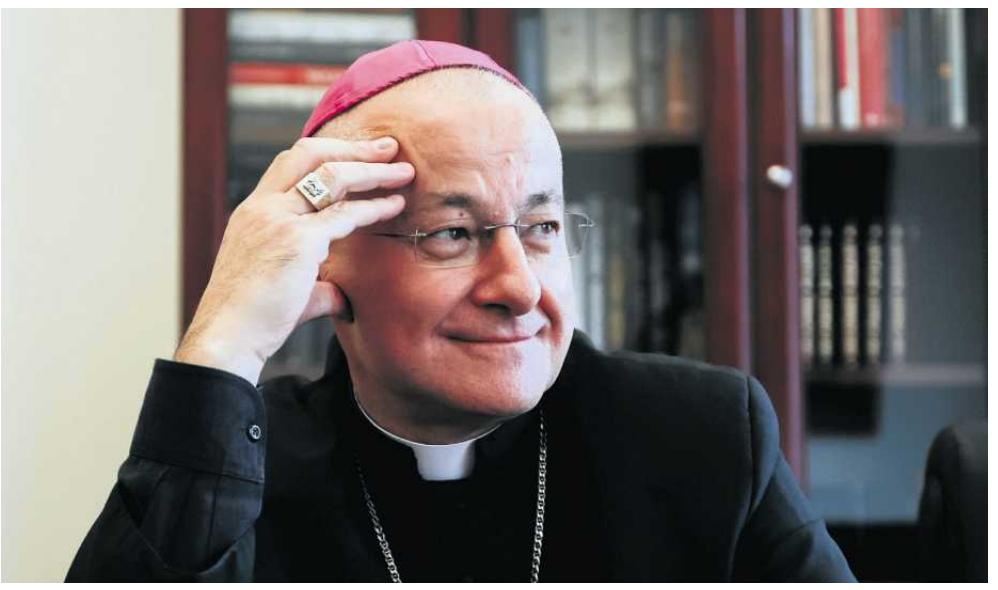
Hierarcha nawiązał tym samym do wydarzeń z diecezji sosnowieckiej, wielokrotnie opisywanych przez media.

Chodzi m.in. o niedawne skazanie księdza Jacka K. za wykorzystywanie seksualne małoletnich. Czy też wyrok sprzed kilku miesięcy dla księdza Ryszarda G. za molestowanie nastolatek. W całym kraju głośno było o imprezie z udziałem męskiej prostytutki zorganizowanej na plebanii w Dąbrowie Górniczej.

Wydarzenia miały miejsce, gdy biskupem sosnowieckim był Grzegorz Kaszak. Gdy na stanowisku zmienił go Artur Ważny, powołał komisję, która zajmuje się wyjaśnieniem skandali. Kilka miesięcy temu przedstawiła ona pierwszą część swojego raportu dotyczącego przestępstw z udziałem nieletnich.

Ciało jest z nami

Sosnowiecki kongres będzie poświęcony seksualności, intymności, bezdzietności, utracie dziecka, niepełnosprawności, granic i pytania o to, jak żyć z ciałem.

• **Biskup Artur Ważny powołał komisję, która zajmuje się wyjaśnieniem skandali. Teraz organizuje kongres poświęcony intymności** FOT. AGNIESZKA SIDEŁKO / DIECEZJA SOSNOWIECKA

– Ciało jest z nami od pierwszego do ostatniego dnia. Nie da się go odłożyć na półkę. Bywa miejscem miłości. Bywa miejscem bólu

BP ARTUR WAŻNY
organizator kongresu

„Żyjemy w czasach, w których nauka moralna Kościoła, jego wizja ludzkiej seksualności oraz wierności małżeńskiej poddawane są głębokiej krytyce, a autorytet samej instytucji bywa dyskredytowany przez bolesne przypadki nadużyć seksualnych wśród osób duchownych. Chcemy jednak z całą mocą pokazać, że ta właśnie przestrzeń niezwykle mocno domaga się dzisiaj nowej ewangelizacji, a Kościół niezmiennie posiada fascynującą i piękną Dobrą Nowinę dotyczącą naszego ciała. Odwołując się do rewolucyjnej teologii ciała św. Jana Pawła II, chcemy na nowo odkryć integralną wizję człowieka, w której cielesność i duchowość nie stoją ze sobą w sprzeczności" – czytamy w oficjalnym komunikacie.

– Ciało jest z nami od pierwszego do ostatniego dnia. Nie da się go odłożyć na półkę, kiedy zaczyna komplikować plany. Nie da się też sprowadzić go wyłącznie do wyglądu, biologii albo seksualności. Bywa miejscem miłości. Bywa miejscem bólu. Czasem jednego i drugiego naraz. I właśnie od tego organizatorzy kongresu chcą zacząć rozmowę. Mam czasem wrażenie, że chrześcijaństwo dostało łatkę religii, która najchętniej człowieka od szyi w dół by wykreśliła. Tylko jest pewien problem. Bóg stał się ciałem – mówi bp Artur Ważny.

Za pytaniem o seksualność stoi człowiek

Organizatorzy nie chcą zatrzymać rozmowy na samych normach. Chcą pytać o relację, odpowiedzialność za drugą osobę, pragnienia, intymność i granice. – Chrześcijańska odpowiedź nie zaczyna się od: nie wolno. Zaczyna się od pytania: po co dostałeś ciało? Do używania drugiego człowieka? Do udowadniania czegoś sobie? Czy do nauczenia się miłości? – pyta bp Ważny.

Jak dodaje, to ważne przesunięcie akcentu, bo pytania dotyczące seksualności bardzo rzadko dotyczą wyłącznie seksu. Za nimi bywają samotność, potrzeba bliskości, lęk, historia związku, kryzys małżeństwa albo doświadczenia, o których trudno powiedzieć komuś po raz pierwszy. – Na Kongresie będziemy mówić o seksualności, o intymności małżeńskiej, o pragnieniach, granicach i o tym, jak towarzyszyć ludziom wtedy, kiedy ich życie jest bardziej skomplikowane niż podręcznik. Bez udawania, że trudnych pytań nie ma – zapowiada biskup.

Hierarcha wyjaśnia, że poruszone zostaną kwestie dotyczące akceptacji własnego ciała – bezskutecznego starania się par o dziecko, jego utracie czy sytuacjach, gdy choroba zmienia ciało. – Inaczej to widzieliśmy. Miało pojawić się dziecko. Miało być zdrowe. A potem życie pisze własny scenariusz. I właśnie wtedy pytanie o ciało przestaje być akademicką dyskusją. Staje się pytaniem o moje konkretne ciało. O ciało mojego dziecka. O bezdzietność. O niepełnosprawność. O to, jak kochać, kiedy rzeczywistość nie wygląda tak, jak ją sobie wymarzyliśmy – mówi bp Ważny, przyznając, że jednym z najtrudniejszych pytań całego kongresu będzie: nie jak polubić siebie w lustrze, ale jak nie odrzucić własnego życia, kiedy ciało przynosi coś, czego nie chcieliśmy. – Nie tylko o tym, jakie ciało powinno być. Ale jak pokochać to, które naprawdę mamy – dodaje biskup.

Spotkania dostępne dla wszystkich

Kongres rozpocznie się specjalnym panelem dla duchownych. Księża, diakoni i klerycy będą rozmawiać m.in. o dojrzałej tożsamości księdza, małżeństwie, seksualności, spowiedzi oraz towarzyszeniu osobom przychodzącym z pytaniami dotyczącymi swojej drogi życia. „Podczas paneli zmierzymy się z tematami takimi jak budowanie intymności małżeńskiej, mądre towarzyszenie osobom o skłonnościach homoseksualnych oraz ich rodzinom, a także duszpasterska bliskość w kontekście trudnych wyzwań moralnych" – podano w komunikacie.

– Czasem w konfesjonale pada pytanie, na które nie wystarczy odpowiedzieć: wolno albo nie wolno. Bo za pytaniem o seksualność stoi człowiek. Jego małżeństwo. Relacja. Samotność. Historia, której jeszcze nie znamy – mówi bp Ważny, podkreślając, że sama znajomość kościelnego nauczania nie wystarcza.

– Ksiądz musi umieć nie tylko znać nauczanie Kościoła. Musi umieć słuchać. Towarzyszyć tak, żeby prawda nie została oddzielona od miłości, a miłość od prawdy. Człowiek nie przychodzi do księdza jako przypadek do rozwiązania. Przychodzi jako człowiek. I trzeba umieć być przy nim mądrze – zauważa bp Ważny.

VIII Kongres Nowej Ewangelizacji odbędzie się 23-25 października w sali koncertowej Zespołu Szkół Muzycznych w Sosnowcu. – Tylko jeden z paneli organizowany jest dla duchownych. Na pozostałe zapraszamy świeckich – przyjść może każdy zainteresowany – mówi Dominika Bem, rzeczniczka diecezji sosnowieckiej. ●

eprasa.pl 9aa211f0dd

Szczyrk pęka w szwach

Turyści zachwyceni, mieszkań

Szczyrk przeżywa turystyczny boom. Nowoczesne stacje narciarskie, hotele, trasy rowerowe i rosnąca oferta noclegowa przyciągają coraz więcej gości. Za sukcesem kurortu kryje się jednak narastający konflikt.

Ewa Furtak

• **W 2024 r. otwarto Mercure Szczyrk Resort, prawdopodobnie najdłuższy hotel w Europie** FOT. GRZEGORZ CELEJEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Szczyrk w ostatnich latach bardzo się rozwinął. Zmodernizowane ośrodki przyciągają zimą tłumy narciarzy, nie tylko z Polski. Latem przyjeżdżają tutaj miłośnicy wędrówek po Beskidach. W mieście powstały także trasy dla rowerzystów górskich. Kurort stara się przyciągnąć także inne grupy, reklamuje się m.in. jako miejsce przyjazne dla turystów z psami.

– Kocham narciarstwo, co roku wyjeżdżam zimą choć na tydzień, gdzieś do Europy. Szczyrk już niczym nie odstaje od kurortów w Alpach, tutejsze ośrodki są bardzo nowoczesne – mówi nam Janusz Kostyński z Tychów.

Wraz z rosnącą popularnością miastu przybywa obiektów noclegowych. Aries Hotel & Spa w Szczyrku został otwarty 17 grudnia 2023 roku. To pięciogwiazdkowy hotel z aquaparkiem i największą strefą saun w Beskidach. Dwa lata temu otwarto tutaj Mercure Szczyrk Resort, prawdopodobnie najdłuższy hotel w Europie.

Ale przede wszystkim, w Szczyrku przybywa obiektów oferujących najem krótkoterminowy. To nie tylko apartamentowce, ale także całe jednorodzinne domy przeznaczone pod najem dla turystów. Przybywa także lokali gastronomicznych.

NAJAZD TURYSTÓW

Ale jest też ciemna strona rosnącej popularności Szczyrku. Miasto staje się coraz gorszym miejscem do życia. – Inwestycje deweloperskie wciskają się pomiędzy domy jednorodzinne, co staje się coraz bardziej uciążliwe, choćby dlatego, że wąskie drogi są nieprzystosowane do takiego ruchu – opowiada nam Jolanta Migdał z Klubu Gaja, mieszkanka Szczyrku.

Burmistrz Szczyrku Antoni Byrdy wiosną w rozmowie z Propertynews.pl przyznawał, że szczególnym problemem jest tempo rozwoju najmu krótkoterminowego, powiązane z intensywną zabudową deweloperską i szeregową. W takich inwestycjach tylko część lokali ma być faktycznie zamieszkana przez stałych mieszkańców.

– W Szczyrku powstały setki mieszkań w zabudowie deweloperskiej. Osiedliła się tylko jedna rodzina – mówił Antoni Byrdy, cytowany przez propertynews.pl.

Dodawał, że trzeba rozróżniać dwa modele rozwoju turystyki: hotelowy oraz apartamentowy. – Mówimy zdecydowane „nie” dla zabudo-

REKLAMA Katowice/34453801

1KA

eprasa.pl 9aa211f0dd

cy nie chcą deweloperów

wy deweloperskiej, bo tego typu budynki często stają się imprezowniami. Natomiast jesteśmy za budową hoteli, gdzie jest jasno określony właściciel, porządek i infrastruktura dla gości – podkreślił Antoni Byrdy.

W oficjalnej Strategii Rozwoju Szczyrku 2023–2030 miasto wprost odnotowało, że duża część mieszkańców jest niezadowolona z działalności deweloperów. Wskazano m.in. właśnie zabudowę apartamentową pomiędzy domami jednorodzinnymi, przekształcanie terenów rolnych i problem betonozy

Deweloperzy umiejętnie wykorzystują różne luki w przepisach. W części Szczyrku, w której zgodnie z miejscowymi przepisami mogą powstawać obiekty do 6 lokali, deweloper wybudował budynek, w którym jest 18 lokali na wynajem.

Ekspansja deweloperów to nie tylko zeszpecenie krajobrazu. Mieszkańcy narzekają na to, że turyści przyjeżdżający na chwilę są w zasadzie poza kontrolą. Często wejście do obiektu noclegowego jest na kod, na miejscu nie ma nikogo. – Mam obok dom, do którego potrafi na weekend przyjechać 20 osób. Hałasują, także w nocy, nie ma u kogo interweniować, wzywam policję – opowiada nam jedna z mieszkanek.

Kolejny problem to ogromne ilości śmieci. – Nie wiem, jak to rozwiązują właściciele obiektów na wynajem, ale sama przyłapałam na gorącym uczynku mężczyznę, który wyrzucał z samochodu worki ze śmieciami. Zwróciłam mu uwagę, zmieszał się, pozbierał śmieci – opowiada Jolanta Migdał.

BARDZO DROGIE MIASTO

Ceny ziemi w Szczyrku są astronomiczne. Na sprzedaż wystawiona została teraz działka inwestycyjna o powierzchni niespełna 4,5 tys. metrów kwadratowych za prawie 3 mln zł, to ziemia, na której można postawić hotel lub apartamenty. Działka przy kolejce gondolowej, o powierzchni 835 metrów kwadratowych, wystawiona jest na sprzedaż za ponad 662 tys. zł. Bardzo drogie są także ceny ziemi budowlanej – ponad tysiąc złotych za metr kwadratowy działki nikogo tutaj nie dziwi. Zwykłych mieszkańców już nie stać na zakup ziemi.

– Wysokie ceny są także w sklepach, ja w ogóle tutaj nie robię zakupów – opowiada Jolanta Migdał.

Efekt jest taki, że coraz więcej osób wyprowadza się ze Szczyrku np. do okolicznych miejscowości, gdzie jest taniej i spokojniej. To przykład Szczyrku sprawił, że w np. w położonej także u stóp Skrzycznego Lipowej mieszkańcy skrzyknęli się, by zablokować budowę kolejki linowej.

NOWE PRZEPISY

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Szczyrku jest jeszcze z 2006 roku, miasto wyglądało wtedy jeszcze zupełnie inaczej.

– Sytuacja zaczęła zmieniać się po 2015 roku. To wtedy deweloperzy coraz śmielej zaczęli wykorzystywać zapisy planu z 2006 roku, realizując inwestycje w formie budynków jednorodzinnych w zabudowie szeregowej. Do Szczyrku dotarł model znany wcześniej z kurortów alpejskich – apartamenty o podwyższonym standardzie, często przeznaczone na wynajem krótkoterminowy. Sam kierunek rozwoju nie musiałby być problemem, gdyby nie fakt, że część inwestycji zaczęła pojawiać się w lokalizacjach pozbawionych odpowiedniego zaplecza infrastrukturalnego, w tym właściwego dojazdu, kanalizacji czy wodociągu – pisze portal Szczyrkinfo.pl

Dlatego już w 2018 roku przyjęto uchwałę, której głównym celem było ograniczenie zabudowy szeregowej. Projekt został zakwestionowany przez starostwo, nad poprawkami pracowano aż do 2021 roku.

Wcześniej, bo w 2020 roku, przyjęto studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W studium przewidziano zakaz zabudowy deweloperskiej na nowych terenach, które w przyszłości miałyby zostać przekształcone na budowlane.

W 2023 roku model studiów został uchylony w całej Polsce, a gminy zobowiązano do przygotowania nowych planów ogólnych. Projekt planu jest poddawany w Szczyrku konsultacjom. Szczyrk próbuje ograniczyć w nim dalsze rozlewanie się zabudowy, koncentrując możliwość rozwoju przede wszystkim w określonych strefach i obszarze uzupełnienia zabudowy.

Rada Miejska przyjęła także drugą uchwałę „antydeweloperską". Zakłada ona ograniczenie intensywności zabudowy szeregowej, na jeden segment będzie musiało przypadać 500 metrów kwadratowych działki, podobnie będzie w przypadku zabudowy bliźniaczej.

– Doprecyzowano pojęcie „działki przyległej", parametry głównej połaci dachu i jego nachylenia, zasady dotyczące miejsc parkingowych przypadających na lokale mieszkalne i usługowe, a także możliwość realizacji parkingów podziemnych wyłącznie w obrysie bryły budynku. Uchwała usuwa również budzące wątpliwości interpretacyjne pojęcie „domu wypoczynkowego" – informował Szczyrkinfo.pl.

Uchwała wejdzie w życie 1 stycznia 2027 roku. Czy to choć trochę rozwiąże problemy? Mieszkańcy obawiają się, że deweloperzy nadal będą wynajdywali luki w przepisach.

– Jedyne naprawdę skuteczne rozwiązanie to nieprzekształcanie kolejnych terenów w mieście na budowlane – uważa Jolanta Migdał.

Katowice/34453704

1KA

eprasa.pl 9aa211f0dd

Walka z sądem

Przykre konsekwencje pomocy

Nad ofiarą koszmarnego wypadku w Sosnowcu stało kilka osób, ale tylko pani Marta pośpieszyła z pomocą. To, co wtedy przeżyła, sprawiło, że podupadła na zdrowiu i straciła pracę. Szukała wsparcia w sądzie, ale bezskutecznie.

Michalina Bednarek

• **U Marty Cieślik po udzieleniu przez nią pomocy ofierze wypadku zdiagnozowano depresję i zespół stresu pourazowego. Poszła na zwolnienie lekarskie, bo nie mogła pracować** FOT. GRZEGORZ CELEJEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Marta Cieślik z Będzina jest specjalistką BHP. Przez kilka lat pracowała dla jednej z firm budowlanych. Podczas podróży służbowej z dwoma innymi pracownikami budowlanymi na skrzyżowaniu ulicy Orląt Lwowskich z ulicą Plażową w Sosnowcu zobaczyła, że miał miejsce wypadek drogowy. Widziała zniszczone barierki, porozrzucane części samochodowe.

Zobaczyła też mężczyznę biegającego między pasami drogi. Marta zatrzymała się na poboczu i powiedziała do pasażerów, że musi zobaczyć, co się stało. Chociaż pasażerowie nie chcieli, żeby wychodziła z samochodu, to odparła, że nie wyobraża sobie nie sprawdzić, jak wygląda sytuacja. Pobiegła na miejsce. Mężczyzna, który biegał po ulicy, chwycił ją za ubranie. – Pamiętam, że krzyczał, że nie chciał nikogo zabić – wspomina.

Okazało się, że to kierowca, który jechał z Jaworzna do Mysłowic i w pewnym momencie zjechał na chodnik i uderzył w pieszego. Potem samochód złamał bariery i wpadł do rowu przy budynku. – Wyczułam od niego woń alkoholu. Poprosiłam współpasażerów, żeby go popilnowali – mówi.

Sama wyciągnęła z samochodu apteczkę i pobiegła do miejsca, gdzie miał leżeć potrącony człowiek. Okazało się, że to starsza pani. Miała połamane ręce i nogi, a także rozstrzaskaną głowę i wybite zęby. Jednak żyła, wyczuwalne było tętno.

„NIE MOGŁAM DOTYKAĆ GŁÓW SWOICH DZIECI"

Jak czytamy w aktach sprawy, „głowa kobiety była drastycznie zniszczona, skóra z głowy była zdarta, odsłaniając kości czaszki, których odłamki leżały na drodze. Na drodze leżał też mózg poszkodowanej". Marta była przerażona, jednak, „delikatnie chwytając mózg kobiety, próbowała włożyć go do czaszki, naciągnąć skalp. Wtedy lewa ręka powódki wpadła do wnętrza czaszki. Zaczęła krzyczeć do zgromadzonych przechodniów, pytając, czy ktoś wzywał pogotowie". Potem wezwała je sama.

– Przyjechało pogotowie, krzyczałam do nich, żeby przejęli ofiarę, ale jakoś się nie kwapili. Miałam wrażenie, że uznali, że już nie uratują tej kobiety. Ona się ocknęła, powiedziała do mnie, żebym ją ratowała – wspomina pani Marta.

Aż do wejścia do karetki trzymała w dłoniach głowę kobiety. Po wypadku złożyła też zeznania na policji, bo okazało się, że faktycznie kierowca był pijany. Ostatecznie został za to skazany. – Pani udało się przeżyć ten koszmarny wypadek, to było jak cud – mówi pani Marta.

Świadkiem wypadku był też pan Marcin, kierowca, który tamtędy jechał. Opisuje on, że głowa ofiary była w strasznym stanie. Pomyślał, że tu już tylko pozostaje modlitwa. – Jednak kiedy zobaczyłem kobietę, która z samochodu wyjmuję jednorazowe rękawiczki, opatrunki i kiedy na jej kurtce zobaczyłem napis BHP, pomyślałem, że będzie dobrze. Od tej pory pozostało mi tylko asystować pani Marcie przy zmianie opatrunków. To był cud – opisuje wydarzenia z czasu wypadku.

Na tym sprawa się jednak nie zakończyła. Marta z upływem czasu czuła się coraz gorzej. Ciągle wracały do niej obrazy z wypadku. Zaczęła być coraz bardziej przygnębiona, nie mogła spać. Pojawiły się lęki.

– Nie byłam w stanie dotykać głowy swoich dzieci, miałam wizje, że ich czaszka się zapadnie jak w przypadku starszej pani.

Miała również problem z myciem swoich włosów. W końcu zgłosiłam się do psychiatry – mówi. Zdiagnozowano u niej depresję i zespół stresu pourazowego. Poszła na zwolnienie lekarskie, bo nie mogła pracować.

Po wszystkim kobieta zdecydowała się zgłosić zdarzenie do swojego pracodawcy jako wypadek przy pracy. Uznanie zdarzenia za wypadek przy pracy daje poszkodowanemu pracownikowi prawo do wyższych świadczeń z ubezpieczenia społecznego, jak chociażby zasiłek chorobowy w wysokości 100 proc. za cały okres niezdolności do pracy, a nie standardowych 80 proc. Gwarantuje też wydłużoną ochronę przed zwolnieniem z pracy.

Marta Cieślik chce powalczyć o to, żeby ktoś nie musiał wybierać między pomocą innym a martwieniem się o siebie

– Chciałam, aby uznano udzielenie pomocy za wypadek przy pracy, jednak komisja powypadkowa uznała, że zdarzenie nie miało związku z pracą. Poszłam z tym do sądu i tam przeżyłam prawdziwe rozczarowanie – mówi pani Marta.

W tej sprawie najpierw orzekał Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej. Sąd uznał, że „działania polegające na udzieleniu pomocy ofierze wypadku komunikacyjnego skutkowały zerwaniem związku z pracą". Kobieta odwołała się do sądu okręgowego, ale ten utrzymał wyrok w mocy.

CZYNNOŚCI OBCE DLA PRACODAWCY

W aktach sprawy czytamy, że „w toku całego postępowania powódka wielokrotnie powoływała się na to, że ciążył na niej obowiązek udzielenia pomocy człowiekowi (...). Z tak rozumianą powinnością nie sposób polemizować. Nie powinno budzić niczyich wątpliwości, że postawa powódki, która nie przejechała obojętnie obok miejsca wypadku oraz udzieliła pierwszej pomocy, zasługuje na pełne uznanie (...) nie tylko z uwagi na ciążący na każdym obywatelu prawny obowiązek (...), ale także przez pryzmat postawy moralnej". Sąd zwrócił uwagę, że zanim na miejsce dotarła Marta, nad ofiarą stało już kilka osób, ale żadna nic nie zrobiła.

Jednak dalej uznał tak: „z zakresu ochrony ubezpieczeniowej, opartej o regulacje ustawy wypadkowej wynika, że pracodawca odpowiada za szkody, które pracownik poniósł w związku z wykonywaniem pracy (...). Nie sposób rozszerzać ewentualnej odpowiedzialności pracodawcy o sytuacje, w których do zdarzenia dochodzi w okolicznościach obojętnych z punktu widzenia pracodawcy, niezwiązanych z zatrudnieniem".

Sąd uznał zatem, że kiedy Marta podjęła decyzję o udzieleniu poszkodowanej pomocy, dała do zrozumienia, że zechciała się poświęcić innym czynnościom, o celach obcych dla jej pracodawcy.

Sąd wskazał, że brak jest logicznej możliwości powiązania moralnie i prawnie właściwych decyzji Marty.

Marta ma dziś nową pracę i prowadzi szkolenia dla pracowników, ale nie chce odpuścić swojej sprawy. Jak mówi, chce powalczyć o to, żeby ktoś nie musiał wybierać między pomocą innym a martwieniem się o siebie.

– Zgodnie z prawem wszyscy mamy obowiązek udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, ale też osoby udzielające pierwszej pomocy są prawnie chronione. Jak widać w praktyce i na moim przykładzie, nie ma to miejsca. Nie mogę udzielać pierwszej pomocy medycznej w pracy, bo jak mi się coś stanie, to będzie moja wina. Zgodnie z wyrokami sądów to ja zerwałam związek z pracą. A jednocześnie mogę iść do więzienia nawet na trzy lata za nieudzielenie pomocy. Nie zostawię tak tego, bo to może spotkać każdego z nas. Chcę, aby w końcu prawo mówiło jasno o tym, jakie są prawa i obowiązki – mówi Marta.

W swojej sprawie zwróciła się już do rzecznika praw obywatelskich. Przygotowuje się też do kasacji wyroku. – Najpierw chcę wystąpić do Sądu Najwyższego, a następnie do Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu. Będę też chciała przygotować projekt obywatelski w tej sprawie. Prawo musi się zmienić i jasno określić, jak ochroni udzielającego pomocy – mówi. ●

1KA

eprasa.pl 9aa211f0dd

Ewa Furtak

Rossmann

Podciągnij nogawki, odsłoń pas

Kończą zmianę, odbijają kartę i ustawiają się w kolejce. Pracownicy magazynu Rossmanna w Pyskowicach muszą pokazywać zawartość kieszeni i oklepywać się pod okiem strażnika.

Centrum dystrybucyjne Rossmanna w Pyskowicach jest jednym z kilku magazynów tej firmy w Polsce. Działa od 2014 roku jako zaplecze dla drogerii tej marki w południowej Polsce, od Podkarpacia do Dolnego Śląska. Na początku pracowało tutaj około 200 osób, obecnie zatrudnionych jest już ponad 500.

W 2023 roku zakończyła się rozbudowa centrum, otwarto nową halę. Rossmann to pracodawca ważny dla miasta, dlatego symbolicznego przecięcia wstęgi dokonał m.in. burmistrz Pyskowic Adam Wójcik. Firma ciągle szuka ludzi do pracy.

PROCEDURA KONTROLI

Jeden z byłych już pracowników centrum w Pyskowicach nagłośnił, jak wygląda koniec zmiany w magazynie. Magazynierzy muszą odbić kartę rejestrującą czas pracy i ustawić się w kolejce do kontroli. Czekają nawet kilkanaście minut.

Potem muszą na oczach kontrolerów oklepać się po ciele, podciągnąć nogawki spodni, pokazać linię pasa, wyjąć rzeczy z kieszeni.

– Praca w magazynie jest ciężka, stąd wykonują ją głównie mężczyźni. Ale w Pyskowicach pracują także kobiety, stoją w kolejce razem z mężczyznami i na ich oczach wykonują te czynności – opowiada „Wyborczej" mężczyzna.

Dodaje, że jest to tym bardziej bulwersujące, że osoby zajmujące w firmie kierownicze stanowiska nie przechodzą takiej kontroli. Mają osobne wyjście. – To segregacja – alarmuje mężczyzna.

Zwyczajami w Rossmannie zainteresował posła Macieja Koniecznego z Razem. W ramach interwencji poselskiej biuro Koniecznego wysłało zapytanie do firmy. Poseł otrzymał już odpowiedź.

Wynika z niej, że w magazynie Rossmanna w Pyskowicach pracowników obowiązuje instrukcja bezpieczeństwa z 2007 roku. Zawiera m.in. procedurę kontroli pracowników opuszczających magazyn. Zobowiązuje ich do pokazania bez wezwania zawartości „kieszeni, toreb, torebek itd.".

W trakcie kontroli należy też „unieść oraz rozwinąć podwinięte nogawki na wysokość kostek", „lekko unieść bluzę/koszulkę, aby uwidocznić linię pasa przy spodniach". W razie przyłapania kogoś na kradzieży sprawa jest kierowana do Komendy Miejskiej Policji w Pyskowicach.

Pracownicy ochrony oraz pracownicy sekcji bezpieczeństwa Rossmanna – jak zapewnia firma – nie mają prawa dotykać wychodzących osób.

Z obowiązku pokazywania zawartości kieszeni czy toreb zwolnieni są prezes, dyrektorzy i kierownicy działów, pracownicy działu rewizji oraz osoby wskazane przez dział logistyki.

Dlaczego zatrudnieni nie są traktowani jednakowo? – Pracownicy podlegający kontroli mają dostęp do mienia pracodawcy o dużej wartości – wyjaśnia Rossmann.

Firma zapewnia, że nie dotarły do niej zastrzeżenia dotyczące sposobu prowadzenia kontroli. Były trzy sprawy w sądzie, z powództwa tej samej osoby, ale zostały oddalone. Jak udało nam się ustalić, kontroli dotyczyła tylko jedna z tych spraw.

Biuro Macieja Koniecznego nie poprzestało na interwencji poselskiej. Zwróciło się już do Państwowej Inspekcji Pracy o przeprowadzenie kontroli w magazynie w Pyskowicach.

W AMAZONIE PRZECHODZĄ PRZEZ BRAMKI

Inne duże firmy też kontrolują pracowników, ale wygląda to zupełnie inaczej.

– Stosujemy środki bezpieczeństwa w naszych centrach logistycznych, aby chronić naszych pracowników oraz towary powierzone nam przez klientów, sprzedawców i partnerów handlowych. Nasze procedury bezpieczeństwa obejmują rutynową kontrolę przy wyjściu z wykorzystaniem bramek do wykrywania metalu – odpowiada nam Marta Węglewska, rzeczniczka polskiego Amazona.

Wyjaśnia, że pracownicy przechodzą przez taką bramkę. Dodatkowa kontrola jest przeprowadzana wyłącznie w przypadku, gdy bramka wykryje nadmiar metalu, wykraczający poza przedmioty codziennego użytku jak telefon komórkowy, klucze czy zegarek.

Marta Węglewska zapewnia, że ewentualną dodatkową kontrolę prowadzą przeszkoleni pracownicy ochrony. Telefony komórkowe można wnosić na halę operacyjną po zarejestrowaniu urządzenia. Pracownicy mogą przechowywać rzeczy osobiste w swojej szafce.

– Wszystkie procedury bezpieczeństwa są prowadzone zgodnie z polskim prawem pracy oraz z pełnym poszanowaniem godności i prywatności naszych pracowników – zapewnia rzeczniczka Amazona.

Zdarzają się jednak pomysły, które budzą kontrowersje. Urząd Ochrony Danych Osobowych zajmował się np. sprawą kamer w sali reanimacyjnej SOR szpitala w Przemyślu. – Prezes UODO dysponuje materiałem dowodowym zawierającym wyjaśnienia dyrekcji szpitala, które wskazują, że kamerę zamontował szpitalny informatyk z inicjatywy pielęgniarki oddziałowej. Podejrzewała ona niektórych pracowników o działania na szkodę szpitala, kradzieże leków, i w ten sposób chciała ustalić, kto jest ich sprawcą – informował UODO.

Kontrole w magazynie są tym bardziej bulwersujące, że osoby zajmujące w firmie kierownicze stanowiska ich nie przechodzą. Mają osobne wyjście

Różne pomysły budzą kontrowersje nie tylko w Polsce. W lipcu tego roku hiszpański Sąd Najwyższy nakazał H&M natychmiast wstrzymać codzienne kontrole toreb pracowników na ostatniej zmianie oraz comiesięczne losowe przeszukania szafek, uznając, że firma naruszyła prawo pracowników do prywatności. – Sąd uznał, że H&M nie udowodniła, iż straty spowodowane kradzieżą przez pracowników uzasadniają inwazyjne kontrole – informuje Reuters.

Zapytaliśmy Państwową Inspekcję Pracy, czy otrzymuje skargi na podobne sytuacje. Opublikujemy odpowiedź, jeśli tylko ją otrzymamy. Ale jak nam mówi mężczyzna, który nagłośnił problem w Rossmannie, ludzie się nie skarżą, bo boją się, że stracą pracę.

Magdalena Madzia z Inicjatywy Pracowniczej mówi „Wyborczej", że gdy rośnie bezrobocie, a liczba ofert spada, sytuacja na rynku pracy zmienia się diametralnie. – Pracownicy w obawie o utratę pracy często rezygnują ze swoich praw podstawowych i decydują się na grosze warunki pracy i płacy. Szczególnie widać to po większej liczby śmieciówek i zleceń, które zastępują umowy o pracę – mówi związkowczyni.

Dodaje, że powszechne – zwłaszcza w małych firmach – staje się oferowanie części wypłaty „pod stołem" czy wypłacanie wynagrodzenia po terminie lub w ratach. – Pracownicy ci nie tylko zaciskają zęby, ale też pozbawiają się właściwych uprawnień na wypadek sytuacji losowych: jak odpowiednio płatne chorobowe czy zasiłek dla bezrobotnych – mówi.

ROSSMANN WPROWADZI INNE ROZWIĄZANIE

– Kontrola prowadzona na terenie magazynu Rossmann w Pyskowicach polega na okazaniu, a nie przeszukaniu czy rewizji osobistej, do których uprawnienia posiadają jedynie uprawnione organy państwa – podkreśla Jakub Jankowski z działu marketingu i sekcji PR Rossmanna.

Zapewnia, że kontrole są przeprowadzane z zachowaniem pełnej transparentności, poszanowaniem godności osobistej oraz obowiązujących procedur.

– Każdy nowo zatrudniony pracownik magazynu w Pyskowicach pierwszego lub drugiego dnia pracy, przechodzi szkolenie dotyczące „Bezpieczeństwa fizycznego", podczas którego przedstawiane są zasady kontroli pracowników opuszczających magazyn. Po zakończonym szkoleniu pracownicy potwierdzają swój udział podpisem – informuje Jankowski.

Rossmann nie odpowiedział „Wyborczej", czy podczas kontroli w pyskowickim magazynie ujawniono jakieś kradzieże. Niewykluczone jednak, że będzie zmiana sposobu kontroli w tym magazynie.

– Cały czas monitorujemy i sprawdzamy rynek technologiczny, który zajmuje się tworzeniem nowoczesnych rozwiązań w tym zakresie. Istnieje możliwość, że wprowadzimy takie do naszych magazynów. Ponieważ priorytetem jest dla nas komfort pracowników, stanie się to, jeśli to rozwiązanie przejdzie pozytywnie wewnętrzne testy – zapowiada Jakub Jankowski. ●

eprasa.pl 9aa211f0dd

Ślązacy żegnają pisarza Alojzego Lyskę

Śpij spokojnie, Lojzku

„Wyjątkowy, delikatny i czuły obserwator", „Nasze sumienie", „Najpiękniejszy ze Ślązaków". Mieszkańcy Śląska żegnają pisarza Alojzego Lyskę, który zmarł w wieku 84 lat.

Magdalena Warchala-Kopeć

O śmierci Alojzego Lyski poinformował we wtorek 22 września Urząd Gminy Bojszowy.

„Z ogromnym żalem przyjęliśmy wiadomość o śmierci Alojzego Lysko – człowieka niezwykle zasłużonego dla Bojszów, ziemi pszczyńskiej i całego Górnego Śląska. Jego odejście jest niepowetowaną stratą dla naszej gminy i całego regionu. Odszedł człowiek, który przez dziesięciolecia swoją pracą, twórczością i zaangażowaniem współtworzył lokalną wspólnotę, pielęgnował śląską tożsamość i przypominał o wartości naszej historii, tradycji i języka" – napisali urzędnicy.

PRZYWIĄZANIE DO MAŁEJ OJCZYZNY

Przypomnieli, że Alojzy Lysko pozostawił po sobie bogaty i niezwykle ważny dorobek twórczy. Był pisarzem, publicystą, znawcą i piewcą śląskiej kultury oraz obyczajowości. W swoich książkach i opowieściach utrwalał świat, który bez jego pracy mógłby bezpowrotnie zniknąć z pamięci kolejnych pokoleń, a jego twórczość była świadectwem przywiązania do małej ojczyzny i ludzi, wśród których żył.

Zasłużył się również jako społecznik i samorządowiec. Był głosem Bojszów i Śląska.

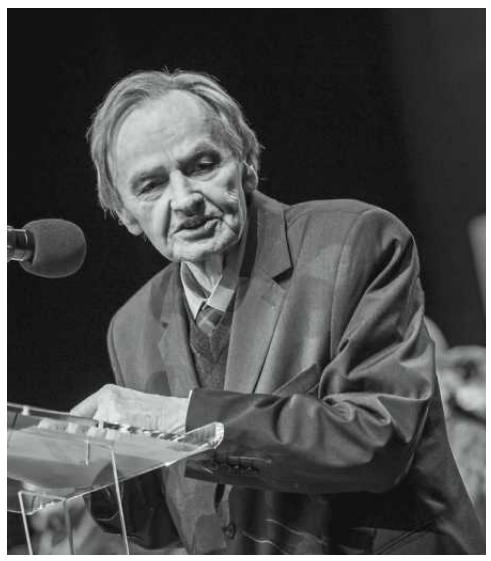
Alojzy Lysko urodził się w 1942 roku w Bojszowach. Jako małe dziecko stracił ojca, który został wcielony do Wehrmachtu i zginął na froncie wschodnim. Tej historii i historii innych bojszowskich chłopaków poległych na frontach II wojny światowej poświęcił książkę „To byli nasi ojcowie".

W 2000 roku, podczas spotkania promującego tę pozycję, płakał wraz z czytelnikami.

ŻEGNA GO HANKA Z MONODRAMU

Jako pisarz Alojzy Lysko debiutował o wiele wcześniej, w 1965 roku opowiadaniem „Moja pierwsza lekcja" opublikowanym w „Poglądach". Opublikował setki artykułów i szkiców literackich w wielu pismach lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich, a także wiele książek, które przeszły do kanonu śląskiej literatury. Wśród nich znalazł się m.in. cykl „Duchy wojny" opowiadający o losach Górnoślązaków wcielonych podczas II wojny światowej w szeregi Wehrmachtu oraz ich rodzin.

Do śląskiego kanonu weszła również powieść „Jak Niobe. Opowieść Górnośląska", która stała się podstawą do stworzenia w 2016 roku głośnego monodramu i spektaklu teatralnego w Teatrze Korez w Katowicach pt. „Mianujom mie Hanka". Opowieść o Górnoślązaczce, której życie naznaczyły tragedie wojen, totalitaryzmów oraz skomplikowana tożsamość pogranicza poruszyła w 2025 roku widzów TVP, na antenie której monodram miał swoją telewizyjną premierę. Był zarazem pierwszą w historii sztuką wystawioną w Teatrze Telwizji zagraną w całości po śląsku. Alojzy Lysko zawsze bowiem pisał godką.

• **Alojzy Lysko był pisarzem, publicystą, znawcą i piewcą śląskiej kultury oraz obyczajowości** FOT. GRZEGORZ CELEJEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

„Będzie mi Ciebie brakować. Śpij spokojnie, Lojzku" – pożegnała Alojzego Lyskę prosto lecz wymownie aktorka Grażyna Bułka, odtwórczyni roli Hanki.

Mirosław Neinert, reżyser spektaklu i dyrektor Teatru Korez, napisał:

„Wyjątkowy, delikatny i czuły obserwator, bez zawiści w sercu, Wielki Ślązak, Mistrz... Żegnaj Alojz".

Robert Talarczyk, dyrektor Teatru Śląskiego, przekazał z kolei, że Alojzy Lysko był człowiekiem niezwykle ważnym dla Śląska.

„Pisarz, regionalista, pedagog, ale przede wszystkim ktoś, kto ocalał pamięć o ludziach i historiach naszego regionu. Pisał o Śląsku z ogromną czułością i szacunkiem, zawsze prawdziwie. Jeszcze niedawno wspólnie cieszyliśmy się z przyznania Mu tytułu Ambasadora Śląska. Dziś przyszło się pożegnać. Zostaje ogromny smutek i świadomość, że pewnych rozmów już nie dokończymy" – napisał Talarczyk.

WUJKU, DZIĘKUJĘ CI ZA WSZYSTKO

Alojzego Lyskę żegnają ludzie kultury, samorządowcy, politycy, regionaliści i zwykli Ślązacy.

„Nie żyje Alojzy Lysko. Najpiękniejszy ze Ślązaków. Nasze sumienie, nasze serce. Żarliwy wyznawca i miłośnik wszystkiego, co śląskie. Gdy spotkałem go po raz pierwszy w 2017 r., na spotkaniu autorskim, byłem tak oczarowany jego autentycznością i ciepłem, że musiałem się od razu do niego przytulić. I my wszyscy tego potrzebowaliśmy – przytulić się do człowieka, który sam przeżył ból bycia Ślązakiem i potrafił ukoić go nadzieją" – przekazał Marcin Musiał, bloger piszący o Śląsku.

Głos zabrała również Michalina Setman, krewna Alojzego Lyski.

„Odszedł mój ukochany Wujek Alojzy Lysko, człowiek, który przez całe życie był dla mnie ogromną inspiracją. Jego mądrość, siła, autentyczność i miłość do Śląska na zawsze pozostaną w moim sercu. Wujku, dziękuję Ci za wszystko – będę za Tobą bardzo tęsknić" – napisała w serwisie społecznościowym.

Alojzy Lysko był nie tylko pisarzem. Przez 28 pracował jako nauczyciel górnictwa, przez kilka lat był dyrektorem szkoły. Był członkiem Stronnictwa Konserwatywno-Ludowego i Przymierza Prawicy, z którym przystąpił do Prawa i Sprawiedliwości. W latach 1998–2005 zasiadał w sejmiku śląskim, a następnie był posłem na Sejm V kadencji. Później związał się z Platformą Obywatelską. Był członkiem rady programowej TVP Katowice, a także działał w komitecie poparcia Bronisława Komorowskiego przed wyborami prezydenckimi w 2010 i w 2015 roku.

Otrzymał wiele nagród, w tym Nagrodę im. Wojciecha Korfantego, Śląską Nagrodę im. Juliusza Ligonia, Grand Prix V Ogólnopolskiego Konkursu Dziennikarskiego im. Krystyny Bochenek, Nagrodę im. Karola Miarki, Brązowy Medal Zasłużony Kulturze „Gloria Artis", a w tym roku honorowe wyróżnienie „Ambasador Śląska". ●

OGŁOSZENIE PŁATNE Katowice/34453891

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGU

Prezydent Miasta Mysłowice
ogłasza szósty ustny przetarg nieograniczony

na sprzedaż nieruchomości niezabudowanej, stanowiącej własność Gminy Mysłowice, położonej w Mysłowicach **u zbiegu ulic: Ignacego Łukasiewicza i Batalionów Chłopskich**, obejmującej działkę nr **1369** o pow. **514 m²**, obręb 0003 Dziećkowice, zapisanej w księdze wieczystej **nr KA1L/00027122/9** Sądu Rejonowego w Mysłowicach, z przeznaczeniem na cele zgodne z zapisami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Przedmiotowy teren znajduje się w granicach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dzielnicy „Dziećkowice" w Mysłowicach, zatwierdzonego uchwałą Nr XXIV/259/2004 Rady Miasta Mysłowice z dnia 26 lutego 2004 roku i posiada przeznaczenie oznaczone symbolem **MU I – tereny zabudowy specjalnej mieszkaniowo - usługowej, strefa śródmiejska** oraz **minimalnie** znajduje się w strefie dróg oznaczonych na planie symb. **K oraz L.** Ponadto nin. grunt położony jest **w strefie ochrony sanitarnej** od cmentarza (w pasie 50 m), w której jest zakaz wznoszenia nowej zabudowy mieszkaniowej, zakładów produkujących artykuły żywnościowe, zakładów żywienia zbiorowego i zakładów przechowujących artykuły żywnościowe. Teren ten może być wykorzystany jedynie pod zabudowę na cele usługowe z możliwością zamieszkiwania (ze względu na strefę cmentarza dopuszcza się usługi, ale nie spożywcze, zgodnie z przepisami higieniczno – sanitarnymi). Zagospodarowanie nin. terenu nastąpi na podstawie szczegółowych ustaleń obowiązującego planu miejscowego.

Cena wywoławcza nieruchomości wynosi 60.000,-zł
(słownie: sześćdziesiąt tysięcy złotych)
Do wylicytowanej ceny sprzedaży nieruchomości zostanie doliczony podatek VAT według stawki 23%

Przetarg odbędzie się w dniu 27 października 2026r. o godz. 10.00 w sali nr 204
Urzędu Miasta w Mysłowicach przy ul. Powstańców 1.

Przed przystąpieniem do przetargu należy **najpóźniej** do dnia **21 października 2026r.** wnieść **wadium** w pieniądzu w wysokości **12.000,-zł** (słownie: dwanaście tysięcy złotych), z podaniem **nr** działki.
Pełna treść ogłoszenia o przetargu, zawierająca szczegółowe warunki przetargu dostępna jest na stronie internetowej w Biuletynie Informacji Publicznej www.bip.myslowice.pl/nieruchomości/ogłoszenia o przetargach na sprzedaż lub dzierżawę nieruchomości/aktualne przetargi oraz www.myslowice.pl/zainwestuj – Przetargi na sprzedaż lub dzierżawę nieruchomości – Ogłoszenia o przetargach na sprzedaż lub dzierżawę nieruchomości - Aktualne przetargi, a także na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miasta Mysłowice przy ul. Powstańców 1 (na II piętrze). Szczegółowych informacji nt. przetargu można uzyskać w Wydziale Gospodarki Nieruchomościami tel. 32 31 71 236 (pok. 311), w którym znajduje się dokumentacja zbywanej nieruchomości. Szczegółowych informacji o możliwości zagospodarowania nieruchomości można uzyskać w Wydziale Architektury, Planowania i Strategii Urzędu Miasta Mysłowice tel. 32 31 71 320 (w godz. pracy urzędu).

OGŁOSZENIE PŁATNE Katowice/34453499

Rybnik
PREZYDENT MIASTA RYBNIKA
informuje o wywieszeniu od dzisiaj na okres 21 dni w siedzibie Urzędu Miasta Rybnika przy ul. Bolesława Chrobrego 2 oraz zamieszczeniu na stronie internetowej www.rybnik.eu wykazu nieruchomości gminnych przeznaczonych do sprzedaży w drodze przetargu
RYBNIK.EU

OGŁOSZENIE PŁATNE Katowice/34414054

KATOWICKIE CMENTARZE KOMUNALNE
POMOC W ORGANIZOWANIU POGRZEBÓW
ul. Murckowska 9
40-266 Katowice
CAŁODOBOWE USŁUGI
tel.: 32 255 21 32,
32 255 15 51, 607 399 321
mail: kck@kck.katowice.pl

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34453883

NEWSLETTER
Komunikaty.pl
Nowości w przepisach,
zamówienia publiczne,
porady ekspertów,
raporty, ogłoszenia.
Dla przedsiębiorców,
urzędników,
zainteresowanych gospodarką.
ZAPISZ SIĘ
Wejdź na stronę
komunikaty.pl
lub użyj kodu QR

1 KA

eprasa.pl 9aa211f0dd

PREZYDENT MIASTA BĘDZINA

OGŁASZA

I przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości zabudowanej, położonej w Będzinie przy Placu Kazimierza Wielkiego 28, oznaczonej numerem ewid. działki 4469 obręb Będzin o pow. 495 m².

Nieruchomość zabudowana jest budynkiem mieszkalnym 3 kondygnacyjny o pow. zabudowy 227 m² oraz niskimi budynkami niemieszkalnymi o łącznej pow. zabudowy 23 m². W/w budynek wybudowany został pod koniec XIX w. Budynek znajduje się w złym stanie technicznym i jest wyłączony z użytkowania. Budynek główny wymaga kapitalnego remontu, oficyny i przybudówki kwalifikują się do rozbiórki.

Dla w/w nieruchomości prowadzona jest księga wieczysta KA1B/ 00041748/7
W wyżej wymienionej księdze wieczystej brak wpisów obciążeń dla nieruchomości.
Nieruchomość nie jest przedmiotem zobowiązań.
Przeznaczenie nieruchomości w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.
Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna lub usługowa – symbol planu B16.MW-U. Nieruchomość objęta jest strefą ochrony konserwatorskiej B1.
Ponadto teren starego miasta wraz ze Wzgórzem Zamkowym wpisane zostały do rejestru zabytków decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 18.02.1969 r. pod Nr A/810/67

Cena wywoławcza nieruchomości wynosi 424.000,00 zł zw. z VAT w tym:
cena gruntu – 170.000,00 zł
cena budynku – 254.000,00 zł
Cena sprzedaży nieruchomości płatna jest przez jej nabywcę przed zawarciem umowy sprzedaży nieruchomości.
Nabywca nieruchomości ponosi koszty opłat notarialnych i sądowych związanych z nabyciem nieruchomości.
Wadium uprawniające do uczestnictwa w przetargu wnoszone w pieniądzu wynosi 42.000 PLN.

Przetarg odbędzie się w dniu 28 października 2026 r. o godz. 11.00 w siedzibie Urzędu Miejskiego w Będzinie, ulica 11 Listopada 20, sala 101 (I piętro).

OSOBY ZAINTERESOWANE UCZESTNICTWEM W POWYŻSZYM PRZETARGU WINNY:
- **zapoznać się z regulaminem przetargowym, zawierającymi szczegóły związane z zagospodarowaniem nieruchomości dostępnym w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Będzinie (bip.bedzin),**
- **zapoznać się ze stanem faktycznym i technicznym nieruchomości,**
- **najpóźniej do dnia 23 października 2026 roku wpłacić wadium w podanej wysokości na konto depozytowe Urzędu Miejskiego w Będzinie Wydziału Księgowo – Budżetowego** w **ING Banku Śląskim S. A. Oddział w Będzinie Nr 44 1050 1142 1000 0023 0074 0087. Wymagane jest aby w podanym terminie wadium znajdowało się na koncie organizatora przetargu.**
- ***Uwaga! Osoby, które wpłacą wadium po terminie wskazanym w ogłoszeniu nie zostaną dopuszczone do uczestnictwa w przetargu.***

W przypadku nie przystąpienia przez osoby wygrywające przetarg do notarialnej umowy zbycia nieruchomości w terminie ustalonym przez zbywającego, Prezydent Miasta Będzina może odstąpić od zawarcia umowy notarialnej, a wpłacone wadium nie będzie podlegać zwrotowi.

Wszelkich informacji dotyczących przetargu udziela Wydział Gospodarki Nieruchomościami w Urzędzie Miejskim w Będzinie, telefon 32 267 91 50.

Prezydent Miasta Będzina zastrzega sobie możliwość odwołania przetargu.

Katowice/34453900

PREZYDENT MIASTA BĘDZINA

OGŁASZA

I przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości zabudowanej, stanowiącej własność Gminy Będzin o pow. łącznej 746 m², położonej w Będzinie pomiędzy Placem Kazimierza Wielkiego, a ulicą Plebańską, oznaczonej działkami:

- **nr 4467 obręb Będzin o pow. 318 m², na działce znajdują się przypory budynku znajdującego się na działce sąsiedniej (do rozbiórki).**
- **nr 4468 obręb Będzin o pow. 428 m²,** na której zlokalizowany jest budynek – ul. Plebańska 5 wybudowany pod koniec XIX w. przeznaczony do rozbiórki wraz z przyporami zgodnie z pozwoleniem Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach z dnia 26.07.2021 r. – **bez konieczności odtworzenia.**

Ponadto na działce zlokalizowany był budynek mieszkalny Plac Kazimierza Wielkiego 27 wyburzony zgodnie z pozwoleniem Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach **z koniecznością jego odtworzenia** – pozwolenie na prowadzenie robót budowlanych polegających na odtworzeniu tego budynku zachowuje ważność do dnia 01.11.2027r . zgodnie z decyzją Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach z dnia 28.10.2025 r.

Dla w/w nieruchomości prowadzona jest księga wieczysta KA1B/ 00041748/7
W wyżej wymienionej księdze wieczystej brak wpisów obciążeń dla nieruchomości.
Nieruchomość nie jest przedmiotem zobowiązań.
Przeznaczenie nieruchomości w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.
Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna lub usługowa – symbol planu B16.MW-U. Nieruchomość objęta jest strefą ochrony konserwatorskiej B1.

Ponadto teren starego miasta wraz ze Wzgórzem Zamkowym wpisane zostały do rejestru zabytków decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 18.02.1969 r. pod Nr A/810/67

Cena wywoławcza nieruchomości wynosi 306.000,00 zł zw. z VAT w tym:
cena gruntu 300.000,00 zł
cena składnika budowlanego – 6.000,00 zł
Cena sprzedaży nieruchomości płatna jest przez jej nabywcę przed zawarciem umowy sprzedaży nieruchomości.
Nabywca nieruchomości ponosi koszty opłat notarialnych i sądowych związanych z nabyciem nieruchomości.
Wadium uprawniające do uczestnictwa w przetargu wnoszone w pieniądzu wynosi 30.000 PLN.

Przetarg odbędzie się w dniu 28 października 2026 r. o godz. 11.30 w siedzibie Urzędu Miejskiego w Będzinie, ulica 11 Listopada 20, sala 101 (I piętro).

OSOBY ZAINTERESOWANE UCZESTNICTWEM W POWYŻSZYM PRZETARGU WINNY:
- **zapoznać się z regulaminem przetargowym, zawierającymi szczegóły związane z zagospodarowaniem nieruchomości dostępnym w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Będzinie (bip.bedzin), oraz wymienioną w tym regulaminie dokumentacją dotyczącą nieruchomości oraz z decyzją Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia z dnia 28.10.2025 r. , dostępnymi do wglądu w Wydziale Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miejskiego w Będzinie ul. 11 Listopada 20, pokój 109 I piętro, po wcześniejszym ustaleniu terminu tel. 32 267 91 50.**
- **zapoznać się ze stanem faktycznym i technicznym nieruchomości,**
- **najpóźniej do dnia 23 października 2026 roku wpłacić wadium w podanej wysokości na konto depozytowe Urzędu Miejskiego w Będzinie Wydziału Księgowo – Budżetowego** w **ING Banku Śląskim S. A. Oddział w Będzinie Nr 44 1050 1142 1000 0023 0074 0087. Wymagane jest aby w podanym terminie wadium znajdowało się na koncie organizatora przetargu.**
- ***Uwaga! Osoby, które wpłacą wadium po terminie wskazanym w ogłoszeniu nie zostaną dopuszczone do uczestnictwa w przetargu.***

W przypadku nie przystąpienia przez osoby wygrywające przetarg do notarialnej umowy zbycia nieruchomości w terminie ustalonym przez zbywającego, Prezydent Miasta Będzina może odstąpić od zawarcia umowy notarialnej, a wpłacone wadium nie będzie podlegać zwrotowi.

Wszelkich informacji dotyczących przetargu udziela Wydział Gospodarki Nieruchomościami w Urzędzie Miejskim w Będzinie, telefon 32 267 91 50.

Prezydent Miasta Będzina zastrzega sobie możliwość odwołania przetargu.

Katowice/34453899

Katowice/34454110

1 KAL

eprasa.pl 9aa211f0dd

Śląskie firmy
ruszają po zagranicznych klientów

Tokio, Las Vegas, Marrakesz? Dla małej lub średniej firmy wejście na zagraniczny rynek to prawdziwe wyzwanie. Pojawiają się typowe pytania. Ile to będzie kosztować? Jakie jest ryzyko? Jak dotrzeć do właściwych ludzi na miejscu? Jeden z flagowych projektów Funduszu Górnośląskiego – InterGlobal – pomaga śląskim przedsiębiorcom pokonać te bariery i dotrzeć do klientów za granicą. Budżet projektu to 108 milionów złotych, ale dla przedsiębiorcy jeszcze cenniejszy może być dostęp do doradztwa, misji gospodarczych i kontaktów na rynkach Ameryki, Azji, Afryki i Europy.

Śląsk ma tradycje przedsiębiorczości, produkcji i fachowości, co zawsze zwracało uwagę zagranicy. Czasem jednak, żeby dotrzeć do zagranicznych klientów i znaleźć właściwy rynek, trzeba wykonać pierwszy ruch, przygotowując się do rozmów handlowych. Dla dużej firmy oznacza to pracę własnego działu eksportu, prawników i przedstawicieli na zagranicznych rynkach. Dla małego lub średniego przedsiębiorstwa stworzenie takiego zaplecza może być zbyt kosztowne. Właśnie tutaj firmy otrzymują wsparcie w ramach InterGlobal – projektu Funduszu Górnośląskiego S.A. realizowanego wspólnie z Urzędem Marszałkowskim Województwa Śląskiego.

Eksport? Najważniejsze pytanie brzmi: jak i kiedy zacząć?

Internacjonalizacja może brzmieć jak strategia zarezerwowana dla największych korporacji. Z perspektywy przedsiębiorcy sprowadza się jednak do znacznie bardziej konkretnych pytań: gdzie znajdę klientów zainteresowanych moim produktem? Od którego rynku zacząć? Jakich certyfikatów potrzebuję? Ile będzie mnie kosztowało wejście na nowy rynek? Z kim powinienem tam rozmawiać?

Celem projektu InterGlobal jest pomoc śląskim MŚP w znalezieniu odpowiedzi na te pytania i przygotowaniu się do ekspansji zagranicznej. Budżet projektu, dofinansowanego ze środków Unii Europejskiej, wynosi ponad ponad 108 mln zł i jest przeznaczony nie tylko na finansowe wsparcie przedsiębiorców, lecz także na cały ekosystem obejmujący m.in. bony eksportowe, doradztwo prawne i rynkowe w ramach Akademii Internacjonalizacji, zaplecze infrastrukturalne w postaci zagranicznych biur (m.in. w Zjednoczonych Emiratach Arabskich czy na Ukrainie), zagraniczne misje gospodarcze oraz możliwość poznania partnerów ułatwiających wejście na wybrane rynki. Dzięki temu przedsiębiorca nie musi zaczynać ekspansji zagranicznej od zera.

Biznes bez granic – kontakty, które procentują

Jednym z najbardziej widocznych elementów InterGlobal są zagraniczne misje gospodarcze. Wyjazd nie jest celem samym w sobie. Ma stworzyć przedsiębiorcom warunki do bezpośredniego poznania rynku i rozmów z potencjalnymi partnerami. Uczestnicy mogą otrzymać wsparcie obejmujące m.in. organizację przelotów, tłumaczeń, spotkań B2B i wizyt studyjnych, nawiązywanie kontaktów z lokalnymi instytucjami i przedsiębiorcami, a także udział w targach branżowych.

– *InterGlobal od początku ma jedną misję: pomóc śląskim firmom rozwinąć skrzydła na rynkach zagranicznych* – podsumowuje Mateusz Rykała, prezes zarządu Funduszu Górnośląskiego. *Od zdobycia praktycznej wiedzy eksportowej, przez indywidualne doradztwo, aż po realne spotkania z partnerami z całego świata. Dajemy narzędzia. Przedsiębiorcy sami najlepiej wiedzą, jak z nich skorzystać.*

O tym, jak ważne w biznesie są bezpośrednie kontakty, mówi również CEO Yoshi Innovation S.A. Marcin Sprawka: – *Biznes tworzą ludzie, dlatego możliwość bezpośrednich spotkań z przedstawicielami branży jest najbardziej wartościowa. Rozmowy są konkretne i realnie prowadzą do współpracy.*

Od Maroka po Japonię

Dotychczasowe misje pokazują, że śląskie firmy mogą szukać możliwości rozwoju zarówno na najbardziej konkurencyjnych rynkach świata, jak i w krajach otwierających nowe perspektywy dla europejskiego biznesu.

Wybór kierunku każdej misji poprzedza analiza potencjału rynku oraz zapotrzebowania na produkty i usługi przedsiębiorców z regionu. Ważnym elementem wyjazdów jest udział w międzynarodowych targach, wystawach i innych wydarzeniach branżowych. Zawsze łączymy go jednak z konkretnymi działaniami biznesowymi – rozmowami B2B, networkingiem, spotkaniami z potencjalnymi partnerami oraz poznawaniem lokalnego otoczenia gospodarczego.

W Las Vegas przedsiębiorcy uczestniczyli w targach CES, należących do największych i najważniejszych wydarzeń technologicznych na świecie. W Osace odwiedzili międzynarodową wystawę Expo 2025, która zgromadziła przedstawicieli państw, organizacji i biznesu z całego świata. Z kolei w Stambule uczestnicy misji wzięli udział w targach branży budowlanej, łącząc obecność na wydarzeniu z bezpośrednimi spotkaniami biznesowymi.

W Maroku – w Marrakeszu, Casablance i Rabacie – śląskie firmy poznawały możliwości wejścia na rynki Afryki Północnej, natomiast we Francji, Rumunii i Portugalii rozwijały kontakty biznesowe i szukały nowych nisz na rynku europejskim.

Fundusze Europejskie dla Śląskiego | Rzeczpospolita Polska | Dofinansowane przez Unię Europejską | Województwo Śląskie

2KA

eprasa.pl 9aa211f0dd

To właśnie różnorodność jest jednym z ważnych założeń projektu. Dajemy przedsiębiorcom z różnych branż możliwość udziału w wydarzeniach dopasowanych do profilu ich działalności. Targi i wystawy traktujemy jako punkt wyjścia do dalszych rozmów, a nie cel sam w sobie. Najważniejsze są kontakty, rozmowy B2B i możliwości, które mogą przełożyć się na realną współpracę oraz rozwój śląskich firm na zagranicznych rynkach.

Misja się kończy, rozmowy trwają

Kilka dni za granicą nie gwarantuje podpisania kontraktu. W eksporcie pierwsze spotkanie jest często dopiero początkiem wielomiesięcznych rozmów. Dlatego wsparcie Funduszu Górnośląskiego nie kończy się wraz z powrotem na Śląsk. Uczestnicy mogą korzystać z pomocy Centrum Internacjonalizacji, zagranicznych doradców oraz Śląskiego Klubu Eksportera, aby rozwijać kontakty rozpoczęte podczas misji. To właśnie ciągłość wsparcia może być szczególnie istotna dla MŚP.

O znaczeniu takich kontaktów mówi w podkaście „Fund Story" Adam Grewenda, Digital Twin Growth Lead w Woolpert: – *Fundusz realnie buduje relacje i zapewnia dostęp do naprawdę odpowiednich firm. Za tym wsparciem stoją konkretne efekty, czego przykładem jesteśmy my i nasza obecność na Bliskim Wschodzie.*

Trzeba pamiętać, że ani sam udział w projekcie, ani wyjazd na misję gospodarczą nie zastąpią dobrego produktu, przygotowania przedsiębiorstwa i konsekwentnej pracy nad sprzedażą. Nie gwarantują również zagranicznego kontraktu. Zapewniają jednak możliwości.

Z projektu mogą korzystać zarówno firmy, które dopiero rozważają rozpoczęcie eksportu, jak i te, które mają już zagranicznych klientów i szukają kolejnych rynków. Dla jednych pierwszym krokiem będzie zdobycie wiedzy i przygotowanie firmy. Dla innych – bon eksportowy, czyli dofinansowanie udziału w zagranicznych i krajowych wydarzeniach wystawienniczych o charakterze międzynarodowym, specjalistyczne doradztwo albo udział w misji gospodarczej.

Projekt „InterGlobal – internacjonalizacja przedsiębiorstw sektora MŚP z województwa śląskiego", współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027.

eprasa.pl 9aa211f0dd

Rybnik

PREZYDENT MIASTA RYBNIKA

Działając na podstawie artykułu 38 ustęp 1 i 2, ustawy
z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami
(tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2026 r., pozycja 399 ze zmianami)

ogłasza
pierwszy, publiczny przetarg ustny, nieograniczony
na sprzedaż gminnego lokalu mieszkalnego
położonego w Rybniku przy ul. Pawła Cierpioła 2b/10.

1. Lokal mieszkalny o powierzchni użytkowej 38,00 m² wraz z pomieszczeniem przynależnym numer 10 o powierzchni użytkowej 6,70 m² i udziałem w gruncie wynoszącym 28/1000 części w prawie własności działki numer 2153/132 o łącznej powierzchni 0,0916 ha, obręb Rybnik, karta mapy 7, uregulowany w księdze wieczystej numer GL1Y/00120160/8.
   Cena wywoławcza: 190 000,00 zł
   Wysokość wadium: 19 000,00 zł

2. Przetarg odbędzie się **28.10.2026 r.** o **godzinie 10:00** w Zakładzie Gospodarki Mieszkaniowej w Rybniku, ul. Tadeusza Kościuszki 17, parter, sala narad numer 4.

3. Wadium należy wpłacić na konto bankowe: 74 1020 2528 0000 0302 0434 3695 z zastrzeżeniem, iż wpłata winna być uznana na rachunku gminy najpóźniej **dnia 20.10.2026 r.**

4. Treść pełnego ogłoszenia o przetargu została wywieszona w siedzibie Urzędu Miasta i opublikowana na stronie internetowej www.rybnik.eu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej https://bip.um.rybnik.eu.

5. Szczegółowych informacji na temat przedmiotu i warunków sprzedaży udziela Dział Mieszkaniowy Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Rybniku, ul. Tadeusza Kościuszki 17, pokój 19, tel.: 32 34 10 124, dm@zgm.rybnik.pl.

RYBNIK.EU

Katowice/34453553

Rybnik

PREZYDENT MIASTA RYBNIKA

PREZYDENT MIASTA RYBNIKA
Działając na podstawie artykułu 38 ustęp 1 i 2, ustawy
z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami
(tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2026 r., pozycja 399 ze zmianami)

ogłasza
pierwszy, publiczny przetarg ustny, nieograniczony
na sprzedaż gminnego lokalu mieszkalnego
położonego w Rybniku przy ul. Józefa Lompy 7b/3.

1. Lokal mieszkalny o powierzchni użytkowej 48,04 m² wraz z pomieszczeniem przynależnym numer 3 o powierzchni użytkowej 14,12 m² i udziałem w gruncie wynoszącym 64/1000 części w prawie własności działki numer 3260 o łącznej powierzchni 0,1243 ha, obręb Boguszowice, uregulowany w księdze wieczystej numer GL1Y/00122871/9.
   Cena wywoławcza: 185 000,00 zł
   Wysokość wadium: 18 500,00 zł

2. Przetarg odbędzie się **28.10.2026 r.** o **godzinie 09:30** w Zakładzie Gospodarki Mieszkaniowej w Rybniku, ul. Tadeusza Kościuszki 17, parter, sala narad numer 4.

3. Wadium należy wpłacić na konto bankowe: 74 1020 2528 0000 0302 0434 3695 z zastrzeżeniem, iż wpłata winna być uznana na rachunku gminy najpóźniej **dnia 20.10.2026 r.**

4. Treść pełnego ogłoszenia o przetargu została wywieszona w siedzibie Urzędu Miasta i opublikowana na stronie internetowej www.rybnik.eu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej https://bip.um.rybnik.eu.

5. Szczegółowych informacji na temat przedmiotu i warunków sprzedaży udziela Dział Mieszkaniowy Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Rybniku, ul. Tadeusza Kościuszki 17, pokój 19, tel.: 32 34 10 124, dm@zgm.rybnik.pl.

RYBNIK.EU

Katowice/34453552

Rybnik

PREZYDENT MIASTA RYBNIKA

Działając na podstawie artykułu 38 ustęp 1 i 2, ustawy
z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami
(tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2026 r., pozycja 399 ze zmianami)

ogłasza
pierwszy, publiczny przetarg ustny, nieograniczony
na sprzedaż gminnego lokalu mieszkalnego
położonego w Rybniku przy ul. Śląskiej 25a/8.

1. Lokal mieszkalny o powierzchni użytkowej 49,54 m² wraz z pomieszczeniem przynależnym numer 8 o powierzchni użytkowej 2,55 m² i udziałem w gruncie wynoszącym 47/1000 części w prawie własności działki numer 2061/97, 2069/98, 2054/99 o łącznej powierzchni 0,1607 ha, obręb Chwałowice, karta mapy 1, uregulowany w księdze wieczystej numer GL1Y/00159106/4.
   Cena wywoławcza: 215 000,00 zł
   Wysokość wadium: 21 500,00 zł

2. Przetarg odbędzie się **04.11.2026 r.** o **godzinie 09:30** w Zakładzie Gospodarki Mieszkaniowej w Rybniku, ul. Tadeusza Kościuszki 17, parter, sala narad numer 4.

3. Wadium należy wpłacić na konto bankowe: 74 1020 2528 0000 0302 0434 3695 z zastrzeżeniem, iż wpłata winna być uznana na rachunku gminy najpóźniej **dnia 27.10.2026 r.**

4. Treść pełnego ogłoszenia o przetargu została wywieszona w siedzibie Urzędu Miasta i opublikowana na stronie internetowej www.rybnik.eu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej https://bip.um.rybnik.eu.

5. Szczegółowych informacji na temat przedmiotu i warunków sprzedaży udziela Dział Mieszkaniowy Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Rybniku, ul. Tadeusza Kościuszki 17, pokój 19, tel.: 32 34 10 124, dm@zgm.rybnik.pl.

RYBNIK.EU

Katowice/34453560

Rybnik

PREZYDENT MIASTA RYBNIKA

Działając na podstawie artykułu 38 ustęp 1 i 2, ustawy
z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami
(tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2026 r., pozycja 399 ze zmianami)

ogłasza
pierwszy, publiczny przetarg ustny, nieograniczony
na sprzedaż gminnego lokalu mieszkalnego
położonego w Rybniku przy ul. Poligonowa 15c/5.

1. Lokal mieszkalny o powierzchni użytkowej 35,18 m² wraz z pomieszczeniem przynależnym numer 5 o powierzchni użytkowej 4,47 m² i udziałem w gruncie wynoszącym 46/10000 części w prawie własności działki numer 722, 1166, 1167, 1168, 652, 1169, 1170, 720 o łącznej powierzchni 1,1423 ha, obręb Kłokocin, uregulowany w księdze wieczystej numer GL1Y/00119516/9.
   Cena wywoławcza: 165 000,00 zł
   Wysokość wadium: 16 500,00 zł

2. Przetarg odbędzie się **28.10.2026 r.** o **godzinie 10:30** w Zakładzie Gospodarki Mieszkaniowej w Rybniku, ul. Tadeusza Kościuszki 17, parter, sala narad numer 4.

3. Wadium należy wpłacić na konto bankowe: 74 1020 2528 0000 0302 0434 3695 z zastrzeżeniem, iż wpłata winna być uznana na rachunku gminy najpóźniej **dnia 20.10.2026 r.**

4. Treść pełnego ogłoszenia o przetargu została wywieszona w siedzibie Urzędu Miasta i opublikowana na stronie internetowej www.rybnik.eu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej https://bip.um.rybnik.eu.

5. Szczegółowych informacji na temat przedmiotu i warunków sprzedaży udziela Dział Mieszkaniowy Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Rybniku, ul. Tadeusza Kościuszki 17, pokój 19, tel.: 32 34 10 124, dm@zgm.rybnik.pl.

RYBNIK.EU

Katowice/34453554

GAZETA wyborcza
DLA FIRM, URZĘDÓW I INSTYTUCJI

Przetargi,
licytacje,
zamówienia
publiczne

Ogłoszenia
sądowe
i rekrutacyjne

Nekrologi,
kondolencje,
wspomnienia

KONTAKT:

kontakt_komunikaty@wyborcza.pl,
tel. 507 094 232
nekrologi@wyborcza.pl,
tel. 22 555 55 55

Komunikaty.pl
nekrologi.wyborcza.pl

KAL 1

eprasa.pl 9aa211f0dd

Rybnik

PREZYDENT MIASTA RYBNIKA

Działając na podstawie artykułu 38 ustęp 1 i 2, ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2026 r., pozycja 399 ze zmianami)

ogłasza
pierwszy publiczny ustny nieograniczony przetarg
na sprzedaż gminnego lokalu mieszkalnego
położonego w Rybniku przy ul. Borki 37b/15.

1. Lokal mieszkalny o powierzchni użytkowej 23,50 m² wraz z pomieszczeniem przynależnym numer 15 o powierzchni użytkowej 6,00 m² i udziałem w gruncie wynoszącym 85/10000 części w prawie własności działki numer 3687/184 o łącznej powierzchni 0,5722 ha, obręb Orzepowice, karta mapy 2, objętych księgą wieczystą numer GL1Y/00139110/9.
   Cena wywoławcza: 110 000,00 zł
   Wysokość wadium: 11 000,00 zł
2. Przetarg odbędzie się **28.10.2026 r.** o **godzinie 9:00** w Zakładzie Gospodarki Mieszkaniowej w Rybniku, ul. Tadeusza Kościuszki 17, parter, sala narad numer 4.
3. Wadium należy wpłacić na konto bankowe: 74 1020 2528 0000 0302 0434 3695 z zastrzeżeniem, iż wpłata winna być uznana na rachunku gminy najpóźniej **dnia 20.10.2026 r.**
4. Treść pełnego ogłoszenia o przetargu została wywieszona w siedzibie Urzędu Miasta i opublikowana na stronie internetowej www.rybnik.eu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej https://bip.um.rybnik.eu.
5. Szczegółowych informacji na temat przedmiotu i warunków sprzedaży udziela Dział Mieszkaniowy Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Rybniku, ul. Tadeusza Kościuszki 17, pokój 19, tel.: 32 34 10 124, dm@zgm.rybnik.pl.

RYBNIK.EU

Katowice/34453549

Rybnik

PREZYDENT MIASTA RYBNIKA

Działając na podstawie artykułu 38 ustęp 1 i 2, ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2026 r., pozycja 399 ze zmianami)

ogłasza
pierwszy, publiczny przetarg ustny, nieograniczony
na sprzedaż gminnego lokalu mieszkalnego
położonego w Rybniku przy ul. Śląska 27d/10.

1. Lokal mieszkalny o powierzchni użytkowej 34,65 m² wraz z pomieszczeniem przynależnym numer 10 o powierzchni użytkowej 4,59 m² i udziałem w gruncie wynoszącym 21/1000 części w prawie własności działki numer 2062/97, 2071/98, 2049/100, 2056/99, 2081/94 o łącznej powierzchni 0,4085 ha, obręb Chwałowice, karta mapy 1, uregulowany w księdze wieczystej numer GL1Y/00157439/3.
   Cena wywoławcza: 135 000,00 zł
   Wysokość wadium: 13 500,00 zł
2. Przetarg odbędzie się **04.11.2026 r.** o **godzinie 10:30** w Zakładzie Gospodarki Mieszkaniowej w Rybniku, ul. Tadeusza Kościuszki 17, parter, sala narad numer 4.
3. Wadium należy wpłacić na konto bankowe: 74 1020 2528 0000 0302 0434 3695 z zastrzeżeniem, iż wpłata winna być uznana na rachunku gminy najpóźniej **dnia 27.10.2026 r.**
4. Treść pełnego ogłoszenia o przetargu została wywieszona w siedzibie Urzędu Miasta i opublikowana na stronie internetowej www.rybnik.eu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej https://bip.um.rybnik.eu.
5. Szczegółowych informacji na temat przedmiotu i warunków sprzedaży udziela Dział Mieszkaniowy Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Rybniku, ul. Tadeusza Kościuszki 17, pokój 19, tel.: 32 34 10 124, dm@zgm.rybnik.pl.

RYBNIK.EU

Katowice/34453546

Rybnik

PREZYDENT MIASTA RYBNIKA

Działając na podstawie artykułu 38 ustęp 1 i 2, ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2026 r., pozycja 399 ze zmianami)

ogłasza
pierwszy, publiczny przetarg ustny, nieograniczony
na sprzedaż gminnego lokalu mieszkalnego
położonego w Rybniku przy ul. Gen. Andersa 26b/2.

1. Lokal mieszkalny o powierzchni użytkowej 36,62 m² wraz z pomieszczeniem przynależnym numer 2 o powierzchni użytkowej 6,16 m² i udziałem w gruncie wynoszącym 43/1000 części w prawie własności działki numer 2809/57, o łącznej powierzchni 0,0892 ha, obręb Niedobczyce, karta mapy 5, uregulowany w księdze wieczystej numer GL1Y/00130033/2.
   Cena wywoławcza: 130 000,00 zł
   Wysokość wadium: 13 000,00 zł
2. Przetarg odbędzie się **04.11.2026 r.** o **godzinie 9:00** w Zakładzie Gospodarki Mieszkaniowej w Rybniku, ul. Tadeusza Kościuszki 17, parter, sala narad numer 4.
3. Wadium należy wpłacić na konto bankowe: 74 1020 2528 0000 0302 0434 3695 z zastrzeżeniem, iż wpłata winna być uznana na rachunku gminy najpóźniej **dnia 27.10.2026 r.**
4. Treść pełnego ogłoszenia o przetargu została wywieszona w siedzibie Urzędu Miasta i opublikowana na stronie internetowej www.rybnik.eu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej https://bip.um.rybnik.eu.
5. Szczegółowych informacji na temat przedmiotu i warunków sprzedaży udziela Dział Mieszkaniowy Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Rybniku, ul. Tadeusza Kościuszki 17, pokój 19, tel.: 32 34 10 124, dm@zgm.rybnik.pl.

RYBNIK.EU

Katowice/34453551

Rybnik

PREZYDENT MIASTA RYBNIKA

Działając na podstawie artykułu 38 ustęp 1 i 2, ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2026 r., pozycja 399 ze zmianami)

ogłasza
pierwszy, publiczny przetarg ustny, nieograniczony
na sprzedaż gminnego lokalu mieszkalnego
położonego w Rybniku przy ul. Śląska 25b/11.

1. Lokal mieszkalny o powierzchni użytkowej 30,56 m² wraz z pomieszczeniem przynależnym numer 11 o powierzchni użytkowej 3,02 m² i udziałem w gruncie wynoszącym 30/1000 części w prawie własności działki numer 2069/98, 2061/97, 2054/99 o łącznej powierzchni 0,1607 ha, obręb Chwałowice, karta mapy 1, uregulowany w księdze wieczystej numer GL1Y/00159106/4.
   Cena wywoławcza: 130 000,00 zł
   Wysokość wadium: 13 000,00 zł
2. Przetarg odbędzie się **04.11.2026 r.** o **godzinie 10:00** w Zakładzie Gospodarki Mieszkaniowej w Rybniku, ul. Tadeusza Kościuszki 17, parter, sala narad numer 4.
3. Wadium należy wpłacić na konto bankowe: 74 1020 2528 0000 0302 0434 3695 z zastrzeżeniem, iż wpłata winna być uznana na rachunku gminy najpóźniej **dnia 27.10.2026 r.**
4. Treść pełnego ogłoszenia o przetargu została wywieszona w siedzibie Urzędu Miasta i opublikowana na stronie internetowej www.rybnik.eu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej https://bip.um.rybnik.eu.
5. Szczegółowych informacji na temat przedmiotu i warunków sprzedaży udziela Dział Mieszkaniowy Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Rybniku, ul. Tadeusza Kościuszki 17, pokój 19, tel.: 32 34 10 124, dm@zgm.rybnik.pl.

RYBNIK.EU

Katowice/34453543

1 KAL

eprasa.pl 9aa211f0dd

Redaktor prowadzący **Michał Hyra**

Susza hydrologiczna

Zadbać o zasoby wody z WFOŚiGW

WFOŚiGW w Katowicach ma pieniądze dla mieszkańców, przedsiębiorstw i samorządów na projekty związane z zasobami wody. To ważne, bo w naszym województwie trwa susza.

Michał Hyra

• **Jezioro Żywieckie wysycha na skutek zmian klimatycznych – rzeki nie zasilają już tego zbiornika** FOT. GRZEGORZ CELEJEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Od wiosny w Polsce występują problemy z wodą. Ostatnie miesiące były w Polsce niezwykle suche. Eksperci zaliczają marzec do miesięcy skrajnie suchych.

Jak wyliczyło IMGW, uśredniona suma opadu atmosferycznego wyniosła w Polsce jedynie 10,8 mm i była o 27 mm niższa od normy dla tego miesiąca określonej na podstawie pomiarów w latach 1991-2020. W kwietniu w sporej części kraju spadło zaledwie 10 mm wody przy normie mieszczącej się w przedziale 30-60 mm. Obecnie w większej połowie kraju mamy do czynienia z suszą hydrologiczną.

NISKI POZIOM WODY W RZEKACH I JEZIORACH

Susza rozwija się w kilku fazach: meteorologicznej, rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej. Najpierw przez tygodnie lub miesiące nie pada deszcz lub opady są niewielkie. Pojawia się susza glebowa, którą obserwują głównie rolnicy. Gleba traci wtedy wilgotność, rośliny nie mają dostępu do wody i w konsekwencji spada wydajność upraw.

Potem pojawia się susza hydrologiczna, czyli obniżenie poziomu wód w rzekach i jeziorach. Na końcu rozwija się susza hydrogeologiczna, która objawia się np. brakiem wody w studniach.

– Obecnie trwa susza hydrologiczna spowodowana brakiem opadów i parowaniem, wynikającym z wysokiej temperatury i obniżaniem się poziomu wód. Taki aspekt niestety występuje w województwie śląskim – zaznacza Krystian Smuda, kierownik Zespołu Gospodarki Wodnej i Ochrony Powierzchni Ziemi w WFOŚiGW w Katowicach.

Wiele gmin w kraju boryka się z niedoborami wody, w efekcie dostęp jest ograniczony. Latem samorządy apelowały, aby nie podlewać ogródków i nie napełniać basenów. Mieszkańcy nie zawsze się do tego dostosowywali. Dziś w wielu gminach sytuacja jest bardzo trudna, a zdarza się, że woda płynie tylko przez kilka godzin w ciągu dnia.

WFOŚIGW MA PIENIĄDZE

Obecna sytuacja pokazuje, że o wodę trzeba dbać. Z pomocą przychodzi WFOŚiGW w Katowicach, który realizuje projekt Mikroretencja. Zadanie jest finansowane z funduszy europejskich. WFOŚiGW w Katowicach jest największym beneficjentem programu w Polsce.

Program jest skierowany do właścicieli domów, którzy mogą sobie na posesji zorganizować system pozwalający na łagodzenie skutków suszy i przeciwdziałanie podtopieniom, bo temu również służy mikroretencja.

Dofinansowanie może pokryć do 90 proc. kosztów kwalifikowanych, ale nie więcej niż 8 tys. zł. Chcąc otrzymać pieniądze, trzeba spełniać minimalne wymagania. Przede wszystkim wartość kosztów kwalifikowanych musi wynieść co najmniej 2 tys. zł, zaś pojemność zbiorników to minimum 2 m sześc., powierzchnia retencjonowania wody nie może być mniejsza niż 50 m kw.

Program jest prawdziwym hitem. Nabór ruszył pod koniec czerwca, w niespełna trzy miesiące wpłynęło ponad 1,7 tys. wniosków o płatność o łącznej wartości ponad 12,1 mln zł.

– Najistotniejszym elementem są grantobiorcy, którzy stworzą efekt ekologiczny w postaci zbierania deszczówki i jej wykorzystania. Kilka tysięcy domostw korzysta już z tego finansowania. Widać, że jest wielkie zapotrzebowanie – podkreśla Krystian Smuda.

WFOŚiGW w Katowicach ma też inne wodne programy. Jednym z nich jest „Bezpieczeństwo dostaw wody".

– To bardzo istotny program, który wprowadziliśmy z początkiem roku. Skupia się on na aspektach związanych z jakością wody. Mogą korzystać gminy, przedsiębiorstwa wodociągowe, czyli te podmioty, które zajmują się tymi aspektami bezpośrednio. W przypadku, gdy jest niewłaściwa jakość wody, gdy wymieniamy sieć wodociągową albo gdy nie ma bezpośredniego dostępu do wody na danym obszarze, to można korzystać z dofinansowania – wylicza Krystian Smuda.

Obecna sytuacja pokazuje, że o wodę trzeba dbać. Z pomocą przychodzi WFOŚiGW w Katowicach, który realizuje projekt Mikroretencja

Z programu mogą być finansowane budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury niezbędnej do poboru, wykorzystania, uzdatniania, magazynowania, dystrybucji i monitoringu wody, mające na celu zagwarantowanie mieszkańcom województwa śląskiego dostępu do wody pitnej w odpowiedniej ilości i jakości. Beneficjenci mogą otrzymać zarówno dofinansowanie, jak i pożyczkę z funduszu na realizację zadania.

– Oprócz jakości ważna jest kwestia ogólnej adaptacji do zmian klimatu, czyli taki program jak „Błękitno-zielona infrastrukruta", ale jest on skierowany do podmiotów innych niż osoby fizyczne. O dofinansowanie może wystąpić gmina albo przedsiębiorstwo, warto o tym pamiętać – podkreśla Krystian Smuga.

W tym wypadku można uzyskać środki na systemy zrównoważonego gospodarowania wodami opadowymi, instalacje do zbierania i wykorzystania wód deszczowych i roztopowych, błękitno-zieloną infrastrukturę w tym: zielone dachy, zielone przystanki, ogrody deszczowe, ogrody wertykalne, żyjące ściany, zbiorniki retencyjne naziemne i podziemne, adaptacja istniejących zbiorników, rowy bioretencyjne, likwidacja nawierzchni nieprzepuszczalnych.

W programie można otrzymać nawet 500 tys. zł dotacji, co ważne jej wysokość to maksymalnie 80 proc. kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia. Do tego WFOŚiGW udziela pożyczek, których wartość pozwala w całości pokryć koszty planowanej inwestycji. ●

Kolumnę dofinansowano ze środków

Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Za treści zawarte w publikacji dofinansowanej ze środków WFOŚiGW w Katowicach odpowiedzialność ponosi Redakcja

1KA

eprasa.pl 9aa211f0dd

wyborcza
KRAKÓW
TYGODNIK

Piątek, 25 września 2026 | Redaktorka prowadząca **Magdalena Mach**

krakow.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: krakow@wyborcza.pl

Wyborczy test „Wyborczej”

Sprawdź, z kim masz po drodze

O prezydenturę Krakowa walczy siedmioro kandydatów. Jakie mają poglądy? Jak chcą rządzić miastem? Zadaliśmy im 10 pytań o miasto, odpowiedziało sześcioro. Oto ich pomysły na rozwiązanie problemów i rozwój Krakowa.

Anna Kolet, Magdalena Kursa

Jak zamierzają zmniejszyć dług miasta, czy chcą regulować najem krótkoterminowy i czy popierają transkrypcje zagranicznych aktów małżeństw jednopłciowych? To tylko przykładowe pytania, które zadaliśmy kandydatkom i kandydatom, którzy walczą o prezydenturę Krakowa w wyborach, które odbędą się już w niedzielę, 27 września.

Każdej i każdemu z nich wysłaliśmy 10 takich samych pytań i daliśmy tydzień na przygotowanie odpowiedzi. Nie zrobił tego tylko Łukasz Gibała.

W środę 23 września Jan Hoffman, lider krakowskiego referendum, wycofał się ze swojej kandydatury. Swoje poparcie przekazał Łukaszowi Gibale, który sfinansował referendum kwotą ok. 2 mln zł.

Publikujemy pięć spośród zadanych kandydatom pytań i ich odpowiedzi. Wszystkie znajdziecie na Krakow.wyborcza.pl.

1. Czy popiera pan(i) transkrypcje zagranicznych aktów małżeństw jednopłciowych?

• **Michał Drewnicki (Prawo i Sprawiedliwość):** Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodne z Konstytucją przepisy rozporządzenia o wzorach dokumentów w zakresie dotyczącym takich małżeństw. Nie chcę, by urząd łamał prawo w tej sprawie, dlatego pod moim kierownictwem nie będzie realizowana transkrypcja. Nie zamierzam natomiast zaglądać ludziom do mieszkań ani układać im życia prywatnego. Każdemu mieszkańcowi należy się szacunek i rzetelna obsługa.

• **Łukasz Gibała (Kraków dla Mieszkańców):** Bez odpowiedzi.

• **Daria Gosek-Popiołek (Nowa Lewica):** Tak, popieram transkrypcję aktów małżeństw jednopłciowych. Urzędy powinny respektować obowiązujące przepisy i zapewniać parom jednopłciowym sprawną ścieżkę administracyjną. Jako prezydentka będę dbać o to, aby wszyscy mieszkańcy byli traktowani z szacunkiem.

• **W niedzielę 27 września Kraków wybierze nowego prezydenta w przedterminowych wyborach** FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

• **Michał Klimek (Konfederacja Korony Polskiej):** Nie popieram, a jestem im stanowczo przeciw jako aktom bezprawnym, niezgodnym z naszą konstytucją, a przede wszystkim prawem naturalnym. Związek kobiety i mężczyzny to jest małżeństwo, związek zgodny z naturą, ekologiczny i płodny. Kiedy zostanę Prezydentem Miasta Krakowa, na wszystkich podległych Prezydentowi budynkach urzędów miejskich będą widoczne flagi: krakowska, polska i małopolska, a Urząd Miasta Krakowa i Prezydent nie będzie promował w jakikolwiek sposób dewiacji seksualnych i deprawacji dzieci i młodzieży.

• **Aleksandra Owca (Razem):** Tak, popieram transkrypcję zagranicznych aktów małżeństw jednopłciowych. Wielokrotnie zwracałam się w tej sprawie z interpelacją do prezydenta miasta. Uważam, że to kwestia równego traktowania mieszkanek i mieszkańców Krakowa. Jednocześnie transkrypcja aktów małżeństw nie może zastąpić rozwiązań systemowych: Polsce potrzebna jest równość małżeńska.

• **Monika Piątkowska (Koalicja Obywatelska):** Tak – to dziś nie jest kwestia światopoglądu prezydenta, lecz obowiązku prawnego: po orzeczeniach TSUE i NSA oraz nowych wzorach dokumentów stanu cywilnego od 23 sierpnia 2026 r. Urząd Stanu Cywilnego ma dokonywać transkrypcji małżeństw legalnie zawartych za granicą. Jako prezydentka zadbam, by krakowski USC robił to sprawnie, bez zbędnej zwłoki i z szacunkiem dla wszystkich mieszkańców. Kraków ma być miastem, w którym prawo stosuje się równo wobec każdego, a urząd służy ludziom, a nie wojnom ideologicznym.

• **Sławomir Pietrzyk (Socjaldemokracja):** Tak, popieram, zgodnie z prawem Unii Europejskiej. Jeśli jesteśmy w UE, to powinniśmy szanować rozwiązania prawne tam obowiązujące. Ponadto jestem człowiekiem tolerancyjnym i rozumiem ludzi, którzy przeżywają swoje uczucia inaczej niż ja. Takie rozwiązanie pozwoli bliskim sobie ludziom na możliwość decydowania w sprawach medycznych, dziedziczenia czy wspólnym opodatkowaniu. Trzeba szanować to, że ktoś może inaczej przeżywać miłość, czyli najpiękniejsze uczucie w życiu.

2. Czy jest pan(i) zwolennikiem utworzenia stref wolnych od najmu krótkoterminowego, jakie byłyby to strefy?

• **Michał Drewnicki:** Czekam na ostateczną decyzję parlamentu i określenie uprawnień samorządów. Moim priorytetem jest ochrona mieszkańców przed uciążliwościami najmu krótkoterminowego oraz zachowanie mieszkaniowej funkcji centrum. Konkretne rozwiązania muszą wynikać z przyjętej ustawy.

• **Łukasz Gibała:** Bez odpowiedzi.

• **Daria Gosek-Popiołek:** Konsekwentnie opowiadam się za regulacją najmu krótkoterminowego. Popieram rozwiązanie, w którym wspólnoty i spółdzielnie mogą decydować o takiej działalności na swoim terenie. Co więcej, uważam, że należy ograniczyć budowę hoteli w centrum Krakowa.

• **Michał Klimek:** Jestem gorącym zwolennikiem poszanowania własności prywatnej i wolności gospodarczej oraz przepisów prawa, dlatego jakiekolwiek uciążliwości związane z najmem krótkoterminowym polegające na zakłócaniu ciszy nocnej lub miru domowego należy rozwiązywać bezwzględnie i natychmiast interwencją służb mundurowych kończącą się dotkliwym mandatem płatnym natychmiast.

• **Aleksandra Owca:** Najem krótkoterminowy trzeba ucywilizować, jeśli Kraków ma być miastem do życia. Mieszkanie obok nie może z dnia na dzień zamienić się w hotel, a sąsiedzi w darmową recepcję i ochronę całonocnej imprezy. Miasto powinno mieć uprawnienia, żeby regulować, gdzie takie biznesy powstają, tak aby zabezpieczyć charakter dzielnic i rejonów. Może to być poprzez uprawnienia do wyłączenia w danym miejscu najmu krótkoterminowego (analogicznie do innych zapisów planowania przestrzennego) lub np. poprzez formę licencjonowania.

• **Monika Piątkowska:** Widzę potrzebę uregulowania najmu krótkoterminowego. Nie zakazem, lecz jasnymi zasadami, ustalanymi przez gminę na podstawie delegacji ustawowej; kształt stref powinien być wypracowany w porozumieniu z mieszkańcami. Tu też należy pamiętać, że tą kwestią zajmuje się obecnie Sejm. Projekt ustawy został przedstawiony przez rząd. Poczekajmy na ostateczny kształt rozwiązań wypracowanych przez Parlament. W mojej ocenie regulacje muszą równoważyć interesy mieszkańców i turystów.

• **Sławomir Pietrzyk:** Jak najbardziej. W ogóle uważam, że nie tylko powinno się tworzyć strefy wolne od najmu krótkoterminowego, ale w ogóle doprowadzić do prawnych rozwiązań gwarantujących wspólnocie mieszkaniowej i spółdzielniom mieszkaniowym prawo decydowania o tym, czy w ich zasobach jest możliwy najem krótkoterminowy. Kto chce urządzać sobie hotele w swojej nieruchomości, niech tworzy hostele. Domy mieszkalne służą do zamieszkania stałego lub najmu długoterminowego, a nie tworzenia uciążliwych sytuacji dla pozostałych mieszkańców.

eprasa.pl 9aa211f0dd

3. Czy jest pan(i) za budową metra w Krakowie? Z jakich środków?

• **Michał Drewnicki:** Tak. Zabiegałem o budowę metra jako radny i jako prezydent będę kontynuował przygotowania do tej inwestycji. Jej finansowanie powinno opierać się na środkach państwowych i europejskich, uzupełnionych wkładem Krakowa dostosowanym do możliwości miasta. Równolegle chcę rozwijać kolej miejską, która może znacznie wcześniej skrócić codzienne dojazdy.

• **Łukasz Gibała:** Bez odpowiedzi.

• **Daria Gosek-Popiołek:** Popieram kontynuację budowy metra z udziałem środków centralnych i unijnych. Jednak budowa metra nie może być wymówką do zaniechania innych inwestycji transportowych. Potrzebne inwestycje tramwajowe, takie jak połączenia na Kliny, Złocień oraz między Cichym Kącikiem a Azorami, należy zrealizować niezależnie od prac nad metrem.

• **Michał Klimek:** Nie popieram budowy metra w Krakowie w sytuacji rekordowego zadłużenia miasta wynoszącego już prawie 9 mld zł, co stanowi ponad 10 tysięcy zł na głowę każdego mieszkańca Krakowa. Nie tylko spowoduje to utopienie finansów Krakowa, ale ściągnie na nas kolejne regularne zadłużenie pogłębiające deficyt, ponieważ metro nie będzie dochodowe. To „Miś na miarę naszych możliwości", z którego urzędnicy i „zaprzyjaźnione" z nimi firmy będą malwersować dziesiątkami lat pieniądze mieszkańców Krakowa.

• **Aleksandra Owca:** Metro nie powstanie ze środków miejskich. Plany, raporty i decyzje administracyjne muszą być gotowe, żeby Kraków mógł rozpocząć inwestycję, gdy uzyska takie finansowanie unijne lub krajowe. W tym czasie metro nie może być wymówką, która blokuje inne potrzebne dziś inwestycje, jak chociażby nowe linie tramwajowe.

• **Monika Piątkowska:** Tak. Metro to inwestycja miastotwórcza, bez której Kraków nie rozwiąże problemu korków i dojazdów z całej metropolii. Nie da się go jednak zbudować z samego budżetu miasta, który już dziś jest mocno zadłużony. Finansowanie musi opierać się na trzech filarach: dotacji z budżetu państwa w ramach rządowego programu dla dużych miast, środkach unijnych z nowej perspektywy 2028–2034 oraz preferencyjnych kredytach EBI. Współpraca z rządem, a nie konflikt, to realna szansa, by przygotowanie do budowy metra wreszcie ruszyło.

• **Sławomir Pietrzyk:** Jak najbardziej metro powinno być budowane w Krakowie ze środków zewnętrznych, tj. Unii Europejskiej i budżetu państwa. Trzeba je budować głęboko i z jak najmniejszą uciążliwością dla mieszkańców. Metro to znakomite rozwiązanie komunikacyjne funkcjonujące w wielu miastach świata i nieprawdą jest zarzut jego przeciwników o tym, że jest nierentowne. Z tego, co mi wiadomo jest rentowne m.in. w Londynie, Tokio, Singapurze i Tajpej. Sądzę, że mogłoby też być rentowne w Krakowie. Ponadto metro spełniłoby rolę bezpiecznego schronienia dla mieszkańców w przypadku konfliktu militarnego.

4. Czy jest pan(i) zwolennikiem zmiany ceny biletów komunikacji miejskiej?

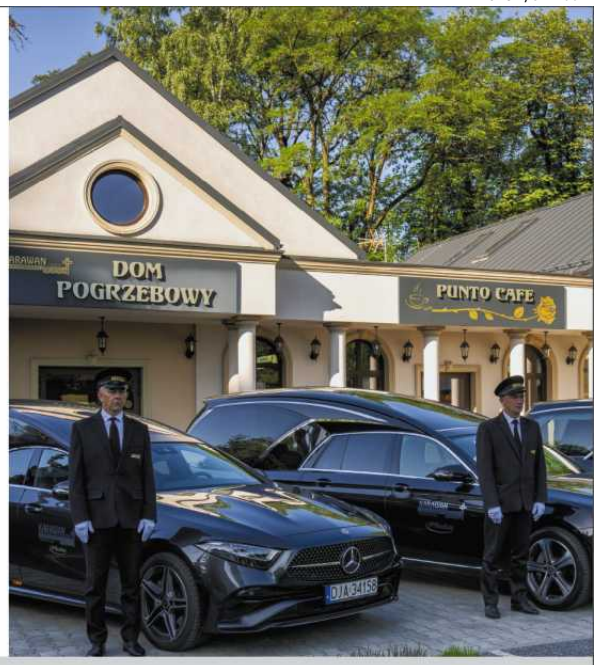
• **Michał Drewnicki:** Tak, opowiadam się za ich obniżeniem – 4 zł za bilet 20-minutowy, 6 zł za bilet 40-minutowy i 7 zł za bilet godzinny. Jako radny głosowałem przeciwko podwyżce cen biletów. Chcę również bezpłatnej komunikacji dla licealistów oraz emerytów od 65 roku życia. Tańszym przejazdom musi towarzyszyć większa częstotliwość kursów, szczególnie w dzielnicach oddalonych od centrum.

• **Łukasz Gibała:** Bez odpowiedzi.

• **Daria Gosek-Popiołek:** Uważam, że po pierwsze należy przywrócić bilet 20-minutowy. Proponuję również przygotowanie, wspólnie z mieszkańcami i ekspertami, nowego, sprawiedliwego, tańszego i intuicyjnego systemu opłat zależnych od przejechanych kilometrów.

• **Michał Klimek:** Po koniecznym zewnętrznym audycie we wszystkich spółkach i urzędach miejskich, po restrukturyzacji zatrudnienia wynikającego z audytu, ceny biletów prawdopodobnie spadną. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców, zgodnie z moim programem „Miasto Minimum" i utworzenia w nim Specjalnej Strefy Ekonomicznej, uwolnię potencjał krakowskich przedsiębiorców, otwierając sektor masowego transportu publicznego dla prywatnych krakowskich firm, które będą płacić podatki do kasy miejskiej. Spowoduje to konkurencję i różnorodność oferty przewoźników.

• **Aleksandra Owca:** Transport publiczny działa, jeśli jest przewidywalny, wygodny i punktualny. Kluczowe jest załatanie białych plam na mapie komunikacji publicznej, integracja z koleją, zwiększenie częstotliwości kursów autobusów i budowa nowych linii tramwajowych. Niska cena biletu na autobus, na którym nie można polegać, nie jest rozwiązaniem. Sprawia, że

Całodobowe wsparcie i doradztwo
Dbamy o godne pożegnanie w każdej cenie
Kompleksowe usługi pogrzebowe
Rozliczenia bezgotówkowe
Transport krajowy i międzynarodowy
Własne krematorium
Organizacja styp i pożegnań
KARAWAN GRUPA FIRM POGRZEBOWYCH TRADYCJE OD 1981 ROKU
Punkty Obsługi Klienta
10 lokalizacji w Krakowie
ul.Rakowicka 26A 12 222 00 30
ul. Sieroszewskiego 5B 12 686 61 45
ul. Bieżanowska 24 12 656 21 11
ul. Reduta 3B 12 222 50 49
ul. Rakowicka 33A 12 421 89 83
ul. Dolnych Młynów 3 12 632 11 22
ul. Wrocławska 8 12 631 77 95
ul. Ćwiklińskiej 10 606 793 279
Cm.Batowice 12 413 63 46
Cm.Grębałów 12 645 14 35
Krakowskie Krematorium
ul. Wielogórska 12 413 33 33

KRAKOWSKIE KREMATORIUM
tel. 12 413-33-33
biuro@kremacja-krakow.pl
30-398 Kraków, ul. Wielogórska 20
Gwarantujemy:
bezpieczeństwo i profesjonalizm | duży wybór urn | możliwość przechowania po kremacji
Zapraszamy do współpracy
firmy pogrzebowe
1KR

eprasa.pl 9aa211f0dd

korzystać z niego będą tylko ci, którzy nie mają alternatywy. Jednocześnie należy pamiętać, że w Krakowie już teraz mamy jedne z najdroższych biletów w Polsce. Jeśli transport publiczny staje się droższy niż transport indywidualny, jego atrakcyjność również cierpi. Pasażerowie przesiądą się do samochodów zarówno wtedy, kiedy transport publiczny jest zbyt drogi, jak i wtedy, kiedy nie oferuje wystarczająco dobrej oferty, dlatego nie można rozpatrywać tych kwestii w oderwaniu od siebie i stawiać wyboru albo, albo.

• **Monika Piątkowska:** Marcowe podwyżki, m.in. biletu 60-minutowego z 6 do 8 zł i miesięcznego z 90 do 109 zł, uderzyły w mieszkańców i zniechęcają do komunikacji zbiorowej. Proponuję przywrócenie taniego biletu 20-minutowego na krótkie przejazdy oraz przygotowanie taryfy zależnej od liczby przejechanych przystanków, by płacić za faktycznie przebytą trasę. Nie będzie kolejnych podwyżek cen biletów. Komunikacja miejska ma być prostsza, tańsza i realną alternatywą dla samochodu – bez tego żadne ograniczenia ruchu nie zadziałają.

• **Sławomir Pietrzyk:** Jak najbardziej. Powinno się odejść od biletów czasowych na rzecz biletów strefowych i odcinkowych podobnie jak w Poznaniu. Przecież przejazd przez miasto zależy od ruchu i korków. Ceny tych biletów powinny być zróżnicowane i rozpoczynać się od 1 zł za 1 przystanek. Ponadto wprowadzę bezpłatny bilet dla osób płacących podatki w Krakowie. W ten sposób pozyskam nowych płatników podatku. W miastach, gdzie wprowadzono takie rozwiązania, wpływy z podatku sięgają 4-5 procent. W Krakowie byłoby to 30 tys. osób płacących średnio 7 tys. zł rocznie podatku. Da to 210 mln zł w jednym roku, a jeśli proces by się utrzymał, to sfinansujemy to przedsięwzięcie i jeszcze zyskamy. I co najważniejsze, upłynnilibyśmy ruch w Krakowie, bo zmotoryzowani przesiedliby się do komunikacji miejskiej.

5. Jaką pana/pani zdaniem część miasta powinna obejmować Strefa Czystego Transportu?

• **Michał Drewnicki**: Dwukrotnie głosowałem przeciwko SCT. Złożyłem też poprawkę ograniczającą ją do Rynku i jego otoczenia w obrębie Plant. Mam więc gotowe rozwiązanie, do którego wrócę jako prezydent. Docelowo chcę zlikwidować strefę, gdy pozwoli na to prawo, równolegle rozwijając komunikację i parkingi przesiadkowe.

• **Łukasz Gibała:** Bez odpowiedzi.

• **Daria Gosek-Popiołek:** Strefa Czystego Transportu powinna obejmować obszar odpowiadający strefie płatnego parkowania, której granice są czytelne i znane mieszkańcom. Do strefy nie mogą być włączone parkingi Park & Ride, żeby mieszkańcy mogli wygodnie przesiadać się do komunikacji miejskiej. Należy zlikwidować również absurdy organizacyjne związane z rejestracją samochodów, wjazdami oraz płatnościami.

• **Michał Klimek:** Podstępnie wprowadzona SCT przez krakowskich urzędników bez zgody mieszkańców, bez respektowania konsultacji społecznych, gwałcąc wolę mieszkańców Krakowa, powinna być natychmiast zlikwidowana. Jeżeli prawnie nie da się teraz tego przeprowadzić, to SCT powinna być natychmiast ograniczona do np. płyty Rynku Głównego. SCT to nic innego jak grabież kierowców i pomysł na wykluczenie osób ze względu na ich stan posiadania.

• **Aleksandra Owca:** Granice SCT wymagają poprawy i powinny zostać dostosowane do komunikacji publicznej: przystanków kolejowych, pętli tramwajowych i autobusowych i parkingów park&ride. Strefa nie powinna być jednak ani radykalnie zmniejszona, ani zaostrzona.

• **Monika Piątkowska:** SCT powinna zostać ograniczona do obszaru wewnątrz II obwodnicy, czyli ścisłego centrum, gdzie problem spalin i zatłoczenia jest największy. Obecny kształt strefy wprowadzono bez przygotowania alternatywy i mieszkańcy słusznie to odrzucili. Moja zasada jest prosta: najpierw sprawnie działająca komunikacja zbiorowa i parkingi przesiadkowe P+R ulokowane przy granicach miasta, a dopiero potem ewentualne ograniczenia. Strefa musi mieć czytelny system osłon i wyjątków dla mieszkańców, seniorów i osób o niższych dochodach oraz rozsądny harmonogram dochodzenia do wymogów.

• **Sławomir Pietrzyk:** Na razie ograniczyłbym ją do Plant lub alei Trzech Wieszczów. Podjąłbym tę decyzję po konsultacjach z mieszkańcami i także mieszkańcy by decydowali o jej ewentualnym rozwoju.

▲ **Kandydaci na prezydenta Krakowa (od lewej od góry): Michał Drewnicki, Łukasz Gibała, Daria Gosek-Popiołek, Jan Hoffman (zrezygnował), Michał Klimek, Aleksandra Owca, Monika Piątkowska i Sławomir Pietrzyk**
FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

wyborcza.pl

• **Więcej na krakow.wyborcza.pl**

REKLAMA
Kraków/34448604

eprasa.pl 9aa211f0dd

Szaflary

Strażacy chcą odwołać wójta

Zaczęło się od awantury w remizie, skończyło na referendum dotyczącym odwołania wójta Rafała Szkaradzińskiego. W tle są polityczne wpływy i konflikt, w który wmieszały się regionalne władze PiS.

Piotr Starmach

• **Wójt Szkaradziński przyszedł na zebranie strażaków ze swoimi ludźmi, choć nie mieli zaproszenia. To wywołało awanturę** FOT. AGNIESZKA SADOWSKA / AGENCJA WYBORCZA.PL

4 października górale z Szaflar zdecydują, czy Rafał Szkaradziński po ponad 10 latach rządów straci władzę nad gminą. Przeciwnicy dotychczasowego wójta w ostatnich miesiącach zebrali podpisy w sprawie jego odwołania i doprowadzili do referendum. Powód? Rosnące zadłużenie, opóźnienia w przebudowie dróg i brak porozumienia z mieszkańcami oraz radnymi.

BOGU NA CHWAŁĘ, LUDZIOM NA POŻYTEK

Szaflary są kolejną małopolską miejscowością, w której mieszkańcy chcą odwołać wybrane przez siebie władze. Referendalna fala zaczęła się w Radłowie i Lanckoronie. Tam jednak zabrakło frekwencji, by usunąć włodarzy. Jak dotąd jedynym skutecznym głosowaniem było referendum w Krakowie, które skończyło się odwołaniem Aleksandra Miszalskiego ze stanowiska prezydenta miasta.

Nadchodzące głosowanie w Szaflarach oznacza, że do referendalnych nastrojów dołączyli także górale. Pod Tatrami konflikt ma szczególne tło, mowa o bastionie prawicy i żelaznym elektoracie PiS. Po jednej i drugiej stronie politycznej barykady stoją działacze prawicy, co wpisuje się w dotychczasowy rozłam PiS związany z woltą Morawieckiego.

Na Podhalu do kłótni doszło w maju w remizie OSP w Zaskalu. Szkaradziński przyszedł na zebranie strażaków ze swoimi ludźmi, choć nie mieli zaproszenia. Wójt miał też stwierdzić, że radni powinni się znaleźć we władzach gminnych struktur strażackich – skoro decydują o pieniądzach dla OSP, mieliby również uczestniczyć w ich wydawaniu.

Strażacy zareagowali gwałtownie, zaczęli grozić wójtowi pozwami sądowymi. Oskarżyli go m.in. o próbę obsadzenia zarządu jego ludźmi i podporządkowania sobie organizacji. Jeszcze w trakcie zebrania zażądali, by niezaproszeni radni opuścili salę. Razem z nimi wyszedł wójt.

Pikanterii dodaje fakt, że Szkaradziński próbował przekroczyć dotychczasowe granice wpływów: chciał kontrolować już nie tylko finansowanie straży, ale także to, kto nią kieruje. A sterują nią jego polityczni przeciwnicy.

OSZUSTWO W REMIZIE?

Wśród nich jest Rafał Wilkus – strażak i jednocześnie sołtys Maruszyny, a także główny rywal Szkaradzińskiego w wyborach samorządowych w 2024 roku. Obecnie jest pełnomocnikiem komitetu referendalnego. W akcję zaangażował się również Krzysztof Gacek, radny i prezes Zarządu Oddziału Gminnego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych w Szaflarach, a wcześniej również wiceprezes i naczelnik OSP w Zaskalu. W komitecie jest też Jacek Król, strażak i etatowy członek Zarządu Powiatu Nowotarskiego, prawa ręka „baronowej PiS" na Podhalu Anny Paluch.

Ten ostatni ma dodatkową motywację: wójt Szaflar Rafał Szkaradziński jest protegowanym Edwarda Siarki z Solidarnej Polski. Tymczasem historia konfliktu podhalańskich ziobrystów z partyjnymi dołami PiS pod Tatrami sięga kilkunastu lat. I wygląda na to, że akcja referendalna jest kolejną odmianą dotychczasowej walki o wpływy Paluch z Siarką.

– Dla ludzi, którzy są ochotnikami w straży, głównym przesłaniem jest pomaganie społeczeństwu. Niestety, obecnie jest to trampolina do ambicji politycznych. Referendum jest walką o władzę, a nie o to, czy ktoś poszczególne inwestycje zrobi lepiej czy gorzej – opowiada nam Józef Strama, ustępujący przewodniczący komisji rewizyjnej gminnego oddziału związku strażackiego.

Jednocześnie podkreśla: – Nie wszyscy strażacy z naszej gminy są tacy. Większość druhów nie zgadza się z tymi terrorystami politycznymi ubranymi w mundur strażacki. Co więcej, presja Jacka Króla doprowadziła do podziałów wśród strażaków.

Sam Strama donosi, że w trakcie majowego zebrania mogło dojść do fałszerstwa. Chodzi o dokumenty z komisji rewizyjnej, których treść mogła wpłynąć na ostateczne przekonania strażaków zarówno co do końcowych wniosków z zebrania, jak i późniejszej akcji referendalnej.

– Usłyszałem, że protokół komisji rewizyjnej podpisał Józef Strama, przewodniczący, czyli ja. Tyle że ja tego protokołu nie podpisałem, dlatego podejrzewam, że ktoś podrobił mój podpis. Teraz trzeba zadać pytanie: z czego odczytywali? Gdzie jest ten właściwy protokół? – pyta Strama.

KRÓL ZASKALA

Zwróciliśmy się z prośbą o wyjaśnienia do prezesa Zarządu Oddziału Gminnego ZOSP RP w Szaflarach Krzysztofa Gacka. Na pytania wysłane pod koniec sierpnia do dziś nie otrzymaliśmy odpowiedzi.

Na tym jednak nie koniec kontrowersji. Wątpliwości byłego przewodniczącego dotyczą także akcji zbierania podpisów pod referendum.

– Rozmawiałem z ludźmi, którzy mi ufają. Opowiadali, jak strażacy wchodzili do domów. Do jednego człowieka potrafiło przyjść pięć osób i go naciskać. Dla świętego spokoju ludzie podpisywali. To jest referendum stricte polityczne – przekonuje Strama.

Wśród zbierających podpisy był Jacek Król. Jak przekonuje były przewodniczący, wicestarosta nowotarski w odwołaniu Szkaradzińskiego przed końcem kadencji ma nie tylko polityczny cel.

– Chce sprzedać gminie swoją działkę, która jest drogą wewnętrzną, za pół miliona złotych. Byłem przy rozmowie, gdy proponował to wójtowi. Wtedy wycenił ją na 500 tys. zł. Przyjdzie nowa władza, to pewnie odkupi od niego tę działkę – sugeruje.

Co ciekawe, droga za pół miliona pojawia się również w wiadomości mieszkańca Zaskala, który prosi o zachowanie anonimowości. Jego zarzuty są szersze.

– Jacek Król chce być chyba królem Zaskala. Żyje nam się z tym coraz gorzej, bo nas zastrasza. Zablokował budowę kanalizacji dla mieszkańców, bo nie chcieli z nim interesów zrobić. Składał też propozycje, aby odkupić jego drogę za 500 tys. zł do działek, które wcześniej sprzedał w Zaskalu. A to malutki kawałek pola. Składował też urobek z materiałów zdzieranych z drogi przez powiatowy zarząd dróg na swych działkach w Zaskalu. Tak sobie utwardzał teren. Czy to nie jest zawłaszczenie naszego mienia? – pisze do „Wyborczej" mieszkaniec Zaskala.

ODWET O POLITYCZNYM CHARAKTERZE

– On czuje się bezkarny, bo jest w PiS. Tak się przechwala, że jest pod ochroną. My się go boimy – dodaje.

Zwróciliśmy się w tej sprawie do Jacka Króla, ale – podobnie jak Krzysztof Gacek – nie odpowiedział na nasze pytania. Członek Zarządu Powiatu Nowotarskiego opublikował za to na portalu Podhale24 oświadczenie, w którym odnosi się do stawianych mu zarzutów blokowania budowy kanalizacji. I stanowczo im zaprzecza.

– Przez należące do mnie nieruchomości przebiega już około 500 metrów sieci kanalizacyjnej, a na jednej z nich znajduje się również przepompownia związana z jej funkcjonowaniem. Zgodziłem się na takie rozwiązanie, umożliwiając wykorzystanie moich nieruchomości nieodpłatnie na potrzeby tej inwestycji. Uważam zatem, że (...) [oskarżanie mnie] niestety nosi znamiona celowego ataku z inspiracji określonych osób, realizowanego w ramach odwetu o politycznym charakterze – czytamy w oświadczeniu Jacka Króla.

Samorządowiec przyznaje, że sprzeciwił się konkretnej trasie kanalizacji. Według niego chodzi o 32 m sieci, które utrudniłyby przyszłą zabudowę jego działek. Przekonuje, że sieć na spornym odcinku może być poprowadzona istniejącą już infrastrukturą lub równolegle do niej.

– W postępowaniu dotyczącym lokalizacji inwestycji występuję jako osoba prywatna i właściciel nieruchomości, a nie jako członek zarządu powiatu czy osoba reprezentująca środowisko polityczne. (...) Stanowczo zaprzeczam również sugestiom, jakobym w związku z tą sprawą powoływał się na swoje „wpływy" lub wykorzystywał swoją pozycję do wywierania nacisku – oświadczył.

> *– Dla ludzi, którzy są ochotnikami w straży, głównym przesłaniem jest pomaganie społeczeństwu. Niestety, obecnie jest to trampolina do ambicji politycznych*
>
> **JÓZEF STRAMA**
> ustępujący przewodniczący komisji rewizyjnej

RESZTKI ROZEBRANEJ DROGI

W opublikowanym komunikacie nie wyjaśnił kwestii związanych z propozycją sprzedaży drogi ani materiału, który według naszego informatora trafił na jego działki. Z tego też powodu zwróciliśmy się do władz powiatu nowotarskiego. Te potwierdziły nam, że w kwietniu 490 m sześc. destruktu pochodzącego z rozbiórki nawierzchni bitumicznej trafiło do Szaflar. Pracownicy Powiatowego Zarządu Dróg przekazali go jednak gminie, a nie Królowi.

– Powiatowy Zarząd Dróg i Zarząd Powiatu Nowotarskiego nie przekazywały żadnej części tego materiału osobom prywatnym. PZD nie zawierał z właścicielami tych nieruchomości żadnych umów, porozumień ani innych ustaleń dotyczących przewozu, składowania lub wykorzystania destruktu – ani odpłatnie, ani nieodpłatnie – przekonuje Robert Furca, wicestarosta nowotarski.

A co z referendum? Król jest nie tylko mieszkańcem Szaflar, lecz także członkiem władz powiatu, który współpracuje z gminą. Stąd też pojawiają się wątpliwości, czy angażując się w odwołanie wójta, oddziela działalność polityczną od obowiązków służbowych.

– Należy stanowczo podkreślić, że prywatna działalność Jacka Króla w inicjatywie referendalnej nie ma żadnego związku z funkcjonowaniem samorządu powiatowego. Zarząd Powiatu zwrócił się do Jacka Króla o powstrzymanie się od jakiejkolwiek działalności związanej z referendum w godzinach pracy, przy czym należy podkreślić, że czas jego pracy jest nienormowany. Jednoznacznie wykluczamy również możliwość wykorzystywania mienia powiatu, jego pracowników bądź środków publicznych – oświadczył wicestarosta.

Według ustaleń Wirtualnej Polski w sprawie zainterweniowały lokalne władze PiS. 21 sierpnia w Nowym Sączu podjęły uchwałę, zgodnie z którą członkowie partii nie mogą angażować się w organizację lokalnego referendum bez zgody regionalnego zarządu partii. Ogranicza to więc Królowi pole działania, ale nie zatrzymuje całego procesu. Na pierwszym planie pozostają strażacy, a do głosowania zostały zaledwie trzy tygodnie. Nawet wycofanie się Króla na tym etapie nie cofnie zebranych podpisów ani decyzji o przeprowadzeniu referendum. ●

1KR

eprasa.pl 9aa211f0dd

Sonda „Wyborczej”

Na kogo postawią Krakowianie w wyborach na prezydenta miasta?

Choć można by się spodziewać, że najczęstsza odpowiedź będzie brzmieć „Łukasz Gibała” albo „Monika Piątkowska”, rzeczywistość okazała się inna.

Milena Kuchnia

Przyznam szczerze, że nie znam kandydatów. Tyle, co z plakatów na mieście. Poczytam dzień przed wyborami i wtedy zdecyduję – słyszymy od Krakowianina, który robi zakupy na Starym Kleparzu.

– Jeszcze się nie interesowałem. Może pójdę, może nie, zobaczymy – mówi mężczyzna obok.

Podobnych wypowiedzi słyszymy sporo. Mieszkańcy Krakowa przekonują, że kampania prezydencka, która toczy się od kilku tygodni, do nich po prostu nie dociera. Ale przyznają też, że i oni nie bardzo interesują się tematem. To o tyle zaskakujące, że sprawą referendum, w którym odwołano poprzedniego prezydenta Krakowa, żyło całe miasto.

Można by się więc spodziewać, że i przedterminowe wybory będą nośnym tematem – w końcu taki był cel referendum. Tymczasem o wyborach w mieście jest dość cicho. Potwierdzają to zresztą sondaże, w których zaledwie połowa ankietowanych deklaruje, że w ogóle pójdzie na wybory. Wniosek? Krakowianie chcą świętego spokoju, a afera referendalna ich po prostu zmęczyła.

„Wszyscy, tylko nie Gibała” kontra „Oczywiście, że Gibała”

Z przedwyborczą sondą ruszyliśmy na ulice Krakowa w środę 16 września. Przez cały dzień, w różnych częściach miasta, pytaliśmy Krakowian o to, przy czyim nazwisku postawią krzyżyk 26 września.

Wśród zdecydowanych królują dwa nazwiska:

- Łukasz Gibała (Kraków dla Mieszkańców)
- oraz Monika Piątkowska (kandydatka popierana przez Koalicję Obywatelską).

Choć ci, którzy wskazują na Gibałę, mówią wprost, że znają go raczej z poprzednich prób zostania prezydentem, a nie z aktualnej kampanii. A ci, którzy deklarują wybór Piątkowskiej, nie ukrywają, że kierują się upodobaniami partyjnymi i głosują po prostu na kandydata Koalicji Obywatelskiej – kimkolwiek by on był.

Podobnie jest zresztą w przypadku Michała Drewnickiego (Prawo i Sprawiedliwość), który w najnowszych sondażach zajmuje trzecie miejsce. Jego nazwisko bardzo rzadko padało wprost. Nasi rozmówcy mówili raczej o głosowaniu „na prawicę”, „na PiS” albo „przeciwko KO”.

Nazwisko Gibały słychać było z kolei bez przerwy. Jedni z sympatią mówili o tym, że jeśli ktoś tak długo się stara, to musi mu zależeć i może warto mu dać szansę. Inni – że jak naród trzy razy mówi komuś nie, to powinien wyciągnąć z tego wnioski i odpuścić.

Co ciekawe, niewielu z przepytywanych deklarowało oddanie głosu na Darię Gosek-Popiołek (Nowa Lewica) czy Aleksandrę Owcę (Razem). Mimo że jeszcze w niedawnych notowaniach to właśnie Gosek-Popiołek zajmowała trzecie miejsce. Spekulowano nawet, że to ona może wejść do drugiej tury z Łukaszem Gibałą.

• **Kandydat KO, PiS, a może bezpartyjny Łukasz Gibała? Wybory na prezydenta Krakowa 26 września** FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Referendum odbija się Krakowianom czkawką

Mieszkańcy Krakowa nie przebierali też w słowach w kwestii referendum. Wspominali o miesiącach ogromnego hejtu i „nawalanki”, jaka odbyła się w Krakowie. – Nie idę na wybory. To jest kretynizm. Nie chodzi o to, czy byłem zadowolony z rządów pana Miszalskiego, czy nie, tylko o to, że ktoś robi hucpę w połowie interesu tylko i wyłącznie dlatego, że będzie to nośne – skrytykował ostro jeden z naszych rozmówców.

Swojego żalu – choć z innego powodu – nie kryli też sympatycy referendum. Nie mogą zrozumieć, jak to możliwe, że jest spora szansa na to, że odwołany prezydent z KO zostanie zamieniony na prezydentkę z tej samej partii. – Dziwi mnie to niesamowicie. Nawet przejrzałem jej program, żeby znaleźć jakiś powód dla tego wysokiego poparcia, ale nic nie znalazłem – mówił wyborca Gibały. ●

wyborcza.pl

• **Obejrzyj wideo z sondą „Wyborczej” na krakow.wyborcza.pl**

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraków/34453454

PREZYDENT MIASTA KRAKOWA

OGŁOSZENIE z dnia 25 września 2026 r.
o ponownym wyłożeniu do publicznego wglądu
projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Jugowice”
wraz z prognozą oddziaływania na środowisko i niezbędną dokumentacją

Na podstawie art. 17 pkt 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538 ze zm.), art. 67 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1688 ze zm.) i art. 54 ust. 2 w zw. z art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 ze zm.), a także w związku z uchwałą Nr C/2714/22 Rady Miasta Krakowa z dnia 23 listopada 2022 r.

zawiadamiam

o ponownym wyłożeniu do publicznego wglądu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru **„Jugowice”** wraz z prognozą oddziaływania na środowisko oraz niezbędną dokumentacją. Granice obszaru objętego planem szczegółowo określa załącznik graficzny.

Projekt planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko oraz niezbędną dokumentacją udostępniony zostanie do publicznego wglądu w dniach **od 5 października do 2 listopada 2026 r.** poprzez:

- bezpośredni kontakt i obsługę obywateli w Wydziale Planowania Przestrzennego Urzędu Miasta Krakowa, ul. Mogilska 41, w godz. 8.00-15.00 (z wyjątkiem sobót i niedziel), wizytę można również umówić na konkretną godzinę – mailowo pod adresem: bp.umk@um.krakow.pl lub telefonicznie pod numerami: 12 616-8526, – 8542;
- zamieszczenie projektu planu **„Jugowice”** wraz z prognozą oddziaływania na środowisko na stronie internetowej: www.bip.krakow.pl/planowanieprzestrzenne (w zakładce *PLANY SPORZĄDZANE).*

Dyskusja publiczna nad rozwiązaniami przyjętymi w projekcie planu miejscowego obszaru „**Jugowice”** zostanie przeprowadzona w dniu **27 października 2026 r.**, w Urzędzie Miasta Krakowa, pl. Wszystkich Świętych 3-4, **sala Dietla**, początek o **godz. 15.30**.

W dyskusji publicznej można również uczestniczyć *online,* tj. za pomocą środków porozumiewania na odległość. Link do połączenia z platformą zostanie wygenerowany i umieszczony na stronie planu. Szczegółowe informacje są publikowane w zakładce *ZAPROSZENIA* pod adresem: www.bip.krakow.pl/planowanieprzestrzenne

Każdy ma prawo złożenia uwag do projektu planu miejscowego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Uwagi należy składać w nieprzekraczalnym terminie **do dnia 16 listopada 2026 r.** – z podaniem oznaczenia nieruchomości, której uwaga dotyczy, a także imienia i nazwiska albo nazwy oraz adresu zamieszkania albo siedziby.

Uwagi można wnosić w formie papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poprzez e-doręczenia, pocztę elektroniczną lub formularz zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej: www.bip.krakow.pl/planowanieprzestrzenne (w zakładce WZORY). Formularz dostępny jest również w formie elektronicznej – można go przesłać online.

LINK: *Formularz pismo dotyczące aktu planowania przestrzennego – Krakowski Portal Usług Miejskich*

W przypadku poczty elektronicznej – maile należy kierować na adres: uwagi-bp@um.krakow.pl

Forma papierowa obejmuje:

- złożenie pisma z uwagą/ formularza na dziennikach podawczych zlokalizowanych w budynkach Urzędu Miasta Krakowa lub – w przypadku ograniczeń w bezpośredniej obsłudze klienta – wrzucenie do odpowiedniego pojemnika umieszczonego w pobliżu wejścia do budynku UMK,
- wysłanie drogą pocztową na adres: Urząd Miasta Krakowa, Wydział Planowania Przestrzennego, ul. Mogilska 41, 31-545 Kraków,
- przekazanie wypełnionego formularza w czasie prowadzonej dyskusji publicznej.

UWAGA: Liczy się data wpływu do tut. urzędu, a pisma niespełniające powyżej wskazanych warunków pozostawi się bez rozpoznania.

Informuję, że:

1. *Złożenie uwagi stanowić będzie odpowiedź na niniejsze Ogłoszenie.*
2. *Zgodnie z art. 13 ust. 1 i 2 unijnego ogólnego rozporządzenia o ochronie danych (tzw. RODO) administratorem danych osobowych jest Prezydent Miasta Krakowa z siedzibą Pl. Wszystkich Świętych 3-4, 31-004 Kraków. Z administratorem możesz się skontaktować listownie (adres jw.) lub drogą elektroniczną – adres e-mail: bp.umk@um.krakow.pl.*
3. *Składający uwagę ma prawo do żądania od administratora dostępu do podanych danych osobowych, ich sprostowania, ograniczenia przetwarzania.*
4. *Podane dane osobowe będą przetwarzane do czasu załatwienia sprawy, dla potrzeb której zostały zebrane, a następnie będą przechowywane przez 25 lat, po czym zostaną przekazane do Archiwum Narodowego w Krakowie.*
5. *Składający uwagę ma prawo do wniesienia skargi do organu nadzorczego, którym jest Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych.*
6. *Podanie danych osobowych jest wymogiem ustawowym i ma charakter obowiązkowy. Konsekwencją niepodania danych osobowych jest pozostawienie uwagi bez rozpoznania.*
7. *Podstawę prawną przetwarzania danych osobowych stanowią przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.*
8. *Dane kontaktowe inspektora ochrony danych – adres pocztowy – jw., e-mail: iod@um.krakow.pl*

Uwagi są rozpatrywane przez Prezydenta Miasta Krakowa w terminie 21 dni od dnia upływu terminu ich składania. Rozpatrzenie następuje w formie Zarządzenia Prezydenta Miasta Krakowa publikowanego w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta Krakowa na stronie internetowej www.bip.krakow.pl/planowanieprzestrzenne

GRANICE SPORZĄDZANEGO MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO OBSZARU „JUGOWICE”

1 KR

eprasa.pl 9aa211f0dd

Gospodarka

Piec, laptopy... A teraz?

Najpierw symbolem krakowskiej gospodarki była huta, potem biurowce globalnych korporacji. Przez 30 lat zmieniło się nie tylko to, gdzie pracujemy, ale też to, co Kraków sprzedaje światu.

ROZMOWA Z
MICHAŁEM WOŹNIAKIEM
analitykiem rynkowym i historykiem biznesu

• **Na razie nie mamy podstaw, żeby przepowiadać masowe znikanie miejsc pracy. AI staje się raczej narzędziem pracownika niż jego zastępcą** FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

MAŁGORZATA SKOWROŃSKA: Cofnijmy się do 1996 roku. Największym krakowskim zakładem, który trzymał gospodarkę miasta, była Huta im. Tadeusza Sendzimira zatrudniająca wówczas około 17,5 tys. osób.
MICHAŁ WOŹNIAK: Nie tylko. Na liście dużych pracodawców znajdowały się też Vistula z prawie 3 tys. pracowników, Zakład Energetyczny, Wawel, Can-Pack czy Przedsiębiorstwo Materiałów Ogniotrwałych. To była gospodarka znacznie bardziej przemysłowa, w której wielkość firmy mierzyło się liczbą hal, maszyn i zatrudnionych przy produkcji ludzi.

Dzisiaj największym „zakładem pracy" Krakowa jest już nie pojedyncza fabryka, ale cały sektor nowoczesnych usług.
– W pierwszym kwartale 2025 roku działało tutaj 312 centrów usług biznesowych zatrudniających 107,8 tys. osób. Do tego mamy około 65 tys. specjalistów IT, którzy stanowią już niemal 12 proc. wszystkich pracujących w mieście. Oczywiście tych dwóch grup nie wolno dodawać, bo częściowo się pokrywają, ale obie liczby pokazują skalę zmiany: ciężar krakowskiej gospodarki przesunął się od produkcji przemysłowej w stronę usług, technologii i wiedzy.

W latach 90. zagraniczne firmy już interesowały się Krakowem. Po co wtedy tutaj przyjeżdżały?
– Początkowo bardzo często po to, co już istniało. To były czasy prywatyzacji, więc zagraniczny inwestor kupował przedsiębiorstwo, maszyny, markę i udział w polskim rynku. Philip Morris w 1996 roku przejął krakowskie Zakłady Przemysłu Tytoniowego. Zagraniczny kapitał płynął również do banków, handlu i hoteli.

Mniej więcej w tym samym czasie zaczęła się druga ścieżka. Inwestorzy odkryli, że najcenniejszym aktywem Krakowa niekoniecznie jest fabryka, lecz ludzie. W 1997 roku powstała krakowska specjalna strefa ekonomiczna – początkowo zaledwie 66 ha w Pychowicach, Czyżynach i Branicach. Jej założycielami były wspólnie miasto, AGH, Uniwersytet Jagielloński, Politechnika Krakowska, Huta Sendzimira i Skarb Państwa. Już ten skład jest symboliczny: stary przemysł spotkał się z uczelniami i samorządem, żeby budować nową gospodarkę.

Wtedy zaczął się technologiczny Kraków?
– Tak, choć oczywiście nie stało się to z dnia na dzień. Pod koniec lat 90. w specjalnej strefie pojawiają się Comarch i Motorola, i są to dwa bardzo ciekawe przykłady, bo pokazują przeciwne kierunki tej samej transformacji. Comarch wyrósł ze środowiska AGH i z Krakowa zaczął wychodzić na świat, natomiast globalna Motorola przyszła ze świata do Krakowa po tutejszych inżynierów.

Wielki boom na korporacje przyszedł jednak później. I wtedy najważniejsze było to, że krakowski absolwent kosztował mniej niż pracownik w Londynie czy Frankfurcie.
– Koszt pracy był bardzo ważny, szczególnie w początkowym okresie rozwoju BPO i centrów usług wspólnych, ale Kraków miał wyjątkowo korzystną kombinację kilku czynników. Było tu bardzo dużo studentów i absolwentów, ludzie znali języki, rozwijało się lotnisko, powstawały biurowce, a po wejściu Polski do Unii Europejskiej inwestowanie w Polsce stało się dla zachodnich koncernów łatwiejsze.

W 2004 roku krakowska specjalna strefa ekonomiczna otworzyła się na sektor nowoczesnych usług, a rok później możliwość inwestowania dostały m.in. centra księgowe i finansowe. Do Krakowa zaczęły przychodzić kolejne globalne firmy, zmieniła się geografia pracy w mieście. Przez dziesięciolecia jej symbolem była Nowa Huta, tymczasem nowa gospodarka zaczęła budować swoje centra na Ruczaju, Zabłociu, w Bonarce, Czyżynach czy wzdłuż Opolskiej.

Najważniejsze było jednak to, że po pewnym czasie jedna korporacja zaczęła przyciągać następną. Ludzie zdobywali doświadczenie w pierwszej firmie, potem przechodzili do kolejnej. Rozwijał się rynek rekrutacji, doradztwa, kancelarii, usług dla biznesu i nieruchomości biurowych. Powstał ekosystem, którego nie da się łatwo przenieść do innego miasta.

Czy zamknięcie wielkiego pieca w 2020 roku można więc uznać za symboliczny koniec przemysłowego Krakowa?
– Byłabym z tym ostrożny, bo przemysł nie zniknął ani z Krakowa, ani z jego otoczenia, a część produkcji przesunęła się do metropolii. Ale decyzja ArcelorMittal o trwałym zamknięciu części surowcowej krakowskiej huty rzeczywiście miała ogromne znaczenie symboliczne.

Tym bardziej że wydarzyło się to w roku pandemii, kiedy równolegle oglądaliśmy zupełnie inną scenę gospodarczą. Dziesiątki tysięcy ludzi pracujących w krakowskich centrach usług i firmach technologicznych zabrały laptopy z biur i zaczęły wykonywać w swoich domach pracę dla przedsiębiorstw z Londynu, Frankfurtu czy Nowego Jorku. Wielki piec można było zatrzymać. Okazało się natomiast, że znaczną część nowej gospodarki można w ciągu kilku dni wynieść z biurowców, nie wyprowadzając jej z miasta.

To chyba najlepiej pokazuje, jak głęboka zmiana zaszła przez trzy dekady: zmieniło się nie tylko to, co produkujemy, lecz także samo pojęcie miejsca pracy.

Tyle że teraz to właśnie pracownicy biurowi mogą się obawiać tego, czego wcześniej obawiali się robotnicy: że technologia zabierze im pracę. AI może zrobić z krakowskimi biurowcami to, co automatyzacja zrobiła z fabrykami?
– Na razie nie mamy podstaw, żeby przepowiadać masowe znikanie miejsc pracy. Najnowsze dane pokazują coś przeciwnego: liczba specjalistów IT w Krakowie wzrosła w ciągu roku o 5 proc. i w 2026 roku sięga około 65 tys., czyli jest mniej więcej o 40 proc. wyższa niż w 2021 roku.

Jednocześnie AI przestała być eksperymentem. W badaniu przeprowadzonym na potrzeby „Krakow IT Market Report 2026" 78 proc. firm deklarowało, że narzędzia sztucznej inteligencji są już zintegrowane z procesem tworzenia oprogramowania. Największe deklarowane oszczędności czasu dotyczą dokumentacji, testów jednostkowych i powtarzalnych elementów tworzenia nowych funkcji.

To oznacza, że samo AI nie musi być zagrożeniem dla Krakowa. Pytanie brzmi, jaką część krakowskiej gospodarki stanowi praca powtarzalna, którą łatwo zautomatyzować, a jaką projektowanie, badania, podejmowanie decyzji, tworzenie produktów i rozwiązywanie problemów, czyli zadania, w których AI staje się raczej narzędziem pracownika niż jego zastępcą.

Czy za 30 lat symbolem krakowskiej gospodarki będzie laboratorium AI zamiast wielkiego pieca i biurowca?
– To zależy od tego, czy Kraków będzie tylko miejscem, w którym globalne koncerny tylko wykorzystują sztuczną inteligencję, czy też miejscem, w którym powstają technologie, produkty i własność intelektualna.

Dzisiaj około 84 proc. specjalistów IT w Krakowie pracuje dla przedsiębiorstw zagranicznych. To przez lata było ogromną siłą miasta, bo właśnie międzynarodowe firmy stworzyły tysiące dobrze płatnych miejsc pracy i pomogły zbudować kompetencje, których wcześniej tutaj nie było. Ale tak duża zależność od decyzji podejmowanych w zagranicznych centralach jest również ryzykiem. I dlatego następny etap gospodarczej transformacji będzie trudniejszy od poprzedniego. Kraków nie musi już udowadniać światu, że ma dobrych programistów, inżynierów czy analityków. Musi za to sprawić, żeby więcej decyzji o tym, co tworzyć, a nie tylko jak to stworzyć, zapadało właśnie tutaj. ●

Rozmawiała Małgorzata Skowrońska

OGŁOSZENIE Kraków/34453894

30 lat wielkich inwestycji

ORGANIZATOR Gazeta Wyborcza
REKLAMA PARTNERZY Kraków Airport im. Jana Pawła II · 30 lat KHK · 10 lat Ekospalarnia Kraków · Krakowski Park Technologiczny · 30 lat Targi w Krakowie

1KR

eprasa.pl 9aa211f0dd

Meiera. Nowy adres północy Krakowa

Północ Krakowa dynamicznie zmienia swój charakter – zyskuje nową energię, rozwiniętą infrastrukturę i coraz więcej miejsc, które sprzyjają codziennemu komfortowi.
To już nie kierunek „na przyszłość", ale część miasta, która realnie odpowiada na potrzeby mieszkańców. Właśnie tutaj powstaje Osiedle Meiera TDJ Estate – nowoczesna, wieloetapowa inwestycja, która łączy wygodę życia z potencjałem rozwijającej się lokalizacji.

Projekt został zaprojektowany z myślą o różnych stylach życia i potrzebach. W pierwszym etapie powstaną dwa budynki i 294 mieszkania o metrażach od 27,4 do 93 m² – od kompaktowych kawalerek idealnych na start lub pod wynajem, po większe, funkcjonalne układy dla rodzin. Każde mieszkanie będzie posiadało balkon, taras lub ogródek, co pozwala korzystać z prywatnej przestrzeni na świeżym powietrzu na co dzień.

Jednym z kluczowych wyróżników inwestycji będzie ogólnodostępny park linearny – przestrzeń zaprojektowana jako naturalne przedłużenie osiedla i element lokalnego układu zieleni. To coś więcej niż standardowa zieleń przy inwestycji mieszkaniowej. Alejki spacerowe, plac zabaw, siłownia plenerowa i strefy aktywności tworzą miejsce, które sprzyja odpoczynkowi, relacjom sąsiedzkim i aktywnemu stylowi życia. To przestrzeń, która żyje przez cały dzień – zarówno dla mieszkańców, jak i okolicznej społeczności.

Osiedle powstaje w otoczeniu, które coraz wyraźniej staje się pełnoprawną częścią miasta. Dynamiczny rozwój zabudowy mieszkaniowej idzie tu w parze z rosnącą ofertą usług, edukacji i codziennej infrastruktury. Sklepy, punkty usługowe, szkoły i przedszkola sprawiają, że wiele spraw można załatwić blisko domu. To realna oszczędność czasu i większy komfort codziennego życia.

Dużym atutem tej lokalizacji jest komunikacja. Bliskość al. 29 Listopada oraz obwodnicy zapewnia szybki dojazd do innych części Krakowa i wygodny wyjazd poza miasto. Mieszkańcy mogą korzystać z transportu publicznego, a dodatkowo planowana jest nowa stacja Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej (SKA) zlokalizowana w pobliżu inwestycji wraz z parkingiem typu Park&Ride. To rozwiązanie, które w przyszłości znacząco skróci czas dojazdu do centrum i stworzy wygodną alternatywę dla codziennego korzystania z samochodu – szczególnie dla osób pracujących w różnych częściach miasta.

Projekt uzupełniają rozwiązania odpowiadające na codzienne potrzeby mieszkańców. Na terenie osiedla zaplanowano lokale usługowe, parking podziemny, komórki lokatorskie, rowerownię i wózkownię. W inwestycji przewidziano także elementy smart, w tym aplikację Blue Bolt oraz monitoring, które zwiększają wygodę użytkowania i poczucie bezpieczeństwa.

Na tle krakowskiego rynku oferta wyróżnia się również ceną – mieszkania dostępne są już od 11 800 zł/m², co przy średnich stawkach na poziomie ok. 16 800 zł/m² czyni ją atrakcyjną propozycją dla osób szukających nowego mieszkania w dobrze skomunikowanej, rozwijającej się części miasta.

Planowany termin zakończenia pierwszego etapu to listopad 2027 roku.

Osiedle Meiera to więcej niż mieszkania – to przemyślana przestrzeń do życia, która łączy nowoczesność, zieleń i wygodę codzienności, a rozwój infrastruktury wokół inwestycji dodatkowo wzmacnia jej potencjał na przyszłość.

Park - siłownia plenerowa,
tu więcej: https://meiera.pl/idea-projektu/

Kraków/34453961

eprasa.pl 9aa211f0dd

Z głębokim smutkiem przyjęliśmy wiadomość, że odszedł

Tadeusz Franaszek

Człowiek niezwykle zasłużony dla polskiego odlewnictwa,
Prezes Honorowy Stowarzyszenia Technicznego Odlewników Polskich STOP,
wieloletni Prezes Zarządu Głównego Stowarzyszenia STOP,
wybitny inżynier odlewnik, promotor polskiego odlewnictwa
i społecznik działający na rzecz integracji środowisk odlewniczych.

Rodzinie, Najbliższym oraz Przyjaciołom Zmarłego

składamy wyrazy serdecznego współczucia

Zarząd i Rada Nadzorcza
WULKAN SA

www.nekrologi.wyborcza.pl/34454002

ODESZLI.pl
Dziel się wspomnieniami o bliskich
Wejdź na serwis **odeszli.pl**

KLEPSYDRA
CMENTARZ KOMUNALNY
I KREMATORIUM
INFOLINIA: 12 352 44 44
CMENTARZ: +48 502 930 185
KREMATORIUM: +48 502 930 170
Nowy zielony cmentarz | Pierwsza kwatera ekologiczna
Kolumbaria na urny | Kamieniarstwo i opieka nad grobami
www.cmentarzkrakow.pl | Kraków, ul. Wielogórska 16

34446626

Informacja Burmistrza Gminy Krzeszowice

W dniach **od 25.09.2026 r. do 06.11.2026 r.** na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Krzeszowicach: www.bip.malopolska.pl/umkrzeszowice (zakładki: Zamówienia publiczne i ogłoszenia -> Ogłoszenia różne -> 2026) oraz na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu przy ul. Grunwaldzkiej 4 (parter - ściana pomiędzy pok. nr 4 i 5) **zamieszcza się wykazy nieruchomości przeznaczonych do zbycia dotyczących:**
- dz. nr 743/2, 743/3 obręb Czerna;
- dz. nr 600 obręb Paczółtowice;
- dz. nr 2417/1 obręb Zalas;
- dz. nr 55/4, 55/5, 55/8 obręb Dubie;
- dz. nr 918 obręb Zalas.
Osoby, którym przysługuje roszczenie o nabycie ww. nieruchomości z mocy Ustawy o gospodarce nieruchomościami lub odrębnych przepisów oraz poprzedni właściciele zbywanych nieruchomości pozbawieni prawa ich własności przed dniem 5 grudnia 1990 r. albo ich spadkobiercy mają pierwszeństwo jej nabyciu za cenę podaną w wykazie nieruchomości przeznaczonych do zbycia, pod warunkiem złożenia wniosków o nabycie w terminie 6 tygodni licząc od dnia wywieszenia wykazu, tj. do dnia 06.11.2026 r.

Kraków/34453830

PREZYDENT MIASTA KRAKOWA

OGŁOSZENIE z dnia 25 września 2026 r.

o odstąpieniu od sporządzenia zmiany uchwały nr CIV/2692/18 Rady Miasta Krakowa z dnia 6 czerwca 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Bodzów - Rejon ulicy Widłakowej" z zastosowaniem postępowania uproszczonego

Na podstawie art. 27b ust. 6 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538, 781, 864 i 912)

zawiadamiam

– o odstąpieniu od sporządzenia zmiany uchwały nr CIV/2692/18 Rady Miasta Krakowa z dnia 6 czerwca 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Bodzów - Rejon ulicy Widłakowej" z zastosowaniem postępowania uproszczonego;
– o anulowaniu przeprowadzenia konsultacji społecznych, planowanych w terminie od 23 października do 6 listopada 2026 r., a ogłoszonych w Ogłoszeniu Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 sierpnia 2026 r.

Kraków/34453545

Wyciąg z ogłoszenia Prezydenta Miasta Tarnowa

o II przetargu ustnym nieograniczonym na sprzedaż nieruchomości położonej przy ul. Brama Pilzneńska w Tarnowie.

1. Do sprzedaży przeznacza się nieruchomość położoną przy ul. Brama Pilzneńska w Tarnowie stanowiącą własność Gminy Miasta Tarnowa, oznaczoną numerem działki 65/4 obręb 228 o powierzchni 115 m² objęta księgą wieczystą TR1T/00133059/5 prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Tarnowie.
2. Nieruchomość przeznaczony jest do sprzedaży w trybie przetargu ustnego nieograniczonego.
3. Na przedmiotowej działce posadowione są pozostałości zabytkowych murów stanowiących część fortyfikacji miejskich z XIV-XVI w. wpisanych do rejestru zabytków woj. małopolskiego pod nr rej. A-1413/M.
4. Cena wywoławcza dla nieruchomości wynosi: **135 000,00 zł (słownie: sto trzydzieści pięć tysięcy złotych)**, zwolniona z podatku od towarów i usług.
5. Przetarg odbędzie się w dniu **28 października 2026 r.** w budynku Urzędu Miasta Tarnowa, przy **ul. Wałowa 10, I piętro Sala Boczna przy Sali Lustrzanej o godz. 11⁰⁰**.
6. W przetargu mogą brać udział osoby fizyczne i prawne, które wpłacą **wadium** w pieniądzu w wysokości **20 250,00 zł (słownie: dwadzieścia tysięcy dwieście pięćdziesiąt złotych)** na konto Urzędu Miasta Tarnowa Bank PKO Bank Polski Nr **15 1020 2892 0000 5002 0765 9693** w taki sposób, **aby najpóźniej w dniu 21 października 2026 roku wadium znajdowało się na rachunku bankowym organizującego przetarg ustny nieograniczony. Za dokonanie wpłaty uważa się dzień wpływu środków pieniężnych na rachunek bankowy tut. Urzędu.**
7. Ogłoszenie o przetargu wywieszone zostało na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta Tarnowa ul. Nowa 3 i 4, a także opublikowane zostało na stronie internetowej Urzędu Miasta Tarnowa oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.
8. Szczegółowe informacje dotyczące przetargu można uzyskać w Urzędzie Miasta Tarnowa, Wydziale Geodezji i Nieruchomości ul. Nowa 3, 33-100 Tarnów, pok. nr 205, II piętro, tel. (14) 68 82 755.

Kraków/34454049

GAZETA wyborcza
DLA FIRM, URZĘDÓW I INSTYTUCJI
Przetargi, licytacje, zamówienia publiczne
Ogłoszenia sądowe i rekrutacyjne
Nekrologi, kondolencje, wspomnienia

KONTAKT:
kontakt_komunikaty@wyborcza.pl,
tel. 507 094 232
nekrologi@wyborcza.pl,
tel. 22 555 55 55
Komunikaty.pl
nekrologi.wyborcza.pl

AU-01-6.6740.4.18.2026.EŚW

OBWIESZCZENIE PREZYDENTA MIASTA KRAKOWA

o wydaniu zezwolenia na realizację inwestycji drogowej oraz nadaniu decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności

Na podstawie art. 49 i art.10 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 1691) w związku z art. 11f ust. 3 Ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2024 r., poz. 311)

Prezydent Miasta Krakowa zawiadamia, że

w dniu **21.09.2026, została wydana decyzja nr 25/6740.4/2026, znak: AU-01-6.6740.4.18.2026.EŚW, o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, a postanowieniem z dnia 22.09.2026 r. przedmiotowej decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności dla inwestycji pn.: Budowa drogi gminnej klasy dojazdowej (km 0+017.24÷ 0+210.50) w korytarzu KDD.1 MPZP „Prądnik Czerwony Zachód" wraz z przebudową drogi gminnej klasy lokalnej nr 602922 – ul. Nad Strugą (km 0+000.00 ÷0+034.50)**

na działkach ewidencyjnych oznaczonych numerami:

a) **na działkach w całości położonych w liniach rozgraniczających teren przedmiotowej inwestycji** – zgodnie z przepisem art. 11f ust. 1 pkt 2 ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (w nawiasie podano nr działki przed podziałem przeznaczonej pod inwestycję): 252, 990, 989, 257/9 (257/3), 991/1 (991), 977/2 (977), obręb 0022 jednostka ewidencyjna Śródmieście
b) **na działkach poza liniami rozgraniczającymi teren projektowanej inwestycji w granicach pasów drogowych innych dróg publicznych**, w tym terenów dla których istnieje potrzeba ustalenia obowiązku przebudowy innych dróg publicznych zgodnie z przepisem art. 11f ust. 1 pkt 8 lit. g ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych: 244/1, 697/3, 751/3, 931, 696 obręb 0022 jednostka ewidencyjna Śródmieście
c) **na działkach poza liniami rozgraniczającymi teren projektowanej inwestycji dla którego istnieje potrzeba ustalenia obowiązku budowy lub przebudowy urządzeń wodnych** zgodnie z przepisem art. 11f ust. 1 pkt 8 lit. f ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych: 751/3, obręb 0022 jednostka ewidencyjna Śródmieście
d) **w granicach terenu niezbędnego dla realizacji inwestycji – teren linii kolejowej, zgodnie z przepisem art. 20a ust. 1** ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych: na działce w części: 540, obręb 0043 jednostka ewidencyjna Krowodrza

Decyzja zawiera rozstrzygnięcia w zakresie udzielenia zezwolenia na realizację ww. inwestycji drogowej, w tym w szczególności dotyczące ustalenia: linii rozgraniczających teren budowanej drogi gminnej; obowiązku przebudowy innych dróg publicznych; obowiązku budowy lub przebudowy urządzeń wodnych, granic terenu niezbędnego dla realizacji inwestycji – teren linii kolejowej; zatwierdzenia podziału nieruchomości; oznaczenia nieruchomości, które stają się własnością właściwej jednostki samorządu terytorialnego lub Skarbu Państwa; zatwierdzenia projektu zagospodarowania terenu oraz projektu architektoniczno-budowlanego; określenia szczególnych warunków zabezpieczenia terenu budowy i prowadzenia robót budowlanych; określenia szczegółowych wymagań dotyczących nadzoru na budowie oraz określenia terminu wydania nieruchomości położonych w liniach rozgraniczających teren planowanej inwestycji na 121 dzień od dnia, w którym decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej stanie się ostateczna.

Ww. decyzji postanowieniem z dnia 22.09.2026r. został nadany rygor natychmiastowej wykonalności.

Decyzja, której został nadany rygor natychmiastowej wykonalności, zgodnie z art. 17 ust. 3 specustawy, zobowiązuje do niezwłocznego wydania nieruchomości, opróżnienia lokali i innych pomieszczeń, uprawnia do faktycznego objęcia nieruchomości w posiadanie przez właściwego zarządcę drogi, uprawnia do rozpoczęcia robót budowlanych oraz uprawnia do wydania przez właściwy organ dziennika budowy.

Strony postępowania mogą zapoznać się z treścią decyzji w Wydziale Architektury i Urbanistyki Urzędu Miasta Krakowa, ul. Mogilska 41, 31-545 Kraków od poniedziałku do piątku w godzinach pracy urzędu. Zaleca się wcześniejsze uzgodnienie terminu spotkania telefonicznie pod numerem telefonu (0-12) 616-58 67.

Od ww. decyzji służy stronom odwołanie do Wojewody Małopolskiego ul. Basztowa 22, 31-156 Kraków, za pośrednictwem Wydziału Architektury i Urbanistyki Urzędu Miasta Krakowa, ul. Mogilska 41, 31-545 Kraków, adres do doręczeń elektronicznych organu (AE:PL-44247-71066-ISSHB-24), w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia. Zgodnie z art. 11g ust. 1a specustawy odwołanie strony od decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej zawiera zarzuty odnoszące się do tej decyzji, określa istotę i zakres żądania będącego przedmiotem odwołania oraz wskazuje dowody uzasadniające to żądanie.

Nadmienia się, że zgodnie z art. 63 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego podania (żądania, wyjaśnienia, odwołania, zażalenia) wnosi się na piśmie, za pomocą telefaksu lub ustnie do protokołu. Podania utrwalone w postaci elektronicznej wnosi się na adres do doręczeń elektronicznych lub za pośrednictwem konta w systemie teleinformatycznym organu administracji publicznej. Jeżeli przepisy odrębne nie stanowią inaczej, podania wniesione na adres poczty elektronicznej organu administracji publicznej pozostawia się bez rozpoznania.

Wyjaśnia się, że doręczenie ww. decyzji uważa się za dokonane w dniu odbioru decyzji przez wnioskodawcę, a dla pozostałych stron po upływie 14 dni od dnia publicznego ogłoszenia, tj. ukazania się niniejszego obwieszczenia o wydaniu ww. decyzji, zgodnie z art. 49 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego.

W odwołaniu od decyzji strony mogą złożyć wniosek o przeprowadzenie przez organ II instancji postępowania wyjaśniającego w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia sprawy.

Przed upływem terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania. Z dniem doręczenia Prezydentowi Miasta Krakowa oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna.

Na postanowienie z 22.09.2026r. r. o nadaniu decyzji nr 25/6740.4/2026 rygoru natychmiastowej wykonalności przysługuje stronom zażalenie do Wojewody Małopolskiego w Krakowie, ul. Basztowa 22, za pośrednictwem Prezydenta Miasta Krakowa – Wydziału Architektury i Urbanistyki Urzędu Miasta Krakowa, w terminie 7 dni od dnia skutecznego doręczenia. Doręczenie postanowienia o nadaniu decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności uważa się za dokonane w dniu odbioru postanowienia przez wnioskodawcę, a dla pozostałych stron po upływie 14 dni od dnia publicznego ogłoszenia, tj. okazania się obwieszczenia o wydaniu postanowienia o nadaniu decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności.

Informuje się, że obwieszczenie Prezydenta Miasta Krakowa podlega zamieszczeniu na tablicy ogłoszeń urzędowych Urzędu Miasta Krakowa oraz w urzędowym publikatorze teleinformatycznym Biuletynie Informacji Publicznej UMK, a także w prasie lokalnej.

Ww. przepis zobowiązuje także organ wydający decyzję do przesłania zawiadomienia o wydaniu decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej dotychczasowemu właścicielowi lub użytkownikowi wieczystemu na adres określony w katastrze nieruchomości. Doręczenie zawiadomienia na adres wskazany w katastrze nieruchomości jest skuteczne.

Kraków/34453756

KRL 1

eprasa.pl 9aa211f0dd

NEWSLETTERY
WYBORCZEJ

Wszystkie piszą ludzie,
nie maszyny
Nasi najlepsi redaktorzy.

Możesz wybrać z bogatej oferty ponad **40** różnych newsletterów.

Zapisz się na:
wyborcza.pl/newslettery

wyborcza.pl

AU-01-6.6740.4.21.2026.BUR

OBWIESZCZENIE

Prezydenta Miasta Krakowa

**o wszczęciu postępowania administracyjnego
o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej**

Na podstawie art. 10 § 1, art. 49 i art. 61 § 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 1691) w związku z art. 11d ust. 5 Ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2024 r., poz. 311), zawiadamia się, że **17.07.2026** r. zostało wszczęte postępowanie administracyjne na wniosek Prezydenta Miasta Krakowa działającego przez Dyrektora Zarządu Dróg Miasta Krakowa, ul. Centralna 53 31-586 Kraków, w sprawie zezwolenia na realizację inwestycji drogowej dla zamierzenia pn.:

„Budowa ul. Ks. Piotra Skargi (droga gminna nr 603292K, klasy D na odcinku ok 0,13km) w Krakowie wraz z przebudową kolidującego uzbrojenia technicznego, budową odwodnienia i oświetlenia."

Projektowana inwestycja planowana jest do realizacji w Krakowie na niżej wymienionych działkach ewidencyjnych, które znajdują się (w odniesieniu do nieruchomości, które podlegają podziałowi – przed nawiasem podano numer działki, która powstanie w wyniku zatwierdzenia podziału, w nawiasie podano numer działki przed podziałem):

1. **między liniami rozgraniczającymi teren w granicach projektowanego pasa drogi gminnej, zgodnie z art. 11f ust. 1 pkt 2 specustawy**:
   – nr 159/29 (159/2), 159/31 (159/3), 159/9, 159/33 (159/11), 159/35 (159/13), 159/37 (159/14) obr. 51 Krowodrza,
2. **w terenie objętym obowiązkiem budowy i przebudowy sieci uzbrojenia terenu, zgodnie z art. 11f ust. 1 pkt 8 lit. e specustawy:**
   – nr 159/30 (159/2), 159/9, 159/36 (159/13), 159/38 (159/14), 159/15, 355/1 obr. 51 Krowodrza,
3. **w terenie objętym obowiązkiem budowy i przebudowy zjazdów, zgodnie z art. 11f ust.1 pkt 8 lit. h specustawy:**
   – nr 159/10 obr. 51 Krowodrza,
4. **w terenie objętym obowiązkiem budowy urządzeń wodnych, zgodnie z art. 11f ust.1 pkt 8 lit. f specustawy:**
   – nr 344 obr. 51 Krowodrza
5. **w terenie objętym obowiązkiem rozbiórki istniejących obiektów budowlanych nieprzewidzianych do dalszego użytkowania, zgodnie z art. 11f ust. 1 pkt 8 lit. c specustawy:**
   – 159/9, 159/10, 159/17 obr. 51 Krowodrza**.**

W związku z powyższym informuje się, że strony mogą w każdym stadium postępowania zapoznać się z całością dotychczas zgromadzonego materiału dowodowego, złożyć ewentualne wnioski i zastrzeżenia w Wydziale Architektury i Urbanistyki Urzędu Miasta Krakowa – ul. Mogilska 41. Uwagi i zastrzeżenia można także nadać przesyłką pocztową, kurierską u wybranego przez Państwa operatora, bądź za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Zgodnie z obowiązującymi przepisami doręczenie korespondencji na elektroniczną skrzynkę podawczą organu administracji publicznej, w ramach usługi udostępnianej w ePUAP, nie jest już równoważne w skutkach prawnych z doręczeniem przy wykorzystaniu publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego (e-Doręczenia). W celu skutecznego doręczenia do organu można wnieść pismo utrwalone w postaci elektronicznej na **adres do doręczeń elektronicznych organu (AE:PL-44247-71066-ISSHB-24)** lub wnieść pismo utrwalone w postaci papierowej – osobiście w punkcie podawczym lub listownie.
Odpowiedź na wszystkie uwagi i zastrzeżenia stron postepowania zostaną zawarte w uzasadnieniu decyzji kończącej postępowanie.

Zawiadomienie w formie obwieszczenia uważa się za dokonane po upływie 14 dni od dnia, w którym nastąpiło publiczne obwieszczenie i udostępnienie w Biuletynie Informacji Publicznej.

Godziny przyjęć stron: poniedziałek – piątek w godz. od 8.00 do 14.30.

Kraków/34453488

Wyciąg z Ogłoszenia

PREZYDENTA MIASTA TARNOWA

o II przetargu ustnym ograniczonym na sprzedaż nieruchomości położonej przy Al. Tarnowskich w Tarnowie

1. Do sprzedaży przeznacza się nieruchomość położoną w obrębie 308 oznaczoną numerem działki 86/2 o pow. 516 m^2 objętą księgą wieczystą TR1T/00000773/5 prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Tarnowie.
2. Nieruchomość przeznaczona jest do sprzedaży w trybie przetargu ustnego ograniczonego do właścicieli nieruchomości przyległych oznaczonych numerami działek 86/3 obrębu 308 lub 87/2 obrębu 308.
3. **Cena wywoławcza dla nieruchomości wynosi 150 000,00 zł brutto (słownie: sto pięćdziesiąt tysięcy złotych), w tym podatek od towarów i usług według stawki 23%.**
4. Przetarg odbędzie się w dniu **28 października 2026 r.** w budynku Urzędu Miasta Tarnowa, przy ul. Wałowej 10, I piętro, Sala Boczna przy Sali Lustrzanej o godz. **10^{30}**.
5. W przetargu mogą brać udział osoby fizyczne i prawne, które wpłacą wadium w pieniądzu w wysokości **22 500,00 zł (słownie: dwadzieścia dwa tysiące pięćset złotych) na konto Urzędu Miasta Tarnowa Bank PKO BP SA Nr 15 1020 2892 0000 5002 0765 9693 w taki sposób, aby najpóźniej w dniu 21 października 2026 roku wadium znajdowało się na rachunku bankowym organizującego przetarg ustny ograniczony. Za dokonanie wpłaty uważa się dzień wpływu środków pieniężnych na rachunek bankowy tut. Urzędu.**
6. Warunkiem niezbędnym do uczestnictwa w przetargu jest wpłata wadium, oraz złożenie przez właściciela nieruchomości przyległej pisemnego oświadczenia o uczestnictwie w przetargu. Oświadczenie należy złożyć w terminie do dnia 21 października 2026 roku, w godzinach pracy Urzędu Miasta Tarnowa w Wydziale Geodezji i Nieruchomości ul. Nowa 3 pok. 212.
7. Brak złożenia oświadczenia w terminie do dnia 21 października 2026 r. traktowany będzie jako rezygnacja z uczestnictwa w przetargu.
8. Ogłoszenie o przetargu zostało wywieszone na tablicach ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miasta Tarnowa ul. Nowa 3 i Nowa 4, a także opublikowane na stronie internetowej Urzędu Miasta Tarnowa oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.
9. Szczegółowe informacje dotyczące przetargu można uzyskać w Urzędzie Miasta Tarnowa, Wydziale Geodezji i Nieruchomości ul. Nowa 3, 33-100 Tarnów, pok. 204, II piętro, Tel. (14) 68 82 754.

Kraków/34453714

INGA IWASIÓW znalazła klucz, który otwiera świat. O jej nowej powieści „Tobiasz i wielki liść" – książce o emeryturze, samotności, końcu pewnego świata i... króliku, który niespodziewanie wypełnia pustkę

ARTUR DOMOSŁAWSKI o legendarnym reporterze i „Operacji Masakra". Pióro, pistolet i srebrnolistne topole, czyli o tym, dlaczego niektóre reportaże stają się legendami

Dlaczego jesteśmy coraz bardziej zmęczeni i czy książki o wypaleniu naprawdę pomagają z niego wyjść?

Spotkanie Książkowego Klubu Książki, przegląd jesiennych nowości, kryminały i powieści z dreszczykiem oraz książki dla młodszych czytelników.

W sprzedaży, również z dostawą do paczkomatu

Zamów magazyn z darmową dostawą na: **Prenumerata24.pl**

Więcej na: **Wyborcza.pl/ksiazki**

1 KRL

eprasa.pl 9aa211f0dd

CO JEST GRANE

Teatr KTO

Ciało przestrzenią oporu

Ile z naszej tożsamości należy do nas samych, a ile jest efektem cudzych oczekiwań, social mediów czy estetycznych wzorców?

Marta Gruszecka

Festiwal Ciało i Czas od początku stawia na młodych artystów i różnorodność języków współczesnego teatru. Festiwal Ciało i Czas od początku stawia na młodych artystów i różnorodność języków współczesnego teatru. Teatr KTO, organizator przeglądu, chce tworzyć przestrzeń dla twórców, którzy często mają ograniczony dostęp do profesjonalnych scen i środków produkcyjnych. Festiwal odbędzie się już po raz trzeci – tegoroczna edycja jest kontynuacją idei, która przyświeca mu od samego początku: otwarcia sceny teatru na artystów o różnych wrażliwościach i tradycjach oraz realnego wsparcia młodych twórców, którzy w polskim teatrze tańca i ruchu rzadko mają szansę zaprezentować swoją pracę w godnych warunkach.

– Zawód tancerza i performera to dziś w Polsce zawód bez etatu, bez umowy, bez zabezpieczenia na wypadek kontuzji. My nie tłumaczymy artystów. My im kibicujemy i stajemy po ich stronie, nawet kiedy to niewygodne – mówi Jerzy Zoń, dyrektor Teatru KTO.

TANIEC O „CHŁOPKACH"

Główną osią programu jest sekcja konkursowa. Tegoroczna odsłona koncentruje się wokół ciała jako nośnika pamięci, doświadczeń i społecznych oczekiwań. Osiem prezentowanych prac przygląda się temu, w jaki sposób historia, rodzina, kultura, media czy obowiązujące wzorce wpływają na sposób, w jaki postrzegamy własne ciało i tożsamość.

Jednym ze spektakli są „Chłopki" Bartłomieja Mieszczaka poświęcone pamięci polskiej wsi XIX i XX wieku. Reżyser filtruje ją przez doświadczenie młodych wykonawczyń. O traumie wojny i utracie dzieciństwa opowiada w monodramie „Undanced" ukraińska artystka Anna Piotrowska. „Manosfera" Oliwii Grucy bada presję współczesnego modelu męskości i kulturę siłowni, a „Who cares" Agnieszki Brzezińskiej przygląda się ciału funkcjonującemu pod presją algorytmów i społecznościowych wzorców atrakcyjności. W festiwalowym programie znalazły się również spektakle tj. „Dance me till the end of love" Hanny Stawczyk, „Chciałabym" Aleksandry Bratkowskiej, „Die Duch" grupy Wasabi-barbi oraz „Na początku była ciemność i ziemne ognie" kolektywu JAM.

• **„Opera.exe" Krakowskiego Teatru Tańca** FOT. MATERIAŁY PRASOWE TEATRU KTO

– Wspólnym wątkiem tegorocznych prac konkursowych staje się pytanie, ile z naszej tożsamości należy do nas samych, a ile jest efektem cudzych oczekiwań, rodziny, historii, social mediów czy estetycznych wzorców. Odnosząc się do nazwy naszego festiwalu, można powiedzieć, że w tegorocznych spektaklach konkursowych ciało staje się jednocześnie polem opresji i przestrzenią oporu, a czas nie jest postrzegany w kategorii straty, lecz siły, która transformuje i każe wciąż na nowo pytać, co z przeszłości pozostaje w nas żywe – zapowiada Sławomir Szczurek, kurator festiwalu.

Spektakle konkursowe obejrzymy 9 i 10 października.

POD LUPĄ JURY

Artystów ocenią jurorzy związani z m.in. wcześniejszymi edycjami festiwalu.

– Jakub Mędrzycki, tancerz i choreograf, absolwent Codarts University of the Arts w Rotterdamie oraz członek szwedzkiego teatru tańca Norrdans, wraz z Iloną Gumowską zdobył główną nagrodę 1. edycji → pierwszej edycji Festiwalu Ciało i Czas. Aleksandra Nowakowska to tancerka pracująca z gestem, codziennością, powtórzeniem i relacją języka z choreografią, studentka Instytutu Teatrologii Stosowanej w Giessen, która wraz z Andrzejem Józefczykiem otrzymała główną nagrodę 2. edycji → drugiej edycji festiwalu. W jury zasiądzie również Piotr Mateusz Wach, jeden z najzdolniejszych reżyserów młodego pokolenia, performer i choreograf, wykładowca Wydziału Teatru Tańca AST w Bytomiu, laureat m.in. Grand Prix 21. Festiwalu Szekspirowskiego oraz nagrody na Forum Młodej Reżyserii i FUGA Festival – wymienia Agnieszka Gałczyńska z Teatru KTO.

Kurator konkursu dodaje: – Tak dobrany skład jury, ze względu na aktywność zawodową, wcześniejsze doświadczenia i doskonałe rozumienie aktualnej sytuacji twórców na rynku, również międzynarodowym, stanowi dla nas gwarancję wsparcia występujących artystów i odpowiedniego poziomu empatii. Temu festiwalowi od początku towarzyszy mocno wspierająca atmosfera. Na tym nam zależało, to leży u jego podstaw i tego będziemy się trzymać.

CIAŁO ARCHIWUM RUCHÓW

Oprócz spektakli konkursowych festiwalowa oferta obejmuje również dodatkowe pokazy.

5 października, w ramach cyklu Przestrzenie Sztuki – Taniec – Kraków, publiczność zobaczy „YOUR MAJESTY" w koncepcji, choreografii i wykonaniu Katarzyny Sikory i Marcina Miętusa. Dzień później (6 października), w planach „BEZDROŻE. wilderness" w choreografii Marty Wołowiec. Do wyboru widzowie mają jeszcze „IMMUNOKRACJĘ" w choreografii i wykonaniu Pauliny Jaksim, Katarzyny Kulmińskiej i Izabeli Orzełowskiej, „opera.exe" Krakowskiego Teatru Tańca w koncepcji i choreografii Eryka Makohona oraz „FIDGETS" w reżyserii duetu Gruba i Głupia, czyli Patrycji Kowańskiej i Dominiki Knapik z Fundacji Kreatura.

Wcześniej, goście festiwalu będą mogli zobaczyć premierową realizację zwycięzców drugiej edycji. „300-millisecond archives", czyli premierowa realizacja Aleksandry Nowakowskiej i Andrzeja Józefczyka, ukazuje ciało jako archiwum ruchów, gestów i doświadczeń, zbiór śladów powiększający się z każdym kolejnym wykonaniem.

– Jego integralną częścią jest autorska instalacja rejestrująca różne jakości ludzkiego ruchu: trajektorie, gesty, mimikę i organizację ciała w przestrzeni, a performerki funkcjonują jako jedna z jej reagujących na otoczenie „soczewek" Obok Nowakowskiej i Józefczyka, odpowiedzialnych za koncepcję, choreografię, instalację i muzykę, na scenie wystąpią Natalia Dinges i Ana Kuszarecka (performance, kreacja ruchu) – zaprasza kurator. ●

Festiwal Ciało i Czas 2026 odbędzie się w dniach 4–11 października w Teatrze KTO przy ul. Zamoyskiego 50 w Krakowie. Bilety są dostępne online na stronie bilety.teatrkto.pl. Szczegółowy program festiwalu można znaleźć na stronie Festiwalu Ciało i Czas.

REKLAMA Kraków/34453747

1KR

eprasa.pl 9aa211f0dd

bunkier sztuki

POLSKI DIZAJN:
BIOGRAFIA
PRZEDMIOTU

BIOGRAFIA
PROJEKTANTA

GRYNASZ STUDIO, LAMPA APOLIN | APOLIN LAMP, FOT. | PHOTO: MICHAŁ LICHTAŃSKI

23.09.—13.12.2026

POLISH DESIGN:
OBJECT BIOGRAPHIES
DESIGNER BIOGRAPHIES

KURATORKI | CURATORS:
AGATA KIEDROWICZ,
ALEKSANDRA KOPERDA

BUNKIER SZTUKI
GALERIA SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ
GALLERY OF CONTEMPORARY ART

PLAC SZCZEPAŃSKI 3A
BUNKIER.ART.PL

WYSTAWA CZYNNA:
WTOREK — NIEDZIELA
GODZ. 11:00—19:00

OPENING HOURS:
TUESDAY — SUNDAY
11:00 AM — 7:00 PM

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Kraków/34452108

1 KRL

eprasa.pl 9aa211f0dd

CO JEST GRANE

Premiera w Starym Teatrze

Uzależnienie a macierzyństwo

Narodowy Stary Teatr im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie zaczyna sezon spektaklem o macierzyństwie. Oprócz znakomitych aktorek i aktorów krakowskiej sceny w spektaklu zagrają lalki.

W „NONFICTION" teatr połączy się ze sztuką wizualną. Łącznikiem obu sztuk będą lalki przygotowane przez artystkę interdyscyplinarną Anetę Grzeszykowską
FOT. HAWA

Marta Gruszecka

Jesteś u siebie" – takie hasło towarzyszy przez kolejny sezon artystyczny Narodowemu Staremu Teatrowi. O szczegółach przygotowanego przez zespół teatru programu mówi Jakub Skrzywanek, dyrektor artystyczny NST.

– Ostatnie dwa lata były momentem rozpoznania, czasem przygotowań obecnego, w pełni ustalonego przez nas sezonu artystycznego. To był bardzo intensywny, obfitujący w sukcesy frekwencyjne i festiwalowe okres. Różnorodność, którą kierowaliśmy się przez ostatnie lata, to za mało. Chcemy być wyjątkowi. Jesteśmy jedynym albo ostatnim teatrem w Polsce, który produkuje do ośmiu premier w sezonie. Nawet niedawne ogłoszenie Teatru Narodowego w Warszawie i innych scen pokazuje, że polskie teatry przygotowują ich dużo mniej. Bierzemy na siebie tę odpowiedzialność, bo jesteśmy teatrem narodowym z ogromnymi możliwościami i znakomitym zespołem. I prawdopodobnie pierwszym w Europie, który zaprezentuje na nowy sezon artystyczny aż pięć ścieżek programowych, nad którymi będą czuwać kuratorzy – mówi Skrzywanek.

KIEDY TEATR ŁĄCZY SIĘ ZE SZTUKĄ WIZUALNĄ

Pierwszą ścieżką programową jest „Radykalna ciekawość". – Myślimy tutaj o zgłębianiu sztuk wizualnych i będziemy w jej ramach przedstawiać te spektakle, w których widać interdyscyplinarność. Ambasadorami tej ścieżki będą Anka i Wilhelm Sasnalowie, wspaniali artyści z przestrzeni wizualnej i filmowej – zdradza dyrektor NST.

W myśl „Radykalnej ciekawości" wpisuje się pierwsza premiera nowego sezonu, czyli „NONFICTION" w reżyserii Gosi Wdowik według powieści Julie Myerson. Brytyjska autorka ma w literackim CV dziesięć tytułów, w tym m.in. bestseller „Something Might Happen" oraz książkę „The Lost Child: A True Story" z 2009 roku, w której opisała doświadczenia własnej rodziny i uzależnienie nastoletniego syna.

– Publikacja postawiła Myerson w centrum sporu o prywatność, odpowiedzialność pisarki i prawo do opowiadania historii, które nie należą wyłącznie do jednej osoby. W wydanej kilkanaście lat później powieści „Nonfiction" autorka powróciła do tematów uzależnienia, macierzyństwa i rodzinnej straty, tym razem nadając osobistemu materiałowi formę fikcji. Pytanie, czy można w pełni zaufać autorce opowiadającej własną historię, staje się jednym z głównych napięć książki i spektaklu – zastanawiają się twórcy.

DZIECKO ZAGRAJĄ LALKI

Przygotowywana przez zespół NST sztuka na podstawie historii opisanej przez Julie Myerson porusza temat macierzyństwa.

– Czym jest macierzyństwo pozbawione idealizacji, rozumiane jako doświadczenie miłości, która nie daje poczucia sprawczości, oraz odpowiedzialności, która nie chroni przed porażką? Czy sztuka może sięgać po najbardziej intymne doświadczenia, jeśli ceną opowieści staje się odsłonięcie czyjegoś życia? – zastanawia się dyrektor.

Spektakl otwierający nowy sezon narodowej sceny to historia o relacji matki i uzależnionego od narkotyków dziecka, opowieść o tym, jak macierzyństwo i uzależnienie łączą się z pytaniem o etyczne granice przetwarzania intymnego doświadczenia w sztukę.

W „NONFICTION" teatr połączy się ze sztuką wizualną. Łącznikiem obu sztuk będą lalki przygotowane przez artystkę interdyscyplinarną Anetę Grzeszykowską. Absolwentka Wydziału Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, laureatka Paszportu Polityki w kategorii sztuk wizualnych, od lat bada relacje między ciałem a jego reprezentacją, obecnością a znikaniem, prywatną biografią a obrazem poddanym artystycznej manipulacji. Rzeźby, które stworzyła na potrzeby spektaklu, nawiązują do jej autorskiego cyklu „Franciszka". W jego ramach artystka od kilku lat przedstawia swoją córkę w przyszłości, czyli w wieku, do którego jeszcze nie zdążyła dorosnąć. Lalki stawały się projekcjami rodzicielskich wyobrażeń, oczekiwań i pragnienia szczęścia dziecka.

Czym jest macierzyństwo pozbawione idealizacji, rozumiane jako doświadczenie miłości, która nie daje poczucia sprawczości, oraz odpowiedzialności, która nie chroni przed porażką?

– Mam zwyczaj zapraszania artystów i artystek wizualnych. W teatrze słowo ma za zadanie nazywać, domykać, a sztuka – otwierać. Romansuję ze sztuką, żeby wytwarzać świat sceniczny otwarty na interpretację – komentuje Gosia Wdowik, reżyserka spektaklu.

RZECZYWISTOŚĆ CZY FIKCJA?

Wykorzystane w sztuce rzeźby symbolicznie łączą dokument z fikcją, rzeczywistość i wyobrażenie.

– Paradoksalnie wydaje mi się, że wprowadzenie tak sztucznego obiektu, który przedstawia człowieka, do równie umownej, sztucznej przestrzeni teatru może wywołać odwrotny efekt. Jakby dwa poziomy fikcji nagle zaczęły produkować coś bardzo prawdziwego – komentuje Aneta Grzeszykowska.

W rolach głównych: Bogumiła Bajor, Alicja Jurkowska, Zbigniew W. Kaleta, Dorota Pomykała, Kamil Pudlik i Małgorzata Zawadzka. Autorką adaptacji jest Martyna Wawrzyniak, a tłumaczenia Marta Orczykowska. Scenografię przygotowała reżyserka Gosia Wdowik i Aleksandr Prowaliński (również reżyseria światła), rzeźby Aneta Grzeszykowska, kostiumy Maja Skrzypek, a muzykę i sound design Agata Zemla. Inspicjentką będzie Hanna Nowak.

„GRA Z KANTOREM" I WARSZTATY Z KRYSTIANEM LUPĄ

W nurcie „Radykalna ciekawość" obejrzymy też „Sto spojrzeń" w reż. Choy Ka Fai (4 grudnia), który przeniesie widzów do 2044 roku. Do świata, w którym sztuczna inteligencja uczy się symulować emocje, troskę i bliskość. To teatr o przyszłości, która zaczyna się już teraz, ale także o tym, czy czułość, niedoskonałość i realna obecność mogą być tym, co zaświadczy o naszym człowieczeństwie w dobie AI.

We współpracy narodowej sceny z Cricoteką powstanie spektakl Philippe'a Quesne'a, który wprowadzi do Starego Teatru język teatru-pejzażu (marzec 2027). Wcześniej obie instytucje zapraszają na wystawę obiektów i instalacji francuskiego artysty w ramach „Gry z Kantorem".

Pod szyldem „Radykalnej ciekawości" zobaczymy również spektakle z poprzednich sezonów, m.in. „Jogę", „Martwe natury", „Nieustraszoną miłość Eve Adams", „Operę za trzy grosze", „Requiem dla snu" i „Rewizję procesu Jezusa".

Program uzupełnią mistrzowskie zajęcia Krystiana Lupy, warsztaty dramatopisarskie, cykl „Stwórczynie" oraz spektakl taneczny Nach. ●

Premiera spektaklu „NONFICTION" 3 października o godz. 18 na Scenie Kameralnej Narodowego Starego Teatru (Starowiślna 21). Pozostałe pokazy 4, 6, 24-25 października. Bilety i repertuar są dostępne na stronie stary.pl.

1KR

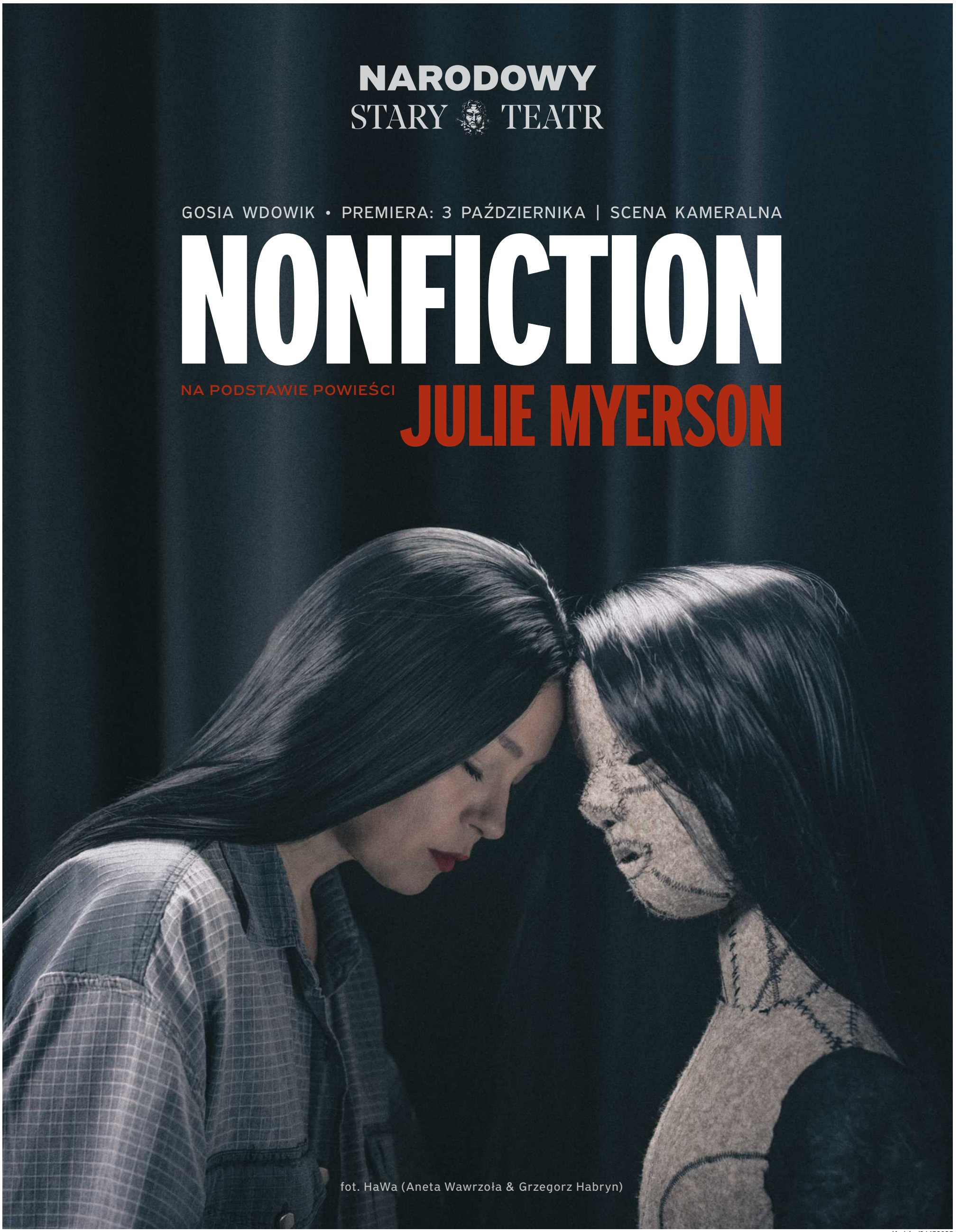
eprasa.pl 9aa211f0dd

NARODOWY
STARY TEATR

GOSIA WDOWIK • PREMIERA: 3 PAŹDZIERNIKA | SCENA KAMERALNA

NONFICTION

NA PODSTAWIE POWIEŚCI
JULIE MYERSON

fot. HaWa (Aneta Wawrzoła & Grzegorz Habryn)

Kraków/34453035

eprasa.pl 9aa211f0dd

CO JEST GRANE

Polski dizjan w Galerii Bunkier Sztuki

Projektanci i ich przedmioty

Kim są i jak tworzą współcześni polscy projektanci i rzemieślnicy? Co motywuje ich do pracy twórczej?

• **Pracownia Magdy Jurek** FOT. MICHAŁ LICHTAŃSKI

ROZMOWA Z
ALEKSANDRĄ KOPERDĄ I AGATĄ KIEDROWICZ
kuratorkami wystawy

MARTA GRUSZECKA: Polski dizajn to bardzo szerokie pojęcie. Skąd pomysł na taką tematykę?
ALEKSANDRA KOPERDA: Obie z Agatą Kiedrowicz zajmujemy się designem i kulturą materialną od wielu lat, interesuje nas to, w jaki sposób otoczenie wpływa na proces twórczy. Relacja człowieka z przedmiotami zawsze mnie fascynowała – kiedy odwiedzałam projektantów w ich pracowniach, zwracałam uwagę nie tylko na to, co oni sami zaprojektowali, ale też na przedmioty osobiste, które znajdowały się w ich pracowniach. Właśnie z tego zainteresowania zrodził się pomysł, by na wystawie w Bunkrze Sztuki pokazać pary przedmiotów. Zaprosiłyśmy kilkunastu projektantów i wspólnie wybrałyśmy reprezentatywny dla każdego zestaw przedmiotów: projekt wybrany z portfolio oraz przedmiot osobisty.
AGATA KIEDROWICZ: Poprzez taki sposób ekspozycji chcemy przyjrzeć się biografii i motywacjom twórców i twórczyń, oraz materialnym fundamentom, które kształtują ich myślenie i działanie. Przyjęłyśmy badawczą perspektywę: w myśl socjologii przedmiotów, zrozumienie tego, jak istnieją przedmioty, stanowi klucz do odtworzenia tego, jak istnieje człowiek i ludzkie wspólnoty. Przedmioty żyją, mają swoje biografie i wpływ na ludzkie losy. To, co ludzkie, jest możliwe dzięki temu, co materialne, i na odwrót. Projektanci wybrali intrygujące obiekty: często o wartości emocjonalnej i sentymentalnej, wpływające na ich dobrostan i komfort twórczy.

Czyli coś w rodzaju amuletów?
Al.K.: Można powiedzieć, że to przedmioty działające jak talizmany lub totemy. Czasami to pamiątki rodzinne, artefakty przywołujące wspomnienia, przedmioty będące klasykami dizajnu lub używane na co dzień narzędzia. Nie zawsze są to obiekty o dużej wartości materialnej, natomiast zawsze mają dla projektantów znaczenie. Na wystawie zobaczymy między innymi dłuta, których używał ojciec Dawida Grynasza z Grynasz Studio, lampę Tizio zaprojektowaną przez Richarda Sappera należącą do Krystiana Kowalskiego czy drewnianą rzeźbę psa, autorstwa twórcy ludowego Józefa Felczyńskiego, „strzegącą" pieca ceramicznego w studio Pani Jurek.

Czy twórczość wybranych przez panie artystów coś łączy?
A.K.: To, że żyją wśród przedmiotów i je tworzą, szukają inspiracji w rytmie codzienności, rytuałach, materii, która ich otacza. Pokazujemy różnorodny obraz projektowania i kreatywnych ścieżek – na stworzenie ikony dizajnu nie ma jednego przepisu. Trzeba rozwijać swój instynkt obserwatora rzeczywistości, wyostrzać zmysły, wypracować własny sposób na balans i motywację twórczą.

Co szczególnie może zwrócić naszą uwagę?
Al.K.: Zależało nam na tym, by ekspozycja miała charakter odmienny od większości wystaw dizajnu i dawała głębszy wgląd w sposób pracy i myślenia projektantów. Ich sylwetki starałyśmy pokazać się przez pryzmat osobistych historii. Uchylamy drzwi do pracowni twórców, prezentując elementy procesu twórczego, takie jak odręczne szkice, modele, próbki materiałów. Oddałyśmy im głos, to oni opowiadają o swojej twórczości przez pryzmat wybranych obiektów

Wystawie będzie towarzyszyła publikacja. W jakiej formie?
A.K.: Wspólnie z fotografami Michałem Lichtańskim oraz Krzysztofem Marchlakiem stworzyliśmy album, który jest intymnym wglądem w prywatne, kreatywne przestrzenie zaproszonych do wystawy twórców i twórczyń. Na jego łamach zobaczymy treści, których nie znajdziemy na wystawie: fotografie pracowni oraz obiektów, rozbudowane wypowiedzi dotyczące procesu i historii stojących za osobistymi przedmiotami. Naszą intencją było stworzenie publikacji, która będzie funkcjonować niezależnie od wystawy, przedłużać jej doświadczenie.

Wśród prezentowanych twórców znajdą się: Agnieszka Bar, Michał Borecki, Jan Gliński, Maja Ganszyniec, Martyna Barbara Golik, Grynasz Studio, Maria Jeglińska-Adamczewska, Magda Jurek, Malwina Konopacka, Krystian Kowalski, Piotr Kuchciński, Mati Sipiora, Nodi Studio, UAU project, Adam Skotarczak i Aleksandra Żeromska. Koordynatorką wystawy jest Joanna Sewielska, za aranżację i identyfikację wizualną odpowiada Magda Paleczna.
Rozmawiała Marta Gruszecka

O wystawie
„Polski dizajn. Biografia przedmiotu / Biografia projektanta"

FOT. MICHAŁ LICHTAŃSKI

Kim są i jak tworzą współcześni polscy projektanci i rzemieślnicy? Co motywuje ich do pracy twórczej? Jakie jest ich podejście do procesu projektowego? Jaki mają stosunek do swoich prac i czym sami lubią się otaczać? Czy w ich studiach i pracowniach znajdują się przedmioty, z którymi żyją od lat? Nieoczywiste, działające jak totemy, a może pospolite, a jednak takie, z którymi mają więź emocjonalną?

Wystawa prezentuje najnowszy polski dizajn, łącząc go z osobistymi przedmiotami towarzyszącymi projektantom w ich codziennej pracy. Poprzez wyeksponowanie ważnych w życiu twórców i twórczyń przedmiotów chcemy przyjrzeć się ich biografii, motywacjom oraz fundamentom, które ukształtowały ich myślenie i działanie. W myśl socjologii przedmiotów, zrozumienie tego, jak istnieją przedmioty, stanowi klucz do odtworzenia tego, jak istnieje człowiek i ludzkie wspólnoty. Przedmioty żyją, mają swoje biografie i wpływ na ludzkie losy. To, co ludzkie, jest możliwe dzięki temu, co materialne, i na odwrót.

Wystawę „Polski dizajn. Biografia przedmiotu / Biografia projektanta" można oglądać od 23 września do 13 grudnia w Galerii Bunkier Sztuki. Szczegółowe informacje o ekspozycji i biletach są dostępne na stronie bunkier.art.pl.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34453929

Połącz Kropki

Połącz Kropki
Idealna gra na krótką przerwę
Zeskanuj QR kod i graj
APLIKACJA WYBORCZEJ

1KR

eprasa.pl 9aa211f0dd

CO JEST GRANE

Jesień w Galerii Bunkier Sztuki

Kolonialne mechanizmy pod lupą sztuki

Kinga Nowak zajmuje się zarówno malarstwem figuratywnym, jak i abstrakcyjnym. Od dłuższego czasu interesują ją jednak kwestie związane z dekolonizacją

ROZMOWA Z
ANNĄ BATKO
kuratorką nowej wystawy
w Galerii Bunkier Sztuki

MARTA GRUSZECKA: Galeria Bunkier Sztuki rozpoczyna nowy sezon artystyczny otwarciem trzech wystaw. Jedną z nich jest „Rzar mi tropikuw" Kingi Nowak, jednej z najciekawszych polskich malarek i rzeźbiarek współczesnych. Jak trafiłaś na prace Kingi?

ANNA BATKO: Znamy się od dłuższego czasu, to ona zaprosiła mnie do kuratorowania tej wystawy w Galerii Bunkier Sztuki. Kinga jest artystką średniego pokolenia, mocno związaną z Krakowem i Akademią Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, gdzie prowadzi własną pracownię malarstwa. Zajmuje się zarówno malarstwem figuratywnym, jak i abstrakcyjnym. Od dłuższego czasu interesują ją jednak kwestie związane z dekolonizacją, przede wszystkim z dekolonizacją muzeów. Już od czasów studenckich dużo podróżowała, mieszkała m.in. w Paryżu i Londynie, i zawsze interesowały ją pokazywane tam obiekty sztuki afrykańskiej i pozaeuropejskiej. Na jej obrazach obiekty te często pojawiają się wyjęte z muzealnego kontekstu. Artystka próbuje przywracać im ich pierwotny, oryginalny kontekst związany z tradycją, rytuałem i duchowością.

Jej ostatnia wystawa „Wyprawy nie będzie" była prezentowana podczas Warsaw Gallery Weekend 2025, wróciła zresztą stamtąd z nagrodą. Teraz między 23 września 2026 a 3 stycznia 2027 roku prace Kingi można oglądać w Bunkrze Sztuki.

O czym opowiadała nagrodzona ekspozycja?

– Odnosiła się do pewnego doświadczenia z dzieciństwa Kingi. Jej ciocia była zaangażowana w tworzenie Muzeum Afrykanistycznego w Olkuszu. Jako dziecko Kinga mogła zatem obcować z maskami i rzeźbami, co bardzo mocno wpłynęło na jej późniejszą twórczość. Dopiero po czasie zaczęła dostrzegać, że oglądnie kultur pozaeuropejskich w zachodnich muzeach i sięganie po obiekty, które zwykle zostały wcześniej zawłaszczone lub wykradzione, i których losy wiążą się z europejskim imperializmem – związane jest również z tą historią z dzieciństwa.

„Rzar mi tropikuw" też przypomina o doświadczeniu artystki sprzed lat?

– Temat tej wystawy wypracowałyśmy razem: chciałyśmy przyjrzeć się sztuce europejskiej, przede wszystkim awangardowej, i temu, w jaki sposób inspirowała się ona tak zwanym prymitywizmem, zarówno rodzinnym, jak i właśnie pozaeuropejskim. Bardzo często, jak chociażby w przypadku Bauhausu, możemy mówić o czymś więcej niż o zapożyczeniu czy inspiracji. Badacze nazywają to „kolonialną nowoczesnością". Postanowiłyśmy odnieść te kwestie również do polskiej sztuki. Tu często punktem odniesienia była z jednej strony sztuka afrykańska widziana przez pryzmat na przykład Picassa, a z drugiej strony sztuka ludowa.

Na wystawie, obok prac Kingi Nowak, pokazujemy więc też nawiązania do dzieł polskiej awangardy. Czasami są to fotografie albo publikacje, czasami całe prace. Pokażemy na przykład maski Teatru Cricot, które zachowały się w rodzinnym archiwum Marii Jaremy. Pojawi się tu też „Przekrój" z 1987 roku z kolonialną modą zaproponowaną przez Barbarę Hoff (projektantkę mody i założycielkę marki Hoffland, autorkę rubryki modowej w „Przekroju" – przyp. red.) inspirowaną filmem „Pożegnanie z Afryką". Zaprezentujemy również tomik poezji „Niam-Niam. Antologia poezji murzyńskiej" od początku do końca wymyślony przez Emila Zegadłowicza i Edwarda Kozikowskiego w latach 30., która przez długi czas funkcjonowała jako oryginalne dzieło z Afryki. Mistyfikację odkryto stosunkowo późno.

Czemu służy błąd ortograficzny w tytule wystawy?

– Tytuł wystawy odnosi się z jednej strony do pierwszego polskiego performance'u, czy raczej wieczoru poetyckiego Anatola Sterna i Aleksandra Watta, który zatytułowany był kontrowersyjnie „Wieczór podtropikalny urządzony przez białych Murzynów". Z drugiej, do Lévi-Straussa i „Smutku tropików", lektury, która otwiera dyskusję o postkolonializmie. Odwołujemy się w nim też do Brunona Jasieńskiego, który stworzył rodzaj inteligenckiej gwary, celowo pisanej właśnie z błędami. Była ona związana z buntem wymierzonym w mieszczańską mentalność, ale też próbą stworzenia nowego, bardziej egalitarnego języka.

• **Kinga Nowak, „Rogozińscy" (dyptyk), 2026** FOT. SZYMON SOKOŁOWSKI, DZIĘKI UPRZEJMOŚCI K. NOWAK

• **Kinga Nowak, „Roztopy", 2026** FOT. SZYMON SOKOŁOWSKI, DZIĘKI UPRZEJMOŚCI K. NOWAK

Temat tej wystawy wypracowałyśmy razem: chciałyśmy przyjrzeć się sztuce europejskiej, przede wszystkim awangardowej, i temu, w jaki sposób inspirowała się ona tak zwanym prymitywizmem, zarówno rodzinnym, jak i właśnie pozaeuropejskim

ANNA BATKO
kuratorka wystawy „Rzar mi tropikuw. Kinga Nowak"

Jak zaaranżowałyście przestrzeń Bunkra Sztuki? Podobno jednym z centralnych punktów ekspozycji ma być monumentalna tkanina?

– To właściwie kurtyna, która zostanie zawieszona między przejściami, mniej więcej w połowie wystawy. Cała ekspozycja bardzo mocno odnosi się do działań parateatralnych. Na obrazach Kingi bardzo często pojawiają się maski, są też maski związane z teatrem Cricot i maski-rzeźby, które jednocześnie pełnią funkcję gablot albo regałów. Gdzieś pomiędzy nimi jest właśnie wspomniana kurtyna, inspirowana sztuką „Murzyni" Jeana Geneta. Artysta chciał, żeby tak, jak sztuka – zresztą zatytułowana zupełnie niepoprawnie politycznie – obnażała kolonialne mechanizmy. Całość miała być grana przez czarnych aktorów, którzy wcielali się z jednej strony w czarną trupę aktorską, a z drugiej – w biały dwór oglądający przedstawienie grane przez czarnych aktorów. Mieliśmy zatem do czynienia z odwróceniem mechanizmu blackface'u: czarni aktorzy zakładali białe maski i grali biały dwór. Całość była bardzo ironiczna i miała dwuznacznie grać z ideą kolonialnego spektaklu, ale też bardziej ogólnie, z europejskim imperializmem.

„Murzyni" byli kiedykolwiek wystawiani w Polsce?

– Tak, kilka razy. Po raz pierwszy w latach 60., choć Genet początkowo był temu zdecydowanie przeciwny. Ostatecznie się zgodził, ale w liście, który skierował do dyrekcji teatru, pisał, że w Polsce ta sztuka może być grana co najwyżej przez górników.

Wystawie Kingi Nowak towarzyszy publikacja. Co w niej znajdziemy?

– Album „Malarka w muzeum" pokazuje właściwie całą dotychczasową twórczość artystki. Publikacja zawiera zarówno przykłady malarstwa figuratywnego, jak i abstrakcyjnego oraz jej rzeźby i instalacje w przestrzeni publicznej. Po katalog, jak i na wystawę, serdecznie zapraszamy od 23 września do Galerii Bunkier Sztuki. ●

Rozmawiała Marta Gruszecka

Wystawę „Rzar mi tropikuw. Kinga Nowak" można oglądać od 23 września 2026 do 3 stycznia 2027 roku. Szczegółowe informacje o ekspozycji i biletach znajdziemy na stronie bunkier.art.pl.

eprasa.pl 9aa211f0dd

Przystanek na koncert

Pociąg zwany Unsoundem

Festiwal, bez którego kulturalna jesień w Krakowie straciłaby charakter. Nie ma w mieście drugiego tak różnorodnego przeglądu łączącego muzykę, nieoczywiste przestrzenie, performansy i coraz częściej sztuki wizualne.

Marta Gruszecka

Małgorzata Płysa i Mat Schulz, organizatorzy festiwalu, co roku dbają o najwyższy poziom imprezy i podnoszą poprzeczkę wyszukiwania muzycznych (i nie tylko) ciekawostek coraz wyżej. Tym razem postanowili zaprosić publiczność nie tylko do Krakowa, bazy Unsoundu od 23 edycji, ale również do Warszawy.

NIEPRZEWIDYWALNY POCIĄG MUZYCZNY

– W Warszawie i w Krakowie nie odbywają się dwa osobne festiwale, rywalizujące o uwagę publiczności. To dwie części tego samego dzieła. Każde z miast ma swoją własną tożsamość, jednak odbywające się w nich wydarzenia składają się w jedną spójną całość. Program w każdym z tych miast stanowi wyrazisty rozdział festiwalu, a połączy je Pociąg zwany Unsoundem, który wyruszy w podróż 7 października – mówi Mat Schulz, dyrektor artystyczny festiwalu.

I dodaje: – Od dawna istotną częścią Unsoundu jest organizowanie koncertów w wyjątkowych bądź specjalnie zaadaptowanych przestrzeniach. Nie da się chyba wymyślić miejsca bardziej nieprzewidywalnego niż pociąg.

Podróż z Warszawy do Krakowa będzie trwała osiem godzin – podróżujących czeka na trasie, konkretnie w Kielcach, koncert Radical Polish Arkestra.

– W samym pociągu zaprezentujemy program muzyczny, jeden z wagonów będzie klubowy, z setami didżejskimi – zdradza Mat Schuz.

TĘSKNOTA ZA BEZPIECZEŃSTWEM

Motywem przewodnim tegorocznej edycji jest SOFT POWER.

– Dosłownie to miękka siła. Pierwotnie termin ten opisywał wywieranie wpływu nie poprzez siłę, ale kulturę, dziś wymaga jednak zrewidowania. Chcemy zbadać, co mogą oznaczać łagodność i władza w czasach, gdy racja jest po stronie silniejszego, naznaczonych globalnym bezprawiem, silnym wpływem sztucznej inteligencji oraz kontrolą sprawowaną przez algorytmy, a jednocześnie przepełnionych kolektywną tęsknotą za wygodą, przytulnością i bezpieczeństwem, która czasem może wydawać się nie na miejscu – mówi Małgorzata Płysa, dyrektorka wykonawcza Unsound Festivalu.

• **Unsound Festival 2026 odbędzie się po raz pierwszy w dwóch miastach: Warszawie i Krakowie. Na zdjęciu ubiegłoroczny koncert Suzanne Ciani** FOT. MICHAŁ MURAWSKI/ ISHOOTMUSIC.EU

W programie tegorocznego Unsoundu znalazło się kilka projektów przygotowanych specjalnie na festiwal. W Krakowie ABADIR i HOGIR zaprezentują „The Primitivist", Actress – „Radical Frame", Księżyc wystąpi z projektem""Eternal Circl"" z udziałem Svitlany Nianio i przyjaciół, a Liars uczczą 20-lecie albumu „Drum's Not Dea"", grając z Maciem Morettim i Jackiem Prościńskim.

W programie są także m.in. Ana Roxanne z Hashtag Ensemble, Blawan, Azzi On The Beat, Kode9 b2b Nikki Nair, Lorenzo Senni oraz Mandy, Indiana. Wytwórnia Warp zaprezentuje The Providenza Ensemble – Mabe Fratti, Clarissę Connelly i Marka Williama Lewisa – z towarzyszeniem Sinfonietty Cracovii, a Piotr Kurek i Wilhelm Sasnal pokażą „WARSZAWĘ" z udziałem Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk".

W warszawskiej części Unsoundu Arca zaprezentuje „Airdoll" i zagra b2b z Bobbym Beethovenem, Blackhaine pokaże „Saints in the Wethouse", a Tianzhuo Chen (ASIANDOPEBOYS) i Siko Setyanto – „Moyang & Seaman". ●

Unsound Festival odbędzie się 2-4 października w Warszawie oraz 8-11 października w Krakowie. Szczegółowy program i bilety znajdziemy na stronie unsound.pl.

REKLAMA Kraków/34453925

Kraków

TEATR LUDOWY

THOMAS VINTERBERG, MOGENS RUKOV

UROCZYSTOŚĆ

REŻYSERIA, ADAPTACJA: MAŁGORZATA BOGAJEWSKA

GRAMY: 26 WRZEŚNIA | 10, 11 PAŹDZIERNIKA 5, 6 GRUDNIA | DUŻA SCENA

TEATR LUDOWY • INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

MPK S.A. w Krakowie | Mecenas Teatralnego Instytutu Młodych – ZUE S.A. GRUPA ZUE | Partner premier Teatru Ludowego mpec kraków | KRAKÓW AIRPORT im. Jana Pawła II | Patron medialny pap POLSKA AGENCJA PRASOWA | RADIO KRAKÓW | KrakówCulture KARNET

1KR

eprasa.pl 9aa211f0dd

wyborcza

WROCŁAW
TYGODNIK

Piątek, 25 września 2026 | Redaktor prowadzący **Leszek Frelich**

wroclaw.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: wroclaw@wyborcza.pl

Mecenas z telewizji i zawiedzione zaufanie

„Wziął pieniądze naszej niepełnosprawnej córki”

Wywalczył dla ich ciężko niepełnosprawnej córki odszkodowanie i wyższą rentę. Dziś Anna i Maciej Trześniowscy są przekonani, że padli ofiarą mecenasa Ernesta Z.

Agnieszka Dobkiewicz

Był 2004 rok. 6 listopada w szpitalu na świat przyszła Natalka. Ciąża przebiegała prawidłowo, więc jej rodzice, Anna i Maciej ze Świdnicy, nie mogli podejrzewać, że stanie się coś niedobrego.

– Już w trakcie porodu, gdy widać było uszka Natalki, nagle się cofnęła – wspomina „Wyborczej” Anna. – Córka utknęła w kanale rodnym. Dziś już wiem, że do wód płodowych dostała się smółka i ona musiała się jej napić. Doszło do porażenia układu nerwowego.

Anna kilkanaście lat żyła z przekonaniem, że to ona jest winna tego, co się stało dziecku. Dopiero później dowiedziała się, że powinna jej pomóc położna i nacisnąć brzuch, gdy traciła siły do parcia.

Trześniowscy wyszli z córką ze szpitala w przekonaniu, że zabierają do domu zdrowe dziecko.

– Ordynator porodówki mówił nam kilka dni później, gdy byliśmy u niego, że wszystko jest z Natalką w porządku, ale że będzie się nieco wolniej rozwijała – opowiada pani Ania. – Wolniej rozwijała... Nikt nas nie uprzedził, że to dziecko zostało tak skrzywdzone.

Nie zdawali sobie też sprawy, co oznacza opieka nad dzieckiem z porażeniem czterokończynowym. Ich życie diametralnie się zmieniło.

Mecenasa Ernesta Z. poznali przypadkiem

Przez lata żyli w przekonaniu, że muszą radzić sobie sami. Kiedyś w telewizji obejrzeli reportaż o rodzinie w podobnej sytuacji. Wtedy do nich dotarło, że Natalia też jest ofiarą błędu medycznego i może liczyć na odszkodowanie. To było 15 lat temu.

– Już wtedy znałam mecenasa Ernesta Z. – mówi pani Anna. – Miałam nieprzyjemną sytuację z sąsiadem i trafiłam do punktu, gdzie specjaliści udzielali darmowych porad. Właśnie wtedy poznałam mecenasa. Pomógł nam wtedy pro bono. Sprawa została załatwiona.

Wzbudzał zaufanie, które zresztą sukcesywnie budował, dbając o swój wizerunek medialny. W niedługim czasie stał się ulubieńcem programów interwencyjnych w ogólnopolskich stacjach telewizyjnych.

Podczas jednego ze spotkań z Ernestem Z. Trześniowscy poruszyli sprawę córki.

– Mecenas powiedział, że chciał nam sam zaproponować pomoc, ale się wahał, jak to przyjmiemy – mówi pani Anna. – Ustaliliśmy wtedy, że spróbujemy. Kazał mi zebrać dokumentację dotycząca porodu.

Rozpoczęła się wieloletnia batalia. – Ta rodzina nie miała świadomości, że ma prawo dochodzić roszczeń – mówił „Wyborczej” kilka lat temu mecenas Ernest Z. – Nie wiedzieli, że to, co się stało, to efekt błędu lekarskiego.

Zapewniał o tym, że chciał pomóc rodzinie Trześniowskich.

W 2019 roku Świdniczanie otrzymali dzięki jego pracy 1 milion złotych odszkodowania z PZU.

Mecenas Ernest Z. dał mi 650 tysięcy do ręki

Trześniowscy byli szczęśliwi. Kupili dom, który w końcu pozwolił im na zorganizowanie życia zgodnie z potrzebami córki. Dla Anny najważniejsze było, że w końcu nie będzie musiała dźwigać coraz cięższej Natalii po schodach do mieszkania, co odbijało się na stanie jej kręgosłupa.

– Pamiętam, że on nam wtedy te pieniądze z odszkodowania przywiózł do domu. Dał mi je tak z ręki do ręki. Nam przyznano 850 tysięcy złotych z odsetkami, a on nam dał wtedy 650 tysięcy – mówi Anna Trześniowska. – Wcześniej dwukrotnie odbierałam w kancelarii raz 20 tysięcy i drugi raz 90. Gdy opowiadałam o tym pani prokurator, która zajmuje się teraz sprawą mecenasa, była bardzo zaskoczona, że to się tak odbyło. Wtedy nie widziałam w tym nic złego. Przecież miał nasze pełnomocnictwa. Nie zdawałam sobie sprawy, że dzieje się coś złego. Zakładałam, że adwokat z zasady jest człowiekiem uczciwym.

Walka o pieniądze się nie skończyła. Sąd przyznał też Natalii rentę, ale w wysokości zaledwie 2,2 tysiąca złotych miesięcznie. To nie były pieniądze, które zabezpieczały jej potrzeby, zwłaszcza że Anna nie mogła pracować. W kwietniu 2024 roku Maciej przeszedł zawał.

Dlatego razem z mecenasem Ernestem Z. walczyli dalej o wyższą rentę dla Natalii. Ostatecznie wygrali 5 tysięcy złotych.

– Ta sprawa toczyła się bardzo długo – mówi Anna. – Pojawił się wątek ubezwłasnowolnienia córki, bo ona skończyła już 18 lat i było to konieczne. To wszystko trwało. W końcu 19 lipca 2024 roku miała się odbyć rozprawa apelacyjna we Wrocławiu. Mecenas mówił, że razem pojedziemy do Wrocławia. Poszliśmy do jego biura, byliśmy umówieni, ale okazało się, że on pojechał sam. Po rozprawie zadzwonił i powiedział nam, że sąd przyznał rentę 5 tysięcy złotych, ale na resztę – wyrównanie z odsetkami – musimy czekać.

• **Mecenas Ernest Z. z niepełnosprawną Natalią ze Świdnicy. Po jego aresztowaniu rodzice zorientowali się, że ich oszukiwał** FOT. -

Rozmawiałam z jego żoną. Płakała. Opowiadała o tym, że on wracał do domu i mówił, że brakuje mu pieniędzy. Ale na szybkie zakupy w Paryżu było go stać. Przyjeżdżał pod mój dom BMW. To były właśnie te pieniądze, które zabrał ludziom takim jak ja

ANNA TRZEŚNIOWSKA

CBŚP u mecenasa Ernesta Z.

Trześniowscy czekali więc, co jakiś czas pytając, co w ich sprawie się dzieje. W sumie chodziło o 300 tysięcy złotych.

– To były dla nas olbrzymie pieniądze – mówi pani Anna – Mecenas mówił różnie: a to dajmy jeszcze sądowi szansę, by to ogarnął, a to, że ubezpieczyciel, a to, a tamto. W grudniu 2025 roku, gdy składał życzenia świąteczne w mediach społecznościowych, napisałam pod postem, że chciałabym, by nasza sprawa się w końcu skończyła. Dopiero w sierpniu 2026 roku dowiedziałam się, że ten wpis zobaczyły jego pracownice i sprawdziły, że sprawa już dawno jest zakończona. Powiedziały mu to, ale on rzucił tylko, by się tym nie interesowały, że on się z nami już dogadał.

W tym czasie mecenas utrzymywał z Trześniowskimi prywatne kontakty. – Z dziubków sobie piliśmy – mówi pani Anna. – Przyjeżdżał do nas z córką. Raz przywiózł Natalii takiego wielkiego miśka. Zdjęcia porobiliśmy. Później przywiózł prezenty i nam, i córce.

Gdy na początku sierpnia 2026 roku pojawił się komunikat, że mecenas został zatrzymany przez CBŚP, bo oszukiwał klientów, nie mogli uwierzyć.

– Mąż nawet zadzwonił do redaktora jednego z portali i nakrzyczał na niego, że takie bzdury piszą, że przecież mecenas jest dobrym człowiekiem. To było w piątek. W poniedziałek zadzwonił do dziennikarza i przeprosił. Już wiedzieliśmy, że też zostaliśmy oszukani i że nasza sprawa dawno się skończyła, a pieniądze trafiły do mecenasa – mówi Anna.

Trześniowska jest jedną z kilkudziesięciu osób poszkodowanych w sprawie, którą prowadzi teraz Prokuratura Regionalna we Wrocławiu przeciwko Ernestowi Z.: – On już w lipcu pisał do mnie dziwne informacje o tym, że jeśli zawiódł, to przeprasza. Rozmawiałam z nim jeszcze we wtorek, tuż przed aresztowaniem. Później rozmawiałam z jego żoną. Płakała. Opowiadała o tym, że on wracał do domu i mówił, że brakuje mu pieniędzy. Ale na szybkie zakupy w Paryżu było go stać. Pokazywał mi torbę Louis Vuitton, którą sobie kupił. Na długi urlop na Zanzibarze dla całej rodziny też nie brakowało. Przyjeżdżał pod mój dom BMW. To były właśnie te pieniądze, które zabrał ludziom takim jak ja.

Trześniowskiej nadal trudno jest uwierzyć, że ktoś mógł ich tak oszukać: – Pamiętam, jak stał przed Natalką i mówił, by się nie martwiła, że już niebawem będą pieniądze. Jakim trzeba być człowiekiem, by tak robić? ●

eprasa.pl 9aa211f0dd

Mieszkaniec wygrał pięcioletnią batalię z parafią

Tak ucichły kościelne dzwony

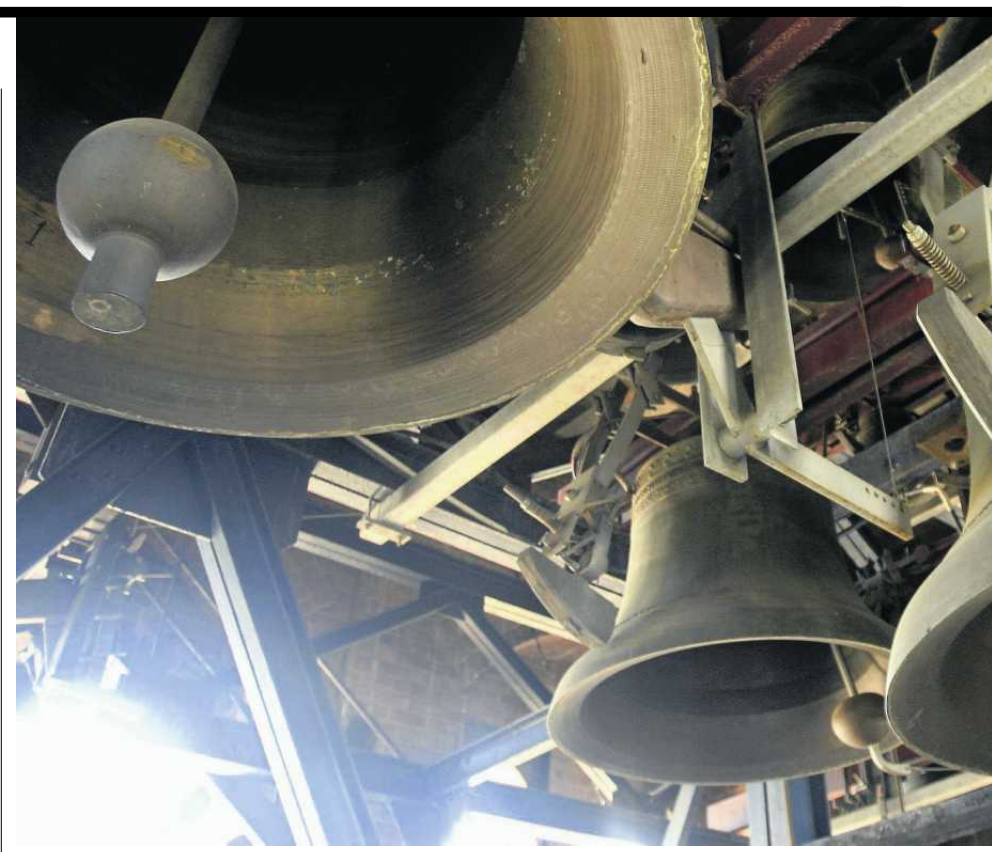
– Dla mnie to historia o tym, jak Kościół walczy, żeby przepisy, które obowiązują innych, go nie dotyczyły – mówi Krzysztof Gwizdała z Bolesławca, który domagał się ograniczenia hałasu kościelnych dzwonów i wygrał przed NSA.

Karolina Kijek

Przez pięć lat Krzysztof Gwizdała, redaktor naczelny bolesławieckiego portalu Istotne.pl, walczył o ograniczenie hałasu kościelnych dzwonów z Parafii pw. Chrystusa Króla w Bolesławcu. Sprawa ostatecznie trafiła aż do Naczelnego Sądu Administracyjnego, który 8 września oddalił skargę kasacyjną parafii.

ROZMOWA Z
KRZYSZTOFEM GWIZDAŁĄ
redaktorem naczelnym bolesławieckiego portalu Istotne.pl

KAROLINA KIJEK: Dlaczego w ogóle zdecydował się pan zająć kościelnymi dzwonami?
KRZYSZTOF GWIZDAŁA: Po prostu mi przeszkadzały. Rozbrzmiewały kilka razy

dziennie, pierwsze już o 6.30 rano. Pracuję w domu, około 170 metrów od kościoła, a mimo to dźwięk był bardzo głośny. Kiedy rozmawiałem z ludźmi przez telefon czy komunikator, zdarzało się, że nie słyszałem, co mówią. Poza tym wiedziałem, że ten hałas przeszkadza innym mieszkańcom, szczególnie tym, którzy mieszkają bliżej kościoła, na ul. Jana Pawła II.

Najpierw poprosił pan w parafii, żeby było ciszej.
– Jak dobry sąsiad chciałem zwrócić uwagę sąsiadowi, że coś mi nie odpowiada. W e-mailu wyjaśniłem sytuację i zapytałem, czy ksiądz mógłby skrócić czas bicia dzwonów albo zamiast czterema naraz, bić dwoma lub jednym. Odczekałem miesiąc, ale odpowiedzi nie dostałem.

A dzwony jak biły, tak biły.
– Wtedy zdecydowałem się zawiadomić Inspekcję Ochrony Środowiska. Tym bardziej że wiedziałem, że nie jestem z tym problemem sam. Inspektorat dość długo zwlekał, zapewne dlatego, że zmieniła się ustawa i niedługo sprawami nadmiernego hałasu miał się zajmować inny organ.

REKLAMA
Wrocław/34452566

Brama Oławska wzmacnia biznesowy charakter centrum Wrocławia

Nowoczesny biurowiec w centrum Wrocławia konsekwentnie buduje pozycję na rynku powierzchni biurowych. Dzięki atrakcyjnej lokalizacji, bardzo dobrej komunikacji i wysokiemu standardowi technicznemu Brama Oławska przyciąga firmy z różnych sektorów – od ubezpieczeń i bankowości po usługi prawne. Najnowszym najemcą obiektu została międzynarodowa kancelaria, która przeniosła tu swoją główną siedzibę.

Od otwarcia w 2023 roku Brama Oławska stopniowo zapełnia się najemcami. We wrześniu do grona firm działających w budynku dołączyła renomowana międzynarodowa Kancelaria Prawna SDZLEGAL SCHINDHELM Schampera, Dubis, Zając i Wspólnicy. Jej siedziba zajmuje ponad 1300 mkw. powierzchni na piątym piętrze. Przestrzeń łączy funkcjonalność z nowoczesnym środowiskiem pracy. Układ biura odpowiada zarówno na potrzeby zespołu, jak i klientów, tworząc miejsce do codziennej pracy, spotkań oraz współpracy.
– Nowa siedziba w Bramie Oławskiej to dla nas nie tylko zmiana adresu, ale przede wszystkim inwestycja w komfort pracy zespołu oraz jakość obsługi klientów. Centralna lokalizacja, wysoki standard budynku i funkcjonalnie zaprojektowana przestrzeń pozwalają nam dalej rozwijać kancelarię w miejscu odpowiadającym skali i charakterowi naszej działalności – mówi Tomasz Szarek, partner zarządzający SDZLEGAL SCHINDHELM.

Rozwój Bramy Oławskiej potwierdzają również decyzje firm, które działają w budynku od początku jego funkcjonowania. Jednym z pierwszych najemców był Sklep Górski 8a, obecny w obiekcie od początku 2024 roku. Marka przedłużyła umowę najmu dla swojego wrocławskiego salonu, który zajmuje ponad 500 mkw. na parterze i jest jedynym stacjonarnym sklepem 8a we Wrocławiu.
– Decyzja o przedłużeniu najmu potwierdza, że najemcy doceniają jakość budynku, jego lokalizację oraz sposób zarządzania obiektem przez Tower Inwestycje – mówi Katarzyna Włodek-Makos, wiceprezes spółki Tower Inwestycje.

Brama Oławska działa od lipca 2023 roku. Jednym z kluczowych argumentów przemawiających za jej wyborem jest lokalizacja. Biurowiec znajduje się przy ulicach Oławskiej i Piotra Skargi, w bezpośrednim sąsiedztwie pl. Dominikańskiego – jednego z głównych węzłów komunikacyjnych Wrocławia. Bliskość przystanków MPK, dworca, galerii handlowej oraz instytucji publicznych ułatwia dostęp do biura zarówno pracownikom, jak i klientom.

Znaczenie ma również standard samego obiektu. Brama Oławska ma siedem kondygnacji naziemnych i trzy podziemne. Najemcy mogą korzystać m.in. z par-

kingu, infrastruktury rowerowej, systemu kontroli dostępu, monitoringu oraz automatyki budynkowej. Budynek uzyskał certyfikat BREEAM na poziomie Excellent i jest zasilany energią ze źródeł odnawialnych.

Obecnie w Bramie Oławskiej wynajętych jest ponad 7 tys. mkw. powierzchni. Do zagospodarowania pozostaje jeszcze około 4 tys. mkw.
– Brama Oławska od początku była projektowana jako miejsce dla firm, które potrzebują dobrze skomunikowanej siedziby, nowoczesnej infrastruktury i elastycznej przestrzeni do pracy. Kolejne podpisywane umowy potwierdzają zainteresowanie takim połączeniem. Zależy nam również na długofalowych relacjach z najemcami, dlatego równie ważne jak pozyskiwanie nowych firm jest dla nas to, że obecni najemcy decydują się zostać w budynku na kolejne lata – podkreśla Rafał Mateusiak, prezes Tower Inwestycje.

1 WR

eprasa.pl 9aa211f0dd

• **Każdego dnia, a w szczególności w niedzielę w polskich miastach i wsiach rozlega się dźwięk dzwonów kościelnych** FOT. KAMIL GOZDAN / AGENCJA WYBORCZA.PL

Kościelne dzwony, niezależnie od tego, na co parafia się powoła – czy na konkordat, czy na wolność religijną – muszą być dostosowane do norm hałasu

KRZYSZTOF GWIZDAŁA

Czyli starosta bolesławiecki Tomasz Gabrysiak, do którego później trafiła pana skarga.
– Ten umorzył postępowanie, uznając, że taka tradycja, że dzwony biją. To mnie poirytowało, bo powinien oceniać sprawę na podstawie przepisów. Napisałem więc odwołanie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego.

Cała ta batalia trwała pięć lat. Nie szkoda panu było czasu?
– Nie, bo w zasadzie wszystko działo się samo. Musiałem tylko przygotować skargę, a później to odwołanie.

Samorządowe Kolegium Odwoławcze nakazało staroście zająć się sprawą i przeprowadzić pomiary emisji hałasu. Zajęli się tym specjaliści z Politechniki Wrocławskiej. Odnotowali przekroczenie norm w dwóch miejscach: w jednym było 65,9 dB przy dopuszczalnym poziomie 55 dB, a w innym 63,1 dB, choć norma wynosiła 50 dB.

Może się wydawać, że to niewiele, ale skala decybelowa jest logarytmiczna. Różnica 10 dB jest przez człowieka przeciętnie odbierana jako mniej więcej dwukrotnie większa głośność. Czyli przykładowo 50 dB to poziom głośnej rozmowy, a 60 dB może odpowiadać dźwiękowi odkurzacza.

W każdym razie po tych pomiarach starosta nakazał parafii dostosowanie głośności dzwonów do obowiązujących przepisów.

A parafia...?
– Też złożyła odwołanie do SKO, argumentując między innymi, że używanie dzwonów jest związane ze sprawowaniem kultu religijnego. SKO utrzymało decyzję starosty w mocy, więc ksiądz złożył skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu, który też oddalił ją w całości. Wydał przy tym bardzo dobre uzasadnienie.

Jakie?
– Jako pierwszy w Polsce tak jasno napisał, że przekraczanie norm hałasu przez kościelne dzwony jest naruszeniem prawa, a ograniczenie ich głośności nie narusza wolności religijnej. Dzwony to – w rozumieniu przepisów – po prostu instalacja, która podlega ustawie Prawo ochrony środowiska i nie można nimi hałasować w imię praktykowania religii.

Ale tu historia się nie skończyła.
– Parafia jeszcze złożyła skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Ten 8 września – po dwóch latach – ją oddalił i podtrzymał pierwsze orzeczenie. Kościelne dzwony, niezależnie od tego, na co parafia się powoła – czy na konkordat, czy na wolność religijną – muszą być dostosowane do norm hałasu.

To przełom?
– Wcale nie, bo to wynika z ustawy. Prawo dopuszcza używanie dzwonów w związku z kultem religijnym, ale nie oznacza to zwolnienia z przestrzegania norm hałasu. Sądy potwierdziły bardzo jasno tę wykładnię i podejrzewam, że kolejne będą się powoływać na te orzeczenia.

Tym bardziej że dziś mamy problem z nadmiernym hałasem.
– Wszyscy wiemy, że teraz spokój i cisza to w sumie towary luksusowe. W dużych miastach nie ma szans na to, żeby otworzyć nocą okno i nie słyszeć samochodów czy warkotu motorów. Hałas oczywiście negatywnie wpływa na nasze zdrowie i samopoczucie, więc powinniśmy dbać o to, żeby ciszy było jak najwięcej.

Jakie refleksje wyciąga pan z tej historii?
– Pojedynczy mieszkaniec – jeśli będzie odpowiednio wytrwały – ma sprawczość i może coś zdziałać, nawet w zderzeniu z tak potężną instytucją jak Kościół.

To też pokazuje, jak bardzo jest on w Polsce obecny w sferze publicznej, choć to przecież kraj świecki. Nie chodzi tylko o dzwony, które biją kilka razy w ciągu dnia. Krzyże też przecież są na każdym kroku. I weźmy procesje na Boże Ciało – to przecież duże zgromadzenia w przestrzeni publicznej, a mimo to parafie nie muszą ich zgłaszać.

Dla mnie to jednak także historia o tym, jak bardzo Kościół jest nieprzejednany, jak kurczowo trzyma się tego, co niegdyś wyszarpał państwu. Cały czas chce mieć specjalne prawa i walczy o to, żeby przepisy, które obowiązują innych, go nie dotyczyły.

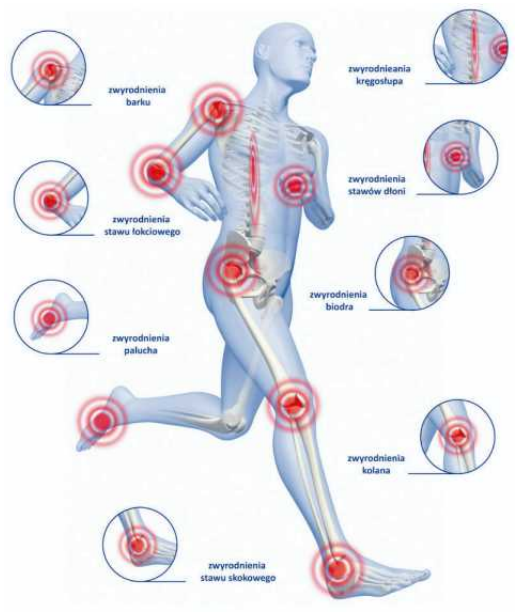
A co z dzwonami?
– Przestały bić po tym, jak starosta nakazał dostosować ich dźwięk do obowiązujących norm. Podejrzewam, że ksiądz albo chciał uderzać z pełną mocą, albo wcale. Choć może przykładowo bić jednym czy dwoma dzwonami, zamiast czterema. Można też naciągnąć taką „skarpetę" na serce dzwonu, która tłumi uderzenia.

Rzadko ludzie dzwonią do redakcji z czymś miłym – zwykle po to, żeby się poskarżyć albo nawtykać dziennikarzowi. A tu dzwonili ludzie z ulicy Jana Pawła II, tej bezpośrednio przylegającej do kościoła, z podziękowaniami.

Jeden telefon szczególnie zapadł mi w pamięć. Pani powiedziała, że jest osobą wierzącą, ale w imieniu swoim i sąsiadki bardzo mi dziękuje za tę interwencję. Wyjaśniła, że jej mąż rano wraca z nocki w pracy i wreszcie te dzwony go nie budzą. Czyli w końcu ludzie mogą się wyspać. A kościół chyba też jakoś przez to nie opustoszał. ●

REKLAMA

Wrocław/34452571

FENOMEN OSOCZA i FIBRYNY

Jedyne przyczynowe leczenie bólu - REGENERACJA KRĘGOSŁUPA, STAWÓW, MIĘŚNI I TKANEK

Dr Jawny System® Centrum Terapii Kręgosłupa

Jesteśmy w Centrum Terapii Kręgosłupa (SPONDLO-CLINIC group) prowadzone przez dra Jarosława Jawnego- (uznany ekspert w dziedzinie spondyliatrii i znany terapeuta manualny) – który pracuje ponad 30 lat z tkanką łączną a jego zespół to uznani specjaliści w swoich dziedzinach. **Centrum słynie z nowoczesnych i skutecznych metod leczenia kręgosłupa, stawów i mięśni.**

Z jakimi schorzeniami najczęściej trafiają do nas pacjenci?
Z bólami i uszkodzeniami kręgosłupa, kolana, biodra czy też barku (cały aparat ruchu) – uszkodzenie po urazie, przeciążenie, wiek i zwyrodnienie. Tam gdzie inni lekarze nie potrafili pomóc lub chcieli tylko operować. A **dysfunkcje i ból należy leczyć zawsze** i za wszelką cenę. Im wcześniej podejmiemy leczenie tym szybciej i taniej dojdziemy do zdrowia.

Co to jest proloterapia?
Proloterapia to najnowocześniejsza na świecie metoda leczenia i regeneracji kręgosłupa, więzadeł, stawów i mięśni. Podajemy preparat w miejsce uszkodzenia i w punkty sterujące. Likwidujemy ból poprzez **naprawę uszkodzonej** tkanki. Dużą skuteczność osiąga się podając gotowy **kolagen MD. PRP to osocze bogato-płytkowe a i-PRF to fibryna** które uzyskuje się po odwirowaniu z krwi własnej pacjenta. **PRP** to skoncentrowana objętość **płytek krwi** i **czynników wzrostu stymulujące** przebudowę naprawczą. **I-PRF** to najwyższe osiągnięcie medycyny regeneracyjnej, jest świetnie **usieciowana (struktura 3D) i zawiera dodatkowo znaczną ilość komórek macierzystych** (nazywana **jest osoczem III generacji)**. Z HBOT (**komora tlenowa** hyperbayczna) działa rewelacyjnie. **Odrasta zwykła, zdrowa tkanka.**

Metody u nas stosowane są uznawane za najlepsze na całym świecie
Dodatkowo aby przyspieszyć proces regeneracji stosujemy proloterapię, terapię manualną, igło-terapię, masaże, trening indywidualny kręgosłupa, kinezyterapię, dietę, ale też fizykoterapię - najnowsze technologie XXI wieku. Dzięki temu uzyskujemy **najwyższą skuteczność.**

Czemu kolagen jest aż tak ważny?
Kolagen a szczególnie fibrynogen jest odpowiedzialny za to, że nasze tkanki są elastyczne i mocne. Jego brak sprzyja uszkodzeniom wielu struktur (kolana, biodra, ale też dyskopatie czy przepukliny).

Czy starszym ludziom można pomóc?
Tak, dostarczamy kolagen w ten sposób, żeby w uszkodzonym miejscu następowała regeneracja. Do **pobudzenia regeneracji** należy podać **czynniki wzrostu(PRP), komórki macierzyste, tlen** i zapewnić nowoczesną rehabilitację. **Zaczynają być sprawni i bez bólu.**

A co z ludźmi po wypadkach lub urazach sportowych?
Ważne jest prawidłowe i szybkie rozpoczęcie leczenia. Zastosowanie **proloterapii z kolagenem, PRP lub i-PRF i właściwej rehabilitacji oraz fizykoterapii na najnowocześniejszym sprzęcie** znacznie skraca czas leczenia i całkowitego wyzdrowienia. Tutaj **HBOT** (hyperbaria tlenowa) czyni wręcz cuda. Mówimy o prawdziwej **rewolucji w regeneracji. Uważa się, że leczenie PRP, i-PRF i kolagenem jest lepsze od innych metod.** Około **90% ludzi po leczeniu u nas** funkcjonuje bez bólu. Nawet u pacjentów ze skierowaniem na operację mamy podobne wyniki.

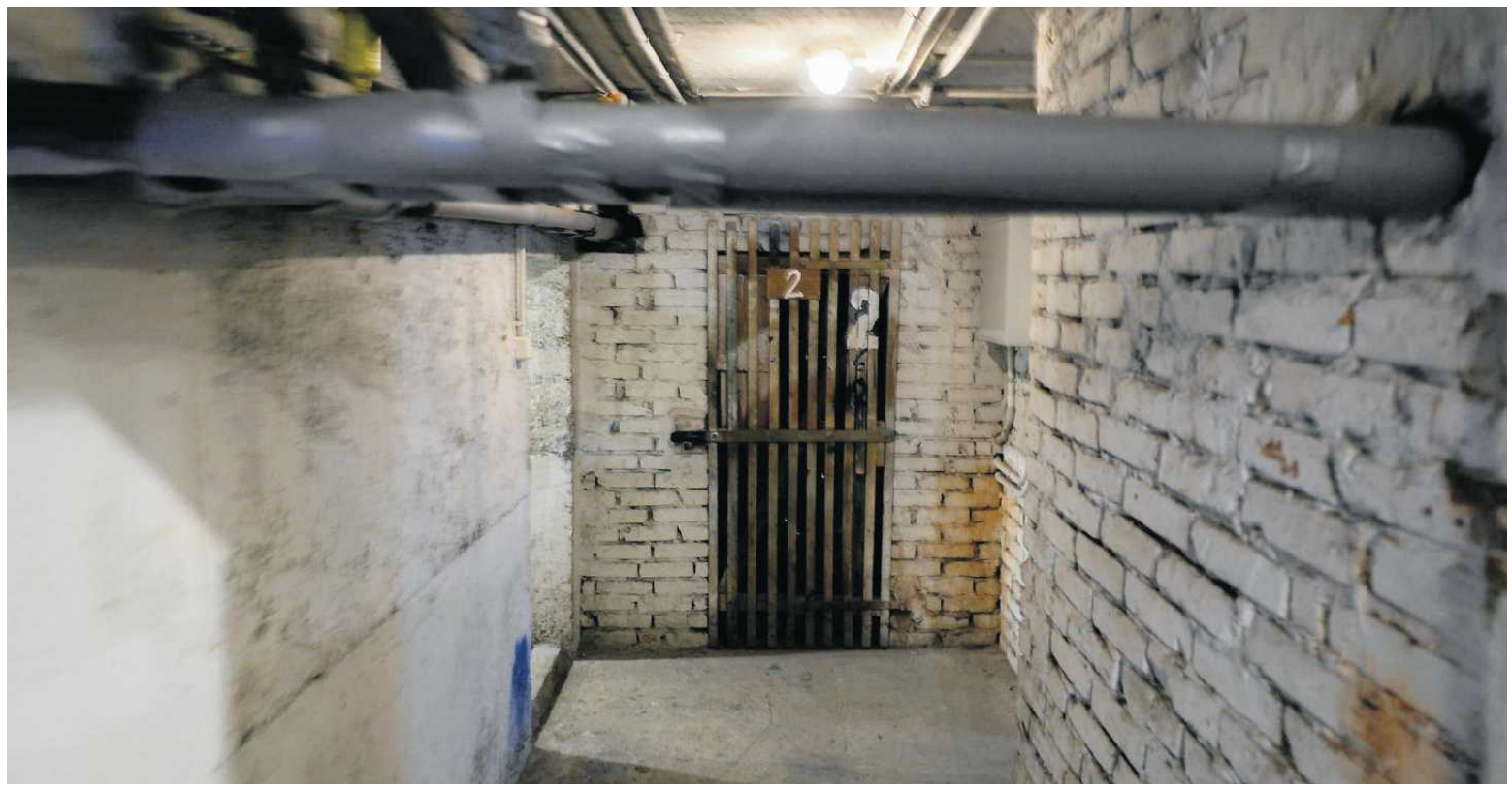
Czy warto polecić leczenie tlenem pod ciśnieniem (HBOT)?
Tak. Leczenie **tlenem pod wyższym ciśnieniem** to nie moda ale **nowoczesna i bardzo skuteczna** metoda wspomagania terapii w bardzo wielu schorzeniach. Także **znacznie skraca czas leczenia i regeneracji**. Po kilku zabiegach w komorze tlenowej poziom **komórek macierzystych** zwiększa się nawet **7-8 krotnie**. To także skuteczna profilaktyka (**idealna w czasach COVID-19**) oraz najdoskonalszy **doping sportowy i intelektualny**.
Do naszej oferty wprowadziliśmy również INHALACJE WODOROWE, do których stosujemy jedno z najbardziej wydajnych i technologicznie zaawansowanych urządzeń na rynku (HIM-19). Inhalacje te stanowią uzupełnienie prowadzonej terapii - zwiększają odporność organizmu, działają antyoksydacyjnie oraz wspomagająco przy leczeniu wielu chorób (cukrzyca, nadciśnienie, astma, reumatyzm, alergie) oraz stanów zapalnych mięśni i uszkodzeń tkanek miękkich.

WARTO WIEDZIEĆ: Schorzenia, w leczeniu których się specjalizujemy to:
bóle kręgosłupa, dyskopatie (przepukliny), rwa kulszowa, bóle i zawroty głowy, migreny, bóle kończyn, barku, bóle kolan i bioder, łokieć tenisisty, wady postawy i skoliozy, bóle menstruacyjne, nerwobóle oraz wszelkie urazy sportowe i po wypadkach komunikacyjnych. Nasze metody (przy współpracy ze specjalistą stomatologii) są bardzo skuteczne przy **regeneracji stawu skroniowo-żuchwowego oraz przy leczeniu BRUKSIZMU (o ile wiadomo jesteśmy pierwsi)**
Dr Jarosław Jawny prowadzi szkolenia z praktycznego stosowania osocza i fibryny dla lekarzy z całej Polski propagując nowe metody.

ZAPRASZAMY DO CENTRUM TERAPII KRĘGOSŁUPA, Wrocław, ul. Wyszyńskiego 116/2, tel. 71 726-11-71, 503-183-095, www.ctkregoslupa.pl

1 WR

eprasa.pl 9aa211f0dd

Schrony we Wrocławiu

Sprawdzamy, czy kryjówki istnieją

Z telefonem w ręku i aplikacją „Gdzie się ukryć" sprawdzamy, do których punktów schronienia we Wrocławiu możemy się dostać. Pierwsze rozczarowanie spotyka nas tuż obok redakcji.

Hubert Głuch

Była godzina 5 rano, kiedy rosyjskie pociski manewrujące spadły na ukraińskie lotniska pod Kijowem, w Ozernym, Kulbakinie, Czuhujewie, Kramatorsku, Czarnobajewce, Łucku. Zaatakowane zostały bazy wojskowe. 24 lutego 2022 roku rozpoczęła się pełnoskalowa inwazja Rosji na Ukrainę.

Jeszcze tego samego roku, w listopadzie pocisk z systemu ukraińskiej obrony przeciwlotniczej wybuchł w Przewodowie w powiecie hrubieszowskim. Były dwie ofiary. We wrześniu 2025 roku kilkanaście rosyjskich dronów wleciało do Polski. Część z nich została zestrzelona, inne się rozbiły.

Niemal równo rok później, 13 września 2026 roku, rosyjski dron uderzył w lokomotywę pociągu relacji Kijów – Warszawa, w odległości zaledwie 2 km od granicy z Polską. Kolejny incydent wydarzył się następnego dnia: w rejonie plaży w Rusinowie wojsko znalazło drona. Wstępne oględziny wykazały, że to bezzałogowiec z Rosji.

– Dopóki zagrożenie ze strony Rosji występuje, będziemy testowani na rozmaite sposoby. Będą pojawiały się samoloty obserwacyjne czy myśliwce. Będziemy je przechwytywać na terenie wód międzynarodowych w polskiej strefie ekonomicznej (...). Budujmy świadomość i odporność społeczną – zaapelował Cezary Tomczyk, wiceszef MON.

Elementem budowania tej odporności ma być aplikacja „Gdzie się ukryć" Państwowej Straży Pożarnej.

BUDOWANIE ODPORNOŚCI

– Aplikacja „Gdzie się ukryć" wskazuje nam punkty schronienia. To miejsca, w których możemy się ukryć możemy na jakiś czas, na przykład na czas wystąpienia zjawiska atmosferycznego. Odróżniamy te punkty od schronów, czyli profesjonalnie przygotowanych obiektów, w których dokonywane są przeglądy i jest odpowiednie wyposażenie – mówi asp. Wojciech Walens, rzecznik prasowy dolnośląskiej PSP.

Punkty schronienia to przede wszystkim piwnice, podziemne parkingi, czasami garaże. Miejsca typowały urzędy gmin, ale też zarządcy budynków, wspólnoty, spółdzielnie. Rzecznik PSP deklaruje, że do każdego z tych miejsc udali się strażacy i sprawdzili warunki. Dopiero potem punkt trafiał do aplikacji.

We Wrocławiu są 1533 takie obiekty, w całym województwie – 4451.

Wojciech Walens podkreśla, że punkty schronienia to nie schrony. Nie ma w nich żywności, ani sanitariatów. Zapewniają podstawową ochronę i są tylko jednym z elementów odporności społecznej.

– Nasza własna piwnica lub dom też mogą być takim punktem schronienia. Jeśli na przykład mamy do czynienia z powodzią, nie będziemy przecież schodzić do piwnicy, a szukać bezpieczeństwa na wyższym piętrze. Nie używajmy tego ślepo, myślmy, wykorzystujmy jako element wsparcia – zaleca rzecznik.

Pytam o ataki z powietrza – na przykład te ze strony Rosji.

– To zależy – odpowiada strażak. – Jeśli czysto hipotetycznie leciałby jakiś dron, to punkty schronienia mogą nas ochronić, natomiast jak to będzie pocisk, to niekoniecznie. Obywatele, po otrzymaniu informacji o zagrożeniu (TV, radio, Internet), muszą sami uznać, czy i gdzie chcą się schronić. My możemy dać im tylko narzędzia, na przykład w postaci tej aplikacji.

Na razie aplikacja nie jest dostępna w Sklepie Play i App Store, ale prace nad taką możliwością instalacji trwają. Można używać jej w przeglądarce lub z poziomu przeglądarki ściągnąć na telefon. Musimy pamiętać, że punkty schronienia mają różne oznaczenia: całodobowe – dostępne o każdej porze dnia i nocy (np. podziemny parking dworca głównego) i punkty o ograniczonej dostępności – te wykorzystywać możemy np. w godzinach działania obiektu (restauracji, sklepu, urzędu) lub jeśli mamy do nich klucz (piwnice, garaże).

– Trzeba sobie powiedzieć jasno: każdy element, który może nam poprawić jakość bezpieczeństwa, jest warty naszego zaangażowania – uważa asp. Wojciech Walens z PSP. – Warto sprawdzić teren zanim nastąpi sytuacja kryzysowa. To element budowania odporności. A być może zdarzy się tak, że będziemy mogli wskazać innym takie punkty i może w ten sposób uratujemy komuś życie?

Zaczepiamy przechodniów, pytając o punkty schronienia.

– Nie wiem, gdzie jest najbliższy – mówi kobieta, która stoi tuż obok dworca głównego we Wrocławiu.

Jeden z największych znajduje się kilka metrów pod nią – to parking podziemny. Rozmawiamy jeszcze z kilkoma osobami. Żadna nie zdaje sobie z tego sprawy, żaden z napotkanych Wrocławian nie pobrał aplikacji. Ale część z nich wpada na pomysł, że w razie zagrożenia można się ukryć na podziemnym parkingu.

W samej hali dworca, na parking prowadzą trzy klatki schodowe. Nie ma oznaczeń, które wskazywałyby mieszkańcom drogę. I rzecznik PSP wyjaśnia, że takich oznaczeń nie będzie – do lokalizowania punktów schronienia ma służyć jedynie aplikacja.

Na parkingu spotykamy pracowników dworca.

– My wiemy, gdzie się mamy schować. A czy inni wiedzą? A tam panie, trzy zdrowaśki i nie ma co się przejmować – mówi jeden z nich.

W pobliżu dworca odwiedzamy jeszcze dwa biurowce, gdzie punkty schronienia oznaczone są jako te o ograniczonej dostępności. Ale pracownicy w ogóle nie mają o nich pojęcia. Sugerują, że coś wiedzieć mogą administratorzy budynków. W obecnej chwili – nieobecni.

„POTRZEBNE SĄ KLUCZE DO PIWNICY"

Szukamy innych punktów schronienia. Jedziemy na ul. Prostą. Niedaleko jest osiedle, ograniczone jeszcze ulicami Świętej Trójcy, Tęczową i Pawłowa. Na małym obszarze aplikacja pokazuje 18 punktów. Wszystkie są z kategorii ograniczonego dostępu.

Pytamy o kryjówki mężczyznę na parkingu.

– Sprawdzałem w aplikacji – mówi od razu nasz rozmówca. – Według teorii, to znaczy na mapie, to jest ten blok po lewej. Ale łatwiej dostać się do parkingu podziemnego po prawej, tam po drugiej stronie ulicy. Moim zdaniem powinny być jakieś oznaczenia.

Parking podziemny, który wskazał nam mieszkaniec, w aplikacji nie został uwzględniony. Kierujemy się więc w stronę osiedla. To przedwojenne budynki, ułożone w kształt litery E. Pomiędzy nimi są podwórka, place zabaw, małe naziemne parkingi.

Alejką, pomiędzy budynkami, spaceruje starsze małżeństwo.

– Mamy u siebie taki schron. Schodzi się do piwnic, są drzwi i jest napis schron. Mamy klucze. Wiemy, gdzie się ukryć, chociaż nigdy tam nie byliśmy – mówi senior.

O aplikacji nie słyszał – ale swój punkt schronienia ma. Wkrótce okazuje się jednak, że młodsi lokatorzy, nie otrzymali kluczy do piwnic. W razie zagrożenia będą skazani na pomoc ze strony innych mieszkańców.

– Sąsiedzi mają klucze, ale na pewno nie wszyscy wiedzą o schronach – mówi kobieta, która zaprasza nas do budynku. – Spółdzielnia otworzyła schron, ale po-

• **Punkt schronienia w piwnicy przy ul. Prostej we Wrocławiu** FOT. KRZYSZTOF ZATYCKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

eprasa.pl 9aa211f0dd

trzebne są klucze do piwnicy. Teraz jest otwarte, bo tam sąsiad chodzi.

Schodzimy więc po schodkach, po chwili znajdujemy się w ciemnym i ciasnym korytarzu. Co kilka metrów są drzwi do komórek lokatorskich. Po chwili rzeczywiście trafiamy na drzwi z napisem „Schron". Jest jeszcze dopisek zrobiony markerem: „Klucz pod 13,14". Ale drzwi nie są zamknięte. Zabezpieczono je jedynie kawałkiem metalu, który z łatwością wyjmuję. Wchodzimy do pomieszczenia.

To niewielka przestrzeń w kształcie litery Z, otoczona betonowymi ścianami. Po drugiej stronie znajdują się bliźniacze drzwi – do punktu schronienia wejść można też z inne klatki.

– Myśli pan, że się wszyscy zmieścimy? – pyta retorycznie kobieta, która wprowadziła nas do piwnicy. – Mnie mają z głowy, ja nie będę tu schodzić. Zostaję w domu, włączam telewizor. Jak mnie rakieta pierdzielnie, to trudno.

Ostatnim miejscem, które odwiedzamy – być może nieco egoistycznie – jest Rynek i Plac Solny, przy którym mieści się redakcja Gazety Wyborczej.

Najbliższy punkt, z kategorii ograniczonej dostępności, zlokalizowany jest pod adresem Plac Solny 10a. To miejsce, które podczas II Wojny Światowej rzeczywiście pełniło rolę schronu przeciwlotniczego. Obecnie mieści się tu muzeum filmowe Movie Gate.

– Jeżeli chodzi o sam rodzaj schronu to on obecnie nie spełnia żadnych standardów ochronnych – mówi nam pracownik muzeum. – Jeżeli by doszło do wojny, to mógłby ochronić przed dronem, ale już przed innego rodzaju ładunkami nie. Przedstawiciel Movie Gate ocenia, że podczas wojny w środku mogło ukryć się około 300 osób. Punkt schronienia jest dostępny w godzinach pracy muzeum – w tygodniu od godz. 10 do 18, w weekendy do 20.

Co jednak, gdybyśmy musieli zostać w pracy po godzinach i muzeum byłoby już zamknięte? Z redakcji najszybciej dostalibyśmy się pod adres Rynek 19 – to zaledwie 140 metrów. Na mapie znajduje się tam punkt schronienia dostępny całodobowo. Wydawać by się mogło, że bylibyśmy uratowani.

Tylko, że takiego punktu schronienia nie ma.

Rynek 19 to adres pubu Św. Jan. Rozmawiamy z kelnerką. Szybko okazuje się, że restauracja nie działa całodobowo. O żadnym punkcie schronienia nasza rozmówczyni nie słyszała. Co więcej – deklaruje, że w tym miejscu nie ma nawet piwnicy.

Kiedy zapytam o to rzecznika PSP dowiem się, że przy takiej skali projektu (ponad 85 tys. punktów), zdarzają się błędy.

NIE WIEDZIELI, ŻE JEST TAKA INICJATYWA

Robię jeszcze krótki test wśród znajomych.

Błażej nie wiedział o „Gdzie się ukryć", nie znalazł też aplikacji w sklepie. Potwierdza, że narzędzie działa z poziomu przeglądarki. Najbliższy punkt schronienia jest 50 metrów od jego mieszkania, po drugiej stronie ulicy. Zauważa, że typ schronienia jest nieznany.

– Nie wiadomo, czy to jakaś piwnica, czy poniemiecki schron. Brakuje informacji, jak dostać się do środka – raportuje.

Maciek (imię zmienione) również nie zdawał sobie sprawy z istnienia aplikacji. Postanowił ją jednak pobrać i przetestować. Poszedł do punktu schronienia najbliżej jego domu.

– Byli uprzejmi, ale nie wiedzieli, że jest taka inicjatywa i że są jej częścią – relacjonuje.

Kamil (imię zmienione) jest żołnierzem, pobrał aplikację zanim go o nią zapytałem.

– Punktów dużo, ale ich wartość mizerna. Na moim osiedlu to kilka miejsc, z czego wszystkie to piwnice budynków użytku publicznego np. budynek rady osiedla, czy szkoły. Po godzinach pracy dostęp równy zero – podsumowuje.

NIE NARZEKAJMY, WYKORZYSTAJMY APLIKACJĘ

– Trzeba pamiętać, że aplikacja jest następczynią strony schrony.pl, która powstała po wybuchu wojny w Ukrainie. Wtedy potrzebowaliśmy dość sprawnie i szybko pokazać Polakom, że mamy jakieś miejsca schronienia, pomimo tego, że brakuje nam schronów i ukryć zgodnych z definicją. Zresztą nadal ich nie mamy – mówi mjr rez. dr hab. Jarosław Stelmach, prezes firmy Safety Project, zajmującej się prowadzeniem szkoleń z ochrony ludności i obrony cywilnej.

Ekspert uważa, że jako narzędzie przejściowe aplikacja jest dobrym rozwiązaniem. Dzięki wiedzy o punktach schronień możemy zapewnić podstawowe bezpieczeństwo w sytuacji zagrożenia. Równocześnie powinniśmy jednak budować schrony i MDS-y, czyli miejsca doraźnego schronienia.

– Ustawa o ochronie ludności dała możliwości i są też pieniądze przeznaczone na wznoszenie budowli ochronnych. Ten proces się rozpoczął, ale do tego czasu musimy dać obywatelom możliwość schronienia się w sytuacji zagrożenia – opowiada Stelmach. I dodaje: – Pamiętajmy, że te sytuacje zagrożenia mieszczą się w trzech kategoriach: wojna, zamachy terrorystyczne i różnego rodzaju klęski żywiołowe.

Szef Safety Project szuka analogii do sytuacji w Ukrainie. Tam, w momencie eskalacji konfliktu w 2022 roku nie wszyscy mieli możliwość skorzystania ze schronów. Zamiast tego używali prowizorycznych miejsc schronienia – często najniższych kondygnacji budynków lub piwnic. Do dziś Ukraińcy ukrywają się w takich punktach.

To jest już 85 tys. obiektów, mowa o ponad 20 mln ludzi, którzy mogliby się ukryć w wyznaczonych punktach. Pamiętajmy jednak, że to podstawowa ochrona: przed warunkami atmosferycznymi, odłamkami, niewielkimi dronami. Ale w sytuacji potężnej rakiety czy pocisku punkty nie zapewnią nam ochrony

MJR REZ. DR HAB. JAROSŁAW STELMACH
prezes firmy Safety Project

– Tutaj ten czas dojścia jest istotny. Jeżeli faktycznie funkcjonujemy w deficycie czasu, to ten punkt schronienia, widoczny w aplikacji, daje nam tą pewność, że w ciągu kilku minut jesteśmy się w stanie do niego dostać – mówi ekspert.

Wymienia też inne zalety aplikacji, które nazywa jej „supermocami". To brak wymogu instalacji narzędzia, działanie w trybie offline, możliwość zapisania punktów schronienia, możliwość nawigowania, wbudowane poradniki.

– To jest już 85 tys. obiektów, mowa o ponad 20 mln ludzi, którzy mogliby się ukryć w wyznaczonych punktach. Pamiętajmy jednak, że to podstawowa ochrona: przed warunkami atmosferycznymi, odłamkami, niewielkimi dronami. Ale w sytuacji potężnej rakiety czy pocisku punkty nie zapewnią nam ochrony – tłumaczy Stelmach.

Zwraca też uwagę na inny poważny problem: użytkownicy obiektów nie wiedzą, że punkty schronienia znajdują się na ich terenie. W takim przypadku nie udostępnią ich w momencie kryzysu. Co więcej, punkty nie są w żaden sposób wyposażone – nie ma w nich wody, kocy, żywności. Podczas ewakuacji musimy mieć wszystko ze sobą.

Ekspert przedstawia listę 11 kroków, które musimy wykonać, żeby być dobrze przygotowanym:

- Zainstalować aplikację „Gdzie się ukryć" na telefonie. Również na telefonach dzieci, partnerów, rodziny;
- Sprawdzić aplikację w działaniu, przejrzeć funkcjonalności, również w trybie offline;
- Poszukać najbliższych punktów schronienia, kiedy nie ma jeszcze realnego zagrożenia;
- Praca w terenie. Trzeba zweryfikować dostępność i jakość tych punktów schronienia, sprawdzić czy administratorzy budynków o nich wiedzą;
- Zapisać zweryfikowane lokalizacje, które są dla nas najbliższe. Najlepiej zarówno z perspektywy miejsca zamieszkania, miejsca pracy, z perspektywy szkoły, drogi szkoła-dom itd.;
- Te wszystkie czynności wykonać z rodziną, z najbliższymi;
- Zarazić ideą aplikacji innych: swoją organizację i pracowników, sąsiadów;
- Jeżeli jesteśmy administratorem punktu schronienia i wiemy, że w naszym budynku taki punkt został wyznaczony, to najlepiej go przygotować (mimo, że nie jest to obowiązkowe). Tutaj ekspert zwraca uwagę, że można pozyskać środki z programu ochrony ludności i obrony cywilnej;
- Zgłaszać nowe punkty za pomocą aplikacji;
- Mieć przygotowany plecak ewakuacyjny;
- Nie narzekać, że nie ma schronów, a po prostu wykorzystać aplikację.

– Robiliśmy badania ankietowe i okazało się, że większość osób nie skompletowało plecaka, nie sprawdziło aplikacji. I nie chodziło o brak pieniędzy, tylko czasu – podsumowuje Jarosław Stelmach. – Niestety bezpieczeństwa nie widać, więc nie chcemy się nim zajmować. Zagrożenie jest jednak realne, zamiast narzekać, wykonajmy pracę, a wtedy będziemy odporniejsi. ●

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34454047

1 WR

www.nekrologi.wyborcza.pl/34453664

Z głębokim żalem zawiadamiam,
że dnia 17 września 2026 roku
odeszła w wieku lat 89 po krótkiej chorobie moja Mama

ŚP

inż. Stanisława Sadowska
z domu Hałub

z zawodu inżynier budownictwa lądowego,
a z charakteru prawdziwie dobry Człowiek

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek 28 września 2026 roku o godzinie 12.00
na Cmentarzu Grabiszyńskim we Wrocławiu.

Dodatkowa msza święta zostanie odprawiona
w środę 30 września 2026 roku o godzinie 18.00
w kościele św. Józefa Rzemieślnika przy ul. Krakowskiej we Wrocławiu.

O czym zawiadamia pogrążona w smutku

córka Dorota

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34454043

ODESZLI.pl
Stwórz Miejsce Pamięci
Wejdź na serwis **odeszli.pl**

eprasa.pl 9aa211f0dd

Gazeta Wyborcza
Piątek, 25 września 2026

Niezwykłe losy kostiumów z „Lalki”

Wokulski zmniejszony,

Najnowsza produkcja „Lalki” podzieliła widzów. Podobnie było z ekranizacją powieści Bolesława Prusa z 1968 roku, którą nakręcono we Wrocławiu z niebotycznym budżetem.

Agnieszka Dobkiewicz

• **Jedną z zachowanych sukni jest ta, którą Izabela Łęcka, grana przez Beatę Tyszkiewicz, nosiła dość często. Ma ją na sobie podczas rozmów z ojcem (Jan Kreczmar), Wokulskim czy Starskim (Andrzej Łapicki). To suknia w odcieniu delikatnej, stonowanej czerwieni, dwuczęściowa z górą wydłużoną lekko poniżej linii stanu** FOT. -

Garnitur, który 60 lat temu nosił grający Wokulskiego postawny Mariusz Dmochowski, został przerobiony na znacznie drobniejszego mężczyznę. Jasnokremowa suknia, w której Izabela Łęcka przechadzała się po Warszawie, została przefarbowana na kolor ciemnobrązowy i stała się suknią Heleny Modrzejewskiej w popularnym serialu telewizyjnym. By ją zrekonstruować, trzeba było ją ręcznie odbarwiać.

Tak wyglądały kulisy ratowania kostiumów z jednej z najdroższych polskich powojennych ekranizacji „Lalki” w reżyserii Wojciecha Hasa.

Film wszedł na ekrany w 1968 roku i wzbudził kontrowersje, bo nie był wierną adaptacją powieści Prusa. Kosztował 35 milionów złotych, kwotę na tamte czasy w Polsce zawrotną. Dlatego okrzyknięto go superprodukcją. Dla porównania średnia pensja wynosiła wtedy nieco ponad dwa tysiące złotych.

Opowieść o miłości kupca Stanisława Wokulskiego do arystokratki Izabeli Łęckiej (w tej roli Beata Tyszkiewicz) powstała na podstawie scenariusza Wojciecha Hasa, on także ją wyreżyserował. Zdjęcia kręcono w Wytwórni Filmów Fabularnych we Wrocławiu, który w produkcji z 1968 roku zagrał Warszawę.

POSZUKIWANIA KOSTIUMÓW DO „LALKI”

Jedną trzecią budżetu pochłonęła scenografia do filmu, w tym budowa gigantycznej dekoracji warszawskiego Krakowskiego Przedmieścia we Wrocławiu. Sfinansowano ponad dwa tysiące dekoracji i rekwizytów oraz tysiąc kostiumów. Na planie zatrudniono 350 aktorów oraz blisko 10 tysięcy statystów. Po zamknięciu produkcji kostiumy zostały przewiezione do magazynów Wytwórni Filmów Fabularnych i nikt się nimi specjalnie nie zajmował. Dotyczyło to też innych wyjątkowych filmów, które w tym czasie tutaj powstały, takich jak „Sami swoi”, „Rękopis znaleziony w Saragossie”, „Na srebrnym globie” czy seriale „Stawka większa niż życie”, „Czterej pancerni i pies”, „Zmory” i „Strachy”.

Dopiero ponad dekadę temu, w 2014 roku, zainicjowano w instytucji niezwykłą akcję, dzięki której udało się zidentyfikować 16 kostiumów z filmu „Lalka”.

Maria Duffek-Bartoszewska, scenografka, kostiumografka, dekoratorka wnętrz, związana z ówczesnym wrocławskim Centrum Technologii Audiowizualnych (pod taką nazwą funkcjonowała WFF w latach 2011-2023) postanowiła w porozumieniu z dyrektorem Robertem Banasiakiem sprawdzić, co stało się z kostiumami. Do poszukiwań włączyła emerytowane kostiumografki, które przez lata pracowały przy powstających w Wytwórni filmach.

– Nie wiedziałyśmy, czego mamy szukać, nie miałyśmy pewności, że cokolwiek znajdziemy – mówi teraz. – Po prostu weszłyśmy do magazynów i zaczęłyśmy przegląd.

Praca, którą wykonały, była niemal detektywistyczna. Kostiumy nadal „pracowały”. Przez kolejne lata wypożyczano je do następnych produkcji, przerabiano na ich potrzeby, dopasowując do kolejnych ról i aktorów, co oznacza, że je zmniejszano, skracano, farbowano i pozbawiano charakterystycznych detali.

– Żeby ustalić, czy znaleziony po latach surdut, suknia albo mundur rzeczywiście występowały w konkretnym filmie, trzeba było wielokrotnie oglądać kadry i porównywać najdrobniejsze szczegóły – mówi Maria Duffek-Bartoszewska.

W przypadku „Lalki” Wojciecha Hasa udało się rozpoznać 16 kostiumów. Pomogły zachowane projekty. Pani Maria pojechała do Łodzi, aby pozyskać kopie oryginalnych rysunków przechowywanych w Muzeum Kinematografii i na ich podstawie identyfikować rzeczy znajdujące się w magazynach. Dziś część odnalezionych kostiumów z „Lalki” znajduje się na stałej ekspozycji w EC1 w Łodzi, część pozostała we Wrocławiu, inne „jeżdżą” na wystawy czasowe.

Poszukiwania nie ograniczały się jednak tylko do filmu „Lalka” Wojciecha Hasa. Odnaleziono mundury bohaterów „Stawki większej niż życie”, kostiumy z „Czterech pancernych i psa” oraz stroje z trylogii „Sami swoi”. Nie wszystkie były w dobrym stanie. Suknia ślubna Ani Pawlaczki, granej przez Annę Dymną, miała skrócone rękawy i wielką dziurę. Maria Duffek-Bartoszewska określa jej ówczesny stan jako „destrukt totalny”. Mimo to kostium udało się uratować. Odnalezione stroje z „Samych swoich” trafiły później do Muzeum Kargula i Pawlaka w Lubomierzu i dziś są ważną częścią jego zbiorów.

– Filmowy strój był kiedyś przede wszystkim przedmiotem użytkowym – wyjaśnia wrocławska kostiumografka. – Po zakończeniu jednej produkcji mógł trafić do następnej. Przerabiano go tak długo, aż z czasem z pierwotnego kostiumu pozostawało niewiele. W latach 90. jeden z magazynów rzeczy uznanych za mało wartościowe został nawet wyprzedany. Kostiumy można było kupić za złotówkę.

KOSTIUM PROSTO Z ŻURNALI

Kostiumografka Anna Weber wspomina, że kupiła wtedy surdut, który dopiero po latach zidentyfikowała jako kostium Zdzisława Maklakiewicza z „Rękopisu znalezionego w Saragossie”.

Efektem rozpoczętych w 2014 roku poszukiwań było odrestaurowanie około 130 kostiumów. Najpierw pokazano je we wrocławskiej Wytwórni, później część pojechała na wystawę towarzyszącą Festiwalowi Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni. W 2017 roku wszystkie 130 kostiumów zaprezentowano na dużej wystawie w Pawilonie Czterech Kopuł we Wrocławiu.

Te do filmu „Lalka” zaprojektowali Lidia i Jerzy Skarżyńscy, małżeństwo scenografów pochodzące z Krakowa. Wspólnie tworzyli scenografie i projektowali kostiumy do wielu znanych polskich filmów, w tym właśnie Wojciecha Hasa.

– Oni mieli tę komfortową sytuację, że pracując z Hasem przy kilku filmach rzeczywiście mogli sobie przegadać wszystkie elementy związane z estetyką filmu – mówi Duffek-Bartoszewska. – Byli dość podobni, bowiem Has studiował malarstwo w Krakowie, oni też, więc mieli wspólną bazę estetyki filmowej. Dość łatwo w związku z tym nawiązali artystyczny kontakt, wiedzieli czego reżyser będzie oczekiwał i w tą stronę szli. Ale oczywiście byli też wspaniałym duetem artystycznym. Jerzy Skarżyński zajmował się częściej scenografią, Lidia Minticz-Skarżyńska robiła kostiumy, ale zawsze wspierali się nawzajem. Przy projektach scenografii i kostiumów podpisywali się razem, więc dziś trudno jest rozpoznać, co konkretnie zaprojektowało które z nich.

Ta współpraca była ważna, bo kostium musi współgrać ze scenografią, z dekoracjami – z ich nastrojem i kolorem.

Lidia Minticz-Skarżyńskiej kostiumy do „Lalki” opierała na autentycznych żurnalach z lat 70. XIX wieku. – Kiedyś nie było tak jak dziś, że łatwo znajduje się coś w Internecie – mówi Maria Duffek-Bartoszewska. – Trzeba było szukać w czytelniach, w muzeach, na obrazach. To była żmudna praca pozwalająca odkryć wizualne aspekty epoki, o której opowiadał scenariusz.

Maria Duffek-Bartoszewska pokazuje projekty Skarżyńskich, które zachowały się z tej produkcji. Widać na nich między innymi charakterystyczny strój amazonki, w którym wystąpiła Kalina Jędrusik, odtwarzająca rolę Kazimiery Wąsowskiej. Jest też strój Magdalenki, którą zagrała Anna Seniuk. Jeden z projektów podpisany jest nazwiskiem Fitkau. Chodzi najprawdopodobniej o Agnieszkę Fitkau-Perepeczko, która w filmie zagrała młodą damę.

KREACJE IZABELI ŁĘCKIEJ

„Skarżyńscy zwracali baczną uwagę na ukryte pod suknią elementy modelujące ciało i sylwetkę: nalegali, by aktorki nosiły gorsety (choć nie zawsze)” – czytamy w opracowaniu katalogu do wystawy odnalezionych strojów, w opisie Małgorzaty Możdżyńskiej-Nawotki.

I dalej: „W rysunkowych projektach kostiumów uwzględniali nadające formę spódnicy druciane stelaże typu crinolette o ekspresyjnych formach nawiązujących do nowoczesnej architektury. W sukniach Izabeli zawarli także inne erotycznie sugestywne motywy charakterystyczne dla mody lat 70. XIX wieku: drapowanie spódnicy w formie fartuszka zakrywającego łono czy zakodowaną w kroju spódnicy i jej dekoracji aluzję do spętania nóg na wysokości kolan, symbolicznie wydającego kobietę na łaskę zdobywcy”.

Według autorki to korespondowało z erotyzmem Izabeli zapisanym w książce, pokazują-

eprasa.pl 9aa211f0dd

Łęcka przefarbowana

cej ją jako dziewiczą, chłodną, wyniosłą i niechętną małżeństwu. A więc dla zdobywcy Wokulskiego tym bardziej atrakcyjną.

Jedną z zachowanych sukni jest ta, którą Izabela Łęcka, grana przez Beatę Tyszkiewicz, nosiła dość często. Ma ją na sobie podczas rozmów z ojcem (Jan Kreczmar), Wokulskim czy Starskim (Andrzej Łapicki). To suknia w odcieniu delikatnej, stonowanej czerwieni, dwuczęściowa z górą wydłużoną lekko poniżej linii stanu. To typowy fason dla mody schyłku lat 70. XIX wieku. Stanik sukni jest dopasowany, gorsetowy, nadający sylwetce formę klepsydry. To właśnie wówczas gorset stał się obiektem niegasnącej fascynacji.

Tymczasem rozkloszowana na biodrach sukienka nawiązuje do secesji. To celowo wykorzystany przez kostiumografów anachronizm. Stój wiele mówi o sytuacji Izabeli, która jest kobietą niezamężną, ale już nie najmłodszą. Nie przystoi jej więc ubiór podlotka, ale też śmielsze kreacje przeznaczone dla zamężnych kobiet czy wdów po okresie żałoby. Stara się nadążać za modą, ale nie są to modele z najnowszych katalogów. W filmie Skarżyńscy ubierali ją w modne wówczas odcienie zlanej bieli, brzoskwiniowego beżu, jasnego różu, lilaróż czy szarości. Jej kreacje nie są wyzywające i nie znajdziemy na niej sukni w stylu szkarłatnej sukni Scarlett z „Przeminęło z wiatrem".

– Kostium nie jest tylko ubraniem – mówi Maria Duffek-Bartoszewska.- Dla aktora jest wsparciem w kreowaniu scenariuszowej postaci. Widzowi natomiast może bardzo wiele opowiedzieć o bohaterze, który go nosi.

WARSZAWA NA WROCŁAWSKICH WYSYPISKACH

Warto jeszcze wrócić do dekoracji, które małżeństwo Skarżyńskich przygotowało na potrzeby „Lalki" Hasa. Wnętrz użyczył filmowcom Hotel „Monopol", sceny na stacjach kręcono na Dworcu Świebodzkim oraz w Jedlinie-Zdroju koło Wałbrzycha. W Hali Stulecia zbudowano wnętrza sklepu Wokulskiego. Najbardziej wizyjną sekwencję w filmie stanowi powolna jazda kamery w czołówce filmu po bajkowym Powiślu. W lustrach wciśniętych w barokowe ramy odbijają się zastygłe kobiety. W rzeczywistości to obrzeża Wrocławia.

– Cała Wytwórnia robiła te dekoracje, wszystkie pracownie – wydział budowy dekoracji, stolarnia, sztukatornia, malarnia, bo makiety budowli stawiane były w wielu punktach miasta

Żeby ustalić, czy znaleziony po latach surdut, suknia albo mundur rzeczywiście występowały w konkretnym filmie, trzeba było wielokrotnie oglądać kadry i porównywać najdrobniejsze szczegóły

MARIA DUFFEK-BARTOSZEWSKA
scenografka, kostiumografka

– mówi Maria Duffek-Bartoszewska. – Zbudowane zostało całe Krakowskie Przedmieście i całe Powiśle. Zrobiono to tak, że budynki Krakowskiego Przedmieścia zostały trochę pomniejszone w skali, zbudowano pełny ciąg kamienic łącznie z Kościołem Świętego Krzyża – powstała cała ta pierzeja pięknego i zamożnego miasta, przy której idzie Wokulski, następnie elegancka ulica przechodziła w coraz biedniejsze Powiśle. To wszystko zostało zbudowane na wysypisku śmieci, tam gdzie teraz jest aquapark, koło ulicy Borowskiej. Część zdjęć była kręcona też tam, gdzie jest tak zwana Górka Skarbowców, na dzikich wysypiskach śmieci. Nierówności stanowiły idealny teren do zabudowy dekoracją, różnice poziomów terenu nadawały bowiem naturalny wygląd miejskiej zabudowie.

Maria Duffek-Bartoszewska: – Hasowi zależało na tym, żeby skontrastować ze sobą dwa światy. Bardzo zamożne Krakowskie Przedmieście, czyli ówczesny spacerowy pasaż Warszawy, z bardzo biednym Powiślem, zaprojektowanym dla potrzeb filmu z rozpadających się, byle jak sklecionych domków, takim światem bardzo ponurym i strasznym, wręcz turpistycznym. W rzeczywistości tak to oczywiście nie wyglądało, te miejsca były od siebie oddalone. Natomiast scenografia filmu stworzyła celowo wrażenie, jakby można było w tej pięknej części miasta wejść w jakąś boczną uliczkę i przenieść się w absolutnie inne miejsce – wywołano u widza wrażenie, że jeden z tych światów jest tuż pod drugim, biedny pod tym zamożnym. Warszawa nigdy Hasowi tego zabiegu nie wybaczyła. ●

Wrocław/34451216

1 WR

eprasa.pl 9aa211f0dd

Październik z kulturą

Tokarczuk, koncerty i Korea

Festiwal Opowiadania, nowość w Capitolu, spotkanie z Olgą Tokarczuk i koncerty – to niektóre kulturalne wydarzenia we Wrocławiu w październiku.

Rafał Zieliński

Październik to miesiąc, w którym już na dobre budzą się do życie wrocławskie instytucje kultury. Teatry kuszą premierami, sale koncertowe wypełniającymi się kalendarzami, a w sieci pojawiają się informacje o pierwszych jesiennych festiwalach. Można znaleźć też takie ciekawostki, jak dzień poświęcony kulturze Korei czy show amerykańskiej drużyny koszykarskiej Harlem Globtrotters.

FESTIWAL OPOWIADANIA

22. edycja MFO odbędzie się 2 i 3 października na 25. piętrze Sky Tower. Osią festiwalu są prezentacje opowiadań prowadzone przez autorów w ich językach, z symultanicznym tłumaczeniem. W tym roku zaprezentują się aartyści z Polski, Ukrainy, Słowacji, Danii i Niemiec.

Festiwal to też debaty. Pierwsza odbędzie się z udziałem tłumaczy literackich. Zastanowią się oni nad patosem i potocznością jako projekcjami społecznych ambicji prozy artystycznej i czy kategorie wzniosłości, piękna, uniesienia mogą być podstawą komunikacji z czytelnikami. Debata druga to rozmowa m.in. o tym, jak lęk związany z zimną wojną wpływał na pop-kulturę w latach 80. i o tym, w jaki sposób agresja na Ukrainę i Palestynę wpływają dziś na literaturę popularną i kino.

Czytania performatywne wyreżyserują Zdenka Pszczołowska i Grzegorz Jaremko. „Wyższa konieczność" inspirowana będzie Poltegorem i Sky Tower, a libretto czytania „Jak czesałem panny młode" to pokłosie konkursu na najlepsze opowiadanie roku 2026. W programie festiwalu są projekcje filmów Wernera Herzoga i legendarnego „King-Konga" z 1933 roku.

Do finału wspomnianego konkursu dostało się 10 opowiadań. Zdobywcę nagrody głównej poznamy 3 października.

- **Więcej na www.opowiadania.org.**

KONCERTY W NFM

9 października koncertem „Pieśń nocy" w Sali Głównej nowy sezon zainauguruje orkiestra NFM Filharmonii Wrocławskiej. 16 października wystąpi skrzypek Benjamin Beilman. Zagra w koncercie „Tylko Brahms", a orkiestrę poprowadzi Thierry Fischer. Dwa dni później koncertem „Eliasz" 20-lecie obchodzić będą Chór NFM i Wrocławska Orkiestra Barokowa. 23 października 20-lecie pracy koncertmistrzowskiej w NFM Filharmonia Wrocławska obchodzić będzie skrzypek Radosław Pujanek. Za pulpitem dyrygenckim stanie Paul McCreesh.

Październik w NFM to nie tylko koncerty muzyki klasycznej. W Sali Głównej zagrają Lecha Janerka (2.10), Michał Bajor (3.10), saksofonista jazzowy Henryk Miśkiewicz i jego goście (10.10) i Artur Rojek (25.10). 31 października w NFM swoje 70-lecie muzycznie świętować będzie Piwnica Pod Baranami.

- **Pl. Wolności 1, nfm.wroclaw.pl.**

PREMIERA W CAPITOLU

Musical „Kościuszko" to pierwsze w tym sezonie premiera Teatru Capitol. „To brawurowa opowieść o bohaterze swoich czasów, uwikłanym w wielką historię i wpływającym na pokoleniowe zmiany. Nieczęsto się zdarza, aby idee jednego człowieka łączyły przemiany ustrojowe na różnych kontynentach, przenikały do świadomości ludzi o odmiennym pochodzeniu i stawały się zrozumiałym językiem ponad wszelkimi podziałami" – piszą twórcy sztuki. Połączą w niej m.in. rap, postacie Benjamina Franklina i Thomasa Jeffersona i Konstytucję 3 Maja. Za reżyserię, scenariusz i teksty piosenek odpowiada Konrad Imiela, za muzykę Grzegorz Rdzak. Choreografię stworzył Jacek Gębura, scenografię Justyna Elminowska, a kostiumy Anna Chadaj. Na scenie pojawią się m.in. Rafał Kozok i Ewa Szlempo-Kruszyńska. Premiera 3 października.

- **Więcej na teatr-capitol.pl.**

FINAŁ ANGELUSA

Literacką Nagrodę Europy Środkowej Angelus ustanowiono w 2006 roku, zgłaszać można do niej polskie wydania książek z 23 krajów. W tym roku jury wybrało te z Białorusi, Polski, Bułgarii, Serbii, Ukrainy i Czech, nagrodę otrzyma też autor najlepszego tłumaczenia pozycji obcojęzycznej na polski. Pulę uzupełnia przyznawana przez publiczność Nagroda im. Natalii Gorbaniewskiej. Rozstrzygnięcia zapadną 17 października podczas gali, która będzie też elementem Bruno Schulz. Festiwalu. W jej trakcie z zespołem Karbido wystąpi Jurij Andruchowycz.

- **Więcej na angelus.com.pl.**

KONCERTY W KLASZTORZE

W październiku rozkręca się Stary Klasztor. Zaplanowano kilka wieczorów tematycznych z muzyką na żywo, w tym The Best of ABBA, Back To The 90's, The Best Of U2, Metallica Night, The Best Of Roxette i i Whitney Houston Night. Będą też koncerty z piosenkami Marka Grechuty, Agnieszki Osieckiej oraz Lady Pank i Jana Borysewicza.

Miesiąc wypełnią w dużej mierze koncerty polskich zespołów. 2 października zagra elektroniczno-rockowa grupa The Cuts, dzień później Strachy Na Lachy. Kolejne na liście się folkowy Żywiołak (9.10), świętujący 35-lecie Habakuk (9.10), Closterkeller (10.10) oraz Zenek Grabowski i Cronica (11.10). 15 października w Sali Gotyckiej pojawi się zespół SBB w oryginalnym składzie, a dzień później grupa Koniec Świata. 23 października zagra Lej Mi Pół. Będą też koncerty z cyklu Ethno Jazz Festival. 18 października wystąpi zespół The Bulgarian Voices Angelite, a 25 października formacja Fanfare Ciocărlia. Październik to też start sezonu koncertów z muzyką żeglarską, zaczną go Mechanicy Shanty i EKT Gdynia (2.10)

- **Ul. Purkyniego 1.**

SPOTKANIA Z PISARZAMI

10-lecie obchodzi Wrocławski Dom Literatury. Z tej okazji organizuje cykl spotkań z pisarzami. 6 października gościem WDL będzie Joanna Kuciel-Frydryszak, autorka m.in. książki „Chłopki. Opowieść o naszych babkach". 18 października spotkamy się z australijskim pisarzem, historykiem i filmowcem Richardem Flanaganem, cztery dni potem z amerykańskim poetą i pisarzem Jericho Brownem. Miesiąc zakończy pisarz, krytyk i historyk literatury i grafik Stefan Chwin (26.10).

- **Więcej literatura.wroclaw.pl.**

- **Olga Tokarczuk** FOT. KRZYSZTOF ZATYCKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

- **Harlem Globtrotters** FOT. PATRYK OGORZAŁEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

- **Zespół Strachy na Lachy** FOT. TOMASZ NIESŁUCHOWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

IMPART I FIRLEJ

Strefa Kultury zaprasza na wydarzenia na scenach Impart Centrum i klubu Firlej. W pierwszym miejscu z programem „Młynarski. Bynajmniej" pojawią się Myrczek & Schmidt Quintet i pianista Krzysztof Herdzin (11.10), przedstawiciel „bałkańskiego bluesa" Bożo Vrećo (18.10) i Marcin Januszkiewicz z piosenkami Jacka Cygana (24.10).

Z kolei wieczory w Firleju to występ Angeliki Wójcik w cyklu „Przed premierą" (15.10), koncert Marka Dyjaka (16.10) i koncert łączącego rap i jazz składu Koza & Kuba Wicek (25.10). Październik to też cykl Firlej Dzieciom. W tym miesiącu zobaczymy spektakle „Pomelo jest zakochany... w żabie, deszczu i nie tylko!" (4.10) i „Pan Tom buduje dom" (18.10)

- **Więcej strefakultury.pl.**

BRUNO SCHULZ. FESTIWAL I OLGA TOKARCZUK

Bruno Schulz. Festiwal powołano do życia w 2012 roku z okazji 120. rocznicy urodzin i 70. rocznicy śmierci jednego z najwybitniejszych europejskich prozaików Brunona Schulza. Szybko stał się wydarzeniem o randze międzynarodowej, na którym, prócz spotkań i dyskusji poświęconych Schulzowi i literaturze, jest miejsce na debaty o stosunkach Polski z innymi narodami i o ich śladach w literaturze i sztuce.

W tym roku Bruno Schulz. Festiwal odbędzie się w dniach 14–18 października. Rozpocznie go spotkanie z Olgą Tokarczuk. W Hali Stulecia o najnowszej powieści pisarki „Świata jest za dużo". Na spotkanie obowiązują wejściówki.

W kolejnych dniach porozmawiać będziemy mogli m.in. z Magdaleną Bajor, Jakubem Kornhauserem, Beatą Chomontowską, Małgorzatą I. Niemczyńską, Ingą Iwasiów, Magdaleną Środą i Manuelą Gretkowską oraz Andrzejem Krajewskim. Zaplanowano też spotkania z autorami i tłumaczami książek nominowanych do Literackiej Nagrody Europy Środkowej Angelus. Wręczenie tego wyróżnienia odbędzie się 17 października na festiwalowej gali w Teatrze Lalek. Wszystkie wydarzenia (poza spotkaniem z Olgą Tokarczuk i Galą) odbywają się w Klubie Wrocławskiego Domu Literatury Proza, Przejście Garncarskie 2. Wstęp wolny.

- **Więcej na Brunoschulz.dybook.pl.**

W HALI STULECIA

Justyna Steczkowska, The Dumplings, Ralph Kaminski i Mery Spolsky – to artyści, którzy wystąpią na koncercie Beksiński Live 8 października. Dwa dni potem w ramach trasy „Odpowiedni moment tour" w Hali Stulecia wystąpi Mrozu. 16 października w tym miejscu pojawią się z swoim show zawodnicy Harlem Globtrotters, amerykańskiej drużyny koszykarskiej łączącej sport z elementami akrobacji i zabawy. 30 października w Hali Stulecia odbędzie się koncert „Zbudujmy świat" zz piosenkami Zbigniewa Wodeckiego. Wystąpią Magdalena Zawartko i Artur Caturian oraz artyści Wroclove Musical Choir, Everest Production i Chóru Studium Musicalowego Capitol. Ostatni dzień miesiąca to pokaz akrobatyczno-tanecznego spektaklu „Perseusz".

- **Ul. Wystawowa 1.**

KOREA I JAPONIA

10 października w sali Wrocławskiego Centrum Kongresowego odbędzie się Korea Day 2026. To wydarzenie mające na celu do promocję kultury południowokoreańskiej, w ramach którego zaplanowano koncert muzyki tradycyjnej, pokaz tradycyjnej mody koreańskiej, zawody taneczne, konferencje i prezentacje. Nie zabraknie też koreańskiego jedzenia. Dzień później w tym samym miejscu zorganizowany zostanie Targ Japoński NiuCon poświęcony szeroko pojętej kulturze azjatyckiej łączącej japońską tradycję z popkulturą. Atrakcją wydarzenia będzie Konkurs Cosplay.

- **Ul. Wystawowa 1.**

eprasa.pl 9aa211f0dd

Inwestycje

Na Dolnym Śląsku przybędzie obwodnic

Trwa kilka takich inwestycji w ciągach dróg wojewódzkich, kilka innych jest w fazie projektowej. Kluczowe budowa trwa jednak pod Wrocławiem.

Sławomir Szymański

Najważniejszą z realizowanych obecnie inwestycji jest budowa ostatniego odcinka Wschodniej Obwodnicy Wrocławia. Poprowadzi od ronda łączącego się z ul. Grota Roweckiego we Wrocławiu, obok Radomierzyc, przez półtunel w miejscowości Wysoka, do Alei Karkonoskiej i węzła bielańskiego autostrady A4. Na całej długości zostanie wybudowany ciąg pieszo-rowerowy.

RING WOKÓŁ WROCŁAWIA

Na jakim etapie są tu roboty budowlane? Wystartowały już pierwsze prace związane z budową tych trzech największych obiektów inżynieryjnych, czyli wspomnianego półtunelu, wiaduktu nad linią kolejową Wrocław–Sobótka–Świdnica oraz mostu nad rzeką Ślęzą. Poza tym trwają prace ziemne. Wykonawca prowadzi również przebudowę sieci wodociągowych i energetycznych kolidujących z trasą. Zgodnie z harmonogramem budowa powinna się zakończyć w 2028 roku.

Ten ostatni odcinek WOW ma długość ok. 3 km, pozostałe 27 km WOW powstawało etapami i umożliwia już przejazd od Długołęki przez most na Odrze obok Siechnic do wspomnianych Radomierzyc, czyli m.in. do południowego Wrocławia. Wartość budowy całej tej drogi, łącznie z powstającym właśnie odcinkiem, wynosi 900 mln zł.

Gdy cała WOW będzie gotowa, utworzy wraz z Autostradową Obwodnicą Wrocławia (AOW) pełny „ring" wokół miasta.

– Budowa ostatniego etapu Wschodniej Obwodnicy Wrocławia trwa, a my już rozmawiamy o drugim pasie ruchu, na tych odcinkach, gdzie jest jeden, ponieważ wiemy, że będzie taka potrzeba. Będziemy lobbować i starać się o środki rządowe, żeby powstał drugi pas ruchu – zapowiedział Michał Rado, wicemarszałek województwa dolnośląskiego, w rozmowie z „Wyborczą".

W planach jest dalsza rozbudowa układu komunikacyjnego na południowych obrzeżach Wrocławia. W grę wchodzi budowa nowego łącznika od A4 do WOW, który ma stanowić alternatywę dla wjazdu do Wrocławia przez Węzeł Bielański i Aleję Karkonoską. Ma prowadzić od dawnego punktu poboru opłat „Karwiany" do wspomnianego ronda obok Radomierzyc. Według zapowiedzi, droga powinna być gotowa w 2030 roku.

KTO Z OBWODNICĄ I KIEDY

Na końcowym etapie jest już budowa obwodnicy Dzierżoniowa, nawierzchnia jest gotowa, trwają tam ostatnie działania wykończeniowe. To trzeci i ostatni etap tej inwestycji. Dokładniej, chodzi o połączenie Dzierżoniowa z Piławą Górną omijające Piławę Dolną. Ta obwodnica, o łącznej długości prawie 12 km, powstaje w ciągu drogi wojewódzkiej nr 382.

– To ważna część tak zwanej Trasy Sudeckiej, łączącej Kotliny Jeleniogórską i Kłodzką. To inwestycja o bardzo dużym znaczeniu, bo prowadzi m.in. przez Jawor, Świdnicę i Ząbkowice Śląskie. Dzięki czemu odciąży Dzierżoniów od ruchu tranzytowego, co wpłynie pozytywnie na wzrost bezpieczeństwa oraz komfort życia mieszkańców miasta i okolic – mówi Paweł Gancarz, marszałek województwa dolnośląskiego.

Finalizowane są też prace związane z budową pierwszego etapu obwodnicy Boguszowa-Gorców. Chodzi tu o przebudowę odcinka istniejącej drogi (tzw. serpentyn) na długości 800 metrów. W drugim etapie powstanie 3,7 km nowej drogi. W tej chwili trwają prace projektowe, które powinny się zakończyć w tym roku.

Od kilku miesięcy trwają również prace na budowie obwodnicy Obornik Śląskich, która powstanie w ciągu drogi wojewódzkiej nr 340. Droga będzie miała 6,4 km długości, w jej ciągu powstaną m.in. cztery ronda oraz wiadukt kolejowy pod linią Wrocław–Poznań. Powinna być gotowa na początku 2029 roku. Pozwoli ominąć Oborniki Śl. od południa i usprawni ruch między Trzebnicą a Brzegiem Dolnym oraz Wołowem. Ta inwestycja ma jednak znaczenie ponadlokalne.

To fragment większego przedsięwzięcia – w przyszłości ma powstać połączenie, w nowoczesnym standardzie, drogi ekspresowej S5 z autostradą A4. Odcinek tego połączenia między Brzegiem Dolnym a Miękinią, w ciągu drogi wojewódzkiej nr 341, wraz z mostem nad Odrą, jest już gotowy.

– Obwodnica Obornik Śląskich to inwestycja szczególnie mi bliska. Jako marszałek województwa dolnośląskiego uczestniczyłem w jej planowaniu i przygotowaniu, a dziś, jako radny województwa, mam satysfakcję, że ten ważny dla mieszkańców projekt wchodzi w fazę realizacji. To droga, na którą czekaliśmy od wielu lat i teraz jest już w fazie realizacji – wyprowadzi ruch ciężarowy z centrum miasta, poprawi bezpieczeństwo mieszkańców i usprawni komunikację w tej części Aglomeracji Wrocławskiej – mówi Marek Łapiński, wiceprzewodniczący Sejmiku Województwa Dolnośląskiego.

Koszt obwodnicy Obornik Śląskich to blisko 86 mln zł. W przetargu wpłynęło 14 ofert, a wykonawca ma czas na realizację zadania do początku 2029 roku. Inwestycja otrzymała wsparcie z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg i jest współfinansowana przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego. Nowa trasa będzie miała około 6,5 kilometra długości. W ramach inwestycji powstaną cztery ronda, jedenaście obiektów inżynierskich, w tym wiadukt nad linią kolejową, przejście dla zwierząt, drogi serwisowe, ciągi piesze i rowerowe oraz dziewięć zbiorników retencyjnych.

• **Zakończenie budowy Wschodniej Obwodnicy Wrocławia zaplanowano na 2028 rok** FOT. MATERIAŁY PRASOWE

W planach jest dalsza rozbudowa układu komunikacyjnego na południowych obrzeżach Wrocławia. W grę wchodzi budowa nowego łącznika od A4 do WOW – ma prowadzić od dawnego punktu poboru opłat „Karwiany" do ronda obok Radomierzyc. Według zapowiedzi, droga powinna być gotowa w 2030 roku

REGION ATRAKCYJNY DLA INWESTORÓW

W maju tego roku podpisano umowę z wykonawcą pierwszego etapu obwodnicy Złotoryi, która powstanie w ciągu drogi wojewódzkiej nr 364. Przejdzie południowo-wschodnią stroną miasta, a jej całkowita długość wynosi 8 km. Gdy zostanie otwarta, centrum Złotoryi odetchnie wreszcie od ruchu tranzytowego, a dla inwestorów otworzą się też nowe tereny inwestycyjne. Prace, łącznie z budową nowego mostu nad Kaczawą, powinny się zakończyć w połowie 2029 roku, przy czym przewidziane są jeszcze dwa etapy budowy tej obwodnicy. Dolnośląska Służba Dróg i Kolei (DSDiK) oczekuje w ich przypadku na wydanie decyzji środowiskowej.

– To ważna inwestycja dla mieszkańców i kierowców podróżujących po Dolnym Śląsku. Obwodnica o łącznej długości 8 km wyprowadzi ruch tranzytowy z centrum miasta i poprawi bezpieczeństwo na drogach. W pierwszym etapie powstanie blisko 4-kilometrowy odcinek wraz z mostem nad Kaczawą, rondami oraz infrastrukturą pieszo-rowerową – informuje Mateusz Masłowski, dyrektor Dolnośląskiej Służby Dróg i Kolei we Wrocławiu.

Zakończyły się już prace nad dokumentacją dla obwodnicy Oławy. Powstanie ok. 4,3 km nowej drogi, pięć rond i mosty nad Odrą i rzeką Oławą. Szacowany koszt inwestycji to 261 mln zł.

Natomiast do końca 2026 roku powinna być gotowa dokumentacja projektowa dla drugiego etapu obwodnicy Bolesławca. Przypomnijmy, że pierwszy etap, o długości 4 km, oddano do użytku w 2018 roku. Ta nowa część będzie znacznie dłuższa (11 km). Dzięki niej powstanie bezpośrednie połączenie Bolesławca z autostradą A4. Gdy dokumentacja będzie gotowa, zostanie ogłoszony przetarg na realizację inwestycji. DSDiK planuje jej zakończenie na 2030 rok.

– Dolny Śląsk jest regionem o dużym potencjale gospodarczym, turystycznym i inwestycyjnym, dlatego sprawna infrastruktura drogowa ma kluczowe znaczenie dla jego dalszego rozwoju. Remonty dróg i budowy obwodnic usprawniają transport towarów, wpływają na dostępność komunikacyjną mniejszych miejscowości, poprawiają bezpieczeństwo mieszkańców i zwiększają ich atrakcyjność dla inwestorów – podkreśla marszałek województwa Paweł Gancarz. ●

REKLAMA

PARTNER AKCJI

DOLNY ŚLĄSK

eprasa.pl 9aa211f0dd

Nowe połączenia regionalne

Czy do Berlina opłaca się jechać przez Cottbus?

Nowy rozkład jazdy na kolei będzie obowiązywał od 13 grudnia 2026. Wraz z nim pojawią się nowości i ważne zmiany w połączeniach regionalnych na Dolnym Śląsku.

Sławomir Szymański

• **Zgodnie z zapowiedziami, wraz z nowym rozkładem jazdy Koleje Dolnośląskie uruchomią połączenie Wrocław Główny–Ostrów Wielkopolski**
FOT. TOMASZ PIETRZYK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Wraz z nowym rozkładem jazdy Koleje Dolnośląskie uruchamiają nowe połączenie międzynarodowe. Pociągi tego przewoźnika pojadą z Legnicy przez Żagań i Żary do Chociebuża (Cottbus). Nie będą to jednak pojazdy w barwach dolnośląskiego przewoźnika, lecz czerwone pociągi obsługujące wcześniej połączenie „Pociąg do Kultury" między Wrocławiem z Berlinem. Dlaczego zdecydowano się na takie rozwiązanie? Chodzi o to, że pojazdy KD nie mają niemieckiej homologacji, więc nie mogą kursować po tamtejszych torach. Natomiast wspomniane czerwone pojazdy mogą jeździć po obu stronach granicy.

CZY WARTO TAK DO BERLINA?

Na trasie Legnica–Chociebuż pojedzie prawdopodobnie siedem par pociągów dziennie. Oferta będzie więc dość rozbudowana. Co ważne, pociągi odjeżdżające z Legnicy mają być skomunikowane z połączeniami z Wrocławia. Natomiast z Cottbus pociągi w kierunku Berlina kursują bardzo często.

Na przykład regionalna linia kolei niemieckich RE2 kursuje w takcie godzinnym i przejeżdża przez całe centrum Berlina, chociaż nie przez dworzec Berlin Hauptbahnhof. Można jednak wysiąść na stacjach Ostkreuz lub Gesundbrunnen, skąd do dyspozycji jest wiele połączeń komunikacji miejskiej.

Bezpośrednio na berliński Dworzec Główny dociera natomiast z Cottbus linia RE20, zatrzymując się wcześniej m.in. przy porcie lotniczym Berlin Brandenburg, a także na stacji Potsdamer Platz, czyli w ścisłym centrum miasta.

Uruchomienie pociągów między Legnicą a Cottbus oznacza, że pojawi się nowe połączenie na trasie Wrocław–Berlin.

Czy będzie atrakcyjne? KD szacują, że podróż między tymi miastami, łącznie z przesiadkami w Legnicy i Cottbus, potrwa w sumie ok. 4,5 godziny.

Otwarcie tego połączenia jest możliwe dzięki współpracy województw dolnośląskiego i lubuskiego oraz landu Brandenburgia. Dodajmy, że te pociągi będą kursowały dawną magistralą „berlińską". Właśnie tędy jeździł w latach 30. legendarny „Latający Ślązak". Odległość między Wrocławiem a Berlinem pokonywał w ok. 180 minut, osiągając prędkość nawet do 160 km/h. Przy czym na tym odcinku swojej trasy nigdzie się nie zatrzymywał.

REKLAMA
PARTNER AKCJI

KD POJADĄ DO OSTROWA WIELKOPOLSKIEGO

Zgodnie z zapowiedziami, wraz z nowym rozkładem jazdy Koleje Dolnośląskie uruchomią połączenie Wrocław Główny–Ostrów Wielkopolski. Będzie to osiem par pociągów dziennie. Pojadą przez Oleśnicę Rataje, a następnie przez Twardogórę i Międzybórz. Ta linia została niedawno wyremontowana przez PKP PLK. W tej chwili połączenia regionalne obsługuje tam spółka Polregio.

Będzie to następne międzywojewódzki połączenie obsługiwane przez KD. Jeśli chodzi o Wielkopolskę, to dolnośląski przewoźnik dociera już do Rawicza, Leszna czy Krotoszyna. Natomiast Koleje Wielkopolskie obsługują linię Leszno–Głogów, biegnącą przez trzy województwa.

Jakich jeszcze zmian można się spodziewać po wejściu nowego rozkładu jazdy? Po zakończeniu przez PKP PLK prac na liniach do Szklarskiej Poręby i Kudowy-Zdroju KD planują uruchomić tam więcej pociągów.

Natomiast do 12 grudnia mają trwać prace na odcinku magistrali podsudeckiej Kamieniec Ząbkowicki–Dzierżoniów. Do tego dnia będą tam kursować autobusy zastępcze. Te prace powinny poprawić czasy przejazdów pociągów na tej magistrali, co pozwoli też uruchomić tam większą liczbę połączeń.

WIĘCEJ POŁĄCZEŃ Z WROCŁAWIA DO POZNANIA

Co jeszcze się zmieni? Wraz z nowym rozkładem jazdy wraca więcej połączeń Polregio między Wrocławiem a Poznaniem. W czerwcu zostało tylko jedno obsługiwane przez tego przewoźnika – pociąg Kamieńczyk kursujący ze stolicy Wielkopolski przez Wrocław do Szklarskiej Poręby. Natomiast Koleje Dolnośląskie zaczęły wtedy dojeżdżać do wspomnianego Leszna. To połączenie pozostanie.

Od 13 grudnia na trasie między stolicami województw dolnośląskiego i wielkopolskiego bezpośrednio pojadą trzy dodatkowe pociągi Polregio. Mają otrzymać nazwy Życzliwek, Kocie Góry i Puszczyk. Skorzystają na tym przede wszystkim mieszkańcy mniejszych miejscowości, w których nie zatrzymują się pociągi Intercity.

Dodajmy, że zanim wejdzie nowy kolejowy rozkład jazdy 2026/2027, w październiku nastąpi jeszcze korekta obecnego rozkładu.

CO ZE SREBRNĄ GÓRĄ?

W tym roku nastąpiło przedłużenie linii w Bielawie, gdzie powstały nowe przystanki (Bielawa Jezioro oraz Bielawa Góry Sowie) i trwają już prace zaawansowane prace na następnym odcinku do Srebrnej Góry. Powinny się zakończyć jeszcze w tym roku. Połączenie do Srebrnej Góry nie pojawi się jednak jeszcze wraz z rozkładem jazdy wprowadzanym od 13 grudnia. Pociągi ruszą tam najwcześniej wiosną 2027.

Wraz z nowym rozkładem jazdy wraca więcej połączeń Polregio między Wrocławiem a Poznaniem. W czerwcu zostało tylko jedno obsługiwane przez tego przewoźnika – pociąg Kamieńczyk kursujący ze stolicy Wielkopolski przez Wrocław do Szklarskiej Poręby. Natomiast Koleje Dolnośląskie zaczęły wtedy dojeżdżać do Leszna. To połączenie pozostanie

Ta linia została przejęta przez samorząd województwa i jest zarządzana przez Dolnośląską Służbę Dróg i Kolei (DSDiK). W tej chwili w toku jest kilka ważnych inwestycji na tego rodzaju odcinkach.

Finalizowane są już ostatnie prace na linii kolejowej nr 302 na odcinku Strzegom–Roztoka. Docelowo chodzi o odtworzenie połączenia Strzegom–Bolków–Marciszów (to stacja na magistrali Wrocław–Wałbrzych–Jelenia Góra). Na razie zrewitalizowano jednak pierwsze 5 km całej tej trasy. Nie wiadomo jeszcze, kiedy rozpoczną się prace na następnych fragmentach.

Gdy ta linia będzie gotowa, może stać się alternatywnym połączeniem między Wrocławiem a Jelenią Górą. Zgodnie z szacunkami przedstawicieli UMWD, czas przejazdu między tymi miastami można skrócić w tym wariancie o 20-30 minut, bo pociągi jeździłyby z pominięciem Wałbrzycha.

Już w 2025 roku rozpoczęły się wstępne prace na linii nr 322 z Kłodzka do Stronia Śląskiego przez Lądek-Zdrój., czyli na dawnej Kolei Białej Lądeckiej. Regularny ruch pasażerski został tam zawieszony w 2004 roku i tylko na odcinku Ołdrzychowice Kłodzkie-Kłodzko jeździły pociągi towarowe. Jest szansa, że pociągi pasażerskie powrócą tam w grudniu 2027 roku.

W ciągu kilku lat pociągi powinny wrócić również na dwie linie prowadzące do Lwówka Śląskiego oraz Kowar.

Przypomnijmy, że w styczniu 2026 roku samorząd wojewódzki ogłosił program: „Dolny Śląsk na dobrych torach". Zgodnie z nim do 2029 roku ruch ma zostać przywrócony na prawie 300 km linii kolejowych w regionie. Pojawiły się też realne szanse na elektryfikację linii Wrocław–Trzebnica, która należy do samorządu województwa. W tej chwili trwają prace nad dokumentacją projektową dla tego przedsięwzięcia. ●

1 WR

eprasa.pl 9aa211f0dd

GAZETA wyborcza

DLA FIRM, URZĘDÓW I INSTYTUCJI

Przetargi

Ogłoszenia

Nekrologi

KONTAKT:

kontakt_komunikaty@wyborcza.pl,
tel. 507 094 232
nekrologi@wyborcza.pl,
tel. 22 555 55 55

Komunikaty.pl

nekrologi.wyborcza.pl

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 23 września 2026 r.

IF-AB.7840.**1.46.**2026.MN

OBWIESZCZENIE WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO o wydaniu decyzji administracyjnej

Na podstawie art. 72 ust. 1 pkt 1 i ust. 6 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. z 2026 r. poz. 670, z późn. zm.), art. 82 ust. 3 pkt 3a i pkt 5 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jednolity: Dz. U. z 2026 r., poz. 524, z późn. zm.) oraz art. 49 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r., poz. 1691),

zawiadamiam o wydaniu

na wniosek Inwestora – PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. z siedzibą w Warszawie, decyzji **Nr I-K/Z-45/26** z dnia **21 września 2026 r.** zatwierdzającej projekt zagospodarowania terenu i projekt architektoniczno – budowlany oraz udzielającej pozwolenia na rozbiórkę i budowę dla zamierzenia budowlanego obejmującego:

Budowę torów kolejowych w km od 131+027 do 132+999 oraz rozbiórkę i budowę przejazdu kolejowo – drogowego w km 131+896 linii kolejowej nr 181 Herby Nowe – Oleśnica (dz. nr 619, obręb 0003 Dziadów Most, jedn. ewid. Dziadowa Kłoda – obszar wiejski, powiat oleśnicki) w ramach zamierzenia budowlanego nazwanego przez Inwestora „Budowa i rozbiórka infrastruktury kolejowej obejmującej tory oraz przejazd kolejowo – drogowy wraz z drogą w km 131+027 – 132+999 linii kolejowej nr 181 w ramach zadania pn.: „Zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych dla zadania pn.: „Rewitalizacja linii kolejowej nr 181 Herby Nowe – Oleśnica na odcinku Kępno – Oleśnica z elektryfikacją””,

Zgodnie z art. 49 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego, wskazuję **25 września 2026 r.** – tj. datę ukazania się obwieszczenia na tablicy ogłoszeń, w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronach podmiotowych Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego, oraz Urzędu Gminy Dziadowa Kłoda, a także w prasie lokalnej, jako dzień, w którym nastąpiło publiczne obwieszczenie. Zawiadomienie niniejsze po upływie czternastu dni od wskazanego powyżej terminu uważa się za dokonane ze skutkiem prawnym z dniem **09 października 2026 r.**

Z treścią decyzji Wojewody Dolnośląskiego Nr I-K/Z-45/26 wydanej dnia 21 września 2026 r. oraz dokumentacją sprawy można zapoznać się w siedzibie Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu – plac Powstańców Warszawy 1, pok. 2103 (kancelaria). Strony postępowania będą przyjmowane po uprzednim umówieniu terminu wizyty telefonicznie lub emaliowo: 71 340 67 75 (e-mail: m.nowak@duw.pl).

Jednocześnie informuję, że treść powyższej decyzji została udostępniona na okres 14 dni w Biuletynie Informacji Publicznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego w dniu **25 września 2026 r.**

Z upoważnienia Wojewody Dolnośląskiego
Aneta Klimczak
Kierownik Oddziału Architektury i Budownictwa
w Wydziale Infrastruktury
/podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym, weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu

Wrocław/34454108

SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA im. B. KRZYWOUSTEGO
ul. Inflancka 4, 51 – 354 Wrocław, tel. 71 330 78 00
e-mail: sekretariat@sm-krzywousty.com.pl
NIP: 896-000-38-98 REGON: 930066708

Poszukuje pracownika na stanowisko:

Specjalista/ka – Inspektor / Inspektorka nadzoru ds. budowlanych

Opis stanowiska:

- Inspektor/Inspektorka Nadzoru ds. budowlanych podlega bezpośrednio Kierownikowi Działu Technicznego, wykonując jego polecenia, w zakresie swoich obowiązków.
- Współpracuje z Administratorem, Dyspozytorem, Inspektorami Nadzoru innych branż i firmami zewnętrznymi wykonującymi na rzecz Spółdzielni prace związane z usuwaniem awarii i usterek.
- Współpracuje z organami nadzoru budowlanego.
- Prowadzi nadzór i rozlicza pracę firm wykonujących roboty na rzecz Spółdzielni pod kątem terminowości, jakości i poprawności wyceny.

Informacje dotyczące stanowiska i zakresu obowiązków dostępne są na stronie internetowej: https://krzywousty.com.pl/komunikat/oferta-pracy-specjalista-ka-inspektor-inspektorka-nadzoru-ds-budowlanych/

Aplikacje prosimy przesyłać drogą elektroniczną na adres: **sekretariat@sm-krzywousty.com.pl**

z dopiskiem w temacie: „**Specjalista/ka – Inspektor / Inspektorka nadzoru ds. budowlanych**”

lub złożyć w sekretariacie SM im. B. Krzywoustego, ul. Inflancka 4, 51 – 354 Wrocław.

Zastrzegamy sobie możliwość kontaktu z wybranymi kandydatami.
Dodatkowe informacje można uzyskać pod numerem telefonu **71 33-07-800.**

Prosimy o zawarcie w CV klauzuli: Zgodnie z art. 6 ust.1 lit. a ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych z dnia 27 kwietnia 2016 r. (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016) „Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych przez Spółdzielnia Mieszkaniowa im. B. Krzywoustego we Wrocławiu ul. Inflancka 4 w celu udziału w przyszłych procesach rekrutacyjnych, zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. a RODO.”

Wrocław/34453814

PREZYDENT WROCŁAWIA

urząd miejski wrocławia

informuje,

że w dniu 23 września 2026 r. wywieszony został wykaz nieruchomości niezabudowanej, położonej w rejonie ul. Logicznej (dz. nr 13/1, AM-13, obręb Ratyń) przeznaczonej do sprzedaży w trybie bezprzetargowym.

Osoby, którym przysługuje pierwszeństwo w nabyciu nieruchomości na podstawie art. 34 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2026 r. poz. 399 z późn. zm.), mogą składać wnioski o jej nabycie w terminie 6 tygodni od dnia wywieszenia wykazu.

Pełne informacje dotyczące nieruchomości zawiera wykaz wywieszony na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego Wrocławia – Pl. Nowy Targ 1-8 – obok pokoju nr 102, pierwsze piętro oraz na stronie internetowej bip.um.wroc.pl.

Dodatkowe informacje można uzyskać w pok. 124 Urzędu Miejskiego Wrocławia – Pl. Nowy Targ 1-8, tel. 71 777 71 24.

Wrocław/34453965

INGA IWASIÓW znalazła klucz, który otwiera świat. O jej nowej powieści „Tobiasz i wielki liść” – książce o emeryturze, samotności, końcu pewnego świata i... króliku, który niespodziewanie wypełnia pustkę

ARTUR DOMOSŁAWSKI o legendarnym reporterze i „Operacji Masakra”. Pióro, pistolet i srebrnolistne topole, czyli o tym, dlaczego niektóre reportaże stają się legendami

Dlaczego jesteśmy coraz bardziej zmęczeni i czy książki o wypaleniu naprawdę pomagają z niego wyjść?

Spotkanie Książkowego Klubu Książki, przegląd jesiennych nowości, kryminały i powieści z dreszczykiem oraz książki dla młodszych czytelników.

W sprzedaży, również z dostawą do paczkomatu

Zamów magazyn z darmową dostawą na: **Prenumerata24.pl**

Więcej na: **Wyborcza.pl/ksiazki**

eprasa.pl 9aa211f0dd

Nowy sezon Teatru im. Szaniewskiego w Wałbrzychu

Seb Majewski: Nowością jest m.in. kryminał Krajewskiego

– **Jesteśmy zakładnikami naszego sukcesu.** Beniaminek ma medialnie lepiej niż mistrz

• **Seb Majewski, dyrektor Teatru Dramatycznego im. J. Szaniawskiego w Wałbrzychu** FOT. SZ.SZCZESNIAK

ROZMOWA Z
SEBEM MAJEWSKIM
dyrektorem Teatru Dramatycznego
im. Szaniewskiego w Wałbrzychu

WIKTORIA BLICHARZ-JANICKA: Przed nami nowy sezon artystyczny, czego mogą spodziewać się widzowie Szaniawskiego?
SEB MAJEWSKI: Spodziewałem takiego pytania. Zawsze jest oczekiwanie nowości. I dylemat, co możemy zdradzić, żeby nie zapeszyć. Zdradzę wszystko, a jednocześnie zostawię trochę tajemnicy. Czy jest coś takiego, co nam przyświeca w tym sezonie, w całości? Myślę, że jest to skupienie się nad literaturą epicką i dramatyczną powszechnie znaną.

Mało będzie prapremier. Ale od nich zaczniemy. Najpierw „MTV. Hity z satelity" o stacji telewizyjnej i o pokoleniach, które na niej wyrosły, dojrzały, a nawet zestarzały się.

Kolejna prapremiera to przedstawienie „Lubieżnik. Opis podróży tajemnej z Przystajni do Bazylei". – przedstawienie o sztuce i próbie wyrażenie w niej siebie i swojej choroby. Tekst inspirowany jest życiorysem Mariana Henela – mężczyzny z niepełnosprawnością intelektualną i pensjonariusza szpitala w Branicach w województwie opolskim, nieopodal granicy z Czechami. Henel jest autorem wielowymiarowych gobelinów i autorskich fotografii, w których przegląda się jego trudne życie i jego choroba, zdiagnozowana w latach sześćdziesiątych jako perwersje seksualne.

W nowym roku interesować będzie nas wiara i cuda. Przyjrzymy się cudowi oławskiemu z lat osiemdziesiątych. Podstawą literacką przedstawienia jest powieść Łukasza Orbitowskiego „Kult"

W planach mamy jeszcze adaptacje baśni Salmana Rushdiego, scenariusza filmowego Luchino Viscontiego oraz dramatu Juliusza Słowackiego, czyli „2 lata, 8 miesięcy i 28 nocy", „Portret rodzinny we wnętrzu" i „Kordian".

Zupełną nowością dla naszego Zespołu będzie przeniesienie na scenę pierwszego kryminału dziejącego się w Wałbrzychu „Drogi krwi" Marka Krajewskiego. Tym przedstawieniem zakończymy obchody 600-lecia Wałbrzycha. Zatem jak łatwo zgadnąć premiera planowana jest na 31. grudnia 2026 roku.

Reasumując tematami uczynimy muzykę, chorobę, wiarę, nadzieję, miłość, młodość, starość, rodzinę, bunt, wolność, religię, Boga.

Można spodziewać się kontrowersji?
– Zawsze, gdy podejmowaliśmy tematy bliskie religii i wiary, podejrzewano nas o chęć prowokowania.

Niezależnie od realizacji?
– Niezależnie. Cud oławski opisany przez Orbitowskiego w „Kulcie" nie jest relatywizowany ani oceniany. Powieść dotyka nie tylko samego wydarzenia, momentu, kiedy w 1983 roku na ogródkach działkowych Kazimierzowi Domańskiego ukazuje się Matka Boska, bardziej tego jak z cudem i kultem rozbudzonym w jego następstwie radzi sobie władza świecka i władza kościelna. A właściwie sobie nie radzi i dlaczego.

Czy jest szansa, że to przyciągnie nowych widzów do teatru czy w ogóle nie o to chodzi?
– Z przyciąganiem nowych widzów do teatru jest coraz większy problem i nie jest on związany z repertuarem. Wpływa na to mają: bardzo odczuwalna depopulacja, starzenie się społeczeństwa oraz fakt, że Wałbrzych nie jest miastem uniwersyteckim. Dwa pierwsze powody są ogólnoeuropejskie, drugi jest lokalny, ale odwieczny. Dlatego nie myślimy o przyciąganiu widzów, a bardziej o stymulowaniu ich i mądrym pobudzaniu.

Generalnie wałbrzyski teatr ma silną pozycję artystyczną. Co teraz będzie najtrudniejsze? Utrzymanie tego?
– Jesteśmy trochę zakładnikami naszego sukcesu. Życie teatralne karmi się modami, spektakularnymi nowinkami. Oczy krytyków, teoretyków teatru, ale również artystów kierują się w miejsca, które do tej pory były nijakie. Niejednokrotnie „najlepsze spektakle sezonu", „najlepsze reżyserie" czy „rewelacje aktorskie" gdyby powstały w naszym Teatrze uznane zostałyby za średnie, czy nie licujące z poziomem wałbrzyskiego teatru.

Beniaminek ma zawsze medialnie lepiej niż Mistrz. A przecież współcześnie media chcą określić nasz byt.

Z taką wiedzą pracujemy. Dlatego najważniejsze jest zgoda z własnymi przekonaniami. Nawet za cenę mniejszej klikalności czy słabego algorytmu.

Generalnie można powiedzieć, że spektakle w repertuarze Szaniawskiego bywają osadzone, kojarzone z Wałbrzychem. Uważa Pan, że to jest istotne, by robić tutaj spektakle mocno osadzone w tym wałbrzyskim kontekście?
– Wałbrzyski kontekst jest nagrodą dla Teatru. Bo jest dynamiczny, zmienny, różnorodny. Jestem przekonany i przekonuję innych, że nasze miasto jest niepowtarzalne. Wałbrzyszanki i Wałbrzyszanie są niepodobni do statystycznego Polaka / Polki. Wpłynęła na to nasza historia, ale wpływa też współczesność. Nie bez znaczenia jest nasze geograficzne położenie. A zupełnie rewolucyjna jest nasza siła, wyrosła z ciężkiej fizycznej pracy, zmagania się z trudnymi skutkami transformacji i budowania świadomej i nowoczesnej tożsamości.

Mimo że jestem z urodzenia Wrocławianinem, czuję się częścią tej społeczności i chcę w niej pozostać. Stąd mój osobisty język.

A teraz, jeżeli pan patrzy na ten właśnie rozpoczynający się sezon, pojawi się w repertuarze spektakl bardzo lubiany i wyjątkowo wałbrzyski?
– Stawiam na „Drogę krwi" na podstawie Marka Krajewskiego. Wiadomo. Kryminał retro i twórczość Krajewskiego mają ogromne grono wielbicieli. A kryminał wałbrzyski grono to jeszcze bardziej uaktywni.

Głośno Pan mówił o reformowaniu pracy w teatrze, o sensie czasu wolnego artystów, techników i w ogóle pracowników tej instytucji. To już będzie Pana trzeci rok, trzeci sezon. Można powiedzieć, że te założenia zostały już wdrożone, jak to się przełożyło na pracę?
– Założenia wdrożyliśmy. Efektom się przyglądamy, a widoczne pomyłki weryfikujemy.

Tak syntetycznie mógłbym podsumować dwa ostatnie sezony naszej pracy nad zmianą charaktery instytucji z opresyjnej na przyjazną.

Sprawdził się system prób w jednym sześciogodzinnym bloku. Dwie pozostałe godziny wynikające z ośmiogodzinnego dnia pracy, przeznaczone na indywidualne zajęcia aktorów, np. uczenie się tekstu, pomogły w rozwiązaniu wielu spornych kwestii wynikających chociażby z ustosunkowania się instytucji do godzin pracy w domu wobec braku czasu na wykonanie tej pracy w teatrze. Dwie godziny okazały się prostym, a jednocześnie funkcjonalnym rozwiązaniem. Pomogły rozwikłać problem nadgodzin.

Taki plan pracy jest również doceniany przez naszych realizatorów. Okazuje się, że osiem godzin próbowania, a szczególnie praca późnym wieczorem nie przynosi oczekiwanych efektów. Mniejsza ilość godzin poświęconych na pracę całego zespołu nad spektaklem spowodowała, że żadna z naszych premier nie ucierpiała z powodu niewystarczającej ilości prób.

Czyli mniej znaczy lepiej.
– Jestem zadowolony z umieszczenia w Zespole Pełnomocnika ds. Przeciwdziałania Zachowaniom Przemocowym. Jego praca przynosi wymierne efekty. Mediacje, procedury antymobbingowe dają osobom pracującym konkretne adresy w sytuacjach, kiedy ich dobrostan zostaje zachwiany.

Nie ukrywam również, że jesteśmy na początku tej drogi. Obserwuję ją uważnie, bo zdaję sobie sprawę, że w tej materii mówimy o emocjach, ale również o mentalności, o przyzwyczajeniach, wreszcie o zaniedbaniach.

Moje zadowolenie budzi fakt, że osoby pracujące w Teatrze samoorganizują się. Nie obawiam się organizacji związkowych. Przeciwnie stanowią one dla mnie partnerów w rozmowie o kształcie i przyszłości naszego Teatru. Nawet jeżeli spieramy się i biegunowo nie zgadzamy.

Zapytam jeszcze o inwestycje, m.in. scena kameralna jest już po pewnych zmianach.
– Tak. Na Scenie Kameralnej mamy zamontowaną klimatyzację. Posiadamy nowoczesny sprzęt oświetleniowy i akustyczny na obu scenach.

Obecnie modernizujemy elewacje budynku administracyjnego Teatru oraz budynku Dużej Sceny wraz ze zmianą oświetlania zewnętrznego.

Chciałbym również powiedzieć, że dzięki oszczędnościom i wpływom możemy wykonywać remonty i inwestycje z własnych środków. Tak zrobiliśmy z pokojem inspicjentek, z foyer Sceny Kameralnej, czy z oświetleniem komina na budynku kotłowni Teatru.

Ostatnie, tradycyjne pytanie. Czego życzyć na nowy sezon?
– Pracy w tak dobrym i twórczym zespole.

Jestem dumny z miejsca, w którym pracuję i z osób, które ze mną to miejsce tworzą. Dlatego chciałbym, żeby kolejne 10 miesięcy były dla nas wszystkich czasem szacunku, zrozumienia, inspirowania się, rozwoju, radości i poczucia ważności, satysfakcji i sensu.

Tylko w takiej atmosferze można tworzyć bezpiecznie i mądrze. Tylko taka twórczość ma siłę i oddziałuje na widzów. Tylko wtedy widzowie o nas pamiętają. Życzę nam wszystkim dobrej o sobie pamięci.

Na koniec chciałby zwrócić uwagę wszystkim czytelniczkom i czytelnikom, że decyzją Rady Miejskiej Wałbrzycha od końca sierpnia mamy w Wałbrzychu Skwer Sabiny Tumidalskiej – niezapomnianej aktorki i wspaniałej kobiety, pracującej w naszym Teatrze, przez wiele lat związanej z wałbrzyskim Teatrem Lalki i Aktora. Mam nadzieje, że jest to początek upamiętniania lokalnych artystek i artystów w przestrzeni miasta i w pamięci jego mieszańców. ●

Rozmawiała Wiktoria Blicharz-Janicka

eprasa.pl 9aa211f0dd

wyborcza

PORADNIK ZDROWOTNY

JAK LECZYĆ ZAĆMĘ

Piątek, 25 września 2026 | Redaktorka prowadząca **Ewa Tomkowska** wyborcza.pl

Zaćma nie dotyczy tylko seniorów

Anne Hathaway przez 10 lat nie widziała na jedno oko

Zaćma pojawiła się u aktorki około trzydziestki i z czasem tak bardzo pogorszyła widzenie, że, jak sama to określiła, była praktycznie niewidoma.

Paulina Mozolewska

• **Anne Hathaway** FOT. FEATUREFLASH PHOTO AGENCY/SHUTTERSTOCK

Anne Hathaway ostatecznie przeszła operację, która przywróciła jej widzenie. Opowiedziała o tym w podcaście „Popcast" dziennika „The New York Times".

„Byłam na wpół niewidoma przez dziesięć lat" – przyznała. Jak mówiła, dopiero po zabiegu zorientowała się, jak bardzo pogorszył się jej wzrok. Mogła wreszcie zobaczyć świat w pełniejszy sposób. Wcześniej nie zdawała sobie również sprawy z tego, jak dużym obciążeniem było dla niej życie z tak ograniczonym widzeniem.

Dziś możliwość patrzenia na świat w ten sposób nazywa cudem.

Historia Hathaway zwraca uwagę przede wszystkim ze względu na wiek aktorki. Zaćma najczęściej dotyczy seniorów, jednak metryka nie jest jedynym czynnikiem decydującym o tym, czy zachorujemy. Zmętnienie soczewki może pojawić się na różnych etapach życia i mieć odmienne przyczyny.

Im starsi jesteśmy, tym większe ryzyko

Zaćma jest jedną z najczęstszych chorób oczu, a jej znaczenie rośnie wraz ze starzeniem się populacji. Według Światowej Organizacji Zdrowia na świecie około 100 mln osób w wieku co najmniej 50 lat żyje z zaburzeniami widzenia lub ślepotą spowodowanymi nieleczoną zaćmą. Przy czym to nie liczba wszystkich osób, u których występują zmiany w soczewce, lecz tych, którym choroba istotnie ograniczyła widzenie.

Jak wygląda sytuacja w Polsce? Pewien obraz daje badanie PolSenior2, przeprowadzone w latach 2018/2019 na reprezentatywnej próbie blisko sześciu tysięcy osób w wieku 60 lat i starszych. Jego wyniki opublikowano w 2025 r. w czasopiśmie „BMC Public Health".

W całej badanej grupie 22,6 proc. Polaków deklarowało, że lekarz rozpoznał u nich zaćmę.

Różnice między poszczególnymi grupami wiekowymi były jednak bardzo duże. Wśród osób w wieku 60-69 lat odsetek ten wynosił 11,4 proc., w grupie 70-79 lat 27,6 proc., a wśród 80-89-latków już 50,6 proc. U osób, które ukończyły 90 lat, sięgał 60,7 proc.*

Dlaczego chorują także młodsi?

Prof. dr hab. n. med. Ewa Mrukwa-Kominek, prezes Polskiego Towarzystwa Okulistycznego, zwraca uwagę, że dziś w praktyce klinicznej spotyka się pacjentów z zaćmą również przed osiągnięciem wieku emerytalnego. Wspomina, że na początku jej pracy zawodowej rozpoznanie choroby u osoby przed 65. rokiem życia skłaniało lekarzy do szczególnie wnikliwego poszukiwania przyczyny. Obecnie, jak mówi, pacjenci po pięćdziesiątce z zaćmą nie są już w jej praktyce rzadkością.

To obserwacja kliniczna, a nie dowód na wzrost częstości zachorowań wśród młodszych Polaków. Wskazuje jednak, że utożsamianie zaćmy wyłącznie z bardzo podeszłym wiekiem może prowadzić do przeoczenia jej objawów.

Co zatem może przyspieszyć rozwój choroby?

– Urazy, choroby współistniejące, takie jak cukrzyca, choroby metaboliczne, zaburzenia tarczycy, choroby reumatologiczne – wymienia prof. Mrukwa-Kominek.

Jednym z najlepiej udokumentowanych czynników ryzyka, jest cukrzyca.

Podwyższony poziom glukozy i związane z nim zmiany metaboliczne mogą niekorzystnie oddziaływać na soczewkę. Znaczenie mają również urazy oka oraz niektóre choroby zapalne.

Ekspertka zwraca uwagę, że przy ocenie przyczyn zaćmy u młodszej osoby lekarz powinien uwzględnić cały stan jej zdrowia. Zmiany w soczewce mogą bowiem towarzyszyć innym schorzeniom, a ich powstawanie jest związane między innymi z zaburzeniami metabolizmu.

Wśród czynników ryzyka wymienia się również obciążenie rodzinne.

– Jeżeli ktoś w rodzinie miał zaćmę, możemy przypuszczać, że też u tej młodszej generacji może wystąpić zaćma – mówi prof. Mrukwa-Kominek.

Nie oznacza to, że osoba, której rodzice lub dziadkowie mieli zaćmę, musi zachorować w tym samym wieku. Predyspozycja genetyczna może jednak mieć znaczenie, szczególnie w przypadku niektórych postaci choroby występujących we wczesnym okresie życia.

Nie da się zatem wskazać jednej przyczyny zaćmy występującej u młodej osoby. Każdy taki przypadek wymaga indywidualnej oceny.

Zaćma może występować nawet u noworodków

Istnieją również znacznie rzadsze postaci zaćmy występujące u dzieci.

– To może być zaćma wrodzona, zaćma dziecięca i młodzieńcza – wylicza prof. Mrukwa-Kominek.

Przyczyny mogą być różne. W niektórych przypadkach znaczenie mają zmiany genetyczne, w innych określone zaburzenia metaboliczne, zespoły chorobowe lub zakażenia przebyte w okresie ciąży. Nie każda zaćma obecna u dziecka jest dziedziczona po rodzicach.

Jak wyjaśnia profesor, jednym z sygnałów mogących wskazywać na zmętnienie soczewki u noworodka jest nieprawidłowy odblask z dna oka, widoczny podczas badania. Zamiast prawidłowego czerwonawego refleksu lekarz może zaobserwować szarawe zabarwienie. Niepokojącym objawem u dziecka może być także zez.

Dlatego ocena odblasku z dna oka jest elementem badań noworodków i niemowląt.

Jeżeli wynik jest nieprawidłowy, dziecko powinno zostać skierowane do okulisty.

Wrodzona zmiana nie zawsze musi od początku znacznie pogarszać wzrok. Prof. Mrukwa-Kominek opisuje również sytuacje, w których soczewka pozostaje przez pewien czas względnie stabilna, a zmętnienie nasila się dopiero w późniejszym dzieciństwie lub w okresie dojrzewania.

Zaćma może więc wystąpić w każdym wieku, choć prawdopodobieństwo jej rozwoju wyraźnie wzrasta wraz z upływem lat. Niezależnie od tego, czy pogorszenie widzenia zauważa trzydziestolatek, senior, czy rodzic u swojego dziecka, warto ustalić jego przyczynę. Zwłaszcza że stopniowe zmiany łatwo przeoczyć, a wczesne rozpoznanie pozwala odpowiednio zaplanować dalsze postępowanie. ●

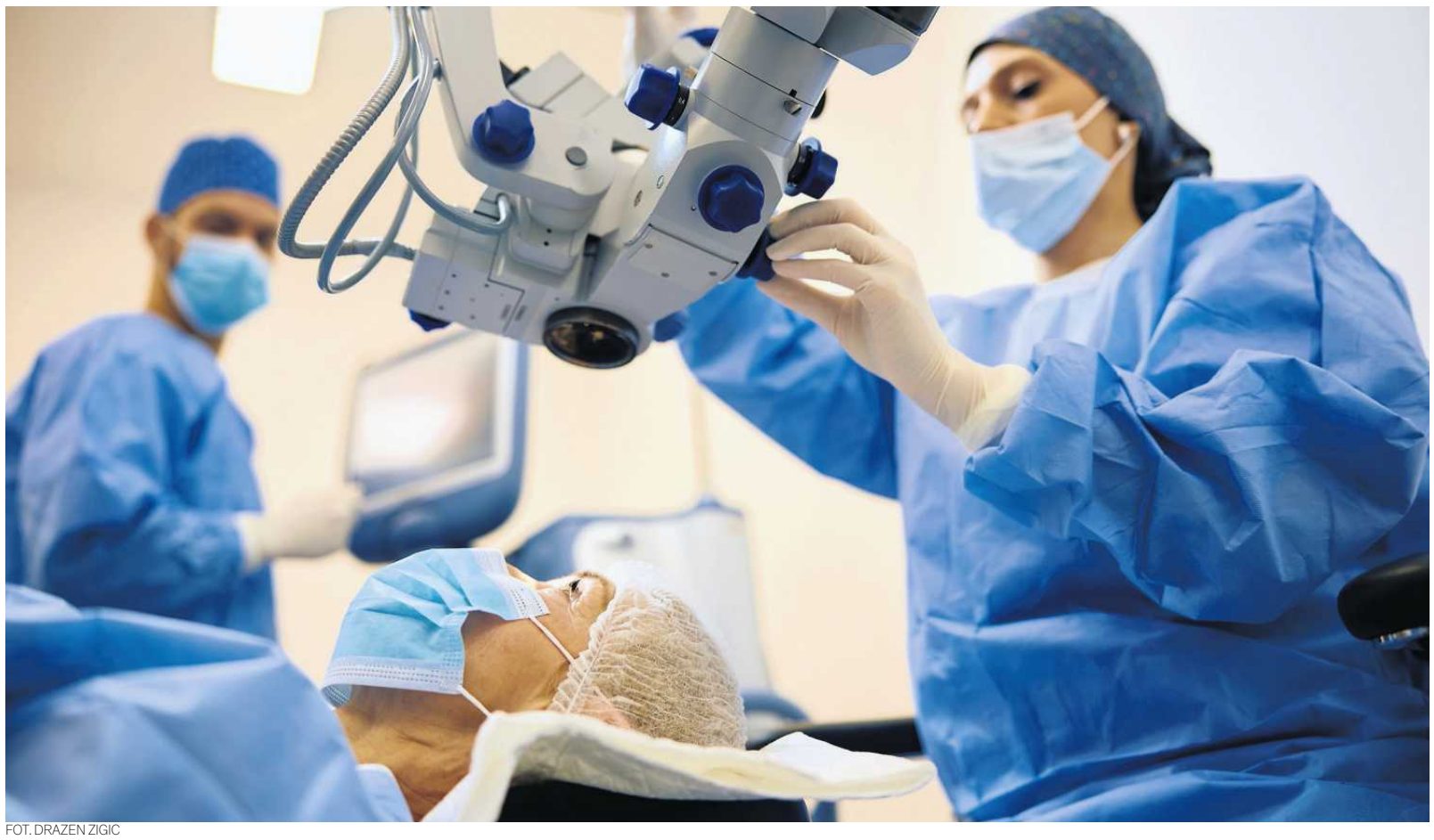
*Badacze pytali uczestników, czy kiedykolwiek usłyszeli od lekarza, że mają zaćmę. Nie sprawdzali więc podczas badania, kto rzeczywiście ma ją w danym momencie, a kto np. przeszedł już operację. Wyniki mogą też nie obejmować osób, które chorują, ale nigdy nie otrzymały diagnozy. Pokazują jednak wyraźnie, jak silnie zaćma wiąże się z wiekiem.

eprasa.pl 9aa211f0dd

Zaćma

Operacja jest szybka, a kolejki

Zaćma może doprowadzić do utraty wzroku, ale współczesna medycyna potrafi skutecznie ją leczyć. Wyjaśniamy, jak wygląda operacja, co refunduje NFZ i dlaczego nie warto odkładać zabiegu do momentu, gdy niemal przestaniemy widzieć.

FOT. DRAZEN ZIGIC

Paulina Mozolewska

Jeszcze kilkanaście lat temu na operację zaćmy w Polsce trzeba było czekać nawet dwa lub trzy lata. Dziś w wielu ośrodkach termin można uzyskać w ciągu kilku tygodni. Sam zabieg wykonuje się przez niewielkie nacięcie, zazwyczaj w znieczuleniu miejscowym, a pacjent najczęściej wraca do domu tego samego dnia.

Jak szacuje prof. dr hab. n. med. Dariusz Dobrowolski, wiceprezes Polskiego Towarzystwa Okulistycznego (PTO), w Polsce wykonuje się około 400 tys. operacji zaćmy rocznie.

Czy zaćmę można wyleczyć bez operacji?

Zaćma polega na zmętnieniu naturalnej soczewki oka. Wraz z postępem choroby widzenie staje się coraz mniej wyraźne, a w zaawansowanych przypadkach może dojść do jego bardzo poważnego ograniczenia. Zmętnienie nie ustępuje samoistnie.

Na rynku dostępne są różne preparaty reklamowane jako środki wspomagające wzrok. Nie ma jednak przekonujących dowodów, że krople, leki czy suplementy potrafią przywrócić zmętniałej soczewce przejrzystość lub skutecznie zatrzymać rozwój zaćmy.

Prof. Dobrowolski zwraca uwagę, że skuteczność preparatów mających spowalniać chorobę jest „co najmniej wątpliwa".

Jeżeli zaćma wymaga leczenia, jedynym skutecznym sposobem jej usunięcia pozostaje operacja.

Chirurg zastępuje wówczas naturalną, zmętniałą soczewkę sztuczną.

Nie oznacza to jednak, że każdą zaćmę trzeba operować od razu po rozpoznaniu. O odpowiednim momencie decyduje okulista.

Kiedy zdecydować się na operację?

Kiedy pogorszenie widzenia zaczyna utrudniać czytanie, prowadzenie samochodu, pracę czy inne codzienne czynności, może być już czas na zabieg. Znaczenie ma także ostrość wzroku, oceniana z najlepszą możliwą korekcją, czyli po uwzględnieniu tego, jak dobrze pacjent może widzieć w odpowiednio dobranych okularach.

W przypadku operacji finansowanych przez NFZ obowiązują określone kryteria kwalifikacji.

Przewidziano również wyjątki dla wybranych grup pacjentów i sytuacji klinicznych.

Prof. Dobrowolski w rozmowie wskazuje, że przy ostrości wzroku wynoszącej około 0,7 można już rozważać operację.

– Jak już komuś obniża się o 30 proc., czyli ma 70 proc. ostrości wzroku, to jak najbardziej może myśleć o zabiegu – mówi profesor.

Nie warto też czekać, aż widzenie będzie już bardzo słabe. Wraz z rozwojem zaćmy soczewka staje się coraz twardsza, co może utrudniać jej usunięcie.

Prof. Dobrowolski wyjaśnia, że podczas operacji bardziej zaawansowanej zaćmy konieczne może być użycie większej energii ultradźwiękowej. To z kolei zwiększa ryzyko powikłań, między innymi uszkodzenia rogówki.

Prof. dr hab. n. med. Ewa Mrukwa-Kominek, prezes Polskiego Towarzystwa Okulistycznego, zwraca uwagę, że w zaćmie bardzo zaawansowanej, tzw. przejrzałej, mogą pojawić się również dodatkowe trudności, a nawet powikłania w czasie operacji. W skrajnych przypadkach mogą one prowadzić do poważnych stanów zapalnych i trwałego uszkodzenia wzroku.

Dlatego ekspertka podkreśla, że pacjenci nie powinni zbyt długo odkładać zaleconej operacji.

Jak wygląda diagnostyka zaćmy?

Pierwszym krokiem jest wizyta u okulisty. Pacjent, który chce skorzystać z poradni specjalistycznej w ramach NFZ, co do zasady potrzebuje skierowania, które może wystawić lekarz POZ.

Podczas konsultacji lekarz sprawdza, czy pogorszenie widzenia rzeczywiście wynika ze zmętnienia soczewki. Podobne dolegliwości mogą występować również w innych chorobach oczu, dlatego konieczne jest dokładne badanie.

Jak wyjaśnia prof. Mrukwa-Kominek, podstawą jest ocena ostrości wzroku do dali i bliży oraz badanie refrakcji, czyli sprawdzenie wady wzroku i możliwości jej skorygowania. Okulista mierzy również ciśnienie wewnątrzgałkowe, między innymi po to, żeby ocenić, czy pacjent nie ma współistniejącej jaskry.

Kolejnym etapem jest badanie oka w lampie szczelinowej. Urządzenie wyposażone w mikroskop i odpowiednie oświetlenie pozwalają dokładnie obejrzeć soczewkę i inne struktury oka.

– Rozszerzamy źrenicę, żeby ocenić dokładnie, jak ta soczewka wygląda, jak wygląda jej obwód, kora soczewki, jądro soczewki i czy widzimy dno oka – tłumaczy profesor.

Badania te nie są inwazyjne. Pozwalają określić stopień zaawansowania zaćmy, ale także ocenić, czy za pogorszenie widzenia nie odpowiada dodatkowo inna choroba oka.

Ma to znaczenie również dla późniejszego efektu operacji.

Jeśli pacjent ma np. zaawansowane zmiany w siatkówce lub uszkodzenie nerwu wzrokowego, usunięcie zaćmy nie cofnie tych schorzeń.

Dlatego lekarz powinien już podczas kwalifikacji ocenić, jakiej poprawy widzenia można realnie oczekiwać.

Po zakwalifikowaniu do zabiegu wykonuje się dodatkowe pomiary potrzebne do doboru sztucznej soczewki. Jednym z najważniejszych jest biometria, podczas której mierzy się parametry oka, w tym długość gałki ocznej. Uzyskane wyniki pozwalają obliczyć odpowiednią moc implantu.

Elementem przygotowania do operacji jest również wywiad dotyczący stanu zdrowia i przyjmowanych leków, w tym przeciwkrzepliwych. Jak podkreśla prof. Dobrowolski, nie oznacza to, że pacjent musi je odstawić. Ważne, żeby lekarz wiedział, jakie leki przyjmuje i na co się leczy. W razie potrzeby może zlecić dodatkową konsultację lub odpowiednio przygotować pacjenta do zabiegu.

Jak usuwa się zaćmę?

Podstawową metodą operacyjnego leczenia zaćmy jest obecnie fakoemulsyfikacja. Polega na rozbiciu zmętniałej naturalnej soczewki za pomocą ultradźwięków, usunięciu jej fragmentów i wszczepieniu na jej miejsce sztucznej soczewki wewnątrzgałkowej.

Prof. Dobrowolski wyjaśnia, że chirurg wykonuje w rogówce bardzo małe nacięcie, przez które wprowadza do oka końcówkę urządzenia. Główne cięcie może mieć około 1,8-2 mm.

W oku pozostawia się cienką torebkę naturalnej soczewki. To właśnie w niej umieszcza się nowy implant, który pozostaje tam na stałe.

Dzięki niewielkiemu nacięciu w typowym, niepowikłanym zabiegu najczęściej nie ma potrzeby zakładania szwów.

Istnieją również inne techniki chirurgiczne, stosowane w szczególnych sytuacjach, ale u dorosłych pacjentów fakoemulsyfikacja pozostaje standardem leczenia.

Jaką soczewkę wybrać?

Usunięcie zmętniałej soczewki pozwala pozbyć się zaćmy, jednak o tym, jak pacjent będzie widział po operacji, w dużej mierze decyduje wszczepiony implant. Współczesne soczewki różnią się przede wszystkim zakresem odległości, na jakie umożliwiają ostre widzenie.

Nie ma jednego rozwiązania odpowiedniego dla wszystkich. Lekarz powinien uwzględnić stan oka, ewentualne choroby współistniejące oraz potrzeby pacjenta.

1. Soczewki jednoogniskowe. To podstawowe rozwiązanie stosowane podczas operacji finansowanych przez NFZ. Zapewniają dobre widzenie na jedną wybraną odległość, najczęściej do dali. Pacjent może więc dobrze widzieć podczas spacerowania lub oglądania telewizji, ale nadal potrzebować okularów do czytania. Możliwe jest również zaplanowanie korekcji odwrotnie, tak aby widział wyraźnie z bliska.

Prof. Mrukwa-Kominek podkreśla, że soczewki stosowane w Polsce w standardzie publicznym są dobre i pozwalają skutecznie leczyć zaćmę. Ich ograniczeniem jest przede wszystkim to, że nie zapewniają ostrego widzenia na wszystkie odległości jednocześnie.

Przy zastosowaniu soczewek jednoogniskowych można też rozważyć monowizję. Prof. Dobrowolski wyjaśnia, że polega ona na takim dobraniu implantów, aby jedno oko lepiej widziało do dali, a drugie z bliska.

Jak tłumaczy, mózg może nauczyć się korzystać z oka, które w danej sytuacji zapewnia wyraźniejszy obraz. Nie

eprasa.pl 9aa211f0dd

coraz krótsze

oznacza to jednak, że każdy pacjent całkowicie zrezygnuje z okularów.

2. Soczewki o wydłużonej głębi ostrości (EDOF). Zapewniają szerszy zakres użytecznego widzenia, zwłaszcza do dali i na odległości pośrednie. Mogą być przydatne na przykład osobom pracującym przy komputerze. Do czytania drobnego druku okulary nadal bywają potrzebne.

Prof. Dobrowolski zwraca uwagę, że ceny części takich implantów spadają.

– Szpitale mogą sobie pozwolić na ich zamówienie – mówi, wyjaśniając, że niektóre placówki publiczne stosują je u wybranych pacjentów, np. osób aktywnych zawodowo.

Nie są one jednak odpowiednie dla wszystkich. U osób z niektórymi chorobami siatkówki, na przykład zwyrodnieniem plamki związanym z wiekiem czy zmianami cukrzycowymi, bardziej zaawansowana soczewka może nie przynieść oczekiwanych korzyści.

3. Soczewki wieloogniskowe. Umożliwiają widzenie na kilka odległości, w tym do dali, do bliży i na odległości pośrednie. Ich celem jest możliwie duże ograniczenie potrzeby korzystania z okularów.

Takie implanty są droższe i oferowane przede wszystkim podczas zabiegów w prywatnych klinikach. Nie oznacza to jednak, że są odpowiednim wyborem dla każdej osoby. Podczas kwalifikacji lekarz bierze pod uwagę stan siatkówki i inne choroby oka, a także oczekiwania pacjenta.

Prof. Dobrowolski podkreśla, że soczewki wieloogniskowe są oferowane w ośrodkach niepublicznych jako rozwiązanie ponadstandardowe.

W Polsce nie ma powszechnej możliwości dopłacenia różnicy w cenie takiej soczewki do operacji refundowanej przez NFZ.

Przed podjęciem decyzji warto więc porozmawiać z okulistą o swoich codziennych potrzebach. Czy najważniejsze jest dla nas dobre widzenie do dali, czytanie bez okularów, a może praca przy komputerze? Jak często prowadzimy samochód, również po zmroku?

Warto zapytać, na jakie odległości będziemy dobrze widzieć po wszczepieniu konkretnej soczewki, kiedy nadal możemy potrzebować okularów i czy stan naszego oka pozwala uzyskać oczekiwany efekt. Sam fakt, że implant jest droższy lub bardziej zaawansowany, nie przesądza o tym, czy będzie odpowiednim wyborem.

Poza tym możliwości implantów stale się rozwijają. Jak wyjaśnia prof. Dobrowolski, trwają prace nad soczewkami zapewniającymi coraz szerszy zakres ostrego widzenia.

– W tym roku pojawiła się na rynku soczewka, w której moc można zmieniać – mówi ekspert, opisując rozwiązanie pozwalające korygować parametry implantu po wszczepieniu za pomocą odpowiedniego naświetlania.

Nadal nie udało się natomiast w pełni odtworzyć naturalnej akomodacji, czyli zdolności młodego oka do płynnej zmiany ostrości widzenia między różnymi odległościami.

Jedno oko czy oba jednocześnie?

Zaćma często rozwija się w obu oczach, choć nie zawsze w takim samym tempie. Jeżeli jedno oko wymaga operacji wcześniej, a drugie nadal dobrze widzi, lekarz może zaplanować leczenie tylko pierwszego.

Możliwe jest jednak również operowanie obu oczu podczas jednego pobytu w placówce. Prof. Dobrowolski potwierdza, że NFZ przewiduje taką procedurę, choć w praktyce nie jest ona stosowana rutynowo u wszystkich pacjentów.

Jak wyjaśnia, operacja obu oczu jednocześnie bywa rozważana między innymi u osób z niepełnosprawnościami, demencją lub innymi schorzeniami, dla których dwukrotna hospitalizacja byłaby szczególnym obciążeniem.

Jak komuś ostrość wzroku obniża się o 30 proc. to jak najbardziej może myśleć o zabiegu

PROF. DARIUSZ DOBROWOLSKI

O tym, czy lepiej przeprowadzić oba zabiegi tego samego dnia, czy w odstępie czasu, decyduje lekarz po indywidualnej ocenie pacjenta.

Kilkadziesiąt minut i do domu. Czy operacja boli?

Dla wielu pacjentów największą obawą jest sama perspektywa operowania oka. Współczesne znieczulenie pozwala jednak przeprowadzić zabieg zazwyczaj bez bólu, a pacjent nie musi być usypiany.

Prof. Dobrowolski wyjaśnia, że podczas operacji skutecznie znieczula się zarówno powierzchnię oka, jak i jego wnętrze. Pacjent może otrzymać również lek uspokajający, który pomaga ograniczyć napięcie przed zabiegiem.

Podczas operacji można dostrzegać światła lub odczuwać niewielki ucisk.

Jak mówi profesor, część pacjentów skarży się przede wszystkim na szczypanie spowodowane środkami do dezynfekcji powierzchni oka.

– To bardziej szczypią środki do dezynfekcji, które stosujemy – zauważa.

Sama operacja zwykle trwa od kilkunastu do kilkudziesięciu minut.

Cały pobyt w ośrodku jest dłuższy, ponieważ obejmuje przygotowanie, operację i obserwację. Najczęściej trwa jednak tylko kilka godzin.

– Pacjent przychodzi, jest operowany, wychodzi tego samego dnia – mówi prof. Dobrowolski.

Czy zaćma może wrócić?

Usunięta naturalna soczewka nie odrasta, dlatego zaćma nie wraca w tej samej postaci. Po operacji może jednak dojść do zjawiska określanego jako zaćma wtórna. Polega ono na zmętnieniu tylnej torebki soczewki, która pozostaje w oku i podtrzymuje sztuczny implant.

Prof. Dobrowolski szacuje, że problem może dotyczyć około jednej czwartej operowanych pacjentów. Nie u każdego zmętnienie jest jednak na tyle duże, żeby wymagało leczenia.

Jeżeli zaćma wtórna pogarsza widzenie, można ją leczyć za pomocą lasera podczas krótkiego zabiegu ambulatoryjnego.

– Wykonuje się taki krótki i kilkunastosekundowy zabieg laserem w poradni okulistycznej – wyjaśnia profesor.

Procedura, nazywana kapsulotomią laserową YAG, polega na wykonaniu niewielkiego otworu w zmętniałej torebce. Zazwyczaj jest praktycznie bezbolesna i nie wymaga ponownego otwierania oka.

Polska radzi sobie z leczeniem zaćmy

Dostępność operacji zaćmy w Polsce jest dziś znacznie lepsza niż jeszcze kilka lat temu. Ważnym krokiem było wprowadzenie od 1 kwietnia 2019 r. bezlimitowego finansowania tych zabiegów przez NFZ. Umożliwiło to zwiększenie liczby operacji i skracanie kolejek.

Prof. Mrukwa-Kominek podaje, że w placówkach na Śląsku, z którymi jest związana, czas oczekiwania wynosi obecnie zwykle od dwóch tygodni do miesiąca. Prof. Dobrowolski mówi o około dwóch tygodniach w jego ośrodku w Sosnowcu.

Nie wszędzie terminy są jednak identyczne. W zależności od regionu i placówki pacjent może czekać krócej lub dłużej. Nie musi przy tym ograniczać się do najbliższego szpitala. Może wybrać inny ośrodek w Polsce, który ma umowę z NFZ.

Aktualnych terminów warto szukać w internetowym Informatorze o Terminach Leczenia NFZ.

Przed zapisaniem się najlepiej skontaktować się z wybraną placówką i potwierdzić dostępność zabiegu.

Prof. Mrukwa-Kominek bardzo dobrze ocenia poziom leczenia zaćmy w Polsce. Podkreśla, że ośrodki dysponują odpowiednim sprzętem i dobrymi soczewkami, a pacjenci mogą korzystać z nowoczesnych metod operacyjnych.

– Naprawdę nie musimy się wstydzić absolutnie – mówi ekspertka, porównując obecną sytuację z okresem, gdy kolejki na operację były wieloletnie.

Nie oznacza to jednak, że system nie ma ograniczeń. Profesor zwraca uwagę, że szpitale mogłyby wykonywać jeszcze więcej zabiegów, ale ich możliwości zależą od wysokości kontraktów z NFZ.

Mimo tych ograniczeń zaćma jest dziś w Polsce chorobą, którą można skutecznie leczyć bez wieloletniego oczekiwania. Dlatego, kiedy okulista zaleca operację, nie warto odkładać jej wyłącznie ze strachu przed zabiegiem. ●

To warto wiedzieć

Pierwsze objawy łatwo przeoczyć

Zaćma zazwyczaj nie pojawia się z dnia na dzień. Na początku zmętnienie może być niewielkie i nie powodować wyraźnych dolegliwości. Z czasem pacjent zauważa jednak, że widzi coraz gorzej. Często tłumaczy to wiekiem, zmęczeniem albo potrzebą wymiany okularów.

– Zaniepokoić powinna nas mgła przed oczami, pogorszenie widzenia w nocy, trudności z czytaniem – wylicza prof. dr hab. n. med. Ewa Mrukwa-Kominek, prezes Polskiego Towarzystwa Okulistycznego.

Sygnałem alarmowym powinno być również pogarszanie się widzenia mimo używania dotychczas dobrze dobranych okularów. Pacjent może mieć coraz większy problem zarówno z czytaniem, jak i z rozpoznawaniem przedmiotów znajdujących się w oddali.

Niektórzy opisują to wrażenie tak, jakby patrzyli przez zabrudzoną lub matową szybę.

Zmętniała soczewka może powodować silniejsze rozpraszanie światła. W praktyce oznacza to, że reflektory nadjeżdżających samochodów zaczynają oślepiać bardziej niż wcześniej, a wokół źródeł światła mogą pojawiać się okręgi.

Prof. Mrukwa-Kominek zwraca też uwagę na zmiany w postrzeganiu kolorów. Obraz może wydawać się bardziej żółtawy, a barwy mniej intensywne. Niektórzy pacjenci dopiero po usunięciu zaćmy zauważają, jak bardzo zmieniło się ich widzenie.

Trzeba jednak pamiętać, że nie każde zamglone widzenie musi być zaćmą, ale zawsze warto je skontrolować. Jak wyjaśnia ekspertka, podobne dolegliwości mogą występować także w przypadku starczowzroczności, zespołu suchego oka, czy być objawem innych chorób okulistycznych.

– Jeśli zauważyliśmy jakikolwiek problem z widzeniem, powinniśmy po prostu zgłosić się do okulisty, który nas zbada i wykluczy inne przyczyny tego stanu niż zmętnienie soczewki – zaznacza ekspertka.

Co właściwie dzieje się w oku?

Zaćma to jest zmętnienie naszej naturalnej soczewki oka, które pacjent odczuwa jako stopniowe pogorszenie ostrości wzroku – wyjaśnia prof. Mrukwa-Kominek.

Soczewka znajduje się wewnątrz oka, za tęczówką. U zdrowej osoby jest przejrzysta i pomaga skupiać światło na siatkówce. Dzięki temu możemy wyraźnie widzieć przedmioty znajdujące się w różnych odległościach.

Wraz z wiekiem zmienia się jednak jej struktura. Białka tworzące soczewkę mogą ulegać zmianom i skupiać się w obszarach ograniczających przepływ światła. Z czasem zmętnienie może obejmować coraz większą jej część. W efekcie obraz staje się mniej wyraźny, światło silniej się rozprasza, a kolory mogą wydawać się mniej nasycone. Zmienia się również elastyczność torebki soczewki, zmniejsza zdolność akomodacji, co utrudnia bądź uniemożliwia widzenie wyraźne na wszystkie odległości.

Nie każda zaćma rozwija się jednak w identyczny sposób. Jak tłumaczy prof. Mrukwa-Kominek, zmętnienie może zaczynać się na obwodzie soczewki, w jej centralnej części albo obejmować kilka obszarów jednocześnie.

– Może być taka od kory, od obwodu, czyli korowa, może być centralna, czyli jądrowa albo mieszana – wylicza.

Lekarze wyróżniają również inne postaci zaćmy, zależnie od umiejscowienia zmian.

Lokalizacja zmętnienia ma znaczenie dla tego, jak pacjent widzi i jakie dolegliwości odczuwa. U dwóch osób z tym samym rozpoznaniem problemy ze wzrokiem mogą więc wyglądać nieco inaczej.

Czy zaćmie można zapobiec?

W przypadku zaćmy związanej z wiekiem nie ma sposobu, który dawałby pewność, że choroba się nie pojawi. Na część czynników ryzyka nie mamy wpływu, możemy jednak ograniczać ekspozycję na inne.

Prof. Mrukwa-Kominek wskazuje przede wszystkim na ogólne zasady dbania o zdrowie.

– Zdrowe odżywianie, wysypianie się – wylicza ekspertka. Podkreśla, że znaczenie ma szeroko rozumiany zdrowy styl życia.

Do dobrze udokumentowanych czynników ryzyka należą także palenie tytoniu, nadużywanie alkoholu i długotrwała ekspozycja na promieniowanie ultrafioletowe. Według amerykańskiego National Eye Institute ograniczanie tych czynników, w tym rezygnacja z palenia oraz ochrona oczu przed intensywnym słońcem, może zmniejszać ryzyko rozwoju zaćmy. Ważne jest również odpowiednie kontrolowanie chorób przewlekłych, zwłaszcza wspomnianej cukrzycy. ●

eprasa.pl 9aa211f0dd

Przed i po zabiegu

Jak się przygotować, o co zadbać

Usunięcia zaćmy to jeden z najczęściej wykonywanych zabiegów procedur operacyjnych na świecie. Mimo to wciąż jest to zabieg chirurgiczny, dlatego warto odpowiednio się do niego przygotować.

FOT. NEW AFRICA

Ewa Tomkowska

Kluczowym etapem przygotowań do usunięcia zmętniałej soczewki i wszczepienia sztucznej jest wizyta kwalifikacyjna.

To właśnie podczas niej wykonywane są badania pozwalające na dokładną ocenę narządu wzroku, potwierdzenie diagnozy oraz wykluczenie chorób współistniejących.

– To nie jest standardowa konsultacja trwająca 20 minut. Pacjent najczęściej spędza u mnie minimum godzinę – mówi dr n. med. Violetta Tomczyk-Dorożyńska, specjalistka okulistyki i dyrektor medyczna Kliniki Diagnostyka i Chirurgia Oka OKO-TEST w Olkuszu i Nowym Targu.

Wizyta kwalifikacyjna

Dr Tomczyk-Dorożyńska wskazuje kilka kluczowych etapów:

- **Rozmowa z pacjentem.** Okulista może zapytać m.in. od kiedy pogorszyło się widzenie, czy pacjent przeszedł uraz oka, jakie leki przyjmuje, czy choruje na inne schorzenia oraz czy w rodzinie występowały choroby oczu.
- **Ocena ostrości wzroku w dali i bliży.** Pacjent odczytuje litery lub cyfry o różnej wielkości. Okulista może również poprosić o przyniesienie używanych na co dzień okularów do dali i bliży.
- **Badanie w lampie szczelinowej.** To bezbolesna i nieinwazyjna procedura polegająca na oglądaniu struktur oka w dużym powiększeniu i obrazie trójwymiarowym. Dzięki temu badaniu okulista może określić rodzaj zaćmy. Może to być, m.in. zaćma dojrzała, biała, brunatna lub podtorebkowa tylna.
- **Badanie dna oka.** Wykonywane jest po podaniu kropli rozszerzających źrenicę (mydriatyków). Po ich zastosowaniu widzenie może być przez kilka godzin utrudnione. Z tego powodu nie należy wracać do domu samodzielnie samochodem. Dobrze jest także zabrać okulary przeciwsłoneczne, ponieważ krople mogą wywoływać światłowstręt. Badanie pozwala ocenić siatkówkę, plamkę żółtą, tarczę nerwu wzrokowego oraz naczynia krwionośne.
- **Pomiar ciśnienia wewnątrzgałkowego.** Dzięki niemu lekarz może sprawdzić, czy pacjent nie choruje również na jaskrę. Pomiar można wykonać metodą bezkontaktową przy użyciu pneumotonometru lub metodą aplanacyjną.

W niektórych przypadkach konieczne może być wykonanie dodatkowych badań.

Są to:

- **USG gałki ocznej.** Jest niezbędne wtedy, gdy nie udaje się ocenić dna oka. Zdarza się, że zaćma jest tak zaawansowana, że okulista nie jest w stanie zobaczyć siatkówki. Jeśli okaże się, że siatkówka jest odwarstwiona, okulista może poinformować pacjenta, że operacja zaćmy będzie jedynie jednym z etapów leczenia. Aby odzyskać dobre widzenie, konieczne może być także leczenie siatkówki.
- **Optyczna tomografia komputerowa (OCT).** Badanie służy do szczegółowej oceny stanu siatkówki, plamki żółtej oraz nerwu wzrokowego. Pozwala określić rodzaj zwyrodnienia plamki żółtej i wdrożyć odpowiednie leczenie. Mętniejąca soczewka niekiedy utrudnia dokładną ocenę dna oka tradycyjnymi metodami, dlatego tomografia umożliwia bardziej precyzyjną diagnostykę.

Wizyta kwalifikacyjna ma ogromne znaczenie, ponieważ lekarz odtwarza podczas niej całą historię okulistyczną pacjenta.

– Niektóre choroby są przeciwwskazaniem do zabiegu. Nie operujemy pacjentów z niewyrównanym nadciśnieniem tętniczym, niewyrównaną cukrzycą, aktywną infekcją lub opryszczką – tłumaczy dr n. med. Violetta Tomczyk-Dorożyńska.

Trzeba też pamiętać o tym, żeby przestać nosić miękkie soczewki kontaktowe na 2 tygodnie przed badaniem, a twarde na 4 tygodnie przed wizytą. – Przerwa w noszeniu soczewek kontaktowych jest bardzo ważna. Bez niej nie możemy prawidłowo wykonać pomiaru krzywizny rogówki, potrzebnego do obliczenia mocy wszczepianej soczewki. Jeśli pacjent nie odstawi soczewek kontaktowych przed wizytą kwalifikacyjną, pomiary mogą być niedokładne, a pacjent będzie źle widział – tłumaczy okulistka.

Rezygnujemy z soczewek, alkoholu i makijażu

Jeśli podczas wizyty zostaniemy zakwalifikowani do zabiegu, otrzymamy szczegółowe wskazówki, jak należy przygotować się już do samej operacji.

W naszym harmonogramie przygotowań będzie jeszcze kilka zadań:

- wykonanie 2 tygodnie przed zabiegiem zleconych badań, m.in. morfologii, oznaczenia płytek krwi, parametrów krzepnięcia, elektrolitów oraz EKG;
- uzyskanie od lekarza rodzinnego pisemnej opinii o aktualnym stanie zdrowia;
- w dniu zabiegu niezażywanie leków na krzepliwość krwi,
- stosowanie kropli nawilżających przez kilka do kilkunastu dni przed operacją zgodnie z zaleceniami lekarza;
- całkowita rezygnacja z noszenia soczewek kontaktowych od wizyty kwalifikacyjnej do dnia zabiegu.

Dr Tomczyk-Dorożyńska zwraca też uwagę, że w samych przygotowaniach ważne są też ostatnie dwa dni przed zabiegiem.

W tym czasie należy:

- **szczerze się zastanowić, czy nie bierze nas żadna infekcja,** np. czy nie mamy kataru, nie boli nas gardło albo nie mamy opryszczki. Jeśli tylko takie objawy u siebie zauważymy, warto przełożyć zabieg;
- **wziąć prysznic lub kąpiel i umyć włosy.** Najlepiej zrobić to wieczorem dzień przed zabiegiem. – Bezpośrednio po zabiegu nie można myć głowy, ponieważ szampon ani woda nie powinny spływać pacjentowi do oka – tłumaczy ten wymóg okulistka;
- **nie jeść pokarmów na 6 godzin przed zabiegiem i nie pić nic na 2 godziny przed.** Ta zasada chroni nas przed złym samopoczuciem po zabiegu. Leki przeciwbólowe i uspokajające mogą wywołać np. wymioty;
- **zrezygnować ze spożywania alkoholu, napojów z kofeiną i innych podwyższających ciśnienie tętnicze.** Trzeba je odstawić minimum 24 godziny przed zabiegiem;
- **nie robić makijażu.** Można jednak przed zabiegiem nałożyć sobie krem nawilżający, ale pamiętajmy, że nasza skóra i oko będą przed samym zabiegiem dezynfekowane i myte, więc krem zostanie również usunięty;
- **nie zakładać biżuterii.** Kolczyki, naszyjniki i bransoletki to siedlisko bakterii i innych drobnoustrojów;
- **zabrać piżamę lub dres oraz klapki;**
- **zorganizować opiekę osoby towarzyszącej na czas powrotu do domu po zabiegu.**

Najgorsze jest tarcie oka

Ale oprócz tego, co zrobimy przed zabiegiem, ważny jest także nasz styl życia po operacji. Jest kilka zasad, których należy się trzymać.

Nasza ekspertka zachęca do:

- **przyjmowania kropli zgodnie z harmonogramem.** Antybiotyk najczęściej należy zakraplać pięć razy w ciągu dnia, pozostałe preparaty trzy razy dziennie. – Pacjent na wypisie dostaje najczęściej godziny, w jakich powinien przyjmować leki. Taki harmonogram staramy się dostosować do stylu życia pacjenta, czyli np. do tego, o której wstaje, kładzie się spać – tłumaczy specjalistka. I dodaje: Trzeba też pamiętać o przerwach między zakropieniami. Nie można brać antybiotyku i za chwilę potem kolejnego preparatu, bo w ten sposób jednymi kroplami wypłukujemy drugie. Skutek? Ich siła działania nie będzie odpowiednia. Starajmy się więc robić około 5-minutowe przerwy między zakropieniami. Krople trzeba przyjmować najczęściej do 4 tygodni po zabiegu. Pierwszy tydzień jest najbardziej istotny;
- **nietarcia oka, nawet jeśli swędzi lub piecze.** Warto o to dbać minimum do miesiąca po operacji;
- **spania na plecach lub odwrotnym boku niż strona operowana.** To uchroni nas podczas nocy przed nieświadomym uciskiem oka po zabiegu. – Dzisiaj operacja usuwania zaćmy wykonywana jest bez zakładania szwów. Rany są samozamykające się. Specjaliści stosują tzw. sztuczny obrzęk w ranie, dzięki czemu krzywizna rogówki jest po zabiegu zachowana. Ale przez taki sposób zabezpieczenia rany jest większa obawa przed uciskiem oka w nocy przez poduszkę. Dlatego często w pierwsze dni zakładamy na operowane oko opatrunek – mówi dr Violetta Tomczyk-Dorożyńska;
- **niedźwigania ciężkich rzeczy.** Na minimum dwa tygodnie od operacji warto zrezygnować z nadmiernej aktywności fizycznej. – Ale pamiętajmy, że po zabiegu nie trzeba leżeć. Można iść na spacer, lekkie zakupy i wykonywać codzienne czynności. Jedynie wyczynowy i wycieńczający sport warto na ten czas odstawić. Są badania, które pokazują, że u pacjentów, którzy wykonują delikatną aktywność fizyczną, proces gojenia zachodzi szybciej – mówi specjalistka;
- **niemycia głowy do ok. trzech dni od zabiegu.** W pierwsze dni po operacji musimy dbać o to, by nic się nie dostało do oka – żadne mydliny, bakterie, oleje. Bo przez to oko może zapiec, a my odruchowo możemy zacząć je trzeć. W czwarty dzień od zabiegu można zacząć myć włosy, ale z odgiętą głową do tyłu. Szczególnie niebezpieczne jest mycie głowy w tzw. bocianim skłonie, czyli z głową opuszczoną do dołu. Starajmy się też wystrzegać tej pozycji przy innych codziennych czynnościach. – W bocianim pochyleniu może dojść do wzrostu ciśnienia w oku – mówi okulistka;
- **używania okularów przeciwsłonecznych.** Szczególnie w pierwsze dni po zabiegu. – Zaćma blokuje dostęp światła do siatkówki. Póki więc ją mamy, to trochę jakbyśmy ciągle chodzili w okularach. Po zabiegu ten efekt znika i pacjenci narzekają na światłowstręt – tłumaczy okulistka;
- **zgłaszania się na wizyty kontrolne po zabiegu;**
- **nieprowadzenia samochodu do ok. trzech dni od zabiegu.** Zaćma to choroba, która powoli zabiera wzrok, dlatego w miarę jej postępowania zaczynamy się przyzwyczajać do złego widzenia. Po zabiegu warto więc sobie zostawić kilka dni na przyzwyczajenie się do nowego, dobrego widzenia;
- **niemalowania się.** Najlepiej wstrzymać się z makijażem na dwa lub trzy tygodnie. – Tak naprawdę to zalecenie jest spowodowane niebezpieczeństwem wynikającym ze zmywania makijażu. Podczas tego ruchu trudno nie uciskać oka – mówi okulistka;
- **powrotu do oglądania i czytania na drugi/trzeci dzień po operacji.** Tuż po operacji możemy źle widzieć, dlatego na czytanie i oglądanie nie będziemy mieć ochoty. Będzie to też utrudniał opatrunek. – Ale już po dwóch dniach można wrócić do oglądania filmów i seriali, tylko dobrze jest je podzielić sobie na mniejsze partie. Na przykład zacząć od obejrzenia połowy odcinka zamiast całego od razu – radzi dr Violetta Tomczyk-Dorożyńska. Nasz komfort czytania i oglądania będzie też zależał od wszczepionej soczewki. Do soczewek jednoogniskowych, które nie skorygowały wady wzroku, będą potrzebne wciąż okulary. Inaczej będzie w przypadku soczewek wieloogniskowych;
- **zgłosić się do lekarza, jeśli tylko coś nas niepokoi.** A powinny wzmóc naszą czujność m.in. silny ból oka, ból głowy, długotrwały światłowstręt, wymioty, uczucie zaparowanego oka, utrata widzenia, bardzo silne łzawienie.

eprasa.pl 9aa211f0dd

wyborcza.pl

wyborcza TV

25 WRZEŚNIA
01 PAŹDZIERNIKA
2026

VOD: Netflix | Disney+ | HBO Max | Prime Video
CANAL+ | SkyShowtime | Player | Apple TV+

„NIE MA DUCHÓW W MIESZKANIU NA DOBREJ". Z CZUŁOŚCIĄ I PRECYZJĄ
S. 4-5

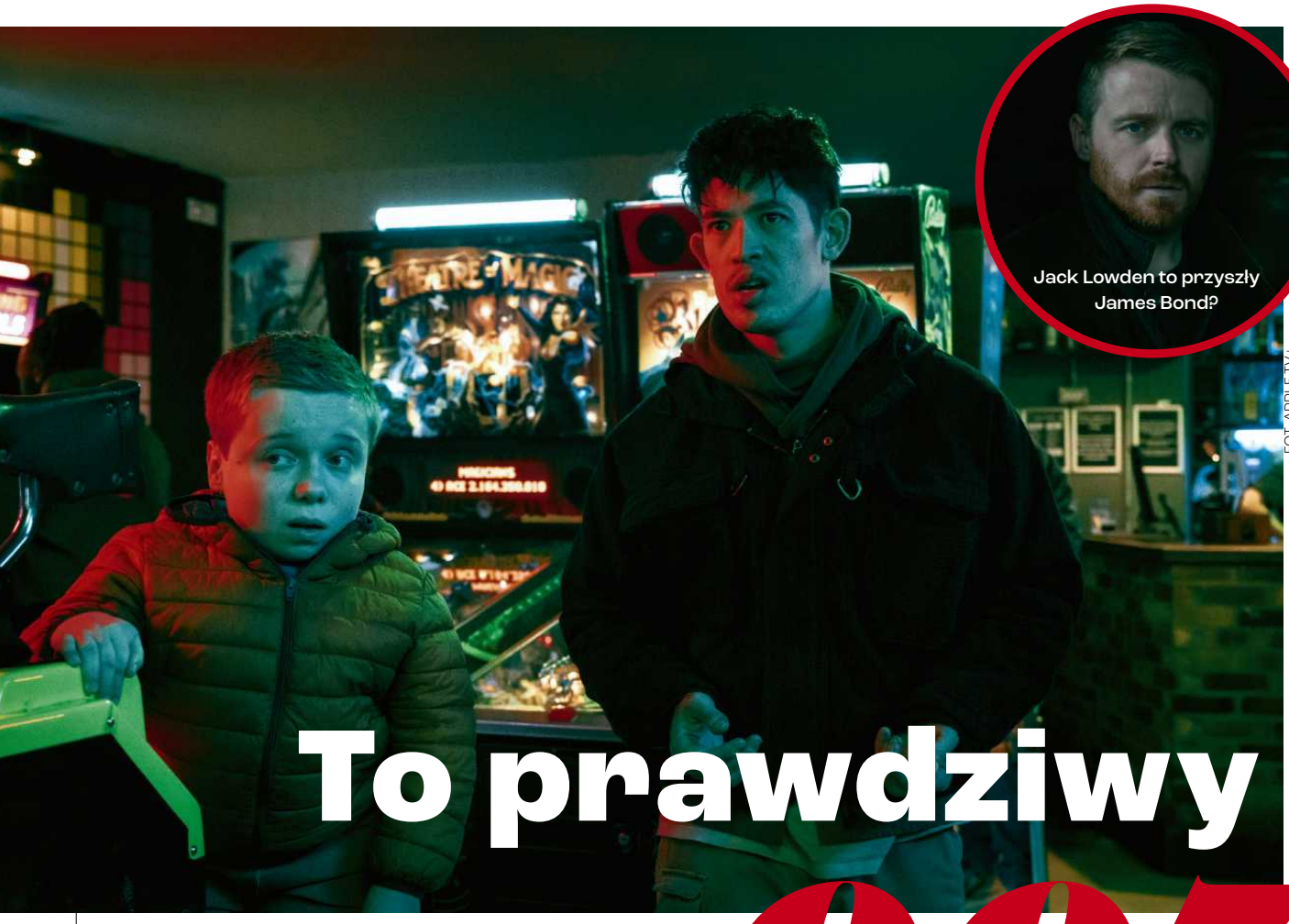
„OSTATNI DOM". CO SIĘ CZAI W DESZCZU?
S. 5

„TO BYŁ ZWYKŁY PRZYPADEK". SPOTKANIE Z OPRAWCĄ
S. 6

KULAWE KONIE

To prawdziwy 007, tyle że bez bajeranckich gadżetów S. 2-3

Jack Lowden to przyszły James Bond?

FOT. APPLE TV+

To prawdziwy 007

Mało który serial dociera dziś do 6. sezonu. Ten wciąż jest pełen akcji, humoru i ciętych ripost.

Ktoś poluje na „Kulawe konie". Ale zdegradowani agenci brytyjskiego wywiadu, którzy tkwią w czyśćcu zwanym Slough House pod wodzą mizantropa Jacksona Lamba (Gary Oldman), jeszcze o tym nie wiedzą.

W zespole panuje jednak chaos z bardziej przyziemnego powodu – nie dostali pensji. Jeden z agentów pobił pośrednika nieruchomości, który z laserową miarką zjawił się w ich biurze, a chwilę później okazało się, że z archiwum Parku, siedziby MI5, zniknęły ich akta personalne. Lamb, z właściwym sobie wdziękiem, uznał, że w takim razie nie będzie pracował. Wyjaśnienie sprawy zostawił swoim podwładnym.

River Cartwright ma zły dzień

Tymczasem jeden z nich, główny bohater całego serialu, River Cartwright (Jack Lowden), ma kolejny okropny, straszny, niezbyt dobry, bardzo zły dzień.

Zmarł jego ukochany dziadek David, jeden z najważniejszych agentów w historii, przez Lamba zwany Starym Draniem. A na pogrzebie zjawił się jego tatuś, psychopatyczny były agent CIA, dziś bezwzględny najemnik Frank Harkness (Hugo Weaving). Po co przyjechał? Jedno jest pewne – jego pojawienie się oznacza kłopoty.

Sezon szósty i wcale nie ostatni

Mało który serial dociera dziś do szóstego sezonu, a jeszcze mniej pozostaje przy tym czymś więcej niż cieniem samego siebie.

„Kulawe konie" na szczęście do tych wyjątków należą. Wciąż są pełne akcji, czarnego humoru i ciętych ripost. Oglądanie serialu jest jak spotkanie ze starym kumplem, który zawsze potrafi rozkręcić imprezę.

Szósty sezon dobrze się ogląda, a paskudna angielska pogoda współgra z nastrojami bohaterów. Mimo aury agentki ze Slough House są gotowe na babską wyprawę nad morze, a Lamb cieszy się, gdy wygra kolejny pojedynek na pierdy. Do tego wraca ktoś, kto zniknął dawno temu, z czym wielu widzów długo nie mogło się pogodzić.

Nie oznacza to jednak, że ten sezon jest bezbłędny. Para morderców, którzy ruszają tropem byłych i obecnych „Kulawych koni", wywodzi się z jednej z najgroźniejszych organizacji, jakie istnieją. Tymczasem dawno nie widziałam takich patałachów – za to niezniszczalnych niczym Terminator.

Serial zawsze wymagał od widzów lekkiego zawieszenia niewiary. River Cartwright ma psychikę tak mocną, że nawet to, że własny ojciec próbował go zabić, nie jest w stanie go złamać. Obelgi Lamba to

eprasa.pl 9aa211f0dd

przy tym pikuś. Sam Lamb to z kolei superszpieg, który wie wszystko o wszystkich i zawsze potrafi znaleźć się we właściwym miejscu o właściwym czasie.

Mam też małą patriotyczną reklamację. Szósty sezon to adaptacja dwóch powieści Micka Herrona: „Joe Country" i „Slough House". Nowym bohaterem w tej pierwszej jest agent Lech Wiciński, Polak. Czekałam na jego pojawienie się, ciekawa również aktora, który się w niego wcieli. Niestety, ten wątek nie znalazł się w serialu.

Jack Lowden jako 007?

Najważniejsze jest jednak, że wszystko zagrane jest koncertowo. Dla mnie jednak najważniejszy pozostaje Jack Lowden w roli Cartwrighta. Robi w niej to, co robią agenci w filmach sensacyjnych, a do tego ma sarkastyczne poczucie humoru i bogate życie wewnętrzne.

Kopany przez los Cartwright nie poddaje się i nie ustępuje. Jest odważny do granic brawury, a do tego potrafi rzucić ciętą ripostą. Znacie kogoś takiego z ekranów? Tak, to 007, tyle że bez bajeranckich gadżetów i bez kobiety u boku (ale czy na pewno?).

Dla mnie już po pierwszym sezonie było jasne, że 36-letni dziś Szkot powinien zostać następcą Daniela Craiga w roli Jamesa Bonda. Ma wszystko, czego potrzeba: prezencję, talent, kondycję. Piszę o tym po raz kolejny, ale być może tym razem nie na darmo.

Jak głoszą plotki z Hollywood nowy 007 został już wybrany. Scenarzysta następnego filmu Steven Knight stwierdził, że pisze mu się łatwiej, gdy wie już, dla kogo pisze. Sam Gary Oldman stwierdził, że kibicuje młodszemu koledze. No i żona Lowdena, czterokrotnie nominowana do Oscara Saoirse Ronan, stwierdziła, że chętnie zagrałaby przeciwniczkę Bonda. Jaki producent oparłby się wizji obsadzenia tak fantastycznej aktorskiej pary?

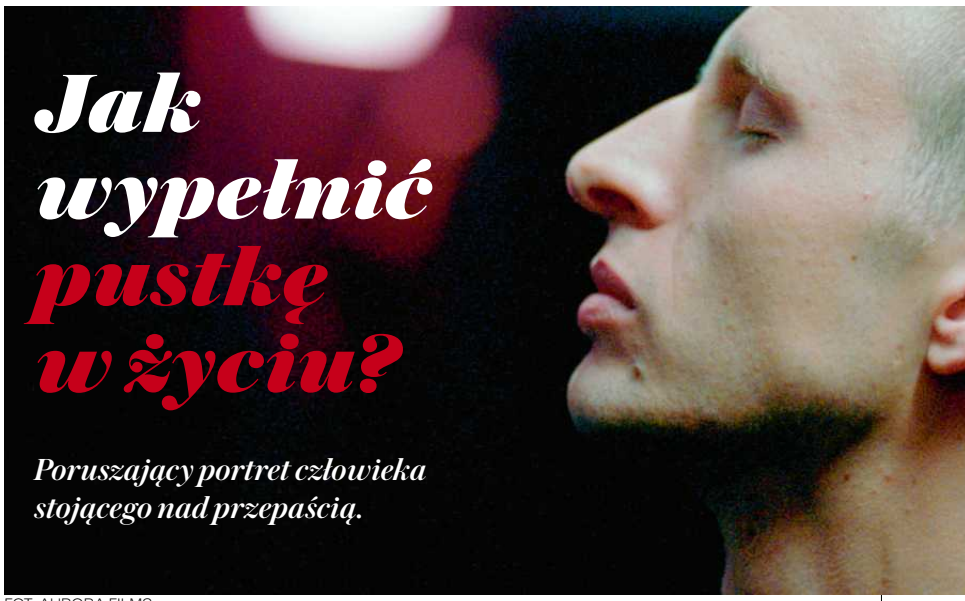
Na razie Lowden powinien wrócić w siódmym sezonie „Kulawych koni", który jest już nakręcony. Co będzie z ósmym, który został właśnie zamówiony – czas pokaże.

Maja Staniszewska

KULAWE KONIE

serial kryminalny, Wielka Brytania, USA 2022-, wyk. Gary Oldman, Kristin Scott Thomas, Jack Lowden, Saskia Reeves, Christopher Chung, Aimee-Ffion Edwards

6 sezonów, Apple TV+. Nowe odcinki w środy

Jak wypełnić pustkę w życiu?

Poruszający portret człowieka stojącego nad przepaścią.

FOT. AURORA FILMS

Jutro czas zacznie biec nieco innym tempem: dzieci zarzucą na ramiona szkolne plecaki, dorośli wrócą do swoich obowiązków, a wszystko wokół zacznie żółknąć.

Dziś możemy się jednak jeszcze nacieszyć wspomnieniem lata.

Obietnica nadchodzącej ulgi

Ostatni dzień sierpnia, symboliczne domknięcie pewnego okresu, jest dla Andersa (Anders Danielsen Lie) dosłownym końcem. 34-latek ostatnie miesiące spędził w ośrodku leczenia uzależnień. Dostaje jednodniową przepustkę, podczas której ma udać się na rozmowę kwalifikacyjną do prestiżowego wydawnictwa. Ten czas zamienia się w sentymentalną podróż do rodzinnego miasta.

Anders wraca do Oslo po to, by raz jeszcze zobaczyć stare miejsca: ulubiony bar, w którym imprezy trwały do bladego świtu, brzeg Oslofjordu czy rodzinny dom. I twarze. Chce zobaczyć tych, którzy niegdyś byli mu bliscy, ale teraz wydają się niemal obcy. Założyli własne rodziny, wiodą własne życie. Namawiają Andersa, by spróbował raz jeszcze zacząć wszystko od początku. Ale on już dawno stracił wiarę w to, że może wyprowadzić swoje życie na prostą.

Świat powoli zwalnia, pogrąża się w mroku, a on żegna się z życiem. To przejaw bezsilności wobec dotkliwej samotności. Uświadamia sobie, że pustki w jego życiu nie da się wypełnić. Wokół dostrzega szczęśliwych ludzi i wie, że nigdy nie będzie taki jak oni. Od dłuższego czasu nie potrafi odczuwać żadnych emocji, jest martwy w środku. Śmierć nie budzi jednak w nim lęku. Wręcz przeciwnie: jest obietnicą nadchodzącej ulgi.

Portret człowieka

Powrót do Oslo jest więc rodzajem pożegnania. Anders chce spędzić ten czas według własnych zasad – tak, jak spędził większość życia. Oddaje się autodestrukcyjnym uciechom. Alkohol w jego żyłach pobudza go do życia, świat jest wtedy bardziej znośny. Ta noc mogłaby się nigdy nie kończyć. Świt musi jednak w końcu nadejść. Opustoszałe ulice są wtedy najpiękniejsze.

„Oslo. 31 sierpnia" to drugi film w dorobku Joachima Triera, uznanego norweskiego reżysera, twórcy nagrodzonej Oscarem „Wartości sentymentalnej" (2025). Film jest luźną adaptacją powieści „Le Feu follet" Pierre'a Drieu La Rochelle'a. W latach 60. inną udaną ekranizację tej książki nakręcił francuski nowofalowiec Louis Malle.

Trier stworzył niezwykle przejmujący, inteligentny i czuły wobec bohatera portret człowieka stojącego nad przepaścią. To zanurzona w nostalgii opowieść o poszukiwaniu sensu i dojmującym smutku. Seans idealny dla tych, których ostatni dzień wakacji wprawia w melancholijny nastrój.

Dawid Dróżdż

OSLO. 31 SIERPNIA

dramat, Norwegia 2012, tw. Eskil Vogt, Joachim Trier, wyk. Anders Danielsen Lie, Hans Olav Brenner, Ingrid Olava, Tone Beate Mostraum, Malin Crépin

Nowe Horyzonty VOD, mojeekino.pl i E-Kino Pod Baranami

VOD

eprasa.pl 9aa211f0dd

Z czułością i precyzją

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

TV / VOD

Wreszcie w polskim filmie dialogi nie szeleszczą papierem, brzmią naturalnie, jak rozmowy prawdziwych ludzi.

Raz na jakiś czas zdarza się film, w którym ważniejsi od historii okazują się ludzie, o których opowiada. Jakby powstał także – a może przede wszystkim – po to, żeby pomóc im pewne rzeczy zrozumieć, poukładać.

Właśnie takim filmem jest „Nie ma duchów w mieszkaniu na Dobrej" w reżyserii Emi Buchwald. W swoim pełnometrażowym debiucie reżyserka przypomina doświadczoną zaklinaczkę rodzinnych relacji: nie tyle narzuca rozwiązania, ile czuwa nad rodzeństwem przechodzącym przez kryzys. Cała czwórka szuka własnej drogi u progu dorosłości. Buchwald potrafi wsłuchać się w potrzeby bohaterów, przeprowadza ich z czułością i zaskakującą wprawą przez pełen wyzwań moment w życiu, ale decyzje będą musieli podjąć sami.

Bracia i siostry

Tak naprawdę ta wprawa nie powinna wcale dziwić. W każdym razie nie, jeśli zna się krótkie metraże Buchwald – dojrzałe, wyróżniające się oryginalnym, autorskim stylem. Poetycka forma kontrastuje u niej z prozą życia, a subtelny humor rozbraja dramatyczne, pełne napięcia momenty. Reżyserka wnika w codzienność bohaterów nie jak intruz, lecz ktoś, kto od dawna zna ich rytuały. Jej siłą jest realistyczna, niemal dokumentalna uważność.

Na ten efekt pracują również ziarniste kadry Tomasza Gajewskiego, przywołujące skojarzenia z home videos albo rozmytym zdjęciem z rodzinnego albumu.

Wyobraźcie sobie właśnie takie zdjęcie, a na nim czwórkę młodych ludzi. Najstarsza z rodzeństwa, Jana, wydaje się pełnić rolę siostry-matki. Obok niej bliźniacy – Franek i Nastka – związani od urodzenia niewidzialną nicią. Wreszcie Benek: najmłodszy, na pierwszy rzut oka najbardziej zagubiony. Krąży z plecakiem między rodzeństwem, nie umie znaleźć dla siebie miejsca. Franek wyrzucił go z rodzinnego domu, tytułowego mieszkania na Dobrej w centrum Warszawy. Inna sprawa, że Benek od dłuższego czasu nie potrafił tam spać, przekonany, że mieszkają w nim duchy. To właśnie on najczęściej wymaga troski i opieki, odsłaniając pęknięcia tej rodzinnej układanki.

Rodzeństwo stanowi u Buchwald przykład tak głębokiej symbiozy, że aż można się zastanawiać, czy za tym układem nie kryje się jakaś trauma z przeszłości. Starszemu z braci taka współzależność zaczyna jednak ciążyć. Reszta uznaje, że nie może na to pozwolić. Film rozpoczyna się właśnie od próby interwencji: rodzeństwo śledzi Franka, który od dłuższego czasu nie odbiera telefonów. W ten sposób starają się zachować coraz bardziej kruche status quo. Ale czy aby na pewno relacja oparta na takim przywiązaniu jest dla nich dobra?

– Mam dosyć bycia „nami" – przyznaje chłopak. – Zacznij myśleć o sobie w liczbie pojedynczej – poradzi siostrze. To, co początkowo wydawało się ucieczką, samolubnym

eprasa.pl 9aa211f0dd

zachowaniem, wobec zmiany perspektywy zaczyna się układać w dojrzałą decyzję.

Zrób sobie bazę

Procentują trafione decyzje obsadowe. Karolina Rzepa, Izabella Dudziak, Bartłomiej Deklewa i raper Szczyl w głównych rolach tworzą przekonującą mozaikę rodziny. Ich bohaterowie są zwyczajni niezwyczajni, samotni, mają trudności w nawiązywaniu bliskości, potrzebują jakiegoś przełomu.

Najmłodszy brat to postać świetnie napisana i zagrana przez Deklewę – aż chciałoby się wstać z kinowego fotela i zwyczajnie go przytulić, kumuluje w sobie lęki i niepokój całej czwórki.

Benek ma nawracające ataki paniki. Bardziej niż wizja wizyty u psychologa przekonuje go jednak myśl, że to sprawka dusiołka – przychodzącego w nocy demona. – Zapisałeś się już do kardiologa? – pyta siostra. – Jest ich tylu, że jestem w połowie scrollowania – odpowiada Benek, tyleż wymijająco, co rozbrajająco szczerze. W końcu w polskim kinie dialogi nie szeleszczą papierem, brzmią naturalnie, jak rozmowy prawdziwych ludzi. To rozmowy niby o niczym, a przecież o wszystkim. Buchwald wraz ze współautorem scenariusza Karolem Marczakiem potrafią uchwycić w nich tragizm i absurdy naszych czasów.

Jedna ze wspomnianych etiud Emi Buchwald nosiła tytuł „Heimat". Reżyserka od lat interesuje się tym, co znaczy „miejsce rodzinne". To punkt wyjścia, do którego się wraca, czy bardziej ciężar, od którego trzeba się uwolnić? W „Nie ma duchów..." rodzinne mieszkanie wydaje przestrzenią, z której bohaterowie wywędrowali, ale do której wciąż muszą się odnosić.

Jana przez większość filmu zbiera materiały do swojej wystawy. Zmuszona ostatecznie zmienić koncepcję, wraca do punktu wyjścia. Do refleksji, że każdy z nas potrzebuje „bazy", bezpiecznego miejsca, które tłumi bodźce z zewnątrz – jak w dzieciństwie, gdy robiło się namioty z koców i krzeseł.

„Nie ma duchów..." to kolaż przemyślanych scen, który może zachwycać czułością obserwacji i konsekwencją.

Piotr Guszkowski

NIE MA DUCHÓW W MIESZKANIU NA DOBREJ

Dramat, Polska 2025, tw. Emi Buchwald, Karol Marczak, wyk. Bartłomiej Deklewa, Izabella Dudziak, Tymoteusz Rożynek, Karolina Rzepa, Piotr Napierała, Daria Muszyńska, Andrzej Kłak, Gabriela Arak

sobota | 21:00 | Canal+ Premium oraz w serwisie streamingowym Canal+

Co się czai w deszczu?

Byłoby w porządku, gdyby potwory pozostały w ukryciu. Z pustego nie naleje nawet Wagner Moura.

Wszyscy tam byliśmy. Zamknięci w domach, niepewni jutra, skazani na towarzystwo najbliższych członków rodziny i swoich lęków. W horrorze sci-fi „Ostatni dom" bohaterowie zaczynają podobnie, ale ich izolacja szybko zamienia się w walkę o przetrwanie.

Wszystko zaczyna się od ulewy. Krople deszczu wyglądają jakoś dziwnie, zdają się poruszać w nienaturalnych kierunkach, a rodzina Jasona i Ann patrzy na to przez okno z rosnącym niepokojem.

Deszcz zalewa ich sąsiedztwo, chodniki spływają wodą. Kiedy chcą wyjść na zewnątrz, okazuje się, że nie mogą. Drzwi i okna ich domu ani drgną. Są uwięzieni – podobnie jak ich sąsiedzi, mieszkańcy okolicy, USA i całego świata.

Najciekawszy w pierwszej połowie

Mijają jednak tygodnie i miesiące. Zapasy jedzenia się kończą, sąsiedzi przestają wystawać w oknach, w czasie deszczu na ulicy widać wodne postaci.

Pewnej nocy do szyb wali na wpół dzika sąsiadka, która biegała, gdy drzwi do domów zamknęły się na amen. Krzyczy, żeby Jason ukrył rodzinę. Coś czai się za progiem, a rodzina Jasona zaczyna rozumieć, że to, co wydawało się stanem przejściowym, potrwa dłużej.

Między członkami rodziny zaczyna rodzić się napięcie – brakuje jedzenia, dorastające dzieci od lat nie wychodziły z domu, Jason zmaga się ze swoimi lękami. Czy uda mu się ochronić żonę i dzieci, zapewnić im przetrwanie?

FOT. NETFLIX

OSTATNI DOM

thriller, Francja, Wielka Brytania, USA 2026, tw. Louis Leterrier, Matthew Robinson, wyk. Greta Lee, Wagner Moura, Nancy Baldwin, Noah Alexander Sosnowski,

Netflix

„Ostatni dom" jest najciekawszy w pierwszej połowie, kiedy oglądamy zwyczajną rodzinę w ekstremalnej sytuacji. Początkowo jest zabawnie. Internet nie działa, a w domu leżą tylko dwie płyty z filmami: „Air Force One" i musical „Annie". Ale ileż można oglądać, jak Ford każe Gary'emu Oldmanowi spadać z prezydenckiego samolotu? Rutyna zamienia się w frustrację, nuda w marazm, nauka przetrwania w walkę o każdy dzień.

Reżyser Louis Leterrier umiejętnie buduje napięcie do połowy „Ostatniego domu". Potem niestety pokazuje, co czai się w deszczu.

Lanie wody i tyle

I tak, zakończenie „Ostatniego domu" staje się moralizatorskie i nachalne. Nie ma tu zagadki, fabularnej przewrotki, która widza wprawi w osłupienie, sprawi, że poczuje się wyrolowany.

W finale film rozlewa się na boki mętną falą sztampy. Z thrillera psychologicznego z bohaterami, z którymi można się utożsamiać, staje się bzdurnym *monster movie* z zadęciem filozoficznym. Przynajmniej potwory wyglądają nieźle, choć „Ostatni dom" jest znacznie straszniejszy, zanim monstra wejdą na scenę.

Dziwi mnie też udział Moury i Lee w „Ostatnim domu". Po ostatnich sukcesach aktorskich nie potrzebują w portfolio takich produkcji. Moura przekonuje jako zdesperowany ojciec rodziny, zabawna jest też scena, w której Ann strzyże męża i zwraca się do niego jak do stałego klienta salonu fryzjerskiego. Lee nie ma tu jednak do zagrania nic ciekawego.

Dla Moury to pierwsza główna rola w amerykańskim hicie, który najlepiej smakuje z popcornem. Miejmy nadzieję, że ostatnia, bo „Ostatni dom" nie oferuje widzom nic ponad to, co już oglądali. A nawet przeżyli. Lanie wody i tyle. A z pustego nawet tak rewelacyjny aktor jak Wagner Moura nie naleje.

Marta Górna

eprasa.pl 9aa211f0dd

TV / VOD

Spotkanie z oprawcą

Ten film jest niemal religijną przypowieścią o zdradzie i ludzkiej bezsilności.

Gdy do zakładu wchodzi mężczyzna z protezą nogi, Wahida oblewa zimny pot. Emocjonalna reakcja wydaje się nieuzasadniona, nieznajomy nie ma przecież złych zamiarów. Kogo rozpoznał Wahid?

Skrzypnięcie protezy Wahid (Wahid Mobasseri) słyszał, gdy błagał o litość. Trafił do więzienia za udział w antyrządowych protestach.

Tak Wahid we wspomnianym nieznajomym (Ebrahim Azizi) rozpoznaje znęcającego się nad nim funkcjonariusza Eghbala. Wie, że to on, choć nigdy nie widział jego twarzy – podczas tortur więźniowie mają zawiązane oczy. Funkcjonariusze systemu zachowują anonimowość, żeby poszkodowani nie mogli ich rozpoznać.

Ale mężczyzna z protezą zaprzecza, jakoby kiedykolwiek pracował dla irańskich służb. Wahid przestaje ufać swojej pamięci, postanawia więc odszukać innych więźniów politycznych, którzy mieli do czynienia z wyjątkowo bezdusznym funkcjonariuszem z protezą nogi.

Poszkodowani, złamani przez los i sfrustrowani ocaleni, stają przed moralnym dylematem: czy dokonać zemsty na mężczyźnie, którego uważają za swojego oprawcę, choć nigdy go nie widzieli?

Prześladowany przez reżim

W Iranie do więzienia można trafić za udział w protestach, niewłaściwy ubiór czy pozamałżeński seks.

Narastają antyrządowe nastroje. Bohaterowie filmu Jafara Panahiego żyją w ciągłym strachu.

„To był zwykły przypadek" jest dla Jafara Panahiego dziełem osobistym. Reżyser od lat traktuje kino jako narzędzie sprzeciwu wobec systemu, którego sam jest ofiarą. W 2010 r. został skazany na sześć lat więzienia oraz objęty 20-letnim zakazem opuszczania kraju i kręcenia filmów za „antyrządową propagandę". Wówczas odsiedział jedynie dwa miesiące. Za kratki wrócił w lipcu 2022 roku po tym, jak wstawił się za

FOT. AURORA FILMS

dwóch innych krytycznych wobec władzy filmowców. Odsiedział siedem miesięcy.

W swoich filmach miesza fikcję z rzeczywistością, często sam występując przed kamerą.

„To był zwykły przypadek" ma bardziej klasyczną strukturę – pozbawioną dokumentalnych wstawek. Wydarzenia przedstawione w filmie są jednak inspirowane opowieściami prawdziwych więźniów. Panahi współpracował m.in. z Mehdim Mahmoudianim, działaczem politycznym, który spędził w irańskich więzieniach w sumie dziewięć lat. Reżyser poznał go w areszcie.

„To był zwykły przypadek" przysporzył twórcom kolejnych problemów. Panahi został skazany zaocznie (obecnie mieszka we Francji) na rok więzienia oraz objęty zakazem członkostwa w grupach politycznych i społecznych. Zarzucono mu „propagandową aktywność przeciwko systemowi politycznemu w Iranie". Mahmoudiani z kolei został aresztowany po podpisaniu oświadczenia potępiającego działania reżimu Islamskiej Republiki Iranu.

Kino zemsty

Jafar Panahi sprawnie przełamuje konwencję.

„To był zwykły przypadek" zaczyna się jak rasowy thriller: napięcie wzrasta, spodziewamy się eskalacji brutalności. Wtedy następuje zmiana tonacji – akcja wytraca tempo, a dramaturgię napędza wewnętrzny konflikt bohatera. Panahi, podobnie jak w swoich poprzednich filmach, wykorzystuje czarny humor. W ten sposób obnaża absurdy systemu. Widz reaguje śmiechem, choć sytuacja bohaterów wcale nie jest zabawna.

Zemsta jawi się jako jedyna szansa na odzyskanie utraconej godności. Przemoc stoi jednak w sprzeczności z wartościami, którymi powinni kierować się obywatele zdrowego społeczeństwa. Wymierzanie sprawiedliwości metodą siłową upodabnia nas do tych, od których tak bardzo chcemy się odróżnić – do przemocowej władzy. Zemsta daje złudne poczucie sprawczości, lecz w rzeczywistości szansą na zachowanie człowieczeństwa jest powstrzymanie się od atawistycznych odruchów.

„To był zwykły przypadek" jest niemal religijną przypowieścią o zemście, wybaczeniu i ludzkiej bezsilności. Siłą tego dzieła jest jego uniwersalność. Niektórzy krytycy zwrócili uwagę, że podobny film mogliby nakręcić polscy twórcy, opowiadając o okresie komunizmu. Różnica polega na tym, że Panahi nie mówi o czasach słusznie minionych, lecz o współczesnej irańskiej rzeczywistości. Symboliczne skrzypnięcie protezy wielu osobom nadal kojarzy się z cierpieniem.

Dawid Dróżdż

TO BYŁ ZWYKŁY PRZYPADEK

dramat, Iran, Francja, Luksemburg 2025, tw. Jafar Panahi, Jafar Panahi, wyk. Vahid Mobasseri, Mariam Afshari, Ebrahim Azizi, Hadis Pakbaten, Majid Panahi, Mohamad Ali Elyasmehr

piątek | 20:00 | Canal+ Premium oraz w serwisie streamingowym Canal+

„WYBORCZA TV". Redakcja: Magdalena Birska; **Projekt makiety „Wyborczej TV":** Dorota Jezierska i Tomasz Lebioda; **Grafik:** Joanna Patyk;
Wydawca: Wyborcza Sp. z o.o., ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa, tel. 22 555 66 00, **e-mail:** kultura@wyborcza.pl, **Licencje na treści:** licencje@wyborcza.pl
Naświetlanie i druk: Quad/Graphics Europe Sp. z o.o.; **Okładka:** Apple TV+; **Serwis telewizyjny przygotowuje media-press.tv.**
Za zmiany w programie wprowadzone przez stacje po wysłaniu numeru gazety do drukarni redakcja nie odpowiada.

eprasa.pl 9aa211f0dd

PIĄTEK 25.09

KOSZYKÓWKA

• EUROLIGA
Fenerbahçe Tarfin – Virtus
Costa Bolonia
19:45 | POLSAT SPORT EXTRA 4

PIŁKA NOŻNA

• LIGA NARODÓW UEFA
Polska – Bośnia i Hercegowina
20:35 | TVP 1, TVP SPORT
Turcja – Francja
20:35 | POLSAT SPORT 2
Włochy – Belgia
20:35 | POLSAT SPORT 3

SIATKÓWKA

• MISTRZOSTWA EUROPY MĘŻCZYZN W BUŁGARII, FINLANDII, RUMUNII I WŁOSZECH
1. półfinał
15:45 | POLSAT SPORT 1, POLSAT SPORT EXTRA 2
2. półfinał
20:45 | POLSAT SPORT 1, POLSAT SPORT EXTRA 2

TENIS

• FINAŁY PUCHARU BILLIE JEAN KING
Mecz gry pojedynczej
11:00 | POLSAT SPORT 1
13:00 | POLSAT SPORT 1
Mecz gry podwójnej
15:00 | POLSAT SPORT 2

• PUCHAR LAVERA
1. dzień – 1. mecz
13:30 | EUROSPORT 2
1. dzień – 2. mecz
16:00 | EUROSPORT 2
1. dzień – 3. mecz
20:00 | EUROSPORT 1
1. dzień – 4. mecz
22:00 | EUROSPORT 1

• WTA 500 – SINGAPORE TENNIS OPEN
Ćwierćfinał
07:00 | CANAL+ SPORT2 HD
09:00 | CANAL+ SPORT2 HD
12:30 | CANAL+ SPORT2 HD
14:30 | CANAL+ SPORT2 HD

SOBOTA 26.09

FORMUŁA 1

• GRAND PRIX AZERBEJDŻANU
Parada kierowców
11:00 | ELEVEN SPORTS 1
Wyścig
12:55 | ELEVEN SPORTS 1

KOLARSTWO

• WYŚCIG DOOKOŁA CHORWACJI
UCI ProSeries – 5. etap
13:00 | EUROSPORT 1

PIŁKA NOŻNA

• LIGA NARODÓW UEFA
Słowenia – Szkocja
14:50 | POLSAT SPORT 3
Anglia – Hiszpania
20:35 | POLSAT SPORT 3
Anglia – Hiszpania
20:35 | TVP SPORT

SIATKÓWKA

• MISTRZOSTWA EUROPY MĘŻCZYZN W BUŁGARII, FINLANDII, RUMUNII I WŁOSZECH
Mecz o 3. miejsce
15:45 | POLSAT SPORT 1
Finał
20:45 | POLSAT SPORT 1

TENIS

• FINAŁY PUCHARU BILLIE JEAN KING
Mecz gry pojedynczej
11:00 | POLSAT SPORT 1
Mecz gry podwójnej
13:00 | POLSAT SPORT 3
Mecz gry pojedynczej
13:00 | POLSAT SPORT 1

• PUCHAR LAVERA
2. dzień – 1. mecz
14:00 | EUROSPORT 2
2. dzień – 2. mecz
16:00 | EUROSPORT 2
2. dzień – 3. mecz
20:15 | EUROSPORT 1
2. dzień – 4. mecz
22:00 | EUROSPORT 1

• WTA 500 – SINGAPORE TENNIS OPEN
Półfinał
08:30 | CANAL+ SPORT2 HD
12:00 | CANAL+ SPORT2 HD

TRIATHLON

• WORLD TRIATHLON CHAMPIONSHIP SERIES W PONTEVEDRZE
Finał – wyścig kobiet
17:45 | POLSAT SPORT FIGHT

NIEDZIELA 27.09

KOLARSTWO SZOSOWE

• MISTRZOSTWA ŚWIATA MĘŻCZYZN W MONTREALU
Wyścig ze startu wspólnego elity
15:00 | EUROSPORT 1

MARATON

• MARATON WARSZAWSKI
08:45 | TVP SPORT

PIŁKA NOŻNA

• LIGA NARODÓW UEFA
Norwegia – Portugalia
20:35 | POLSAT SPORT 2

• MISTRZOSTWA ŚWIATA KOBIET DO LAT 20 W POLSCE
Finał
17:50 | TVP SPORT

TENIS

• ATP 250 – CHENGDU OPEN
1. ćwierćfinał
07:00 | POLSAT SPORT 3
2. ćwierćfinał
09:00 | POLSAT SPORT 3
3. ćwierćfinał
11:00 | POLSAT SPORT 3
4. ćwierćfinał
13:00 | POLSAT SPORT 2

FORMUŁA 1. 26 września odbędzie się parada kierowców Formuły 1 podczas Grand Prix Azerbejdżanu
· FOT. REUTERS / ALBERT GEA

• FINAŁY PUCHARU BILLIE JEAN KING
Finał
11:00 | POLSAT SPORT 2
13:00 | POLSAT SPORT 1

• PUCHAR LAVERA
3. dzień – 1. mecz
13:00 | EUROSPORT 2
3. dzień – 2. mecz
15:00 | EUROSPORT 2
3. dzień – 3. mecz
17:00 | EUROSPORT 2
3. dzień – 4. mecz
19:00 | EUROSPORT 2

• WTA 500 – SINGAPORE TENNIS OPEN
11:00 | CANAL+ SPORT2 HD

TRIATHLON

• WORLD TRIATHLON CHAMPIONSHIP SERIES W PONTEVEDRZE
Finał – wyścig mężczyzn
17:45 | POLSAT SPORT FIGHT

WYŚCIGI ENDURANCE

• MISTRZOSTWA ŚWIATA ENDURANCE FIA – 6 GODZIN FUDŻI
Wyścig
06:00 | POLSAT SPORT 2

PONIEDZIAŁEK 28.09

KOLARSTWO

• WYŚCIG DOOKOŁA LANGKAWI
UCI ProSeries – 2. etap
08:00 | EUROSPORT 2

PIŁKA NOŻNA

• LIGA NARODÓW UEFA
Gruzja – Ukraina
17:50 | POLSAT SPORT 1
2. kolejka grupy B4:
Szwecja – Polska
20:35 | TVP 1
Belgia – Francja
20:35 | POLSAT SPORT 1
Rumunia – Bośnia i Hercegowina
20:35 | POLSAT SPORT 3
Turcja – Włochy
20:35 | POLSAT SPORT 2
2. kolejka grupy B4:
Szwecja – Polska
20:40 | TVP SPORT

SNOOKER

• SHENZHEN OPEN
1. runda
08:00 | EUROSPORT 1
2. runda
13:30 | EUROSPORT 1

TENIS

• ATP 250 – CHENGDU OPEN
1. półfinał
11:00 | POLSAT SPORT 2
2. półfinał
13:00 | POLSAT SPORT 2

WTOREK 29.09

PIŁKA NOŻNA

• LIGA NARODÓW UEFA
Finlandia – Białoruś
17:50 | POLSAT SPORT 1
Czechy – Anglia
20:35 | POLSAT SPORT 2
Hiszpania – Chorwacja
20:35 | POLSAT SPORT 1
Szkocja – Szwajcaria
20:35 | POLSAT SPORT 3
Mecz w Sewilli:
Hiszpania – Chorwacja
20:40 | TVP SPORT

SNOOKER

• SHENZHEN OPEN
2. runda
08:00 | EUROSPORT 1
3. runda
13:30 | EUROSPORT 1

TENIS

• ATP 250 – CHENGDU OPEN
Finał
13:00 | POLSAT SPORT 2

• ATP 500 – CHINA OPEN
05:00 | POLSAT SPORT 1

• ATP 500 – KINOSHITA GROUP JAPAN OPEN
04:00 | POLSAT SPORT 2

ŚRODA 30.09

PIŁKA NOŻNA

• ELIMINACJE MISTRZOSTW EUROPY DO LAT 21
Mecz w Katowice:
Polska – Szwecja
17:55 | TVP SPORT

SNOOKER

• SHENZHEN OPEN
3. runda
08:00 | EUROSPORT 1
13:30 | EUROSPORT 1

TENIS

• ATP 500 – CHINA OPEN
07:00 | POLSAT SPORT 1
09:00 | POLSAT SPORT 1
11:00 | POLSAT SPORT 1
13:00 | POLSAT SPORT 1

• ATP 500 – CHINA OPEN
05:00 | POLSAT SPORT 1

• KINOSHITA GROUP JAPAN OPEN
06:00 | POLSAT SPORT 2
08:00 | POLSAT SPORT 2
10:00 | POLSAT SPORT 2
12:00 | POLSAT SPORT 2
04:00 | POLSAT SPORT 2

• WTA 1000 – CHINA OPEN
07:00 | 09:00 | 13:00 | 15:00 | CANAL+ SPORT2 HD

CZWARTEK 1.10

GOLF

• PGA TOUR – BLACK DESERT CHAMPIONSHIP
1. dzień
23:00 | EUROSPORT 2

PIŁKA NOŻNA

• LIGA NARODÓW UEFA
Dania – Portugalia
20:35 | POLSAT SPORT 3
Grecja – Holandia
20:35 | POLSAT SPORT 2
Niemcy – Serbia
20:35 | POLSAT SPORT 1

SIATKÓWKA

• TAURON 1. LIGA
Jaworzno – Tomaszów Maz.
17:30 | POLSAT SPORT 3

TENIS

• ATP 500 – CHINA OPEN
07:00 | POLSAT SPORT 1
09:00 | POLSAT SPORT 1
13:00 | POLSAT SPORT 1
15:00 | POLSAT SPORT 1

• ATP 500 – KINOSHITA GROUP JAPAN OPEN
06:00 | 08:00 | 10:00 | 04:00 | POLSAT SPORT 2

• WTA 1000 – CHINA OPEN
07:00 | 09:00 | 11:00 | 13:00 | CANAL+ SPORT2 HD

eprasa.pl 9aa211f0dd

PIĄTEK 25.09

Od A do Z

90 MINUT DO ŚMIERCI ★★
film sens., USA 2021, reż. Dolph Lundgren, wyk. Dolph Lundgren, Scott Adkins, Vas Sanchez
20:00 | tv puls
Przygotowany do wysadzenia budynek kryje 3-milionowy gangsterski łup, o który walczą bezwzględni gangsterzy, strażnik więzienny pilnujący ich szefa oraz robotnik, który znalazł skarb zakładając ładunki.

ABIGAIL ★★★
horror, USA/Irlandia/Kanada 2024, reż. Matt Bettinelli-Olpin, Tyler Gillett, wyk. Melissa Barrera, Dan Stevens, Alisha Weir
23:30 | hbo
W nastroju komediowym: nieudolni bandyci uprowadzają dwunastoletnią córkę króla przestępczego podziemia, by wkrótce na własnej skórze przekonać się o niecodziennych zdolnościach dziewczynki.

COLOMBIANA ★★★
film sens., USA/Francja/Wlk. Brytania 2011, reż. Olivier Megaton, wyk. Zoe Saldaña, Jordi Mollà, Lennie James
20:00 | tvn
Wychowywana w Bogocie, była świadkiem śmierci swoich bliskich, została morderczynią na zlecenie, a w czasie wolnym od wykonywania kontraktów szuka gangsterów, którzy zabili rodziców.

ERIN BROCKOVICH ★★★
film biograficzny, USA 2000, reż. Steven Soderbergh, wyk. Julia Roberts, Albert Finney, Aaron Eckhart
20:00 | cinemax
Samotna matka z trójką dzieci wymusza dla siebie pracę w kancelarii prawnej, by z czasem doprowadzić do procesu o największe odszkodowanie za zanieczyszczenie środowiska. Plus Oscar dla Julii Roberts.

GREENLAND 2 ★★
film s.f., USA/Wlk. Brytania 2026, reż. Ric Roman Waugh, wyk. Gerard Butler, Morena Baccarin, Roman Griffin Davis
22:40 | canal+ premium
Ciąg dalszy nastąpił ze wszelkimi konsekwencjami tego gatunku: rodzina, której udało się przeżyć zderzenie Ziemi z kometą, opuszcza bezpieczny bunkier i wyrusza na poszukiwanie swego miejsca.

Budka z przekąskami

21:40 | hbo ★★★

· FOT. MRC FILM / PAPERCLIP LIMITED / T-STREET

Początek lat 90. XX wieku: dwóch 14-latków wynajmuje na lato budkę z przekąskami na miejscowym basenie. To klucz do wszelkiej inicjacji – od kwestii ekonomicznych i społecznych po intymne.

KOMEDIA
USA 2024, REŻ. ADAM REHMEIER. WYK. CONOR SHERRY, GABRIEL LABELLE, MIKA ABDALLA

LA LA LAND ★★★★★
film muzyczny, USA 2016, reż. Damien Chazelle, wyk. Ryan Gosling, Emma Stone, Rosemarie DeWitt
20:00 | tvn 7
Damien Chazelle na sześć Oscarów. Próbująca szczęścia w Hollywood aktorka spotyka jazzowego pianistę. Czy razem będzie łatwiej osiągnąć sukces?

LUCY ★★★
film s.f., Francja/Niemcy/Tajwan/Kanada/Wlk. Brytania/USA 2014, reż. Luc Besson, wyk. Scarlett Johansson, Morgan Freeman, Min-sik Choi
22:05 | polsat
Luc Besson potrafi: przemycająca narkotyki kobieta ulega zatruciu środkiem, który uruchamia drzemiące w mózgu rezerwy, co owocuje nie tylko starciem z mafią, ale też przekazaniem potężnej wiedzy naukowcom.

PACHNIDŁO: HISTORIA MORDERCY ★★★★
thriller, Niemcy/Francja/Hiszpania/USA/Belgia 2006, reż. Tom Tykwer, wyk. Ben Whishaw, Dustin Hoffman, Alan Rickman
20:10 | tvp kultura
Wysmakowana superprodukcja europejska: wysnuta z powieści Patricka Süskinda opowieść o poszukiwaniu ideału przez człowieka obdarzonego nadwrażliwością węchu w osiemnastowiecznym Paryżu.

PAPILLON. MOTYLEK ★★★
dramat obycz., Czechy/Hiszpania/USA 2017, reż. Michael Noer, wyk. Charlie Hunnam, Rami Malek, Christopher Fairbank
22:20 | ale kino+ hd
Jeszcze raz historia osadzenia w kolonii karnej na Diabelskiej Wyspie i brawurowej ucieczki Henriego Charriere, opisanej w bestsellerowej autobiografii. Ale wersja sprzed 40 z górą lat ciągle ciekawsza.

PIANISTA ★★★★★
dramat wojenny, Francja/Niemcy/Polska/Wlk. Brytania/USA 2001, reż. Roman Polański, wyk. Adrien Brody, Thomas Kretschmann, Frank Finlay
20:00 | kino polska
Złota Palma dla Romana Polańskiego i wiele innych nagród za ekranizację okupacyjnych wspomnień Władysława Szpilmana. Muzyka, który przeżył zagładę getta, przetrwał powstanie i wegetował w ruinach opustoszałej Warszawy.

SALA SAMOBÓJCÓW. HEJTER ★★★★
thriller, Polska 2020, reż. Jan Komasa, wyk. Maciej Musiałowski, Agata Kulesza, Danuta Stenka
22:25 | stopklatka
Rekompensując życiowe (zawinione przez siebie) niepowodzenia, młodzieniec aranżuje hejterską nagonkę na znanego polityka i – doprowadzając swoje dzieło do tragicznego finału – nieźle na tym wychodzi.

SAN ANDREAS ★★★
film katas., USA 2015, reż. Brad Peyton, wyk. Dwayne Johnson, Carla Gugino, Alexandra Daddario
22:20 | tvn
Gdy w Kalifornii dochodzi do największego trzęsienia ziemi w historii, pilot helikoptera ratunkowego rusza na poszukiwanie zaginionej córki. Pilota gra Dwayne Johnson, więc niespodzianek brak.

WESELE ★★★
dramat obycz., Polska/Łotwa 2021, reż. Wojciech Smarzowski, wyk. Robert Więckiewicz, Agata Kulesza, Andrzej Chyra
23:20 | kino polska
Wociech Smarzowski sięga po wypróbowaną w swoim debiucie formułę, by tym razem skupić się na meandrach relacji polsko-żydowskich – w czasie wojny i obecnie. Plus kilka gorzkich słów prawdy o Polakach.

WIĘCEJ NIŻ WALKIRIA: UPADEK CZWARTEJ RZESZY ★★
dramat wojenny, USA 2016, reż. Claudio Fäh, wyk. Sean Patrick Flanery, Tom Sizemore, Kip Pardue
20:10 | ale kino+ hd
Po nieudanym zamachu na Hitlera w Wilczym Szańcu, amerykańsko-angielski oddział komandosów przekracza front, by odnaleźć i ocalić domniemanego przywódcę IV Rzeszy. Przejmująca strata czasu.

KONRAD J. ZARĘBSKI

eprasa.pl 9aa211f0dd

TVP1

08:00 Serwis Info, pogoda
08:20 Okrasa łamie przepisy
08:55 Ranczo II (1/13)
10:05 Komisarz Alex II (2/13)
11:00 Ojciec Mateusz XXI (7)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes
12:40 Magazyn rolniczy (807)
13:00 Mali mieszkańcy Półwyspu Iberyjskiego
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info, pogoda
15:10 Reporterzy (621)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5966)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda
20:25 Studio Ligi Narodów UEFA (na żywo)

20:35 **Piłka nożna: Liga Narodów UEFA:** 1. kolejka grupy B4: Polska – Bośnia i Hercegowina (na żywo)
23:15 ★★★ **Prawdziwa zbrodnia (True Crime)** - film krym. USA 1999, reż. Clint Eastwood, wyk. Clint Eastwood, Denis Leary (135 min)
01:30 ★★★ **Dom pod Dwoma Orłami. Kłamstwa Zofii** - film obycz. Polska 2023, reż. Waldemar Krzystek (105 min)

TVP2

05:25 M jak miłość
06:15 Anna Dymna – spotkajmy się (448) - dyskusja
06:50 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7687) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7687) - mag. Polska 2026
11:45 Operacja zdrowie (86)
12:25 Koło fortuny
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny
16:35 Familiada (3052)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque
18:50 Jeden z dziesięciu (15)
19:25 Barwy szczęścia - serial obycz. Polska 2026

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2026
20:40 **Kocham Cię, Polsko!** (3) - quiz Polska 2026
22:15 **Gabi Drzewiecka zaprasza** (2) - talk-show Polska 2026
23:15 **To jest grane** (105)
23:50 **51. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych**
00:10 **The Stranger** (5,6/8) - serial kryminalny
02:10 ★★★ **Ślub na medal (The Wedding Contest)** - komedia romantyczna Kan. 2023 (105 min)

POLSAT

06:00 Nowy dzień - mag. informacyjny Polska 2026
08:00 Halo tu Polsat (3192)
11:40 Ewa gotuje (579) - mag. kulinarny Polska 2026
12:20 Gliniarze Śląsk (18)
13:20 Gliniarze XVII (21,22) - serial fab.-dok. Polska 2024
15:30 Wydarzenia
15:55 Gliniarze XXI (18) - serial fabularno-dok. Polska 2026, wyk. Aleksander Mackiewicz, Natalia Brudniak
16:55 Gliniarze Śląsk (19) - serial krym. Polska 2026
18:00 Pierwsza miłość 50 (83) - serial obycz. Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (925) - program publicystyczny
19:25 Wypasiona Kuchnia (26) - serial kom. Polska 2026

19:55 **Twoja twarz brzmi znajomo** (229) - program rozrywkowy
22:05 **Lucy** - film s.f. Francja/Niemcy/Tajwan/Kanada/Wlk. Brytania/USA 2014, reż. Luc Besson, wyk. Scarlett Johansson, Morgan Freeman, Min-sik Choi (115 min)
00:00 ★★ **Szybcy i wściekli 10 (Fast X)** - film sens. USA/Chiny/Japonia 2023, reż. Louis Leterrier, wyk. Vin Diesel, Jason Momoa (185 min)

TVN

05:40 Uwaga! (8094) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (23/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Nowy Targ – „Na winklu" 28 (4) - reality show Polska 2024
07:45 Dzień Dobry TVN (5786) - magazyn Polska 2026
11:25 Kuchenne rewolucje XXVI (3) - reality show
12:35 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Geneza Smaku", Karpacz XXIII - reality show
13:40 Ukryta prawda (11,12,20/48) - serial fabularno-dok. Polska 2024
16:50 Szpital św. Anny IV (20) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Jolanta Fraszyńska
17:55 Detektywi VII (20) - serial fabularno-dok.
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:50 Uwaga! (8095) - mag.

20:00 ★★★ **Colombiana** - film sens. USA/Francja/Wlk. Brytania 2011, reż. Olivier Megaton, wyk. Zoe Saldaña, Jordi Mollà, Lennie James, Michael Vartan, Jesse Borrego (140 min)
22:20 ★★★ **San Andreas** - film katastroficzny USA 2015, reż. Brad Peyton, wyk. Dwayne Johnson (145 min)
00:45 **Kuba Wojewódzki** (4) - talk-show Polska 26
02:00 **Uwaga!** (8095)

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami V (15,16/22) - serial krym. USA 1989, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXVI (7,8/14)
10:00 Zaklinaczka duchów V (14/22) - serial fantasy
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie IV - serial obycz. Turcja 2014
14:00 Rodzinny interes (4)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV (39,40)
17:00 Rodzinny interes - serial obycz. Polska 2019
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX - serial obycz.
20:00 ★★ **90 minut do śmierci (Castle Falls)** - film sens. USA 2021, reż. Dolph Lundgren, wyk. Dolph Lundgren, Scott Adkins (115 min)
21:55 ★★★ **Uprowadzona II (Taken 2)** - film sens. Francja 2012, reż. Olivier Megaton, wyk. Liam Neeson (95 min)
23:30 ★★★ **Snajper: Samotna misja (Sniper: Rogue Mission)** - film sens. USA 2022 (115 min)
01:25 **Menu na miarę** (6, 7)

MEZZO

11:00 R. Capuçon, Martha Argerich, Orkiestra kameralna z Lozanny: Prokofiew, Beethoven, Fauré, Ravel
12:35 Intermezzo
12:50 Albéric Magnard: Guercoeur - opera F 2024
15:25 Filharmonicy Wiedeńscy, Riccardo Muti: IX Symfonia Beethovena
17:05 John Coltrane Live in Antibes 1965 - koncert F 1965
17:55 Archie Shepp All Star: „Tribute to John Coltrane"
18:50 Collier plays Coltrane – Jazz Middelheim - koncert
20:30 Orkiestra Symfoniczna Lucerny, M. Sanderling, William Kentridge: Szostakowicz
21:25 Orkester Nord, M. Wåhlberg: Monteverdi – Barokkfest
23:10 Giuseppe Verdi: Falstaff - opera Francja 2023

PULS 2

10:00 Jeżyk i przyjaciele
10:35 Basia II (16)
11:10 Gus. Mały II (52,1/52)
11:35 Tomek i przyjaciele: Naprzód lokomotywy! XXVII
12:00 Psi patrol IV (19/26)
12:35 Gumisie VI (1,2/18)
13:35 Smerfy - serial anim.
14:00 Baranek Shaun VI
14:35 Marta mówi! (15)
15:00 Miraculous VI (4,3/26)
16:00 Patryk Rozgwiazda Show (20,21/26) - serial anim.
17:00 SpongeBob IX
18:00 Pingwiny z Madagaskaru II (1,2/39)
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (9) - serial obycz.
21:00 Rytuał śmierci - thriller USA 2023, reż. George Gallo
22:55 Aligator - horror USA 2023, reż. Brandon Slagle

TV4

07:55 Bogaty dom – biedny dom XIV (11) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci XII (15,16,17/65) - serial obycz.
11:55 Na ratunek 112 XVII (56,57) - serial fabularno-dok.
12:55 Trudne sprawy XV (12,13,14) - serial fab.-dok.
15:55 Policjantki i policjanci XXV (19) - serial obycz.
17:00 Trudne sprawy 28
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (447) - reality show
19:00 Wypasiona Kuchnia (25) - serial kom. Polska 2026
19:05 Policjantki i policjanci XXV (20) - serial obycz.
20:05 A na obiad... (3)
20:20 Gwiazdy kabaretu (185, 184) - kabaret i satyra
22:30 Obłędny rycerz - film przygodowy USA 2001
01:15 Opowiem ci o zbrodni II

METRO

07:35 Szpital (35,36,37/67)
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (60/68) - serial fabularno-dok. Polska 2018
13:30 Brzydula - serial obycz.
14:40 Za głosem serca
15:50 Magda M. IV (3)
16:55 Idź na całość (27)
18:00 Złomowisko PL V (6)
19:00 Kartoteka VIII (2/30)
20:00 Lejdis - komedia Polska 2008, reż. Tomasz Konecki, wyk. Edyta Olszówka, Anna Dereszowska, Izabela Kuna, Magdalena Różczka
22:55 Taskmaster (4) - program rozrywkowy Polska 2026, program prowadzi Adam Woronowicz, Cezary Sikora
00:00 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VII (12/14)
01:50 Szpital (33/67)

TVN7

05:20 Ten moment (30) - serial fab.-dok. Polska 2021
05:55 Szkoła (46,47,48/69) - serial fabularno-dok.
08:45 Ukryta prawda (41,32,33/51) - serial fab.-dok.
11:50 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2010
13:55 Detektywi III (38/60) - serial fab.-dok. Polska 2024
15:00 Szpital św. Anny IV (10) - serial obycz. Polska 2026
16:00 Szpital (4/67) - serial fabularno-dok. Polska 2019
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Rozwód. Walka o wszystko (14) - serial fab.-dok.
19:00 Ukryta prawda (6/60)
20:00 ★★★★★ **La La Land** - film muzyczny USA 2016, reż. Damien Chazelle, wyk. Ryan Gosling, Emma Stone, Rosemarie DeWitt, J.K. Simmons, John Legend (160 min)
22:40 ★★ **Druga połowa** - komedia Polska 2021, reż. Łukasz Wiśniewski, wyk. Marianna Zydek, Maciej Musiał (120 min)
00:40 **Hotel Paradise** (18) - real tv Polska 2026
01:35 **Wrota piekieł III** - serial dokumentalny

eprasa.pl 9aa211f0dd

PIĄTEK 25.09

STOPKLATKA

08:45 Robert Makłowicz (235) - mag. kulinarny
09:35 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (15)
09:50 Górski lekarz XVIII (5,6/16) - serial obycz. Niemcy/Austria 2025
11:55 Kryminalne zagadki Mazur (4) - serial kryminalny Niemcy 2021
14:00 Hudson i Rex IV (10/16) - serial kryminalny
15:00 Komisarz Rex — Powrót do Wiednia (4/6) - serial krym. Austria/Niemcy 26, wyk. Maximilian Brückner
17:00 Katastrofy w przestworzach IV (10,2,9/10) - serial dok.
20:00 Uprowadzona III (Taken 3) ★★★ - film sens. USA/Hiszpania/Francja 2014, reż. Olivier Megaton, wyk. Liam Neeson, Maggie Grace, Forest Whitaker, Dougray Scott, Leland Orser (145 min)
22:25 Sala samobójców. Hejter ★★★★ - thriller Polska 2020, reż. Jan Komasa, wyk. Maciej Musiałowski, Agata Kulesza (160 min)
01:05 Ekstradycja II (9/9)

KINO POLSKA

07:40 Przygody Myszki - serial dla dzieci Polska 1978
08:00 Złoty interes (5) - serial dokumentalny Polska 2022
08:50 Ranking Naj Polskiego Kina: Seksbomby (1) - magazyn
09:20 Pan Wołodyjowski - film historyczny Polska 1968
12:50 Piłsudski - film biograficzny Polska 2019, reż. Michał Rosa, wyk. Borys Szyc, Magdalena Boczarska, Jan Marczewski, Maria Dębska
15:05 Konsul - komedia sensacyjna Polska 1989, reż. Mirosław Bork, wyk. Piotr Fronczewski, Maria Pakulnis
17:20 Czterej pancerni i pies (1,2) - serial wojenny Polska 1966, wyk. Roman Wilhelmi
20:00 Pianista - dramat wojenny Francja/Niemcy/Polska/Wlk. Brytania/USA 2001, reż. Roman Polański, wyk. Adrien Brody, Thomas Kretschmann, Frank Finlay, Maureen Lipman, Emilia Fox, Ed Stoppard, Julia Rayner
23:20 Wesele - dramat obycz. Polska/Łotwa 2021, reż. Wojciech Smarzowski, wyk. Robert Więckiewicz, Agata Kulesza, Andrzej Chyra
02:00 Demony wojny wg Goi - dramat wojenny Polska 1998, reż. Władysław Pasikowski

ALE KINO+

09:45 Karen Pirie (1/3)
11:40 Detektyw Foyle II (2/4) - serial kryminalny
13:45 Będzie lepiej (Une année difficile) ★★★ - komediodramat Francja 2023 (145 min)
16:10 41 dni nadziei (Adrift) ★★★ - film biograficzny USA/Islandia/Hongkong 2018, reż. Baltasar Kormákur, wyk. Shailene Woodley, Sam Claflin (115 min)
18:05 Detektyw Foyle II (3/4) - serial krym.
20:10 Więcej niż Walkiria: Upadek Czwartej Rzeszy (Beyond Valkyrie: Dawn of the 4th Reich) ★★ - dramat wojenny USA 2016, reż. Claudio Fäh, wyk. Sean Patrick Flanery, Tom Sizemore (130 min)
22:20 Papillon. Motylek (Papillon) ★★★ - dramat obycz. Czechy/Hiszp./USA 2017, reż. Michael Noer, wyk. Charlie Hunnam (155 min)
00:55 Córki dancingu ★★★ - musical Polska 2015, reż. Agnieszka Smoczyńska, wyk. Kinga Preis, Marta Mazurek (120 min)

POLSAT FILM

08:25 Przyjaciółki XXI (3,4/12)
10:25 Świat według Kiepskich - serial kom. Polska 2000
14:25 Nadchodzi Polly - komedia romant. USA 2004
16:20 Turysta - thriller USA/F/Włochy/Wlk. Brytania 2010
18:25 Szklana pułapka 4.0 - film sens. USA/Wlk. Bryt. 2007
21:00 Szklana pułapka V - film sens. USA/Kanada 2013, reż. John Moore, wyk. Bruce Willis
23:00 Telefon - thriller USA 2002, reż. Joel Schumacher
00:40 Ślad II (6,7) - serial kryminalny Polska 2019

FILMBOX+ ONE

07:45 Panna Marple IV (2/4)
09:45 Vera IX (2/4)
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II (11/13)
12:55 Poirot: Tajemnica Błękitnego Ekspresu X (1/4)
15:00 Strażnik Teksasu V (21,22/27) - serial sens.
17:05 Vera IX (3/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2019
19:00 Poirot III (9/11)
20:00 Noe: wybrany przez Boga - film przyg. USA 2014
22:55 Przekręt - kom. krym. Wlk. Brytania/USA 2000
01:05 Haker - film sens. USA 2015, reż. Michael Mann

TVP KULTURA

09:00 Przygody pana Michała (11,12)
10:15 Gwiazda szeryfa (The Tin Star) ★★★★ - western USA 1957 (100 min)
11:55 51. FPFF w Gdyni (7)
12:15 Mark Rothko: obraz patrzy na ciebie
13:25 Największe przeboje
14:15 51. FPFF w Gdyni (8)
14:35 Wyliczanka - dramat obyczajowy Polska 1994 (50 min)
15:25 Wspomnienia z Francji ★★★ - dramat F 1975, wyk. Jeanne Moreau (100 min)
17:05 Przygody pana Michała (13)
17:50 Tygodnik kulturalny
18:40 Kroniki Sherlocka Holmesa (4/9)
19:40 51. FPFF w Gdyni (9)
20:00 Wstęp do filmu (606)
20:10 Pachnidło: Historia mordercy (Perfume: The Story of a Murderer) ★★★★ - thriller Niemcy/Francja/Hiszpania/USA/Belgia 2006 (150 min)
22:40 51. FPFF w Gdyni (10)
23:05 Pitbull (3) - serial sens.
00:05 Wstęp do filmu (605)
00:10 24 godziny ★★★ - dramat obyczajowy Hiszpania/Belgia 2022 (115 min)

WARNER TV

07:55 Teraz albo nigdy! II (6)
08:55 Bajer z Bel-Air III
09:55 Prawo Agaty VII (5)
10:50 Pełniejsza chata III
11:55 Teraz albo nigdy! II (7,8)
13:50 Bajer z Bel-Air III (20,21,22,23/24) - serial kom.
15:50 Pełniejsza chata III (14,15,16,17/18) - serial kom.
17:55 Stosunki międzymiastowe - komedia romant. USA 2010, reż. Nanette Burstein
20:00 Miłość jak narkotyk - komedia romant. USA 1997
22:00 Szeregowiec Benjamin - komedia USA 1980

PARAMOUNT

07:30 Czarodziejki IV
09:25 Policyjna grupa pościgowa XX (12/15) - serial dok.
10:30 Pingwiny z Madagaskaru
11:00 Narzeczona dla geniusza - komedia romantyczna USA 1994, reż. Fred Schepisi
13:00 Czarodziejki IV
15:00 Guru miłości - komedia Wlk. Bryt./Niemcy/USA 2008
16:50 Kontakt - film s.f. USA 1997, reż. Robert Zemeckis
20:00 Przerwany lot - film sensacyjny USA/Wielka Brytania/Puerto Rico 2023
22:25 Apocalypto - film przyg. USA/Meksyk/Wlk. Bryt. 2006

HBO

09:40 Pomimo ★★★ - dramat obycz. Wł. 2024 (90 min)
11:10 I'll Be Right There ★★★ - komedia USA 2023, reż. Brendan Walsh (95 min)
12:45 Na planie (39) - mag.
13:15 Kolejna zwyczajna przysługa ★★ - thriller USA 2025 (120 min)
15:15 The Pitt II (10/15)
16:00 Kompletnie nieznany ★★★★ - film biograficzny USA 2024 (140 min)
18:20 Było sobie kłamstwo ★★★ - komedia USA 2009, reż. Matthew Robinson, Ricky Gervais (100 min)
20:00 Kac Vegas III ★★ - komedia USA 2013, reż. Todd Phillips, wyk. Bradley Cooper, Zach Galifianakis (100 min)
21:40 Budka z przekąskami ★★★ - komedia USA 2024, reż. Adam Rehmeier, wyk. Conor Sherry (110 min)
23:30 Abigail ★★★ - horror USA/Irlandia/Kanada 2024, reż. Matt Bettinelli-Olpin, Tyler Gillett, wyk. Melissa Barrera (110 min)
01:20 Przepiękne ★★★ - komediodramat Polska 2025, reż. Katarzyna Priwieziencew (120 min)

CINEMAX

13:05 Witaj, smutku - dramat obycz. Kan./Niemcy/Francja/Wlk. Brytania/USA 2024
14:55 Requiem - thriller Niemcy 2006, reż. Hans-Christian Schmid
16:25 Krótkie lato - dramat obycz. Niemcy/F/Serbia 2025
18:05 Żona na niby - komedia USA 2011, reż. Dennis Dugan
20:00 Erin Brockovich - film biograficzny USA 2000
22:10 Amerykańska fikcja - komediodramat USA 2023
00:05 Republika Jajogłowych - film s.f. Szwecja 2025

ROMANCE TV

08:40 Górski lekarz (6/8)
10:30 Lato na Istrii - romans Niemcy/Chorwacja 2021
12:25 Uczyć może każdy! - komedia Niemcy 2022
14:20 Inga Lindström: Idealny facet na próbę - film obyczajowy Niemcy 2025
16:15 Lato na Mazurach - film obyczajowy Niemcy 2015
18:05 Górski lekarz (7/8)
20:00 Statek marzeń - serial obyczajowy Niemcy 2024
21:55 Rosamunde Pilcher: Rocznica ślubu - film obyczajowy Niemcy 2022
23:50 Górski lekarz (7/8)

CANAL+ PREMIUM

09:00 W kogo ja się wrodziłem ★★ - film obyczajowy Polska 2001 (60 min)
10:00 Być kochaną ★★★ - dramat obycz. Norwegia/Szwecja 2024 (105 min)
11:45 Łapu-Capu (229)
11:50 Brat ★★★ - dramat obycz. Polska 2025 (95 min)
13:25 Każda mała rzecz
15:00 Morderstwo w ambasadzie ★★ - film sens. Wlk. Brytania 2025 (85 min)
16:25 Krucjata Bourne'a ★★★ - thriller USA/Niemcy 2004 (105 min)
18:10 Łapu-Capu (230)
18:15 Pompeje ★★ - film katas. USA/Niemcy 2014, reż. Paul W.S. Anderson, wyk. Kit Harington (105 min)
20:00 To był zwykły przypadek ★★★★★ - thriller Francja/Luksemburg/Iran/USA 2025 (110 min)
21:50 Paryż w ogniu. Paris Has Fallen (3/8) - serial sensacyjny Francja/Wlk. Brytania/USA 2026
22:40 Greenland 2 ★★ - film s.f. USA/Wielka Brytania 2026 (100 min)
00:20 Bałkańska vendetta II ★★ - film sensacyjny USA/Włochy 2024 (85 min)

TVN FABUŁA

10:55 Lekarze IV (11)
11:55 Zapukaj do moich drzwi
13:55 Młode gliny (16/50)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej (98,99)
17:10 Superbohaterowie (8)
17:45 Po pierwsze kino (1)
17:55 Dwa tygodnie na miłość - komedia romantyczna USA/Australia 2002
20:00 13 minut - film sens. USA/Kanada 2021
22:25 Kogel-mogel - kom. PL 1988, reż. Roman Załuski
00:35 Nico: Ponad prawem - film sens. USA 1988

AMC

09:20 Złów i wypuść - komediodramat USA 2006
11:45 Marco Polo (1,2/10) - serial przyg. USA 2014
15:35 Ip Man III - film biograficzny Chiny/Hongkong 2015
17:50 Gattaca – szok przyszłości - film s.f. USA 1997
20:10 Teren prywatny - thriller USA 2001, reż. Harold Becker, wyk. John Travolta
22:00 Daybreakers. Świt - film s.f. Australia/USA 2009, reż. Michael Spierig, Peter Spierig, wyk. Ethan Hawke
23:55 30 dni mroku - horror USA/Nowa Zelandia 2007

eprasa.pl 9aa211f0dd

AXN

08:25 Ostry dyżur VI (2/22)
09:25 Castle VII (21,22/23)
11:25 Rekrut: Feds (17,18/22)
13:15 Agenci NCIS X (6,7/24)
15:15 FBI V (22,23/23)
17:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VIII (16,17/17)
19:05 Castle VII (23,1/23) - serial krym. USA 2015
21:05 Świat w ogniu - thriller USA/Wlk. Brytania/Portugalia/Kanada/Bułgaria 2019 reż. Ric Roman Waugh
23:25 Uprowadzona III - film sens. USA/Hiszpania/F 2014

EPIC DRAMA

08:25 Detektyw Murdoch XVII
09:25 Wszystkie stworzenia duże i małe III - serial obycz.
10:25 Lekarze na start
11:55 Panna Scarlet VI (1,2/6)
14:10 Agenci NCIS XVIII (6/16)
15:05 Panna Marple (3/4)
17:05 Dalgliesh (1/6) - serial krym. Wlk. Brytania 2021
19:00 Agenci NCIS XVIII (7/16)
19:55 Poirot V (6/8) - serial krym. Wlk. Brytania 1993
21:00 A.B.C. (1/4) - serial krym.
22:00 Morderstwo w małym mieście II - serial krym.
22:55 Poirot V (6/8)
00:00 Agenci NCIS XVIII (7/16)

TVN STYLE

11:25 Ugotowani (6, 7)
13:25 Kuchenne rewolucje (3, 2) - reality show
15:35 Pojedynek na podróże (2) - program rozrywkowy
16:35 Ambasady luksusu (7)
17:40 Kuchenne rewolucje (5, 6, 7) - reality show
20:50 Bitwa o gości (8) - reality show Polska 2025
21:50 Jestem z Polski XVII (1,4/10) - serial dok.
23:50 Kobieta na krańcu świata XVII (3/8) - cykl reportaży
00:50 Apetyt na miłość (5) - reality show Polska 2017

TVN TURBO

08:20 Gadżet 4.0 (10, 1)
09:20 Fani czterech kółek XVII
10:20 Złomowisko PL XI
11:15 Wojny samochodowe
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować II
18:00 Raport Turbo (5075)
18:15 Zawodowi handlarze
19:45 Moto kombat (3)
20:30 Z drugiej ręki (5, 3) - mag. motoryzacyjny
22:00 Raport Turbo (5075)
22:15 Zawodowi handlarze
23:45 Ciężarówką przez pół świata (3/8) - serial dok.

BBC FIRST

08:40 Lewis III (8/8)
09:40 Ojciec Brown V (6/15)
10:40 Śmierć pod palmami XI
11:50 Z pamiętnika położnej
12:55 Tajemnice Brokenwood
15:00 Ojciec Brown XIII (4)
16:00 Lewis III (8/8)
17:00 My Life is Murder V (2/6)
18:00 Morderstwa w Midsomer XX (4/6) - serial krym.
19:55 Śmierć pod palmami XI
21:00 Po powodzi (6/6)
22:00 W cieniu podejrzeń (7/8)
23:00 Harry Wild V (4)
00:00 Lynley - serial krym.

FX

09:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIII (17/22)
10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami VI (5,6/21)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (17,1/17)
13:45 FBI V (4/23)
14:40 Agenci NCIS (12/23)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami VI (7,8/21)
17:25 Z Archiwum X III (8,9/24)
19:15 FBI V (5/23) - serial sens.
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (2,3/18)
22:05 Londyn w ogniu - film sensacyjny USA/Wlk. Brytania/Bułgaria 2016

HGTV

08:05 Remontujemy dom na plaży X - serial dok. USA 2024
09:05 Nowe życie w starym domu VII (4) - serial dok.
10:00 Letnia chata na lata XIII
11:55 Odlotowy ogród (11)
12:30 Nowe życie w starym domu: witajcie we Włoszech
14:30 Mieszkanie na miarę III
16:30 Polowanie na ogród VII
18:20 Weekendowa metamorfoza (8, 1) - reality show
20:10 Zgłoś remont (4, 6) - reality show Polska 2017
22:05 House Hunters
00:15 Kamera, akcja, wpadka!

BBC LIFESTYLE

08:25 Mistrzowie szycia (5)
09:30 Zapraszam do stołu (5)
11:25 Najpiękniejsze domy
12:30 10 lat mniej w 10 dni II
13:30 10 lat mniej – powrót II
14:30 Wielkie brytyjskie wypieki (1) - program rozrywkowy
15:40 Zapraszam do stołu: wielka porcja (1) - reality show
17:45 Najpiękniejsze domy: Nowa Zelandia - serial dok.
18:50 Mistrzowie szycia (5)
19:55 Wielkie brytyjskie wypieki (2) - pr. rozrywkowy
21:00 Najlepszy konsultant ślubny (4) - pr. rozrywkowy
22:10 Bad Boyfriends (11, 12)

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół III (24/24)
08:55 Przyjaciele II (3,4,23, 24,1,2/24) - serial kom.
11:55 Teoria wielkiego podrywu IX (14,15,16,17,18,19/24)
14:30 Dwóch i pół IV (1,2, 3,4/24) - serial kom. USA 2006
16:30 Przyjaciele II (5,6,7,8, 9,10/24) - serial kom.
19:30 Nieoczekiwana zmiana miejsc - komedia USA 1983
22:00 The Office PL III (9,10/12) - serial kom.
23:05 Comedy Club (4, 5)
00:05 Miasteczko South Park

TVP SERIALE

08:30 Komisarz Alex X
09:20 Rodzinka.pl VII (4/13)
09:55 Klan - telenowela
10:25 Ranczo III (2/13)
11:20 Rodzinka.pl XIX (1)
12:20 Felicita - serial obycz.
13:35 Ojciec Mateusz 34 (9,10)
15:30 Komisarz Alex X (7)
16:20 Na sygnale
17:25 Ranczo III (4,5/13)
19:20 Minuta dla Twojego bezpieczeństwa (6) - mag.
19:35 Ojciec Mateusz 34 (11,10) - serial krym.
21:30 Ranczo III (6,7/13)
23:30 Ojciec Mateusz 34 (12)
00:30 Gra z Cieniem II

CANAL+ KUCHNIA

10:40 U sąsiadów w kuchni
11:50 Top Chef (13, 14)
13:50 Eva Longoria w poszukiwaniu hiszpańskich smaków
14:40 U sąsiadów w kuchni
15:45 Nie tylko kimchi (8)
16:10 Zgrillowani (1) - mag
16:40 Jamie Oliver
18:30 Kulinarna mapa Wielkiej Brytanii (7, 8) - mag. kulinarny
19:25 m jak mięso (5)
19:50 Maximum Foodie IV (7)
20:20 Jamie: uczta za mniej (3)
21:20 Anthony Bourdain XI (3,4,5/8) - serial dok. USA 2018
23:55 Top Chef - reality show

CANAL+ DOMO

12:10 Wielkie projekty IX (2)
13:05 Pokochaj lub sprzedaj (1)
14:05 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo
15:00 Wakacyjne domy na wynajem (11) - lifestyle
15:55 Daleko od miasta XVI
16:50 Gardeners' World (32)
18:00 Ucieczka na wieś XXIII
19:00 Wielkie projekty: Nowa Zelandia IX (4) - serial dok.
20:00 Daleko od miasta X (5,6)
21:00 Adres: rezydencje marzeń (1) - reality show
21:55 Wielkie projekty XII
23:05 Pomocy! Kupiliśmy wioskę (4/20) - serial dok.

PLANETE+

11:25 Ocalić raj II (2)
12:35 Niezwykłe podróże koleją II (3/6) - serial dok.
13:40 Na targach świata II
14:40 Afryka z góry (5/10)
15:45 360° – świat bez granic
16:50 Świat z góry VII (3,4/14)
18:00 Dokąd dzisiaj? IV (50,51)
18:40 Odpowiedzialny biznes. Czyli jaki? - film dok. F 2024
19:50 Zaginiony lot MH370 (3)
20:55 Jak Normanowie podbili Irlandię (2/2) - serial dok.
22:00 „Łódź ratunkowa". Hitchcock i faszyzm - film dok.

DISCOVERY CHANNEL

10:00 Wyprawa w nieznane VII
11:00 Gorączka złota XVI (23)
12:00 Przemytnicy: na lotnisku
13:00 Nagi instynkt przetrwania: nagroda za przeżycie
15:00 Złomowisko PL IX
16:00 Gorączka złota: na kłopoty Freddy Dodge V (3)
17:00 Kroniki policyjne
18:00 Przygody truckerki (1)
19:00 Nagi instynkt przetrwania IV (9/16) - serial dok.
21:00 Zawodowcy: drwale II
22:00 Najniebezpieczniejszy zawód świata (10)
23:00 Nagi instynkt przetrwania: tajemnicza wyspa

TVP HISTORIA

10:00 Wszystkie kolory świata
11:00 Królowe, które zmieniły świat (3/6) - serial dok.
12:00 Odkryć tajemnicę VII
12:55 Starożytny Egipt (4/8)
14:00 Dom - serial obycz.
15:35 Sensacje XX wieku
17:00 Flesz historii (780)
17:30 Wojenne dziewczyny II
18:20 Wojownicy czasu
18:55 Za kratą są zielone drzewa
20:00 Zaginiony w akcji - film sensacyjny USA 1984
21:45 Historia w postaciach zapisana (6/8) - serial dok.
23:45 Sensacje XX wieku

HISTORY

12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici XIV
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata III (3/22)
14:50 Największe tajemnice świata VII (19) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
16:15 Absurdy przeszłości: historie pełne ryzyka II (1)
17:10 Tajemnice, które miały trwać wiecznie (7/8)
18:10 Największe tajemnice świata VII (12) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVI
21:00 Niewyjaśnione tajemnice wszechświata (1/8)
22:00 Starożytni kosmici XVII

NATIONAL GEOGRAPHIC

17:00 Najdziwniejsze przedmioty III (9/10) - serial dok.
18:00 Krwawe pieniądze: tajemnice nazistowskiej gospodarki - serial dok.
19:00 Zaginione okręty II wojny światowej (3/8)
20:00 Katastrofa w przestworzach XIX (9/10) - serial dok.
21:00 Premiera: Tajemnice wojny: Blitzkrieg - serial dok.
22:00 Premiera: III Rzesza: droga do upadku VI (2/5)
23:00 Przywódcy III Rzeszy (4/4) - serial dok. Francja 2021

FOCUS TV

08:00 Był sobie człowiek
08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici X
10:00 Gwiazdy lombardu XXIV
12:00 Broń w hollywoodzkich filmach II (1,2) - serial dok.
13:00 Poszukiwacze historii III
14:00 Apokalipsa – II wojna światowa (5/6) - serial dok.
15:00 Poszukiwacze złota w Australii VIII (1/20)
16:00 Dorwać tuńczyka IV
18:00 Rolnicy. Podlasie VI
20:00 Megakonstrukcje przeszłości - serial dok.
21:00 Sekrety Biblii (2/6)
22:00 Polowanie na nazistów

BBC EARTH

09:20 Planeta doskonała (2/5)
10:25 Życie na pustkowiu XI
11:25 Cała prawda o kosmetykach (1) - film dokumentalny
12:35 Wielka australijska przygoda (4/6) - serial dok.
13:35 Planeta Ziemia II II (3/6)
14:40 W okowach mrozu VIII
15:40 Życie na pustkowiu XI
16:35 Dzika Wielka Brytania
17:40 Planeta Ziemia II II (3/6)
18:45 Wielka australijska przygoda (5/6) - serial dok.
19:45 Przez nieznaną Afrykę
20:55 W okowach mrozu IX
22:55 Zabójcza pogoda VI

POLSAT VIASAT HISTORY

09:15 II wojna światowa: cena imperium (1/13) - serial dok.
10:15 Największe oszustwa II wojny światowej (3)
11:20 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dok.
12:15 Starożytne superbudowle IV (1,2) - serial dok.
16:45 II wojna światowa: cena imperium (2/13) - serial dok.
17:50 Największe oszustwa II wojny światowej - serial dok.
18:55 Tajemnice machiny wojennej nazistów (3,4/4)
21:00 Linie frontu - serial dok.
22:05 Wielkie budowle Rzymian (3/3) - serial dok.

eprasa.pl 9aa211f0dd

SOBOTA 26.09

Od A do Z

7 SNAJPERÓW ★★
film sens., Australia 2026, reż. Sandra Sciberras, wyk. Radha Mitchell, Charles Cottier, Ioan Gruffudd
22:30 | canal+ premium
Ukrywająca się na skraju australijskiego buszu mistrzyni strzelecka skrzykuje swój oddział snajperów, kiedy jeden z królów wojny, odwieczny wróg z przeszłości, próbuje zamachu na jej córkę.

CZARNE ZŁOTO ★★★
film przyg., Francja/Katar/Tunezja/Włochy 2011, reż. Jean-Jacques Annaud, wyk. Tahar Rahim, Antonio Banderas, Mark Strong
21:10 | tvp historia
Jean-Jacques Annaud o historii naftowych szejkanatów na Półwyspie Arabskim: młody emir sprzed stu lat przed trudną decyzją – toczyć wojny z sąsiadami czy z Amerykanami wydobywać na pustyni ropę?

DIUNA: CZĘŚĆ DRUGA ★★★★
film przyg., USA/Kanada 2024, reż. Denis Villeneuve, wyk. Timothée Chalamet, Zendaya, Rebecca Ferguson
22:25 | tvn 7
Kontynuacja spektakularnej ekranizacji prozy Franka Herberta. Paul Atryda, uznany za mesjasza, staje na czele Arrakis, by dopełnić zemsty za zagładę swego rodu oraz ocalić świat przed widmem zagłady.

DO SZPIKU KOŚCI ★★★★
dramat obycz., USA 2010, reż. Debra Granik, wyk. Jennifer Lawrence, John Hawkes, Kevin Breznahan
20:00 | cinemax
Sensacja z Sundance warta cztery nominacje do Oscara, w tym za film roku: żyjąca na skraju nędzy siedemnastolatka przejmuje odpowiedzialność za dysfunkcyjną rodzinę. Poruszające.

DZIEŃ ŚWIRA ★★★★
komediodramat, Polska 2002, reż. Marek Koterski, wyk. Marek Kondrat, Janina Traczykówna, Andrzej Grabowski
23:00 | kino polska
Grand Prix w Gdyni: Marek Kondrat (owacja!) jako uosobienie kompleksów polskiego inteligenta niepotrafiącego odnaleźć się na przełomie tysiącleci: celna, jakkolwiek gorzka wizja Marka Koterskiego.

Nie ma duchów w mieszkaniu na Dobrej

21:00 | canal+ premium ★★★★

· FOT.STUDIO MUNKA/KINO ŚWIAT

Jeden z najciekawszych debiutów dekady, obsypany nagrodami w Gdyni (w tym za reżyserię Emi Buchwald) i nie tylko: czwórka rodzeństwa z warszawskiego Powiśla szuka swej drogi do dorosłości.

DRAMAT OBYCZAJOWY
POLSKA 2025, REŻ. EMI BUCHWALD. WYK. BARTŁOMIEJ DEKLEWA, IZABELLA DUDZIAK,TYMOTEUSZ ROZYNEK

ELVIS ★★★★
film biograficzny, USA/Australia 2022, reż. Baz Luhrmann, wyk. Austin Butler, Tom Hanks, Olivia DeJonge
21:35 | tvn
Baz Luhrmann konfrontuje się z mitem Elvisa Presleya (Austin Butler), opowiadając nie tyle o Królu, ile o jego tajemniczym i pełnym kompleksów menedżerze pułkowniku Tomie Parkerze (jakże inny Tom Hanks).

FRENDO ★★
horror, USA/Luksemburg/Wlk. Brytania/Kanada 2025, reż. Eli Craig, wyk. Katie Douglas, Aaron Abrams, Carson MacCormac
23:45 | hbo
Próba wskrzeszenia kina grozy dla nastolatków z lat 90. w Ameryce doby Trumpa. W nudnym prowincjonalnym miasteczku grupa młodzieży odkrywa prawdę o ukrywanej przez dorosłych serii zabójstw nastolatków.

INNI LUDZIE ★★★
dramat obycz., Polska/Francja 2021, reż. Aleksandra Terpińska, wyk. Jacek Beler, Sonia Bohosiewicz, Magdalena Koleśnik
23:00 | ale kino+ hd
Osnuta na prozie Doroty Masłowskiej hiphopowa ballada o miłosnym trójkącie między młodym raperem, jego rówieśnicą i dojrzałą mieszczką we współczesnej Warszawie. Pięć nagród w Gdyni i inne wyróżnienia.

KAMERDYNER ★★★
dramat historyczny, Polska 2018, reż. Filip Bajon, wyk. Janusz Gajos, Anna Radwan, Sebastian Fabijański
20:00 | kino polska
Zrealizowana z epickim rozmachem i gwiazdorską obsadą opowieść o relacjach prusko-kaszubsko-polskich na Pomorzu Gdańskim w okresie 1900-45 na tle burzliwej historii przetaczającej się przez te ziemie.

OCEAN'S ELEVEN: RYZYKOWNA GRA ★★★
film sens., USA 2001, reż. Steven Soderbergh, wyk. George Clooney, Brad Pitt, Matt Damon
21:40 | warner tv
George Clooney na czele grupy dokonującej zuchwałego skoku na skarbiec trzech kasyn w Las Vegas, których właściciel uwiódł mu żonę. Plus Julia Roberts i kwiat hollywoodzkiego gwiazdorstwa.

REBELIANT ★★★
film sens., USA 2016, reż. Gary Ross, wyk. Matthew McConaughey, Gugu Mbatha-Raw, Mahershala Ali
20:10 | ale kino+ hd
Opowieść o Newtonie Knighcie, abolicjoniście z amerykańskiego Południa, który w czasie wojny secesyjnej zdezerterował z armii, by wystąpić przeciwko skorumpowanym władzom rodzinnego hrabstwa.

STEVE JOBS ★★★★
film biograficzny, USA/Wlk. Brytania/Japonia 2015, reż. Danny Boyle, wyk. Michael Fassbender, Kate Winslet, Seth Rogen
21:40 | cinemax
Dojrzewanie geniusza: Michael Fassbender jako Steve Jobs, szef Apple Inc., w trzech kluczowych momentach swego życia - kiedy wprowadzał na rynek Macintosha, zakładał NeXT-a i otwierał rynek dla iMaca.

STOKER ★★★
thriller, Wlk. Brytania/USA 2013, reż. Park Chan-wook, wyk. Mia Wasikowska, Nicole Kidman, Matthew Goode
23:40 | cinemax
Chan-wook Park podbija Hollywood: po tajemniczej śmierci pana domu, jego miejsce u boku gotowej to zaakceptować żony i pełnej obaw córki próbuje zająć nikomu nieznany brat zmarłego. Wciąga.

WARTOŚĆ SENTYMENTALNA ★★★★
komedia, Norwegia/Francja/Niemcy/Dania/Szwecja/Wlk. Brytania/Turcja 2025, reż. Joachim Trier, wyk. Renate Reinsve, Stellan Skarsgård, Inga Ibsdotter Lilleaas
21:35 | hbo
Grand Prix w Cannes, Oscar oraz kilkadziesiąt innych nagród dla opowieści o wstrząsie, jaki dotyka dwie siostry, kiedy pojawia się ich ojciec, niewidziany od dzieciństwa.

KONRAD J. ZARĘBSKI

eprasa.pl 9aa211f0dd

SOBOTA 26.09

TVP1

05:55 Oko na świat (865)
06:20 Balans bieli (141)
07:00 Msza święta
07:40 Rok w ogrodzie (1184)
08:05 Rok w ogrodzie extra
08:20 Pełnosprawni
08:50 Ranczo II (2/13)
09:50 Felicita (7,8,9)
11:25 Ojciec Mateusz XXI (8)
12:20 Dobre strony (2)
12:35 Vera Cruz - western USA 1954 (110 min)
14:25 Okrasa łamie przepisy (413) - mag. kulinarny
15:00 Rolnik szuka żony (3) - reality show Polska 2026
16:00 Zaraz wracam (11,12)
17:00 Teleexpress
17:30 Ojciec Mateusz 35 (7)
18:20 Przed ekranem
18:40 Jaka to melodia? (5967)
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:25 **Komisarz Alex XXVI** (4) - serial krym.
21:25 **Gala wręczenia nagród 51. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni**
22:40 **Cisza nocna** ** - horror Polska 2024, reż. Bartosz M. Kowalski (125 min)
00:45 **Morderstwa w Montauban (Meurtres à Montauban)** *** - film krym. F 2024, reż. Muriel Aubin, wyk. Hubert Delattre (100 min)

TVP2

05:20 Barwy szczęścia
06:30 M jak miłość
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7688) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7688) - mag. Polska 2026
11:15 Super Gary. Gotuj z Bosacką! (4) - mag. kulinarny
12:00 W poszukiwaniu dobrego filmu (50) - mag. kulturalny
12:35 Informacje kulturalne
13:00 Panna młoda
14:00 Familiada (3140)
14:35 Koło fortuny
15:15 Szansa na sukces. Opole 2027 (3) - show
16:20 Na dobre i na złe
17:20 Panna młoda
18:15 Omnibus – szybcy i mądrzy (44) - teleturniej
19:10 Słowo na niedzielę
19:25 Rodzinka.pl XIX (2) - serial kom. Polska 2026

20:00 **Rodzinka.pl XIX** (3) - serial kom. Polska 2026, wyk. Małgorzata Kożuchowska
20:30 **The Voice of Poland: Przesłuchania w ciemno** (5, 6)
23:00 **Program rozrywkowy**
23:25 **51. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni** - Polska 2026
23:45 **Postaw na milion**
00:45 **Dzień dobry, kocham cię!** ** - komedia romantyczna Polska 2014 (100 min)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - mag. informacyjny Polska 2026
08:00 Halo tu Polsat (3200) - magazyn Polska 2024
12:00 Shrek ma wielkie oczy (Scared Shrekless) - film anim. USA 2010 (25 min)
12:25 Jak wytresować smoka II (How to Train Your Dragon 2) - film anim. USA/Indie 2014, reż. Dean DeBlois (145 min)
14:50 Zaginiony świat: Jurassic Park (The Lost World: Jurassic Park) - film sens. USA 1997, reż. Steven Spielberg, wyk. Jeff Goldblum (160 min)
17:30 Awantura o kasę (292) - teleturniej Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Prezydenci i premierzy
19:25 Wypasiona Kuchnia (27)

19:55 **Kabaret na żywo. Młodzi i moralni. Nad mętną rzeką** (4) - kabaret i satyra
22:00 **Jeden gniewny człowiek (Wrath of Man)** **** - thriller Wlk. Brytania/USA 2021, reż. Guy Ritchie, wyk. Jason Statham, Holt McCallany (160 min)
00:40 **Ghost Rider** - film ** sens. USA/Australia 2007, reż. Mark Steven Johnson, wyk. Nicolas Cage (140 min)

TVN

05:40 Uwaga! (8095) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (24/60)
06:50 Kobieta na krańcu świata XVII - cykl reportaży
07:45 Dzień Dobry TVN (5787) - magazyn Polska 2026
11:30 Dobrze zrobione w domu (6) - mag. Polska 2026
11:35 Na Wspólnej - serial obyczajowy Polska 2026
13:35 Kobieta na krańcu świata XVII - cykl reportaży
14:10 MasterChef (3) - show Polska 2026
15:45 Chłopiec z burzy (Storm Boy) - film przyg. Australia 2019, reż. Shawn Seet, wyk. Finn Little, Jai Courtney (130 min)
17:55 Taskmaster (4) - program rozrywk. Polska 2026
19:00 Fakty, sport, pogoda

19:45 **Azja Express** (4) - reality show Polska 2026
21:35 **Elvis** - film biograficzny USA/Australia 2022, reż. Baz Luhrmann, wyk. Austin Butler, Tom Hanks, Olivia DeJonge, Helen Thomson, David Wenham (195 min)
00:50 **Nostalgia anioła (The Lovely Bones)** ** - thriller USA/Wlk. Brytania/Nowa Zelandia 2009, reż. Peter Jackson, wyk. Mark Wahlberg, Rachel Weisz (165 min)

TV PULS

06:00 Kobra – oddział specjalny XXV (4,5,6/14)
09:00 Taki jest świat (38)
09:25 Boso przez świat: Anakonda – polowanie (69)
10:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV - serial obycz. Polska 2024, wyk. Zbigniew Buczkowski, Henryk Gołębiewski, Michał Chorosiński, Jerzy Górski. Tanek jest zafascynowany Dagmarą Kaźmierską, która w lombardzie kupuje biżuterię dla koleżanek i doradza im w kwestii ubioru. Do lokalu wchodzi syn Dagmary, który czekał na nią w aucie. Przypomina jej, że umówiła się wieczorem na randkę.
20:00 **Alarum** - film sens. *** USA 2025, reż. Michael Polish, wyk. Scott Eastwood, Sylvester Stallone (120 min)
22:00 **Demaskator (Blacklight)** ** - thriller USA/Australia/Chiny 2022, reż. Mark Williams, wyk. Liam Neeson, Emmy Raver-Lampman (120 min)
00:00 **Snajper: Samotna misja (Sniper: Rogue Mission)** *** - film sens. USA 2022 (125 min)

TVN7

05:55 Wiza na miłość: pierwsze spotkanie III - serial dok.
06:45 New Looney Tunes II - serial anim. USA 2016
07:00 Liga Potworów - film animowany USA 2021
09:05 The Floor (9, 10) - teleturniej Polska 2026
10:20 Ukryta prawda (24/60) - serial fabularno-dok.
11:20 Mówię Wam (6) - mag.
12:35 Ukryta prawda (25,26/60) - serial fab.-dok.
14:40 Szpital św. Anny (39,40) - serial obycz. Polska 2025
16:45 Detektywi III (34/60)
17:50 Vabank II, czyli riposta - komedia krym. Polska 1984, reż. Juliusz Machulski (130 min)
20:00 **Top Gun** - film sens. *** USA 1986, reż. Tony Scott, wyk. Tom Cruise, Kelly McGillis, Val Kilmer, Anthony Edwards (145 min)
22:25 **Diuna: Część druga (Dune: Part Two)** **** - film przyg. USA/Kanada 2024, reż. Denis Villeneuve (205 min)
01:50 **72 godziny (3 Days to Kill)** ** - film sens. USA/F 2014, reż. Joseph McGinty Nichol, wyk. Kevin Costner (140 min)

MEZZO

15:25 Duke Ellington Orchestra – Berliner Jazztage 1969
16:05 Brahms: Kwintet smyczkowy G-dur, nr 2 op. 111 – Takács Quartet, Nabuko Imai
16:40 Brahms: Kwintet smyczkowy F-dur nr 1, opus 88 – Takács Quartet, Nabuko Imai
17:10 Intermezzo
17:25 Francesco Tristano: Frescobaldi, Berio, Franceschini, Bach - muzyka klas.
18:45 Ensemble Correspondances, Sébastien Daucé: Lully – Prague Spring Festival - muzyka klasyczna
20:30 Giuseppe Verdi: Trubadur - opera Włochy 2022
22:50 Mozart: XXXV symfonia – Filharmonicy Berlińscy, Claudio Abbado - muzyka klas.
23:10 Claudio Abbado, Filharmonicy Berlińscy: Verdi

PULS 2

08:35 Przygody Kubusia Puchatka - film anim. USA 1977
10:00 Mavka i strażnicy lasu - film anim. Ukraina 2023
12:05 Wojciech Cejrowski. Boso: Meksyk/Paragwaj (10, 11)
13:10 Gwiazdy Mazurskiej Nocy Kabaretowej (6, 7)
15:25 Kukania, kraina pieczonych gołąbków - film fantasy Niemcy 2015
16:40 Zaczarowany nos - baśń filmowa Słow./Czechy 2016, reż. Stanislav Párnický
19:00 Pinokio - film animowany Rosja/Węgry 2021
21:00 Naga broń - komedia USA 1988, reż. David Zucker
22:35 Purpurowe rzeki II: Aniołowie apokalipsy - thriller F/Włochy/Wlk. Brytania 2004
00:35 Wstydliwe choroby: XXL II - serial dokumentalny

TV4

07:00 Galileo - pr. popularn.
09:05 #JesteśmyDlaDzieci (346) - mag. Polska 2026
09:30 A na obiad... (3)
09:35 Galileo
12:45 Mini Galileo - program popularnonaukowy Polska 26
13:00 Hot Shots! II - komedia sensacyjna USA 1993, reż. Jim Abrahams, wyk. Charlie Sheen
14:55 Policjantki i policjanci XXV (6,7,8,9) - serial obycz.
19:00 Wypasiona Kuchnia
19:05 Policjantki i policjanci XXV (10) - serial obycz.
20:05 A na deser... (13)
20:20 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (13,14,15,16) - serial krym. Polska 2026
00:20 Gwiazdy kabaretu (183, 182) - kabaret i satyra
02:25 STOP Drogówka (378) - mag. policyjny Polska 2026

METRO

07:00 Gorączka złota XII (22,23/24) - serial dok.
08:55 Klan z Alaski III (14,15,16/32) - serial dok.
11:55 Złomowisko PL V (7,8) - serial dok. Polska 2017
13:55 Makłowicz w drodze (5, 6) - mag. kulinarny
15:05 Farma Clarksona II (1/8)
16:10 Azja Express (3)
17:55 Kryminalni (11,12) - serial krym. Polska 2004, wyk. Marek Włodarczyk
20:00 Miss Agent - komedia sensacyjna USA 2000, reż. Donald Petrie, wyk. Sandra Bullock, Michael Caine
22:15 Reminiscencja - thriller USA 2021, reż. Lisa Joy, wyk. Hugh Jackman, Cliff Curtis
00:35 Kuba Wojewódzki (4) - talk-show Polska 2026
01:40 Szpital (36/67)

eprasa.pl 9aa211f0dd

SOBOTA 26.09

STOPKLATKA

08:00 **Komisarz Rex VII** (7,8/13) - serial sens.
10:00 **Hudson i Rex IV** (11,12/16) - serial krym.
12:00 **Kryminalne zagadki Mazur** (5) - serial krym. Niemcy 2021
14:00 **Przygoda w krainie słoni (Against the Wild: The Great Elephant Adventure)** ** - film przyg. Kanada/RPA 2017, reż. Richard Boddington (115 min)
15:55 **Najczarniejsza godzina (The Darkest Hour)** ** - horror USA 2011, reż. Chris Gorak (110 min)
17:45 **Tunel (Daylight)** - film katas. *** USA 1996, reż. Rob Cohen (135 min)
20:00 **Szybcy i martwi (The Quick and the Dead)** ** - western USA/Japonia 1995, reż. Sam Raimi, wyk. Sharon Stone, Gene Hackman (130 min)
22:10 **Następne 48 godzin (Another 48 Hrs.)** ** - komedia sensacyjna USA 1990 (115 min)
00:05 **Nienawistna ósemka (The Hateful Eight)** *** - film kryminalny USA 2015 (225 min)

KINO POLSKA

07:45 Polska Kronika Filmowa 17/63B: Pamiętamy - film dok.
07:55 Polska Kronika Filmowa 10A/69 - film dok. Polska 1969
08:15 Reksio - serial anim.
08:40 Bolek i Lolek (1,2/13)
09:00 Siedem życzeń (1,2/7)
11:05 Poszukiwany, poszukiwana - komedia Polska 1974
13:00 Chłopi: Boryna (1) - film obyczajowy Polska 1973, reż. Jan Rybkowski
15:00 Chłopi: Jagna (2) - film obycz. Polska 1973, reż. Jan Rybkowski, wyk. Emilia Krakowska, Krystyna Królówna
16:55 Kingsajz - komedia Polska 1988, reż. Juliusz Machulski, wyk. Jacek Chmielnik, Jerzy Stuhr
19:30 Ranking Naj Polskiego Kina (1) – mag. kulturalny
20:00 Kamerdyner - dramat historyczny Polska 2018, reż. Filip Bajon, wyk. Janusz Gajos, Anna Radwan, Sebastian Fabijański, Marianna Zydek
23:00 Dzień świra - komediodramat Polska 2002, reż. Marek Koterski, wyk. Marek Kondrat, Janina Traczykówna, Andrzej Grabowski
00:55 Dług - thriller Polska 1999, reż. Krzysztof Krauze, wyk. Robert Gonera, Jacek Borcuch, Andrzej Chyra

ALE KINO+

10:15 **Indiana Jones. Ikona popkultury** - film dok.
11:30 **41 dni nadziei (Adrift)** *** - film biograf. USA/Isl./Hongkong 2018, reż. Baltasar Kormákur (120 min)
13:30 **Trzy dni Kondora (Three Days of the Condor)** *** - film sens. USA 1975, reż. Sydney Pollack, wyk. Robert Redford (140 min)
15:50 **Patience II** (5,6/8) - serial kryminalny
18:05 **Dream Scenario** *** - kom. USA/Kanada 2023, reż. Kristoffer Borgli, wyk. Nicolas Cage, Julianne Nicholson, Michael Cera (125 min)
20:10 **Rebeliant (Free State of Jones)** *** - film sens. USA 2016, reż. Gary Ross, wyk. Matthew McConaughey, Gugu Mbatha-Raw (170 min)
23:00 **Inni ludzie** - dramat obycz. *** Polska/Francja 2021, reż. Aleksandra Terpińska, wyk. Jacek Beler (125 min)
01:05 **Igrając z ogniem (Un coup de dés)** *** - thriller Francja/Belgia 2023, reż. Yvan Attal (105 min)

POLSAT FILM

10:00 Paddington 2 - film przyg. Wlk. Brytania/F 2017
12:10 Powrót do przyszłości III - komedia USA 1990
14:40 Men in Black: International - film s.f. USA/Chiny 2019
17:00 Minionki: Wejście Gru - film anim. USA/Francja 2022
18:50 Wielki mur - film fantasy USA/Chiny 2016, reż. Yimou Zhang, wyk. Matt Damon
21:00 Inferno - thriller USA/Węgry 2016, reż. Ron Howard
23:35 Sisu - film wojenny Finlandia/Wlk. Brytania/USA 2022, reż. Jalmari Helander

FILMBOX+ ONE

07:55 Strażnik Teksasu V
10:55 Vera VI (1/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2016
13:25 Bitwa o Anglię - film wojenny Wlk. Brytania/USA/Francja/Hiszpania 1969
15:55 Dobry rok - komediodramat USA/Wlk. Brytania 2006, reż. Ridley Scott
18:15 Rodzina Flintstonów - komedia USA 1994
20:00 Vera VI (3/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2016
22:40 Polowanie na »Czerwony Październik« - film sens. USA 1989, reż. John McTiernan, wyk. Sean Connery

TVP KULTURA

09:10 **Kwestia sumienia** - film krótkom. Polska 1969 (30 min)
09:40 **Wspomnienia z Francji** *** - dramat Francja 1975 (110 min)
11:30 **Kosmos 1999 II** (9/24)
12:35 **Hollywoodzki remake** - serial dok. Francja 23
13:40 **Sztuczki** - komediodramat ***** Polska 2007, reż. Andrzej Jakimowski, wyk. Damian Ul (110 min)
15:30 **Nad Niemnem** (1/4)
16:35 **Tamte lata, tamte dni**
17:15 **Gwiazda szeryfa (The Tin Star)** **** - western USA 1957 (105 min)
19:00 **51. FPFF w Gdyni** (11)
19:30 **Gala wręczenia nagród 51. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni**
22:45 **Kos** - film historyczny *** Polska/S/Niemcy 2023, reż. Paweł Maślona, wyk. Bartosz Bielenia, Jacek Braciak (130 min)
00:55 **Wstęp do filmu** (606)
01:05 **Pachnidło: Historia mordercy (Perfume: The Story of a Murderer)** **** - thriller Niemcy/Francja/Hiszpania/USA/Belgia 2006 (155 min)

WARNER TV

10:40 Sok z żuka - komedia USA 1988, reż. Tim Burton
12:30 Skazani na Shawshank - dramat psych. USA 1994
15:20 Godziny szczytu - film sens. USA 1998, reż. Brett Ratner, wyk. Jackie Chan
17:10 Akademia Policyjna IV – Patrol obywatelski - komedia USA 1987, reż. Jim Drake
18:50 Raport Pelikana - thriller USA 1993, reż. Alan J. Pakula
21:40 Ocean's Eleven: Ryzykowna gra - film sens. USA 2001
00:00 Hannibal (11,12/13) - serial grozy USA 2013

PARAMOUNT

09:00 Mali agenci II: Wyspa Marzeń - film przyg. USA 2002, reż. Robert Rodriguez
11:20 Mali agenci III - film przygodowy USA 2003
13:00 Wasabi - komedia sensacyjna Japonia/Francja 2001
15:00 Marley i ja - komedia USA 2008, reż. David Frankel
17:45 Top Gun - film sens. USA 1986, reż. Tony Scott
20:00 Top Gun: Maverick - film sensacyjny USA 2022
22:50 Pszczelarz - film sens. USA/Wlk. Brytania 2024
00:55 Zrodzony w ogniu - thriller USA/Wlk. Bryt. 2013

HBO

09:05 **Horton słyszy Ktosia!** **** - film anim. USA/Wlk. Brytania 2008 (85 min)
10:30 **Prawdziwy ból** **** - dramat obycz. USA/Polska 2024 (90 min)
12:00 **Jak wytresować smoka 3** *** - film anim. USA/Jap. 2019 (105 min)
13:45 **Królestwo niebieskie** *** - dramat historyczny Wlk. Brytania/Niemcy/Hiszpania/Maroko/USA/Włochy/F 2005, reż. Ridley Scott (140 min)
16:05 **Bohemian Rhapsody** *** - film biograficzny USA/Wlk. Bryt. 2018 (135 min)
18:20 **Kot w butach: ostatnie życzenie** **** - film anim. USA/Japonia 2022, reż. Joel Crawford, Januel Mercado (100 min)
20:00 **Czas kruka** - dramat ** obyczajowy Wielka Brytania 2025 (95 min)
21:35 **Wartość sentymentalna** **** - komedia Nor./Francja/Niemcy/Dania/Szwecja/Wlk. Brytania/Turcja 2025 (130 min)
23:45 **Frendo** - horror USA/** Luksemburg/Wielka Brytania/Kanada 2025, reż. Eli Craig (95 min)

CINEMAX

13:55 Małpiarnia - komedia Izrael/Włochy 2023
16:05 Dosięgnąć kosmosu - film biograficzny USA 1999
17:50 Challengers - kom. USA 2024, reż. Luca Guadagnino
20:00 Do szpiku kości - dramat obycz. USA 2010, reż. Debra Granik, wyk. Jennifer Lawrence
21:40 Steve Jobs - film biograficzny USA/Wlk. Brytania/Japonia 2015, reż. Danny Boyle
23:40 Stoker - thriller Wlk. Brytania/USA 2013
01:20 Zła kobieta - komedia USA 2011, reż. Jake Kasdan

ROMANCE TV

09:30 Górski lekarz (3,4/8)
13:20 Dzieci zostają z tobą! - komedia Niemcy 2017
15:15 Statek marzeń - serial obyczajowy Niemcy 2023
17:05 Inga Lindström: Decyzja podjęta nad rzeką - romans Niemcy 2005
18:55 Falk (1/6) - serial obycz.
20:00 Lost w Fusecie – Kryminał z Portugalii: Ślad cieni, część 2. - film krym. Niemcy 2024, reż. Felix Herzogenrath
21:55 Ucieczka przez Piekielną Dolinę - dramat kryminalny Austria/Niemcy 2019
23:50 Käthe i ja (5/10)

CANAL+ PREMIUM

08:15 **Gorzko** - film krótkom. Polska 2024 (30 min)
08:45 **Zmiennokształtni 2** ** - film fantasy Niemcy 2026 (100 min)
10:25 **Saga »Zmierzch« – Księżyc w nowiu** ** - melodramat USA 2009, reż. Chris Weitz (130 min)
12:35 **Łapu-Capu** (231)
12:50 **Miss Potter** - film biograficzny Wlk. Brytania/USA 2006 (90 min) ***
14:20 **Cudowne życie** *** - komediodramat F/Kanada 2025 (100 min)
16:00 **Kaśka Sochacka – Ta Druga na Bis (Live)**
16:50 **Tożsamość Bourne'a** *** - thriller USA/Niemcy/Czechy 2002 (115 min)
18:45 **Hollywood Buzz** (17)
19:10 **Trzej muszkieterowie** ** - film przyg. USA/Niemcy/Francja/Wlk. Brytania 2011 (110 min)
21:00 **Nie ma duchów w mieszkaniu na Dobrej** **** - dramat obycz. Polska 2025 (90 min)
22:30 **7 snajperów** - film ** sens. Aus. 2026 (90 min)
00:00 **Zdążyć przed śmiercią** ** - western USA 2025, reż. Ned Crowley (105 min)

TVN FABUŁA

08:05 Lekarze III (11,12,13)
11:10 Jak rozmawiać z psem - komedia USA/Wlk. Brytania/Chiny 2021, reż. Gil Junger
12:55 Akademia pana Kleksa - film fantasy Polska 2023
15:45 Faceci od kuchni - komedia F/Hiszpania 2012
17:40 Nieoczekiwana zmiana miejsc - komedia USA 1983
20:00 Top Gun: Maverick - film sensacyjny USA 2022
22:45 Galimatias, czyli kogel–mogel II - komedia Polska 1988
00:50 Na skraju załamania - thriller Wlk. Bryt./USA 2024

AMC

10:40 Stara miłość nie rdzewieje - kom. romant. USA 2006
12:25 Poza zasięgiem - film sensacyjny USA 2013
14:05 Oficer Blart - komedia sensacyjna USA 2009
15:50 Porwanie - thriller USA 2011, reż. John Singleton
18:10 Mistrz Z: W cieniu Ip mana - film sens. Hongkong/Chiny 2018, reż. Woo-Ping Yuen
20:15 DOA: Żywy lub martwy - film sens. USA/Niemcy/Wlk. Bryt./Jap./Kan./Australia 2006
22:00 Żołnierze kosmosu II: Bohater federacji - horror USA 2004, reż. Phil Tippett

eprasa.pl 9aa211f0dd

AXN

08:00 FBI VI (1/13) - serial sensacyjny USA 2024
09:00 FBI: Most Wanted V (4/13) - serial krym. USA 2024
10:00 Rekrut: Feds - serial sens.
14:55 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas - serial krym.
20:00 Adrenalina - film sens. USA 2006, reż. Mark Neveldine, Brian Taylor, wyk. Jason Statham, Amy Smart
21:50 Snajper II - film sensacyjny USA/Węgry 2002
23:35 Dorwać Cartera - thriller USA 2000, reż. Stephen Kay

EPIC DRAMA

08:00 Panna Scarlet V (5,6,1/6) - serial krym.
11:20 Agenci NCIS XVIII (3,4/16) - serial krym.
13:10 Agenci NCIS: Los Angeles XVIII (21/24)
14:00 Agenci NCIS XVIII
15:55 Panna Marple (1/4) - serial krym. Wlk. Bryt. 2004
17:55 Poirot: Zło czai się pod słońcem VIII (1/2) - serial krym.
20:00 Detektyw Murdoch: Panika w parku XIX - serial krym. Kan./Wlk. Brytania 2026
21:00 Inspektor Ricciardi II
23:15 Hiszpańska księżniczka
00:30 Panna Scarlet V

TVN STYLE

11:30 Jestem z Polski IX (13,14,15/15) - serial dok.
14:30 Do zobaczenia II (9/11) - cykl reportaży Polska 2025
15:00 Bitwa o gości (8)
16:00 Ostre cięcie (8)
17:00 Zgłoś remont (9)
18:00 Mniej znaczy więcej. Live Better For Less (3)
18:35 Ugotowani w parach (12) - reality show Polska 2023
19:35 Kuchenne rewolucje (4, 5) - reality show
21:40 Top Model - reality show
23:05 Nagi raj. Wielka Brytania (4) - reality show Wlk. Bryt. 25

TVN TURBO

09:30 Po raz trzeci! Sprzedane
10:15 Moto kombat (3)
11:00 Ciężarówką przez pół świata (3/8) - serial dok.
12:00 Mobilni mechanicy (5)
12:45 Wojny samochodowe (3, 7, 8) - program rozrywkowy
15:45 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia II (3,15/17)
16:45 Zawodowi handlarze (3)
17:30 Jeździć, obserwować VIII
18:15 Z drugiej ręki (3)
19:00 Mobilni mechanicy (7, 8)
20:30 Zawodowi handlarze (11, 12) - mag. motoryzacyjny
22:00 Naprawy nie do naprawy
23:30 The Grand Tour

BBC FIRST

08:30 Shakespeare i Hathaway
10:30 Morderstwa w Midsomer VI (1,1/5) - serial krym.
12:35 Ojciec Brown X (10,1,2/10) - serial krym.
15:35 Shakespeare i Hathaway: prywatni detektywi II
17:35 Z pamiętnika położnej XI
18:50 Śmierć z dala od palm III
19:55 Śmierć pod palmami XI
21:00 Lynley (2/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2025
22:00 Milczący świadek XXIV (9,10/10) - serial krym.
00:15 Po powodzi (6/6)

FX

08:15 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (11,12/17)
10:05 Z Archiwum X III
12:55 The Mandalorian (7,8/8)
14:45 Poznaj mojego tatę - komedia romant. USA 2000
16:55 Królestwo niebieskie - dramat hist. Wlk. Brytania/Niemcy/Hiszpania/Maroko/USA/Włochy/Francja 2005
20:00 Obcy: Ziemia (7,8/8) - serial grozy USA/Wlk. Bryt. 2025, wyk. Sydney Chandler
21:55 Poznaj moich rodziców - komedia USA 2004
00:15 Anakonda - thriller USA/Brazylia/Peru 1997

HGTV

10:35 Uratuj swój ogród (26)
11:35 Najbrzydsze podwórko w dzielnicy - serial dok.
12:35 Dobrze zrobione w domu (1) - mag. Polska 2026
12:45 Pogromcy chaosu (9) - program rozrywkowy
13:40 Weekendowa metamorfoza (1, 2) - reality show
15:35 Polowanie na ogród VII
17:15 House Hunters (9, 10, 1)
18:55 Weekendowa metamorfoza (2, 4, 4) - reality show
21:40 Mieszkanie na miarę II
23:35 Aloha, nowy dom! (1, 2) - reality show USA 2025

BBC LIFESTYLE

11:25 Najdroższe brytyjskie domy II - serial dokumentalny
12:30 Niezwykłe hotele bez tajemnic IV (1/6) - serial dok.
13:30 Mistrzowie szycia (9, 10)
15:45 Zapraszam do stołu: wielka porcja (1) - reality show
17:40 Najlepszy konsultant ślubny (4) - pr. rozrywkowy
18:55 Na bogato: sekrety pierwszej klasy - serial dok.
19:55 Wielkie amerykańskie wypieki (5, 6) - pr. rozrywkowy
22:00 Seks i miłość dookoła świata – Christiane Amanpour
23:00 Sex-notowania
00:05 Wstydliwe choroby VIII

COMEDY CENTRAL

08:00 Tata ma plan (7/22)
08:32 Teoria wielkiego podrywu
12:45 Teoria wielkiego podrywu V (17,18/24)
13:30 Przyjaciele
16:30 Duchy II (7,8/22)
17:30 Nieoczekiwana zmiana miejsc - komedia USA 1983
20:00 Kosmiczna załoga - komedia USA 1999
22:10 The Office PL III (11,12/12) - serial komediowy
23:30 Comedy Club (6)
00:05 Miasteczko South Park IX (3,4,5/14) - serial anim.

TVP SERIALE

08:05 Na sygnale
10:15 Ranczo II (13/13)
11:15 Na dobre i na złe
12:15 Rodzinka.pl XIX (1,2)
13:30 Ojciec Mateusz 34 (3,4) - serial krym. Polska 2025
15:30 Komisarz Alex XXVI (3)
16:30 Ranczo III (1/13) - serial komediowy Polska 2008
17:30 Czarne chmury (7/10)
18:30 Stawka większa niż życie (4) - serial wojenny
19:55 Ojciec Mateusz 34 (5,6,7) - serial krym.
22:50 Ranczo III (2,3/13) - serial kom. Polska 2008
00:45 Komisarz Alex XXVI

CANAL+ KUCHNIA

15:30 Nie bój ryby! (10)
16:00 Jamie: uczta za mniej (3)
16:55 Jamie Oliver (8)
17:55 Gordon, Gino i Fred: podróż w rodzinne strony (2/2)
18:45 Czego nie jeść (4/4)
19:50 Poza Bali: podróż do serca Indonezji (1)
20:50 Włoska uczta (7,8)
21:50 James Martin: hiszpańska przygoda (5/20)
22:45 Tajemnice indyjskich smaków (7) - pr. rozrywkowy
23:10 W ogródku warzywnym Julie (2) - mag. poradnikowy
00:15 Nie bój ryby! (12)

CANAL+ DOMO

09:00 Tomasz Pągowski. Remont u ciebie (6)
09:30 Patent na zieleń (4)
10:00 Daleko od miasta XVI (6)
10:30 Ucieczka na wieś XXII
12:15 Nasz nowy dom w Grecji
13:10 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo
14:10 Wielkie projekty XII
15:20 Gardeners' World (25)
16:30 Tomasz Pągowski
17:00 Kupione i co dalej? (3, 4)
18:00 Daleko od miasta XVI
19:00 Dom w miesiąc (1, 2)
20:00 Generalna odbudowa
21:00 Wielkie projekty
22:00 W mieście czy na wsi

PLANETE+

13:35 W obronie rodziny
14:40 Najdzikse ostępy Europy II (3/5) - serial dok.
15:50 Premiera: Najdzikse ostępy Europy II (4/5)
17:00 Premiera: Planeta ciągłych przemian II - serial dok.
18:05 Dokąd dzisiaj? IV (52,53)
18:40 Polska z góry III (6,7/8)
19:40 Denzel Washington: American Paradox (1)
20:50 Ciekawy przypadek Brada Pitta - film dok.
22:00 AC/DC – Forever Young
23:10 Opowiedz nam Iggy

DISCOVERY CHANNEL

12:00 Kroniki policyjne: Szwecja II - serial dok.
13:00 Złomowisko PL V (11/16)
15:00 Nic do zgłoszenia (6/8)
16:00 Bracia Collins biorą się do roboty (9)
17:00 Ciężarówką przez Route 66 (6/7) - serial dok.
18:00 W dżungli z Edem Staffordem (6/6) - serial dok.
19:00 Fani czterech kółek: w trasie II (3) - serial dok.
20:00 W oku cyklonu III (5)
21:00 Najniebezpieczniejszy zawód świata XXII (10)
22:00 Alaska: Przetrwać na krańcu świata (2/8)

TVP HISTORIA

13:00 Plaże Europy (1/6)
14:00 Ex libris - magazyn
14:30 Generał Nil - film biograficzny Polska 2009
16:45 Królowe, które zmieniły świat (3/6) - serial dok.
17:40 Na kłopoty Bednarski (4) - serial krym. Polska 1986
18:50 Obłoki śmierci. Bolimów 1915 - film dok. Polska 2020
20:05 Największe tajemnice monarchii - serial dok.
21:10 Czarne złoto - film przyg. F/Katar/Tunezja/Włochy 2011
23:25 Zaginiony w akcji - film sensacyjny USA 1984

HISTORY

08:15 Starożytni kosmici XVI
09:15 Gwiazdy lombardu XIII
10:10 Wojny magazynowe XVII
11:10 Niewyjaśnione tajemnice wszechświata (1/8)
12:05 Starożytni kosmici XIV
13:05 Jak to wyjaśnić: tajemnice UFO (4/6) - serial dok.
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata III (4/22) - serial dok.
14:55 Gwiazdy lombardu XXV
17:10 Dziki Zachód: legenda Siedzącego Byka (1/2)
19:05 Starożytni kosmici XVI
21:00 Starożytni kosmici (8)
23:00 Niewyjaśnione tajemnice świata V (5,6/18)

NATIONAL GEOGRAPHIC

08:00 Katastrofy pod lupą (1,2/8) - serial dok. USA 2024
10:00 Katastrofa w przestworzach X (9,10,11,12,13,1/13)
16:00 Morskie megamaszyny
17:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy VI (6/6) - serial dok.
18:00 Nazistowscy dyplomaci - film dok. Francja 2025
19:00 Śladami tajemnic
20:00 Grecja: miejsce pełne tajemnic (4/6) - serial dok.
21:00 Odkopać historię (6)
23:00 Ciemna strona świata V (8,9/10) - serial dok. USA 2025

FOCUS TV

09:00 Wielkie wycieczkowce
11:00 Architektura z odzysku
12:00 Strzegąc granic IX
13:00 Rolnicy. Podlasie (3,4,5)
16:00 Podróże Gienka i Jastrzębia II (3,4) - serial dok.
17:00 Podróże z Danem Snowem II (4) - serial dok.
18:00 Najniebezpieczniejsze drogi do szkoły: Brazylia
19:00 Jak to wyjaśnić III (8/20)
20:00 Świat z góry. Zamki II
21:00 Mroczne tajemnice templariuszy (4/4) - serial dok.
22:00 Wygrać z żywiołem (7)
23:00 Poza kontrolą: Prom kosmiczny Columbia

BBC EARTH

08:50 Planeta doskonała (2/5)
09:55 Dzika Wielka Brytania
11:05 Przez nieznaną Afrykę
12:05 W okowach mrozu V
17:10 David Attenborough i cuda natury IV (5/6)
17:45 Dziki połów (2/8)
18:40 Planety - serial dok.
19:45 Zjawiskowa Ziemia (4/4) - serial dok. Wlk. Bryt. 2024
20:55 Życie na pustkowiu: powroty - serial dok.
21:55 W okowach mrozu: Odwilż (5/6) - serial dok.
22:55 Dzika Wielka Brytania (4) - serial dok. Wlk. Bryt. 2025

POLSAT VIASAT HISTORY

08:20 Naziści: korzenie zła - serial dok. Kanada 2026
12:20 Największe oszustwa II wojny światowej (1,2,3,4) - serial dok. Australia 2022
16:40 Tajemnice Adriatyku (3,4/4) - serial dokumentalny
18:40 Cesarstwo Rzymskie: mity i fakty - serial dokumentalny Francja 2024
21:00 Projekt Manhattan: w kolorze - film dok.
22:05 Naziści, U-booty i bitwa o Atlantyk - serial dok.
00:35 Najważniejsze wydarzenia II wojny światowej w kolorze (8/10) - serial dok.

eprasa.pl 9aa211f0dd

Od A do Z

BO WE MNIE JEST SEKS ★★★
film biograficzny, Polska 2021, reż. Katarzyna Klimkiewicz, wyk. Maria Dębska, Leszek Lichota, Krzysztof Zalewski
22:20 | kino polska
Szara polska rzeczywistość lat 60. XX wieku a na jej tle barwny fenomen Kaliny Jędrusik – aktorki, piosenkarki, żony Stanisława Dygata i ikony tamtych lat – w kreacji nagrodzonej w Gdyni Marii Dębskiej.

BOŻE CIAŁO ★★★★★
dramat obycz., Polska/Francja 2019, reż. Jan Komasa, wyk. Bartosz Bielenia, Aleksandra Konieczna, Eliza Rycembel
20:00 | kino polska
Jedenaście polskich Orłów, nominacja do Oscara oraz inne nagrody dla wziętej z życia historii uciekiniera z poprawczaka (Bartosz Bielenia!), który udając księdza, skraca drogę pewnej społeczności do Boga.

BÓL I BLASK ★★★★
dramat obycz., Hiszpania/Francja 2019, reż. Pedro Almodóvar, wyk. Antonio Banderas, Asier Etxeandia, Leonardo Sbaraglia
22:25 | ale kino+ hd
Pedro Almodóvar o własnych lękach i obawach czy też o zawodzie reżysera? Uznany reżyser u schyłku kariery analizuje swoje wzloty i upadki, próbując zamknąć niedomknięte sprawy i wrócić do dawnej formy.

CHIEF OF STATION ★★
thriller, USA/Wlk. Brytania/Węgry 2024, reż. Jesse V. Johnson, wyk. Aaron Eckhart, Olga Kurylenko, Alex Pettyfer
20:00 | tv puls
Szef placówki CIA w Budapeszcie traci żonę w zamachu. Jednak po powrocie do kraju dowiaduje się, że nie był to zamach, a kobieta była podwójnym agentem działającym na rzecz wroga. Trzeba to sprawdzić.

CHŁOPCY Z FERAJNY ★★★★★
film sens., USA 1990, reż. Martin Scorsese, wyk. Robert De Niro, Ray Liotta, Joe Pesci
22:20 | warner tv
Martin Scorsese według skruszonego gangstera o nowojorskiej mafii. Najlepszy film gangsterski końca stulecia: dokumentalny charakter, perfekcyjna reżyseria, wyśmienite aktorstwo. Koniecznie.

Rozwodnicy

21:25 | tvn
★★★

· FOT. NETFLIX

Z litewskiego na polski via Netflix: po 20 latach spędzonych w separacji para, mająca wspólne, już dorosłe, dziecko ubiega się o rozwód kościelny, co oznacza poddanie się dość wymagającej procedurze.

KOMEDIODRAMAT
POLSKA 2024, REŻ. MICHAŁ CHACIŃSKI, RADOSŁAW DRABIK. WYK. MAGDALENA POPŁAWSKA, WOJCIECH MECWALDOWSKI

DROGA DO ODKUPIENIA ★★
thriller, USA/Niemcy/Szwajcaria 2022, reż. Anna Gutto, wyk. Juliette Binoche, Frank Grillo, Morgan Freeman
23:55 | tv puls
Aby ocalić życie brata przebywającego za kratami, Juliette Binoche przyjmuje od gangu zlecenie na przemyt towarów i ludzi swoją wielką ciężarówką. Zgrany pomysł w feministycznym wydaniu.

ERIN BROCKOVICH ★★★
film biograficzny, USA 2000, reż. Steven Soderbergh, wyk. Julia Roberts, Albert Finney, Aaron Eckhart
22:40 | polsat
Samotna matka z trójką dzieci wymusza dla siebie pracę w kancelarii prawnej, by z czasem doprowadzić do procesu o największe odszkodowanie za zanieczyszczenie środowiska. Plus Oscar dla Julii Roberts.

GENERAŁ NIL ★★★★
film biograficzny, Polska 2009, reż. Ryszard Bugajski, wyk. Olgierd Łukaszewicz, Alicja Jachiewicz, Magdalena Emilianowicz
22:25 | tvp historia
Losy generała Augusta Emila Fieldorfa, w czasie wojny dowódcy Dywersji AK, po jej zakończeniu w wyniku działań komunistów skazanego na śmierć. Wybitna kreacja Olgierda Łukaszewicza.

MEXICALI. ZIEMIA BEZPRAWIA ★★
film sens., USA 2026, reż. Luke LaFontaine, wyk. Bren Foster, Kris Van Damme, Tania Raymonde
22:20 | canal+ premium
Były zawodnik MMA prowadzi ranczo swojej partnerki. Gdy brakuje pieniędzy na płace, staje do nielegalnego turnieju walki wręcz. Miejscowa mafia gotowa jest na wszystko, by go pozyskać dla siebie.

MIŁOŚĆ I TURBULENCJE ★★★
komedia romantyczna, Francja 2013, reż. Alexandre Castagnetti, wyk. Ludivine Sagnier, Nicolas Bedos, Jonathan Cohen
22:45 | tvp 1
Udający się do Paryża nowojorski prawnik z perspektywą siedmiogodzinnego lotu dostaje miejsce obok swojej byłej dziewczyny, o której wolałby zapomnieć. Ktoś powiedział, że stara miłość nie rdzewieje?

NIEZNAJOMY POD WIELKIM ŁUKIEM ★★★
dramat obycz., Francja/Dania 2025, reż. Stéphane Demoustier, wyk. Claes Bang, Sidse Babett Knudsen, Xavier Dolan
22:00 | cinemax
Opowieść o Ottonie von Spreckelsenie - duńskim architekcie i wykładowcy, który w latach 80. XX wieku nieoczekiwanie wygrał międzynarodowy konkurs na tzw. Wielki Łuk w paryskiej dzielnicy La Defense.

NOCNA SUKA ★★
czarna komedia, USA 2024, reż. Marielle Heller, wyk. Amy Adams, Scoot McNairy, Anleigh Snowden
23:45 | hbo
Po urodzeniu bliźniaków pani porzuca obiecującą karierę zawodową i skupia się na wychowaniu potomstwa, nie dostrzegając nawet, jak zamienia się (dosłownie!) na warczącego na wszystkich psa.

SIEDEM LAT W TYBECIE ★★
film biograficzny, USA/Wlk. Brytania 1998, reż. Jean-Jacques Annaud, wyk. Brad Pitt, David Thewlis, BD Wong
20:00 | tvp kultura
Niespełniona obietnica wielkiego kina na tle Himalajów: austriacki zwolennik Hitlera spotyka Dalajlamę. Jean–Jacques Annaud, Brad Pitt i wspaniałe góry to za mało, by ulepić z tego przebój.

W SAMYM SERCU MORZA ★★★
film przyg., USA/Australia/Hiszpania 2015, reż. Ron Howard, wyk. Chris Hemsworth, Benjamin Walker, Cillian Murphy
20:00 | warner tv
Historia, która mogła zainspirować „Moby Dicka" Hermana Melville'a. Młody Melville rozmawia z ostatnim żyjącym członkiem załogi kutra wielorybniczego, którego w 1820 roku zaatakował olbrzymi wieloryb.

KONRAD J. ZARĘBSKI

eprasa.pl 9aa211f0dd

NIEDZIELA 27.09

TVP1

06:50 Słowo na niedzielę
07:00 Msza święta
08:00 Tydzień (1100)
08:30 Pociąg do Polski (4) - serial dok. Polska 2026
09:05 U Pana Boga w ogródku
09:55 Ojciec Mateusz XXVI (9)
10:55 Komisarz Alex XXVI (4)
11:55 Między ziemią a niebem
12:00 Anioł Pański
12:15 Między ziemią a niebem
12:45 Taize – Dom serca (1)
13:05 Ssaki (1) - serial dok.
14:10 Rolnik szuka żony. Odwiedziny (3) - serial dok.
14:35 Lalka - serial obycz.
16:00 Zaraz wracam (13,14)
17:00 Teleexpress
17:35 Daję słowo – Maciej Orłoś (44) - talk-show
18:40 Jaka to melodia? (5968)
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:25 **Gra z Cieniem II** (4) - serial krym. Polska 26, wyk. Natalia Rybicka
21:25 **Rolnik szuka żony** (4)
22:20 **Rolnik szuka żony. Odwiedziny** (4)
22:45 **Miłość i turbulencje (Amour & Turbulences)** ★★★ - komedia romantyczna Francja 2013, reż. Alexandre Castagnetti (110 min)
00:35 **Vera Cruz** ★★ - western USA 1954, reż. Robert Aldrich (105 min)
02:20 **Jaka to melodia?**

TVP2

05:10 Barwy szczęścia - serial obycz. Polska 2026
06:25 M jak miłość
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7689) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7689) - mag. Polska 2026
11:00 Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka
11:35 The Voice of Poland
14:00 Familiada (3141) - teleturniej Polska 2026
14:35 Koło fortuny
15:10 Szansa na sukces. Opole 2027 (4) - show
16:10 Europa da się lubić – nowe pokolenie (4) - teleturniej Polska 2026, program prowadzi Katarzyna Zielińska
17:10 Tak to leciało! (89)
18:10 Omnibus – szybcy i mądrzy (45) - teleturniej
19:10 Kocham Cię, Polsko! (3)

20:40 **Rozgrywka (The Score)** ★★ - film sens. Niemcy/USA/Kanada 2001, reż. Frank Oz, wyk. Robert De Niro, Edward Norton, Marlon Brando (135 min)
22:55 **Ludzie, których nie cierpimy na weselach (The People We Hate at the Wedding)** ★★ - komedia USA 2022, reż. Claire Scanlon, wyk. Allison Janney (110 min)
00:45 **Będziemy mieszkać razem** - serial sens.

POLSAT

05:40 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - mag. informacyjny Polska 2026
08:00 Halo tu Polsat (3208) - magazyn Polska 2024
11:30 Kevin sam w domu – po raz czwarty - komedia USA 2002, reż. Rod Daniel
13:05 Kraina lodu (Frozen) - film anim. USA/Norwegia 2013, reż. Jennifer Lee, Chris Buck (150 min)
15:35 Twoja twarz brzmi znajomo (229) - program rozrywkowy Polska 2026
17:30 Awantura o kasę (293) - teleturniej Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Wypasiona Kuchnia (28) - serial kom. Polska 2026
19:35 Być gwiazdą (4) - cykl reportaży Polska 2026

19:55 **Dancing with the Stars. Taniec z gwiazdami** (187) - program rozrywkowy PL 2026
22:40 **Erin Brockovich** ★★★ - film biograficzny USA 2000, reż. Steven Soderbergh, wyk. Julia Roberts, Albert Finney, Aaron Eckhart, Marg Helgenberger (170 min)
01:30 **Zła kobieta (Bad Teacher)** ★★ - komedia USA 2011, reż. Jake Kasdan, wyk. Cameron Diaz, Lucy Punch (110 min)

TVN

05:40 Uwaga! (7743) - mag. reporterów Polska 2025
05:55 Ukryta prawda (25/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Poznań – „Pomylone Gary" 28 (5) - reality show Polska 2024
07:45 Dzień Dobry TVN (5788) - magazyn Polska 2026
11:30 Kobieta na krańcu świata XVII - cykl reportaży
12:35 Co za tydzień (1262) - magazyn Polska 2026
13:05 Azja Express (4) - reality show Polska 2026
14:45 Kuchenne rewolucje: Wejherowo – Deptak 33 (4)
15:50 Wojna z dziadkiem (The War with Grandpa) - komedia USA/Wlk. Brytania/Kanada 2020, reż. Tim Hill (125 min)
17:55 Nowa Szelągowska (1) - reality show Polska 2026
19:00 Fakty, sport, pogoda

19:45 **MasterChef** (4) - show Polska 2026
21:25 **Rozwodnicy** - komediodramat Polska 2024, reż. Michał Chaciński, Radosław Drabik, wyk. Magdalena Popławska, Tomasz Schuchardt (125 min) ★★★
23:30 **Na twoim miejscu** ★★ - komedia Polska 2023, reż. Antonio Galdamez, wyk. Paulina Gałązka, Miron Jagniewski, Maria Pakulnis (130 min)
01:40 **Uwaga!** (7744)

TV PULS

06:00 Taki jest świat (38)
06:40 Kobra – oddział specjalny XXVI (7/14) - serial sens.
07:45 Don Matteo: Boski detektyw XIII - serial krym.
09:55 Rodzinny interes (1,2)
11:55 Moje skarby - komedia kryminalna Francja 2017
13:50 Goście w Ameryce (Just Visiting) - komedia Francja/USA 2001 (115 min)
15:45 Goście, goście III: Rewolucja (Les Visiteurs: La Révolution) - komedia Francja/Belgia/Czechy 2016, reż. Jean-Marie Poiré (135 min)
18:00 Był sobie pies (A Dog's Purpose) - film przygodowy USA/Indie 2017 (120 min)
20:00 **Chief of Station** ★★ - thriller USA/Wlk. Brytania/Węgry 2024, reż. Jesse V. Johnson, wyk. Aaron Eckhart, Olga Kurylenko, Alex Pettyfer (125 min)
22:05 **Pakt z mordercą (The Hunter's Prayer)** ★★ - thriller Niemcy/Hiszp./USA 2017 (110 min)
23:55 **Droga do odkupienia (Paradise Highway)** ★★ - thriller USA/Niemcy/Szwajc. 2022 (145 min)
02:20 **Dyżur III** (34)

TVN7

06:00 Wiza na miłość: pierwsze spotkanie III - serial dok.
06:55 New Looney Tunes II
07:25 Blueback - dramat obycz. Australia 2022, reż. Robert Connolly, wyk. Mia Wasikowska, Radha Mitchell
09:35 The Floor (11, 12) - teleturniej Polska 2026
10:55 Top Model (4)
12:30 Ukryta prawda (27,28/60) - serial fab.-dok.
14:30 Szpital św. Anny (41,42/50) - serial obycz.
16:30 Detektywi III (35/60)
17:35 San Andreas - film katas. USA 2015, reż. Brad Peyton, wyk. Dwayne Johnson, Carla Gugino (145 min)
20:00 **Meg (The Meg)** ★★ - horror USA/Chiny 2018, reż. Jon Turteltaub, wyk. Jason Statham, Bingbing Li, Rainn Wilson, Cliff Curtis, Winston Chao (155 min)
22:35 **Godziny szczytu (Rush Hour)** ★★ - film sens. USA 1998, reż. Brett Ratner, wyk. Jackie Chan (120 min)
00:35 **Margaux** ★★ - horror USA 2022, reż. Steven C. Miller, wyk. Madison Pettis (130 min)

MEZZO

12:15 Martha Argerich, Wiener Philharmoniker, Tugan Sokhiev: Prokofiev, Stravinsky
13:45 Koncert z okazji 90. urodzin Arvo Pärta
15:00 Orkiestra Paryska, Klaus Mäkelä: Copland, Connesson, Gershwin, Tower, Varèse - muzyka klasyczna
16:50 Giuseppe Verdi: Otello - opera Hiszpania 2025
19:20 James Carter „Trane: A Centennial Supreme" – Jazz in Marciac - koncert Francja 26
20:30 Orkiestra symfoniczna z Montrealu, Dalia Stasevska, Bruce Liu: Goubaïdoulina, Sibelius, Chopin - muzyka klasyczna Kanada 2023
22:05 INSO-Lviv Orchestra, Dalia Stasevska, Joshua Bell: Bacewicz, de Hartmann, Skoryk, Stankowycz, Chopin

PULS 2

08:30 Boso przez świat
10:05 Różowa Pantera kontratakuje - komedia kryminalna Wlk. Brytania/USA 1976
12:30 Zemsta Różowej Pantery - komedia kryminalna Wlk. Brytania/USA 1978
14:30 O zwariowanym królestwie - film przyg. Czechy 2016, reż. Marta Ferencová
16:45 O żabie i złotej kuli - film fantasy Niemcy/Czechy 2022, reż. Ngo The Chau
18:45 Kopciuszek - film fantasy Niemcy 2011
20:00 Zdobycz - film sens. USA 2024, reż. Mukunda Michael Dewil, wyk. Ryan Phillippe, Mena Suvari
21:55 Polowanie na »Czerwony Październik« - film sensacyjny USA 1989
00:30 Dzielnica strachu IV

TV4

07:50 Wielkie tajemnice historii IV (10/25) - serial dok.
08:45 A na deser... (13)
08:55 Galileo
10:55 I że ci nie odpuszczę - komedia romantyczna Meksyk/USA 2018
13:25 Obłędny rycerz - film przyg. USA 2001, reż. Brian Helgeland, Brajan Helgelend
16:00 S.W.A.T.: Miasto w ogniu - film sens. USA 2011, reż. Benny Boom, wyk. Gabriel Macht, Robert Patrick
17:55 Uroczysko V (3,4,5,6) - serial krym. Polska 2026, wyk. Antoni Królikowski
20:00 Wypasiona Kuchnia (27) - serial kom. Polska 2026
20:05 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (13,14,15,16) - serial krym. Polska 2026
00:15 STOP Drogówka (379)

METRO

08:10 Klan z Alaski III
09:10 The Floor (7, 8)
10:35 Step Up 3D - film muzyczny USA 2010
12:45 Twarzą w twarz (4)
13:50 Diagnoza IV (3,4) - serial obycz. Polska 2019
15:50 Belle Epoque (7,8/10)
17:50 Kryminalni (13,1) - serial krym. Polska 2006
20:00 Wallander - serial krym. Wlk. Brytania/Szwecja/USA/Niemcy 2008, wyk. Kenneth Branagh, Richard McCabe
22:05 Chyłka – Zaginięcie (7/7) - serial krym. Polska 2019, wyk. Magdalena Cielecka, Filip Pławiak
23:05 Chyłka – Kasacja (1/6)
00:00 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VI (13/13)
01:00 Szpital (34/67)
02:00 Szkoła (1/67)

eprasa.pl 9aa211f0dd

STOPKLATKA DVB T

08:00 **Komisarz Rex VIII** (5,2/13) - serial sens.
10:00 **Hudson i Rex IV** (13,14,15/16) - serial krym. Kanada 2022
13:00 **Komisarz Rex — Powrót do Wiednia** (5/6) - serial krym.
15:00 **Fenomen (Phenomenon)** *** - film obycz. USA 1996, reż. Jon Turteltaub, wyk. John Travolta, Kyra Sedgwick (160 min)
17:40 **Dobry rok (A Good Year)** *** - komediodramat USA/Wlk. Brytania 2006, reż. Ridley Scott (140 min)
20:00 **Ludzie honoru (A Few Good Men)** **** - dramat USA 1992, reż. Rob Reiner, wyk. Tom Cruise, Jack Nicholson, Demi Moore, Kevin Bacon, Kiefer Sutherland (170 min)
22:50 **Pocałunek śmierci (Kiss of Death)** *** - dramat krym. USA 1995, reż. Barbet Schroeder, wyk. David Caruso (125 min)
00:55 **Igrzyska śmierci: Kosogłos. Część II (The Hunger Games: Mockingjay Part 2)** *** - film przygodowy USA 2014 (185 min)

KINO POLSKA

07:40 Polska Kronika Filmowa 11A/72 - film dok. Polska 1972
07:55 Polska Kronika Filmowa 08B/69 - reportaż Polska 1969
08:10 Reksio - serial anim.
08:40 Bolek i Lolek (3,3/13)
09:00 Siedem życzeń (3,4)
11:10 Pan Kleks w kosmosie, cz. 1: Porwanie Agnieszki (1) - film przyg. Polska/Czechosłowacja 1988
13:00 Pan Kleks w kosmosie, cz. 2: Misja Voltana (2) - film przyg. Polska/Czechosł. 1988
14:35 Ranking Naj Polskiego Kina - serial dok. Polska 2024
15:50 Nie lubię poniedziałku - komedia Polska 1971, reż. Tadeusz Chmielewski
18:20 Historie miłosne - dramat obycz. Polska 1997, reż. Jerzy Stuhr, wyk. Jerzy Stuhr
20:00 Boże Ciało - dramat obyczajowy Polska/Francja 2019, reż. Jan Komasa, wyk. Bartosz Bielenia, Aleksandra Konieczna, Eliza Rycembel
22:20 Bo we mnie jest seks - film biograficzny Polska 2021, reż. Katarzyna Klimkiewicz, wyk. Maria Dębska, Leszek Lichota
00:35 Horror Story - dramat obyczajowy Polska 2023, reż. Adrian Apanel, wyk. Jakub Zając, Michalina Olszańska

ALE KINO+

09:35 **Matthew Perry. Ten, którego zabrakło.**
10:50 **Nora Roberts — Księżyc nad Karoliną (Carolina Moon)** ** - thriller USA/Niemcy/Kanada 2006 (120 min)
12:50 **Bracia ze stali (The Iron Claw)** **** - film biograficzny USA/Wlk. Brytania 2023, reż. Sean Durkin, wyk. Zac Efron (155 min)
15:25 **Wszyscy wiedzą (Todos lo saben)** **** - dramat krym. Hiszpania/Francja/Włochy 2018, reż. Asghar Farhadi, wyk. Penélope Cruz (155 min)
18:00 **Strefa interesów (The Zone of Interest)** ***** - dramat wojenny Wlk. Brytania/Polska/USA 2023 (130 min)
20:10 **Patience II** (7,8) - serial krym. Wlk. Brytania 2026, wyk. David Sterne, Ben Brouckaert
22:25 **Ból i blask (Dolor y gloria)** **** - dramat obyczajowy Hiszpania/Francja 2019 (135 min)
00:40 **Chleb i sól** - dramat obycz. Polska 2022, reż. Damian Kocur, wyk. Jacek Bies (125 min)

POLSAT FILM

08:05 Sąsiedzi - serial anim.
08:20 Był sobie kosmos
10:00 Jeźdźcy smoków: Na końcu świata III (3,4,5/13)
11:30 Minionki: Wejście Gru - film anim. USA/Francja 2022
13:10 Ewolucja - komedia USA 2001, reż. Ivan Reitman
15:25 Szklana pułapka 4.0 - film sens. USA/Wlk. Bryt. 07
18:00 Pan i władca: Na krańcu świata - film przyg. USA 2003
21:00 Telefon - thriller USA 2002, reż. Joel Schumacher
22:40 Gorący towar - kom. krym. USA/Wlk. Brytania 2013

FILMBOX+ ONE

07:55 Strażnik Teksasu V (20,21,22/27) - serial sens.
10:55 Vera VI (2/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2016
12:50 Kacper - film fantasy USA 1995, reż. Brad Silberling
14:55 Noe: wybrany przez Boga - film przyg. USA 2014
17:45 Zbuntowana - film sens. USA/Kanada 2015
20:00 Vera VI (4/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2016
22:00 Hooligans III - film sens. Wlk. Brytania/USA 2013
00:00 Suma wszystkich strachów - film sensacyjny USA/Niemcy/Kanada 2002

TVP KULTURA DVB T

08:00 **Liturgia prawosławna**
09:05 **Wspólny dom** (41)
09:35 **Przystań nad Biblią**
09:55 **Kroniki Sherlocka Holmesa** - serial krym.
11:00 **Kosmos 1999 II** (10/24)
12:10 **Król Maciuś Pierwszy** - spektakl teatralny
13:40 **Koncert** Polska 2026
14:25 **Paryżanka (Une parisienne)** *** - komedia F/Włochy 1957, reż. Michel Boisrond (100 min)
16:05 **Nad Niemnem** (2/4) - serial obycz. PL 1986
17:15 **Studio Kultura** (690)
18:05 **Gala wręczenia Dorocznych Nagród Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego**
20:00 **Siedem lat w Tybecie (Seven Years in Tibet)** ** - film biograficzny USA/Wlk. Bryt. 1998 (145 min)
22:25 **Porozmawiajmy szczerze** (24)
23:05 **Tycjan: imperium barw** - film dok.
00:45 **Uderzenie** - film krótkom. PL 2020 (40 min)
01:25 **Kos** - film hist. Polska/Szwecja/Niemcy 2023, reż. Paweł Maślona, wyk. Bartosz Bielenia (135 min)

WARNER TV

10:40 Miłość jak narkotyk - komedia romantyczna
12:45 Akademia Policyjna IV - komedia USA 1987
14:25 Superman IV - film s.f. Wlk. Brytania/USA 1987
16:05 Uwolnić orkę IV - film przygodowy USA 2010
18:10 Dziedzic Maski - komedia USA/Niemcy/F/Australia 2005, reż. Lawrence Guterman
20:00 W samym sercu morza - film przyg. USA/Aus./Hiszp. 2015, reż. Ron Howard
22:20 Chłopcy z ferajny - film sensacyjny USA 1990

PARAMOUNT

09:45 Marley i ja - komedia USA 2008, reż. David Frankel
12:20 Wyścig z czasem - film s.f. USA 2011
14:35 Indiana Jones i Królestwo Kryształowej Czaszki - film przyg. USA 2008
17:20 Top Gun: Maverick - film sensacyjny USA 2022
20:00 Tajna baza - komedia USA 2022, reż. Henry Joost
22:10 Przetrwanie - film sens. USA 2011, reż. Joe Carnahan
00:30 Spokojny Amerykanin - dramat obycz. Wlk. Brytania/Niemcy/USA/Wietnam/Aus./Francja/Kanada 2002

HBO

09:40 **Piraci, którzy nic nie robią** ** - film anim. USA/Kanada 2008, reż. Mike Nawrocki (85 min)
11:05 **Chórzyści** *** - dramat obycz. Wlk. Brytania/USA 2025, reż. Nicholas Hytner (110 min)
12:55 **Policzalne** *** - dramat obycz. Aus. 2024, reż. Marcelle Lunam (90 min)
14:25 **Nowy początek** **** - film s.f. USA/Kan. 2016, reż. Denis Villeneuve, wyk. Amy Adams (115 min)
16:20 **Jumanji: Następny poziom** *** - film przyg. USA 2019 (120 min)
18:20 **Blue Moon** *** - film biograficzny USA/Irlandia 2025 (100 min)
20:00 **Lodowy szlak: Zemsta** ** - film sens. USA/Australia 2025, reż. Jonathan Hensleigh, wyk. Liam Neeson (110 min)
21:50 **Creed III** *** - film sens. USA 2023, reż. Michael B. Jordan (115 min)
23:45 **Nocna suka** ** - czarna komedia USA 2024, reż. Marielle Heller (100 min)
01:25 **Prawa ludzi** ** - dramat woj. USA 2024, reż. Phil Blattenberger (95 min)

CINEMAX

11:10 CJ7 - komedia Hongkong/Chiny 2008
12:35 Gdyby ulica Beale umiała mówić - dramat miłosny USA 2018, reż. Barry Jenkins
14:30 Imię - komedia Francja/Belgia 2012
16:20 Goodbye, Lenin! - komediodramat Niemcy 2003
18:20 Dzień Świstaka - komedia USA 1993
20:00 Raport - film biograf. USA 2019, reż. Scott Z. Burns
22:00 Nieznajomy pod Wielkim Łukiem - dramat obycz. Francja/Dania 2025

ROMANCE TV

07:40 Górski lekarz (5,6,7/8)
13:20 Rosamunde Pilcher: Upragnione dziecko Amy - film obyczajowy Niemcy 2023
15:15 Lost w Fusecie — Ślad cieni: Ślad cieni, część 1. - film krym. Niemcy 2024, reż. Felix Herzogenrath, wyk. Jan Krauter
17:05 Dwa osły na Sardynii - komedia Niemcy 2015
18:55 Falk (2/6) - serial obycz.
20:00 Piękna i miliarder na Bali - dramat obycz. USA 2024
21:55 Rejs ku szczęściu (16/31) - serial obyczajowy
23:50 Bella Casa - komedia romantyczna Niemcy 2014

CANAL+ PREMIUM

09:15 **Pod gwiaździstym niebem** ** - komedia romant. USA 2025 (100 min)
10:55 **Nowa fala** - film biograficzny Francja/USA 2025, reż. Richard Linklater (110 min)
12:45 **Być kochaną** - dramat obycz. Norwegia/Szwecja 2024 (105 min)
14:30 **Ocaleni** - thriller USA/Kanada 2008, reż. Rodrigo García (90 min)
16:00 **Niemożliwe** - film katas. USA/Hiszpania/Tajlandia 2012, reż. J.A. Bayona (110 min)
17:50 **Niania w Nowym Jorku** - komedia romantyczna USA 2007 (105 min)
19:35 **Ultimatum Bourne'a** **** - film sens. USA/Niemcy/F/Hiszpania 2007, reż. Paul Greengrass (115 min)
21:30 **Niewypowiedziana wojna II** (6/6) - serial s.f. Wlk. Brytania 2026
22:20 **Mexicali. Ziemia bezprawia** ** - film sens. USA 2026, reż. Luke LaFontaine, wyk. Bren Foster (100 min)
00:00 **Piła** - horror USA 2004, reż. James Wan, wyk. Cary Elwes (100 min)

TVN FABUŁA

07:45 Lekarze IV (2,3,4)
10:50 Sonic 2. Szybki jak błyskawica - film anim. USA/Japonia/Kan./Wlk. Bryt. 2022
13:30 Maska - komedia USA 1994, reż. Chuck Russell
15:45 Kogel-mogel - komedia PL 1988, reż. Roman Załuski
18:00 Galimatias, czyli kogel–mogel II - komedia Polska 1988
20:00 Diuna: Część druga - film przyg. USA/Kan. 2024
23:25 Simona Kossak - film biograficzny Polska 2024
01:30 13 minut - film sensacyjny USA/Kanada 2021

AMC

08:45 Kopalnie króla Salomona, cz. 2 (2) - film przyg. Niemcy/USA/RPA 2004
10:40 Tristan i Izolda - melodramat USA/Wlk. Brytania/Niemcy/Czechy 2006
13:15 Miasto cienia - film przyg. USA 2008, reż. Gil Kenan, wyk. Saoirse Ronan
15:15 Ślepy traf - dramat kryminalny USA 2013
17:10 Powrót na błękitną lagunę - film przyg. USA 1991
19:15 Legenda Zorro - film przygodowy USA 2005
22:00 Kraina złoczyńców - film sensacyjny USA 2014

eprasa.pl 9aa211f0dd

AXN

08:00 Walker: Strażnik Teksasu III - serial krym.
09:55 Rekrut: Feds (14,15, 16,17,18/22) - serial sens.
14:55 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas (9,10,11,12,13/23) - serial krym. USA/Kan. 2000
20:00 Snajper II - film sens. USA/Węgry 2002, reż. Craig R. Baxley, wyk. Tom Berenger
21:55 Snajper III - film sens. USA 2004, reż. P.J. Pesce
23:40 Adrenalina - film sens. USA 2006, reż. Mark Neveldine, Brian Taylor

EPIC DRAMA

08:50 Panna Marple VI (3/3)
10:45 Poirot: Przegrany gość V
11:55 Poirot V (3,4,5/8) - serial krym. Wlk. Brytania 1993
15:15 Dalgliesh (2,5/6) - serial krym. Wlk. Brytania 2021
19:05 Projekt Błękitna Księga II (8/10) - serial s.f.
20:00 Rodzina Hardacre'ów (2/6) - serial obycz. Wlk. Brytania/Irlandia 2024
21:00 Morderstwo w małym mieście II (4) - serial krym.
21:55 A.B.C. (2/3)
22:55 Rodzina Hardacre'ów
23:55 Detektyw Murdoch XVII (15,16/24) - serial krym.

TVN STYLE

11:30 Ostre cięcie (1)
12:30 Love the Look (1) - program rozrywkowy Polska 2026
13:30 Jestem z Polski XVIII (1,36,37/14) - serial dok.
16:35 Teraz one (1)
17:10 Do zobaczenia III (1/10)
17:45 Bitwa o gości (9)
18:45 Kuchenne rewolucje (8, 9) - reality show
20:45 Ostre cięcie (1) - reality show Polska 2026
21:50 Kobieta na krańcu świata XVII - cykl reportaży
22:50 Azja Express (4)
00:35 No to lecę! (4)

TVN TURBO

11:45 Z drugiej ręki (4) - mag.
12:30 Jeździć, obserwować
13:15 Duda kontra Szafrański
14:00 Moto kombat (4) - mag. motoryzacyjny Polska 2026
14:45 Zawodowi handlarze (4)
15:30 Po raz trzeci! Sprzedane
16:15 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia II (4,16/17)
17:15 Ciężarówką przez pół świata (4/8) - serial dok.
18:15 Naprawy nie do naprawy
19:00 Raport końcowy (837)
19:25 Wojny samochodowe (9, 10) - program rozrywkowy
21:25 Zawodowi handlarze (4)
22:10 Jeździć, obserwować

BBC FIRST

08:25 Śmierć z dala od palm III (2/6) - serial kryminalny
09:30 Duma i uprzedzenie (3,4/6) - serial obyczajowy
11:40 Ale akcja! - serial kom.
13:35 Morderstwa w Midsomer VI (2,2,3,3/5) - serial krym.
17:50 Z pamiętnika położnej XI
18:55 Detektyw z Chelsea III
19:55 Śmierć pod palmami XI (5/8) - serial kryminalny
21:00 W cieniu podejrzeń (8/8)
22:00 Line of Duty – Wydział wewnętrzny III (4,5/6)
00:15 Lynley (2/4) - serial krym.

FX

08:05 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (13,14/17)
09:55 Z Archiwum X III (4,5,6,7/24) - serial s.f.
13:35 The Hunting Party II (10/13) - serial krym. USA 2026
14:30 Karmazynowy przypływ - film sensacyjny USA 1995
16:55 Dzień Niepodległości - film s.f. USA 96, reż. Roland Emmerich, wyk. Will Smith
20:00 Patriota - film akcji USA 1998, reż. Dean Semler, wyk. Steven Seagal, Gailard Sartain
21:40 Obcy: Ziemia (7,8/8)
23:35 Salt - film sens. USA 2010, reż. Phillip Noyce

HGTV

08:10 Uratuj swój ogród (26)
09:05 Nowa Maja w ogrodzie (12, 13, 37, 38) - magazyn
11:05 Polowanie na ogród II (7,8,6/8) - serial dok.
12:40 Najbrzydsze podwórko w dzielnicy (7,8/12)
13:40 Letnia chata na lata XIII
15:45 Zgłoś remont (6)
16:40 Weekendowa metamorfoza (3, 6) - reality show
18:40 Zgłoś remont (4)
19:40 House Hunters (2, 3, 4) - reality show Polska 2018
21:20 Pogromcy chaosu (9)
22:20 Dorota inspiruje (8)

BBC LIFESTYLE

10:30 Mistrzowie szycia
13:55 Na bogato: sekrety pierwszej klasy - serial dok.
14:50 Wielkie brytyjskie wypieki (9, 10) - pr. rozrywkowy
16:55 Stacey Dooley wpada na weekend II - serial dok.
17:55 W 80 kilo dookoła świata
18:55 Niezwykłe hotele bez tajemnic IV (2/6) - serial dok.
19:55 Koreańska uczta Eda i Ryu (4) - mag. kulinarny
21:00 Winnice Australii i Gary Barlow (4) - serial dok.
22:00 Najlepszy konsultant ślubny (4) - pr. rozrywkowy
23:15 Glukozowa Bogini

COMEDY CENTRAL

08:00 Tata ma plan (12/22)
08:30 Teoria wielkiego podrywu V - serial kom.
12:55 Teoria wielkiego podrywu VI (5/24) - serial kom.
13:25 Przyjaciele (11,12,13/24)
14:52 Duchy II (7,8/22)
15:50 Norbit - komedia romantyczna USA 2007
17:55 Kosmiczna załoga - komedia USA 1999
20:00 Zostańmy przyjaciółmi - komedia romantyczna USA/Niemcy/Kanada 2005
22:00 The Office PL IV (1,2/12)

TVP SERIALE

08:20 Na sygnale - serial obyczajowy Polska 2026
08:55 Stawka większa niż życie (3,4) - serial wojenny
11:20 Czterej pancerni i pies (6,7) - serial woj. Polska 1969
13:35 Ojciec Mateusz 34 (6,7)
15:30 Komisarz Alex XXVI (4) - serial krym. Polska 2026
16:30 Ranczo III (4/13) - serial kom. Polska 2008
17:30 Czterej pancerni i pies (8,1) - serial wojenny Polska 1970, wyk. Janusz Gajos
19:50 Ojciec Mateusz 35
22:45 Ranczo III (5,6/13)
00:40 Rodzinka.pl XIX

CANAL+ KUCHNIA

10:45 Jamie: uczta za mniej (3)
11:40 Klejnoty Morza Śródziemnego - serial dok.
12:30 Hiszpańskim szlakiem z Gonzalo - serial dok.
13:30 Poza Bali (2)
14:35 James Martin: hiszpańska przygoda (6)
15:25 Jamie Oliver (8) - mag.
16:20 Włoska uczta (7,8)
17:20 U sąsiadów w kuchni XVI
18:30 Jakubiak rozgryza Polskę
19:25 Nie bój ryby! (10, 11)
20:15 m jak mięso (5, 6)
21:15 Anthony Bourdain IX
23:45 Hongkong od kuchni (6)

CANAL+ DOMO

09:05 Twój kawałek ogrodu
10:10 Gardeners' World (31)
11:20 Pokochaj swój ogród (4)
12:20 Ucieczka na wieś XXV
14:10 Wielkie projekty X (3)
15:15 Luksusowa ucieczka
16:15 W mieście czy na wsi
17:15 Projekty marzeń (5/12)
18:10 Tomasz Pągowski. Remont u ciebie (3) - magazyn
18:35 Daleko od miasta XVI (7)
19:05 Ucieczka na wieś XXII
21:00 Pokochaj lub sprzedaj
21:55 Pomocy! Kupiliśmy wioskę (4/20) - serial dok.
22:50 Mały metraż w wielkim stylu II - serial dok.

PLANETE+

13:35 Natura kontra upał (1)
14:45 Najdzikse ostępy Europy II (4/5) - serial dok.
15:50 Premiera: Najdzikse ostępy Europy II (5/5)
17:00 Premiera: Planeta ciągłych przemian II - serial dok.
18:05 Dokąd dzisiaj? IV (54,55)
18:50 Polska z góry. Zamki, dworki, pałace III (8,1/8)
19:45 Dynastia Nehru-Gandhi
20:55 Kasparow. Gra o wielką stawkę - film dok. F 2023
22:00 Premiera: Śmierć na Cyprze (4) - serial dok.

DISCOVERY CHANNEL

08:00 Być jak da Vinci (4/10)
09:00 Złomowisko PL V (11/16)
11:00 Kwatery Hitlera (2/10)
12:00 Bracia Collins biorą się do roboty (9)
13:00 Ciężarówką przez Route 66 (7/7) - serial dok.
14:00 Ocalić dom: Interwencja - reality show
16:00 Zawodowcy: drwale II
17:00 Nic do zgłoszenia (6/8)
18:00 Od samochodu do domu
19:00 Kroniki policyjne:
20:00 Ocalić dom: Interwencja - reality show USA 25
22:00 W oku cyklonu III (5)
23:00 Kroniki policyjne

TVP HISTORIA

13:45 Flesz historii (780)
14:10 Czarne złoto - film przygodowy Francja/Katar/Tunezja/Włochy 2011
16:25 Ex libris - magazyn
16:50 Starożytny Egipt. Kronika Imperium (4/8)
17:50 Na kłopoty Bednarski (5)
18:55 Gry wojenne (1/6)
20:00 Otchłań: powstanie i upadek nazizmu (3/10)
20:55 Polskie 100 lat (22)
21:25 Dom pod Dwoma Orłami
22:25 Generał Nil - film biograficzny Polska 2009
00:40 O Polskę trzeba walczyć

HISTORY

12:00 Absurdy przeszłości
13:00 Niewyjaśnione tajemnice świata VII (8/18)
14:00 Tajemnice Dolnego Śląska II (3) - serial dok.
14:25 David Duchovny: archiwum tajemnic II (16)
15:20 Starożytni kosmici XVIII
16:10 Największe tajemnice świata VII (4) - serial dok.
17:10 Jak Hitler przegrał wojnę
19:05 Starożytni kosmici XVI
20:00 Tom Hanks: II wojna światowa (14/20) - serial dok.
21:00 David Duchovny: archiwum tajemnic (3/10)
22:00 Absurdy przeszłości II

NATIONAL GEOGRAPHIC

13:00 Odkopać historię (4)
14:00 Makro inżynieria IV
15:00 Premiera: Burzliwa historia Tudorów (4/6)
16:00 Premiera: Klucz do przepowiedni - serial dok.
17:00 Utracone bomby zimnej wojny - serial dok. F 2018
19:00 Śladami tajemnic
20:00 Al-Kaida: przed 11 września - serial dok.
21:00 Premiera: Górnicy z Chile: wyścig z czasem
23:00 Katastrofa w przestworzach XV (8,10/10) - serial dok.

FOCUS TV

08:00 Rolnicy. Podlasie VII
09:00 Działkowcy III (3,4)
11:00 Z klimatem i z pasją (15)
11:30 Wojny magazynowe IX (5,10,11,13,14) - serial dok.
14:00 Gwiazdy lombardu XXV
15:00 Poszukiwacze złota w Australii VIII (5,6/20)
17:00 Rolnicy. Podlasie VIII (36,37,38,39) - serial dok.
21:00 Wioski wioseczki (6,7)
22:00 Narcos. Francuski łącznik - film dok. Francja 2025
23:00 Najsłynniejsze napady (4/8) - serial dok. USA 2023
00:00 UFO. Zaginione dowody II (1/10) - serial dok.

BBC EARTH

08:00 W okowach mrozu VI
10:00 Życie na pustkowiu
10:55 Niezwykłe wyspy tropikalne (1/3) - serial dok.
12:05 David Attenborough i cuda natury III (2/6)
12:35 W okowach mrozu V
13:35 Przez nieznaną Afrykę
14:35 Planeta doskonała
16:40 Życie na pustkowiu IV
18:40 Miłosne rozgrywki zwierząt (5/5) - serial dok.
19:45 Błękitna Planeta II (3/7)
20:55 Niezwykłe wyspy tropikalne (1/3) - serial dok.
22:00 W okowach mrozu (6/6)

POLSAT VIASAT HISTORY

08:55 Starożytne superbudowle III (5,6/6) - serial dok.
11:10 Wielkie budowle Rzymian (1,2,3/3) - serial dok.
14:35 Naziści, U-booty i bitwa o Atlantyk - serial dok.
17:05 Lądowanie w Normandii: historia żołnierza (1,2/2) - serial dok. Wlk. Bryt. 2023
19:05 Wiolonczelistka z Auschwitz - film dok.
21:00 Duma i prostytucja - film dok. Wlk. Brytania 2022
22:00 Anna Boleyn i Elżbieta I: królowe-więźniarki - film dok.
23:00 Maria Stuart: listy pisane szyfrem - film dok.

eprasa.pl 9aa211f0dd

Od A do Z

2012 ★★
film katas., USA 2009, reż. Roland Emmerich, wyk. John Cusack, Amanda Peet, Chiwetel Ejiofor
20:30 | polsat
Efektowna siłą efektów specjalnych wizja zagłady świata wraz z końcem kalendarza Majów: ostatni tak wystawny film zrealizowany z pominięciem współczesnej technologii 3D.

90 MINUT DO ŚMIERCI ★★
film sens., USA 2021, reż. Dolph Lundgren, wyk. Dolph Lundgren, Scott Adkins, Vas Sanchez
22:35 | tv puls
Przygotowany do wysadzenia budynek kryje 3-milionowy gangsterski łup, o który walczą bezwzględni gangsterzy, strażnik więzienny pilnujący ich szefa oraz robotnik, który znalazł skarb zakładając ładunki.

BANDYCI ★★
western, USA 2001, reż. Les Mayfield, wyk. Colin Farrell, Scott Caan, Ali Larter
20:10 | ale kino+ hd
Farmerzy Środkowego Zachodu buntują się przeciwko budowniczym kolei, którzy za ich plecami zagarnęli ich ziemię: narodziny legendy Dzikiego Zachodu, której bohaterami zostali bracia Frank i Jesse James.

CIENKA CZERWONA LINIA ★★★★★
dramat wojenny, USA/Kanada 1998, reż. Terrence Malick, wyk. Sean Penn, Jim Caviezel, Adrien Brody
21:40 | cinemax
Terrence Malick powraca do kina po 20 latach, by na kanwie powieści Jamesa Jonesa o wojnie na Pacyfiku dać studium bezsilności człowieka wobec wojennej machiny. Wciska w fotel.

DOBRY CHŁOPIEC ★★★★
horror, Polska/Wlk. Brytania 2025, reż. Jan Komasa, wyk. Stephen Graham, Andrea Riseborough, Anson Boon
21:50 | canal+ premium
Niezbyt dalekie echo „Mechanicznej pomarańczy": 19-letni kryminalista i influencer zostaje uprowadzony przez dysfunkcjonalną rodzinę i poddany równie specyficznej co wątpliwej resocjalizacji.

Zion

20:00 | cinemax
★★★

· FOT. MATERIAŁY PRASOWE

FILM SENSACYJNY
FRANCJA/BELGIA 2025, REŻ. NELSON FOIX. WYK. SLOAN DECOMBES, PHILIPPE CALODAT, CÉDRIC VALIER "ZEBRIST"

Francuska Gwadelupa: młody lekkoduch decyduje się na podjęcie współpracy z miejscową mafią, gdy na chwilę przed pierwszym zleceniem znajduje niemowlę na swoich schodach. Jakiego wyboru dokona?

FACET Z OGŁOSZENIA ★★
komedia romantyczna, USA 2005, reż. Gary David Goldberg, wyk. Diane Lane, John Cusack, Elizabeth Perkins
19:55 | warner tv
Trzydziestoparoletnia rozwódka nie szuka nowego partnera, ale kiedy rodzina umieszcza jej ogłoszenie w internetowym biurze matrymonialnym, musi się spotykać z mężczyznami. Zgrane.

GODZINY SZCZYTU II ★★
film sens., USA/Hongkong 2001, reż. Brett Ratner, wyk. Jackie Chan, Chris Tucker, John Lone
22:40 | tvn
Powtórka z dynamicznej rozrywki w nowych dekoracjach: wygimnastykowany Jackie Chan i złotousty Chris Tucker jako para policyjnych detektywów kontra hongkońska triada po obu stronach Pacyfiku.

KOPNIĘCI W CZASIE ★★
komedia, Francja/Belgia 2025, reż. Vinciane Millereau, wyk. Elsa Zylberstein, Didier Bourdon, Mathilde Le Borgne
19:20 | canal+ premium
Małżonkowie z dwójką dzieci na francuskiej prowincji żyją sobie szczęśliwie w 1958 roku aż do chwili, kiedy w wyniku porażenia prądem nie wylądowali w roku 2025. Zdołają się przystosować?

KSIĄŻĘ PRZYPŁYWÓW ★★★
melodramat, USA 1991, reż. Barbra Streisand, wyk. Nick Nolte, Barbra Streisand, Blythe Danner
20:00 | tvp kultura
Reżyserski i aktorski popis Barbry Streisand jako nowojorskiej pani psychoanalityk, która rozwiązuje własne problemy, próbując pomóc rodzeństwu swoich pacjentów. Świetny Nick Nolte.

LOKATORKA ★★
dramat krym., Polska 2021, reż. Michał Otłowski, wyk. Irena Melcer, Sławomira Łozińska, Barbara Jonak
22:05 | kino polska
Obraz dzikiej prywatyzacji w Warszawie z początku XXI wieku: przejmowania tysięcy lokali komunalnych z lokatorami. Plus nagrodzona w Gdyni Sławomira Łozińska w roli inspirowanej losem Jolanty Brzeskiej.

SAN ANDREAS ★★★
film katas., USA 2015, reż. Brad Peyton, wyk. Dwayne Johnson, Carla Gugino, Alexandra Daddario
22:00 | warner tv
Gdy w Kalifornii dochodzi do największego trzęsienia ziemi w historii, pilot helikoptera ratunkowego rusza na poszukiwanie zaginionej córki. Pilota gra Dwayne Johnson, więc niespodzianek brak.

SUPERGIRL ★★
film s.f., USA 2026, reż. Craig Gillespie, wyk. Milly Alcock, Matthias Schoenaerts, Eve Ridley
22:25 | hbo
Z uniwersum DC Comics: Supergirl, kuzynka Supermana, dołącza do pościgu za kosmicznym piratem i wszelkim złem wcielonym, który otruł jej psa, ale ukrywa antidotum, aktywne przez trzy dobry.

SURFER ★★
thriller, Australia/Irlandia 2024, reż. Lorcan Finnegan, wyk. Nicolas Cage, Julian McMahon, Finn Little
23:40 | canal+ premium
Nicolas Cage powraca w rodzinne strony w nadziei wykupienia domu, który należał do jego rodziny. Przy okazji chciałby posurfować, ale grupa miejscowych wyrostków nie chce mu na to pozwolić, Pożałują.

SZEF ROKU ★★★★
komedia, Hiszpania 2021, reż. Fernando León de Aranoa, wyk. Javier Bardem, Manolo Solo, Almudena Amor
23:30 | ale kino+ hd
Producent wag zabiega o prestiżową nagrodę, kiedy w dniu wizytacji branżowego jury przed bramą fabryki pojawia się niedawno zwolniony pracownik. Plus Javier Bardem jako niekoniecznie godny szacunku szef.

KONRAD J. ZARĘBSKI

eprasa.pl 9aa211f0dd

PONIEDZIAŁEK 28.09

TVP1

07:30 Studio Raban (450)
08:00 Serwis Info, pogoda
08:25 Zaraz wracam (11)
09:00 Ranczo II (3/13)
10:05 Komisarz Alex II (3/13)
11:00 Ojciec Mateusz XXI (10)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:35 Rok w ogrodzie extra
12:50 Ssaki (1) - serial dok.
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info
15:10 Reporterzy (622)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5969)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda
20:25 Studio Ligi Narodów UEFA (na żywo)

20:35 Piłka nożna: Liga Narodów UEFA: 2. kolejka grupy B4: Szwecja – Polska (na żywo)
23:15 Film dokumentalny
00:25 Balans bieli (142) - mag. Polska 2025
01:10 Cisza nocna - horror ** Polska 2024, reż. Bartosz M. Kowalski, wyk. Maciej Damięcki, Zdzisław Wardejn, Włodzimierz Press, Anna Nehrebecka, Robert Wabich (115 min)
03:05 Film dokumentalny

TVP2

05:30 M jak miłość
06:20 Rodzina (nie od) święta
06:50 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7690) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7690) - mag. Polska 2026
11:45 Okrasa łamie przepisy (413) - mag. kulinarny
12:25 Koło fortuny
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny
16:35 Familiada (3053)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque
18:50 Jeden z dziesięciu
19:25 Barwy szczęścia - serial obycz. Polska 2026

20:05 Barwy szczęścia - serial obycz. Polska 2026
20:40 Kulisy serialu „M jak miłość" (1676)
20:50 M jak miłość - serial obycz. Polska 2026
21:50 Na sygnale - serial obycz. Polska 2026
22:20 Berlin Ku'damm '77 IV - serial obycz.
23:20 Matlock (17,18/19)
01:00 Zaślubiona (4)
02:15 Rozgrywka (The Score) ** - film sens. Niemcy/USA/Kan. 2001, reż. Frank Oz (120 min)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - mag.
08:00 Trudne sprawy XV (9) - serial fab.-dok. Polska 2018
09:00 Dlaczego ja? 29 (42) - serial fabularno-dok.
10:05 Wypasiona Kuchnia (16)
10:20 Dlaczego ja? 29 (41,43) - serial fabularno-dok.
12:20 Gliniarze Śląsk (19)
13:20 Gliniarze XVII (23,24)
15:30 Wydarzenia
15:55 Gliniarze XXI (19) - serial fabularno-dok.
16:55 Gliniarze Śląsk (20)
18:00 Pierwsza miłość 50 (84) - serial obycz. Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (928)
19:25 Wypasiona Kuchnia (29) - serial kom. Polska 2026
19:55 Milionerzy (136)

20:30 2012 - film katas. ** USA 2009, reż. Roland Emmerich, wyk. John Cusack, Amanda Peet, Chiwetel Ejiofor, Thandiwe Newton (205 min)
23:55 Koszmarna noc (Trauma Center) *** - film sens. USA 2019, reż. Matt Eskandari, wyk. Nicky Whelan, Bruce Willis (130 min)
02:05 Krwawa profesja (Blood Work) *** - thriller USA 2002, reż. Clint Eastwood (155 min)

TVN

05:10 Nauka jazdy (13)
05:40 Uwaga! (7744)
05:55 Ukryta prawda (26/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Nowy Tomyśl – Oaza Smaku
07:45 Dzień Dobry TVN (5789)
11:20 Doradca smaku (17) - mag. kulinarny Polska 2026
11:30 Kuchenne rewolucje: Wejherowo – Deptak 33 (4) - reality show Polska 2026
12:35 Kuchenne rewolucje: Grodzisk Mazowiecki – Orient X-press/Pełen Rondel XXIII
13:40 Ukryta prawda
16:50 Szpital św. Anny IV (21)
17:55 Detektywi VII (21)
18:55 Lalka – relacja z premiery (1/2) - reportaż
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:30 Lalka – relacja z premiery (2) - reportaż
19:55 Uwaga! (8096) - mag.

20:15 Na Wspólnej - serial obycz. Polska 2026
20:50 The Floor (17)
21:30 Taskmaster (5)
22:40 Godziny szczytu II (Rush Hour 2) ** - film sens. USA/Hongkong 2001, reż. Brett Ratner, wyk. Jackie Chan, Chris Tucker, John Lone (115 min)
00:35 Rozwodnicy *** - komediodramat Polska 2024, reż. Michał Chaciński, Radosław Drabik (125 min)

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami V (16,21/22) - serial krym. USA 1989, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXVI (8,9/14)
10:00 Zaklinaczka duchów V (15/22) - serial fantasy
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie IV - serial obycz. Turcja 2014
14:00 Rodzinny interes
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV (41,42) - serial obyczajowy Polska 2024
17:00 Rodzinny interes
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX - serial obycz.
20:00 22 kule (L'Immortel) *** - film sens. Francja 2010, reż. Richard Berry, wyk. Jean Reno, Kad Merad (155 min)
22:35 90 minut do śmierci (Castle Falls) ** - film sensacyjny USA 2021, reż. Dolph Lundgren (100 min)
00:15 Gotowy na wszystko (Lukas) ** - thriller Belgia/Francja 2018, reż. Julien Leclercq (110 min)
02:05 Dzielnica strachu III - serial kryminalny

TVN7

05:20 Ten moment (31) - serial fab.-dok. Polska 2021
05:55 Szkoła (51,52,53/69) - serial fab.-dok. Polska 2017
08:45 Ukryta prawda (42,34,35/51) - serial fabularno-dok. Polska 2022
11:50 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2010
13:55 Detektywi III (39/60) - serial fab.-dok. Polska 2024
15:00 Szpital św. Anny IV (11) - serial obycz. Polska 2026
16:00 Szpital (5/67)
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Rozwód. Walka o wszystko (15) - serial fab.-dok.
19:00 Ukryta prawda (7/60)
20:00 Hotel Paradise (19) - real tv Polska 2026
21:00 72 godziny (3 Days to Kill) ** - film sens. USA/Francja 2014, reż. Joseph McGinty Nichol, wyk. Kevin Costner, Amber Heard, Hailee Steinfeld, Connie Nielsen (150 min)
23:30 Elvis - film biograficzny **** USA/Australia 2022, reż. Baz Luhrmann, wyk. Austin Butler, Tom Hanks, Olivia DeJonge (195 min)

MEZZO

11:15 Orkiestra Paryska, K. Mäkelä: Copland, Connesson, Gershwin, Tower, Varèse
12:40 Dizzy Gillespie Quartet – Berliner Jazztage 1974
13:25 Intermezzo
13:55 Giuseppe Verdi: Traviata - opera Belgia 2024
16:50 Filharmonicy Wiedeńscy, Daniele Gatti
18:25 Dawid Ojstrach, artysta z ludu? - portret muzyka
19:40 John Coltrane – Comblain La Tour Jazz Festival 1965 - koncert
20:30 Monteverdi z Mantui do Wenecji - muzyka klasyczna
22:40 Antonio Vivaldi: Les Quatre saisons dansées - balet Francja 2024
00:00 La grande danza – Aterballetto w Mediolanie - balet Włochy 2017

PULS 2

09:45 Bing (19,20/78)
10:00 Jeżyk i przyjaciele
10:35 Basia II (17,18)
11:10 Gus. Mały – wielki rycerz II (1,2/26) - serial anim.
11:35 Tomek i przyjaciele: Naprzód lokomotywy! XXVII
12:00 Psi patrol IV (20/26)
12:35 Gumisie VI (2,3/18)
13:35 Smerfy - serial anim.
14:00 Baranek Shaun VI
14:35 Marta mówi!
15:00 Miraculous VI (3,10/26)
16:00 Patryk Rozgwiazda Show (21,22/26) - serial anim.
17:00 SpongeBob Kanciastoporty IX (21,22/26)
18:00 Pingwiny z Madagaskaru
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (10) - serial obycz.
21:00 Dzielnica strachu IV
23:00 Wstydliwe choroby II

TV4

07:55 Bogaty dom – biedny dom XIV (12) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci XII (18,19,20/65)
11:55 Na ratunek 112 XVI (1,2)
12:55 Trudne sprawy XV
15:55 Policjantki i policjanci XXV (20) - serial obycz.
17:00 Trudne sprawy 28
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (448) - reality show
19:00 Policjantki i policjanci XXV (21) - serial obycz.
20:00 Wypasiona Kuchnia (28)
20:05 Uroczysko VI (17) - serial krym. Polska 2026
20:40 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (17)
21:40 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (17) - serial krym.
22:45 Opowiem ci o zbrodni
23:10 Killerman - film sens. USA 2019, reż. Malik Bader

METRO

07:40 Szpital (38,39,40/67)
10:35 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:35 Szkoła (63/68)
13:35 Bez kompleksów (1)
14:40 Za głosem serca - telenowela Brazylia 2023
15:50 Magda M. IV (4) - serial obyczajowy Polska 2007
16:55 Idź na całość (28) - teleturniej Polska 2026
18:00 Złomowisko PL V (7) - serial dok. Polska 2017
19:00 Kartoteka VIII (3,4/30) - serial fabularno-dok.
21:05 Kryminalni II (5,6) - serial krym. Polska 2005, wyk. Marek Włodarczyk
23:15 Hannibal II (6/13) - serial grozy USA 2014
00:20 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VII - serial dok.
01:20 Szpital (37/67)

eprasa.pl 9aa211f0dd

PONIEDZIAŁEK 28.09

STOPKLATKA

08:45 Robert Makłowicz (247) - mag. kulinarny
09:35 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (16)
09:45 Górski lekarz XVIII (6,7/16) - serial obycz. Niemcy/Austria 2025
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II (13,1/13)
14:00 Hudson i Rex: Najwyższa kara IV (11/16) - serial krym.
15:00 Zajazd. Będzie się działo II (16,17) - serial fabularno-dok.
17:00 Katastrofy w przestworzach V (1,3,10/10) - serial dok. Kan. 2007
20:00 Elektra - film sens. ** USA/Kanada/Szwajcaria 2006, reż. Rob Bowman, wyk. Jennifer Garner, Goran Višnjić (120 min)
22:00 Ekstradycja III (2,3) - serial sens. Polska 1998, wyk. Marek Kondrat, Janusz Gajos, Jan Englert, Adam Ferency, Piotr Machalica
00:30 Pulp Fiction - komedia ***** kryminalna USA 1994, reż. Quentin Tarantino, wyk. John Travolta, Samuel L. Jackson, Uma Thurman (195 min)

ALE KINO+

09:25 Wolna krowa - film krótkom. PL 23 (35 min)
10:00 Karen Pirie (2/3) - serial krym. Wlk. Brytania 2022
11:50 Detektyw Foyle II (3/4) - serial kryminalny
13:55 Nora Roberts – Księżyc nad Karoliną (Carolina Moon) ** - thriller USA/Niemcy/Kanada 2006, reż. Stephen Tolkin, wyk. Claire Forlani, Oliver Hudson (120 min)
15:55 Niemożliwe (The Impossible) **** - film katas. USA/Hiszpania/Tajlandia 2012, reż. J.A. Bayona (130 min)
18:05 Detektyw Foyle II (4/4) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2003
20:10 Bandyci (American Outlaws) ** - western USA 2001, reż. Les Mayfield, wyk. Colin Farrell, Scott Caan (125 min)
22:15 Edukacja XD (7,8/10) - serial obycz. Polska 2025, wyk. Tomasz Włosok, Michał Balicki
23:30 Szef roku (El buen patrón) **** - komedia Hiszpania 2021, wyk. Javier Bardem (145 min)
01:55 Król (7/8) - serial krym.

TVP KULTURA

08:20 Tamte lata, tamte dni
09:00 Przygody pana Michała (13)
09:40 Człowiek, który zdemoralizował Hadleyburg
10:20 Paryżanka (Une parisienne) *** - komedia Francja/Włochy 1957, reż. Michel Boisrond (100 min)
12:00 Hollywoodzki remake
13:05 Co mówią lekarze - film krótkom. Polska 2009 (40 min)
13:45 Kosmos 1999 II (9/24)
14:45 Dzieci i ryby - komedia *** Polska 1996, reż. Jacek Bromski (115 min)
16:40 Rodzina Połanieckich (1) - serial obycz.
18:15 Dobry tytuł (54) - mag.
18:55 Rawhide III (17)
20:00 Książę przypływów (The Prince of Tides) *** - melodramat USA 1991, reż. Barbra Streisand, wyk. Nick Nolte, Barbra Streisand (140 min)
22:20 Siedem lat w Tybecie (Seven Years in Tibet) ** - film biograficzny USA/Wlk. Bryt. 1998 (145 min)
00:45 Tycjan: imperium barw - film dok.

HBO

09:00 Obóz Niedźwiedzi ** **Pazur** - komedia Hiszp./Portugalia 2025, reż. Silvia Quer (100 min)
10:40 Pies i Robot - film anim. **** Hiszpania/F 2023, reż. Pablo Berger (105 min)
12:25 Wyśnione piosenki ** - dramat obyczajowy USA 2024 (90 min)
13:55 Rozważni i romantyczni – klub miłośników Jane Austen *** - komediodramat USA 2007, reż. Robin Swicord, wyk. Maria Bello (105 min)
15:40 Lodowy szlak: Zemsta ** - film sens. USA/Aus. 2025, reż. Jonathan Hensleigh (110 min)
17:30 Spider-Man: Bez drogi do domu *** - film s.f. USA 2021, reż. Jon Watts, wyk. Tom Holland (150 min)
20:00 Latarnie (7) - serial sensacyjny USA 2026
21:00 Druga młodość (3)
21:35 Piekło kobiet (4/6)
22:25 Supergirl - film s.f. ** USA 2026, reż. Craig Gillespie (110 min)
00:15 MaXXXine - horror *** USA/Wlk. Brytania/Nowa Zelandia 2024 (100 min)

CANAL+ PREMIUM

08:45 Łapu-Capu (231)
09:00 Miss mokrego podkoszulka - komedia Polska 2002 (60 min)
10:00 Imagine Dragons: Live at the Hollywood Bowl
12:10 Nadzieja - dramat ** obycz. Niemcy/Polska 2007, reż. Stanisław Mucha (100 min)
13:50 Joseph i jego dzieci
14:45 Zmierzch - film fantasy ** USA/Wielka Brytania 2008 (120 min)
16:45 Balony - film krótkom. Polska 2024 (30 min)
17:15 Jason Bourne - film *** sens. USA/Chiny/Hiszp./Jap./Islandia/Niemcy/Włochy 16 (120 min)
19:15 Łapu-Capu (232)
19:20 Kopnięci w czasie ** - komedia Francja/Belgia 2025, reż. Vinciane Millereau (100 min)
21:00 Apollo w ogniu: Apollo Has Fallen (4/8) - serial sensacyjny Francja/Wlk. Brytania/USA 2026
21:50 Dobry chłopiec **** - horror Polska/Wlk. Brytania 2025 (110 min)
23:40 Surfer - thriller Australia/Irl. 2024, reż. Lorcan Finnegan (100 min)

KINO POLSKA

07:35 Bolek i Lolek (12/13)
07:45 Przygody Myszki (11)
08:05 Siedem życzeń (5/7)
09:15 Tego się nie robi kotu - film krótkom. Polska 2022
09:40 Diabeł - film krótkometrażowy Polska 2022
10:00 Żegnaj, Ameryko! - komediodramat Niemcy/Polska 1993, reż. Jan Schütte, wyk. Ya'ackov Bodo, Otto Tausig, Jan Schütte
11:50 Papierowe małżeństwo - komedia romantyczna Polska/Wlk. Brytania 1991, reż. Krzysztof Lang, wyk. Joanna Trzepiecińska, Gary Kemp
13:45 Quo vadis - film historyczny Polska/USA 2001, reż. Jerzy Kawalerowicz
17:20 Czterej pancerni i pies (2,3) - serial wojenny Polska 66
20:00 Ostatnia misja - film sensacyjny Polska 1999, reż. Wojciech Wójcik, wyk. Peter J. Lucas, Janusz Gajos, Ewa Gorzelak, Artur Żmijewski
22:05 Lokatorka - dramat krym. Polska 2021, reż. Michał Otłowski, wyk. Irena Melcer, Sławomira Łozińska, Barbara Jonak, Krzysztof Stroiński
00:40 Symetria - dramat obycz. Polska 2003, reż. Konrad Niewolski, wyk. Arkadiusz Detmer, Andrzej Chyra

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin II (6/8)
08:30 Przyjaciółki XXI (5,6/12)
10:25 Świat według Kiepskich
14:30 Nadchodzi Polly - komedia romant. USA 2004
16:25 Wielki mur - film fantasy USA/Chiny 2016
18:30 Wstrząs - dramat obycz. Wlk. Bryt./Australia/USA 2015, reż. Peter Landesman
21:00 Sisu - film wojenny Finlandia/Wlk. Brytania/USA 2022, reż. Jalmari Helander
22:50 Życzenie śmierci - film sens. USA/Kanada 2018
01:05 Gliniarze XII (17/60)

FILMBOX+ ONE

07:45 Panna Marple IV (3/4) - serial krym. Wlk. Bryt. 2009
09:45 Vera IX - serial krym.
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II (12/13)
12:55 Poirot: Karty na stół X
15:00 Strażnik Teksasu V (23,26/27) - serial sens.
17:05 Vera IX (4/4)
18:55 Poirot III (10/11) - serial krym. Wlk. Brytania 1991
20:00 Uprowadzona III - film sens. USA/Hiszpania/F 2014
22:10 Nienawistna ósemka - film kryminalny USA 2015
01:55 Nieuchwytny cel - film sensacyjny USA 1993

WARNER TV

08:00 Teraz albo nigdy! II (7)
09:00 Bajer z Bel-Air III
10:00 Prawo Agaty VII (6)
11:00 Pełniejsza chata III
12:00 Teraz albo nigdy! II (8,9)
14:00 Bajer z Bel-Air III
15:55 Pełniejsza chata III
18:10 Godziny szczytu - film sensacyjny USA 1998, reż. Brett Ratner, wyk. Jackie Chan
19:55 Facet z ogłoszenia - komedia romant. USA 2005
22:00 San Andreas - film katastroficzny USA 2015
00:10 Szeregowiec Benjamin - komedia USA 1980

PARAMOUNT

09:25 Policyjna grupa pościgowa XX - serial dok.
10:30 Pingwiny z Madagaskaru
11:00 Narzeczona dla geniusza - kom. romant. USA 1994
13:00 Czarodziejki IV
15:00 Dobre rady - komedia USA 2001, reż. Steve Rash
17:15 Mission: Impossible – Ghost Protocol - film sens. USA 2011, reż. Brad Bird
20:00 Liberator II - film sens. USA 1995, reż. Geoff Murphy
22:05 VMA's 2026
00:55 Indiana Jones i Królestwo Kryształowej Czaszki - film przyg. USA 2008

CINEMAX

11:10 Tatuśkowie - komedia Hiszp. 2025, reż. Borja Cobeaga
12:40 Kika - komedia Belgia/F 2025, reż. Alexe Poukine
14:35 Pocałunek - film fabularny Dania/Nor./Węgry 2020
16:25 Trudny zakład (Zakład) - komedia Francja 1997
18:00 Pierwsza krowa - western USA 2019
20:00 Zion - film sensacyjny Francja/Belgia 2025
21:40 Cienka czerwona linia - dramat woj. USA/Kan. 1998
00:30 Kiedy nikt nie patrzy - thriller USA 2021

ROMANCE TV

08:45 Górski lekarz (7/8) - serial obycz. Niemcy/A 2024
10:40 Diagnoza Betty
12:30 Inga Lindström: Uciekające konie w Sudermanii - film obycz. Niemcy/S 2022
14:25 Miłość na horyzoncie - komedia USA 2024
16:20 Rosamunde Pilcher: Letnie marzenie - romans Austria/Niemcy 2004
18:05 Górski lekarz (8/8)
20:00 Wszystko pół na pół - komedia Niemcy 2024, reż. Alireza Golafshan
22:20 Wszyscy lekko stuknięci - komedia Niemcy 2024

TVN FABUŁA

07:45 Detektywi - serial dok.
09:50 Młode gliny (16/50)
10:55 Lekarze IV (12)
11:55 Zapukaj do moich drzwi
13:55 Młode gliny (17/50)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej (100,101)
17:10 Kino w drodze (3) - mag.
17:45 Alfabet filmowy (23)
17:55 Maska - komedia USA 1994, reż. Chuck Russell
20:00 Jack Ryan: Teoria chaosu - thriller USA/Rosja/Wlk. Bryt. 2014, reż. Kenneth Branagh
22:20 Przemytnik - dramat krym. USA/Kanada 2018

AMC

09:05 Wyznania gejszy - dramat obycz. USA 2005, reż. Rob Marshall, wyk. Ken Watanabe
12:05 Czyste szaleństwo - komedia USA 1980
14:20 Lepiej być nie może - komedia USA 1998
17:20 Uciekająca panna młoda - komedia USA 1999
19:50 Pogromcy duchów - komedia sens. USA 1984
22:00 Terror: Niepokój III (2) - serial grozy USA 2026
23:05 Nożownik - thriller USA 2003, reż. William Friedkin
01:05 Daybreakers. Świt - film s.f. Australia/USA 2009

eprasa.pl 9aa211f0dd

AXN

08:25 Ostry dyżur VI (4/22)
09:25 Castle VII (23,1/23)
11:25 Rekrut: Feds (19,20/22)
13:15 Agenci NCIS X (8,9/24)
15:10 FBI VI (1,2/13)
17:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas IX (1,2/24)
19:05 Castle VIII (2,3/22)
21:05 FBI VI (2/13) - serial sensacyjny USA 2024
22:05 FBI: Most Wanted V (5/13) - serial krym. USA 2024
23:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas IX (1,2/24)
00:50 Castle VIII (2/22)

EPIC DRAMA

08:25 Detektyw Murdoch XVII (19/24) - serial krym.
09:20 Wszystkie stworzenia duże i małe III - serial obycz.
10:20 Lekarze na start
11:55 Panna Scarlet VI (2,3/6)
14:10 Agenci NCIS XVIII (7/16)
15:00 Panna Marple (4/4)
17:10 Dalgliesh (2/6)
19:00 Agenci NCIS XVIII (8/16)
19:55 Poirot V (7/8)
21:00 Montmartre (3/8)
22:10 Sherlock i córka (8/8)
23:05 Poirot V (7/8)
00:15 Agenci NCIS XVIII (8/16)
01:05 Panna Scarlet VI (3/6)

TVN STYLE

11:20 Dobrze zrobione w domu (4) - mag. Polska 2026
11:30 Ugotowani (8, 9)
13:30 Kuchenne rewolucje
15:35 Pojedynek na podróże (3) - program rozrywkowy
16:35 Mniej znaczy więcej. Live Better For Less (3, 4)
17:40 Kuchenne rewolucje
20:50 Kobieta na krańcu świata XVII (4/8) - cykl reportaży
21:50 Jestem z Polski IX (13/15) - serial dok. Polska 2022
22:50 Hotel Paradise (19)
23:45 Mój sąsiad morderca X
00:50 Apetyt na miłość (7)

TVN TURBO

08:25 DeFacto (15, 1)
09:20 Fani czterech kółek XVII
10:20 Złomowisko PL XI
11:15 Wojny samochodowe
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować II
18:00 Raport Turbo (5076)
18:15 Wojny samochodowe
20:15 Ciężarówką przez pół świata (4/8) - serial dok.
21:15 Moto kombat (4)
22:00 Raport Turbo (5076)
22:15 Po raz trzeci! Sprzedane - serial dok. Polska 2026
23:00 Jeździć, obserwować

BBC FIRST

08:40 Lewis IV (1/8)
09:50 Ojciec Brown V (7/15)
10:50 Śmierć pod palmami XI
11:55 Z pamiętnika położnej XIV (8/8) - serial obycz.
13:00 Tajemnice Brokenwood V (2/4) - serial krym.
15:00 Ojciec Brown XIII (5/10)
16:00 Lewis IV (1/8)
17:00 My Life is Murder V (3)
18:00 Morderstwa w Midsomer XX (5/6) - serial krym.
19:55 Śmierć pod palmami XI
21:00 Harry Wild V (5/6)
22:00 Dyplomatki (1,2/6)

FX

09:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIII (18/22)
10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami VI (7,8/21)
11:50 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (2,3/18)
13:50 FBI V (5/23)
14:40 Agenci NCIS (14/23)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami VI (9,10/21)
17:25 Z Archiwum X III
19:15 FBI V (6/23)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (4,5/18)
22:00 The Hunting Party II
22:55 Helikopter w ogniu - dramat woj. USA/Wlk. Bryt. 2001

HGTV

09:00 Nowe życie w starym domu: witajcie we Włoszech
10:55 Kamera, akcja, wpadka!
12:00 Odlotowy ogród (1)
12:35 Wymarzony dom w 100 dni VI - serial dok. USA 2024
14:30 Mieszkanie na miarę III
16:25 Polowanie na ogród VIII
18:05 Najbrzydsze podwórko w dzielnicy - serial dok.
19:05 Weekendowa metamorfoza (3) - reality show
20:05 Zgłoś remont (6)
21:00 Dorota was urządzi
22:30 Dobrze zrobione w domu (2) - mag. Polska 2026

BBC LIFESTYLE

08:25 Mistrzowie szycia (6)
09:35 Zapraszam do stołu
11:30 Najpiękniejsze domy
12:30 10 lat mniej w 10 dni II
13:30 Najlepszy konsultant ślubny (4) - program rozrywkowy Wlk. Brytania 2023
14:45 Wielkie brytyjskie wypieki (2) - pr. rozrywkowy
15:50 Zapraszam do stołu: wielka porcja (2) - reality show
17:50 Najpiękniejsze domy
18:50 Mistrzowie szycia (6)
19:55 Wielkie brytyjskie wypieki (3) - pr. rozrywkowy
21:00 Hotel Savoy (3)
22:00 Karaiby: raj miliarderów

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół IV (4/24)
08:55 Przyjaciele II (9,10,5, 6,7,8/24) - serial kom.
11:55 Teoria wielkiego podrywu IX (20-24,1/24)
14:30 Dwóch i pół IV (5,6,7,8/24) - serial kom.
16:30 Przyjaciele II (11-14/24)
18:30 Hoży doktorzy (1,2/24)
19:30 Duchy II (9,10/22)
20:30 Teoria wielkiego podrywu X (2,3,4/24)
22:00 VMA's 2026
00:05 Miasteczko South Park IX (14,1/14)

TVP SERIALE

08:40 Komisarz Alex X (7)
09:30 Rodzinka.pl VII (5/13)
10:00 Klan - telenowela
10:35 Ranczo III (3/13)
11:30 M jak miłość
12:25 Komisarz Alex XXVI (4)
13:25 Kulisy serialu „Ojciec Mateusz" (18) - felieton
13:35 Ojciec Mateusz 34
15:30 Komisarz Alex X (8)
16:20 Na sygnale
17:25 Ranczo III (5,6/13)
19:30 Ojciec Mateusz 34 (12,11) - serial krym.
21:30 Ranczo III (7,8/13)
23:30 Ojciec Mateusz 34 (13)
00:25 Na sygnale

CANAL+ KUCHNIA

10:10 Kulinarna mapa Wielkiej Brytanii (1) - mag. kulinarny
10:40 U sąsiadów w kuchni
11:50 Kulisy wielkiej kuchni
13:45 Eva Longoria w poszukiwaniu hiszpańskich smaków
14:40 U sąsiadów w kuchni
15:45 Zgrillowani (2, 3)
16:40 Jamie Oliver - magazyn
18:30 Kulinarna mapa Wielkiej Brytanii (8, 9) - mag. kulinarny
19:25 m jak mięso (6)
19:50 Maximum Foodie IV (8)
20:20 Gotuj taniej z Jamiem (6)
21:15 Anthony Bourdain XI
23:55 Top Chef - reality show

CANAL+ DOMO

11:10 Ucieczka na wieś XXIII
12:10 Wielkie projekty IX
13:05 Pokochaj lub sprzedaj
14:05 Adres: rezydencje marzeń (1) - reality show
15:00 Wakacyjne domy na wynajem (12) - lifestyle
15:55 Meblokreacje (9, 10)
16:50 Gardeners' World (1)
18:00 Ucieczka na wieś XXIII
19:00 Wielkie projekty IX (5)
20:00 Daleko od miasta X (7,8)
21:00 Adres: rezydencje marzeń (2) - reality show
21:55 Wielkie projekty X (3)
22:50 W mieście czy na wsi
23:40 Luksusowa ucieczka

PLANETE+

14:45 Afryka z góry (6/10)
15:50 360° – świat bez granic
16:55 Świat z góry VII (4,5/14)
17:55 Dokąd dzisiaj? IV (56)
18:15 Polska z góry. Blokowiska (4) - serial dok.
18:40 Premiera: Polska z góry. Blokowiska (5) - serial dok.
19:10 Mam zamek III (4)
19:40 First Person Shooter. Idź, strzelaj, kombinuj
20:50 Sapiens. Narodziny sztuki - film dok. Francja 2023
22:00 Co kryje „Straż nocna" Rembrandta? (2) - serial dok.

DISCOVERY CHANNEL

08:00 Zoom na architekturę V
09:00 Parker na złotym szlaku VI (8/8) - serial dok.
10:00 Wyprawa w nieznane VII
11:00 Gorączka złota XVI (24)
12:00 Przemytnicy: na lotnisku
13:00 Awantura o furę (1/10)
13:30 Nagi instynkt przetrwania: nagroda za przeżycie
15:00 Złomowisko PL IX
16:00 Kroniki policyjne
17:00 Od samochodu do domu
18:00 Przygody truckerki (2)
19:00 Nagi instynkt przetrwania IV (1,2/16) - serial dok.
21:00 Nic do zgłoszenia (7/8)
22:00 Od samochodu do domu

TVP HISTORIA

11:40 Plaże Europy (1/6)
12:40 Obłoki śmierci. Bolimów 1915 - film dok. Polska 2020
14:00 Dom (1) - serial obycz.
15:40 Sensacje XX wieku
17:00 Niezwykłe historie Biało-Czerwonych (19)
17:25 Wojenne dziewczyny II
18:20 Ex libris - mag.
18:50 Polskie państwo podziemne 1939-1945
20:00 Zatoka szpiegów II (6)
20:55 Berlin 1945. Dziennik miasta (1) - historia
22:00 Otchłań: powstanie i upadek nazizmu (3/10)

HISTORY

11:10 Absurdy przeszłości: historie pełne ryzyka II (1)
12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici XIV
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata III (5/22)
14:50 Największe tajemnice świata VII (16) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
16:15 Ranczo kosmitów VII
17:10 II wojna światowa w kolorze (8/10) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata VII (13) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVI
22:00 Największe tajemnice świata VII (4) - serial dok.

NATIONAL GEOGRAPHIC

16:00 Grecja: miejsce pełne tajemnic (3/6) - serial dok.
17:00 Najdziwniejsze przedmioty III (10/10) - serial dok.
18:00 Krwawe pieniądze: tajemnice nazistowskiej gospodarki - serial dok.
19:00 Zaginione okręty II wojny światowej (4/8)
20:00 Katastrofa w przestworzach XIX (10/10) - serial dok.
21:00 Premiera: Górnicy z Chile: wyścig z czasem
22:00 Premiera: Ikony lotnictwa (8/10) - serial dok.

FOCUS TV

08:00 Był sobie człowiek
08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici X
10:00 Gwiazdy lombardu XXIV
12:00 Broń w hollywoodzkich filmach II (3,4) - serial dok.
13:00 Poszukiwacze historii III
14:00 Apokalipsa – II wojna światowa (6/6) - serial dok.
15:00 Poszukiwacze złota w Australii VIII (2/20)
16:00 Dorwać tuńczyka IV
18:00 Rolnicy. Podlasie VI
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Supersamoloty bojowe X (3/6) - serial dok.
22:00 Okręty wojenne IV (5,6)

BBC EARTH

09:20 Planeta doskonała (3/5)
10:25 Życie na pustkowiu XI
11:25 Cała prawda o kaloriach
12:30 Wielka australijska przygoda (5/6) - serial dok.
13:35 Planeta Ziemia II II (3/6)
14:40 W okowach mrozu VIII
15:40 Życie na pustkowiu XI
16:40 Przez nieznaną Afrykę
17:45 Planeta Ziemia II II (3/6)
18:45 Wielka australijska przygoda (6/6) - serial dok.
19:45 Fenomeny współczesnego życia II (6/6) - serial dok.
20:55 W okowach mrozu IX
22:55 Przez nieznaną Afrykę

POLSAT VIASAT HISTORY

09:20 II wojna światowa: cena imperium (2/13) - serial dok.
10:25 Największe oszustwa II wojny światowej (4)
11:30 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dok.
12:20 Starożytne superbudowle III - serial dok.
16:55 II wojna światowa: cena imperium (3/13) - serial dok.
18:00 Militarny ranking (1/10)
19:10 Wiolonczelistka z Auschwitz - film dok.
21:00 Linie frontu - serial dok.
22:10 Statua Wolności
23:20 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dokumentalny

eprasa.pl 9aa211f0dd

WTOREK 29.09

Od A do Z

13 DNI I 13 NOCY ★★★
dramat wojenny, Francja/Belgia 2025, reż. Martin Bourboulon, wyk. Roschdy Zem, Lyna Khoudri, Sidse Babett Knudsen
23:40 | **canal+ premium**
Okres, kiedy za sprawą Trumpa talibowie przejmują Kabul w 2021 roku, z punktu widzenia dowódcy afgańskiej ochrony ambasady francuskiej, gdzie poza personelem szuka schronienia około 500 osób.

BEZSENNOŚĆ ★★★★
thriller, USA/Wlk. Brytania 2002, reż. Christopher Nolan, wyk. Al Pacino, Robin Williams, Hilary Swank
21:45 | **canal+ premium**
Norweski wzorzec w realiach białych nocy na Alasce: zmęczony policjant z przeszłością kontra pisarz przekraczający normy w eksperymentowaniu na ludzkiej psychice. Dorównuje pierwowzorowi.

BYLIŚMY ŻOŁNIERZAMI ★★★
dramat wojenny, USA/Niemcy/Francja 2002, reż. Randall Wallace, wyk. Mel Gibson, Madeleine Stowe, Greg Kinnear
20:10 | **ale kino+ hd**
Nazbyt patetycznie, lecz rzetelnie o pierwszej regularnej bitwie Amerykanów w Wietnamie w listopadzie 1965 roku i o jej uczestnikach. Plus Mel Gibson jako dowódca.

CHIEF OF STATION ★★
thriller, USA/Wlk. Brytania/Węgry 2024, reż. Jesse V. Johnson, wyk. Aaron Eckhart, Olga Kurylenko, Alex Pettyfer
22:50 | **ale kino+ hd**
Szef placówki CIA w Budapeszcie traci żonę w zamachu. Jednak po powrocie do kraju dowiaduje się, że nie był to zamach, a kobieta była podwójnym agentem działającym na rzecz wroga. Trzeba to sprawdzić.

CZŁOWIEK Z MAGICZNYM PUDEŁKIEM ★★★
film s.f., Włochy/Polska 2017, reż. Bodo Kox, wyk. Piotr Polak, Olga Bołądź, Sebastian Stankiewicz
23:55 | **tvp 2**
Bodo Kox próbuje s.f. W chwili, gdy w zunifikowanej Warszawie przyszłości potrzebny jest ktoś o skłonności do nieszablonowego myślenia, pojawia się inżynier przeniesiony w czasie z lat 50. XX wieku.

Nadzieja

22:15 | tvp kultura
★★★★

· FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Para oddanych swej pracy artystów niekoniecznie kultywuje więzy rodzinne, co nabiera znaczenia w chwili, kiedy u kobiety ujawnia się nieoperacyjny nowotwór, a mąż nie radzi sobie z okazywaniem wsparcia.

MELODRAMAT
NORWEGIA/SZWECJA/DANIA, REŻ. MARIA SØDAHL, WYK. ANDREA BRAEIN HOVIG, STELLAN SKARSGÅRD

DIABELSKA JAZDA ★★
film sens., USA/Wlk. Brytania/Holandia 2023, reż. Yuval Adler, wyk. Nicolas Cage, Joel Kinnaman, Alexis Zollicoffer
22:45 | **tvn**
Mężczyzna odwozi ciężarną żonę do szpitala, a na parkingu zostaje zaatakowany przez uzbrojonego szaleńca (Nicolas Cage) i zmuszony do nocnej jazdy samochodem z Las Vegas do Nowej Anglii. Niekoniecznie.

FRENDO ★★
horror, USA/Luksemburg/Wlk. Brytania/Kanada 2025, reż. Eli Craig, wyk. Katie Douglas, Aaron Abrams, Carson MacCormac
23:25 | **hbo**
Próba wskrzeszenia kina grozy dla nastolatków z lat 90. w Ameryce doby Trumpa. W nudnym prowincjonalnym miasteczku grupa młodzieży odkrywa prawdę o ukrywanej przez dorosłych serii zabójstw nastolatków.

FUGA ★★★
dramat obycz., Czechy/Polska/Francja/Szwecja 2018, reż. Agnieszka Smoczyńska, wyk. Gabriela Muskała, Łukasz Simlat, Małgorzata Buczkowska
23:50 | **stopklatka**
Gabriela Muskała jako autorka scenariusza i główna bohaterka opowieści o kobiecie, która pod wpływem traumy (i choroby) opuszcza rodzinę, znika na lata i ma kłopoty z powrotem do dawnego życia.

MARGAUX ★★
horror, USA 2022, reż. Steven C. Miller, wyk. Madison Pettis, Vanessa Morgan, Lochlyn Munro
23:10 | **tvn 7**
Jakże znajome: grupa studentów kończących studia wynajmuje na imprezę dom, wyposażony w system sztucznej inteligencji. W środku zabawy młodzi odkrywają, że domowa SI ma wobec nich zbrodnicze zamiary.

PEWNEGO RAZU... W HOLLYWOOD ★★★★
komediodramat, USA/Wlk. Brytania/Chiny 2019, reż. Quentin Tarantino, wyk. Leonardo DiCaprio, Brad Pitt, Margot Robbie
22:00 | **cinemax**
Quentin Tarantino o Hollywood schyłku lat 60.: gwiazdor tv (Leonardo DiCaprio) i jego dubler (Oscar dla Brada Pitta) chcą zatrzymać proces przemijania, wybierając sposób zgodny z logiką tamtego kina.

POWÓDŹ ★★
film sens., USA/Wlk. Brytania/Francja/Japonia/Niemcy/Dania 1998, reż. Mikael Salomon, wyk. Morgan Freeman, Christian Slater, Randy Quaid
20:00 | **stopklatka**
Bajka dla płetwonurków: powódź zalewa miasteczko, spryciarze próbują przejąć bankowy depozyt, a jeden Christian Slater staje im na przeszkodzie. No i kwadrans bez akwalungu w pełnym zanurzeniu.

SNAJPER: KOLEJNE STARCIE ★★
film sens., USA/Niemcy/RPA 2010, reż. Claudio Fäh, wyk. Chad Michael Collins, Richard Sammel, Annabel Wright
20:00 | **tv puls**
Z ojca na syna: syn wyborowego strzelca wyrusza na poszukiwanie snajpera, który zdziesiątkował jego oddział na misji w Kongu. Rutyna aż piszczy.

WIELKI MUR ★★★
film fantasy, USA/Chiny 2016, reż. Yimou Zhang, wyk. Matt Damon, Pedro Pascal, Willem Dafoe
22:50 | **polsat**
Grupa europejskich rycerzy w poszukiwaniu prochu dociera do Chin. Być może uda się im go pozyskać, jeśli pomogą obronić cesarstwo przed inwazją krwiożerczych bestii.

ZABAWA, ZABAWA ★★★
dramat obycz., Polska 2018, reż. Kinga Dębska, wyk. Agata Kulesza, Maria Dębska, Dorota Kolak
20:00 | **kino polska**
Kinga Dębska o alkoholizmie kobiet: trzy panie w różnym wieku przekraczają granice samokontroli, co niesie za sobą gorzkie konsekwencje. Świetnie zagrane przez aktorskie tuzy: ku przestrodze.

KONRAD J. ZARĘBSKI

eprasa.pl 9aa211f0dd

TVP1

07:00 Msza święta
07:30 Kościół z bliska (737)
08:00 Serwis Info
08:10 Pogoda Info
08:20 Zaraz wracam (12)
09:00 Ranczo II (4/13)
10:00 Komisarz Alex II (4)
11:00 Ojciec Mateusz XXI (11)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 Magazyn rolniczy (787)
12:55 Osobliwa planeta (1/6)
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info
15:10 Reporterzy (623)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5970)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 Felicita (10) - serial obycz. Polska/Włochy 26, wyk. Laura Breszka
21:05 Sekielski wieczorową porą (39) - magazyn
22:10 W sieci zła (Fallen) ** - horror USA 1998, reż. Gregory Hoblit, wyk. Denzel Washington, John Goodman, Donald Sutherland (135 min)
00:25 Miłość i turbulencje (Amour & Turbulences) *** - komedia romantyczna Francja 2013 (105 min)

TVP2

05:35 M jak miłość
06:20 Nasza wiara, nasza historia - reportaż
06:50 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7691) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7691) - mag. Polska 2026
11:45 Rosół polski (40)
12:25 Koło fortuny
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny
16:35 Familiada (3054)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque
18:50 Jeden z dziesięciu - teleturniej Polska 2026
19:25 Barwy szczęścia

20:05 Barwy szczęścia - serial obycz. Polska 2026
20:40 Kulisy serialu „M jak miłość" (1677)
20:50 M jak miłość - serial obycz. Polska 2026
21:50 Na sygnale
22:55 Matlock (19/19) - serial krym. USA 2025
23:50 Człowiek z magicznym pudełkiem *** - film s.f. Włochy/Polska 17, reż. Bodo Kox, wyk. Piotr Polak (120 min)
01:50 Kim Jo Dzong. Czerwona księżniczka

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień
08:00 Trudne sprawy XV (10) - serial fab.-dok. Polska 2018
09:05 Dlaczego ja? 29 (44/60) - serial fabularno-dok.
10:05 Wypasiona Kuchnia (17)
10:20 Dlaczego ja? 29
12:25 Gliniarze Śląsk (20)
13:25 Gliniarze XVII (25,26) - serial fabularno-dok. Polska 2024, wyk. Arkadiusz Krygier
15:30 Wydarzenia
15:55 Gliniarze XXI (20) - serial fabularno-dok.
16:55 Gliniarze Śląsk (21) - serial krym. Polska 2026
18:00 Pierwsza miłość 50 (85) - serial obycz. Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport
19:15 Gość „Wydarzeń" (929)
19:25 Wypasiona Kuchnia (30)
19:55 Milionerzy (137)

20:30 Niezniszczalni 4 (Expend4bles) ** - film sens. USA 2023, reż. Scott Waugh, wyk. Jason Statham, Sylvester Stallone (140 min)
22:50 Wielki mur (The Great Wall) *** - film fantasy USA/Chiny 2016, reż. Yimou Zhang, wyk. Matt Damon (130 min)
01:00 Pierwszy śnieg (The Snowman) ** - dramat krym. Wlk. Brytania/USA/Szwecja/Japonia/Chiny 2017 (155 min)

TVN

05:40 Uwaga! (8096) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (27/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Żnin, bar „Chicken Go" 28 (7) - reality show Polska 2024
07:45 Dzień Dobry TVN (5790)
11:20 Doradca smaku (18) - mag. kulinarny Polska 2026
11:30 Kuchenne rewolucje XXVI (4) - reality show
12:35 Kuchenne rewolucje: Bar „Agata", Gorzów Wielkopolski XXIII (12) - reality show
13:40 Ukryta prawda (15,16,22/48) - serial fab.-dok.
16:50 Szpital św. Anny IV (22) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Jolanta Fraszyńska
17:55 Detektywi VII (22) - serial fabularno-dok.
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (8097) - mag.

20:15 Na Wspólnej - serial obycz. Polska 2026
20:50 The Floor (18) - teleturniej Polska 2026
21:30 Kuba Wojewódzki (5) - talk-show Polska 26
22:45 Diabelska jazda (Sympathy for the Devil) ** - film sens. USA/Wlk. Brytania/Holandia 2023, reż. Yuval Adler, wyk. Nicolas Cage (105 min)
00:30 Superwizjer (1352) - mag. reporterów
01:10 Uwaga! (8097)

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami V (21,22/22) - serial krym. USA 1989, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXVI (9,10/14)
10:00 Zaklinaczka duchów V (16/22) - serial fantasy
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie IV
14:00 Rodzinny interes
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV (43,44) - serial obyczajowy Polska 2024
17:00 Rodzinny interes
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (21,22) - serial obyczajowy Polska 2026
20:00 Snajper: Kolejne starcie (Sniper: Reloaded) ** - film sens. USA/Niemcy/RPA 2010, reż. Claudio Fäh, wyk. Chad Michael Collins, Annabel Wright (115 min)
21:55 Tajna broń (Broken Arrow) ** - film sens. USA 1996, reż. John Woo, wyk. John Travolta (130 min)
00:05 Żelazny orzeł III – Asy (Aces: Iron Eagle III) ** - film sens. USA/Wlk. Bryt. 1992 (125 min)

TVN7

05:20 Ten moment (32) - serial fab.-dok. Polska 2021
05:55 Szkoła (54,55,56/69) - serial fab.-dok. Polska 2017
08:45 Ukryta prawda (43,36,37/51) - serial fab.-dok.
11:50 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2010
13:55 Detektywi III (40/60) - serial fabularno-dok.
15:00 Szpital św. Anny IV (12) - serial obycz. Polska 2026
16:00 Szpital (6/67) - serial fabularno-dok. Polska 2019
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Rozwód. Walka o wszystko (16) - serial fab.-dok.
19:00 Ukryta prawda (8/60)
20:00 Hotel Paradise (20) - real tv Polska 2026
21:00 Ścigane (Close) ** - film sens. Wlk. Brytania/USA 2019, reż. Vicky Jewson, wyk. Noomi Rapace, Eoin Macken, Indira Varma, Sophie Nélisse (130 min)
23:10 Margaux ** - horror USA 2022, reż. Steven C. Miller, wyk. Madison Pettis (130 min)
01:20 Hotel Paradise (19)
02:20 Wrota piekieł III - serial dok. USA 2022

MEZZO

12:30 Wiener Philharmoniker, Jakub Hrůša: Kodaly, Bartók, Dvořák, Janáček
14:15 Eugène-Auguste Ysaÿe: Wypadek: portret rodzinny - balet Czechy/Norwegia 2021
14:45 Filharmonicy Berlińscy, Claudio Abbado: Beethoven, Brahms, Dvořák, Verdi
16:35 Claudio Abbado 10 lat później - portret muzyczny
17:30 Claudio Abbado, Filharmonicy Berlińscy: Verdi
19:20 Archie Shepp All Star: „Tribute to John Coltrane"
20:30 „Exhibition" w choreografii Sidi Larbi Cherkaoui , „Ma mère l'Oye" w choreografii Jeroena Verbruggena
21:50 Phénix - balet F 2022
22:40 Albéric Magnard: Guercoeur - opera F 2024

PULS 2

09:25 Świnka Peppa
09:45 Bing (21,22/78)
10:00 Jeżyk i przyjaciele
10:35 Basia II (20)
11:10 Gus. Mały – wielki rycerz II (2,3/26) - serial anim.
11:35 Tomek i przyjaciele: Naprzód lokomotywy! XXVII
12:00 Psi patrol IV (21/26)
12:35 Gumisie VI (3,4/18)
13:35 Smerfy - serial anim.
14:00 Baranek Shaun VI
14:35 Marta mówi!
15:00 Miraculous VI (10,7/26)
16:00 Patryk Rozgwiazda Show (22,23/26) - serial anim.
17:00 SpongeBob (22,23/26)
18:00 Pingwiny z Madagaskaru
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (11) - serial obycz.
21:00 Dzielnica strachu IV
23:00 Wstydliwe choroby

TV4

07:55 Bogaty dom – biedny dom VIII (1) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci XII (21,22,23/65) - serial obycz.
11:55 Na ratunek 112 XVI (3,4) - serial fabularno-dok.
12:55 Trudne sprawy XV
15:55 Policjantki i policjanci XXV (21) - serial obycz.
17:00 Trudne sprawy 28
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (449) - reality show
19:00 Policjantki i policjanci XXV (22) - serial obycz.
20:00 Wypasiona Kuchnia (29)
20:05 Uroczysko VI (18)
20:40 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (18)
21:40 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (18) - serial krym.
22:45 Opowiem ci o zbrodni
23:10 Impas - film sens. USA 21, reż. Jared Cohn

METRO

07:35 Szpital (41,42,43/67)
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (64/68)
13:30 Brzydula - serial obyczajowy Polska 2009
14:40 Za głosem serca - telenowela Brazylia 2023
15:50 Magda M. IV (5)
16:55 Idź na całość (29)
18:00 Złomowisko PL V (8) - serial dok. Polska 2017
19:00 Kartoteka VIII (5,6/30) - serial fabularno-dok.
21:05 Kryminalni II (7,8) - serial krym. Polska 2005
23:15 Hannibal II (7/13) - serial grozy USA 2014
00:20 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VII (4) - serial dok.
01:20 Szpital (39/67)
02:20 Szkoła (3/67) - serial fabularno-dok. Polska 2019

eprasa.pl 9aa211f0dd

WTOREK 29.09

STOPKLATKA DVB T

08:45 Robert Makłowicz (233) - mag. kulinarny
09:35 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (9)
09:45 Górski lekarz XVIII (7,8/16) - serial obycz. Niemcy/Austria 2025
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher III (1,2/8) - serial krym. Aus. 2015
14:00 Hudson i Rex IV (12/16) - serial krym. Kan. 2022
15:00 Zajazd. Będzie się działo II (17,18)
17:00 Katastrofy w przestworzach V (2,4,1/10) - serial dok. Kanada 08
20:00 Powódź (Hard Rain) ** - film sens. USA/Wlk. Brytania/F/Jap./Niemcy/Dania 1998, reż. Mikael Salomon, wyk. Morgan Freeman, Christian Slater (120 min)
22:00 Kryptonim Banshee (Code Name Banshee) * - film sensacyjny USA 2022, reż. Jon Keeyes, wyk. Antonio Banderas, Jaime King (110 min)
23:50 Fuga - dramat obyczajowy Czechy/Polska/Francja/Szwecja 2018, reż. Agnieszka Smoczyńska (145 min)

KINO POLSKA

07:40 Przygody Myszki - serial dla dzieci Polska 1978
08:00 Siedem życzeń (6/7)
09:30 7 słów o przemijaniu - film dok. Polska 2021
09:40 Podróż za jeden uśmiech - film przyg. Polska 1972, reż. Stanisław Jędryka, wyk. Henryk Gołębiewski, Filip Łobodziński, Alina Janowska
11:35 Bitwa pod Wiedniem - dramat hist. Polska/Włochy 2012, reż. Renzo Martinelli
14:00 Złoty pociąg, cz. 1 - film sens. Polska/Rumunia 1986, reż. Bohdan Poręba
15:55 Złoty pociąg, cz. 2 - film sens. Polska/Rumunia 1986, reż. Bohdan Poręba
17:20 Czterej pancerni i pies (3,4) - serial wojenny Polska 1966, wyk. Roman Wilhelmi
20:00 Zabawa, zabawa - dramat obycz. Polska 2018, reż. Kinga Dębska, wyk. Agata Kulesza, Maria Dębska, Dorota Kolak, Marcin Dorociński, Barbara Kurzaj, Mirosław Baka
21:50 Demony wojny wg Goi - dramat wojenny Polska 1998, reż. Władysław Pasikowski, wyk. Bogusław Linda
23:50 Ziarno prawdy - thriller Polska 2015, reż. Borys Lankosz, wyk. Robert Więckiewicz, Jerzy Trela

ALE KINO+

09:05 Gorzko - film krótkom. Polska 2024 (45 min)
09:50 Karen Pirie (3/3) - serial krym. Wlk. Brytania 2022
11:45 Detektyw Foyle II (4/4) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2003
13:50 Pęknięte lustro (The Mirror Crack'd) *** - komedia kryminalna Wlk. Bryt. 1980, reż. Guy Hamilton, wyk. Angela Lansbury, Elizabeth Taylor (130 min)
16:00 Marzyłam o Afryce (I Dreamed of Africa) ** - dramat obyczajowy USA 2000, reż. Hugh Hudson (130 min)
18:10 Detektyw Foyle III (1/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2004
20:10 Byliśmy żołnierzami (We Were Soldiers) *** - dramat wojenny USA/Niemcy/Francja 2002, reż. Randall Wallace, wyk. Mel Gibson, Madeleine Stowe (160 min)
22:50 Chief of Station - thriller ** USA/Wlk. Brytania/Węgry 2024 (125 min)
00:55 Love Lies Bleeding *** - thriller Wlk. Brytania/USA 2024 (125 min)

POLSAT FILM

08:30 Przyjaciółki XXI (7,8/12)
10:25 Świat według Kiepskich
13:15 Ewolucja - komedia USA 2001, reż. Ivan Reitman
15:20 Pan i władca: Na krańcu świata - film przyg. USA 2003
18:35 Kochaj albo rzuć - komedia Polska 1977, reż. Sylwester Chęciński, wyk. Władysław Hańcza, Irena Karel
21:00 Gorący towar - kom. krym. USA/Wlk. Brytania 2013, reż. Paul Feig, wyk. Sandra Bullock, Melissa McCarthy
23:25 Redeeming Love - melodramat USA 2022

FILMBOX+ ONE

07:45 Panna Marple IV (4/4)
09:45 Vera IX - serial krym.
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II - serial krym.
12:55 Poirot: Karty na stół X: Po pogrzebie (3) - film krym. Wlk. Brytania 2005
15:00 Strażnik Teksasu V (24)
17:05 Vera V (1/4)
19:00 Poirot III (11/11)
20:00 Walkiria - dramat wojenny USA/Niemcy 2008
22:40 Millennium: Zamek z piasku, który runął - thriller Niemcy/Dania/Szwecja 2009
01:50 Pokój grozy - horror USA 2016, reż. D.J. Caruso

TVP KULTURA DVB T

08:25 Porozmawiajmy szczerze (24)
09:00 Rodzina Połanieckich
10:35 Dzieci i ryby - komedia *** Polska 1996, reż. Jacek Bromski (110 min)
12:25 Kino Muranów - film dok. Polska 2025
14:00 Kosmos 1999 II (10/24)
15:05 Fredek uszczęśliwia świat ** - komedia Polska 1936, reż. Zbigniew Ziembiński (95 min)
16:40 Rodzina Połanieckich (2) - serial obycz.
18:15 W poszukiwaniu dobrego filmu (51)
18:55 Rawhide III (18)
20:00 Wstęp do spektaklu
20:20 Embodying Pasolini - spektakl teatralny Polska 2025, wyk. Guy Chassaing
22:15 Nadzieja (Håp) - melodramat Norwegia/Szwecja/Dania 2019, reż. Maria Sødahl, wyk. Andrea Braein Hovig, Stellan Skarsgård, Alfred Vatne (135 min)
00:30 Książę przypływów (The Prince of Tides) *** - melodramat USA 1991, reż. Barbra Streisand, wyk. Nick Nolte (140 min)

WARNER TV

08:05 Teraz albo nigdy! II (8)
09:05 Bajer z Bel-Air III
10:00 Prawo Agaty VII (7)
11:00 Pełniejsza chata III
12:10 Teraz albo nigdy! II (9,10)
14:10 Bajer z Bel-Air III
16:05 Pełniejsza chata III
18:20 Uwolnić orkę IV: Ucieczka z Zatoki Piratów - film przyg. USA 2010
20:25 Jackie Chan: Pierwsze uderzenie - film sens. Hongkong 1996, reż. Stanley Tong
22:00 4 Blocks (5,6/6)
00:15 Czarownice z Eastwick - komedia USA 1987

PARAMOUNT

09:25 Policyjna grupa pościgowa XX (14/15) - serial dok.
10:30 Pingwiny z Madagaskaru II (35/39) - serial anim.
11:00 Król Kalifornii - komediodramat USA 2007
13:00 Czarodziejki IV
15:00 Pingwiny z Madagaskaru
15:30 Top Gun - film sens. USA 1986, reż. Tony Scott
18:00 Szkoła stewardes - komedia romant. USA 2003
20:00 Mission: Impossible – Rogue Nation - film sens. USA 2015, reż. C. McQuarrie
22:50 Pszczelarz - film sens. USA/Wlk. Brytania 2024

HBO

08:25 Akademia pana Kleksa II ** - film fantasy Polska 2025, reż. Maciej Kawulski (120 min)
10:25 Władca Pierścieni: Powrót króla ***** - film fantasy USA/Nowa Zelandia 2003, reż. Peter Jackson (195 min)
13:40 Przegląd tygodnia: Wieczór z Johnem Oliverem (23)
14:20 Karate Kid - film fami- **** lijny USA 1984 (125 min)
16:25 Witajcie w Marwen *** - komediodramat USA/Jap./Chiny 2018, reż. Robert Zemeckis (115 min)
18:20 Tak się poznaliśmy ** - komedia romantyczna USA 2023 (100 min)
20:00 The Pitt II (11/15) - serial obycz. USA 2026
20:50 Niebo. Rok w piekle (5/6) - serial obycz.
21:35 Mortal Kombat II - film *** s.f. USA 2026, reż. Simon McQuoid (110 min)
23:25 Frendo - horror USA/ ** Luksemburg/Wlk. Brytania/Kanada 2025, reż. Eli Craig (95 min)
01:00 Bękart - film biograf. *** Dania/S/Norwegia/Niemcy 2023 (125 min)

CINEMAX

11:30 Wszystko, czym jesteś - dramat obyczajowy Niemcy/Hiszpania 2024
13:20 Niepowstrzymany - film biograficzny USA 2024
15:25 Moja noc - dramat obycz. Francja/Belgia 2021
16:55 Złodziejska sztuka - kom. krym. USA/Kan. 2013
18:25 Jedenaste: Znaj sąsiada swego - komedia Niemcy 2021
20:00 Raport - film biograf. USA 2019, reż. Scott Z. Burns
22:00 Pewnego razu... w Hollywood - komediodramat USA/Wlk. Brytania/Chiny 2019

ROMANCE TV

10:30 Kto nakarmi królika? - komedia Niemcy 2023
12:25 Malibu – Pocałuj żabę - komedia romant. Niemcy 2023, reż. Luise Brinkmann
14:20 Zakochana w Panu Niani - komedia romant. USA 2023
16:15 Kryminał z Bolzano (2) - serial krym. Niemcy 2016
18:05 Górski lekarz (1/8)
20:00 Rosamunde Pilcher: Zawsze z tobą - film obyczajowy Niemcy 2010
21:55 Rosamunde Pilcher: W połowie życia - film obycz. Niemcy/Austria 2012
23:50 Górski lekarz (1/8)

CANAL+ PREMIUM

10:30 Łapu-Capu (232)
10:35 Listy do Julii - komedia *** romantyczna USA 2010, reż. Gary Winick (105 min)
12:20 Ida - dramat obycz. ***** Polska/Dania/F/Wlk. Brytania 2013 (80 min)
13:40 Ekstremalne opady: niszczycielski żywioł - film dok. USA 2026
14:30 Saga »Zmierzch« – Zaćmienie ** - film fantasy USA 2010 (120 min)
16:30 Morderstwo w ambasadzie ** - film sens. Wlk. Brytania 2025 (85 min)
17:55 Premierowa jazda
18:10 Łapu-Capu (233)
18:15 Pompeje - film katas. ** USA/Niemcy 2014, reż. Paul W.S. Anderson, wyk. Kit Harington (105 min)
20:00 Błąd - thriller Nowa ** Zelandia/Wlk. Brytania 2024 (105 min)
21:45 Bezsenność - thriller **** USA/Wlk. Brytania 2002 (115 min)
23:40 13 dni i 13 nocy - dra- *** mat wojenny Francja/Belgia 2025 (110 min)
01:30 Blair Witch Project * - horror USA 1999, reż. Daniel Myrick, Eduardo Sánchez (80 min)

TVN FABUŁA

10:55 Lekarze IV (13)
11:55 Zapukaj do moich drzwi
13:55 Młode gliny (18/50)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej (102,103)
17:10 Top 100: filmy wszech czasów (1) - mag. filmowy
17:50 Tajna baza - komedia USA 2022, reż. Henry Joost
20:00 Wiek Adaline - melodramat USA/Kanada 2015
22:30 Domówka - komedia USA 2023, reż. Calmatic
00:35 Jack Ryan: Teoria chaosu - thriller USA/Rosja/Wielka Brytania 2014

AMC

09:15 Ślepy traf - dramat kryminalny USA 2013
11:10 Złów i wypuść - komediodramat USA 2006
13:25 Kopalnie króla Salomona - film przyg. Niemcy/USA/RPA 2004, reż. Steve Boyum, wyk. Patrick Swayze, Alison Doody
17:15 Legenda Zorro - film przygodowy USA 2005
19:55 Uliczny wojownik - film sens. USA/Japonia 1994
22:00 Anakonda III: Potomstwo - film s.f. USA/Rumunia 2008, reż. Don E. FauntLeRoy
23:55 Liberator - film sensacyjny USA/Francja 1992

eprasa.pl 9aa211f0dd

AXN

08:25 Ostry dyżur VI (6/22) - serial obycz. USA 1999
09:25 Castle VIII (2,3/22)
11:25 Rekrut: Feds (21,22/22)
13:15 Agenci NCIS X (10,11/24)
15:15 FBI VI (3,4/13)
17:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas IX (3,4/24)
19:05 Castle VIII (4,5/22)
21:05 Rekrut V (10/22)
22:05 Rekrut: Feds (10/22)
23:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas IX (3,4/24)
00:45 Castle VIII (4/22) - serial kryminalny USA 2015

EPIC DRAMA

08:15 Detektyw Murdoch XVII
09:15 Wszystkie stworzenia duże i małe III - serial obycz.
10:20 Lekarze na start
11:55 Panna Scarlet VI (3,4/6)
14:05 Agenci NCIS XVIII (8/16)
15:00 Panna Marple II (1/4)
17:05 Dalgliesh (5/6)
19:00 Agenci NCIS XVIII (9/16) - serial kryminalny USA 2021
19:55 Poirot V (8/8)
21:00 Hiszpańska księżniczka II (5/8) - serial historyczny
22:15 Domina II (5/8)
23:25 Poirot V (8/8)
00:35 Agenci NCIS XVIII (9/16)
01:25 Panna Scarlet VI

TVN STYLE

11:20 Love the Look (1) - program rozrywkowy Polska 2026
12:20 Ugotowani (3)
13:25 Kuchenne rewolucje (11, 10) - reality show
15:35 Pojedynek na podróże (4) - program rozrywkowy
16:35 Ambasady luksusu (8)
17:40 Kuchenne rewolucje (13, 14, 15) - reality show
20:50 Ostre cięcie (1) - reality show Polska 2026
21:50 Jestem z Polski IX
22:50 Hotel Paradise (20)
23:45 Mój sąsiad morderca X (3/10) - serial dokumentalny

TVN TURBO

09:15 Fani czterech kółek XVII
10:15 Złomowisko PL XI
11:15 Wojny samochodowe (2)
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować II
18:00 Raport Turbo (5077)
18:15 Z drugiej ręki (4)
19:00 Duda kontra Szafrański
19:45 Naprawy nie do naprawy (4) - mag. motoryzacyjny
20:30 Jeździć, obserwować VII
22:00 Raport Turbo (5077)
22:15 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia II (4,16/17)
23:20 Zawodowi handlarze

BBC FIRST

08:50 Lewis IV (2/8)
09:40 Ojciec Brown V (8/15)
10:40 Śmierć pod palmami XI
11:45 Z pamiętnika położnej X
12:55 Tajemnice Brokenwood
14:55 Ojciec Brown XIII (6/10)
16:00 Lewis IV - serial krym.
17:00 My Life is Murder V (4)
18:00 Morderstwa w Midsomer XX (6/6) - serial krym.
19:55 Śmierć pod palmami XI (7/8) - serial kryminalny
21:00 Zbrodnie Saint-Pierre
22:00 Dyplomatki (3,4/6)
23:55 Ellis II - serial krym.

FX

08:00 Kości II (5/21)
09:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIII (19/22)
10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami VI (9,10/21)
11:50 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (4,5/18)
13:50 FBI V (6/23)
14:40 Agenci NCIS (16/23)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami VI (11,12/21)
17:25 Z Archiwum X III
19:15 FBI V (7/23) - serial sens.
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (6,7/18) - serial krym. USA/Kan. 2011
22:00 9-1-1: Nashville (12)

HGTV

09:55 Poszukiwacze domów
10:55 Kamera, akcja, wpadka!
11:55 Odlotowy ogród (2)
12:30 Nowe życie w starym domu VII (1) - serial dok.
14:30 Mieszkanie na miarę IV
15:30 Pogromcy chaosu (9)
16:30 Polowanie na ogród VIII
18:10 Weekendowa metamorfoza (4) - reality show
19:05 Zgłoś remont (6)
20:00 Dobrze zrobione w domu (2) - mag. Polska 2026
20:10 Dorota inspiruje (1)
21:05 Dorota was urządzi
22:35 House Hunters

BBC LIFESTYLE

08:30 Mistrzowie szycia (7)
09:35 Zapraszam do stołu (7)
11:30 Najpiękniejsze domy
12:30 10 lat mniej w 10 dni II
13:30 Niezwykłe hotele bez tajemnic IV (3/6) - serial dok.
14:30 Wielkie brytyjskie wypieki (3) - program rozrywkowy
15:40 Zapraszam do stołu (3)
17:40 Najpiękniejsze domy: Nowa Zelandia - serial dok.
18:50 Mistrzowie szycia (7)
19:55 Wielkie brytyjskie wypieki (4) - pr. rozrywkowy
21:00 12 smaków miasta
22:00 Najdroższa szamanka świata - serial dokumentalny

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół IV (8/24)
08:55 Hoży doktorzy (1,2/24)
09:55 Przyjaciele II (11,12, 13,14/24) - serial kom.
11:55 Teoria wielkiego podrywu X (2,3,4,5,6,7/24)
14:30 Dwóch i pół IV (9,10, 11,12/24) - serial kom.
16:30 Przyjaciele II (15,16, 17,18/24) - serial kom.
18:30 Hoży doktorzy (3,4/24)
19:30 Teoria wielkiego podrywu X - serial kom. USA 2016
22:00 The Office PL IV (3,4/12)
23:05 Comedy Club (9, 10)

TVP SERIALE

08:35 Komisarz Alex X (8)
09:25 Rodzinka.pl VII (6/13)
10:00 Klan - telenowela
10:45 Ranczo III (4/13)
11:35 M jak miłość
12:35 Zaraz wracam (11,12)
13:40 Ojciec Mateusz 34 (11,12) - serial krym.
15:40 Komisarz Alex X
16:25 Na sygnale
17:30 Ranczo III (6,7/13) - serial kom. Polska 2008
19:35 Ojciec Mateusz 34 (13,12) - serial kryminalny
21:30 Ranczo III (8,9/13)
23:30 Ojciec Mateusz (1)
00:30 Na dobre i na złe

CANAL+ KUCHNIA

09:40 Kulinarna mapa Wielkiej Brytanii (1, 3) - mag. kulinarny
10:40 U sąsiadów w kuchni
11:50 Kulisy wielkiej kuchni (3)
13:45 Eva Longoria w poszukiwaniu hiszpańskich smaków
14:40 U sąsiadów w kuchni
15:45 Zgrillowani (4, 5)
16:40 Jamie Oliver
18:30 Kulinarna mapa Wielkiej Brytanii (9, 10) - magazyn
19:25 m jak mięso (7)
19:50 Maximum Foodie IV (9)
20:20 Czego nie jeść (4/4)
21:15 Anthony Bourdain XI
23:55 Top Chef (7)

CANAL+ DOMO

09:00 Przekopiemy Ci ogródek
10:00 Gardeners' World (31)
11:10 Ucieczka na wieś XXIII
12:10 Wielkie projekty IX (4)
13:05 Pokochaj lub sprzedaj
14:00 Adres: rezydencje marzeń (2) - reality show
15:00 Wakacyjne domy na wynajem (13) - lifestyle
15:55 Kupione i co dalej? (1, 2)
16:50 Gardeners' World (2)
18:00 Ucieczka na wieś XXIII
19:00 Wielkie projekty IX (6)
20:00 Daleko od miasta X
21:00 Adres: rezydencje marzeń (3) - reality show
22:05 Wielkie projekty (8)

PLANETE+

11:20 Ocalić raj II (4)
12:30 Niezwykłe podróże koleją II (4/6) - serial dok.
13:40 Targowiska świata (2)
14:45 Afryka z góry (7/10)
15:50 360° – świat bez granic
16:55 Świat z góry VII (5,6/14)
18:00 Dokąd dzisiaj? IV (57,58)
18:40 Historia fantasy (1)
19:45 First Person Shooter. Idź, strzelaj, kombinuj
20:50 Zaginiona cywilizacja Elamu - film dok. Francja 2024
22:00 Prywatne życie nazistów - film dok. Niemcy 2019

DISCOVERY CHANNEL

10:00 Wyprawa w nieznane VII
11:00 Gorączka złota XVI (25)
13:00 W dżungli z Edem Staffordem (5/6) - serial dok.
14:00 Nagi instynkt przetrwania: Ameryka Łacińska
15:00 Złomowisko PL X
16:00 Gorączka złota: na kłopoty Freddy Dodge V (4)
18:00 Przygody truckerki (3)
19:00 Nagi instynkt przetrwania IV (3,4/16) - serial dok.
21:00 Poszukiwacze przeklętego złota V - serial dok.
22:00 W oku cyklonu III (6)
23:00 Najniebezpieczniejszy zawód świata XXII - serial dok.

TVP HISTORIA

11:10 Lwów pod okupacją
12:05 Kraina górskich szczytów i rzek (1) – film dok.
13:00 Mała Moskwa kontra mały Londyn - film dok.
14:00 Dom (2) - serial obycz.
15:40 Sensacje XX wieku
17:10 Polska i świat z historią w tle: Zatrzymany czas (23)
17:30 Wojenne dziewczyny II
18:25 Odnaleźć zaginione (8)
18:55 Kurierka - film dok.
20:00 Zatoka szpiegów II (7)
20:50 Kroniki Hitlera (5/13)
21:55 Gry wojenne (1/6)
22:55 Sensacje XX wieku

HISTORY

12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici XIV
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata III (6/22)
14:50 Największe tajemnice świata VI (5/20) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
17:10 II wojna światowa w kolorze – przełomowe momenty (9/10) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata VII (14) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVI
21:00 Tom Hanks: II wojna światowa (15/20) - serial dok.
22:00 II wojna światowa: walka o Europę (5,6/8)

NATIONAL GEOGRAPHIC

12:00 Katastrofa w przestworzach XXV (2,3,4,4) - serial dok.
16:00 Grecja: miejsce pełne tajemnic (5/6) - serial dok.
17:00 Zaginione skarby Biblii: tajemnice wiary - serial dok.
18:00 Krwawe pieniądze: tajemnice radzieckiej gospodarki (1) - film dok.
19:00 Zaginione okręty II wojny światowej (5/8)
20:00 Katastrofa w przestworzach XX (1/10) - serial dok.
21:00 Zaginione miasta (2/2)
22:00 Odkopać historię

FOCUS TV

08:00 Był sobie człowiek
08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici X
10:00 Gwiazdy lombardu XXIV
12:00 Broń w hollywoodzkich filmach II (5,6) - serial dok.
13:00 Poszukiwacze historii III (10,1) - serial dok. Polska 2015
14:00 Apokalipsa Hitlera (1/2)
15:00 Poszukiwacze złota w Australii VIII - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka IV
18:00 Rolnicy. Podlasie VI
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Supersamoloty bojowe X (5/6) - serial dok.
22:00 Okręty wojenne IV (7,8)

BBC EARTH

11:20 Cała prawda o węglowodanach - film dokumentalny
12:30 Wielka australijska przygoda (6/6) - serial dok.
13:30 Planeta Ziemia II II (4/6)
14:35 W okowach mrozu VIII
15:35 Życie na pustkowiu XI
16:35 Mroczne dzieje Pompejów
17:35 Planeta Ziemia II II (4/6)
18:35 Ben Fogle na szkockich wyspach II (1/4) - serial dok.
19:45 Niezwykłe wyspy tropikalne (1/3) - serial dok.
20:55 W okowach mrozu IX
22:55 Czym karmimy nasze dzieci? - reportaż

POLSAT VIASAT HISTORY

10:40 Militarny ranking (1/10)
11:50 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dokumentalny
12:40 Jak inżynieria zmieniała świat (1,2,4,3/8) - serial dok.
16:40 II wojna światowa: cena imperium (4/13) - serial dok.
17:45 Militarny ranking (2/10)
18:55 Naziści: kosmiczny wyścig - film dokumentalny
19:55 Berlin 1936: olimpiada Hitlera w kolorze - film dok.
21:00 Linie frontu - serial dok.
22:15 Starożytne superbudowle IV - serial dok.
23:20 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dokumentalny

eprasa.pl 9aa211f0dd

ŚRODA 30.09

Od A do Z

28 LAT PÓŹNIEJ: ŚWIĄTYNIA KOŚCI ★★★
horror, Wlk. Brytania/USA/Kanada 2026, reż. Nia DaCosta, wyk. Ralph Fiennes, Jack O'Connell, Alfie Williams
23:40 | hbo
Druga część sequela „28 dni później" Danny'ego Boyle'a: w dystopijnym świecie pod pręgierzem inwazji zombie ludzie coraz bardziej zatracają swoje człowieczeństwo. Szczęśliwie, nie wszyscy. Dla koneserów.

7 UCZUĆ ★★★
komediodramat, Polska 2018, reż. Marek Koterski, wyk. Michał Koterski, Marcin Dorociński, Katarzyna Figura
20:00 | kino polska
Marek Koterski jeszcze raz o Adasiu Miauczyńskim – ironiczne, aczkolwiek niepozbawione nostalgii, spojrzenie na lata 60. XX wieku: czas dojrzewania i kształtowania postaw. Plus Michał Koterski jako Adaś.

COLOMBIANA ★★★
film sens., USA/Francja/Wlk. Brytania 2011, reż. Olivier Megaton, wyk. Zoe Saldaña, Jordi Mollà, Lennie James
23:05 | tvn
Wychowywana w Bogocie, była świadkiem śmierci swoich bliskich, została morderczynią na zlecenie, a w czasie wolnym od wykonywania kontraktów szuka gangsterów, którzy zabili rodziców.

DOBRY ROK ★★★
komediodramat, USA/Wlk. Brytania 2006, reż. Ridley Scott, wyk. Russell Crowe, Marion Cotillard, Albert Finney
20:00 | stopklatka
Russell Crowe jako londyński makler, który odziedziczywszy winnicę w Prowansji, nieoczekiwanie dla siebie samego odkrywa uroki życia z dala od zgiełku wielkiego miasta. Inspirujące.

DOCZEKAĆ ZMROKU ★★★★
film sens., USA 1967, reż. Terence Young, wyk. Audrey Hepburn, Alan Arkin, Richard Crenna
22:00 | warner tv
Niewidoma Audrey Hepburn kontra trzech bandytów próbujących wykraść z jej domu lalkę – dowód swoich zbrodni. Pełen napięcia reżyserski popis Terence'a Younga, teraz już klasyka.

Frantic

21:05 | tvp 1 ★★★★

· FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Polański przerabia Hitchcocka: amerykański chirurg wikła się w sprawy półświatka i aferę szpiegowską, poszukując w Paryżu porwanej żony. Harrison Ford i Emmanuelle Seigner jako jego przewodniczka.

THRILLER
USA/FRANCJA 1988, REŻ. ROMAN POLAŃSKI, WYK. HARRISON FORD, EMMANUELLE SEIGNER, BETTY BUCKLEY

NIE MA MOCNYCH ★★★★
komedia, Polska 1974, reż. Sylwester Chęciński, wyk. Wacław Kowalski, Władysław Hańcza, Anna Dymna
22:00 | polsat
Drugie ogniwo zabużańskiej trylogii Sylwestra Chęcińskiego: dawny konflikt ożywa, gdy bohaterowie stają przed koniecznością wyboru gospodarza, który przejmie ich gospodarstwa. Rekomendacja zbędna.

PIANISTA ★★★★★
dramat wojenny, Francja/Niemcy/Polska/Wlk. Brytania/USA 2001, reż. Roman Polański, wyk. Adrien Brody, Thomas Kretschmann, Frank Finlay
22:30 | kino polska
Złota Palma dla Romana Polańskiego i wiele innych nagród za ekranizację okupacyjnych wspomnień Władysława Szpilmana. Muzyka, który przeżył zagładę getta, przetrwał powstanie i wegetował w ruinach opustoszałej Warszawy.

PITBULL. OSTATNI PIES ★★
film sens., Polska 2018, reż. Władysław Pasikowski, wyk. Marcin Dorociński, Krzysztof Stroiński, Dorota Rabczewska
22:00 | tv puls
Władysław Pasikowski wraca do polskich korzeni gatunku – „Pitbulla" Patryka Vegi i swoich „Psów": ostatni sprawiedliwi z policji mobilizują się do walki z pozostającymi w konflikcie grupami mafijnymi.

ROZDZIELENI ★★★★
komedia, USA 2025, reż. James Sweeney, wyk. Dylan O'Brien, James Sweeney, Lauren Graham
22:30 | cinemax
Po stracie brata bliźniaka chłopak zapisuje się do grupy wsparci dla osób będących w analogicznej sytuacji. Wkrótce nawiązuje szczególną więź z jednym z uczestników terapii, co rodzi pewne konsekwencje.

RÓŻYCZKA 2 ★★★
film historyczny, Polska 2023, reż. Jan Kidawa-Błoński, wyk. Magdalena Boczarska, Mateusz Banasiuk, Robert Więckiewicz
20:00 | tvp kultura
Ubiegająca się o urząd prezydencki europosłanka staje wobec zarzutów wiążących jej matkę ze służbami czasu PRL. Kobieta podejmuje prywatne śledztwo i odkrywa mroczne tajemnice swej rodziny.

STREFA ZAGROŻENIA ★★★
thriller, Wlk. Brytania 2025, reż. David Mackenzie, wyk. Aaron Taylor-Johnson, Theo James, Gugu Mbatha-Raw
21:50 | canal+ premium
Na londyńskiej budowie zostaje znaleziony niewybuch z czasów wojny. Władze przeprowadzają pospieszną ewakuację mieszkańców dzielnicy, gdy jednocześnie grupa przestępcza podejmuje napad na bank.

SYN PRZEZNACZENIA ★★
horror, Wlk. Brytania/Francja 2025, reż. Lotfy Nathan, wyk. Nicolas Cage, Noah Jupe, Isla Johnston
23:30 | canal+ premium
Inspirowana koptyjskim apokryfem „Ewangelia Tomasza" opowieść o nastoletnim Chrystusie, który próbuje przekonać swojego ojczyma (Nicholas Cage!), że jest Mesjaszem. Co najmniej ryzykowne.

ŚCIGANY ★★★★
film sens., USA 1993, reż. Andrew Davis, wyk. Harrison Ford, Tommy Lee Jones, Sela Ward
23:00 | tvn 7
Wspomnienie po serialu: skazany jako żonobójca lekarz ucieka z więziennego konwoju, by odszukać prawdziwego sprawcę. Harrison Ford i ścigający go zapamiętale Tommy Lee Jones (Oscar). Niemal klasyka.

TROPEM MORDERCY ★★
film sens., USA/Wlk. Brytania 2024, reż. Terry McDonough, wyk. Samuel L. Jackson, Vincent Cassel, Gianni Capaldi
20:00 | tv puls
Detektyw z Chicago udaje się do Szkocji, by sprawdzić, czy seria morderstw, do jakiej tam doszło, nie wiąże się ze sprawą, której nie udało mu się rozwikłać przed 5 laty. Jednak rutyna.

KONRAD J. ZARĘBSKI

eprasa.pl 9aa211f0dd

TVP1

06:05 Akacjowa 38
07:00 Msza święta
07:30 Rodzina (nie od) święta
08:00 Serwis Info, pogoda
08:25 Zaraz wracam (13)
09:00 Ranczo II (5/13)
10:05 Komisarz Alex II (5/13)
11:00 Ojciec Mateusz XXI (12)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 Magazyn rolniczy (772)
12:55 Osobliwa planeta (2/6)
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info
15:10 Reporterzy (624)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5971)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Felicita** (11) - serial obyczajowy Polska/Włochy 2026
21:05 **Frantic** - thriller USA/Francja 1988, reż. Roman Polański, wyk. Harrison Ford (130 min) ★★★★
23:15 **Lech Wałęsa. Nasza historia** - film dok.
00:10 **Kurier** - film sens. PL 2019, reż. Władysław Pasikowski, wyk. Philippe Tłokiński (120 min) ★★★
02:10 **W sieci zła (Fallen)** - horror USA 1998, reż. Gregory Hoblit (150 min) ★★

TVP2

05:30 M jak miłość
06:25 Pożyteczni.pl (384)
06:50 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7692) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7692) - mag. Polska 2026
11:45 Gwiazdorska kuchnia Ani (50) - mag. kulinarny
12:25 Koło fortuny
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny - teleturniej Polska 2026
16:35 Familiada (3055)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque
18:50 Jeden z dziesięciu
19:25 Barwy szczęścia

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2026
20:40 **Przepis dnia**
20:50 **Na dobre i na złe**
21:50 **Na sygnale**
22:20 **Magazyn Ekspresu Reporterów**
23:20 **Może to ty (Maybe It's You)** - komedia USA 2023, reż. Cameron Fay, wyk. Molly McCook, Brett Dier, Glee Dango (95 min) ★★
00:55 **Peaky Blinders II** (1/6)
02:05 **Ta, którą kocham** - film dok. Polska 2023

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień
08:00 Trudne sprawy XV (11) - serial fab.-dok. Polska 2018, wyk. Piotr Dobosz
09:05 Dlaczego ja? 29 (47/60) - serial fabularno-dok.
10:05 Wypasiona Kuchnia (18)
10:20 Dlaczego ja? 29 (48,49/60) - serial fab.-dok.
12:25 Gliniarze Śląsk (21) - serial krym. Polska 2026
13:25 Gliniarze XVII (27,28)
15:30 Wydarzenia
15:55 Gliniarze XXI (21)
16:55 Gliniarze Śląsk (22)
18:00 Pierwsza miłość 50 (86) - serial obycz. Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (930)
19:25 Wypasiona Kuchnia
19:55 Milionerzy (138)

20:30 **Kabaret K2. Jedziemy po bandzie** (2) - kabaret i satyra
22:00 **Nie ma mocnych** - komedia Polska 1974, reż. Sylwester Chęciński (125 min) ★★★★
00:05 **Aniołki Charliego (Charlie's Angels)** - film sens. USA/Niemcy 2000, reż. Joseph McGinty Nichol (130 min) ★★
02:15 **Barry Seal: Król przemytu (American Made)** - film sens. USA 2017 (160 min) ★★★

TVN

05:05 Zamieszkać na plaży VI
05:40 Uwaga! (8097) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (28/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Grudziądz, bar „Pierożek" XXVII (8) - reality show
07:45 Dzień Dobry TVN (5791) - mag. Polska 2026
11:20 Doradca smaku (19) - mag. kulinarny Polska 2026
11:30 Kuchenne rewolucje XXVI (5) - reality show
12:35 Kuchenne rewolucje
13:40 Ukryta prawda (17,18,23/48) - serial fabularno-dok. Polska 2024
16:50 Szpital św. Anny IV (23) - serial obycz. Polska 2026
17:55 Detektywi VII (23) - serial fabularno-dok.
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (8098) - mag.

20:15 **Na Wspólnej** - serial obycz. Polska 2026
20:50 **The Floor** (19) - teleturniej Polska 2026
21:30 **Top Model** (5) - reality show Polska 2026
23:05 **Colombiana** - film sens. USA/Francja/Wlk. Brytania 2011, reż. Olivier Megaton, wyk. Zoe Saldaña, Jordi Mollà, Lennie James, Michael Vartan, Cliff Curtis (135 min) ★★★
01:20 **Nowa Szelągowska** (1) - reality show

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami V (22,18/22) - serial krym. USA 1988, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXVI (10,11/14)
10:00 Zaklinaczka duchów V (17/22) - serial fantasy
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie IV - serial obycz. Turcja 2014
14:00 Rodzinny interes
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV - serial obycz.
17:00 Rodzinny interes - serial obycz. Polska 2019
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX - serial obycz.
20:00 **Tropem mordercy (Damaged)** - film sens. USA/Wlk. Brytania 2024, reż. Terry McDonough, wyk. Samuel L. Jackson, Vincent Cassel, Gianni Capaldi (120 min) ★★
22:00 **Pitbull. Ostatni pies** - film sens. PL 2018, reż. Władysław Pasikowski, wyk. Marcin Dorociński (140 min) ★★
00:20 **22 kule (L'Immortel)** - film sensacyjny Francja 2010 (155 min) ★★★

TVN7

05:20 Ten moment (33) - serial fab.-dok. Polska 2021
05:55 Szkoła (57,58,59/69) - serial fab.-dok. Polska 2017
08:45 Ukryta prawda (44,38,39/51) - serial fab.-dok.
11:50 W-11 Wydział Śledczy - serial fabularno-dok.
13:55 Detektywi III (41/60) - serial fabularno-dok.
15:00 Szpital św. Anny IV (13) - serial obycz. Polska 2026
16:00 Szpital (7/67) - serial fabularno-dok. Polska 2019
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Rozwód. Walka o wszystko (17) - serial fab.-dok.
19:00 Ukryta prawda (9/60)
20:00 **Hotel Paradise** (21) - real tv Polska 2026
21:00 **Druga połowa** - komedia Polska 2021, reż. Łukasz Wiśniewski, wyk. Marianna Zydek, Maciej Musiał, Jacek Knap, Cezary Pazura, Piotr Rogucki (120 min) ★★
23:00 **Ścigany (The Fugitive)** - film sensacyjny USA 1993, reż. Andrew Davis, wyk. Harrison Ford (165 min) ★★★★
01:45 **Hotel Paradise** (20) - real tv Polska 2026

MEZZO

10:15 Filharmonicy Wiedeńscy, Riccardo Muti: IX Symfonia Beethovena
11:35 Filharmonicy Berlińscy, Riccardo Muti : Rossini, Verdi, Brahms - muzyka klasyczna
13:10 Intermezzo
13:30 Pierre Henry
14:20 Teodor Currentzis, MusicAeterna: Mahler 5
16:10 Claude Debussy, Maurice Ravel: „Dafnis i Chloe", „Popołudnie fauna" - balet Francja 2022
17:35 Orkiestra Filharmonii Rotterdamskiej, Lahav Shani: Strauss, Mahler - muzyka klas.
19:30 John Coltrane Live in Antibes 1965 - koncert
20:30 Vincenzo Bellini: Capuleti i Montecchi - opera B 2024
22:50 Joachim Kühn – Klaviersommer 1999

PULS 2

09:45 Bing (23,24/78)
10:00 Jeżyk i przyjaciele
10:35 Basia II (22)
11:10 Gus. Mały – wielki rycerz II (3,4/26) - serial anim.
11:35 Tomek i przyjaciele
12:00 Psi patrol IV (22/26)
12:35 Gumisie VI (4,5/18)
13:35 Smerfy - serial anim.
14:00 Baranek Shaun IV
14:35 Marta mówi!
15:00 Miraculous VI (7,16/26)
16:00 Patryk Rozgwiazda Show (23,24/26) - serial anim.
17:00 SpongeBob IX
18:00 Pingwiny z Madagaskaru
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (12) - serial obycz.
21:00 Wielki Stach - komedia sensacyjna USA 2007
23:10 Naga broń - komedia USA 1988, reż. David Zucker

TV4

07:00 Strażnik Teksasu IV
07:55 Bogaty dom – biedny dom VIII (2) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci
11:55 Na ratunek 112 XVI (5,6)
12:55 Trudne sprawy XV (21,22,23) - serial fab.-dok.
15:55 Policjantki i policjanci
17:00 Trudne sprawy 28 (23/60) - serial fabularno-dok.
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (450) - reality show
19:00 Policjantki i policjanci
20:00 Wypasiona Kuchnia (30)
20:05 Uroczysko VI (19)
20:40 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (19)
21:40 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (19) - serial krym.
22:45 Opowiem ci o zbrodni
23:10 Zabójczy numer - dramat krym. USA/Wlk. Brytania/Kanada/Niemcy 2006

METRO

07:35 Szpital (44,45,46/67)
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (65/68)
13:30 Brzydula - serial obycz.
14:40 Za głosem serca - telenowela Brazylia 2023
15:50 Magda M. IV (6) - serial obyczajowy Polska 2007
16:55 Idź na całość (30) - teleturniej Polska 2026
18:00 Złomowisko PL V (9) - serial dok. Polska 2017
19:00 Kartoteka VIII (7,8/30) - serial fabularno-dok.
21:05 Kryminalni II (9,10) - serial krym. Polska 2005
23:15 Hannibal II (8/13) - serial grozy USA 2014
00:20 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VII - serial dok.
01:20 Szpital (42/67)
02:20 Szkoła (4/67)

eprasa.pl 9aa211f0dd

ŚRODA 30.09

STOPKLATKA DVB T

08:45 Robert Makłowicz (230) - mag. kulinarny
09:35 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (10)
09:45 Górski lekarz XVIII (8,9/16) - serial obycz. Niemcy/Austria 2025
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher III (2,3/8) - serial krym. Aus. 2015
14:00 Hudson i Rex: Róże z Signal Hill IV (13/16) - serial krym. Kanada 2022, wyk. John Reardon
15:00 Zajazd. Będzie się działo II (18,19) - serial fabularno-dokumentalny
17:00 Katastrofy w przestworzach V (3,5,2/10) - serial dok.
20:00 Dobry rok (A Good Year) *** - komediodramat USA/Wlk. Brytania 2006, reż. Ridley Scott, wyk. Russell Crowe, Marion Cotillard (155 min)
22:35 Szczęki II (Jaws 2) ** - horror USA 1978, reż. Jeannot Szwarc, wyk. Roy Scheider (140 min)
00:55 Gra tajemnic (The Imitation Game) **** - thriller USA/Wlk. Brytania 2014, reż. Morten Tyldum (165 min)

ALE KINO+

07:40 Długi weekend - film obycz. Polska 2004, reż. Robert Gliński (95 min) ***
09:15 Gorzko - film krótkom. Polska 2024 (45 min)
10:00 Karen Pirie II (1/3) - serial kryminalny
11:55 Detektyw Foyle III (1/4) - serial krym.
13:55 Nasze córki (Voor de meisjes) - dramat obycz. Holandia/Austria/Belgia 2025, reż. Mike Van Diem (125 min) ****
16:00 Shalako - western Wlk. Brytania/Niemcy/Hiszpania/USA 1968, reż. Edward Dmytryk, wyk. Sean Connery (130 min) **
18:10 Detektyw Foyle III (2/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2004
20:10 Edukacja XD (9,10/10) - serial obycz. Polska 2025, wyk. Tomasz Włosok, Michał Balicki
21:15 Charlotte Link: Poszukiwanie - serial krym. Niemcy 2021
23:05 Dziewczyna, która zniknęła (3,4/4) - serial obycz. Finlandia 2023, wyk. Saga Sarkola
01:05 Belfer III (1/8) - serial krym. Polska 2023

TVP KULTURA DVB T

08:20 Tamte lata, tamte dni
09:00 Rodzina Połanieckich
10:30 Fredek uszczęśliwia świat - komedia Polska 1936 (100 min) **
12:10 Zucchero Fornaciari - film dok. Włochy 2023
14:05 Nad Niemnem (1/4) - serial obycz. Polska 86
15:10 Przystań - film psychologiczny Polska 1997, reż. Jan Hryniak (95 min) **
16:45 Rodzina Połanieckich (3) - serial obycz.
18:15 Kolekcja (20) - mag.
18:30 Informacje kulturalne
18:55 Rawhide III (19) - western USA 1961
20:00 Różyczka 2 - film historyczny Polska 2023, reż. Jan Kidawa-Błoński, wyk. Magdalena Boczarska (120 min) ***
22:00 Wstęp do spektaklu - film i teatr Polska 2026
22:05 Ferenc Liszt: Teraz taniec! – Mats Ek: Another Place - balet Francja 2022
22:55 Demoniczny uśmiech Jacka Nicholsona
00:05 Ostatnie metro (Le dernier métro) - dramat psychologiczny Francja 1980 (140 min) *****

HBO

09:25 Felek i Tola ratują las - film anim. Holandia/Belgia/Luksemburg 2024 (70 min) ***
10:35 Chórzyści - dramat obycz. Wlk. Brytania/USA 2025, reż. Nicholas Hytner (110 min) ***
12:25 Kot w butach - film anim. USA 2011, reż. Chris Miller (90 min) ***
13:55 Kot w butach: ostatnie życzenie - film anim. USA/Japonia 2022, reż. Joel Crawford, Januel Mercado (100 min) ****
15:35 Król Artur: Legenda miecza - film przyg. Wlk. Brytania/USA/Australia 2017 (125 min) ***
17:40 Fantastyczne zwierzęta: Tajemnice Dumbledore'a - film przyg. USA/Wlk. Brytania 2022 (140 min) ***
20:00 Odwilż III (3) - serial obycz. Polska 2025
20:45 Lodowy szlak: Zemsta - film sensacyjny USA/Australia 2025 (110 min) **
22:35 Latarnie (7)
23:40 28 lat później: Świątynia kości - horror Wlk. Brytania/USA/Kanada 2026 (110 min) ***

CANAL+ PREMIUM

09:40 W kogo ja się wrodziłem - film obyczajowy Polska 2001 (60 min) **
10:40 Kiedy nadchodzi jesień - dramat obycz. Francja 2024, reż. François Ozon (100 min) ***
12:20 MTV Unplugged
13:40 Aria di bravura - film dok. Polska 2025
15:05 Saga »Zmierzch« – Księżyc w nowiu - melodramat USA 2009 (125 min) **
17:10 Łapu-Capu (234)
17:15 Wicked - musical USA/Wlk. Bryt./Kanada 2024, reż. Jon M. Chu, wyk. Cynthia Erivo (165 min) ***
20:00 To był zwykły przypadek - thriller F/Luks./Iran/USA 2025, reż. Jafar Panahi, wyk. Vahid Mobasseri (110 min) *****
21:50 Strefa zagrożenia - thriller Wlk. Brytania 2025, reż. David Mackenzie (100 min) ***
23:30 Syn przeznaczenia - horror Wlk. Brytania/Francja 2025 (95 min) **
01:05 Diablo - film sens. Kolumbia/USA 20255, reż. Ernesto Díaz Espinoza (95 min) **

KINO POLSKA

07:40 Przygody Myszki
08:00 Siedem życzeń: Senemedar (7/7) - serial młodzieżowy Polska 1986
09:00 Komedia małżeńska - komedia Polska 1993
11:05 Jesteśmy razem
12:10 Wskrzeszenie - film krótkom. Polska 2022
12:50 Moja mama - film krótkom. Polska 2024
13:05 W zawieszeniu - dramat obycz. Polska 1987, reż. Waldemar Krzystek, wyk. Krystyna Janda, Bożena Dykiel
15:10 Piłsudski - film biograficzny Polska 2019, reż. Michał Rosa, wyk. Borys Szyc, Magdalena Boczarska
17:40 Czterej pancerni i pies (4,5) - serial wojenny Polska 1966, wyk. Roman Wilhelmi
20:00 7 uczuć - komediodramat Polska 2018, reż. Marek Koterski, wyk. Michał Koterski, Marcin Dorociński, Katarzyna Figura, Małgorzata Bogdańska
22:30 Pianista - dramat wojenny Francja/Niemcy/Polska/Wlk. Brytania/USA 2001, reż. Roman Polański, wyk. Adrien Brody, Emilia Fox
01:45 Mój dług - dramat krym. Polska 2021, reż. Denis Delić, Bogusław Job, wyk. Bartosz Sak, Piotr Stramowski

POLSAT FILM

08:30 Przyjaciółki XXI (9,10/12) - serial obyczajowy
10:30 Świat według Kiepskich (28,30,12,6,8/35) - serial kom.
13:50 Wielki mur - film fantasy USA/Chiny 2016
16:00 Wstrząs - dramat obycz. Wlk. Brytania/Aus./USA 2015
18:35 Terminator: Ocalenie - film s.f. USA/Niemcy/Wlk. Brytania/Włochy 2009
21:00 Życzenie śmierci - film sens. USA/Kanada 2018, reż. Eli Roth, wyk. Bruce Willis
23:20 Bullet Train - film sensacyjny USA/Japonia 2022

WARNER TV

08:25 Bajer z Bel-Air IV
09:25 Prawo Agaty VII (8)
10:30 Pełniejsza chata IV (2,3/13) - serial kom.
11:30 Teraz albo nigdy! II (10,11) - serial obycz.
13:20 Bajer z Bel-Air IV
15:20 Pełniejsza chata IV
17:35 Dennis znów rozrabia - komedia USA 1998
19:10 Raport Pelikana - thriller USA 1993
22:00 Doczekać zmroku - film sensacyjny USA 1967
00:10 San Andreas - film katastroficzny USA 2015

CINEMAX

11:00 Erin Brockovich - film biograficzny USA 2000
13:10 Nieśmiertelne - dramat obycz. Francja/Kanada 2025
14:45 W objęciach diabła - thriller Hiszpania 2025
16:15 Duma i uprzedzenie - musical Wlk. Brytania/USA/Indie/Francja 2004
18:05 E.T. - film s.f. USA 1982
20:00 Transfomers: Ostatni Rycerz - film s.f. USA/Chiny/Kanada 2017, reż. Michael Bay, wyk. Mark Wahlberg
22:30 Rozdzieleni - komedia USA 2025, reż. James Sweeney

TVN FABUŁA

10:55 Lekarze V (1/13)
11:55 Zapukaj do moich drzwi
13:55 Młode gliny (19/50)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej (104,105) - serial obycz. Polska 2003
17:10 Absolwenci (1)
17:45 Po pierwsze kino (10)
17:55 Dwa tygodnie na miłość - komedia romant. USA/Aus. 2002, reż. Marc Lawrence
20:00 Uwierz w ducha - melodramat USA 1990
22:45 Kraj świętych i grzeszników - thriller Belize/Chiny/Wlk. Brytania/Irl./USA/F 2023

FILMBOX+ ONE

07:45 Panna Marple V (1/4)
09:45 Vera V (1/4)
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher III (1/8)
12:55 Poirot X (4/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2006
15:00 Strażnik Teksasu V (27,1/27) - serial sens.
17:05 Vera V (2/4)
18:55 Poirot V (1/8) - serial krym. Wlk. Brytania 1993
20:00 Zaginiona dziewczyna - thriller USA 2014
23:05 Przekręt - kom. krym. Wlk. Brytania/USA 2000
01:35 Kuloodporni - komedia kryminalna USA 1996

PARAMOUNT

07:30 Czarodziejki IV
09:25 Policyjna grupa pościgowa XX (15/15) - serial dok.
10:30 Pingwiny z Madagaskaru
11:00 Dobre rady - komedia USA 2001, reż. Steve Rash
13:00 Czarodziejki IV
15:00 Narzeczona dla geniusza - komedia romant. USA 1994
17:15 Mission: Impossible – Rogue Nation - film sens. USA 2015, reż. C. McQuarrie
20:00 Hellboy - film fantasy USA 2004, reż. Guillermo del Toro, wyk. Ron Perlman
22:30 Zrodzony w ogniu - thriller USA/Wlk. Bryt. 2013

ROMANCE TV

08:40 Górski lekarz (1/8)
10:30 Lato na Langeoog - dramat obycz. Niemcy 2022
12:25 Inga Lindström: Na zawsze Sommerlund - film obyczajowy Niemcy 2014
14:20 Rosamunde Pilcher: Wołanie przeszłości - film obyczajowy Niemcy 2000
16:15 Statek marzeń
18:05 Górski lekarz (2/8)
20:00 Katie Fforde: Sercowa sprawa - film obycz. Niemcy 17
21:55 Zagłosuj na miłość - komedia romant. Kan. 2023
23:45 Górski lekarz: Dwie twarze (2/8) - serial obyczajowy

AMC

09:40 Mistrz Z: W cieniu Ip mana - film sens. Hongkong/Chiny 2018, reż. Woo-Ping Yuen
11:50 Powrót na błękitną lagunę - film przyg. USA 1991
13:55 Tristan i Izolda - melodramat USA/Wlk. Brytania/Niemcy/Czechy 2006
16:30 DOA: Żywy lub martwy - film sens. USA/Niemcy/Wlk. Bryt./Jap./Kan./Australia 2006
18:20 Oficer Blart - komedia sensacyjna USA 2009
20:15 183 metry strachu - horror USA 2016
22:00 Miasto śmierci - thriller Meksyk/USA 2006

eprasa.pl 9aa211f0dd

AXN

08:25 Ostry dyżur VI (8/22)
09:25 Castle VIII (4,5/22)
11:20 Rekrut VI (1,2/10)
13:10 Agenci NCIS X (12,13/24)
15:10 FBI VI (5,6/13)
17:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas IX (5,6/24) - serial krym. USA/Kanada 2008
19:05 Castle VIII (6,7/22) - serial krym. USA 2015
21:05 Walker: Strażnik Teksasu III (3,4/18) - serial krym.
23:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas IX (5,6/24)
00:45 Castle VIII (6/22)

EPIC DRAMA

08:20 Detektyw Murdoch XVII (21/24) - serial kryminalny
09:15 Wszystkie stworzenia duże i małe III (7) - serial obycz.
10:25 Lekarze na start
11:55 Panna Scarlet VI (4,5/6)
14:10 Agenci NCIS XVIII (9/16)
15:00 Panna Marple II (2/4)
17:00 Dalgliesh II (1/6)
18:55 Agenci NCIS XVIII
19:50 Poirot III (2/11)
21:00 Panna Scarlet VI (1/6) - serial krym. USA 2025
22:05 Montmartre (3/8)
23:15 Poirot III (2/11) - serial krym. Wlk. Brytania 1991
00:20 Agenci NCIS XVIII

TVN STYLE

11:20 Jestem z Polski XVIII
12:20 Ugotowani (4)
13:25 Kuchenne rewolucje (1, 13) - reality show
15:35 Pojedynek na podróże (6) - program rozrywkowy
16:40 Egzotyczne wakacje na każdą kieszeń - magazyn
17:40 Kuchenne rewolucje (16, 17, 10) - reality show
20:50 Bitwa o gości (9)
21:50 Jestem z Polski IX (15/15)
22:50 Hotel Paradise (21) - real tv Polska 2026
23:45 Mój sąsiad morderca X
00:50 Apetyt na miłość (9)

TVN TURBO

08:20 Wszystko co naj... (3, 4)
09:20 Fani czterech kółek XVII
10:15 Złomowisko PL XI
11:15 Wojny samochodowe (3)
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować III
18:00 Raport Turbo (5078)
18:15 Zawodowi handlarze
19:45 Po raz trzeci! Sprzedane
20:30 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia II (16/17)
21:00 Wojny samochodowe (4)
22:00 Raport Turbo (5078)
22:15 Z drugiej ręki (4)
23:00 Duda kontra Szafrański

BBC FIRST

08:35 Lewis IV (3/8)
09:40 Ojciec Brown V (9/15)
10:40 Śmierć pod palmami XI
11:50 Z pamiętnika położnej X
13:00 Tajemnice Brokenwood VI (3/4) - serial krym.
15:00 Ojciec Brown XIII (7/10)
16:00 Lewis IV - serial krym.
17:00 My Life is Murder V
18:00 Morderstwa w Midsomer XXI (1/4) - serial krym.
19:55 Śmierć pod palmami XI
21:00 Ellis II (3/4) - serial krym.
23:00 Line of Duty – Wydział wewnętrzny III (4,5/6)

FX

09:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIII (20/22)
10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami VI (11,12/21)
11:50 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (6,7/18)
13:50 FBI V (7/23)
14:40 Agenci NCIS (18/23)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami VI (13,14/21)
17:25 Z Archiwum X III
19:15 FBI V (8/23) - serial sens.
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (8,9/18)
22:00 Matlock II (7/16)
22:55 Karmazynowy przypływ - film sensacyjny USA 1995

HGTV

10:00 Wymarzony dom we Włoszech (4/12) - serial dok.
10:55 Kamera, akcja, wpadka!
12:00 Odlotowy ogród (3)
12:30 Nowe życie w starym domu VI (2,3/14) - serial dok.
14:30 Mieszkanie na miarę IV
16:30 Polowanie na ogród IX
18:10 Dobrze zrobione w domu
18:20 Zgłoś remont (6)
19:15 Weekendowa metamorfoza (5) - reality show
20:10 Dorota inspiruje (2)
21:05 Dorota was urządzi
22:35 House Hunters
00:45 Kamera, akcja, wpadka!

BBC LIFESTYLE

08:30 Mistrzowie szycia (8)
09:40 Zapraszam do stołu (8)
11:35 ADHD: zrozumieć dziecko - film dok. Wlk. Bryt. 2025
12:35 10 lat mniej w 10 dni II
13:35 12 smaków miasta
14:40 Wielkie brytyjskie wypieki (4) - program rozrywkowy
15:50 Zapraszam do stołu (4)
17:45 ADHD: zrozumieć dziecko - film dok. Wlk. Bryt. 2025
18:50 Mistrzowie szycia (8)
19:55 Wielkie brytyjskie wypieki (5) - program rozrywkowy
21:00 Wielkie australijskie wypieki VI - serial dok.
22:10 Zapraszam do stołu (18)

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół IV (12/24)
08:55 Hoży doktorzy (3,4/24)
09:55 Przyjaciele II (15,16, 17,18/24) - serial kom.
11:55 Teoria wielkiego podrywu X (8,9,10,11,12,13/24)
14:30 Dwóch i pół IV (13,14,15,16/24) - serial kom.
16:30 Przyjaciele II (19,20,21,22/24) - serial kom.
18:30 Hoży doktorzy (5,6/24)
19:30 Teoria wielkiego podrywu X (14,15,16,17,18,19/24)
22:00 The Office PL IV (5,6/12)
23:05 Comedy Club (1, 2)

TVP SERIALE

08:40 Komisarz Alex X
09:25 Rodzinka.pl VII (7/13)
10:00 Klan - telenowela
10:30 Ranczo III (5/13)
11:25 Na dobre i na złe
12:25 Zaraz wracam (13,14)
13:20 Minuta dla Twojego bezpieczeństwa (7) - mag.
13:35 Ojciec Mateusz 34 (12,13) - serial krym.
15:30 Komisarz Alex X
16:20 Na sygnale
17:30 Ranczo III (7,8/13)
19:30 Ojciec Mateusz (1,13) - serial krym. Polska 2008
21:30 Ranczo III (9,10/13)
23:30 Ojciec Mateusz (2)

CANAL+ KUCHNIA

10:40 U sąsiadów w kuchni
11:50 Kulisy wielkiej kuchni
13:45 Eva Longoria w poszukiwaniu hiszpańskich smaków
14:40 U sąsiadów w kuchni
15:45 Zgrillowani (6, 7)
16:40 Jamie Oliver (17, 18)
17:35 Gotuj taniej z Jamiem (1)
18:30 Kulinarna mapa Wielkiej Brytanii (10) - mag. kulinarny
18:55 Jedz, podróżuj, smakuj
19:25 m jak mięso (8)
19:50 Maximum Foodie IV (10)
20:20 Jamie Oliver (1/4)
21:15 Anthony Bourdain XI
23:55 Top Chef (8)

CANAL+ DOMO

11:10 Ucieczka na wieś XXIII
12:10 Wielkie projekty
13:05 Pokochaj lub sprzedaj
14:00 Adres: rezydencje marzeń (3) - reality show
15:00 Wakacyjne domy na wynajem (14) - lifestyle
15:55 Tomasz Pągowski (9, 1)
16:50 Gardeners' World (3)
18:00 Ucieczka na wieś XXIII
19:00 Wielkie projekty: Nowa Zelandia IX - serial dok.
20:00 Daleko od miasta XI (1,2)
21:00 Adres: rezydencje marzeń (4) - reality show
22:00 Tomasz Pągowski. Remont u ciebie (2) - mag.

PLANETE+

13:40 Targowiska świata (3)
14:45 Afryka z góry (8/10)
15:50 360° – świat bez granic XXV (10) - serial dok.
16:55 Świat z góry VII (6,7/14)
18:00 Dokąd dzisiaj? IV (59,60)
18:40 Historia fantasy (2)
19:45 First Person Shooter. Idź, strzelaj, kombinuj
20:50 Zagadka pustynnych latawców - film dok.
22:00 Premiera: Krew, pot i cukier - serial dokumentalny
23:10 Planeta Seks (6/6)
00:15 360° – świat bez granic

DISCOVERY CHANNEL

10:00 Wyprawa w nieznane VII
11:00 Klan z Alaski (1/6)
12:00 Przemytnicy: na lotnisku (11) - serial dok. USA 2025
13:00 W dżungli z Edem Staffordem (6/6) - serial dok.
14:00 Nagi instynkt przetrwania: Ameryka Łacińska
15:00 Złomowisko PL X
16:00 Gorączka złota: na kłopoty Freddy Dodge V (5)
17:00 Kroniki policyjne
18:00 Przygody truckerki (4)
19:00 Złomowisko PL V (13,14)
22:00 Nagi instynkt przetrwania: tajemnicza wyspa (6)
00:00 Fani czterech kółek (5)

TVP HISTORIA

08:05 Wojownicy czasu
08:45 Dom (2) - serial obycz.
10:25 Wszystkie kolory świata
11:20 Doktórka - film dok.
12:25 Listy z barykady
13:00 Kroniki Hitlera (5/13)
14:00 Dom (3) - serial obycz.
15:35 Sensacje XX wieku
17:30 Wojenne dziewczyny II
18:20 Fake czy historia?
19:00 Ostatni bój - film dok.
20:05 Zatoka szpiegów II (8) - serial sens. Polska 2025
20:55 Putin i Zachód (2/3)
22:05 Tablice pamięci. Akowcy
23:05 Sensacje XX wieku

HISTORY

12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici XIV
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata III (7/22) - serial dok.
14:50 Największe tajemnice świata VI (10/20) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
17:10 II wojna światowa w kolorze – przełomowe momenty (10/10) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata VII (15) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVI
21:00 David Duchovny II (17)
22:00 Ranczo kosmitów VII (5)
23:00 Niewyjaśnione tajemnice świata IV (6/11) - serial dok.

NATIONAL GEOGRAPHIC

16:00 Grecja: miejsce pełne tajemnic (1/6) - serial dok.
17:00 Zaginione skarby Biblii: tajemnice wiary - serial dok.
18:00 Krwawe pieniądze: tajemnice radzieckiej gospodarki (2) - film dokumentalny
19:00 Zaginione okręty II WŚ
20:00 Katastrofa w przestworzach XX (2/10) - serial dok.
21:00 Premiera: Odkopać historię - serial dokumentalny
22:00 Premiera: Makro inżynieria IV (4) - serial dok.
23:00 Uwaga, katastrofa!

FOCUS TV

08:00 Był sobie człowiek
08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici X
10:00 Gwiazdy lombardu XXIV
12:00 Broń w hollywoodzkich filmach II (7,8) - serial dok.
13:00 Poszukiwacze historii IV
14:00 Apokalipsa Hitlera (2/2)
15:00 Poszukiwacze złota w Australii VIII - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka IV
18:00 Rolnicy. Podlasie VI
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Supersamoloty bojowe X (6/6) - serial dok.
22:00 Jak Niemcy przegrały wojnę (1,2/6) - serial dok.

BBC EARTH

12:25 Ben Fogle na szkockich wyspach II (1/4) - serial dok.
13:30 Planeta Ziemia II II (5/6)
14:40 W okowach mrozu VIII (8/9) - serial dok. USA 2019
15:35 Życie na pustkowiu XI
16:35 Wielkie archeologiczne odkrycia II (1/4) - serial dok.
17:35 Planeta Ziemia II II (5/6)
18:35 Ben Fogle na szkockich wyspach II (2/4) - serial dok.
19:45 Mroczne dzieje Pompejów (2) - serial dok.
20:55 W okowach mrozu IX
22:55 Wielkie archeologiczne odkrycia II - serial dok.

POLSAT VIASAT HISTORY

09:00 II wojna światowa: cena imperium (4/13) - serial dok.
10:05 Militarny ranking (2/10)
11:15 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dokumentalny
12:10 Jak inżynieria zmieniała świat (5,6,7,8/8) - serial dok.
16:05 II wojna światowa: cena imperium (5/13) - serial dok.
17:15 Militarny ranking (3/10)
18:25 Naziści, U-booty i bitwa o Atlantyk - serial dok.
21:00 Linie frontu - serial dok.
22:10 Starożytne superbudowle IV - serial dok.
23:20 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dok.

eprasa.pl 9aa211f0dd

CZWARTEK 1.10

Od A do Z

BABY DRIVER ★★★★
film krym., USA/Wlk. Brytania 2017, reż. Edgar Wright, wyk. Ansel Elgort, Kevin Spacey, Lily James
23:45 | hbo
Niedosłyszący młody kierowca inspirujący się rytmem słuchanych piosenek jest specjalistą od ucieczek z miejsca precyzyjnie zaplanowanych napadów. Ale każde złamanie reguł może go drogo kosztować.

BALLERINA. Z UNIWERSUM JOHNA WICKA ★★★
film sens., USA/Węgry 2025, reż. Len Wiseman, wyk. Ana de Armas, Anjelica Huston, Gabriel Byrne
23:35 | canal+ premium
Ana de Armas jako córka pary płatnych zabójców, należących do różnych syndykatów. Dziewczyna idzie śladami zamordowanych rodziców i ze wsparciem Johna Wicka podejmuje próbę zemsty na ich mordercach.

CHŁOPCY Z FERAJNY ★★★★★
film sens., USA 1990, reż. Martin Scorsese, wyk. Robert De Niro, Ray Liotta, Joe Pesci
21:40 | warner tv
Martin Scorsese według skruszonego gangstera o nowojorskiej mafii. Najlepszy film gangsterski końca stulecia: dokumentalny charakter, perfekcyjna reżyseria, wyśmienite aktorstwo. Koniecznie.

CÓRKA WILKA ★★
thriller, Kanada/USA 2019, reż. David Hackl, wyk. Gina Carano, Brendan Fehr, Anton Gillis-Adelman
22:00 | tv puls
Po śmierci ojca weteranka marines (gwiazda kobiecego MMA Gina Carano) musi przejąć opiekę nad synem, wychowywanym przez dziadka, a kiedy chłopak zostaje porwany, kobieta jak lwica walczy o jego życie.

GODZINY SZCZYTU II ★★
film sens., USA/Hongkong 2001, reż. Brett Ratner, wyk. Jackie Chan, Chris Tucker, John Lone
20:00 | warner tv
Powtórka z dynamicznej rozrywki w nowych dekoracjach: wygimnastykowany Jackie Chan i złotousty Chris Tucker jako para policyjnych detektywów kontra hongkońska triada po obu stronach Pacyfiku.

The Social Network

20:00 | hbo
★★★★

· FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Początki Facebooka i sylwetka jego założyciela, Marka Zuckerberga widziana oczami Davida Finchera: krótka historia uzależnienia ogółu od Internetu. Warta trzech Oscarów i pięciu nominacji.

DRAMAT OBYCZAJOWY
USA 2010, REŻ. DAVID FINCHER, WYK. JESSE EISENBERG, ROONEY MARA, BRYAN BARTER

HORROR STORY ★★
dramat obycz., Polska 2023, reż. Adrian Apanel, wyk. Jakub Zając, Michalina Olszańska, Marta Stalmierska
22:15 | kino polska
Niepozorny prowincjusz marzy o karierze w mieście, gdzie wynajmuje pokój w willi pełnej ekscentrycznych postaci podbudowujących swoje ego jego kosztem. Próba przetrwania będzie drogą do dojrzałości.

KRWAWA GRA ★★
film sens., USA 2015, reż. Ken Sanzel, wyk. Ryan Kwanten, Freida Pinto, Mickey Rourke
23:55 | tv puls
Uczestnicy nielegalnego turnieju, polegającego na pojedynkach strzelców ubranych w kamizelki kuloodporne, wędrują po Ameryce Łacińskiej, czekając na wyzwanie od najlepszego. Na ekranie Mickey Rourke.

NIEDOSZŁA PANNA MŁODA ★★
komedia, Wlk. Brytania/USA 2024, reż. Daniel Reisinger, wyk. Aisling Bea, Colin Hanks, Billie Lourd
21:40 | canal+ premium
Kiedy pan młody umiera tuż przed ślubem, narzeczona – za radą niedoszłej szwagierki – sięga po zarzucone, jakkolwiek obowiązujące prawo z czasów wojen napoleońskich, by legalnie poślubić zmarłego.

PAPILLON. MOTYLEK ★★★
dramat obycz., Czechy/Hiszpania/USA 2017, reż. Michael Noer, wyk. Charlie Hunnam, Rami Malek, Christopher Fairbank
20:10 | ale kino+ hd
Jeszcze raz historia osadzenia w kolonii karnej na Diabelskiej Wyspie i brawurowej ucieczki Henriego Charriere, opisanej w bestsellerowej autobiografii. Ale wersja sprzed 40 z górą lat ciągle ciekawsza.

ROBOCOP ★★
film s.f., USA 2014, reż. José Padilha, wyk. Joel Kinnaman, Gary Oldman, Michael Keaton
22:40 | tvp 2
Jeszcze jeden chybiony remake kultowego filmu: kiedy przykładny mąż i policjant przyszłości ginie w tajemniczym wybuchu, wszechwładna korporacja daje mu nowe życie – androidonalnego stróża prawa.

RÓŻYCZKA 2 ★★★
film historyczny, Polska 2023, reż. Jan Kidawa-Błoński, wyk. Magdalena Boczarska, Mateusz Banasiuk, Robert Więckiewicz
22:55 | tvp kultura
Ubiegająca się o urząd prezydencki europosłanka staje wobec zarzutów wiążących jej matkę ze służbami czasu PRL. Kobieta podejmuje prywatne śledztwo i odkrywa mroczne tajemnice swej rodziny.

UKOJENIE ★★★
thriller, USA 2015, reż. Afonso Poyart, wyk. Anthony Hopkins, Jeffrey Dean Morgan, Abbie Cornish
22:55 | polsat
Powtórka z „Milczenia owiec"? Chory psychicznie lekarz pomaga FBI w zdemaskowaniu seryjnego mordercy – psychopaty odpowiedzialnego za śmierć kilku młodych kobiet. Na ekranie Anthony Hopkins.

WSZYSTKIE ODCIENIE ŚWIATŁA ★★★★
dramat obycz., Francja/Indie/Luksemburg/Holandia/Włochy/Szwajcaria/USA/Belgia 2024, reż. Payal Kapadia, wyk. Kani Kusruti, Divya Prabha, Chhaya Kadam
22:45 | ale kino+ hd
Mumbaj z daleka od Bollywood: trzy mieszkające tam kobiety w różnym wieku szukają swego miejsca, licząc na spełnienie marzeń, co w tym szczególnym mieście wcale nie jest proste. Grand Prix Cannes 2024.

ZABÓJCA ★★★
film sens., USA/Kanada 2007, reż. Philip G. Atwell, wyk. Jet Li, Jason Statham, John Lone
20:00 | canal+ premium
Podczas wycieczki statkiem po jednym z australijskich parków narodowych turyści zostają zaatakowani przez wygłodzonego krokodyla ludojada. Na szczęście Radha Mitchell wie, jak wyjść z opresji.

KONRAD J. ZARĘBSKI

eprasa.pl 9aa211f0dd

CZWARTEK 1.10

TVP1

07:00 Msza święta
07:30 Dobre historie (198)
08:00 Serwis Info
08:10 Pogoda Info
08:20 Zaraz wracam (14)
09:00 Ranczo II (6/13)
10:00 Komisarz Alex II (6)
11:00 Ojciec Mateusz XXI (13)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 To się opłaca (237)
12:55 Osobliwa planeta (3/6)
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info
15:10 Reporterzy (625)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5972)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Ojciec Mateusz 35** (8) - serial kryminalny Polska 2026, wyk. Artur Żmijewski
21:25 **Sprawa dla reportera** (1595) - cykl reportaży
22:25 **Czas niedokonany** (4) - serial obyczajowy Polska 2024, wyk. Krystian Modzelewski
23:25 **Gra z Cieniem II** (4) - serial krym. Polska 26
00:25 ★★★ **Morderstwa w Cantal (Meurtres dans le Cantal)** - thriller Francja 2023 (105 min)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:20 Operacja zdrowie (86)
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7693) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie
11:45 Jedzenie ma znaczenie, nauka na talerzu
12:25 Koło fortuny
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque
14:35 Na sygnale - serial obyczajowy Polska 2026
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny
16:35 Familiada (3056)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque
18:50 Jeden z dziesięciu
19:25 Barwy szczęścia - serial obycz. Polska 2026

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2026
20:40 **Postaw na milion** (394) - teleturniej
21:40 **Europa da się lubić – nowe pokolenie** (4)
22:40 **RoboCop** - film s.f. ★★ USA 2014, reż. José Padilha, wyk. Joel Kinnaman, Gary Oldman, Michael Keaton, Abbie Cornish (125 min)
00:45 **Rodzinka.pl XIX** (3)
01:20 **Peaky Blinders II** (2/6)
02:30 **Akacjowa 38** - serial obycz. Hiszpania 2026

POLSAT

05:40 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - magazyn
08:00 Trudne sprawy XXIII - serial fabularno-dok.
09:05 Dlaczego ja? 29 (50/60) - serial fabularno-dok.
10:05 Wypasiona Kuchnia (19)
10:20 Dlaczego ja? 29 (51,52/60) - serial fab.-dok.
12:20 Gliniarze Śląsk (22)
13:25 Gliniarze XVII (29,30) - serial fabularno-dok. Polska 2024, wyk. Arkadiusz Krygier
15:30 Wydarzenia
15:55 Gliniarze XXI (22) - serial fab.-dok. Polska 2026
16:55 Gliniarze Śląsk (23)
18:00 Pierwsza miłość 50 (87)
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń"
19:25 Wypasiona Kuchnia (32)
19:55 Milionerzy (139)

20:30 **Nasz nowy dom** (377) - reality show
21:40 **Zdrada** (5) - serial krym. Polska 2023, wyk. Anna Karczmarczyk, Dawid Ogrodnik
22:55 **Ukojenie (Solace)** ★★★ - thriller USA 2015, reż. Afonso Poyart, wyk. Anthony Hopkins, Abbie Cornish (135 min)
01:10 **Chłopak z sąsiedztwa (The Boy Next Door)** ★★★ - thriller USA 2015, reż. Rob Cohen, wyk. Jennifer Lopez (115 min)

TVN

05:15 Zamieszkać na plaży VI (3/14) - serial dok. USA 2019
05:40 Uwaga! (8098) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (29/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Łódź – „Świńskie sprawki" 28 (8) - reality show Polska 2024
07:45 Dzień Dobry TVN (5792)
11:20 Doradca smaku (20) - mag. kulinarny Polska 2026
11:30 Kuchenne rewolucje XXVI (6) - reality show
12:35 Kuchenne rewolucje: „Okrąglak", Sosnowiec XXIII
13:40 Ukryta prawda (19,20,24/48) - serial fab.-dok.
16:50 Szpital św. Anny IV (24) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Jolanta Fraszyńska
17:55 Detektywi VII (24)
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (8099) - mag.

20:15 **Na Wspólnej** - serial obycz. Polska 2026
20:50 **The Floor** (20) - teleturniej Polska 2026
21:30 **Kuchenne rewolucje: Karpacz – Izba pod Śnieżką 33** (5) - reality show Polska 2026
22:40 **Miss Agent II: Uzbrojona i urocza (Miss Congeniality 2: Armed and Fabulous)** ★★ - komedia sensacyjna USA 2005 (135 min)
00:55 **CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas X**

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami V (18,19/22) - serial krym. USA 1989, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXVI (11,12/14)
10:00 Zaklinaczka duchów V (18/22) - serial fantasy
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie IV - serial obycz. Turcja 2014
14:00 Rodzinny interes
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV (47,48)
17:00 Rodzinny interes - serial obycz. Polska 2019
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX - serial obycz.
20:00 ★ **Pomścić córkę (Vendetta)** - film sens. USA 2022, reż. Jared Cohn, wyk. Bruce Willis, Thomas Jane (120 min)
22:00 ★★ **Córka wilka (Daughter of the Wolf)** - thriller Kanada/USA 2019, reż. David Hackl (115 min)
23:55 ★★ **Krwawa gra (Blunt Force Trauma)** - film sens. USA 2015, reż. Ken Sanzel (125 min)
02:00 **Dzielnica strachu III** - serial kryminalny

TVN7

05:20 Ten moment (34/40) - serial fabularno-dok.
05:55 Szkoła (60,61,62/69) - serial fabularno-dok.
08:45 Ukryta prawda (45,40,41/51) - serial fab.-dok.
11:50 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2010
13:55 Detektywi III (42/60) - serial fabularno-dok.
15:00 Szpital św. Anny IV (14) - serial obycz. Polska 2026
16:00 Szpital (8/67) - serial fabularno-dok. Polska 2019
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Rozwód. Walka o wszystko - serial fab.-dok.
19:00 Ukryta prawda (10/60)
20:00 **Hotel Paradise** (22) - real tv Polska 2026
21:00 ★★ **Polowanie na druhny (Wedding Crashers)** - komedia romantyczna USA 2005, reż. David Dobkin, wyk. Owen Wilson, Vince Vaughn, Isla Fisher (150 min)
23:30 **Taskmaster** (5) - program rozrywkowy
00:35 ★★ **Meg (The Meg)** - horror USA/Chiny 2018, reż. Jon Turteltaub, wyk. Jason Statham, Bingbing Li (140 min)

MEZZO

14:50 Zoltán Kodály: Closed: Balet z prawdziwego życia - balet Norwegia 2017
15:20 Brahms: Kwintet smyczkowy F-dur nr 1, opus 88 – Takács Quartet, Nabuko Imai - muzyka klasyczna
15:50 Brahms: Kwintet smyczkowy G-dur, nr 2 op. 111 – Takács Quartet, Nabuko Imai
16:20 Intermezzo
17:00 Giuseppe Verdi: Ernani - opera Hiszpania 2023
19:05 Solrey & Traffic Quintet: Ciao Casanova
20:30 Hommage à John Coltrane – Emile Parisien Quartet - koncert Francja 26
22:00 James Carter „Trane: A Centennial Supreme" – Jazz in Marciac - koncert
23:00 Gil Evans Orchestra & Mccoy Tyner Sextet

PULS 2

09:45 Bing (25,26/78)
10:00 Jeżyk i przyjaciele
10:35 Basia II (23,24)
11:10 Gus. Mały II (4,5/26)
11:35 Tomek i przyjaciele
12:00 Psi patrol IV (23/26)
12:35 Gumisie VI (5,6/18)
13:35 Smerfy - serial anim.
14:00 Baranek Shaun IV
14:35 Marta mówi!
15:00 Miraculous VI (16,9/26)
16:00 Patryk Rozgwiazda Show (24,25/26) - serial anim.
17:00 SpongeBob IX
18:00 Pingwiny z Madagaskaru
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (13) - serial obycz.
21:00 Moje skarby - komedia kryminalna Francja 2017
22:55 Przyjaciel gangstera - komedia kryminalna Francja/Wł. 2003, reż. Francis Veber

TV4

07:00 Strażnik Teksasu IV
07:55 Bogaty dom – biedny dom VIII (3) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci XII (27,28,29/65) - serial obycz.
11:55 Na ratunek 112 XVI (7,8)
12:55 Trudne sprawy XV (24,25,26) - serial fab.-dok.
15:55 Policjantki i policjanci
17:00 Trudne sprawy 28
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (451) - reality show
19:00 Policjantki i policjanci
20:00 Wypasiona Kuchnia (31)
20:05 Uroczysko VI (20)
20:40 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (20)
21:40 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (20) - serial krym.
22:45 Opowiem ci o zbrodni II
23:20 S.W.A.T.: Miasto w ogniu - film sens. USA 2011
01:00 Love Island V (24)

METRO

07:25 Szpital (47,48,49/67)
10:20 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:20 Szkoła (66/68) - serial fabularno-dok. Polska 2018
13:20 Brzydula - serial obycz.
14:30 Za głosem serca - telenowela Brazylia 2023
15:35 Magda M. IV (7) - serial obyczajowy Polska 2007
16:45 The Floor (1, 2)
18:00 Złomowisko PL V (10/16) - serial dok.
19:00 Kartoteka VIII (9,10/30) - serial fabularno-dok.
21:05 Kryminalni II (11,12/13) - serial krym. Polska 2005
23:20 Kuba Wojewódzki (5)
00:30 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VII - serial dok.
01:30 Szpital (43/67)
02:30 Szkoła (5/67) - serial fabularno-dok. Polska 2019

eprasa.pl 9aa211f0dd

CZWARTEK 1.10

STOPKLATKA

08:45 Robert Makłowicz (236) - mag. kulinarny
09:35 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (11)
09:45 Górski lekarz XVIII (9,10/16) - serial obycz.
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher III (3,4/8) - serial kryminalny Australia 2015
14:00 Hudson i Rex IV (14/16) - serial krym. Kan. 2022
15:00 Zajazd. Będzie się działo II (19,20)
17:00 Katastrofy w przestworzach V (5,6,3/10)
20:00 Człowiek w mroku (Darkness of Man) ** - film sens. USA 2023, reż. James Cullen Bressack, wyk. Jean-Claude Van Damme, Emerson Min (145 min)
22:25 Mścicielka (The Assignment) ** - thriller Francja/Kanada/USA 2016, reż. Walter Hill, wyk. Michelle Rodriguez, Tony Shalhoub (120 min)
00:25 Sala samobójców. Hejter **** - thriller Polska 2020, reż. Jan Komasa, wyk. Maciej Musiałowski, Agata Kulesza, Danuta Stenka (160 min)

KINO POLSKA

07:40 Polska z góry. Zamki, dworki, pałace IV (5,6/10) - serial dok. Polska 2023
08:45 Do przerwy 0:1 (1,2) - serial młodzieżowy Polska 1969, wyk. Aleksander Fogiel
09:55 Gdzie jest generał - komedia Polska 1964, reż. Tadeusz Chmielewski, wyk. Elżbieta Czyżewska, Jerzy Turek, Bolesław Płotnicki
11:55 Potop, cz. 1 II (1) - film historyczny Polska 1974
15:40 Dzięcioł - komedia Polska 1971, reż. Jerzy Gruza, wyk. Wiesław Gołas, Violetta Villas, Alina Janowska, Mitchell Kowall, Irena Kwiatkowska
17:40 Czterej pancerni i pies (5,6/8) - serial wojenny Polska 1966, wyk. Roman Wilhelmi
20:00 Kamienie na szaniec - dramat wojenny Polska 2014, reż. Robert Gliński, wyk. Tomasz Ziętek, Marcel Sabat, Kamil Szeptycki, Magdalena Koleśnik, Sandra Staniszewska
22:15 Horror Story - dramat obycz. Polska 2023, reż. Adrian Apanel, wyk. Jakub Zając, Michalina Olszańska, Marta Stalmierska, Konrad Eleryk
00:30 Wesele - dramat obyczajowy Polska/Łotwa 2021, reż. Wojciech Smarzowski, wyk. Robert Więckiewicz

ALE KINO+

08:35 The Office PL (1,2/12) - serial kom. Polska 2021, wyk. Piotr Polak, Vanessa Aleksander
09:50 Karen Pirie II (2) - serial krym. Wlk. Brytania 2025
11:45 Detektyw Foyle III (2/4) - serial krym.
13:45 W 80 dni dookoła świata (Around the World in 80 Days) ** - film przyg. USA/Niemcy/Irlandia/Wlk. Brytania 2004 (145 min)
16:10 Exodus - dramat obycz. **** Szwecja 2023, reż. Abbe Hassan, wyk. Ashraf Barhom, Jwan Alqatami, Isa Aouifia (120 min)
18:10 Detektyw Foyle III (3/4) - serial krym.
20:10 Papillon. Motylek (Papillon) *** - dramat obyczajowy Czechy/Hiszp./USA 2017, reż. Michael Noer (155 min)
22:45 Wszystkie odcienie światła (All We Imagine as Light) **** - dramat obycz. F/Indie/Luksemburg/Holandia/Włochy/Szwajc./USA/Belgia 2024 (140 min)
01:05 Making Tarantino: portret intymny

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin II (1/8)
08:30 Przyjaciółki XXI
10:30 Świat według Kiepskich
12:50 Człowiek w czerwonym bucie - komedia sensacyjna USA/Niemcy 1985
14:40 Minionki: Wejście Gru - film anim. USA/Francja 2022
16:30 Kochaj albo rzuć - komedia Polska 1977
18:55 A więc wojna - film sensacyjny USA 2012
21:00 Redeeming Love - melodramat USA 2022
23:45 Kraven Łowca - film s.f. USA 2024, reż. J.C. Chandor

FILMBOX+ ONE

07:45 Panna Marple V (2/4)
09:45 Vera V - serial krym.
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher III (2/8) - serial kryminalny Australia 2015
12:55 Poirot XI (1/4)
15:00 Strażnik Teksasu VI (2,3/25) - serial sens.
17:05 Vera V - serial krym.
18:55 Poirot: Przegrany gość V (2/8) - serial kryminalny
20:00 Polowanie na »Czerwony Październik« - film sens. USA 1989, reż. John McTiernan
22:55 Wykidajło - film sens. USA 1989, reż. Rowdy Herrington, wyk. Patrick Swayze

TVP KULTURA

08:30 Dzień z życia artysty
09:00 Rodzina Połanieckich
10:40 Przystań - film psychologiczny ** Polska 1997, reż. Jan Hryniak (90 min)
12:10 Reżyserzy VIII (7)
13:10 Nad Niemnem (2/4) - serial obyczajowy
14:15 Złoto dezerterów * - kom. Polska 1998, reż. Janusz Majewski (135 min)
16:30 Rodzina Połanieckich (4) - serial obycz.
18:00 Kulturalni (38) - mag.
18:55 Rawhide III (20) - western USA 1961
20:00 Wstęp do filmu (612)
20:05 Wstręt (Repulsion) **** - thriller psychologiczny Wlk. Brytania 1965, reż. Roman Polański, wyk. Catherine Deneuve, Ian Hendry (115 min)
22:00 Hala odlotów
22:55 Różyczka 2 - film historyczny *** Polska 2023, reż. Jan Kidawa-Błoński, wyk. Magdalena Boczarska (115 min)
00:50 Ostatnie metro (Le dernier métro) ***** - dramat psych. Francja 1980, reż. François Truffaut, wyk. Catherine Deneuve (135 min)

WARNER TV

07:55 Prawo Agaty VII (10,11)
09:55 Bajer z Bel-Air IV
10:50 Pełniejsza chata IV
11:55 Teraz albo nigdy! II
13:50 Bajer z Bel-Air IV (4,5,6,7/26) - serial kom.
15:40 Pełniejsza chata IV
17:55 Willy Wonka i fabryka czekolady - film fantasy USA/Wlk. Brytania 1971
20:00 Godziny szczytu II - film sens. USA/Hongkong 2001
21:40 Chłopcy z ferajny - film sensacyjny USA 1990
00:40 Ocean's Eleven: Ryzykowna gra - film sens. USA 2001

PARAMOUNT

07:30 Czarodziejki IV
09:20 Pingwiny z Madagaskaru
09:50 Kontakt - film s.f. USA 1997, reż. Robert Zemeckis
13:00 Czarodziejki V
15:00 Pingwiny z Madagaskaru
15:35 Ostatni władca wiatru - film przyg. USA 2010
17:50 Tajna baza - komedia USA 2022, reż. Henry Joost
20:00 Aviator - film biograficzny USA/Niemcy 2004, reż. Martin Scorsese
23:30 Liberator II - film sens. USA 1995, reż. Geoff Murphy
01:35 Pszczelarz - film sens. USA/Wlk. Brytania 2024

HBO

09:30 Przypadek Harolda Cricka **** - komedia USA/Wlk. Bryt. 2006 (115 min)
11:25 Zabawy z piłką - komedia *** USA/Niemcy 2004, reż. Rawson Marshall Thurber (95 min)
13:00 Rodzina Potwornickich ** - horror USA/Węgry 2022 (110 min)
14:50 Po prostu uwierz ** - film obycz. USA 2024, reż. Ty Roberts (105 min)
16:35 Sprawa Friedy *** - dramat obyczajowy Szwajcaria 2024, reż. Maria Brendle (110 min)
18:25 Kung Fu Panda IV *** - film anim. USA/Chiny 2024, reż. Mike Mitchell, Stephanie Stine (95 min)
20:00 The Social Network **** - dramat obycz. USA 2010, reż. David Fincher, wyk. Jesse Eisenberg, Rooney Mara (120 min)
22:00 Bestie Boga (1/9) - serial dok. USA 2026
22:55 Zabójcza historia (1/3)
23:45 Baby driver - film krym. **** USA/Wlk. Bryt. 2017, reż. Edgar Wright (110 min)
01:35 Zaułek koszmarów **** - thriller USA/Meksyk/Kanada 2021 (145 min)

CINEMAX

10:25 Żarty i papierosy - film biograficzny Hiszpania 2023
12:20 Na skraju nadziei - film krótkom. Nowa Zelandia 2024
12:55 Dziś wieczorem nie schodzimy na psy - dramat obyczajowy RPA 2024
14:35 Olmo - komedia USA/Meksyk 2025, reż. F. Eimbcke
16:00 Manchester by the Sea - dramat obycz. USA 2016
18:20 Delikatne liście - dramat obycz. Belgia 2025
20:00 Prawo ulicy (1,2/13)
22:00 8 - dramat obycz. Hiszp. 2025, reż. Julio Medem

ROMANCE TV

08:15 Górski lekarz (2/8)
10:05 Lato w Szwarcwaldzie - dramat obycz. Niemcy 2024
12:00 Dora Heldt: Gratulacje! Wygrał pan! - kom. Niemcy 2014
13:55 Miłosne sprawki - komedia Niemcy 2022
16:00 Omamamia - komedia Niemcy 2012
18:05 Górski lekarz (3/8)
20:00 Inga Lindström: Hanna i dobre życie - film obyczajowy Niemcy/S 2023, reż. Marco Serafini, wyk. Sina Tkotsch
21:55 O jedną miłość więcej - dramat Niemcy 2021
23:50 Górski lekarz (3/8)

CANAL+ PREMIUM

10:15 Łapu-Capu (234)
10:20 Peacock - dramat *** obycz. USA 2010 (90 min)
11:50 LARP. Miłość, trolle i inne questy *** - komedia Polska 2025 (95 min)
13:25 Prawdziwa historia szeregowca Ryana
14:20 Saga „Zmierzch": Przed świtem, cz. 1 ** - film przyg. USA 2011, reż. Bill Condon (115 min)
16:15 Hollywood Buzz (18)
16:40 Miss Potter - film biograficzny *** Wlk. Brytania/USA 2006 (90 min)
18:10 Łapu-Capu (235)
18:15 Krucjata Bourne'a *** - thriller USA/Niemcy 2004 (105 min)
20:00 Zabójca - film sens. *** USA/Kanada 2007, reż. Philip G. Atwell (100 min)
21:40 Niedoszła panna młoda ** - komedia Wlk. Bryt./USA 2024 (115 min)
23:35 Ballerina. Z uniwersum Johna Wicka *** - film sens. USA/Węgry 2025, reż. Len Wiseman, wyk. Ana de Armas (120 min)
01:35 Franz Kafka - film *** biograficzny Czechy/Polska/Niemcy/Turcja/Francja 2025 (125 min)

TVN FABUŁA

09:50 Młode gliny (19/50)
10:55 Lekarze V (2/13)
11:55 Zapukaj do moich drzwi
13:55 Młode gliny (20/50)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej
17:10 Magia kina (1)
17:30 Sonic 2. Szybki jak błyskawica - film anim. USA/Japonia/Kan./Wlk. Bryt. 2022
20:00 Magic Mike: Ostatni taniec - komedia USA 2022
22:30 Top Gun: Maverick - film sensacyjny USA 2022
01:00 Pod ścianą - dramat obycz. Wlk. Brytania 2022

AMC

07:55 Lepiej być nie może - komedia USA 1998
10:55 Kto pierwszy, ten lepszy - komedia romant. Niemcy/USA 2002, reż. Reginald Hudlin
13:05 Uciekająca panna młoda - komedia USA 1999
15:35 Pogromcy duchów - komedia sens. USA 1984
17:45 Czyste szaleństwo - komedia USA 1980
20:00 Lara Croft: Tomb Raider - film przyg. USA/Wlk. Brytania/Japonia/Niemcy 2001, reż. Simon West
22:00 Klient - film sens. USA 1994, reż. Joel Schumacher

eprasa.pl 9aa211f0dd

AXN

08:25 Ostry dyżur VI (10/22)
09:25 Castle VIII (6,7/22)
11:25 Rekrut VI (3,4/10)
13:15 Agenci NCIS X (14,15/24)
15:15 FBI VI (7,8/13)
17:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas IX (7,8/24)
19:05 Castle VIII (8,9/22)
21:05 Agenci NCIS: Hawaje III (9,10/10) - serial krym. USA 2024, wyk. Vanessa Lachey
23:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas IX (7,8/24)
00:45 Castle VIII (8/22) - serial kryminalny USA 2015

EPIC DRAMA

08:30 Detektyw Murdoch XVII
09:25 Wszystkie stworzenia duże i małe IV (1/6)
10:25 Lekarze na start
12:00 Zatraceni w miłości
13:00 Panna Scarlet VI (6/6)
14:10 Agenci NCIS XVIII
15:05 Panna Marple II (3/4)
17:05 Dalgliesh II (3/6)
19:00 Agenci NCIS XVIII (11/16) - serial krym. USA 2021
19:55 Poirot III (3/11) - serial krym. Wlk. Brytania 1991
21:00 Detektyw Murdoch XIX
21:55 Agenci NCIS XVII (14/20)
22:55 Poirot III (3/11)
00:00 Agenci NCIS XVIII

TVN STYLE

11:20 Poukładani (1, 2)
12:25 Ugotowani (5)
13:30 Kuchenne rewolucje (4, 3) - reality show Polska 20
15:30 Pojedynek na podróże (5) - program rozrywkowy
16:35 Egzotyczne wakacje na każdą kieszeń - magazyn
17:40 Kuchenne rewolucje
20:50 Zgłoś remont (9) - reality show Polska 2026
21:50 Jestem z Polski XVI (37/40) - serial dok.
22:50 Hotel Paradise (22)
23:45 Mój sąsiad morderca X (5/10) - serial dokumentalny

TVN TURBO

08:20 101 napraw (4, 5)
09:20 Fani czterech kółek XVII
10:15 Złomowisko PL XI
11:15 Wojny samochodowe (8)
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować III
18:00 Raport Turbo (5079)
18:15 Duda kontra Szafrański
19:00 Ciężarówką przez pół świata (4/8) - serial dok.
20:00 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia II (16,4/17)
21:00 Nic do zgłoszenia VI (5)
22:00 Raport Turbo (5079)
22:15 Jeździć, obserwować VIII

BBC FIRST

08:40 Lewis IV (4/8)
09:40 Ojciec Brown V (10/15)
10:40 Śmierć pod palmami XI
11:45 Z pamiętnika położnej X
13:50 Ojciec Brown V (1,8/15)
15:50 Lewis IV (4/8)
16:55 My Life is Murder V
18:00 Morderstwa w Midsomer XXI (2/4) - serial krym.
19:55 Śmierć pod palmami XII - serial krym. Wlk. Bryt./F 22
21:00 Line of Duty III (6/6)
22:45 Po powodzi (6/6)
23:35 Koroner II (1/10)
00:30 Tajemnice Brokenwood

FX

08:00 Kości II (9/21)
09:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIII (21/22)
10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami VI (13,14/21)
11:50 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (9/18)
12:50 FBI V (8/23)
13:45 Agenci NCIS (19,20/23)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami VI (15,16/21)
17:25 Z Archiwum X III (16,17/24) - serial s.f.
19:15 FBI V (9/23)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (10,11/18)
22:00 Zakłamanie

HGTV

09:00 Poszukiwacze domów
10:00 Ekstremalnie wymagający kupujący (1/8) - serial dok.
10:55 Kamera, akcja, wpadka!
11:55 Odlotowy ogród (4)
12:30 Nowe życie w starym domu VI (4) - serial dok.
14:25 Dobrze zrobione w domu
14:35 Mieszkanie na miarę
16:35 Polowanie na ogród IX
18:20 Weekendowa metamorfoza (6) - reality show
19:10 Pogromcy chaosu (9)
20:10 Dorota was urządzi III
21:40 Dorota inspiruje (3)
22:40 House Hunters

BBC LIFESTYLE

08:35 Mistrzowie szycia (4)
09:45 Zapraszam do stołu (4)
11:35 Najpiękniejsze domy
12:35 10 lat mniej w 10 dni II
13:40 Wielkie australijskie wypieki VI - serial dok.
14:50 Wielkie kanadyjskie wypieki (8) - real tv Kan. 2018
15:45 Zapraszam do stołu (13)
17:40 Najpiękniejsze domy: Nowa Zelandia - serial dok.
18:50 Mistrzowie szycia (4)
20:00 Wielkie brytyjskie wypieki (1) - pr. rozrywkowy
21:00 10 lat mniej – powrót II
22:00 W 80 kilo dookoła świata (2) - serial dok.

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół IV (16/24)
08:55 Hoży doktorzy (5,6/24)
09:55 Przyjaciele II
11:55 Teoria wielkiego podrywu X (14,15,16,17,18,19/24)
14:30 Dwóch i pół IV (17,18,19,20/24) - serial kom.
16:30 Przyjaciele II (23,24, 1,2/24) - serial kom. USA 1996
18:30 Hoży doktorzy (7,8/24)
19:30 Teoria wielkiego podrywu X (20,21,22,23,24,1/24)
22:00 The Office PL IV (7,8)
23:05 Comedy Club (3, 4)
00:05 Miasteczko South Park

TVP SERIALE

08:30 Komisarz Alex X
09:20 Rodzinka.pl VII (8/13)
09:55 Klan - telenowela
10:25 Ranczo III (6/13)
11:20 Ojciec Mateusz 35 (7)
12:15 Felicita (9,10)
13:30 Ojciec Mateusz 34 (13,1)
15:30 Komisarz Alex X
16:20 Na sygnale
17:25 Ranczo III (8,9/13)
19:30 Ojciec Mateusz (2)
20:30 Komisarz Alex XXVI (4) - serial krym. Polska 2026
21:30 Ranczo III (10,11/13) - serial kom. Polska 2008
23:30 Ojciec Mateusz (3)
00:25 Na sygnale

CANAL+ KUCHNIA

11:50 Kulisy wielkiej kuchni (8)
13:45 Eva Longoria w poszukiwaniu hiszpańskich smaków
14:40 U sąsiadów w kuchni
15:45 Zgrillowani (8)
16:10 Domowa piekarnia Kucharskiego (1) - magazyn
16:40 Jamie Oliver (19, 20)
17:35 Gotuj taniej z Jamiem (2)
18:30 Jedz, podróżuj, smakuj
19:25 m jak mięso (1)
19:50 Maximum Foodie V (1)
20:20 Poza Bali: podróż do serca Indonezji (1) - serial dok.
21:20 Anthony Bourdain XI
23:55 Top Chef (9)

CANAL+ DOMO

10:00 Gardeners' World (1)
11:10 Ucieczka na wieś XXIII
12:10 Wielkie projekty IX (6)
13:05 Pokochaj lub sprzedaj
14:00 Adres: rezydencje marzeń (4) - reality show
15:00 Wakacyjne domy na wynajem (15) - lifestyle
15:55 Pogotowie remontowe Wieśka (4, 5) - magazyn
16:50 Gardeners' World (4)
18:00 Ucieczka na wieś XXIII
19:00 Wielkie projekty IX
20:00 Daleko od miasta XI
21:00 Adres: rezydencje marzeń (5) - reality show
22:00 Pokochaj swój ogród

PLANETE+

11:25 Żywioły w akcji (1)
12:35 Niezwykłe podróże koleją II (6/6) - serial dok.
13:40 Targowiska świata (4)
14:45 Afryka z góry (9/10)
15:50 360° – świat bez granic
16:55 Świat z góry VII (7,8/14)
18:00 Dokąd dzisiaj? IV (61,62)
18:45 Pomyśl, zanim zjesz!
19:45 First Person Shooter. Idź, strzelaj, kombinuj
20:50 Sekrety budowniczych piramid II (1/6) - serial dok.
22:00 Wszystko o Marii, Matce Bożej - serial dok. Francja 2025

DISCOVERY CHANNEL

11:00 Klan z Alaski (2/6)
12:00 Przemytnicy: na lotnisku (9/12) - serial dok.
13:00 Człowiek kontra niedźwiedź (1/8) - serial dok.
14:00 Nagi instynkt przetrwania: Ameryka Łacińska (3)
15:00 Złomowisko PL X
16:00 Gorączka złota: na kłopoty Freddy Dodge V (6/11)
17:00 Kroniki policyjne
18:00 Przygody truckerki
19:00 Nagi instynkt przetrwania IV (5,6/16) - serial dok.
21:00 Ocalić dom: Interwencja
23:00 Poszukiwacze przeklętego złota V - serial dok.

TVP HISTORIA

11:00 Wszystkie kolory świata
12:00 Juliusz Cezar, narodziny dyktatury (1/3) - serial dok.
13:00 Putin i Zachód (2/3)
14:10 Dom - serial obycz.
15:50 Sensacje XX wieku
17:30 Wojenne dziewczyny II
18:20 Polskie państwo podziemne 1939-1945
19:30 Flesz historii (781)
20:00 Zatoka szpiegów II (9)
20:50 Największe tajemnice monarchii (5) - serial dok.
21:55 Profesor Michałowski. Droga do Faras - reportaż
23:00 Sensacje XX wieku

HISTORY

11:10 David Duchovny: archiwum tajemnic II (17)
12:10 Gwiazdy lombardu XX
13:05 Starożytni kosmici XIV
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata III (9/22)
14:50 Największe tajemnice świata VI (11/20) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
17:10 II wojna światowa: walka o Europę (1/8) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata VII (1/10) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVIII
21:00 Jak to wyjaśnić V (1)
22:00 Wojny magazynowe XVI (6/10) - serial dok. USA 2025

NATIONAL GEOGRAPHIC

12:00 Tajemniczy świat Majów
15:00 Katastrofa w przestworzach XXIV (6/10) - serial dok.
16:00 Ukryte pod miastami
17:00 Zaginione skarby Biblii: tajemnice wiary - serial dok.
18:00 Gułag – system śmierci
19:00 Piekło pod wodą: II wojna światowa IV (1/6)
20:00 Katastrofa w przestworzach XX (3/10) - serial dok.
21:00 Premiera: Morskie megamaszyny III - serial dok.
22:00 Logistyka na wielką skalę - serial dokumentalny

FOCUS TV

08:00 Był sobie człowiek
08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici X
10:00 Gwiazdy lombardu XXIV
12:00 Broń w hollywoodzkich filmach (1,2/8) - serial dok.
13:00 Poszukiwacze historii IV
14:00 Apokalipsa Hitlera – front zachodni (1/2)
15:00 Poszukiwacze złota w Australii VIII (5/20)
16:00 Dorwać tuńczyka IV
18:00 Rolnicy. Podlasie VI
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Poszukiwacze historii VIII - serial dok.
23:00 Stalowa bestia Hitlera

BBC EARTH

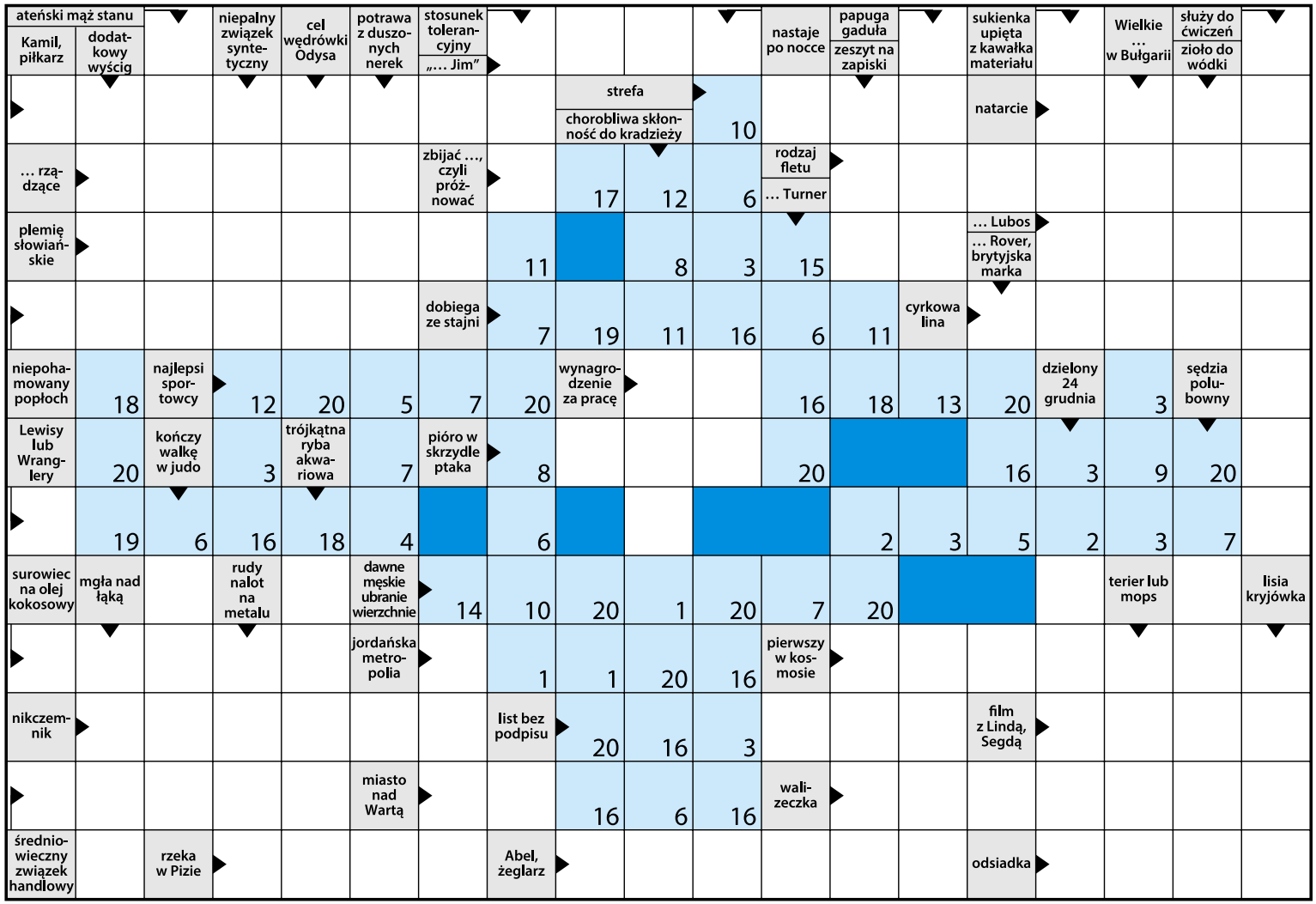
09:00 Planeta Ziemia II II
10:05 Życie na pustkowiu XI
11:05 Cała prawda o fitnessie
12:05 Ben Fogle na szkockich wyspach II (2/4) - serial dok.
13:05 Planeta Ziemia II II
14:20 W okowach mrozu VIII
15:25 Życie na pustkowiu XI
16:20 Fenomeny współczesnego życia II (6/6) - serial dok.
17:30 Planeta Ziemia II II
18:40 Ben Fogle na szkockich wyspach II (3/4) - serial dok.
19:45 Przyszłość natury (4/4)
20:55 W okowach mrozu X (2)
22:55 Cała prawda o nadwadze

POLSAT VIASAT HISTORY

09:50 II wojna światowa: cena imperium (5/13) - serial dok.
10:55 Militarny ranking (3/10)
12:10 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dokumentalny
13:00 Miasta świata podziemi
16:35 II wojna światowa: cena imperium (6/13) - serial dok.
17:45 Militarny ranking (4/10)
18:50 Zakazana historia VII
19:50 Kleopatra: tajemnicza władczyni - serial dok.
21:00 Linie frontu - serial dok.
22:05 Starożytne superbudowle IV - serial dok.
23:15 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dokumentalny

eprasa.pl 9aa211f0dd

szyfropanorama

Tu wpisz litery z pól oznaczonych cyframi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

Rozwiązanie krzyżówki

5	4	2	8	3	1		
10	20	9	3	5	3	9	4

Rozrywka w „Wyborczej”

Codzienna porcja łamigłówek od poniedziałku do soboty na ostatniej stronie „Gazety Wyborczej”

JAK ROZWIĄZAĆ SZYFROPANORAMĘ?

Część „panoramiczną” należy rozwiązać jak zwykłą krzyżówkę panoramiczną.
Przy okazji część liter z wpisywanych haseł wypełni niektóre pola zaznaczone kolorem, czyli te należące do szyfrokrzyżówki.
W niej każdej liczbie odpowiada inna litera. „Rozkodowane” litery można wpisywać do pustych pól pod diagramem (pola 1-20).

Aby odczytać hasło trzeba przepisać je do właściwych kratek w polu „rozwiązanie krzyżówki”.

Rozwiązanie z wydania 18 września: POLSKI SERIAL KRYMINALNY

APLIKACJA WYBORCZEJ

Jeszcze więcej rozrywki w aplikacji i na ostatniej stronie „Gazety Wyborczej”

wyborcza

PROSTO Z POLSKI
TYGODNIK

Piątek, 25 września 2026 | Redaktor prowadzący **Maciej Nowakowski** wyborcza.pl

Lubelskie i Podkarpackie

Chaos po alarmie

Gdzie się schować? Iść do piwnicy, zostać w domu, a może szukać schronu? Po ubiegłotygodniowym alarmie lotniczym na wschodzie Polski wielu mieszkańców przyznało, że nie wie, co robić, więc zignorowali ostrzeżenie. Co na to eksperci?

Kamil Kulig

• **17 września tuż przed południem na Podkarpaciu i Lubelszczyźnie zawyły syreny. Alarm odwołano o 12.53** FOT. CEZARY ASZKIEŁOWICZ / AGENCJA WYBORCZA.PL

17 września tuż przed południem na Podkarpaciu i Lubelszczyźnie zawyły syreny alarmowe, bo w stronę granicy Polski z dużą prędkością zbliżał się dron odrzutowy. Na Lubelszczyźnie uruchomiono 630 syren, a w 120 budynkach zarządzono ewakuację.

Syreny o modulowanym tonie oznaczające ogłoszenie alarmu rozbrzmiały o godz. 11.49. Mieszkańcy dostali jednocześnie alert Rządowego Centrum Bezpieczeństwa: „Zagrożenie atakiem z powietrza. Znajdź bezpieczne miejsce". Ulice nie opustoszały, życie toczyło się dalej, część osób włączyła radio lub telewizję w poszukiwaniu informacji, część dzwoniła do znajomych, ale ostatecznie nie zareagowała. Ewakuowano tylko niektóre urzędy i szkoły. Ale w niektórych placówkach ewakuacja polegała na wyprowadzeniu ludzi z budynku i pozostawieniu pod gołym niebem, co przeczy zasadom bezpieczeństwa w sytuacji zagrożenia. Na portalach społecznościowych rozlało się niezadowolenie: „Po co straszyć ludzi?".

Jak się później okazało, w stronę polskiej granicy zbliżał się rosyjski dron. Uderzył około 4 km od granicy, po ukraińskiej stronie, w pobliżu przejścia Dorohusk-Jagodzin. Alarm odwołano o 12.53.

Dlaczego zeszli na parking?

Po raz pierwszy od wybuchu wojny w Ukrainie w naszym kraju miały miejsce ewakuacje.

„W szkołach przeprowadzono ewakuację do piwnic, niższych kondygnacji, szatni lub korytarzy z dala od okien. Dwie szkoły – XXX Liceum Ogólnokształcące oraz Zespół Szkół Włókienniczych przeprowadziły ewakuację uczniów i pracowników na zewnątrz budynków szukając schronienia na parkingach zewnętrznych. Niektóre, zdecydowały się na wysłanie uspokajających komunikatów do rodziców. Około 750 uczniów XXX LO w Lublinie zostało ewakuowanych do pobliskiego parkingu podziemnego hipermarketu" – poinformowała Justyna Góźdź, rzeczniczka prezydenta Lublina.

Dlaczego niektórzy dyrektorzy szukali miejsc schronienia poza szkołą? – W naszym budynku nie ma miejsca, które dawałoby odpowiednią ochronę w przypadku zagrożenia z powietrza. Nie dysponujemy schronem ani podpiwniczeniem spełniającym takie wymagania. Nasze korytarze są bardzo przeszklone, podobnie jak sale sportowe. Dlatego podjęłam decyzję o przejściu do najbliższego dostępnego miejsca schronienia. Uznałam, że to rozwiązanie zapewnia większe bezpieczeństwo niż pozostanie w budynku szkoły, zwłaszcza w kontekście potencjalnej fali uderzeniowej czy ryzyka rozbicia szyb – informuje Justyna Łubek, dyrektor XXX LO w Lublinie. Przemieszczenie tak dużej grupy zajęło od 15 do 20 minut.

Ewakuację zarządził także Kamil Dąbrowski, dyrektor VIII LO w Lublinie. Kiedy rozległ się szkolny dzwonek informujący o ewakuacji, uczniowie wyszli na zewnątrz. – Następnie zostali podzieleni na trzy grupy i skierowani do miejsc bezpiecznych: do piwnicy, sali gimnastycznej i pomieszczeń bez okien. Część uczniów była zaniepokojona alertami. Bez odpowiedniego wyjaśnienia ze strony dorosłych mogą one budzić wiele pytań i obaw – mówi Kamil Dąbrowski.

Różne były reakcje w szkołach podstawowych. Dyrektor SP nr 29 w Lublinie Ewelina Zakrzewska poinformowała rodziców: „Uczniowie wraz z nauczycielami zostali przeprowadzeni do wyznaczonych, bezpiecznych miejsc w budynku szkoły". Prosiła, by nie odbierać dzieci aż do odwołania alarmu.

Zupełnie inną wiadomość do rodziców rozesłała Iwona Wąsik, dyrektor SP nr 50 w Lublinie: „Szanowni Państwo, w związku z potencjalnym zagrożeniem, proszę odebrać dzieci ze szkoły".

Pierwszy alarm od początku wojny

Alarm ogłoszono także na Podkarpaciu. Mieszkańcy Rzeszowa sygnał modulowany usłyszeli po raz pierwszy od wybuchu wojny w Ukrainie.

Wojciech Bakun, prezydent Przemyśla oddalonego niecałe 15 km od granicy z Ukrainą, dopiero po zakończeniu alarmu wyjaśniał na Facebooku, co robić w przypadku alarmu. „Najprościej mówiąc: postępować zgodnie z komunikatami! Dzisiejszy komunikat mówił: proszę znaleźć bezpieczne miejsce. Czy takie miejsce to schron? Nie tylko. Miejscem bezpieczniejszym od siódmego piętra bloku będzie pomieszczenie na parterze; miejscem bezpieczniejszym od salonu z oknami będzie wewnętrzna łazienka (bez okien). To nie musi być ani schron, ani miejsce ukrycia (tych – przez lata zaniedbań Obrony Cywilnego – jest zdecydowanie za mało)" – informował w mediach społecznościowych w odpowiedzi na zalew postów od zaniepokojonych mieszkańców miasta, którzy nie wiedzieli, co właściwie mają robić po usłyszeniu takiego alarmu, dokąd się kierować.

Pod wpisem setki komentarzy. „Trzeba sobie jasno powiedzieć: nie jesteśmy przygotowani, a to tylko alert i uderzenie poza granicą, co by było, jakby doleciało coś? Prawda jest taka, że Polska ten, że tak powiem, egzamin oblewa strasznie, o politykach nie wspomnę, bo to już dramat, co zrobili przez te 4,5 roku. Poprzedni i obecni" – pisze Łukasz.

„Nie każdy jest w tym czasie w domu czy mieszkaniu. Podczas alarmu dzisiejszego byłam w centrum. Jedni patrzyli na siebie ze strachem, inni ze zdziwieniem, inni z pytaniem, o co chodzi, kojarząc datę 17 września. Inni z ironią, ale tak naprawdę gdzie się udać w takiej chwili? Zachowania ludzi potwierdzają: nikt nic nie wie" – dodaje Urszula.

Wyśmiewali poradniki

Sergiusz Parszowski, doradca ds. bezpieczeństwa firmy Instin.pl, podkreśla, że duża część odpowiedzialności spoczywa na samych obywatelach.

– Rząd przygotował poradniki bezpieczeństwa, podobne materiały opracowały samorządy, prowadzone są kampanie społeczne, szkolenia, ćwiczenia i spotkania dla mieszkańców. Wiele gmin organizuje tego typu wydarzenia samodzielnie albo zleca je wyspecjalizowanym firmom. Problem polega na tym, że zainteresowanie mieszkańców często jest niewielkie. Niedawno odbył się trening z bezpieczeństwa organizowany przez MSWiA, ale frekwencja była niezadowalająca. – Wiele osób lekceważy te działania, wyśmiewa poradniki, a gdy pojawia się realne zagrożenie, okazuje się, że nie wiedzą, jak się zachować – mówi.

Dodaje, że w przypadku alarmu o zagrożeniu z powietrza nie zawsze najlepszym rozwiązaniem jest schodzenie do piwnicy. – To zależy od konstrukcji budynku. W blokach z wielkiej płyty piwnica może się stać pułapką, jeśli doszłoby do zawalenia konstrukcji. Osobom mieszkającym na wyższych piętrach zazwyczaj rekomenduję zejście na niższe kondygnacje, najlepiej w okolice parteru i w miejsce oddalone od okien. Dobrze sprawdza się zasada dwóch przegród, czyli znalezienie pomieszczenia, od którego potencjalny kierunek zagrożenia oddzielają co najmniej dwie ściany. Mogą one przejąć część energii uderzenia i zatrzymać odłamki – wyjaśnia ekspert.

Inaczej wygląda sytuacja w nowoczesnych budynkach z solidnymi garażami podziemnymi wykonanymi z żelbetu. Takie miejsca często zapewniają wyższy poziom ochrony. Natomiast na terenach wiejskich najbezpieczniej jest pozostać w budynku. W domach jednorodzinnych zejście do piwnicy może zwiększać bezpieczeństwo, ponieważ lekkie dachy i wyższe kondygnacje są bardziej narażone na uszkodzenia. A ewentualne odgruzowanie przez służby ratunkowe jest łatwiejsze niż w blokach i wieżowcach.

Lepiej zostać w budynku

Jeżeli alarm zastanie nas na ulicy, należy jak najszybciej szukać schronienia w najbliższym budynku. Nie warto pokonywać dużych odległości na otwartej przestrzeni. Jeśli nie ma takiej możliwości, należy położyć się przy ziemi, osłonić głowę i ograniczyć powierzchnię ciała narażoną na działanie odłamków.

Sergiusz Parszowski przestrzega przed zachowaniem niektórych dyrektorów szkół: – Bardzo krytycznie oceniam decyzje polegające na masowym wzywaniu rodziców do odbierania dzieci ze szkół w trakcie alarmu. Gdyby wszystkie placówki zrobiły to jednocześnie, skutkiem byłby ogromny chaos komunikacyjny, korki i dodatkowe zagrożenie. Zadaniem szkoły jest zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa, spokoju i opieki do czasu odwołania alarmu. Dzieci powinny pozostawać pod opieką nauczycieli, którzy monitorują sytuację i pomagają ograniczać stres. Jeśli szkoła czy inny budynek nie mają podpiwniczenia lub pomieszczeń bez okien, zawsze lepszym rozwiązaniem będzie pozostanie w budynku niż wyjście na otwartą przestrzeń. Bo alerty o zagrożeniu z powietrza oznaczają, że dron czy pocisk manewrujący może spaść w każdej chwili.

Na ukrycie się mamy kilka minut, a może nawet sekund od momentu, gdy obiekt wkroczy na naszą przestrzeń powietrzną. Pamiętajmy, że zagrożenie jest ze wschodu, więc warto się udać na drugą stronę budynku.

Jednak wielu mieszkańców całkowicie zignorowało alerty. – Mechanizm wyparcia jest bardzo silny. Ludzie często nie dopuszczają do siebie myśli, że zagrożenie może dotyczyć także ich. Tymczasem właśnie takie myślenie bywa pułapką – podsumowuje ekspert.

eprasa.pl 9aa211f0dd

Podkarpacie

Z oczyszczalni na pole. „Smró

Urzędniczka kupiła działkę w sąsiedniej gminie i wywozi tam osady z oczyszczalni. Okoliczni mieszkańcy narzekają, że fetor jest taki, że nie mogą wyjść z domu ani otworzyć okien.

Agata Kulczycka

• **Stanisław Kozielec, na którego działkę pracownica oczyszczalni ścieków wywozi osady. Sulistrowa, 31.08.2026 r.** FOT. PATRYK OGORZAŁEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Sulistrowa to wieś w Beskidzie Niskim, na pograniczu powiatów krośnieńskiego i jasielskiego. Stanisław Kozielec ma tam 11 hektarów, uprawia ziemniaki i jest jednym z dwóch gospodarzy we wsi, który hoduje jeszcze krowy. Sytuację w rolnictwie zna doskonale, bo przez 25 lat był przewodniczącym rady powiatowej Izby Rolniczej w Krośnie: – Ubolewam nad tym, że mało już kto uprawia ziemię. Nic się nie opłaca, a polityka kolejnych rządów zmierza w złym kierunku. Pola są co najwyżej koszone, bo rolnicy biorą dopłaty unijne – mówi.

Cztery lata temu jedną z działek, sąsiadującą z jego polem, kupiła pracownica Gminnego Przedsiębiorstwa Oczyszczania Ścieków w Nowym Żmigrodzie. Jak się okazało – nie po to, by uprawiać ziemię.

PO BURZY SPŁYWA PIANA

– Nigdy tu nic nie uprawiała, zresztą mieszka w innej miejscowości, musiałaby dojeżdżać. Od razu, kiedy kupiła, zaczęła wywozić osady z oczyszczalni, w której pracuje. Początkowo w beczkach, ostatnio na przyczepach – opowiada Stanisław Kozielec.

Działka ma ponad 50 arów, ale jej część jest zarośnięta drzewami. Osady są składowane tylko na części sąsiadującej z polem pana Stanisława.

Każdy taki transport przejeżdża wiejską drogą, pod oknami jego domu, ale nawet gdyby go przeoczył i tak zaraz cała wieś wie, że właśnie osad został wywieziony. Smród niesie się po wsi. Mieszkańcy nie otwierają okien, starają się nie wychodzić na zewnątrz. – Kiedyś akurat zbieraliśmy siano z żoną i dziećmi. Nie szło wytrzymać. To nie jest zapach zwykłego wiejskiego obornika, to żrący smród, który aż w oczy szczypie. Każdy narzeka, ale nikt nic nie robi – mówi pan Stanisław. – Przychodzą do mnie sąsiedzi, mówią: nie da się wytrzymać, dzwoń Staszek na policję, ty wiesz, jak się tym zająć. Raz przyszła nawet sąsiadka spokrewniona z właścicielką działki, mówi do mnie, ty dzwoń, mi nie wypada – relacjonuje.

COŚ SPŁYWA NA DZIAŁKĘ ROLNIKA

W zależności od pogody we wsi smród utrzymuje się przez kilka dni. Krócej, jeśli spadnie deszcz. Ale wtedy problem ma pan Stanisław.

– Łąka, z której zbieram siano dla krów, leży poniżej działki, gdzie przywożony jest osad. Przy ulewnych deszczach wszystko spływa do mnie. Świeżą trawą i sianem z tej działki karmię krowy, mleko pije cała moja rodzina, dzieci i wnuki. Boję się, że to toksyczne, że stwarza zagrożenie dla ludzi i zwierząt. Bo przecież nie wiem, co zawierają te osady. W Nowym Żmigrodzie jest ośrodek zdrowia, podpięty przecież do kanalizacji, wszystkie odpady sanitarne tam płyną. Mogą tam być różne chemikalia, bakterie – martwi się.

Początkowo nie reagował, bo liczył, że może problem się sam rozwiąże, a właścicielka przestanie przywozić osad do Sulistrowej. Sprawą próbował zainteresować władze gminy. Bezskutecznie. – Wójt stwierdził, że nic nie może z tym zrobić. Nasza gminna oczyszczalnia jest w Sulistrowej, poradziłem, by nasz osad wywieźć do Nowego Żmigrodu. Ciekawe, co by z tym zrobili? – zastanawia się nad reakcją sąsiedniej gminy.

W tym roku osady zostały wywiezione po raz pierwszy w czerwcu. Kilka dni po tym, przez wieś przeszła potężna burza. – Na moje pole spłynął osad w postaci gęstej białej piany. Nie miałem telefonu do właścicielki, więc poszedłem do jej krewnej, która mieszka w Sulistrowej. Powiedziałem, by jej przekazali, że jeśli to jeszcze raz się powtórzy, sprawę zgłoszę policji – relacjonuje.

8 lipca traktor z osadem znów zaczął kursować. – To był ciągnik z 10-tonową przyczepą. Tego dnia przejechał przez wieś z załadunkiem kilka razy – twierdzi pan Stanisław.

Kiedy zobaczył kursujący traktor, zrobił to, co zapowiadał: zadzwonił na policję. Patrol przyjechał z komisariatu w Dukli. – Złapali kierowcę na gorącym uczynku. Spisali go i wypytali o ilość osadu, który przywiózł. Powiedział, że przywiózł 20 ton. Po drodze z przyczepy spadła część załadunku, konsystencji ciasta. Radiowóz zakopał się w tym i nie mógł ruszyć. Pomagałem pchać, by mogli się wydostać. Ale bliżej pola, na którym leżał osad, nie chcieli nawet podejść, bo smród był straszliwy – opowiada pan Stanisław.

Na dukielskiej policji nie poprzestał, sprawą zainteresował policję w Krośnie. Powiadomił prokuraturę w Jaśle, która sprawę wysłała do Krosna. Ale została umorzona. Stanisław Kozielec wytyka policjantom, że nie zawiadomili WIOS-iu. Nie wezwali też technika, który pobrałby próbki i zabezpieczył materiał dowodowy, nie sprawdzili nawet, czy kierowca miał odpowiedni certyfikat, uprawniający go do wywozu nieczystości, czy transport odbywał się przyczepą, którą można było wozić takie nieczystości i czy była odpowiednio oznakowania.

– Sprawy nie odpuszczę, złożę odwołanie – zapowiada i mówi: – Nie rozumiem, dlaczego gmina Nowy Żmigród wywozi swoje osady na teren sąsiedniej gminy Chorkówka. Czy nie ma na swoim terenie działek, na których mogłaby to składować? I jakim prawem gminne traktory pracują na prywatnej działce? Czy właścicielka płaciła gminie za usługę? – pyta.

CO SIĘ DZIEJE Z OSADAMI Z OCZYSZCZALNI?

Z właścicielką działki, która jest pracownicą administracyjną GPGK, kontaktujemy się w miejscu jej pracy.

– Kontrola WIOŚ nie wykazała żadnych nieprawidłowości, by pole było przenawożone, albo byśmy mieli zrobione coś innego niezgodnie z rozporządzeniem. Za przyjęcie odpadów na działkę nie dostałam ani złotówki. Robię to w celu rekultywacji terenu. Według rozporządzenia przez pewien okres nie będę mogła tam sadzić niczego, co jedliby później ludzie. Ale mogę uprawiać rośliny na opał. Na przykład owies, którym później będę palić w piecu – mówi.

Justyna Dziadosz, prezeska Gminnego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Nowym Żmigrodzie potwierdza, że oczyszczalnia nie płaci właścicielom działek za przyjmowanie osadów.

– Niełatwo zutylizować osady, bo to bardzo drogie. Dlatego zagospodarowujemy je rolniczo, a że mamy wiele nieużytków na Podkarpaciu, wiele osób z tego korzysta. Nie płacimy za to, bo to by się nam nie opłacało. Ale pono-

OGŁOSZENIE PŁATNE Lublin/34453463

OGŁOSZENIE
BURMISTRZA BYCHAWY

Działając na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r.o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2026 r. poz. 399 z późn. zm.) informuję, iż na tablicy ogłoszeń w budynku Urzędu Miejskiego w Bychawie przy ulicy Partyzantów 1 został wywieszony na okres 21 dni

wykaz nieruchomości położonej w Bychawie przeznaczonej do sprzedaży.

OGŁOSZENIE PŁATNE Lublin/34453464

OGŁOSZENIE
BURMISTRZA BYCHAWY

Działając na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2026 r. poz. 399 z późn. zm.) informuję, iż na tablicy ogłoszeń w budynku Urzędu Miejskiego w Bychawie przy ulicy Partyzantów 1 został wywieszony na okres 21 dni

wykaz nieruchomości położonej w Bychawie przeznaczonej do sprzedaży.

OGŁOSZENIE PŁATNE Szczecin/34453698

WÓJT GMINY WIDUCHOWA
informuje

że na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Widuchowa został wywieszony
wykaz do sprzedaży w drodze przetargu ustnego nieograniczonego niżej opisanych nieruchomości stanowiących własność Gminy Widuchowa, położonych w obrębie ewidencyjnym Lubicz:

– działka nr 204/25 o pow. 0,0881 ha wraz z udziałem 1/8 części w działkach nr 204/20 i 204/24;
– działka nr 204/26 o pow. 0,0848 ha wraz z udziałem 1/8 części w działkach nr 204/20 i 204/24;
– działka nr 204/27 o pow. 0,0815 ha wraz z udziałem 1/8 części w działkach nr 204/20 i 204/24;
– działka nr 204/28 o pow. 0,0871 ha wraz z udziałem 1/8 części w działkach nr 204/20 i 204/24.

Szczegółowe informacje o nieruchomościach do sprzedaży można uzyskać w siedzibie Urzędu Gminy Widuchowa, ul. Grunwaldzka 8 pokój nr 14, tel. 091 416-72-55 wew. 28 oraz stronie internetowej www.bip.widuchowa.pl .

OGŁOSZENIE PŁATNE Szczecin/34453699

WÓJT GMINY WIDUCHOWA
informuje

że na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Widuchowa został wywieszony wykaz do sprzedaży w drodze bezprzetargowej na rzecz najemcy lokalu mieszkalnego nr 3 w budynku nr 16 w Żarczynie wraz z udziałem 928/10000 części w częściach wspólnych budynku mieszkalnego oraz działce gruntu nr 291/1 położonej w obr. Żarczyn.

Szczegółowe informacje o nieruchomości do sprzedaży można uzyskać w siedzibie Urzędu Gminy Widuchowa, ul. Grunwaldzka 8 pokój nr 14, tel. 091 416-72-55 wew. 28 oraz stronie internetowej www.bip.widuchowa.pl .

1 RP

eprasa.pl 9aa211f0dd

d aż w oczy szczypie”

simy koszty wywozu i przykrycia osadu – mówi Justyna Dziadosz.

Rocznie oczyszczalnia w Nowym Żmigrodzie produkuje 30 ton suchej masy osadu pościekowego. Całość jest zagospodarowywana rolniczo, na działkach mieszkańców gminy. Także poza terenem gminy, ale w pobliżu, by ograniczyć koszty związane z transportem. – Mieszkańcy chętnie z tego korzystają, bo w ten sposób mogą podnieść jakość gleby – mówi Justyna Dziadosz.

Wyjaśnia, że na pole w Sulistrowej osady były wywożone trzy razy, z czego jedna tura z powodu problemów z pogodą była podzielona na dwie wywózki. – Wszystko to jest udokumentowane – zastrzega.

Umowa GPGK z pracownicą już wygasła. – Nasze dysponowanie działką w Sulistrowej się zakończyło. Wszystko zostało przyorane, a ziemia została zawapnowana zgodnie z przepisami. Więcej wywózek nie będzie, co najmniej przez rok – zapowiada Justyna Dziadosz.

Czy po tym okresie zostanie podpisana nowa umowa? – To będzie zależało od właścicielki działki. Jeśli właścicielka za rok, za pięć, czy dziesięć lat będzie sobie życzyła rekultywacji, bo stwierdzi, że jakość ziemi się pogorszyła, to rozważymy podpisanie z nią umowy, wcześniej przeprowadzając odpowiednie badania, sprawdzające jakość gleby – deklaruje prezeska.

PREZESKA NIE WIDZI KONFLIKTU INTERESÓW

Jak ustaliliśmy właścicielka działki w Sulistrowej to jedyny przypadek pracownika przedsiębiorstwa, który przyjmuje osady na swoją działkę. Czy prezeska nie widzi w związku z tym konfliktu interesów? Czy wszelkie procedury są zachowywane, a badania przeprowadzane rzetelnie? Czy nie dochodzi do nieprawidłowości na przykład dotyczących ilości albo jakości osadów, na które ona jako pracownica oczyszczalni ścieków, a jednocześnie odbiorca osadów mogłaby przymykać oko? Zgodnie z obowiązującymi przepisami osady podlegają rygorystycznym badaniom, podczas których sprawdza się, czy nie są przekroczone normy dotyczące metali ciężkich oraz czy nie ma w nich larw pasożytów.

– W związku z tym, że właścicielka działki jest jednocześnie naszą pracownicą, procedury są jeszcze rygorystyczniej przestrzegane. Trzymamy się wszelkich wytycznych dotyczących zagospodarowania osadów, bo ryzyko jest za duże, by je podejmować. Za wszystkie te kwestie ja jednoosobowo ponoszę odpowiedzialność jako prezes – mówi Justyna Dziadosz.

KONTROLA WIOŚ W SULISTROWEJ

Na wniosek Stanisława Kozielca na działce w Sulistrowej kontrolę przeprowadził WIOŚ. Odpowiedź, którą dostał pan Stanisław, jest lakoniczna. Inspektorat poinformował go, że znalezione zostały nieprawidłowości w gospodarowaniu komunalnymi osadami ściekowymi. Prezes oczyszczalni ścieków został zobowiązany, by je usunąć, a osoba odpowiedzialna za stosowanie osadów komunalnych ukarana została grzywną.

Łąka, z której zbieram siano dla krów, leży poniżej działki, gdzie przywożony jest osad. Przy ulewnych deszczach wszystko spływa do mnie. Świeżą trawą z tej działki karmię krowy, mleko pije cała moja rodzina. Boję się, że to toksyczne – mówi rolnik

Nie uspokoiło to pana Stanisława, bo dalej nie wie, czy osad został przebadany, co wykazały badania, czy jest bezpieczny? Czy nie zostały przekroczone ilości wywożonych osadów na działkę, która sąsiaduje z jego polem? Czego tak naprawdę dotyczyły te nieprawidłowości, o których go WIOŚ poinformował i za co ukarał grzywną odpowiedzialnego pracownika oczyszczalni?

O udostępnienie protokołu pokontrolnego zwróciliśmy się do WIOŚ. Z dokumentów wynika, że kontrola została przeprowadzona przez inspektorów delegatury WIOŚ w Jaśle między 13 a 16 lipca. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły tego, że: ** to Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej samo pobierało próbki osadu ściekowego do badań, mimo że powinna to robić akredytowana firma, oraz ** że na działce w Sulistrowej osady nie zostały wymieszane z glebą.

Prezeska została zobowiązania do usunięcia tych nieprawidłowości i ukarana grzywną 300 zł. GPGK zastosowało się do zaleceń, próbki pobiera już wyspecjalizowana firma, a prezeska ze swojego konta zapłaciła karę.

Kontrola WIOŚ nie wykazała natomiast, by przekroczone zostały dopuszczalne ilości wywożonych do Sulistrowej osadów. Stwierdzono, że „badane osady spełniały warunki do stosowania ich w celu uprawy roślin nieprzeznaczonych do spożycia i do produkcji pasz”. ●

Szczecin/34450453

EDEKA center Schwedt
ODER-CENTER
ZAKUPY W SCHWEDT

Oferta obowiązuje od 28.09 do 02.10.2026 lub do wyczerpania zapasów.
SOBOTA 03.10.2026 - NIECZYNNE!

Żelki Haribo
różne rodzaje
1 kg = 5,59/4,92 €
opak. 660/750 g
-26%
3.69

Kawa Melitta
ziarnista
różne rodzaje
opak. 1 kg
-27%
12.99

Rogaliki 7 Days
różne rodzaje
1 kg = 9,68/7,46 €
opak. 185/240 g
-33%
1.79

Persil do prania
różne rodzaje
1 pranie = 0,22 €
opakowania na 72/80 prań i inne
-10%
15.99

Chipsy Funny Frisch
różne rodzaje
1 kg = 9,00/7,92/6,60/5,66 €
opak. 110/125/150/175 g
-50%
0.99

Monster napoje energet.
różne rodzaje
1 l = 1,98 €
opak. 500 ml
-33%
+0,25 € kaucja
0.99

Herbatniki Prinzenrolle
różne rodzaje
1 kg = 5,12/4,23 €
opak. 330/400 g
-34%
1.69

Czekoladki Ritter Sport Mix
różne rodzaje
1 kg = 19,02/14,80 €
opak. 116,69/150 g
-41%
2.22

Wszystkie ceny w euro.

EDEKA center • Landgrabenpark 1 • 16303 Schwedt/Oder • godziny otwarcia: pon. – sob. 8:00 – 20:00

Wydawca: Dritte EDEKA-Markt Minden-Hannover GmbH, Wittelsbacherallee 61, 32427 Minden

1 RP

eprasa.pl 9aa211f0dd

Zachodniopomorskie

Szop pracz zdobywa Polskę. „To wstęp do inwazji”

Ma sympatyczny pysk, zręczne łapy i na filmach tuli się do opiekunów. W naturze jest jednak bezwzględnym drapieżnikiem, który w kilka godzin potrafi zniszczyć całą kolonię ptaków.

• **Szczególnie atrakcyjna dla szopa jest południowa część Międzyodrza. Wykaszane łąki przyciągają ptaki, które zakładają na nich gniazda. Dla szopa to łatwo dostępny pokarm**
FOT. PIOTR PIZNAL

Andrzej Kraśnicki jr

Dom we wsi na skraju Doliny Dolnej Odry w Zachodniopomorskiem. Trzy szopy wychodzą z ciemności i zatrzymują się kilka metrów od tarasu. Spokojnie patrzą na siedzących przy domu ludzi. Po chwili ruszają dalej, jakby obchodziły własne gospodarstwo.

TO NIE JEST ŚMIESZNE

Piotr „Fisher” Rosiński, z pasji fotograf przyrody i muzyk, a z zawodu dekarz, nie jest już takimi wizytami zaskoczony. Szopy pojawiają się przy zabudowaniach, zaglądają na podwórka, podchodzą do domów. Jeden wszedł nawet na parter wiejskiego budynku. Mieszkańcy próbowali go wypłoszyć, ale ukrył się w pralce. Gdy udało się im zamknąć drzwiczki, wynieśli pralkę na zewnątrz i wypuścili intruza.

Ta historia może brzmieć zabawnie. Ma wszystkie elementy filmu, który świetnie poradziłby sobie w portalach społecznościowych: sprytne zwierzę, zaskoczeni ludzie, szop pracz w pralce, szczęśliwe zakończenie. Tyle że w rejonie Doliny Dolnej Odry nie ma już osób zajmujących się przyrodą, które mają ochotę śmiać się z szopów.

– Cała dolina jest zaszopiona – przyznaje ornitolog Łukasz Ławicki. – Szopa, także takiego przejechanego przez samochód, widzę obecnie częściej niż lisa.

Fundacja Stop Inwazyjnym Gatunkom Obcym podsumowała tegoroczne obserwacje ssaków drapieżnych w Dolinie Dolnej Odry. Szop pracz pojawiał się w 73,6 proc. z nich, norka amerykańska – w 6,3 proc., a jenot – w 3,4 proc. Te trzy inwazyjne gatunki obce wystąpiły łącznie w ponad 83 proc. wszystkich obserwacji.

W tym zestawieniu rodzime drapieżniki są już tłem.

GDYBY POWSTAŁ PARK NARODOWY

Międzyodrze – labirynt kanałów, trzcinowisk, mokradeł i wysp rozciągających się między głównym nurtem Odry a Regalicą – miało zostać Parkiem Narodowym Doliny Dolnej Odry. Byłby to pierwszy nowy park narodowy w Polsce od ponad dwóch dekad. Jednym z argumentów za jego powołaniem była potrzeba ochrony niezwykłego, lecz coraz bardziej zagrożonego ekosystemu. Także przed szopami.

Ustawę uchwalił parlament, ale zawetował ją prezydent Karol Nawrocki. Rząd musiał zrezygnować więc z tworzenia samodzielnego Parku Narodowego Doliny Dolnej Odry. Wybrał rozwiązanie zastępcze: około 1400 hektarów północnej części Międzyodrza, znajdujących się na terenie Szczecina i gminy Kołbaskowo, ma zostać włączonych do Drawieńskiego Parku Narodowego. Południowa, znacznie większa część Międzyodrza, pozostanie poza nim. Według rządowego harmonogramu rozporządzenie w tej sprawie ma wejść w życie jesienią 2026 roku.

– Kiedy wychodziliśmy z pomysłem powołania parku, jednym z jej celów była właśnie walka z gatunkami inwazyjnymi – przypomina Piotr Piznal, fotograf przyrody (jego zdjęcia są na stronie facebook.com/PiotrPiznalFotografia, on też jest autorem zdjęć szopa przy tym artykule), który spędza na Międzyodrzu niemal każdą wolną chwilę. Fotografuje tam ptaki, obserwuje lęgi, ustawia fotopułapki. Jest też jednym z inicjatorów utworzenia Parku Narodowego Doliny Dolnej Odry.

Nie ma wątpliwości, że park narodowy ma najlepsze narzędzia i możliwości do eliminacji takich gatunków. – Niestety, szop to gatunek, który widuję tam bardzo często – przyznaje. – Nie wykluczam, że część [ptasich] lęgów, które z dnia na dzień znikały mi z oczu, została zniszczona właśnie przez szopy. Tak mogło być na przykład z rybitwami.

Szczególnie atrakcyjna dla tego drapieżnika jest południowa część Międzyodrza. Wykaszane łąki przyciągają ptaki, które zakładają na nich gniazda. Dla szopa to łatwo dostępny pokarm.

– Osiemdziesiąt procent szopów, które widuję, przebywa właśnie tam – mówi Piznal. – Jest ich tyle, że widuję je częściej niż bieliki.

To właśnie ten obszar nie znajdzie się w planowanej nowej części Drawieńskiego Parku Narodowego.

SZOP ZJE WSZYSTKO

Szop pracz nie przybył do Europy samodzielnie. Został sprowadzony z Ameryki Północnej jako zwierzę futerkowe i łowne. W Niemczech pierwsze osobniki wypuszczono na wolność już w latach 30. XX wieku. Kolejne uciekały z hodowli. Populacja rosła, przesuwała się na wschód i w końcu przekroczyła Odrę.

To oportunista. Zjada niemal wszystko, co potrafi znaleźć lub złapać: owoce, owady, ślimaki, płazy, ryby, jaja i pisklęta. Świetnie się wspina, pływa i wykorzystuje nawet niewielkie szczeliny w budynkach. Aktywny jest głównie nocą, a jego zręczne przednie łapy pozwalają mu otwierać pojemniki, forsować zabezpieczenia i wydostawać się z pułapek.

– Szopy są wszystkożerne. Jeśli zabraknie ptaków, potrafią nawet wyjeść żaby ze stawu – mówi Sylwia Jurzyk-Nordlöw, regionalna dyrektor ochrony środowiska w Szczecinie. – Bardzo szybko się uczą. Pułapki okazują się nieskuteczne, bo potrafią z nich uciekać.

Łukasz Ławicki obserwuje skutki tej sprawności z perspektywy ornitologa. – W Puszczy Piaskowej [okolice Cedyni i Chojny w Dolinie Dolnej Odry] szopy wspięły się i zajęły jedno z dwóch gniazd orlika krzykliwego. Potrafią też wejść do wysoko położonego gniazda rybołowa – opowiada.

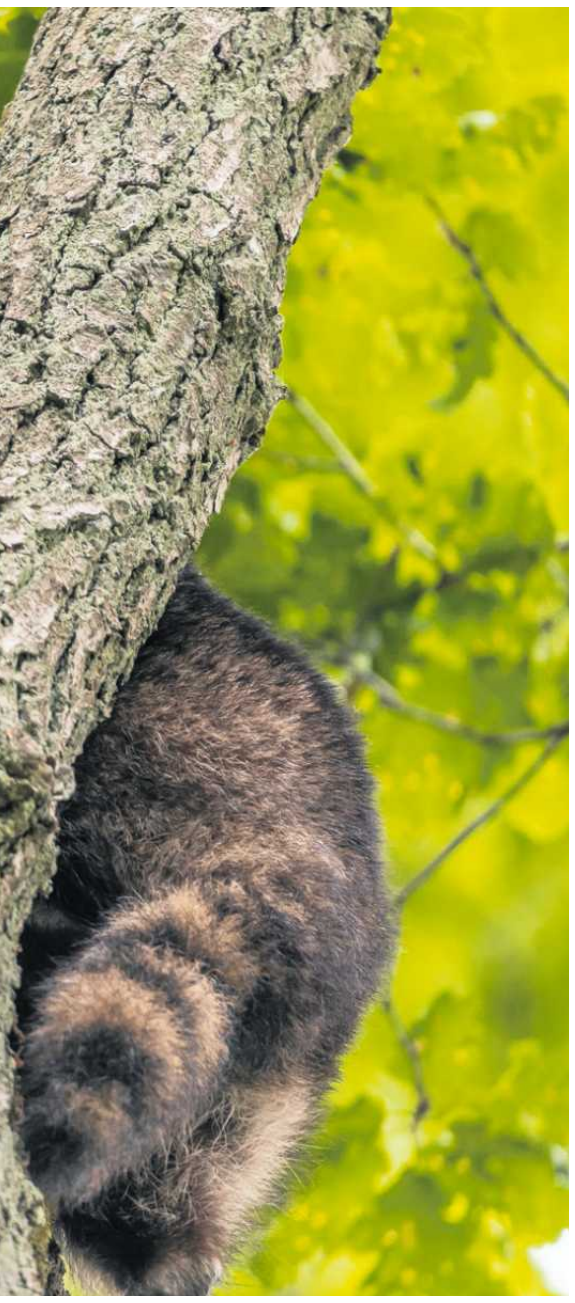
W polskiej przyrodzie niemal nic nie ogranicza ich liczebności. Potencjalnym wrogiem może być wilk, ale nawet spotkanie z nim nie musi zakończyć się dla szopa źle. – Szop jest sprytny i może uciec wilkowi na drzewo. Człowieka też coraz mniej się boi. Można powiedzieć, że to gatunek zwycięski – mówi Ławicki.

Potwierdzają to badania prowadzone w Parku Narodowym „Ujście Warty”, gdzie inwazja zaczęła się wcześniej niż w zachodniopomorskiej części doliny. Dr Magdalena Bartoszewicz, od września 2026 roku dyrektorka tego parku, od lat bada szopy. W 2025 roku wspólnie z Weroniką Baranowską analizowała wpływ drapieżnika na rodzime gatunki oraz sprawdzała, czy obecność wilków ogranicza aktywność szopów.

Przedstawione w 2026 roku wyniki nie pozostawiają złudzeń. Analiza 635 próbek odchodów szopa, zebranych w 2025 r., wykazała, że pod względem biomasy jego pokarmu najważniejsze były drobne ssaki – 27,8 proc., oraz ptaki – 24,6 proc. Dalej ślimaki (14,5 proc.), ryby (10,7 proc.), pokarm roślinny (10,6 proc.) i płazy (5,8 proc.).

Jeden osobnik może w ciągu kilku godzin zniszczyć ptasią kolonię lęgową, wyjadając zarówno jaja, jak i pisklęta. W takiej sytuacji jego wpływu nie można mierzyć wyłącznie procentowym udziałem ptaków w diecie. Lokalnie, w miejscu koncentracji lęgów, straty mogą być bardzo duże. Szop nie musi wybić wszystkich ptaków. Wystarczy, że systematycznie niszczy ich lęgi. Dorosłe osobniki pozostają, więc z po-

eprasa.pl 9aa211f0dd

zoru populacja trwa. Nie pojawia się jednak kolejne pokolenie.

Szczególnie narażone są rybitwy i mewy, ale lista potencjalnych ofiar jest znacznie dłuższa. Jego ofiarą padają nawet dorosłe czaple. Widać to na poniższym nagraniu z fotopułapki.

A wilk? Wyniki zaprezentowane przez Bartoszewicz nie wskazały, by jego obecność była na tyle istotna, by skutecznie zahamować ekspansję szopów.

GWÓŹDŹ DO TRUMNY

Ryszard Czeraszkiewicz, przyrodnik, myśliwy i łowczy miejski ze Szczecina, pierwszego szopa w okolicach miasta zobaczył w 2008 roku. Było to w rejonie Dolic, w dolinie Płoni. Prawdziwy skok liczebności nastąpił jednak znacznie później. – Mniej więcej od czasów pandemii – ocenia w rozmowie z „Wyborczą".

Dziś szopy są już nie tylko nad Odrą, lecz także na Pojezierzu Czaplineckim, we wspomnianej dolinie Płoni, okolicach jeziora Wełtyń i nad Zalewem Szczecińskim. Pojedyncze osobniki widziano w lesie koło Koszalina oraz w rejonie Szczecinka. W samym Szczecinie ich populację Szczeciński Klub Przyrodników szacuje na 200-500 osobników, a w całym zachodniopomorskim regionie jest ich od 30 do 50 tysięcy.

W mieście szopy niszczą poddasza. W ogródkach wyjadają czereśnie i winogrona. Te ostatnie wysysają, pozostawiając skórkę. W rezerwatach i na terenach podmokłych ich działalność ma jednak znacznie poważniejsze skutki. – Szop jest absolutnie niepożądany w naszym środowisku. Atakuje zwierzęta wodno-błotne, ptaki wodne, ślimaki, różnego rodzaju bezkręgowce, ryby – wylicza Czeraszkiewicz.

Według niego ekspansja szopa może zagrozić przetrwaniu bocianów czarnych, orlików krzykliwych, rybitw czarnych i rzecznych. Drapieżnik potrafi również dostać się do gniazda puchacza i zaatakować pisklęta.

Problem nakłada się na kryzys, który już wcześniej dotknął mokradła. Susze i coraz cieplejsze zimy sprawiają, że wiosenne rozlewiska szybciej wysychają. Ubywa bezpiecznych miejsc, w których ptaki mogą odpocząć, żerować i wyprowadzić młode. Populacje stają się coraz mniej liczne i coraz bardziej skoncentrowane na niewielkich fragmentach nadającego się jeszcze do życia terenu.

Dla szopa to jak gotowy, zastawiony stół.

– W Ameryce Północnej przyroda jest na niego bardziej odporna – tłumaczy Czeraszkiewicz. – Tam na tysiąc hektarów bagien może przypadać 300 par kaczek, u nas kilkanaście. Kiedy szop dostaje się do stawu i pożera dwie pary, potrafi tym samym zniszczyć całą lokalną populację. W połączeniu z wysychaniem jezior i zmniejszaniem się terenów podmokłych wbija gwóźdź do trumny ptasiego świata.

DWA MILIONY, KTÓRE TRUDNO WYDAĆ

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie ma około 2 mln zł na walkę z inwazyjnymi gatunkami obcymi. Pieniądze są, ale nie oznacza to, że można natychmiast rozpocząć skuteczną redukcję.

– Najlepiej, żeby odstrzałem zajęli się myśliwi, których obwód łowiecki obejmuje dany teren – tłumaczy Sylwia Jurzyk-Nordlöw. – Dzierżawiąc grunty, nie muszą zdobywać dodatkowych zgód właścicieli. Tyle że nie zawsze są zainteresowani takim zleceniem.

Jeżeli przetarg wygra myśliwy działający w innym obwodzie, musi uzyskać zgodę wszystkich właścicieli gruntów, na których zamierza polować. Zbieranie dokumentów może trwać nawet rok. To skutecznie zniechęca do podjęcia się zlecenia z RDOŚ. Regionalna Dyrekcja chce więc działać przede wszystkim na terenach, którymi sama zarządza: w rezerwacie Gęsi Bastion nad Odrą, nad jeziorem Świdwie i w południowej części Międzyodrza. Tam zgoda na prowadzenie odstrzału może zostać wydana od ręki.

Ale nawet sprawnie przeprowadzona akcja na kilku chronionych obszarach nie rozwiąże problemu całej doliny. Szop nie zna granic rezerwatów, gmin, województw ani obwodów łowieckich. Gdy zostanie usunięty z jednego miejsca, wolną przestrzeń szybko zajmą osobniki z sąsiedztwa.

Czeraszkiewicz szacuje, że aby zachodniopomorska przyroda rzeczywiście odczuła redukcję, co roku należałoby eliminować 20-30 tys. szopów. Tymczasem roczna średnia z ostatnich lat to 1,5 do 2 tysięcy. Dla porównania: przed inwazją szopa, w latach 2004-2005, Polski Związek Łowiecki w Szczecinie odnotował tylko 30 odstrzeleń.

Szop nie jest zresztą dla myśliwych atrakcyjnym trofeum. Polowanie wymaga nocnego czuwania, bo zwierzęta wychodzą zwykle między godziną 22 a trzecią lub czwartą nad ranem. W dzień kryją się w dziuplach, opuszczonych gniazdach dużych ptaków, na strychach i poddaszach. Doskonale się maskują.

Łukasz Ławicki uważa, że lokalne akcje nie wystarczą. Potrzebna jest skoordynowana polityka obejmująca kilka województw zachodniej Polski. – Jeżeli teraz nie ograniczymy liczby szopów tutaj, na zachodzie, mamy niewielkie szanse zatrzymać ich pochód. Za pięć-dziesięć lat skolonizują także całą wschodnią Polskę – przewiduje.

Podobnie uważa Ryszard Czeraszkiewicz.

MIŁA MAŁPKA W CZARNEJ MASCE

Walka z szopem ma jeszcze jedną przeszkodę: jego wygląd. – Są jak maskotki, jak miłe małpki – opisuje społeczne postrzeganie zwierząt Sylwia Jurzyk-Nordlöw.

Szopy łatwo przyzwyczajają się do ludzi. Używają delikatnych, niemal ludzkich łap, potrafią się bawić i przytulać do opiekunów. Filmy publikowane przez prowadzących azyle dla zwierząt pokazują je najczęściej jako inteligentne, zabawne zwierzęta domagające się uwagi.

Takie nagrania wzbudzają współczucie. Pomagają też organizować zbiórki na utrzymanie zwierząt. Zdaniem Czeraszkiewicza azyle potrafią zebrać na ratowanie szopów 200-300 tys. zł. – Ale na ich eliminację nikt nie da złotówki – zauważa.

Nazywa to bambinizmem: budowaniem przekonania, że ładnemu i sympatycznemu zwierzęciu nie wolno zrobić krzywdy, nawet jeżeli zabija rodzime gatunki. Dylemat nie jest abstrakcyjny. Jeden z myśliwych zastrzelił samicę szopa, przy której znajdowały się młode. Zgodnie z zasadami powinien je zabić albo przekazać weterynarzowi do uśpienia. Zrobiło mu się jednak żal szopiątek. Zawiózł je do schroniska, którego pracownicy stanęli przed problemem, co z nimi zrobić. Zaczęli szukać azylu gotowego przyjąć młode.

Uratowane szopy nie mogą wrócić do przyrody. Jako przedstawicieli inwazyjnego gatunku obcego nie wolno ich wypuszczać, rozmnażać ani przemieszczać bez odpowiednich zezwoleń. Do końca życia będą więc trzymane w zamknięciu.

Azyle rozwiązują dramat pojedynczego zwierzęcia, ale nie rozwiązują problemu inwazji. Mogą natomiast zacierać obraz jej skutków. W internetowym filmie widać jednego oswojonego szopa. Nie widać kolonii rybitw, z której zniknęły – przez niego – wszystkie jaja.

Sylwia Jurzyk-Nordlöw uważa, że potrzebna jest profesjonalizacja łowiectwa. Obok osób polujących hobbystycznie powinna funkcjonować grupa zawodowców wykonujących konkretne zadania z zakresu ochrony przyrody. Także te, które są społecznie niepopularne.

NIEMCY CZEKAJĄ, AŻ POPULACJA SIĘ ZAŁAMIE

Po drugiej stronie Odry problem wygląda podobnie. – Szopy doprowadziły do tego, że ptaki lęgnące się w koloniach się wyniosły. Tak było z kormoranami i czaplami siwymi – mówi Dirk Treichel, dyrektor niemieckiego Parku Narodowego Doliny Dolnej Odry, a prywatnie także myśliwy.

W rdzeniowej części niemieckiego parku obowiązuje zasada nieingerencji. Przyrodnicy obserwują procesy zachodzące w ekosystemie, ale nie próbują regulować populacji szopa. Treichel liczy, że w pewnym momencie ograniczy ją jakaś choroba zakaźna, która dotknie te zwierzęta. Podobny proces przeszły kilkanaście lat temu jenoty, których było wówczas więcej niż obecnie szopów.

Dyrektor niemieckiego parku nie wierzy bowiem, że inwazję można zatrzymać za pomocą polowań lub odłowów. Na przykład w sezonie łowieckim 2024/25 myśliwi odstrzelili lub odłowili w Niemczech rekordowe 284 tys. osobników, ponad dziesięć razy więcej niż 20 lat wcześniej, a i tak problemu nie zlikwidowali.

Dirk Treichel opisuje „efekt wanny". W jednym obwodzie myśliwi redukują liczbę szopów, ale sąsiednie koła nic nie robią. Na opróżniony teren szybko wchodzą kolejne osobniki. Mają mniej konkurentów i więcej pokarmu, więc samice zamiast trzech młodych rodzą siedem. – Szopów nie pozbędziemy się poprzez polowania, chyba że wypowiemy im otwartą wojnę, pójdziemy przez kraj tyralierą i państwo będzie płaciło za każdego zabitego osobnika – mówi Treichel.

Nie znaczy to, że niemiecki park wszędzie pozostaje bierny. Na około połowie jego powierzchni prowadzone są działania ochronne. Tereny lęgowe czajek, bekasów i szablodziobów otoczono ogrodzeniami pod wysokim napięciem. Szopy nie są w stanie ich sforsować. Fotopułapki potwierdzają, że zabezpieczenia działają, a ptaki odnoszą sukces lęgowy. Ale to ochrona konkretnych miejsc, nie próba usunięcia gatunku z całej doliny.

CZEKAĆ NA WIRUSA?

Także Ryszard Czeraszkiewicz bierze pod uwagę, że populację szopa może kiedyś ograniczyć epidemia. Wścieklizna zmniejszyła liczbę lisów, świerzb dotknął jenoty, a norki amerykańskie zostały zdziesiątkowane przez nieuleczalną chorobę aleucką. Szop wydaje się jednak odporniejszy.

Być może pojawi się kiedyś wirus skutecznie atakujący młode szopy. Nie chce jednak opierać ochrony przyrody na takiej nadziei. – Szczęściu trzeba pomóc, a sposobem jest redukcja. Samo czekanie na chorobę jest ryzykowne – nie ma wątpliwości nasz rozmówca.

Jego zdaniem program powinien być prowadzony systemowo, przez trzy-pięć lat, na dużym obszarze. Dopiero wtedy będzie można sprawdzić, czy zmniejszenie liczby szopów przekłada się na powrót ptaków i większy sukces lęgowy. Jednorazowa akcja w jednym rezerwacie jedynie zwolni miejsce dla kolejnych drapieżników.

Na mapie Doliny Dolnej Odry krzyżują się dziś granice państw, województw, powiatów, gmin, rezerwatów, parków krajobrazowych, obwodów łowieckich i nieruchomości należących do setek właścicieli. Każda z tych linii wyznacza czyjeś kompetencje i odpowiedzialność. Szop nie respektuje żadnej. Przepływa kanał, przechodzi po lodzie, wspina się na drzewo, zajmuje dziuplę lub poddasze. Nocą może opuścić teren przyszłego fragmentu parku narodowego, splądrować gniazda w sąsiednim obwodzie i wrócić przed świtem. Aby go ścigać, człowiek potrzebuje pieniędzy, procedury przetargowej, zgód właścicieli, odpowiednich uprawnień i kogoś, kto zechce nacisnąć spust.

Międzyodrze miało mieć jednego gospodarza i jeden system ochrony. Po wecie prezydenta Karola Nawrockiego tej spójności nie będzie. Drawieński Park Narodowy ma dostać północną część obszaru wraz z jej przyrodniczym bogactwem i problemami. Na południu walka nadal będzie zależała od instytucji, myśliwych, dwóch gmin i ich wzajemnych uzgodnień. W tym czasie inwazja będzie się rozszerzać.

A szop w nowym dla siebie środowisku na Pomorzu Zachodnim jest po prostu skuteczniejszy od rodzimych gatunków, które nie zdążyły nauczyć się przed nim bronić. Największą przeszkodą w walce z nim może się jednak okazać nie jego inteligencja, nocny tryb życia czy sprawność, z jaką wspina się do ptasich gniazd. Najtrudniejsze będzie pogodzenie dwóch prawd: że każdy jeden szop potrafi być miłym, budzącym współczucie zwierzęciem, ale tysiące takich miłych zwierząt mogą doprowadzić jeden z najcenniejszych ekosystemów zachodniej Polski do katastrofy.

– Szop wydaje się sympatyczny, ale szkody, które powoduje w lęgach, są przerażające – podkreśla Paweł Bilski, dyrektor Drawieńskiego Parku Narodowego.

Walka z szopem ma jeszcze jedną przeszkodę: jego wygląd. Szopy są jak maskotki. Ale szkody, które powodują w przyrodzie, są przerażające

eprasa.pl 9aa211f0dd

Lubuskie

Operacje bez grama kurzu

W szpitalu w Gorzowie powstał jeden z najnowocześniejszych w Unii Europejskiej bloków operacyjnych. Inwestycja za 80 mln zł była możliwa dzięki funduszom europejskim.

Maja Sałwacka

Szpital w Gorzowie jest jednym z nielicznych w kraju, któremu udało się wykorzystać pieniądze z Krajowego Planu Odbudowy i wybudować nową szpitalną bazę. Większość szpitali za pieniądze z KPO kupiła jedynie sprzęt albo modernizowała istniejące oddziały. Powód? Czasu było niewiele, projekty trzeba rozliczyć do końca 2026 roku.

Wcześniej środki z KPO były zablokowane przez komisję UE, bo rząd PiS łamał praworządność. Po zmianie władzy środki uwolniono, ale prezesi szpitali mieli jedynie nieco ponad dwa lata, by rozpocząć i zakończyć projekty. Gorzowski szpital nie dość, że porwał się na budowę nowoczesnego bloku, to jeszcze skończył inwestycję na kilka miesięcy przed unijnym deadline'em. – Przez lata czekaliśmy na uruchomienie pieniędzy z KPO i w tym czasie przygotowywaliśmy niezbędne dokumenty, zgody. Właściwie poszliśmy va banque wierząc, że kiedyś środki zostaną uwolnione – mówi Jerzy Ostrouch, prezes Wielospecjalistycznego Szpitala Wojewódzkiego w Gorzowie.

W nowym budynku, przyklejonym do starej bryły szpitala na dwóch oddzielnych kondygnacjach znalazła się nowoczesna sterylizatornia i nowa część bloku operacyjnego. Połączono ją z salami, które modernizowano kilka lat temu.

SALE HYBRYDOWE O NAJWYŻSZEJ KLASIE CZYSTOŚCI

– Wybudowaliśmy wszystko w rok, a właściwie w osiem miesięcy, bo trzeba odjąć miesiące zimowe. Z końcem września zakończymy procesu uruchamiania sprzętu, rozpoczną się pierwsze zabiegi – dodaje Piotr Michałowski, główny inżynier i prokurent szpitala.

W gorzowskim szpitalu miesięcznie wykonuje się ok. 700-750 zabiegów. Nowy blok podniesie komfort pracy, bezpieczeństwo pacjentów. Jest jednym z najnowocześniejszych w Unii Europejskiej. – Budowaliśmy go z myślą, by mógł spełniać najwyższe standardy przez następne pokolenie. Sale mogą być wyłączane z grafiku i modernizowane. W medycynie trzeba patrzeć w przyszłość. Nie można zamykać sobie dróg błędnymi decyzjami, gdy chce się przyoszczędzić na jakości czy metrażu – mówi prezes Ostrouch.

• **Sale mają tak zaprojektowane wejścia i wyjścia, że będzie można wykonywać w nich operacje ratujące życie pacjentów zakażonych chorobami zakaźnymi** FOT. PAWEŁ WAŃCZKO / LUBUSKIE.PL

Blok budowaliśmy z myślą, by spełniał najwyższe standardy przez następne pokolenie. W medycynie trzeba patrzeć w przyszłość

Zaprojektowano cztery obszerne sale operacyjne, dwie z nich to blisko stumetrowe sale hybrydowe. Można w nich wykonywać kilka typów zabiegów, w tym z chirurgii naczyniowej – wszczepienie stentgraftów, leczenie tętniaków aorty brzusznej. – Ale także zabiegi w zakresie neurochirurgii, embolizacji pacjentów po udarach – wylicza Krystyna Skorb, kierownik bloku operacyjnego.

Wielkość sal ułatwia rozmieszczenie nowoczesnego sprzętu, poprawia komfort pracy operatorów. Kolejne dwie sale mają po 68 metrów, na nich będą wykonywane operacje z pomocą robotów np. w urologii, chirurgii ginekologicznej, ogólnej, niewykluczone, że także w kardiochirurgii. Wszystkie sale są salami pierwszej klasy czystości. A to oznacza, że w przyszłości lekarze będą mogli wykonać w nich nawet przeszczepy. Ich ściany są pokryte kwasoodpornym materiałem, a specjalistyczne filtry czyszczą powietrze kilkadziesiąt razy w ciągu godziny, by pole operacyjne zawsze znajdowało się w sterylnej strefie powietrza.

– Filtry laminarne HEPA dają nam w 100 procentach czyste powietrza, bez bakterii, bez wirusów, czy innego ryzyka, które może doprowadzić do zakażenia – mówi Krystyna Skorb.

Powietrze jest zasysane z zewnątrz budynku, musi być podgrzane lub ochłodzone, potem oczyszczone. – Mówiąc obrazowo – w takiej sali nie ma kurzu – mówi Michałowski i przyznaje, że początkowo planowano, by w najwyższej klasie S wykonać tylko dwie największe sale. – Przemyśleliśmy jednak sprawę i zdecydowaliśmy, że warto dołożyć 2 mln zł i zainwestować w przyszłość. Bo gdybyśmy nie zrobili tego dziś, nie zrobiliśmy już tego nigdy. Oczywiście niższa klasa czystości to dziś nadal jest bardzo wysoki standard, ale za kilka lat może nie być wystarczający.

Sale mają tak zaprojektowane wejścia i wyjścia, że będzie można wykonywać w nich operacje ratujące życie pacjentów zakażonych chorobami zakaźnymi. To lekcja wyciągnięta z ostatniej pandemii.

SYSTEM ZLICZANIA I MONITOROWANIA NARZĘDZI

Szpital zainwestował w nowoczesny system znakowania narzędzi. Laser japońskiej produkcji oznakuje w ich wierzchniej warstwie kod QR. Dzięki temu skanować będzie można całe zestawy narzędzi przygotowane do zabiegu. Identyfikacja narzędzi pomoże też robić bardziej ekonomiczne zakupy. System znakowania da odpowiedź, które zużywają się najszybciej, jakich nie warto kupować w dużej liczbie, bo nie są często wykorzystywane.

– Na bloku operacyjnym jest około 12 tysięcy narzędzi. Teraz każde może być szybko zeskanowane, to bardzo duże ułatwienie – dodaje Krystyna Skorb.

Techniką naszpikowana jest także centralna sterylizatornia, która zajmuje ponad 750 m kw. Sprzęt sterylizujący jest zdublowany, by w razie awarii nie przerywać procesu sterylizacji, zakupiono także nowoczesne sterylizatory plazmowe do sterylizacji w niskich temperaturach, m.in. narzędzi wymaganych do obsługi robota da Vinci.

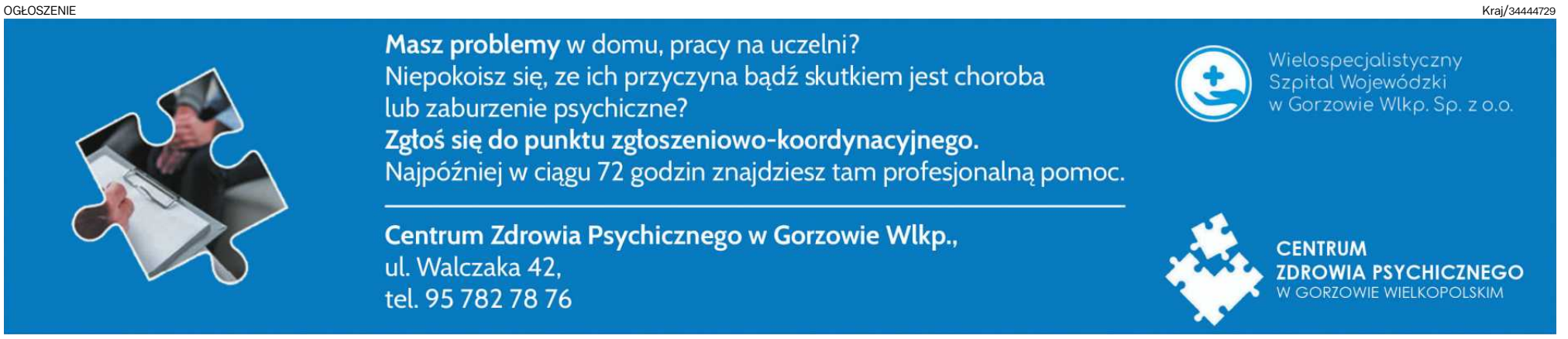
Pracownicy pożegnali się z papierowymi instrukcjami sterylizacji konkretnych narzędzi, mają je wyświetlane na monitorach w wersji elektronicznej. – Jeżeli będą jakieś usterki konkretnego narzędzia, od razu można zrobić zdjęcie, udokumentować awarię. To duży przeskok technologiczny, który usprawnia pracę, ale także bezpieczeństwo pacjentów – mówi Krzysztof Kowaluk, zastępca dyrektora ds. cyberbezpieczeństwa.

BEZPIECZEŃSTWO PACJENTÓW

Szpital jako jeden z 40 w kraju ma certyfikat rzecznika praw pacjenta, bo wdrożył restrykcyjne procedury dotyczące zapobieganiu zakażeń. – Wszystkie narzędzia, preparaty, materiały opatrunkowe czy inne produkty są opatrzone metryczkami, można w każdej chwili skontrolować – wylicza Krystyna Skorb.

To nie koniec marzeń o nowoczesnym szpitalu. Inżynier Michałowski, znany m.in. z prowadzenia innowacyjnych projektów ekologicznych i termomodernizacyjnych, chce częściowo uniezależnić szpital od miejskiej sieci energetycznej. – Jeśli wybudujemy magazyn energii i dołożymy fotowoltaikę, będziemy mogli odłączyć się od Enei na sześć, siedem miesięcy w roku, tych z najdłuższym dniem – mówi. Już dziś szpital jest w dużym stopniu niezależny, korzysta z własnych ujęć wody, ma spalarnię, która produkuje ciepło. Wytwarza własny prąd i wodę lodową, którą chłodzi szpitalne sale latem.

OGŁOSZENIE Kraj/34444729

1 RP

eprasa.pl 9aa211f0dd

WYCIĄG Z OGŁOSZEŃ O PRZETARGACH
Burmistrz Brodnicy

ul. Kamionka 23
ogłasza:

1)

II przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości niezabudowanych położonych przy ul. Michałowskiej w Brodnicy, zapisanych w księdze wieczystej nr TO1B/00029969/2, jak niżej:

1) **działka nr 49/22 o pow.0,0925 ha**
cena wywoławcza – 94.000,00 zł + podatek VAT 23 % - 21.620,00 zł, tj. łącznie **115.620,00 zł;**
wadium w wysokości 10 % ceny wywoławczej, tj. w kwocie **11.562,00 zł;**
2) **działka nr 49/23 o pow.0,0924 ha**
cena wywoławcza – 98.000,00 zł + podatek VAT 23 % - 22.540,00 zł,
tj. łącznie **120.540,00 zł,**
wadium w wysokości 10 % ceny wywoławczej, tj. w kwocie **12.054,00 zł;**
3) **działka nr 49/24 o pow.0,0925 ha**
cena wywoławcza – 99.000,00 zł + podatek VAT 23 % - 22.770,00 zł,
tj. łącznie **121.770,00 zł,**
wadium w wysokości 10 % ceny wywoławczej, tj. w kwocie **12.177,00 zł;**
4) **działka nr 49/25 o pow.0,0941 ha**
cena wywoławcza – 104.000,00 zł + podatek VAT 23 % - 23.920,00 zł, tj. łącznie **127.920,00 zł**
wadium w wysokości 10 % ceny wywoławczej, tj. w kwocie **12.792,00 zł;**

Nieruchomości położone są na osiedlu o zabudowie mieszkalnej, jednorodzinnej, na obrzeżach miasta. Częściowo porośnięte samosiejkami drzew i krzewów. Zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasta Brodnicy oznaczone są symbolem MN-15, jako tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Przetarg odbędzie się w dniu **27 października 2026 r. o godz.10^{00} w siedzibie Urzędu Miejskiego w Brodnicy, pokój 117.**

2)

V przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości niezabudowanych położonych przy ul. Polnej w Brodnicy, zapisanych w księdze wieczystej nr TO1B/00007023/9, jak niżej:

1) działka nr 51/8 o pow.0,0921 ha,
cena wywoławcza – 87.500,00 zł + podatek VAT 23 % - 20.125,00 zł tj. łącznie **107.625,00 zł,**
wadium w wysokości 10 % ceny wywoławczej tj. w kwocie **10.762,50 zł;**
2) działka nr 51/9 o pow.0,0916 ha,
cena wywoławcza – 87.000,00 zł + podatek VAT 23 % - 20.010,00 zł tj. łącznie **107.010,00 zł,**
wadium w wysokości 10 % ceny wywoławczej tj. w kwocie **10.701,00 zł.**

Nieruchomości położone są na osiedlu o zabudowie mieszkalnej jednorodzinnej, na obrzeżach miasta. Częściowo porośnięte samosiejkami. Dojazd do ul. Polnej o nawierzchni asfaltowej przez działkę nr 51/14, stanowiącą drogę wewnętrzną.
Przedmiotowe nieruchomości zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego miasta Brodnicy oznaczone są symbolami MN-16 jako tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.
W dziale III księgi wieczystej nr TO1B/00007023/9 wpisana jest służebność przesyłu na rzecz Energa – Operator SA.

Przetarg odbędzie się w dniu **27 października 2026 r. o godz.11^{00} w siedzibie Urzędu Miejskiego w Brodnicy, pokój 117.**

Termin wpłaty wadiów na przetargi – **23 października 2026 r. w Banku Spółdzielczym w Brodnicy nr 32 9484 1150 2200 0031 9186 0009.**

Burmistrz Brodnicy zastrzega sobie prawo odwołania przetargów z uzasadnionych przyczyn, o czym niezwłocznie poinformuje w formie właściwej.

Szczegółowe informacje na temat przedmiotu oraz warunków przetargu można uzyskać w siedzibie Urzędu Miejskiego w Brodnicy Wydziale Gospodarki Nieruchomościami i Geodezji, pokój 117, tel.(56) 4930605 lub 4930317.

BURMISTRZ
Jarosław Radacz

Bydgoszcz-Toruń/34453773

OSLO CONCILIATION BOARD

Extract from complaint currently being dealt with by Oslo Conciliation Board – Dept 3 Case **No. F2026-007172**

Complainant: Kredinor Finans As, Postboks 782 Sentrum, 0106 Oslo

Defendant: **Bartosz Paterak.** Last known address: Biernackiego 9/14, Pl-39-300 Mielec, Poland

The Complainant has filed a complaint against the Defendant with Oslo Concilia tion Board with a demand for payment of NOK **160 979,00** with the addition of in terest at the legal rate and legal costs.

The Defendant is hereby ordered to reply to the Conciliation Board in writing by **01.12.2026** stating whether or not the Defendant acknowledges and accepts the

Complainant`s claim. If a reply has not been delivered prior to the expiry of the stated time limit, judgment by default can be pronounced on the basis of the Com plainant`s representation of the facts of the case

As the Defendant has no known address, service will be executed with authority in the Courts Act Section 181. The complaint and order to reply will be deemed to have been legally served when it has been posted at the legal venue for four weeks.

The documents pertaining to the case can be collected from the Conciliation Board`s offices at Pilestredet 19, 0164 Oslo, Norway. The documents can be sent to a new address supplied by the Defendant if the Defendant so requests

Rzeszów/34453941

BURMISTRZ CYBINKI

Działając zgodnie z art. 35 ust.1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. 2026 poz. 399 ze zm.) informuje, że w siedzibie Urzędu Miejskiego w Cybince przy ulicy Szkolnej 5 na tablicach ogłoszeń oraz na stronie internetowej urzędu wywieszony został wykaz nieruchomości stanowiących własność Gminy Cybinka przeznaczonych do sprzedaży objętych Zarządzeniem Burmistrza Cybinki nr 112/2026 z dnia 21.09.2026 r.

Lubuskie/34453823

Burmistrz Miasta Augustowa

działając na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2026 r. poz. 399 ze zm.) podaje do publicznej wiadomości, iż w siedzibie Urzędu Miejskiego w Augustowie na tablicy ogłoszeń oraz w Biuletynie Informacji Publicznej: bip.um.augustow.pl i stronie internetowej Urzędu: urzad.augustow.pl, został zamieszczony na okres od 25.09.2026 r. do 16.10.2026 r. wykaz nieruchomości położonych w Augustowie przeznaczonych do sprzedaży:

- lokal mieszkalny nr 17 położony przy ul. 29 Listopada 8 wraz ze sprzedażą ułamkowej części gruntu;
- lokal mieszkalny nr 26 położony przy ul. Przemysłowej 1A wraz ze sprzedażą ułamkowej części gruntu;
- lokal mieszkalny nr 35 położony przy ul. Śródmieście 2 wraz ze sprzedażą ułamkowej części gruntu.

Szczegółowe informacje można uzyskać w Urzędzie Miejskim w Augustowie ul. Młyńska 35, pokój Nr 303, tel. 87 643 42 23, 532 401 967.

Burmistrz Miasta Augustowa

Białystok/34453787

OGŁOSZENIE

Burmistrz Miasta i Gminy Cybinka

ogłasza II przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż działek

niezabudowanych, o nr:
- 8/99 obręb Cybinka o pow. 0.1219 ha – cena wywoławcza 99 000,00 zł, wadium 10 000,00 zł,
- 8/98 obręb Cybinka o pow. 0.1197 ha – cena wywoławcza 97 000,00 zł, wadium 10 000,00 zł Księga wieczysta ZG1K/00020584/5. Wg planu ogólnego strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową.

Przetarg odbędzie się w dniu 29.10.2026 r. o godz. 10^{00} w siedzibie Urzędu Miejskiego w Cybince. Warunkiem uczestnictwa w przetargu jest wpłacenie wadium, najpóźniej do dnia 26.10.2026 r. Termin I przetargu wyznaczony był na 21.09.2026 r.

Pełną informację dotyczącą nieruchomości zawiera ogłoszenie wywieszone na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego ul. Szkolna 5, Cybinka. Ogłoszenie dostępne jest na stronie internetowej www.cybinka.pl. Szczegółową informację można uzyskać w Referacie Gospodarowania Nieruchomościami, Mieniem Komunalnym i Środowiska pok. 10 A, tel. 683911440 wew. 7.

Lubuskie/34453822

OBWIESZCZENIE PREZYDENTA MIASTA OPOLA

o wszczęciu postępowania w sprawie wydania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej

Na podstawie art. 49 oraz art. 61 § 4 Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz.U.2025.1691 t.j. z dnia 2025.12.03) oraz zgodnie z art. 11d ust. 5 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz.U.2024.311 t.j. z dnia 2024.03.05),

zawiadamiam

że na wniosek z dnia 31.07.2026, który złożył Prezydent Miasta Opola 45-015 Opole, ul. Rynek 1A (data wpływu wniosku 31.07.2026), zostało wszczęte postępowanie administracyjne w sprawie wydania decyzji zezwalającej na realizację inwestycji drogowej polegającej na budowie pętli autobusowej przy ulicy Wschodniej w ramach zadania: „Bezpieczny transport w Aglomeracji Opolskiej w zakresie budowy pętli autobusowej przy ul. Wschodniej", na terenie dz. nr _3988, 3989, 3990, 3991, 3886, 3945, 3946, 3947 obręb Kolonia Gosławicka w Opolu.

Inwestycja będzie realizowana na następujących nieruchomościach, oznaczonych w ewidencji gruntów i budynków jako działki:

W liniach rozgraniczających teren inwestycji stanowiących pas drogowy: obręb Kolonia Gosławicka działka nr **3988**, **3989**, **3990**, **3991**, **3947**.

Poza liniami rozgraniczającymi teren pasa drogowego, ale stanowiących teren niezbędny dla realizacji obiektów budowlanych: obręb Kolonia Gosławicka działka nr **3886** (3886/1,3886/2), **3945** (3945/1, 3945/2), **3946** (3946/1, 3946/2).

(oznaczenie: przed nawiasem podano nr działki ulegającej podziałowi; w nawiasie nr działek po podziale; tłustym drukiem zaznaczono działki przeznaczone pod inwestycję).

Strony mogą zapoznać się z zamierzeniami wnioskodawcy, uzyskać wyjaśnienia w sprawie oraz zgłosić ewentualne uwagi i wnioski w Wydziale Architektury i Budownictwa Urzędu Miasta Opola – pl. Wolności 7/8, pok.305.

Zgodnie z art. 49 kpa zawiadomienie poprzez obwieszczenie uważa się za dokonane po upływie 14 dni od daty publicznego ogłoszenia.

Opole/34453918

Słówko · Literówka
Quizy · Sudoku
Krzyżówki

Zeskanuj QR kod
i pobierz aplikację

Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

POBIERZ Z Google Play
Pobierz w App Store

INGA IWASIÓW znalazła klucz, który otwiera świat. O jej nowej powieści „Tobiasz i wielki liść" – książce o emeryturze, samotności, końcu pewnego świata i... króliku, który niespodziewanie wypełnia pustkę

ARTUR DOMOSŁAWSKI o legendarnym reporterze i „Operacji Masakra". Pióro, pistolet i srebrnolistne topole, czyli o tym, dlaczego niektóre reportaże stają się legendami

Dlaczego jesteśmy coraz bardziej zmęczeni i czy książki o wypaleniu naprawdę pomagają z niego wyjść?

Spotkanie Książkowego Klubu Książki, przegląd jesiennych nowości, kryminały i powieści z dreszczykiem oraz książki dla młodszych czytelników.

W sprzedaży, również z dostawą do paczkomatu

Zamów magazyn z darmową dostawą na: **Prenumerata24.pl**
Więcej na: **Wyborcza.pl/ksiazki**

eprasa.pl 9aa211f0dd

PAŹDZIERNIK 2026

TEATR ŻEROMSKIEGO W KIELCACH

LECI ZNAMI PILOT SEZON 2026/2027

25-507 Kielce, ul. Sienkiewicza 32 / kasa +48 41 344 75 00 / kasa@teatrzeromskiego.pl / sekretariat@teatrzeromskiego.pl / www.teatrzeromskiego.pl

SZALONE NOŻYCZKI
Paul Pörtner, reż. Jerzy Bończak

weekend seniora z kulturą — bilet dla seniora 10 zł

02 PAŹDZIERNIKA / PT
/g. 11:00 **PRZEDPOŁUDNIE DLA SENIORA**
po spektaklu spotkanie z obsadą
/g. 19:00

03 PAŹDZIERNIKA / SB / g. 19:00

04 PAŹDZIERNIKA / ND / g. 17:00

POTOK.
ĆWICZENIA ZE WSPÓLNOTY
Jolanta Janiczak, reż. Wiktor Rubin

10 PAŹDZIERNIKA / SB / g. 19:00

CARYCA KATARZYNA
Jolanta Janiczak, reż. Wiktor Rubin

27 PAŹDZIERNIKA / WT / g. 19:00

28 PAŹDZIERNIKA / ŚR / g. 19:00

29 PAŹDZIERNIKA / CZ / g. 19:00

Teatr im. Stefana Żeromskiego w Kielcach jest instytucją finansowaną przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz współfinansowaną przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE

PREZENT URODZINOWY
Robin Hawdon, reż. Jerzy Bończak

07 PAŹDZIERNIKA / ŚR / g. 19:00

08 PAŹDZIERNIKA / CZ / g. 19:00

8 * KIELECKI MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL TEATRALNY

11 → 25 PAŹDZIERNIK 2026

PROTEST KIELECKI.
DO KOGO NALEŻĄ KIELCE?
Julia Nowak i Jakub Skrzywanek
reż. Jakub Skrzywanek

30 PAŹDZIERNIKA / PT / g. 19:00

31 PAŹDZIERNIKA / SB / g. 16:00 i 19:00

NIKO CZYLI PROSTA ZWYCZAJNA HISTORIA
Joanna Mueller, reż. Zofia Gustowska

08 PAŹDZIERNIKA / CZ / g. 12:00

09 PAŹDZIERNIKA / PT / g. 09:00
/ g. 11:00
FAMILIJNY PIĄTEK / g. 18:00

12 SPEKTAKLI
z Polski, Grecji, Hiszpanii i Litwy

NAJLEPSZE PREMIERY
ostatnich sezonów

CZYTANIA
performatywne

SPOTKANIA
z twórcami i twórczyniami

DEBATY
poświęcone istotnym zjawiskom w polskiej kulturze

23 PAŹDZIERNIKA / PT / g. 18:30
ŻEROMSKI: BACKSTAGE
na podst. „Dzienników" S. Żeromskiego
scen. i reż. Weronika Zajkowska
na VIII Festiwalu Dramatu STREFA KONTAKT we Wrocławskim Teatrze Współczesnym im. Marii i Edmunda Wiercińskich

30 PAŹDZIERNIKA / PT / g. 17:00 / *FDS*
WERNISAŻ WYSTAWY
MODA NA ZDROWIE **cykl plakatów oraz asamblaży o tematyce profilaktycznej**
Aleksandry Pawelec | *Wystawa pokonkursowa III Konkursu Jestem Art&Design Fest organizowanego przez Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach*
wejściówka 5 zł

Jestem Art&Design FEST

ZWIEDZANIE TEATRU
zapisy pod numerem tel. 41 344 75 00
26 PAŹDZIERNIKA / PN / g. 16:00
wejściówka 20 zł

NS	NOWA SCENA	*DS*	DUŻA SCENA
DZ	DZIEDZINIEC	*MSP*	MAŁA SALA PRÓB
DSP	DUŻA SALA PRÓB	*FDS*	FOYER DUŻEJ SCENY

Kraj/34453401

eprasa.pl 9aa211f0dd